

İSTANBUL BAROSU DERGİSİ

**SPOR
HUKUKU
ÖZEL SAYISI**

İSTANBUL BAROSU DERGİSİ

Özel Sayı 3 * ISSN 1304-737X * Mayıs 2007

İSTANBUL BAROSU DERGİSİ

SPOR HUKUKU

– Özel Sayısı –

MAYIS 2007

İSTANBUL BAROSU DERGİSİ

Yerel Süreli Yayın
İki Ayda Bir Yayınlanır

ÖZEL SAYI 3

Sahibi

İstanbul Barosu Adına Baro Başkanı
Av. Kâzım KOLCUOĞLU

*

Sorumlu Yazışleri Müdürü

Av. Muammer AYDIN

*

Yayından Sorumlu

Yönetim Kurulu Üyeleri

Av. Muammer AYDIN
Av. Mehmet DURAKOĞLU

*

YAYIN KURULU

Başkan

Av. Celâl ÜLGEN

Genel Yazman

Av. Coşkun ONGUN

Üyeler

Av. Osman KUNTMAN
Av. Yörük KABALAK
Av. N. Ateş ATAYAKUL
Av. İsmail GÖMLEKLİ
Av. Başar YALTI

*

Özel Sayıyı Hazırlayanlar

Av. Celal Ülgen - Av. Coşkun Ongun
ve

İstanbul Barosu Spor Hukuku Komisyonu

* * *

Yönetim Yeri

Av. Orhan Adli Apaydın Sok. 1. Baro Han Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 251 63 25 (pbx) Faks: (0212) 293 89 60
web: istanbulbarosu.org.tr
e-mail: dergi@istanbulbarosu.org.tr

Basım Yeri

Can Matbaacılık Reklam Kağıt San. Ve Dış. Tic. Ltd.Şti.
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No: 7-15 Bayrampaşa/ İSTANBUL
Tel:(0212) 613 15 47- 613 10 77
iletisim@cangrafik.com

Dergide ayımlanan yazılar yazarların kişisel görüşünü yansıtır. Gönderilen yazının hiçbir yerde yayımlanmamış olması gereklidir. Yazılar yayımlansın ya da yayımlanmasın geri verilmez. Yayımlanmayan yazılar için, gerekçe gösterme zorunluluğu yoktur. Gönderilen yazılarda yayın kurulunun saptadığı yayın ilkeleri doğrultusunda biçimsel düzeltmeler yapılabilir.

* * *

Dergide yayımlanan tüm yazılarda (12 Eylül Cuntası tarafından Görevden alınan) ***TürkDil Kurumu'nun yayımladığı YAZIM KILAVUZU esas alınır.***

ABONELİK KOŞULLARI

Yıllık abonelik ederi 80,00.YTL'dir.

Abonelik bedelinin, İstanbul Barosu'nun Vakıflar Bankası Beyoğlu Şubesi nezdindeki 202 70 00 no'lu hesabına yatırılması, dekontunun Derginin gönderileceği adres eklenerek 0212 245 63 52'ye fakslanması yeterlidir.

"Özel Sayı ederi 5 YTL'dir"

İstanbul Barosu Yönetim Kurulu'nun kararı ile 1.000 adet basılmıştır.

İÇERİK DİZİNİ

• Başkan'ın Penceresinden.....VII

● YAZILAR...

Av. Muammer Aydın

✓ İstanbul Barosu ve Spor Hukuku.....3

*

Av. Erdener Yurtcan

✓ Ulusal ve Uluslararası Boyutta Futbol Hukuku -Yeni Gelişmeler-.....9

*

Av. Kısmet Erkiner

✓ Türkiye'de Spor Hukukunun Oluşumu.....17

*

Doç. Dr. Ümit Kocasakal

✓ Spor Hukukunun Özellikleri Çerçevesinde Tahkim Yargılaması ve
Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu41

*

Av. Levent Bıçakcı

✓ Kadın Hakları Ve Yeni Medeni Kanun57

*

Av. Engin Tuzcuoğlu

✓ Avrupa Birliği ve Transfer Kuralları65

*

Av. M. Emin Özkurt

✓ Futbolda Sporcu Temsilciliği77

*

Av. Şekip Hardal

✓ Spor Sözleşmeleri.....93

*

Av. Dilek Çoban

✓ Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri.....103

*

Av. Hakan Hanlı

✓ Uluslararası, Avrupa ve Türk Spor (Futbol) Hukuku İle
Yayınlarla Dair Münhasır Haklar ve Rekabet Hukuku Boyutu107

*

Kadir Akgül - Burçin Çelen - Murat Oruç

✓ Ulusal ve Uluslararası Futbolcu Transferinde
Yetiştirme Tazminatına Genel Bir Bakış129

*

Av. İlgen Ercan

✓ Futbol ve Tahkim143
*

Av. İrfan Hattatoğlu

✓ Türkiye Spor Kulüplerinde Yönetici Profiline ve
Yöneticilerin Spor Kültürü İlişkileri185
*

Av. Uğur Mutlu

✓ Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu
Kararlarının İcra Edilebilirliği205
*

Av. İrfan Coşkun

✓ Günümüz Spor Hukukunda Sınai Mülkiyetin Yeri ve Önemi.....221
*

Av. Şeref Dede

✓ Halka Açık Anonim Şirket Statüsündeki Futbol Kulüpleri ve
Sermaye Piyasası Mevzuatı Açısından Kamuyu
Aydınlatma İlkesi ile Özel Durumların Açıklanması231
*

Av. Bora Aktürk

✓ Spor Tahkim Mahkemesinin 9 Şubat 2007 Tarihli
Del Bosque ve Diğerleri/BeşiktaşKararı237

● **TAHKİM KURULU KARARLARI**.....271

● **CAS KARARLARI**

• Fenerbahçe-Ariel Ortega Kararı.....299
• KOC/ISU Kararı.....315

● **YARGITAY KARARLARI**

• Hukuk Genel Kurulu.....325
• 4. Hukuk Dairesi.....331
• 11. Hukuk Dairesi343
• 13. Hukuk Dairesi.....349

SPOR ANLAYIŞI ve HUKUKU

Av. Kazım KOLCUOĞLU

İstanbul Barosu Başkanı

Spor sözcüğü her ne kadar farklı anlamları olan kavramların baş harflerinden oluşsa da, günümüzde adeta yalnızca bir alt dalı olan futbol sözcüğü ile eşanlamli kullanılmaktadır. Bunu görmek için, yazılı ya da görsel bir yayın organına bakmak yeterli. Spor sayfaları artık tümüyle futbol haberleriyle dolmuş durumdadır.

Futbol ve futbol endüstrisi, tüketim çağının en “verimli” ve iştah kabartıcı alanlarından biri. Futbolcular için harcanan yüksek transfer ücretleri, kimi ülkelerin toplam milli geliriyle özdeş futbol kulübü bütçeleri, satışa sunulan forma ve diğer ürün gelirleri, yüz bine yakın insanı bir araya getirmeyi başaran devasa statlar, ünlü futbolcuların reklam piyasalarında aldıkları paylar ve futbol maçlarını ekranları başına kilitlenmiş milyonlarca insana aktaran televizyon kuruluşlarının gelirleri, futbol endüstrisinin ulaştığı boyutu ortaya koyuyor.

Bir düşünürün de belirttiği üzere futbol asla yalnızca futbol değil, artık. On binlerce insanı bir araya getiren statlarda, insanlar boş zamanlarını hem eğlenceli biçimde geçirmeye çalışıyor hem de şölene dönüşen bir gösteriyi, neşeyi, hüznü, kızgınlıkla ve ne yazık ki kimi kez de küfürle izlemeye koyuluyorlar. Hukukta aşağılama içerikli bir söz, hakaret ve sövme suçlamasıyla so-

ruşturma konusu yapılırken, on binlerce insanın aynı anda en ağır sövgüleri, bir kişiye yöneltmesine yetkili kurumlar tarafından bir müdahalede bulunulmuyor. Son zamanlara dek, futbolun eğlence yönü unutulmaya yüz tuttu neredeyse. Ailesiyle maça giden insanlar eskilerde kaldı. Kaba ve ilkel dürtülerini sövgü ve hakaret gibi olumsuz duygularla gidermeye çalışan insanların uğrak yeri oldu futbol alanları.

Spor sözcüğünden yalnızca futbolun anlaşılması, ne kadar yanlış ve acı bir durumsa, diğer spor dallarının popüler olma ve ilgi çekme amacıyla, “futbollaştırılması” çabaları da o derece acı bir tablodur. Basketbol maçlarında yaşanan seyirci olaylarının futbol maçlarında yaşanan şiddet olaylarını aratmaması, bu söylediklerimizi destekliyor ne yazık ki...

Burada kulüp başkan ve yöneticilerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Ancak bazı yöneticilerin sorumluluk duygusundan uzak tutumlarını da görmezden gelemeyiz. Futbol maçlarını izlemek için statlara giden insanların yaş ortalaması oldukça düşük. Oraya giden insanlar, en ufak şeye heyecanlanabilirler ve bunun sonucunda kolayca galeyana gelebilirler. Bu nedenle yönetici konumunda olanların bu bilinç içinde futbolun eğlence yönünü ön plana çıkarmaları, gerilim durumlara

rını da tatlı rekabet duygusuyla aşmaları gerekir. Ülkemizde neredeyse her gün bir futbol kulübü yöneticisinin gerilim yaratacak açıklamalarına tanıklık ediyoruz. Yöneticiler bu duyarlılıklarını yerine getirmediğinden, statlarımızda küfürden geçilmiyor, etki altında kalan hakemler, seyircilerin bu tutumları yüzünden sağlıklı karar vermez duruma geliyor. Bu nedenle yurt dışında olumlu başarılarla imza atmak giderek güçleşiyor.

İstanbul Barosu olarak “sağlam kafa sağlam vücutta bulunur” düşüncesine yürekte katılıyoruz. Davaya ve duruşmalarla günlük koşuşturma içinde uğraşı veren avukatlar olarak spora yeterince önem veremediğimizi görüyoruz. Sağlıklı bir yapıya kavuşmak ve bunu sürekli kılmak için sporu yaşamımızın bir parçası haline getirmeliyiz.

Bu anlayış doğrultusunda spor sözcüğünden futbolu anlamıyoruz yalnızca. Geleneksel hale gelen halı saha futbol turnuvalarımızın yanı sıra, basketbol ve voleybol takımlarımız da kurularak çalışmalarını yürütmeye başladı. Takımlarımız barolar arası turnuvalarda önemli başarılarla imza attılar. Ayrıca bu yıl ilkini gerçekleştirdiğimiz etkinlikte, satranca dek uzanan geniş bir alanda turnuvalar düzenlemiş bulunuyoruz.

Tüm bu organizasyonları gerçekleştiren Baromuz Spor Hukuku Komisyonu, komisyon üyelerinin ve rimli çalışmalarıyla bugüne gelmiştir. Baro olarak bu tür sportif etkinliklere elimizden gelen katkıyı sunmaya devam edeceğiz. Yirmi bini aşkın avukat üyesi, iki bin beş yüz do-

layında stajyer avukatı olan bir baro olarak genç meslektaşlarımızın spora olan ilgilerinin farkındayız. Komisyon etkinliklerimizi bu bilinç içinde destekliyoruz.

Bu dergi içeriğinde okuyacağınız yazıların birçoğu spor ile hukuk ilişkisini irdeliyor. Gerek ülkemizde gerekse de yurt dışında, spor hukuku hızlı bir gelişim içinde. Özel yetkili ve görevli tahkim kurulları, spor hukukunu sportif olgulara uygulamak için oluşturulmuş durumda. Ayrıca uluslararası anlamda spor mahkemesi olarak görev yapan ve sportif uyuşmazlıkları çözmek için görevli Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) kararlarıyla spor hukukunun gelişimine yön vermektedir. Ancak CAS’ın kararlarında şu ana dek, Türkiye veya Türk spor kulüpleri aleyhine bir tutum olduğu da dikkatli gözlerden kaçmıyor. Son olarak bir kulübümüzle sözleşmesi devam ederken, başka bir kulüple anlaşılan bir futbolcu için, başvuru kulübümüzün tazminat talebinin ret edilmesi de bu savımızı güçlendirmiştir. Dileriz ki, yıllarca hakemlerden dolayı kalıcı başarılarla imza atamayan takımlarımızın karşısına bu kez de CAS kararları yeni bir engel oluşturmaz.

Sporun ve spor hukukunun gelişimine katkı sunacağını umduğumuz bu çalışmayı, Atatürk’ün özyiğinde çok güzel biçimde tanımlanan, “*zeki çevik ve aynı zamanda ahlaklı*” sporcular ile konuya duyarlı tüm hukukçulara yararlı olması umuduyla, tüm meslektaşlarıma sporla iç içe, sağlıklı ve başarılı günler dilerim.

YAZILAR

İSTANBUL BAROSU

ve

SPOR HUKUKU

Av. MUAMMER AYDIN^(*)

Gerçekten de spor geçirdiği aşamalar nedeniyle, ister keyif ister sarnayi olarak algılsın, kurallarının bağımsızlığı ve işleyişindeki farklılık nedeniyle ayrı bir disiplin olarak kendi hukukuna gereksinim duymaktadır. Sporun duyduğu bu gereksinimin, toplumun genel düzenini, sağlığını ve yararını korumayı amaç edinen Ceza Hukuku, Borçlar Hukuku veya İş Hukuku gibi temel hukuk disiplinleriyle giderilmesi de olası değildir.

Avukat **Ali Haydar Özkent**, Avukatın Kitabı adlı eserinin Baromuzca yayımlanan yeni basımının 27. sayfasında, Baro'nun kurulmasındaki yararları sıralarken şöyle diyor:

“b – Mesleki ifa edenlerin şuurlarını artırır, zekalarını nurlandırır, aralarında sıkı bir bağlılık, nezaket ve nezahet hüküm sürmesini temin eder.”

Avukatlık Kanunu'nun baroların nitelikleri ile ilgili 76. maddesi ise baroların, **avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla** tüm çalışmalarını yürüten meslek kuruluşları olduğundan söz eder.

Gerçekten de gelinen zamanda artık avukatlık mesleği, gerek hu-

kuk sistemlerinin gerekse hukukun yaşadığı mekanların ve yaşam tarzlarının değişmesi karşısında gittikçe dinamizmini artırmakta, meslektaşları bir araya getirme uğraşlarını zorlaştırmaktadır. Ne var ki, meslek örgütlerinin temel görevlerinden olan ve Avukatlık Kanunu'nun da zikredilen *“ortak ihtiyaçları karşılamak”* sorumluluğu, baroların temel sorunlarından biri olmuştur.

Üye sayısı bakımından dünyanın en büyük barolarından biri olan İstanbul Barosu da, bu zorluk ve görevin bilincinde olarak, spora ve spor hukukuna önem vermekte, bu uğurda oluşturulan Spor Komisyonu aracılığıyla Avukatlık Kanunu'nun 76. maddesindeki *“ortak*

(*) İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi

ihtiyaçları karşılamak” görevini yerine getirmeye çalışmaktadır.

SPOR VE HUKUKU

Sosyal bir uğraş olarak yaşam alanına girdiği 1900’lü yıllarda spor, etki alanı oldukça daraltılmış, sadece zenginlerin ilgilendiği bir “eğlence”den öteye gidememiştir. Bu yıllarda *Pierre de Coubertin* spor için şunu der: “*Spor, gelişme isteği ile ve risk sınırına kadar gidebilen, aşırı kas gayretine dayalı, kişinin gönüllü tapınmasıdır. Spor inanç ve hatta şiddet ile uygulanmalıdır... spor güçlü olanların veya güçlü olmak isteyenlerin keyfidir.*”¹ Sosyal sınıflar arasındaki sınırların kalkmaya ve sporun yavaş yavaş toplumun diğer kesimlerinin de ilgisini çekmeye başladığı ikinci dünya savaşından sonraki yıllarda spor “seyir zevki” sağlayan bir aktivite olarak görülmeye başlanmıştır. Sararmış fotoğrafların da tanıklık ettiği 1950’li yıllarda spor, özenli giyinmiş, dönemin moda giysilerini taşıyan ve üzerinde desteklediği takımın renklerine (tesadüfler hariçinde) bile rastlanmayan beyefendilerin ve hanımefendilerin bir tiyatro izler gibi hayranlıkla izlediği seyirdir artık. Ne tribünde oturan ve bugünkü taraftar tanımının nerdeyse hiçbir unsuru taşımayan insanlar, ne de sahadaki sporcular, sporun, özellikle de futbolun 50 yıl sonra bir “sanayi” haline geleceğini tahmin edemezlerdi. İş adamlarının kulüp başkanlığı yapacağı, büyük

kulüplerin bütçelerinin bazı ülkelere bütçeleri kadar olacağı, futbolcuların aldıkları ücretlerin akıl almazlığı 1950’li yıllarda anlatılsa, bu anlatılar, sanırsız o dönem yaşayanlar arasında hızla dolaşacak bir fikradan başka bir şey olmazdı. Ne var ki geçen yıllar sporu zengin oyunu ve keyiften, “sanayi”liğe taşımıştır. Kimine göre spor terfi etmiş, kimine göre artık unsurları değişmiş ve içi boşalmış, makinelere doğru giden yeni bir sektör olarak karşımıza çıkmıştır.

Biz hukukçuları ilgilendiren sorun ise, sporun ekonomik değişiminden çok, artan sorunları ve kendine özgü yapısı itibarıyla kendi hukuki normlarına kavuşup kavuşmayacağıdır. Diğer deyişle spor, kendi hukukuna sahip olması gereken ayrı bir disiplin midir, yoksa var olan hukuk disiplinleri içinde yerini alması gereken bir sosyal aktivite midir? Örneğin, bir basketbol maçı sırasındaki yaralamayı ceza hukuku normu ile açıklamak ve cezalandırmaya varmak mümkün müdür? Futbol maçında kurallara aykırı olarak golü eliyle atan ve ancak hileyi anlamayıp golü veren hakemi kandıran, sonra da (ceza zamaşımı süresi içerisinde) suçunu ikrar edip golün elle atıldığının anlaşılmasını sağlayan oyuncunun “dolandırıcılık”la yargılanması gerekir mi? Ya da izlediği maç sonrası devlete ait stadın koltuklarını kırarak taraftarı, kamu malına zarar vermek suçundan ceza kanu-

(*) Av.Kısmet Erkiner, 19.09.2002, *Radikal*

nu gereğince hapis cezasıyla cezalandırmak yerinde olur mu? Tüm bu soruların cevabının "hayır" olduğunu bilen, hukuk camiasına da bu "hayır"ı kabul ettirmeye çalışan spor hukukçuları, sporun kendine özgü bir yapısı olduğunu, gerek usul gerekse esas yönünden farklı normlarla yönetildiğini ısrarla savunmaktadırlar.

Gerçekten de spor geçirdiği aşamalar nedeniyle, ister keyif ister sanayi olarak algılandığı, kurallarının bağımsızlığı ve işleyişindeki farklılık nedeniyle ayrı bir disiplin olarak kendi hukukuna gereksinim duymaktadır. Sporun duyduğu bu gereksinimin, toplumun genel düzenini, sağlığını ve yararını korumayı amaç edinen ceza hukuku, borçlar hukuku veya iş hukuku gibi temel hukuk disiplinleriyle gidebilmesi de olası değildir.

Öyle ki, geldiği aşama itibarıyla spor artık, ulusal sınırların dışına taşmış, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği gibi uluslararası örgütlerin ilgi alanına dahil olmuştur. 1995 yılında ki *Bosman Kararları* ile sporda ve spor hukukunda önemli bir etki yaratan *Avrupa Adalet Divanı*, bu etkisini/etkinliğini *Maros Kolpak* ve *Andrew Neil Webster* kararları ile daha da artırmıştır. İşte yaşanan deneyimler, sorunun uluslararası, hatta uluslararası boyutlara taşınması, önemli örgütlerin farklı gerekçelere ve yetkilere dayanarak sporun sahasına girmesi nedeniyle ki, "*Spor Hukuku*" bağımsız bir disiplin olarak doğmak zorundadır. Nitekim bu za-

ret İtalya, Almanya, İngiltere (Anglia Üniversitesi), İsviçre (Neuchâtel Üniversitesi), Fransa (Limoges Üniversitesi) Belçika, Hollanda, ABD (Marquette Üniversitesi) gibi ülkeleri harekete geçirmiş, sorun bu ülkelerin kendi bünyelerinde araştırma merkezleri kurmasına, spor hukukunun üniversitelerde zorunlu ders olarak okutulmasına kadar varmıştır. Ülkemiz de, 2001 yılında Türk Milli Olimpiyat komitesi tarafından "*Ülkemiz sporuna yararlı olacak şekilde dokümanlar hazırlamak amacıyla, başta Avrupa olmak üzere Dünya Spor Hukuku'nu derinlemesine araştırarak çalışmalarını yürütmek*" amacıyla kurulan ve halen faaliyetine devam eden bir *Spor Hukuku Komisyonu* bulunmaktadır. Yine 31 Mayıs 1965 tarihinde, Türkiye Profesyonel Futbolcular Sendikası adıyla bir sendika dahi kurulmuştur. 12 kurucu üye ile kurulan, 13 Mayıs 1969 tarihindeki genel kurulda tüzük değişikliği yapılarak adı "*Türkiye Profesyonel Futbolcular, Antrenörler, Menajerler ve Monitörler Sendikası*" şeklinde değiştirilen, 28 Mayıs 1975 tarihli Genel Kurulda ise yine tüzük değişikliği yapılarak adı "*Futbol-İş (Türkiye Futbolcular, Antrenörler, Masörler Sendikası)*" olarak tekrar değiştirilen sendika hayatını, 1 Ocak 1984 tarihine kadar 2821 sayılı Sendikalar Kanununa uygun olarak olağanüstü genel kurul toplantısı düzenleyerek tüzük ve teşkilatlarını bu kanun hükümlerine uyarlamadığı ve olağan genel kurul toplantısını yapılarak zorunlu organlarını oluşturma-

dığından aynı yasanın geçici 1. maddesine göre sendika 23 Eylül 1984 tarihinde münfesiş sayılana kadar sürdürmüştür.²

Ancak tüm bu çaba ve gerekliliğe rağmen “spor hukuku” kendi düzenini kurmuş, unsurlarını oluşturmuş ve esas ve usul kurallarını koyabilmiş değildir. Bir yandan yürürlükte bulunan mevzuat içerisindeki çelişkiler, diğer yandan dünya ticaretinin % 5’ine ulaşmış çapı ile endüstri halini alan ve artık “sektör” tanımı içine sokulan sporun hukuksal zeminini oluşturma gayreti bizde ve tüm dünyada var gücüyle devam etmektedir.

1982 Anayasası’nın 59/1. maddesindeki: “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.” hükmü ile meşalesi yanan spor ve spor hukuku, halen daha tam anlamıyla ayakları yere basan, temel normları oluşmuş ya da içtihadî bir geçmişe kavuşmuş değildir. Buna karşılık spor hem 1982 Anayasası’nda (17, 42, 48, 49, 59. maddeler) temel bir hak olarak devlete karşı korunmuş ve devletin himayesine bırakılmış, hem de özel hukukta kişilik hakları (MK 23. madde) kapsamı içinde, diğer şahıslara karşı bir subjektif hak olarak tanınmıştır. Anayasadaki hükümleri dayanak alan bir çok kanun, yönetmelik ve sair düzenleme ile “spor hukuku” ayrı bir

disiplin olarak yerleştirilmeye çalışılmaktadır.

İSTANBUL BAROSU VE SPOR HUKUKU

Yazının giriş bölümünde de belirtildiği üzere, spordaki bu değişim özellikle, son 3 yıllık süreçte İstanbul Barosu da ayak uydurma gayreti içine girmiş, bunu da büyük ölçüde başarmıştır. İşe, 2003 yılında Spor Komisyonu’nun sportif faaliyetler yanında spor hukuku alanında da çalışması yönünde teşvikle başlayan İstanbul Barosu, 27 Mayıs 2006 tarihinde Baro tarihindeki ilk spor hukuku konferansını vermiştir. Önemli sayılabilecek bir katılımı gerçekleştiren ilk konferansın ardından spor ve spor hukuku alanındaki çalışmalarına hız veren Spor Komisyonu, 2006 yılı Kasım ayında Bahçeşehir Üniversitesi’nde, 2007 yılı Şubat ayında ise Marmara Üniversitesi’nde iki konferans vermiştir. Komisyon üyeleri arasından oluşturulan “Spor Hukuku Çalışma Grubu” ile atölye çalışmalarını devam ettiren Spor Komisyonu, bu özel sayıya verdikleri katkı ile önemli bir işi daha başarmıştır.

Meslektaşlarımızın spora ve spor hukukuna olan ilgisini her aşamada destekleyen, bünyesindeki yedi spor takımı için olanaklar sağlayıp, avukatlar arası spor etkinlikleri düzenleyen baromuz, böylece hem spora meraklı meslektaşlarımızın kısmen de olsa bu ger-

(2) Av.Faruk Baştürk, Profesyonel Futbolda Sendikalaşma, Ağustos.2006

reksinimini karşılamakta, hem de yazının başında sözünü ettiğimiz baronun meslektaşları bir araya getirmesindeki rolüne az da olsa bir katkı sunmaktadır.

On kişilik çalışma gurubu ile akademik çalışmalar yürüten Spor Komisyonumuzun etkinlikleri ve dergimizin bu özel sayısı, spora ve spor hukukuna ne denli önem ver-

diğimizi, bir kez daha ortaya koymuştur.

Bu nedenle, spor komisyonunda görev yapmış ve yapmakta olan, katkı sunan tüm meslektaşlarıma içten teşekkürlerimi sunarken, özel sayının tüm sporculara ve spor hukuku ilgililerine yararlı olmasını diliyorum...

ULUSAL VE ULUSLARARASI BOYUTTA FUTBOL HUKUKU -YENİ GELİŞMELER-

Prof. Dr. ERDENER YURTCAN⁹⁾

Yazının başlığında “futbol hukuku” terimi yadırgatıcı olmamalıdır. Bir konunun hukukundan söz edildiği zaman, bu konunun çok geniş kapsamda hukuk normları ile donatılmış, bir yasadan başlayarak, öteki hukuk mevzuatı ile oluşturulmasını (tüzük yönetmelik v.b.) akla getirir. Bu çerçevede bir düzenleme için bir başka açıdan da konunun bu denli geniş bir düzenlemeyi gerektirecek önemde olması şarttır.

GİRİŞ

Futbol çeşitli tanımlara konu olan bir kavram ve konudur. Bu tanımların içerikleri, futbola yaklaşımı da ortaya koyar. Bazılarına göre futbol, çağımızın kitleleri peşinden sürükleyen spor dalıdır. Diğer bir tanım, futbolun bugün artık spor dalı olmak niteliğinin çok gerilerde kaldığını, futbolun bir endüstri olduğunu söyler. Futbolu küçümseyenler ise, futbolu toplumun alt katmanlarının temel bir uğraşı olarak görürler ve toplumların afyonu olarak nitelerler. Bu konuyla hiç de yakından ilgilenmeyenler ise, kocaman bir yeşil alanda 22 kişinin bir meşin yuvarlağın peşinden koştuklarını, 4 kişinin de onlara yön verdiğini dile getirirler.

Yazının başlığında “futbol hukuku” terimi yadırgatıcı olmamalıdır. Bir konunun hukukundan söz edildiği zaman, bu konunun çok geniş kapsamda hukuk normları ile donatılmış, bir yasadan başlayarak, öteki hukuk mevzuatı ile oluşturulmasını (tüzük yönetmelik v.b.) akla getirir. Bu çerçevede bir düzenleme için bir başka açıdan da konunun bu denli geniş bir düzenlemeyi gerektirecek önemde olması şarttır.

Hukuk teorisinin bu kısaca özetlediğim yaklaşımı, bugün için futbol konusunda geçerlidir ve futbol hukukundan söz etmek yanlış olmaz.

Zaten aşağıdaki açıklamalarım da bu bakışa ve tespite açıklık getirecektir.

(*) Türkiye Futbol Federasyonu Eski Başkanışmanı

I. TÜRKİYE'DE FUTBOL

1. Yakın geçmişe kısa bir bakış

Yakın geçmişe baktığımızda, futbolun, öteki spor dalları gibi, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün (BTGM şimdiki Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü-GSGM) çatısı altında örgütlendiği ve yönetildiği gözlemlenir. Bu örgütlenme, devletin gördüğü başka hizmetler yanında, anayasal görevini yerine getirerek, sporu ele alması anlamını taşır.

Bu örgütlenmede futbolun diğer spor branşlarından bir farklılığı yoktur. Bu modelde spor branşları federasyonlar bünyesinde oluşturulan, fakat BTGM ye bağlı olarak yürütülen hizmetlerdir.

Bu süreç 27.05.1988 tarihinde noktalanmıştır, çünkü dönemin başbakanı Özal'ın verdiği ivme ile 3461 sayılı Yasa çıkarılmış ve futbolun özerk bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır.

Bu yapılanma, futbolun futbol adamları tarafından yönetilmesini öngörmektedir. Bu konuda verilebilecek en kısa tanım budur. Bu yasa çerçevesinde futbol Türkiye'de Futbol Federasyonu (TFF) tarafından yönetilecek, yönetimi TFF genel kurulu seçecektir. Genel Kurulda futbolun içinde yer alan kişiler ve kuruluşlar söz ve oy hakkı sahibi olacaklardır.

Bu modeli uygulamak üzere toplanan ilk genel kurul-gerçek anlamında- bir fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Bu sonucun yasama boyutu, futbolun özerkliğini ortadan

kaldırılmış, yönetiminde atamalı sisteme dönülmüştür. Bu konuda 02.03.1989 tarihinde 3524 sayılı Yasa yürürlüğe konulmuştur.

Ancak belirtmem gerekir ki, futbolun özerk yönetimi konusunda yakılan ateş sönmemiştir. Bu konuda iki spor adamının adı burada belirtilmelidir. Bunlar, **Mehmet Ali Yılmaz** ve **Şenes Erzik**'tir.

Atamalı sistemde TFF Başkanlığına atanan Erzik ile dönemin Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Yılmaz'ın öncülüğünde yapılan çalışmalar sonucu, 3813 sayılı Yasa Temmuz 1992'de yürürlüğe girmiş ve Eylül 1992'de TFF'nin ilk genel kurulu yapılmıştır.

Bugün bu yasayla Türk Futbolu özerk olarak yoluna devam etmektedir. Son olarak Nisan 2002'de 4563 sayılı Yasayla bazı değişiklikler, uygulamada ortaya çıkan aksaklıkları düzeltmek amacıyla yapılmıştır.

2. Özerk futbolun yapısı

a) Genel olarak

Bu yapının temel taşlarını şöyle sıralamak mümkündür: TFF Yasası, Anasatü ve Talimatlar. Bu terimlerden anasatü ve talimatlar, Türk hukuk mevzuatı içinde yer alan hukuk metinlerine yabancıdır. Bunları tüzük ve yönetmelikler olarak anlamak uygun olur. Bu terimlerin kullanılması tesadüfi değildir. Ülkemizde bir dönem futbolu BTGM'(şimdiki başlıkla: GSGM)den ayırmak ve özerkliği pekiştirmek

için bu terimler yerleştirilmeye çalışılmıştır.

Bugün Türk futbolu bu enstrümanlarla yönetilir. Anasatatyü yapmak TFF Genel Kurulunun yetkisindedir. Talimatları ise TFF Yönetim Kurulu yapar.

b) Özerk futbolun temelleri

- 3813 sayılı Yasa futbol yönetimini TFF'ye vermiştir. TFF'nin organları, Genel Kurul, Başkan, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Tahkim Kurulu, Merkez Hakem Kurulu ve yankurullardır. Bu organlardan yalnızca Yankurullar, hizmetin görülmesi bakımından gerek görüldüğünde oluşturulur, öteki organlar ise mutlaklık taşır.

- TFF'nin özerk olduğu, futbolu ulusal ve uluslararası kurallara göre yönetmek yetkisi ile donatıldığı ve özel hukuk hükümlerine tabi olduğu Yasada açıklanmıştır.

- Özerklik konusunda bir hususun açıklığa kavuşturulması gereklidir. Özerklik, devletin yapılması içinde hiçbir makama bağlı olmamak değildir. Bu çerçevede Yasada (m.31) TFF'nin faaliyet ve işlemlerinin Spordan Sorumlu Devlet Bakanının denetimine tabi olduğu belirtilmiştir. Bakan bu denetimi Başbakanlık Teftiş Kurulunda görevli müfettişler eliyle yapabileceği gibi, TFF Genel Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırarak da kullanabilir.

- Genel Kurulun oluşumunda futbol uğraşının içinde olan kuruluşların temsilcileri bulunur. Bu

konuda Yasanın 5. maddesi okunmalıdır.

- Genel Kurul 4 yılda bir seçim yapar; her yıl mali toplantı yapar. Olağan ve olağanüstü toplantı için üye tamsayısının yarısından fazlasının katılımı gerekir. Yasanın ilk şeklinde aranan 2/3 çoğunluk 2000 değişikliği ile kaldırılmıştır. 2/3 çoğunluğun aranması, genel kurul üyelerinin futbola sahip çıkmaları için düşünülmüştü. Fakat uygulamada toplantı nisabının bulunamaması tehlikesi yaşandığı için, değişiklik yapılmıştır.

- Genel Kurulun yapısı futbolun özerklik içinde demokratik bir yapıda en geniş katılımı oluşması düşüncesine dayanır. Bugün için tam sayı 200 kişi civarındadır.

- Genel Kurulun temel görevleri TFF'nin faaliyet programını ve bütçesini onaylamak, gerekli seçimleri yapmaktır.

- TFF Yönetim Kurulu ile Denetleme Kurulunun görevleri öteki tüzel kişilerle pek farklılık göstermez.

- TFF Tahkim Kurulu üzerinde durmak gereklidir. Bu Kurul genel kurulda seçilir; hukukçulardan oluşur. Futbolun mahkemesidir. Konusu futbol olan uyuşmazlıkları Tahkim Kurulu çözer; kararları kesindir. Bu kesinlik mutlak, çünkü kararlara karşı hiçbir yargı organına başvurulamaz. Tahkim Kurulu için, futbolun Anayasa Mahkemesidir, demek yanlış olmaz.

- Kurulun yetkisi açısından dikkatli olmak gerekir. Yasanın 14.

maddesi hangi uyuşmazlıkların Tahkim Kurulunda çözüleceğini sayar. Bu kapsama girmeyen uyuşmazlıklar diğer olağan yargı organlarında ele alınır. Örnek: Bir kulüple bir TV şirketi arasındaki yayından doğan bir uyuşmazlık için Tahkim Kurulu yetkili değildir.

- Futbolun hakem işleri için Yasada Merkez Hakem Kurulu (MHK) öngörülmüştür. Bu kurul 9 hakemden oluşur. Yasanın ilk şeklinde MHK genel kurulda seçilirken, 2000 değişikliği ile bu hüküm kaldırılmıştır. Halen Kurula üyeleri TFF Başkanı atar.

- Yasa değişikliğinin nedeni, genel kurulda seçilen MHK'nin bazı olaylarda kendini TFF Yönetiminin üstünde, ondan bağımsız görmesi ve otorite kargaşasının doğmasıdır.

- MHK'nin görevi maçlara hakem atamak, hakemleri eğitmek ve oyun kuralları açısından söz konusu olabilecek teknik anlaşmazlıkları çözmektir.

- TFF'nin gelir kaynakları yasa ile belirlenmiştir; bütçeden pay almaz; kendi gelirleri ile hizmeti yürütür. Bugün için ana gelir kalemi TV yayınıdır.

c) Türk futbol hukukuna eleştirel bakış

Bu konuda - bir makale kapsamında- aşağıdaki noktaların altı çizilebilir:

- Futbolda özerklik adımı atılırken, futbolun, futbolun içindeki kuruluş ve kişiler tarafından demokratik bir platformda yönetilme-

si istenmişti. Gerek genel kurulun gerek yönetim kurulunun oluşumunda bu amaca ağırlık verilmişti. Uygulamada aksaklıklar yaşandı. Bunun sonucu olarak 2000'de her iki kurulda da değişiklik yapıldı. Özellikle YK'nın oluşumunda, birlikte çalışacağı kişileri seçmek Başkanın yetkisine verildi.

- Yasada futbol özerk yapıya kavuştu, fakat GSGM tesisleri TFF'ye vermedi, yasa böyle çıktı. Bu konu TFF ile GSGM arasında protokollarla çözülsün, formülü Yasada benimsendi, fakat futbolu dağarcığından kaybeden GSGM sürekli sorun çıkaran taraf oldu.

- Uygulamada önemli bir sorun TV yayınlarında yaşandı. İlk model şuydu: Kulüpler şirketlerle yayın sözleşmeleri yapacaklar, TFF bunları onaylayacak ve programa göre maçlar yayınlanacaktı.

Büyük kargaşalar yaşandı. Temel sorun haftalık programa girebilmektir. İlk günden başlayarak TV'den maç yayınının kulüpler için iyi bir gelir kaynağı olduğunu belirtmeliyim.

- Sonra model değiştirildi. Yeni model: TFF kulüpleri temsil eder, bir yayıncı ile sözleşme yapar. Kulüpler başarılarına göre skalada yer alırlar ve paraya hak kazanırlar. Bu konuda 3 büyük kulüp ile diğerleri arasında sürekli sürtüşme yaşandı. Nedeni: Büyükler, TV yayıncısı parayı bizim için veriyor, biz pastadan daha büyük pay almıyoruz, tezini savundu. Diğerleri ise, biz olmasak, siz kiminle lig oynarsınız, antitezinde ısrar ettiler.

- Aslında çekişmenin temelinde yatan şudur: Kulüplerin en büyük gelir kalemi TV yayınlarından alınan paradır. Bu sonuç sorunu her an sıcak tutmaktadır.

- Ülkemizde futbolun sorunları 3813 sayılı Yasanın dışında kısaca şunlardır:

- Bugün kulüpler birer derneklerdir. Bunun sancıları çekilmektedir. Bir Spor Kulüpleri Yasası çıkarılmamaktadır. Ülke gerçeklerine uygun bir yasa çoğu sorunu ortadan kaldıracaktır.

- Kulüpler bugün gelirinin çok üstünde harcama yapmaktadır. Bunun büyük kısmı oyuncu ücretleri ve transfer paralarıdır. Kulüp yönetimleri bu konuda duyarsızdır. Gereksiz rekabetler piyasayı yükseletmektedir. Kulüplerin borç içinde yüzmesi bundandır. TFF yasal yetkisini kullanamamaktadır. Yapılması gereken, bütçe dengesi bozuk olan kulübün öncelikle transferini yasaklamak, sonra küme indirmektir.

- Bu sonuçları ortaya koymak, güçlü TFF yönetiminin işidir. Kulüp temsilcilerinin ağırlıklı olduğu bir genel kurulda seçilen bir başkan ve Yönetim Kurulunun bu tür radikal çözümler üretmesi zordur. Bir başka gerçek şudur: Bugün politikacı futbolun içindedir. Futbol camiası iyi bir oy potansiyelidir. Bu nedenle futbolla yakından ilgilenmek, seçim çevresinin kulübü ile sarmaşdolaş olmak kaçınılmazdır.

- Futbolda” saha olayları” denilen sorun her geçen gün büyümektedir. Güvenlik konusunda seyirci

ile güvenlik güçlerinin karşılıklı gelmesi, tehlikeyi büyütmektedir. Sahaya bıçakla girmenin, maç süresince yeri göğü küfürle inletmenin cezası para ile karşılanamaz. Oysa TFF bu çözümü yeterli saymaktadır. Daha büyük tehlikeler kapıdadır.

Sporda şiddetin önlenmesi konusundaki çaba, yasal platformda yerini almış, hazırlanan tasarı TBMM’den geçmiştir. Cumhurbaşkanı 3 maddeyi geri göndermiş, yasa önceki içeriği ile yasalarmıştır. Bu yasanın içeriğinin incelenmesi, ayrı bir konudur. Bu nedenle bu hususu dışta tutuyorum.

II. ULUSLARARASI BOYUTTA FUTBOL

Bu konuda iki futbol örgütü üzerinde kısaca durulmalıdır.

1. UEFA

UEFA 1954 yılında kurulmuş bulunan Avrupanın futbol birliğidir. Hukukî niteliği açısından UEFA bir dernektir. Fakat güçlü bir kuruluştur, çünkü futbola hükmetmektedir.

UEFA’nın üyeleri ülke federasyonlarıdır. Bu nedenle kulüpler UEFA’nın ne üyesidirler, ne de UEFA onları muhatap olarak kabul eder. Bütün işlemler ülke federasyonları aracılığı ile yürütülür.

UEFA’nın amaçları içinde, futbolun Avrupa düzeyindeki her türlü faaliyetini yürütmek, sorunları çözmek, üyeleri ile ilişkileri yürüt-

mek, kulüplerin, oyuncuların ve diğer unsurların, ulusal takımların yardımcısı olmak, kısaca gerek amatör gerek profesyonel temelde her türlü futbola hizmet etmek, bunu yaparken, din, cinsiyet, ırk ve politik bakış farkı gözetmemek yer alır.

UEFA'ya göre futbol dünya düzeyinde en geniş kitlelere yayılmış, topluma malolmuş bir spor dalıdır. Bu nedenle UEFA her türlü gelişime ve yeniliğe açık olarak, futbolun popülaritesinin korumak ve geliştirmek için çaba harcar.

UEFA'nın önde gelen sloganını "We care about football" olması bir raslantı değildir.

UEFA içinde İcra komitesi önemli bir işlev görür. Spor politikası, normların oluşturulması ve hukukun yaratılması, yönetim, futbol konusunda Avrupa düzeyinde sportif rekabetin yaratılması, bütün bunlar yapılırken, ülkeler arasında dengenin kurulması, bu kurulumun görevidir.

UEFA çatısı altındaki disiplin işleri, bu iş için oluşturulmuş bir kurula verilmiştir. Kontrol ve Disiplin Kurulu önemli bir işlev görür. Kurulun kararları UEFA Tahkim Kurulunda incelenir. Bu Kurul UEFA'nın mahkemesidir.

2. FİFA

Futbolun dünya örgütü FİFA'dır. Kuruluşu 25 Mayıs 1904'de Paris'teki toplantıyla başlar. Bugün için 204 üyesi vardır. Aslında temel birkaç noktayı açıklamakla yetine-

bilirim, çünkü FIFA ile UEFA'nın yapısı arasında büyük farklılık yoktur. Zaten UEFA, FIFA'nın içinden doğmuştur.

Futbolun temel kurallarını FİFA koyar; bunlar UEFA için de geçerlik taşır, çünkü FIFA, UEFA için de bir çatı örgüttür.

Bu kuralları oyun kuralları ve transfere ilişkin normlar olarak belirtmek uygun olur. Bu konuda hedef her zaman ayındır: Futbolu zinde tutmak ve kitlelerin sporu olmak derecesinden indirmemek.

FİFA'nın temel bir işlevi de şudur: Kulüplerle kulüpler, kulüplerle başta oyuncular olmak üzere diğer futbol unsurları arasındaki uyumsuzlukları FIFA çözer. Böyle bir uyumsuzluk Avrupa düzeyinde olsa dahi, yetki FİFA'nındır.

3. Uluslararası futbola eleştirel bakış

Birkaç önemli nokta üzerinde durulabilir:

FİFA ve UEFA bugün futbolu fazla ticarileştirmekle eleştirilmektedir. Bunun nedeni Dünya ve Avrupa düzeyindeki kupaların ve bunlara katılan takım sayısının arttırılması olarak özetlenebilir. Bu konuda en başta profesyonel futbolculardan yakınmalar gelmektedir. Takvim o kadar yüklüdür ki, futbolcuların dinlenecek zamam yoktur. Futbolcu ya maçta, ya kampda ya da uçaktadır.

FİFA ve UEFA'nın bu yüklü programdaki kazancı maç gelirleri ile TV yayın gelirleridir. Bugün TV

yayını pahalı bir olaydır ve bu kuruluşların kasasına büyük meblağlar girmektedir.

Bir başka sorun oyuncu transferinde yaşanmaktaydı. UEFA'nın içinde bugün AB'ye dahil ülkelerle, dahil olmayan ülkeler vardır. Bu ikilik, ister istemez bazı farklı çözümleri getirmekteydi. Özellikle bonservis parası denilen, futbolcunun yetiştirilmesi için kulübüne ödenecek para bir sorun oluşturmaktaydı. AB ülkeleri arasında kulüp değiştirmede bu para ödenmezken, AB dışı ülkelere transferde büyük sorunlar çıkmaktaydı.

FİFA sorunu 1999 yılında çözdü ve farklılıkları kaldırdı. Özet anlatımı ile, bugün için yalnızca 23 yaş altındaki profesyonel oyuncuların transferlerinde yetiştirme parası ödenmektedir.

- FİFA ve UEFA açısından bir başka önemli konu, bu kuruluşların gerek İcra komitelerinde gerek komisyonlarında verilen kararların kulüpler ve kişiler için bağlayıcılığı sorunudur. UEFA ve FIFA Talimatlarına göre bunun kuralları açıktır. Bu kararlar kesindir.

Ancak bu tür uyuşmazlıkların tarafları artık son sözün mahkemelerce söylenmesini, uyuşmazlığın mahkemelerce çözülmesini yüksek sesle dile getirmektedirler.

Bu alanda yapılan temel eleştiri, futbol adamlarının hukuk bilgisinden yoksun olmaları nedeniyle her zaman adalete, hukuka ve hakkaniyete uygun sonuçlara ulaşamadıklarıdır.

Bu nedenle UEFA ve FİFA'nın otoritesi sarsıntı geçirmektedir. Bu yolda FİFA 'da kararların iç bünyede kurulacak bir tahkim yoluyla ikinci kez ele alınması eğilimi güçlenmektedir.

- Bu kuruluşların yönetimlerinde çaba harcayanlar açısından bir olumlu eleştiri, futbolun karizmasını bozmamak için, sürekli yenilikler peşinde koşmak, özellikle oyun kurallarını değiştirerek cazibeyi korumaktır. Maçlardaki 4. hakem, 2 sarı kartla ihraç, kaleciye pasın kaldırılması, sarı ve kırmızı kart uygulamasının arttırılması ilk akla gelenlerdir.

TÜRKİYE'DE SPOR HUKUKU'NUN OLUŞUMU

Av. KISMET ERKİNER^()*

Kısaca, nasıl ki toplum hayatının hiç bir yönü ve aşaması ezelden beri ve ebedi olarak hukuksuz ve hukukçusuz geçirilemez ve geliştirilemez ise, 21. yüzyılın sanayii olan spor da uzman hukukçuları olmadan gelişemez, barış içinde ve sağlıklı bir yaşam sürdürülemez.

22 Ağustos 2002 günü yayınlanan Radikal Gazetesi Köşe yazım, “Başlarken” başlığını taşıyordu ve bir gazetede yayınlanan bu ilk Spor Hukuku yazımın içeriğinde şunları söylüyordum: “Spor, başta Uluslararası Olimpiyat Komitesi, ulusal Olimpiyat Komiteleri, uluslararası federasyonlar, ulusal federasyonlar ve bunların oluşturduğu bölgesel ve kıtasal Konfederasyon ve birliklerin yönlendirdiği, kurallara bağlı olduğu, gereğinde yargılandığı bir sosyal olgu olmaktan öteye geçmiş, Devletler üstü örgütlerin de ilgi ve karar alanlarına girmiştir.” ... “Bütün bu ulusal ve uluslararası örgütler ile Devletler üstü otoriteye sahip ... kuruluşların faaliyetleri, oluşumunu 1930'lardan beri hissettirip son yirmi yıldır (şimdi 25 yıl oldu) ciddi şe-

kilde şekillenen yeni bir hukuk disiplini, 'SPOR HUKUKU'nu yaratmıştır.”

Ülkemizde Spor Hukuku alanındaki çalışmaların Miladı olarak benim aldığım tarih, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin, çok değerli ve daima rahmetle andığım, hukukçu Başkanı Sayın Sinan Erdem'in TMOK bünyesinde sessiz sedasız kurduğu ve naciz şahsımı da başkanlığına atadığı “Hukuk Komisyonu”nun 25 Ekim 2001'deki kuruluşudur. 29 Ağustos 2002 tarihli Radikal Gazetesi köşe yazımda ise şöyle diyordum: “Bizim de TMOK bünyesinde kurduğumuz Komisyonun öncelikli amaçlarından birisi Avrupalı örneklerine uygun şekilde ve onlarla işbirliği halinde bir “SPOR HUKUKU DOKÜMANTAS-

(*) Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Üyesi, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

YON VE ARAŞTIRMA MERKEZİ” oluşturmaktır. Bu konuda da yola çıkmış bulunmaktayız.” Ağustos 2002 tarihinde haberini verdiğim bu yolculuk 19 Temmuz 2005 tarihinde Kadir Has Üniversitesi bünyesinde bu ilk hedefine ulaştı. Bu hususa ileride daha geniş şekilde değineceğim.

Spor Hukuku, özgün bir hukuk dalı olarak, her ne kadar kökleri Roma hukukunda değilse de, çağdaş uzmanlarının bir özentisi olarak gördüğüm bir davranışla, kendisine bir de Latince isim yaratmıştır.: “LEX SPORTİVA”.

Spor hukuku (LEX SPORTİVA) dar veya geniş anlamda tanımlanabilir. Dar anlamda (sticto sensu) spor hukuku, sportif faaliyetleri düzenler, spor dünyasını yönetir, spor yarışmalarının ve kuruluşlarının kurumsallığını sağlar. Geniş anlamda spor hukuku ise spordan ötürü oluşan ilişkileri ve bu ilişkilerde rol alan gerçek ve tüzel, kamu ve özel kişilerinin karşılaştıkları durumları düzenler ve sorunları çözümler.

Bu iki tanımı açarsak, dar anlamda spor hukuku: **1)** sporcuların hakları ve yükümlülüklerini düzenleyen kuralları; **2)** spor kuruluşlarının yapısını, faaliyetlerini ve aralarındaki ilişkileri; **3)** antrenörler başta olmak üzere sportif yaşamı yönetenlerin eylemlerini, yükümlülüklerini ve sorumluluklarını; **4)** spor gerçek ve tüzel kişilerinin davranışlarını; **5)** sporda “fair play”i; **6)** sporda yargı organlarının hukuki varlığını ve bunların ihtilafları usul

ve esastan çözümlene kurallarını içerir.

Geniş anlamda spor hukuku ise: **1)** bireyin spor yapma ve sportif faaliyetlere özgürce katılma hakkını; **2)** sportif faaliyet ve ilişkilerinin sosyal güvenlik ve iş hukuku boyutunu; **3)** profesyonel spor aktörlerinin hak ve ilişki düzenlemesini; **4)** sporda şiddet, doping, ceza ve disiplin hukuku kapsamına giren eylemler gibi olumsuz davranışların önlenmesini; **5)** sporda adalet ve barışın sağlanmasına yönelik her türlü önlem ve kurumu; **6)** uluslararası spor yarışmalarının yapılabilmesi için gerekli kişi, kurum, kuruluş ve devletler düzeyinde kuralları ve bunlar arasındaki ilişkileri içerir.

Spor hukukunda bilimsel araştırma, dünyada gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde oldukça yeni bir çalışma alanıdır. Araştırma yöntemleri hem hukuk, hem de beden eğitimi ve spor biliminin metodlarını birlikte kullanmakta ve bunlar evrensel olarak şöyle tanımlanmaktadır: **1)** betimsel metod (kişi ve kuruluşların hukuki niteliklerini tanımlar); **2)** tarihsel metod (günü kavrayabilmek ve belli bir gelecek sürecini öngörebilmek için geçmiş tahlil eder); **3)** analitik metod (sporun yarattığı sorunları tahlil ederek çözümlerini araştırır); **4)** yorum metodu (sporda kullanılan kavramlara dilbilim, tanımlama, ve mantık yöntemleri ile yaklaşarak genel spor hukuku teori ve doktrinini oluşturmaya çalışır); **5)** karşılaştırma metodu (spor hukukunu

sınıflandırmaya yöneliktir); **6)** deneysel metod (spor hukuku araştırma yöntemlerinin en yenisi olarak nitelenmekte ve bir takım varsayımlar üretirek sebep – sonuç ilişkilerini incelemektedir).

Bütün bu spor hukuku araştırma yöntemlerinin etkinlik ve yeterlilikleri tartışılabilir. Bana göre doğrusu, belli bir metoda mutlak şekilde saplanmadan her metodun yararlı ve en etkin kısmını alarak bir sentez yapmak ve çalışmayı bu senteze göre yürütmektir. Ancak hemen belirtmem gereken önemli nokta, spor hukuku teorisinin oluşturulmasındaki felsefi, akademik ve eğitimsel yararı kabul etmekle birlikte esas amacın uygulamaya yönelik olmasını hiç bir zaman göz ardı etmemek gerektiğidir.

Uygulamada spor hukuku, bu faaliyetin yarattığı ihtilafları çözümler. Kararlar spor teşkilatının kendisine özgü yargı organlarınca verilebilecekleri gibi, bazı durumlarda genel yargıda hukuk veya ceza mahkemelerince de hükme bağlanabilir. Zamanla da spor hukuku içtihatları oluşarak benzer olayların çözümüne emsal teşkil ederler. Spor kuruluşlarının bu alanda bilgili ve uzmanlaşmış hukuk müşavirleri ile donatılmaları, doğabilecek sorunların ihtilaf boyutuna ulaşmadan çözümlenmelerini, önlenmelerini sağlar.

Gerek devletlerin ve gerekse sivil toplum örgütlerinin (NGO), hem ulusal hem de uluslararası boyutta kanun, antlaşma ve diğer hukuki metinleri hazırlamalarında spor

hukuku uzmanlarına sahip olmaları ve bunlara da danışmaları halinde, bu düzenlemeleri sakat doğmadan ve birçok yeni ihtilafa sebep olmadan yerleştirmek mümkün olabilir.

Kısaca, nasıl ki toplum hayatının hiç bir yönü ve aşaması ezelden beri ve ebedi olarak hukuksuz ve hukukçusuz geçirilemez ve geliştirilemez ise, 21. yüzyılın sanayi-i olan spor da uzman hukukçuları olmadan gelişemez, barış içinde ve sağlıklı bir yaşam sürdüremez.

Spor Hukuku alanında uzmanlaşmanın Ülkemiz için de ne denli gecikmiş bir gereksinim olduğunu Türk spor kamuoyu da, özellikle son dönemlerde bireylerin ve kurumların yaşamış olduğu bazı olaylarla (Süreyya Ayhan olayı, Türkiye-İsviçre maçı, *BJK-Del Bosque* sözleşme ihtilafı gibi) daha iyi anlar hâle gelmiştir. Ancak bu bilincin tamamen yeni oluştuğunu iddia etmek de yanlış ve bu hususu çok önceden görmüş olan bazı değerli hukukçularımıza haksızlık etmek olur.

Gerçekten, 1938 ve sonrası yıllarda Türkiye’de yayımlanan «*BE-DEN TERBİYESİ VE SPOR*» adlı derginin üç sayısında (1940/24, 1941/25, 1941/26) «*Necdet AZAK*» imzasıyla, başlığı «*SPOR HUKUKU*» ve üst başlığı «*SPOR BAKIMINDAN HUKUKİ BİR TETKİK*» olan bir yazı dizisinde Spor Hukuku hakkında bundan 67 yıl önce çok değerli tespitlerde bulunulmuştur.

Bu yazı dizisinin müellifi olan merhum *Necdet Azak*’ın, yapmış ol-

duğum bazı incelemeler sonunda, Paris Hukuk Fakültesi (Sorbonne) mezunu olduğumu; Çalışma Bakanlığında bir süre çalıştıktan sonra 1957 seçimlerinde Bursa Milletvekili seçilmiş olduğumu; daha sonraları da bir süre Birleşmiş Milletler Örgütünde görev yapmış olduğumu saptadım.

Sayın Necdet AZAK, disiplinin adını son derece çağdaş bir şekilde koymuştur: SPOR HUKUKU. Derginin üç sayısında toplam yedi sayfa tutan tespitlerinin en çarpıcı noktalarını burada sizlere aynen aktarmak istiyorum. Necdet AZAK diyor ki: «Spor ile Hukuk'u karşılaştırdığımız zaman, acaba ne gibi münasebet halkaları teşekkül eder? Bu iki kelimenin ilk teması tabii olarak şu iki suale yol açacaktır: 1) Fertlerin spor yapmak hakkı var mıdır? 2) Spor hukuku diye birşey mevcut mudur? ... Filhakika, spora bağlı olarak, insanın bir hakkı vardır; bu, hoşuna giden bir sporu mertçe, bu spor nev'i için memlekette vazedilmiş bulunan kaidelere uygun olarak, yapmak hakkıdır. ... Şu halde gerek medeni haklar bakımından, gerekse bir şahsiyet olması dolayısıyla, insanın spor yapmak hakkına malik olduğunu kabul etmek lâzımdır. ... Spor hukuku diye bir şeyin mevcut olup olmadığını araştırarak olursak, şayanı dikkat bir vaziyet ile karşılaşmış oluruz. Spor kulüplerinden başlayıp Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğüne kadar uzanan muhtelif merhalelerin her birine muvazi olarak yürüyen bir hukuk mefhumu mevcuttur. ... Bu vaziyette,

spor kulüpleri bir cemiyet olarak kabul edilince ve cemiyet de aslında bir içtimaî teşekkülden ibaret bulununca, manevî şahsiyeti haiz olan bu topluluğun nefsinde mündemiç bir hukukun da mevcut olması icap edecektir. ... Filhakika sporlar, ... hem iktidar kuvvetine, hem kaideler tedvin etmek salâhiyetine, hem de statüye ve hem de hukuki muhtariyete sahiptir. Buna nazaran müessesenin fevrî olarak vücade getirdiği üç nevi hukuk vardır: Disiplin kaideleri şeklinde hukuk, örf ve âdet hukuku ve dahilî nizamname kaideleri şeklinde hukuk. ... Şu halde asıl spor hukuku, kulüplerin, ittifakların veya federasyonların dahilî nizamnamelerinde ve muhtelif sporlara ait olmak üzere tedvin edilmiş talimatnamelerde kendisini göstermektedir. ... İşaret edilebilecek diğer bir nokta da, medeni kanun, borçlar kanunu, ceza kanunu ve bazı idarî kanunlar gibi umumî mahiyetteki mevzuatın spor muamelelerine tabiki halidir. Bu mevzu dahi başlı başına bir etüdün çerçevesini teşkil edecek mahiyettedir. ... Açıkça söylenilmesi icap eden ve tetkiklerimiz neticesi mesabesinde bulunan hakikat şudur ki: bugün tam manâsile bir spor hukuku mevcuttur; bu hukuk kendi muhitinde carî olduğu gibi, diğer hukuk sahalarile de mütemadî bir temas halindedir. ... Bir memlekette, belki de daha geniş olarak bütün dünyada muhtelif sporlara ait örf ve âdet kaideleri yavaş, fakat kat'î bir tekâmül seyriyle spor hukukunun bir kısmını teşkil etmişlerdir. Örf ve âdet kaideleri sporun teknik kısmında olduğu gibi

ıçtimaî cephesinde de tesirlerini gösterir. ... Spor mevzuuna temas eden bir kanunun mevcut olmadığı devirlerde bile spor hukukuna ait kaidelere tesadüf etmek mümkündür. Çünkü spor hukuku kanundan evvel örf ve âdete dayanmaktadır. ... Zamanımızda muhtelif sporlara ait olmak üzere gerek muhtelif memleketlerdeki federasyonlar tarafından, gerekse beynelmîlel federasyonlar marifetiyle kaleme alınan nizamnamelerdeki bir çok teknik kaidelerin menşeleri örf ve âdete dayanmaktadır. ... Spor hukukuna iki numaralı kaynak olarak (iradenin muhtariyeti) gösterilebilir. ... Muayyen bir sporu yapan muhtelif sporcular âza sıfatıyla korporatif bir müessese halinde toplandıkları vakit faaliyet ve münasebetlerini tanzim ve idare etmek üzere müştereken bazı kaideler kabul ederler. Büyük bir anlaşmanın mahsulü olan bu kaideler bir çok cihetten hakikî bir kanun mahiyetini arz etmekte ve bazen de tesir ve şumulleri muhtelif memleketlere kadar uzanmaktadır. ... Federasyonlar ve ittihadlar, bu mevzuun daha şumullü ve canlı numuneleridir. ... Spor hukukunun kaynaklarını sayarken, bunların arasında bir (kanun)dan da bahsetmiştik. ... Türkiye’de henüz bu şekilde mevzuatın mevcut bulunmadığı zamanlarda spor hukukunun hangi kaynaklardan geldiği hakkında bir tetkik yapılsaydı bu tetkikatin neticesi yalnız örf ve âdeti ve irade muhtariyetini ortaya koymaktan ibaret olacaktı. ... Beden Terbiyesi Kanunu da, her istiyenin, istediği şekilde spor ve idman yapmasını

kabul etmiyerek, fertlerin şu veya bu şartlar altında ve muayyen bir gayeye ulaşmak üzere spor yapmalarını prensibini vazetmiştir. ... Kanun, her sporun veya bir kaç spor şubesinin teknik, yani kaide bakımından federasyonlara bağlanmalarını âmirdir. Federasyonlar, herhangi bir spor şubesinde örf ve adet ile müesses bulunan kaidelerden bâzılarını alıp, bâzılarını da atmamak suretiyle talimatname veya nizamnameler hazırlayabilirler. ... Kaynakların kanun içinde birleşmeleri mevzuunda yer alabilecek diğer bir nokta da, spor hukukunun iki numaralı kaynağı olan (irade muhtariyeti) nin vaziyetidir. ... Bunları bir cümle ile ifade etmek istersek diyebiliriz ki, beden terbiyesi kanunu, bugüne nazaran en son tekâmül merhalesini teşkil etmek suretiyle spor hukukunun diğer kaynaklarını kendi çevresinde birleştirir.»

Yukarıdaki ifadeler 1940 yılına ait, o dönemdeki spor – hukuk ilişkileri ve bilhassa henüz oluşmamış spor hukuku kavramları göz önünde tutulursa, ne denli çağının ilerisinde ve hatta günümüzde, incelemiş olduğum Fransızca, İngilizce ve İtalyanca «spor hukuku» kitaplarındakinden de daha veciz ifadeler taşıdığını belirtmek isterim. Şayet bundan 67 yıl önce Necdet Azak’ın açmış olduğu yol takip edilmiş, hukuk fakültelerimizde spor hukuku bir disiplin olarak o tarihlerde ele alınmış olsaydı, bugün belki de dünyanın en ileri spor hukuku teorik ve pratik kavram ve kurumları-

na (doktrin, mevzuat ve kuruluşlarına) sahip olurduk.

Bu iddiayı raharlıkla ileri sürebiliyorum zira, Spor Hukuku'nun Dünyadaki kurumsallaşmasını incelediğimizde Avrupa'nın bu dalda en eskisi olduğunu ifade eden, Fransa Limoges Üniversitesi «Spor Hukuku ve Ekonomisi Merkezi - CDES» 1977'de kurulmuştur. Hollanda'nın "T.M.C. Asser Instituut - La Haye"i de her ne kadar Limoges Merkezinin yaşıtı ise de sadece Spor Hukuku için kurulmamış olduğundan, kanımca diğerinin ünvanını paylaşmamaktadır. İsviçre'de Neuchatel Üniversitesi'nde bulunan ve FIFA'nın malî desteği ile kurulmuş olan «Spor Araştırmaları Uluslararası Merkezi-CIES» çok daha genç olup, kuruluşu 1996 yılına aittir. ABD Milwaukee'de bulunan Marquette Üniversitesi «Ulusal Spor Hukuku Enstitüsü» ise 1989 tarihlidir. Fransa'da, yukarıda ilk olduğunu belirttiğim Limoges Ünivesitesi Merkezi, ülkenin diğer üniversitelerine aynı yaklaşımı benimsetememiş ve ancak iki Üniversite: Dijon'daki Bourgogne Üniversitesi ve Marsilya'daki Aix Üniversitesi kendisini daha küçük çapta takip etmişlerdir. Ülkenin en muhafazakâr üniversitesi olarak tanınan Sorbonne ise ancak 2006'da Spor Hukuku'nu seçimlik ders olarak programına almayı benimseyebilmiştir. Belçika, spor alanında birçok yasal düzenlemeyi ilk yapan ülke olmasına ve "Luc Silance" gibi Spor hukukunun önemli bir teorisyenine sahip olmasına

rağmen, hâlâ akademik alanda spor hukukunu kurumsallaştıramamıştır. Spor hukuku kurumlarını belirtirken bir de bunların bu alandaki eğitimlerinin hangi düzeyde olduğuna bakmak gerekir; örneğin, ABD-Marquette Üniversitesi Spor Hukuku Enstitüsü, her ne kadar yirmi yaşına yaklaşmakta ise de Spor Hukuku Yüksek Lisansı eğitimini ancak bu yıl (2007) başlatabilmiştir. Yine, İspanya'nın Madrid Üniversitesi de "Uluslararası Spor Hukuku Yüksek Lisansı" eğitimine (İngilizce olarak) bu yıl başlamıştır.

Dolayısı ile Türkiye, halen spor hukuku alanında bir kısım ülkelere gerisinde ise de, arayı hızla kapatabilecek bir sürece girmiştir. Yeter ki başlamış olan kesintiye uğramasın, engellenmesin, anlamsız rekabetler ve kişisel kıskançlıklarla köreltilmesin. Bunların olmaması için Spor Hukuku nasıl bir gelişme süreci takip etmelidir; neler yapılmalıdır. Diğer bir ifade ile Türk Spor Hukuku'nun yol haritasını nasıl çizmekteyim, panoramik nitelikteki bir resmi nasıl görmekteyim. Yazımın bundan sonrasında, başlığımı oluşturan "OLUŞUM" kavramını "DÜNÜ" anlatarak, "GÜNÜ" saptarken, bir yandan da "GELECEĞİ" görmeye çalışarak ve düşünerek ifade etmeye çalışacağım.

Günü saptamadan önce güne değinmekte yarar görüyorum. Dün, yani 20 Ekim 2001'de Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Başkanlığına Komite bünyesinde bir "Spor Hukuku Merkezi" kurulması

gerekliliğini anlatan bir rapor sunmuşum. Bu raporun bir bölümünü sizlere burada yansıtmak istiyorum. Bundan altı yıl önce şunları yazmışım:

“... Bu nedenle bir Spor Hukuku Merkezi kurulması gereğine ikna için uzun savunmaların lüzumsuz olacağı kanısı ile raporumun bu bölümünde böyle bir Merkez’in işlev ve görevlerinin neler olabileceğine, tahdidi olmamak kaydı ile, değinmek istiyorum.

1. Her şeyden önce Spor Hukuku ihtisas kitaplığının oluşturulması: (yabancı ders kitapları, monografiler, tezler ve süreli yayınlar ile);

2. Yukarıda belirtmiş olduğum uluslararası kuruluşların ve spor hukuku ile ilintisi olan başkaca kuruluşların ilgili birimleri ile; kurulmasını önerdiğim araştırma merkezi – enstitü ile yapı veya işlev olarak eş veya benzer nitelikli yabancı eğitim ve araştırma kurumları ile ilişkiye, işbirliğine ve bilgi alışverişine girilmesi,

3. Üniversitelerimizin Hukuk Fakültelerinde öğretim kadroları ile öğrencilere Spor Hukuku hakkında konferans, seminer, panel v.s. organize ederek bu bransa ilgilenenlerin bilgilendirilmeleri ve ilginin artırılması,

4. Yurt dışı Spor Hukuku toplantı ve çalışmalarına önceleri dinleyici olarak ve daha sonra da Türk deneyim ve araştırmalarını ortaya koyan bildirilerle aktif iştiraklerin sağlanması,

5. Üniversitelerimizin Hukuk Fakültelerinde ve Spor Akademilerinde Spor Hukukunun ders (en azından seçimlik olarak) okutulması için çaba harcanması,

6. Hukuk Fakültelerimizde ve Spor Akademilerinde Lisans üstü çalışma ve tez ile doktora tezlerinde spor hukuku konularının da ele alınmasını ve bu alanda yazılacak tez konularının kabulü için Üniversitelerimiz ile mutabakatların sağlanması,

7. Tezlerinde Spor Hukukunu seçecek Lisans üstü ve Doktora öğrencilerinin yönlendirilmesi, yardımcı olunması ve yurt dışında da inceleme ve ihtisas yapılmasını sağlayacak kısa ve uzun vadeli işbirliklerinin uluslararası kuruluşlar ve eğitim – araştırma kurumları ile oluşturulması,

8. Ülkemizde uluslararası Spor Hukuku toplantılarının organize edilmesi, yabancı uzman ve ilim adamlarının eğitim kurumlarımızda akademisyen ve öğrencilere konferans ve seminer vermelerinin sağlanması,

9. Uzun vadede, Spor Hukukunda oluşacak ihtisas ve doktora sahibi hukukçularımızın Uluslararası Kuruluşlarda ve ulusal Federasyon, Kulüp ve diğer kuruluşlarımızda görev almaları için yönlendirme ve buluşturmada bulunulması,

10. Bu şekilde bilgi, ihtisas ve deneyim kazanan hukukçularımızın yurt dışında tanınmalarının sağlanması ile Uluslararası kuruluşlarda, yargı birimlerinde, ve Uluslararası

Spor Mahkemelerinde Hakem ve Hakim olmalarının sağlanması.

TMOK Başkanlığı'na 20 Ekim 2001'de sunmuş olduğum ve 25 Ekim 2001'de TMOK Yönetim Kurulu kararı ile bünyesinde bir "Spor Hukuku Komisyonu" kurulmasına gerekçe oluşturan raporunun sonuç kısmında ise şunları yazmıştım:

"Kurulacak olan böyle bir Spor Hukuku Merkezi'nden beklentilerin, yukarıda belirttiklerim ışığında bir hayli fazla olacağını bilincindeyim, ancak, eğer Türkiye 2012 yılında Olimpiyat yapmakta ısrarlı ise, ve eğer birgün Avrupa Birliği'nin üyesi olacağına inanıyorsa Spor Hukuku alanında uzmanlarını o tarihlere hazırlama çalışmalarına başlaması erken değil, kanımca geç dahi kalınmış bir karardır.

Ve bu hususu gerçekleştirecek kuruluşun, hem Türk Sporuna ve hem de hukuk düzenimize yeni ve çok önemli bir temel taşı ilave edeceğine inanmaktayım..."

Gerçi Türkiye ne 2012 Olimpiyatlarını alabildi, ne de Avrupa Birliği'ne üyeliği kesin bir tarihe bağlanabildi, ancak ben yukarıda belirttiğim Spor Hukuku Merkezi'nin kuruluşunu Kadir Has Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirebildim.

TMOK Hukuk Komisyonu Başkanı olarak 10 Nisan 2002 tarihinde "Spor Hukuku Komisyonu'nun Misyonu, Hedefleri, Stratejileri ve Faaliyet Planları Hakkında Rapor" başlığını taşıyan belgede da şunları belirtmekteydim.

"...

I. TMOK HUKUK KOMİSYONU'NUN MİSYONU:

Hukuk Komisyonu'nun öncelikli misyonu veya diğer bir ifade ile amacı Türkiye'de "SPOR HUKUKU"nu uluslararası ve ulusal boyutları ile hukukun yeni bir disiplini olarak tesis etmek, kabul ettirmek, geliştirmek, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek okullarında bilimsel bir programa dayalı olarak okutulmasını sağlamak, Hukuk Fakülteleri'nde yeni bir hukuk dalı olarak benimsetmek, lisans üstü ve doktora programlarına alınmasını sağlamak ve bu suretle zaman içinde Spor Hukukunda uzmanlaşmış spor yöneticileri, akademisyenler ve hukuk insanlarının ülkemize yeterli ve faydalı şekilde yetiştirmelerini sağlamaktır.

II. TMOK HUKUK KOMİSYONU'NUN HEDEFLERİ:

Hukuk Komisyonu'nun yukarıda açıkladığımız misyonunu gerçekleştirebilmek için hedeflerini derece derece aşağıdaki gibi belirtebiliriz:

i. *Aşağıda açıklayacağımız strateji ve faaliyetler ile Komisyon bünyesinde, olgunluğa ulaştığında TMOK Kütüphanesine devredeceği, spor hukuku kitapları, belgeleri ve diğer dokümanlarının toplanmasını sağlamak ve bunlar ile TMOK bünyesinde tüzel kişiliği olmayan bir "SPOR HUKUKU DOKÜMANTASYON VE ARAŞTIRMA MERKEZİ" kurmak.*

ii. *İkinci hedefimiz, Spor Hukuku olgusunun uluslararası alanda görülmekte olan gelişiminin ülkemizi*

ze de yansımaları sağlamak ve bu suretle çeşitli Üniversitelerimizin Hukuk Fakültelerinde birer “SPOR HUKUKU KÜRSÜSÜ – ANA BİLİM DALI” kurulmasını telkin ve teşvik etmektedir.

11. Daha uzun vadede veya Fakültelerde kürsü oluşumuna koşut olarak, yukarıda belirttiğimiz Merkez’in zaman içinde istenilen olgunluğa ulaşması sonrasında tüzel kişiliğe sahip bir **“SPOR HUKUKU ENSTİTÜSÜ”** kurmak. Bilindiği üzere böyle bir Enstitü’nün kurulabilmesi Y.Ö.K. Kanunu hükümlerine tabidir; ancak, bu mevzuat incelendiğinde Vakıfların kurabileceği eğitim kurumları düzenlemesini hatırlatmak isteriz. Bu bağlamda TMOK’nin vâkıfı olduğu TÜRK SPOR VAKFI’nın bu amaca uygun ve yetkin bir enstrüman olacağını ve bu suretle de adı geçen Vakfa yeni bir canlılık ve işlev sağlanabileceğini belirtmek isteriz. Ayrıca bu Vakıf bağımsız bir girişim yerine, seçilecek bir Üniversite ile işbirliği yaparak da daha kolay ve etkin bir şekilde aynı sonucu elde edebilir.

III. TMOK HUKUK KOMİSYONU’NUN STRATEJİLERİ:

Komisyonumuzun ana stratejisi dünyada spor hukuku ile ilgili faaliyetler ve yayınlar hakkında mümkün olabilecek en üst düzeyde bilgi sahibi olabilmektir.

Komisyonumuz bu ana stratejisini gerçekleştirmek için Sayın TMOK Başkanı’nun imzası ile bütün Uluslararası Spor Federasyonlarına, bütün Ulusal Olimpiyat Komitelerine, IOC başta olmak üzere spor

hukuku ile ilgili olabilecek uluslararası kuruluşlara bilgi ve belge isteyen bir yazı göndermiştir. Bu yazıma şimdiye kadar aldığımız cevaplar ve bilgilenmek ile belgelenmek konularında elde ettiğimiz sonuçlar Komisyonumuzun birinci altı aylık faaliyet raporunda etraflı şekilde belirtilmiştir.

Bu kuruluşlar ile ilişkiler yazışmalar, karşılıklı ziyaretler, etkinliklerine katılımlar, birlikte organizasyonlara girmek yöntemleri ile en üst düzeyde geliştirilecektir. Komisyonumuz şimdiden, 2003 yılı baharında ülkemizde uluslararası katılımlı bir **“SPOR HUKUKU KONFERANSI – SEMİNERİ”** düzenlemeyi amaçlamaktadır.

Ancak daha önce ve böyle bir uluslararası toplantıya da hazırlık niteliğinde olmak üzere, **ulusal boyutta** (az da olsa ülkemizde mevcut spor hukuku hakkında bilgili veya en azından konuya ilgili) hukukçularımızın davet edileceği ve halen bu konuda bulunduğumuz noktaları saptamaya yönelik en az bir **bilgilenme ve bilgilendirme toplantısı** yapmayı ön görmekteyiz.

Komisyonumuz bilimsel çalışmalarında iki stratejik yöntem uygulamayı düşünmektedir:

Bunlardan **birinci yöntem, uluslararası kuruluşlardan yola çıkarak** hangilerinin spor hukukunun hangi yönünü, konusunu ele aldığı, etkilendirdiğini saptama yöntemidir. Bu bağlamda özellikle alınmış, spor hukuku ile ilgili IOC, IF, NOC’ların dışında UNESCO gibi, AVRUPA KONSEYİ gibi kuruluşlar

ile özellikle AVRUPA BİRLİĞİ'nin spor hukuku için kurucu, kural koyucu (teşri) faaliyetlerinin neler olduğunu saptamak ve incelemektir.

Burada öneminden ötürü, bir an detaya girmek ve bir hususu belirtmek istiyoruz. Bilindiği üzere Avrupa Birliği, kurucu belgesi olan Roma Antlaşması'nda spor ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamasından ötürü şimdilik sporu sadece ekonomik nitelik arzeden yönleri ile ele alabilmekte etkileyebilmektedir. Buna rağmen bir Bosman kararı ile sporun temellerini nasıl sarstığını hepimiz bilmektesiniz. Halen Avrupa Birliği Antlaşmasına spor ile ilgili bir temel madde eklenmesi yönünde çok ciddi ve ilerlemiş çalışmalar mevcuttur. Bu husus gerçekleştiği gün Avrupa Birliği'nin kural koyucu olarak spora, ve özellikle futbola tümüyle hakim olma girişiminde bulunacağına şimdiden dikkatinizi çekmek isteriz.

Komisyonumuzun yukarıda belirttiğimiz birinci inceleme yönteminden başka uygulanacak **ikinci yöntem, Spor Hukuku konularını teker teker ele alarak** ülkelere ve kuruluşların bu konulara nasıl yaklaştıklarını incelemek ve bunları birbirleri ile karşılaştırmaktır.

Burada da konular kamu hukuku ve özel hukuk konuları olarak ayrılabilir. Örneğin, doping ile mücadele, seyirci taşkınlıkları ve kitleli şiddet hareketleri kamu hukuku (anayasa, idare, ceza, uluslararası hukuk); rekabet kuralları, TV yayın ve diğer telif hakları, diploma muadiletleri, yerleşme ve çalış-

ma özgürlüğü, sponsorluk, federasyon ve kulüplerin yapılanmaları, şirketleşmeler özel hukuk (ticaret, fikri, dernekler hukuku) olarak incelenecektir.

Yukarıda bazı bölümlerini yanıştığımız raporda hedeflenen faaliyetlerden "bir Spor Hukuku Konferansı" 20-21 Aralık 2002 tarihlerinde "Sporda Şiddet ve Fanatizm" ana konusunda TMOK, Galatasaray Üniversitesi ve Neuchatel Üniversitesi CIES Merkezi işbirlikleri ile İstanbul'da gerçekleştirilmiş, sonrasında da kitabını Galatasaray Üniversitesi yayınlamıştı.

TMOK Hukuk Komisyonu Başkanı olarak ülkemizde Spor Hukuku'nun kurulmasını ve gelişmesini sağlamaya yönelik faaliyetlerim 24 Temmuz 2003'de ağır ve elim bir darbe yedi. TMOK Başkanı Sayın Sinan Erdem'i kaybettik. Yeni TMOK Başkanı'nın farklı görüşleri, başka öncelikleri olmasından ötürü Komisyon faaliyetlerimiz önce ikinci plana itildi ve daha sonra da benim TMOK Hukuk Komisyonu Başkanlığından ayrılmamı gerektirdi.

Bu suretle Spor Hukuku faaliyetlerim bir süre kesintiye uğradı. Ancak kader bir kapıyı kaparken bir başkasını açarmış; yeter ki sebat etmesini bilirsiniz. Galatasaray Lisesi ve İstanbul Hukuk Fakültesi'nden okuldaşım, yarım yüzyılı aşkın bir süredir arkadaşım olan Prof. Dr. Mehmet Akad çabalarımın sahip çıktı, destek verdi. Kendisinin, akademik kariyerinde Marmara Üniversitesi'nden emekli olduktan sonra Spor Hukukuna ilgi du-

yup bana zaman ayırdığı dönemde ki görevi Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölüm Başkanı idi; halen de aynı görevi sürdürüyor ve ayrıca kurduğumuz Merkez’in (SHAUM) Yönetim Kurulu Başkanlığı’nı üstlendi.

Sayın Akad ile müştereken imzaladığımız bir Raporu Kadir Has Üniversitesi Rektörlüğüne sunduk. 12 Ekim 2004’de kaleme almış olduğumuz ve **“Hukuk Fakültele- rinde Spor Hukuku’nun Okutul- ması ve Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi Kurul- ma- sı Hakkında”** başlığını taşıyan Ra- porumuzda şunları söylüyorduk:

“Türkiye, gelişmiş Batı ülkeleri- ne nazaran en az yirmibeş yıl gecik- me ile de olsa, sporda başarılı olma- nın sadece tesis kurmak, antrenör sağlamak ile elde edilemediğinin bi- lincine varmaya başlamıştır. İyi te- sislere ve bilgili teknik eğitmenlere ihtiyaç olduğu hiç bir şekilde yatsı- namaz. Ancak, sporda gerekli ku- rumsal alt yapıya sahip olmak, hak aramasını bilmek, savunma, iddia ve kararda hukuka uygun hareket edebilmek için sahip olunması gere- ken bilgilerden gerek sporun her dü- zeydeki yöneticilerinin, gerekse sporcularının yoksun oldukları göz- lenmektedir.

Son zamanlarda sporda yaşa- nan toplumsal sorunlar<kamu hu- kuku>nun da ilgisini çeker olmuştur. Esasen Batı’da, Spor Hukuku disiplini içerisinde <Spor Kamu Hu- kuku> başlıklı bir bölüm de mev- cuttur.

Türkiye’de spor, hukuk alanın- da bir danışma, eğitim ve yol göster- me kuruluşundan yoksundur. Türk Kamu kuruluşları [Spordan Sorum- lu Devlet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Federasyon- ları] uluslararası düzeyde Uluslara- rası Teşkilatlar ve Devletlerin eşde- ğer kurumları ile ilişki sürdürürken bu alanda Dünya’da çok geniş et- kinliği bulunan NGO (Sivil Toplum Örgütleri) ile bilimsel işbirliği yapa- bilecek benzer örgütlenmeden spor hukukunda yoksundur.

Devlet örgütlenmesi [Hükümet ve GSGM] spor alanında önemli bir mevzuat yenilemesine ve kurumsal değişikliklere girişmiştir. Ancak Devlet, örneğin TCK ve diğer temel yasa değişikliklerinin hazırlanma- sında üniversite çevrelerinden gö- rüş, taslak önerileri alırken, spor alanında yapmak istedikleri için akademik yardım alamamaktadır ; zira başvurabileceği bir bilim kuru- mu bulunmamaktadır.

Sporun hukuki sorunlarında ku- runların veya bireylerin başvurabi- lecekleri, hukuki yardım alabilecek- leri, bilirkişiliğine müracaat edebile-cekleri, referans mercii olarak göste- rebilecekleri, ihtilaflarda icabında hakemliğine başvurabilecekleri bir sivil toplum kuruluşundan ülkemiz yoksun bulunmaktadır.

Son zamanlarda sporcularımı- zın uluslararası düzeyde aldıkları cezalar, giderek kamu oyunu daha çok ilgilendirir hale gelmektedir. An- cak, takibata uğrayan eylemi analiz edecek, usul ve esastan nasıl hare-

ket edilmesi gerektiğini doğru şekilde ifade edecek bir merci bulunmamaktadır. Bu nedenle, eksik ve yanlış bilgilerle, özellikle medyamız konuları çığrından çıkartmakta ve bütün taraflara zarar verecek spekülasyonlara neden olmaktadır. Bu yönde de medyayı ve toplumu doğru bilgilendirecek, tarafsız bir merciden ülkemiz yoksundur.

Bütün bu eksikliklere karşı, uluslararası spor teşkilatlarının mevzuatlarını depolayacak, inceleyecek ve soru yönelten kurum ve bireylere doğru bilgileri verecek bir Merkeze şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. Kişiler sporda haklarını aramak için nasıl davranmaları gerektiğini sorabilecekleri bir merci aramaktadırlar. Hak aramada ve savunmada kendilerine yardımcı olacak avukatlara ihtiyaçları vardır. Bu kişileri bulabilmeleri ve ulaşabilmeleri için bir danışma merkezine şiddetle ihtiyaç vardır.

Uluslararası Spor Federasyonlarının yetkili disiplin ve itiraz organları ile, bunların kararlarının temyiz mercii olan C.A.S - T.A.S. (Court of Arbitration for Sport = Tribunal Arbitral du Sport = Spor Tahkim Mahkemesi: Lozan/İsviçre) nin başvuru yöntemlerini bilen, iddia ve savunmaları hazırlayabilecek, emsal kararları incelemiş hukukçulara ülkemiz çok büyük şiddetle ihtiyaç duymaktadır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı spor hakkında elliye yakın karar vermiştir (bunlardan kamu oyunca bilineni Bosman kararıdır): Ülkemizde bu kararları bilen, incelemiş ve

bu kararlara mesnet teşkil eden AB Spor müktesebatını bilen hukukçularımıza, zaman kaybetmeksizin ihtiyaç vardır.

...

Ülkemizde spor federasyonlarının tüzel kişiliklerinin bulunmadığı düzende sadece GSGM organları ceza ve disiplin alanında yetkili iken ; yeni kanun değişikliği ile, yaklaşık üç yıl içerisinde federasyonların büyük çoğunluğu özerk olacaklar ve kendi kurullarını, bu arada ceza ve disiplin organlarını da kurmak mecburiyetinde olacaklardır. Bu organlarda da spor hukukunu bilen hukukçulara ihtiyaç duyulacaktır. GSGM (veya zamanla yerini alacak olan Spor Yüksek Kurumu'nun kurduğu Tahkim Kurulu'da bir mahkeme gibi çalışırken iddia, savunma ve karar mercilerinde spor hukukunu bilen hukukçulara ihtiyaç vardır.

Dopingle Mücadelede halen ülkemiz sadece bir tahlil laboratuvarına (Doping Kontrol Merkezi) sahiptir. Oysa Batı'da dopingde mücadele için kamu hukukunda da özel hukukta da geniş bir örgütlenmenin olduğu görülmektedir. Ülkemizde de benzer örgütlerin kurulması, mevzuatlarını hazırlanması ve yönetilmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda Türkiye Anti-doping Ajansı'nın kurulmasına çalışılmaktadır.

Yukarıda belirtmiş olduğumuz bütün bu eksiklikleri gidermek amacıyla yönelik, Üniversite bünyesinde **<SPOR HUKUKU ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ>** nin kurulmasını ve bu Merkezin SPOR HUKUKU ağırlıklı olmak üzere SPOR EKO-

NOMİSİ, SPOR İŞLETMECİLİĞİ, SPOR SOSYOLOJİSİ konularında da dokümantasyon oluşturma ve araştırma yapmasının çok faydalı olacağı görüşündeyiz.

Yukarıda belirtmiş olduğumuz ihtiyaçlara cevap vermeye yönelik bu Merkez aynı zamanda Hukuk Fakültelerinde okutulmasının bir gereklilik olduğu bilincine varılan Spor Hukuku’na da akademisyen yetiştirecek ve bu dersi yüklenerek eğitim görevini de yerine getirecektir. Diğer taraftan kendisine sorulan sorulara belli usuller çerçevesinde (örneğin bir döner sermaye ile) resmen cevap verebilecektir. Örgütlenmesine bir şekilde bağlanabilecek, spor hukukunu bilen avukatları tavsiye etmek suretiyle, spor davalarında (ulusal veya uluslararası) kurum ve kişilerin kime başvuracaklarını bilmeme sıkıntılarını da giderebilecektir.

Diğer yandan, sporun uluslararası teşkilatlanmasında, başta Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) olmak üzere, uluslararası spor federasyonları (FIFA, FIBA gibi), bu federasyonların Avrupa Kıtasına ait federasyonları (UEFA gibi), ulusal olimpiyat komitelerinin kurdukları bölgesel teşkilatlar, spora hizmet eden bir çok NGO (uluslararası sivil toplum örgütleri), belli bir konuda faaliyet gösteren spor kuruluşları (WADA = Dünya Anti-Doping Ajansı-CAS = Spor Tahkim Mahkemesi) gibi kuruluşlarda binlerce insan çalışmaktadır. Bu kuruluşların seçimiyle gelen üst düzey organlarında çok başarılı Türkler bulunurken, profesyonel kadrolarında hemen hiç

Türk bulunmamaktadır. Bunun sebebi, bu kuruluşlardaki çalışma imkânlarını Türk gençlerinin bilmemesi, buralardaki işler için aranan eğitimi almamış olmaları ve iyi yabancı dil bilen gençlerin üniversite eğitimi sırasında bu alanı seçebilecekleri konusunda uyarılmamalarıdır. Bu eksikliği gidermek için ülkemiz <uluslararası ilişkiler> eğitimi veren kurumlarında da <SPORUN ULUSLARARASI İLİŞKİLERİ> dersi okutulmalıdır. Merkez bu alanda da uyarıcı, eğitici fonksiyon yerine getirebilir.

Diğer taraftan, Hukuk Fakültesinden spor hukuku eğitimi almış ilk lisans mezunları ile birlikte, Spor Hukuku Yüksek Lisans programı da başlatılabilecektir. Bu Yüksek Lisans Programının <İngilizce (ve/veya Fransızca)> olarak verilmesini ve yabancı ülkelerdeki eşdeğer Spor hukuku Merkez ve Enstitüleri ile işbirliği yapılmasını, eğitmen ve öğrenci değişiminde bulunulmasını önermekteyiz.

Spor Hukuku Yüksek Lisans programının yabancı dilde (İngilizce veya Fransızca) yürütülmesinin bir gereği, IOC, WADA, CAS gibi önemli uluslararası spor kuruluşlarının ve uluslararası federasyonların mevzuatlarını inceleyebilme ve CAS tahkim kararları ile Avrupa Birliği Adalet Divanı’nun spor ile ilgili yargı kararlarını inceleyip Türk spor hukuku’na yararlı çalışmalar yapabilme olanağını yaratmak içindir.

Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olma sürecinde Avrupa müktesebatını inceleme ve uyum sağlama

yükümlülüğü içerisinde Spor'a ait belgelerin de olduğu, AB'nin bir spor hukuku müktesebatının da bulunduğu unutulmamalıdır. Bu aln da incelenmeli ve ülkemiz için özüm-senmelidir.

Spor hukuku alanındaki nihai gelişim ve eğitim hedefi, Merkezin uzun vadede gelişerek bir Enstitüye dönüşmesi ile, Spor Hukuku Doktora programının yürürlüğe konması olacaktır."

Sonrasında bu raporumuz, Kadir Has Üniversitesi'nin bütün yetkili kurullarında değerlendirilerek, gerekli kararlar ve onaylar alındıktan sonra YÖK'e sunuldu. Yüksek Öğretim Kurumu tarafından kurulması onaylanan Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM) Yönetmeliği 19 Temmuz 2005 tarih ve 25880 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak kuruluşunu gerçekleştirdi. Artık konu raporlardan, dileklerden, temennilerden ötede resmîyet ve uygulama kazandı. Ancak bu noktaya gelinmesi için, TMOK'a ilk raporumu verdiğim 20 Ekim 2001'den 19 Temmuz 2005'e değin yaklaşık dört yıl uğraşarak, didine-rek, zaman zaman anlaşılmayarak, hatta istiskal edilerek geçen bir dört yıl. Ve sonunda hedeflerimden ilkinde ulaşıldığını gördüm. Bunun gerçekleşmesinde katkısı olan herkese ömrüm oldukça minnettâr kalacağım.

SHAUM'un amacının ve uygulamalarının neler olduğunu anlatmanın en kestirme yolunun yine belgeleri konuşurmak olduğu ka-

nısında'yım. Merkez Yönetmeliği'nin 4. Maddesi <Amaç> ile 5. maddesi <Görevleri> hüküm içeriklerini buraya yansıtmak istiyorum. SHAUM'un neler yapması gerektiği ve neler yapacağı bu suretle açık bir şekilde anlaşılabilircektir:

"Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma Ve Uygulama Merkezi Yönetmeliği

İKİNCİ BÖLÜM

Merkezin Amaç ve Görevleri

Merkezin Amacı:

Madde 4. Merkezin amacı, ulusal ve uluslararası alanda Uluslararası Olimpiyat Komitesi ile Uluslararası Paralimpik Komitesi, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler ve benzeri kuruluşların, uluslararası Spor Federasyonlarının ve bunların bölgesel ve evrensel birliklerinin, devletlerin spor teşkilatlarının, ulusal olimpiyat komitelerinin, ulusal spor federasyonlarının, Dünya Doping Mücadele Ajansı'nın ve benzeri kuruluşların mevzuatlarını ve uygulamalarını, Avrupa Birliği Adalet Divanı, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi ve diğer her düzey ve nitelikteki yargı mercilerinin spora ait ve sporu etkileyen kararlarını incelemek, ülkemizdeki spor teşkilatlanması, spor kuralları ve diğer uygulamalarını irdelemek, gelişmiş ülkelerde bağımsız bir hukuk dalı olarak benimsenmiş olan, lisans ve lisans üstü eğitimi bulunan SPOR HUKUKU'nun bir bilim

alanı olarak ülkemizde de yerleşmesi ve gelişmesi için gerekli her türlü araştırma, inceleme, uygulamada bulunmak, eğitimine katkıda bulunmak, spor kişi ve kuruluşlarına danışmanlık ve bilirkişilik hizmeti vermektedir.

Merkezin Görevleri:

Madde 5. Merkez 4. maddede belirtilen amacına ulaşabilmek için aşağıdaki çalışma ve etkinlikleri yürütür:

a. Spor Hukuku alanındaki uluslararası gelişmeleri izleyerek, ülkemizin zamanında ve eksiksiz olarak bilgilenmesini sağlayacak çalışmaları yapmak;

b. Spor hukuku alanında ve ilgili konularda ulusal ve uluslararası düzeyde konferans, kollokyum, seminer, kurs ve benzeri etkinlikler düzenlemek ve bu tür etkinliklere katılmak, gerektiğinde ilgili Bakanlık, Genel Müdürlük, Federasyonlar ve diğer resmi ve özel kurumlarla işbirliği yapmak;

c. Spor Hukuku alanına giren mevzuat, yargı kararları ve diğer belgelerin toplanması, gerekenlerin Türkçe’ye çevrilmesi, yapılmış olan çevirilerin Spor Hukuku terminolojisine uygunluklarının kontrol edilmesi, spor hukuku konularında Türkçe ve yabancı dillerde yayınlar yapmak ve bu tür çalışmalara katkıda bulunmak;

d. Spor Hukuku ve ilgili diğer bilim dalları ve uygulamalarıyla uğraşan, bu alanda etkili olan ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluş-

larıyla, yabancı ülkelerde bulunan ulusal veya uluslararası nitelikteki spor hukuku araştırma – uygulama - eğitim merkezleri, enstitüleri ve benzeri kurumlarıyla ilişki kurmak ve işbirliğinde bulunmak;

e. Spor Hukuku ile ilgili gerekli arşiv, kütüphane ve diğer bilgi ve uygulama tesislerini kurmak, ulusal ve uluslararası ilgili yayınları izlemek ve merkeze kazandırmak;

f. Spor Hukuku alanında araştırma, inceleme, proje ve benzeri çalışmalarını ve üretimi gerçekleştirmek üzere gerektiğinde geçici ya da sürekli komisyonlar, çalışma grupları kurmak;

g. Spor alanında faaliyet gösteren Devlet kuruluşları, federasyonlar, kulüpler ve diğer ilgili kurum ve kuruluşların yönetici ve personelinin Spor Hukuku alanında bilgilenme ve olgunlaşmalarını sağlamak; hukuk mesleğinde faaliyet gösteren hakim, savcı ve avukatların meslek içi eğitimlerinde spor hukuku alanına da eğilmesini sağlayacak çalışmalarda bulunmak;

h. Üniversitelerin Hukuk Fakültelerinde “spor hukuku” dersinin okutulması için girişimlerde bulunmak; bu dersi okutacak / okutan Hukuk Fakültelerine müfredat, öğretim elemanı ve diğer bilimsel yardımlarda bulunmak; Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında okutulan “spor hukuku” dersinin daha yaygın ve uyumlu hale gelmesi için gerekli müfredat, öğretim elemanı ve diğer bilimsel katkılarda bulunmak;

i. *Spor Hukuku ile yakın ilişki ve etkileşim içinde olan spor ekonomisi, spor işletmeciliği, spor sosyolojisi gibi uzmanlık alanlarının da ülkemizde yerleşmesi ve gelişmesi için gereğinde bu konularda da ilgililere bilimsel katkıda, yardımda bulunmak;*

j. *Yükseköğretim mevzuatı çerçevesinde hukuksal danışmanlık ve bilirkişilik hizmeti vermek;*

k. *Amacı ile ilgili diğer her türlü faaliyette bulunmak.*

Yukarıda belirtmiş olduğum amaçla kurulmuş ve yine yukarıda yazılı görevleri üstlenen SHAUM, organlarını oluşturduktan sonra hemen faaliyetlerini programladı. Bunların birincisi ülkenin ihtiyaç duyduğuna inandığımız <Spor hukukçusu> gereksinimini en çabuk yoldan sağlamanın yöntemini bulmaktı. Zira, alışılmış veya olması gereken akademik süreç, yani spor hukukunun önce lisans düzeyinde okutulması, yüksek lisansının gerçekleştirilmesi ve nihayet ilk doktoralı spor hukukçularının oluşması, süreçte hiç vakit kaybedilmese bile 8 ile 10 yıllık bir zaman dilimini gerektirecektir. Bu nedenle benimsemiş olduğumuz yaklaşım, diğerinin hazırlıklarını yaparken, hemen bir <Spor Hukuku Sertifika Programı> açmak oldu. 120 saatlik yoğun bir içerikle oluşturulan Program Eylül 2005/de başlatıldı ve üç safha sonunda Haziran 2006'da başarıyla sonlandırıldı. Programa umduğumuzun çok üstünde bir talep geldi ve iki kere kontenjan artırımını ile

147 kişi ile başladık ve aradaki terklele, 96 mezun verdik.

Spor Hukuku Sertifika Programında, Spor Hukuku ana teması altında katılımcıların gördükleri derslerin başlıklarını belirtmek gerekirse, şöyle sıralayabiliriz.

“Spor hukuku öğrenimi, sporda hukukçunun yeri ve önemi, spor hakkı, sporun toplumsal boyutları ve hukuk, uluslararası ve Türk spor yönetimleri, uluslararası ve Türk spor hukuk – disiplin - tahkim kurulları ve kararları, spor yargısında delil ve savunma hakkı, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi «CAS» yargılama çeşit ve usulleri, CAS örnek kararları, sporda hukuki ve cezai sorumluluklar, sporda şiddet ve önlemleri, spor güvenliği, sporcu imaj ve isim hakları, sponsorluk sözleşmesi, sporda medya ve TV hakları, spor logo ve marka hakları, sporun ve sporcunun vergilendirilmesi, sporcu sözleşmeleri ve profesyonel futbolcu sözleşmesi, sporda şirketleşme / şirket kurma modelleri-SPK/İMKB işlem ve ilişkileri, sporda doping mücadele, futbolcu / kulüp ihtilafları, sporcu statüsü, Spor Yüksek Kurulu Yasa tasarısı, Türk ve AB Rekabet hukukunda spor, yabancı sporcuların Türkiye’de çalışma düzeni, yarışma hakemlerinin ve kararlarının hukuki netelikleri, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ve spor kuruluşlarının uluslararası hukuktaki yeri, futbolcu kulüp ihtilafları, vs.

Spor Hukuku sertifika programını tamamlayan genç ve orta yaşlı hukukçularımız bu programda

interaktif bir şekilde yer aldılar. Her kademe sonunda sınav vermeleri yanında, yabancı dil bilenler en az birer CAS kararını Türkçeye tercüme ettiler ve bu kararın sözlü sunumunu da yaptılar; diğerleri ise bir spor hukuku konusu üzerine bitirme ödevi yazdılar.

Bu arada SHAUM, Kadir Has Üniversitesi Kütüphanesi bünyesinde ithal ettirmiş olduğu İngilizce spor hukuku kitapları ile bu alanın ilk çekirdek kaynaklarını da oluşturmayı başarmış ve araştırmacılarımızın kullanımına açmıştır. Bu bağlamda belirtmeliyimki bir miktar spor hukuku kitabını da (çoğunlukla Fransızca) TMOK Kütüphanesine aldırıştım. Dolayısı ile kamuya açık bu iki kütüphanede ve Galatasaray Üniversitesi Kütüphanesinde halen bir miktar “spor hukuku” yabancı kaynağı bulmak mümkündür.

SHAUM 2007’de bir dizi Türkçe Spor Hukuku kitabının basımına yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda, önce iki yıla yaklaşan yoğun bir çaba sonunda bir “Türk Spor Mevzuatı” kitabını halen baskıya vermiş bulunmaktadır. Bu derlemenin kısa zamanda eskiyeceğinin bilincindeyiz, ancak bu basımı yapmayı ileride araştırmacılara, eskiyi inceleme olanağını sağlamak için gerekli bulduk. Zira biz bile, halen yürürlükte olan bu mevzuatı bir araya getirmekte güçlük çekmişken, ileride, yürürlükten kalkmış talimatları bulmakta belki de imkânsızlıklarla karşılaşılacağını görmekteyiz. 1000 sayfaya ulaşan bu mevzuatın ba-

sımlarını sık sık güncellemeyi SHAUM, görevlerinden birisi olarak görmektedir.

Halen hazırlıklarını yürüttüğümüz ve 2007 sonundan önce tamamlamayı hedeflediğimiz diğer yayınlardan ikincisi Sertifika programında verilen dersleri içerecek olan “Spor Hukuku Dersleri”; üçüncüsü Program katılımcılarımızın yazmış oldukları bitirme tezlerinden yayınlanmaya değer bulduklarımızı içerecek olan “Spor Hukuku Tezleri” ve nihayet dördüncüsü de yine katılımcılarımızın tercüme ettikleri 40 kadar “CAS Örnek Kararları” (İngilizce – Türkçe) olacaktır. Bu suretle Spor hukukunda Türkçe olarak önemli bir kaynak oluşturma girişimini gerçekleştirmeye sürecindeyiz..

İstanbul Barosu Dergisi’nin, bu yazımın da yer alacağı bir “Spor Hukuku Özel Sayısı” çıkartması bu alanda çok önemli bir gelişmedir. Zira Baro’nun 2002’de bir araya gelmiş olduğum Spor Komisyonu, sporu sadece Avukatlar arasında takım kurup futbol oynamak olarak algılamaktaydı. O tarihlerde gerek Komisyon, gerekse Baro Başkanlığı bir Spor Hukuku etkinliği organize etme önerimi nazikçe geri çevirmişti. Ancak aradan geçen beş yılda bir yandan bu konuda toplantılar (27 Mayıs 2006’da İstanbul Barosu Staj Eğitim Merkezi Konferans Salonunda) tertipler hale gelmiş, diğer yandan da böylesine bir özel sayı çıkartma düşünce olgunluğuna ulaşmıştır. Bu bilince varan tek Baro da İstanbul değildir. İzmir

Barosu da bu alanda çok önemli bir atılımda bulunarak 21 Aralık 2006'da İzmir Adliyesi Konferans Salonunda benim de konuşmacı olarak davet edildiğim "Sporda Hukukun Rolü" konulu bir Panel düzenlemiştir. Her iki Baro'yu bu atılımlarından dolayı kutlarken, diğer Barolarımızın ve özellikle Barolar Birliği ile Ankara'nın da bu çok önemli gelişmelere katkıda bulunmalarını diliyorum.

Barolarımızın Staj Eğitim Merkezlerinin dönem sonunda stajyerlere hazırlattıkları ödevlerin Spor hukuku konusunu da içermesi için gerek İstanbul Barosu Staj Eğitim Merkezi, gerekse İzmir Barosu ile önemli görüşmelerim oldu. Her iki Baronun benden istemiş olduğu ve verdiğim, ödev yazılabilecek Spor Hukuku konuları listesini, sınırlayıcı olmamak kaydıyla, burada yayınlamayı, konuya daha uzak duran diğer değerli meslektaşlarıma da fikir vermesi için, yararlı bulmaktayım:

**BARO STAJ EĞİTİM MERKEZİ
İÇİN SPOR HUKUKU TEZ
KONULARI**

(Aşağıda belirtmiş olduğum tez konuları « SPOR HUKUKU » alanlarını sınırlayıcı olmayıp, incelemelere yol gösterici niteliktedir. Bu konular bölünerek incelenebileceği gibi, bunlardan farklı konular da üretilebilir.)

**I. Uluslararası Spor
Yönetimi ve Yargısı**

1. *Uluslararası spor yönetiminin yapılanması ve özellikleri. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)'nin, uluslararası federasyonların ve diğer uluslararası spor örgütlerinin Uluslararası Hukuk'taki nitelikleri ve yerleri. Bunları birer devletçik olarak niteleyen görüşün tartışılması. Bu örgütlerin tekelci yetkilerinin hukuki geçerliliği.*

2. *Spor yargısının özellikleri. Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)'nin niteliği, yapısı, yetkileri, yargılama usulleri, denetimi ve kararlarının infazı. CAS'ın Birinci Derece Tahkim, Temyiz Tahkim, Ad Hoc Tahkim, İstisnâ Görüş ve Arabuluculuk Dairelerinin incelenmesi. İsviçre Federal Mahkemesi'nin denetim yetkisi ve sınırları.*

3. *Uluslararası federasyonların ve özellikle IAAF ve FIFA'nın CAS yargı yetkisini tanıma süreçleri ve bu tanımların sınırları. FIFA'nın Uluslararası Futbol Tahkim Mahkemesi (CAF) girişimi. Aleyhine CAS'a başvurulmayan FIFA ve UEFA kararlarının hukuki nitelikleri.*

4. *Uluslararası federasyonların disiplin organları, yargılama usulleri, cezaları; farklılıklar ve benzerlikler.*

5. *Avrupa Birliği Adalet Divanı'nun sporla ilgili kararları. Bosman Kararı ve sonuçları. Diğer kararların incelemesi. Charleroi davası süreci.*

II. Doping Mücadele

1. Uluslararası doping mücadele. IOC, Avrupa Konseyi, WADA ve UNESCO belgeleri, Bu belgelerin her birinin hukuki nitelikleri, içerikleri, uygulama yöntemleri, etkinlikleri. Bunların mukayeseli incelemesi.

2. Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA)’nın doping mücadeledeki özgün ve melez yapısı. Ajansın niteliği, WADA KOD’un hukuki belge olarak niteliği, uygulama etkisi ve spor teşekkülleri ile Devletleri bağlayıcılığı.

3. Doping mücadelesinde uluslararası federasyonların düzenlemeleri ve uygulamaları. Bu federasyonların uyguladıkları cezalar, disiplin yargı usulleri. Müşterekler ve farklılıklar. WADA’nın Doping Mücadele Mevzuatı (WADA KOD)’nun öngördüğü ceza düzeni ile bazı uluslararası federasyonların farklı cezalar uygulamalarının yarattığı hukuki sorunlar ve çözüm yolları: Örnek durum: WADA – FIFA uyumsuzluğu ve CAS’ın bu konudaki İstisnai Kararı.

4. Doping’in hukuki boyutu, ulusal teşkilatlanmalar, kriterleri, ISO standardı, ve Türkiye’deki durum. Türk sporunda doping mücadele ve dopingli sporcuların hakları. Türkiye Anti Doping Ajansı (TADA) kurma girişimi ve kanun tasarısı taslağı.

5. Sporda doping yapılmasının /yaptırılmasının müessir fiil olarak cezalandırılabilirliği. Doping’in kriminalleştirilmesi. Uluslararası işbirliğinde Interpol’ün işlevi.

III. Uluslararası Futbol Yönetimi

1. FIFA ve UEFA’nın yapılıması, mevzuatlarındaki uyum ve farklılıklar.

FIFA’nın evrensel yetki alanları, UEFA’nın yetki alanları. FIFA Oyuncu Statüsü

Dairesi yetki alanı, ihtilaflar ve çözümleri. UEFA Kriterleri

IV. Türkiye Spor Yönetimi

1. Türk Spor yönetimi. Tarihsel süreç, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) ve Spor Kurumu tasarısı. Yasal düzenlemelerin ve uygulamalarının incelenmesi.

2. Türk Spor yargılaması. GSGM disiplin, ceza ve tahkim kurullarının yapıları, işleyişleri, kararlarının hukuki nitelikleri, tenfiz ve icrası. GSGM hukuk kurulları ile TFF hukuk kurullarının yapısal, yetkisel, kararlarının içeriği ve hukukiyeti üzerine karşılaştırmalı inceleme. Doping kararlarının farklılığı.

3. Türk Spor Federasyonlarının yapısal sorunları ve özerklikle ilgili gelişmelerin idari ve hukuki açıdan incelemesi, sorunları, çözüm önerileri. Türkiye’de özerk federasyonları oluşturma süreci ve federasyonların özerkleşebilmeleri. TFF ile diğer özerk federasyonların farklılığı.

V. Türkiye Futbol Yönetimi

1. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) idari ve malî yapısı, işleyişi, karar mekanizması, Yönetim Kurulu kararlarının hukuki nitelikleri.

2. TFF hukuk kurulları. PFDK (Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu) yapısı ve yargılamasının hukuki niteliği. Tahkim Kurulu'nun yapısı ve kararlarının hukuki niteliği. TFF disiplin ve tahkim yargılamalarında delil, savunma ve ispat.

3. UEFA – TFF kulüp lisans sistemi. Türkiyedeki uygulaması ve kulüplerin lisans alabilmek için başvurdukları yöntemler.

4. Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı ve GSGM'nin Türk futboluna müdahale yetkisi ve etkisi.

VI. Sporda Şiddet

1. Spor ve özellikle futbol karşılaşmalarında şiddetin önlenmesi Avrupa Konseyi Sözleşmesi. Türkiye'nin yasal düzenlemesi ve uygulama. Saha olaylarının çıkış nedenleri ve şiddeti önleme / azaltma yönünde alternatif çözümler. Avrupa Konseyi « Sporda Şiddeti Önleme El Kitabı » projesi ve TFF « Stadyum Güvenlik Talimatı »nın incelemesi.

2. Ceza hukuku açısından spor oyunlarında kural ihlalleri. Sportif etkinlik organizatörlerinin cezai sorumlulukları. Yöneticilerin, antrenörlerin, seyircilerin ve hakemlerin cezai sorumlulukları.

3. Sporda ırkçılığın önlenmesi tedbirleri (uluslararası kuruluşların aldığı tedbirler ve mevzuatlarına dayalı bir inceleme). Türkiye'deki sosyal dalgalanmalar ışığında sporda ırkçılık veya benzeri durumlar olasılıkları.

VII. Çeşitli Konular

1. Hukuksal anlamda futbolcu, teknik kadro ve kulüp ilişkilerinin incelemesi. İş akdi mi, istisna akdi mi ? Antrenör ve teknik direktörlerin hukuki durumları ve spor kulüpleriyle imzaladıkları sözleşmelerin niteliği. (Sözleşme örneklerine dayalı bir inceleme). Genelde sporcu, teknik kadro ve kulüplerin hakları ve borçları ile borca aykırılığın sonuçları. Karşılıklı edimlerin tahsil edilebilirliği.

2. Futbolda transfer ve futbolcu sözleşmelerinin hukuki yapısı. Tek tip Sözleşme. Özel sözleşmelerin Türk futbolundaki yeri. TFF Talimatları ve Tahkim ile Yargı kararları ışığında sözleşmelerin geçerliliği, etkisi, FIFA Talimatlarına ve CAS kararlarına uygunluğu. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshinde, haksız fesih tazminatının hesaplanması. Sözleşmesi süren bir profesyonel futbolcunun transferinden doğan hukuki sorunlar (kulüplerin bonservis hakları ve bunların tahsil edilebilirliği)

3. Sporda hukuki ve cezai sorumluluk.Spor karşılaşmalarında sporcuların yaralanmalarından ve ölümlerinden doğan hukuki sorumluluklar. Seyirci yaralanma ve ölümlerinin sorumlulukları. Sporu yönetenlerin (Federasyon Başkan ve yönetim kurulu üyeleri, kulüp Başkan ve Yönetim Kurulu üyeleri, teknik direktör, sportif direktör, menajer gibi yöneticilerin) hukuki ve cezai sorumlulukları.

4. Sporda medya ve TV hakları. Dünya'da, Avrupa'da ve Türki-

ye’de futbol yayın hakları sözleşmelerinin nitelikleri, çeşitleri ve rekabet hukuku açısından değerlendirilmeleri.

5. Futbol haklarının uydu platform işletmecileri ve Pay TV yayıncıları açısından kullanım düzenleri. Dünya, Avrupa ve Türkiye rekabet hukuku açısından incelenmesi

6. Sporda sponsorluk sözleşmesi ; hukuki temelleri ve niteliği. Usul ve uygulamaları. Spor kulüpleri ile sponsor firma(lar) arasındaki hukuki ilişkiler. GSGM’nin rolünün hukuki değerlendirmesi.

7. Genelde sporda, özelde futbolda markalaşma. Sportif logo ve markaların tescili ve korunması. Sporda isim hakkı ve niteliği. Futbol kulüplerinin marka haklarının özellikle renkleri açısından incelenmesi.

8. Yabancı sporcu transferleri. Türkiye’de yabancı oyuncu sınırlamasının Türk ve AB mevzuatı ışığında incelemesi. (AB Yargı organları kararları ve TFF Tahkim Kurulu kararlarına dayalı inceleme). Yabancı sporcuların Türkiye’de çalışma düzenleri.

9. Sporda sendikalaşma. Futbolcuların sendika kurmaları. Hukuki ve işlevsel değerlendirme. Kurulabilirlik ve etkinlik olasılığı; sporda ve özellikle futbolda doğuracağı sonuçlar

10. Sporda vergi hukuku. Kurumların ve bireylerin vergi mükellefiyetleri. Sporcu sözleşmelerinin ve sporcuların vergi hukuku karşısında durumları. Türk hukukunda sporcu gelirlerinin vergilendirilmesi

(tam ve dar mükellefiyetler). Yurt dışı karşılaşmaların, oynandığı ülkede yarattığı vergi mükellefiyeti (Çifte vergileme anlaşmaları ışığında inceleme). Yurt dışında görev yapan sporcu ve teknik direktörlerin gelirlerinin vergilendirilmesi.

11. Kulüplerin şirketleşmeleri, şirket kurma modelleri, hukuki dayanakları. Ulusal ve uluslararası uygulamalar, sınırlamalar. SPK / İMKB işlem ve ilişkileri. Futbol kulüplerinin halka arzına aracılık sözleşmeleri.

12. Sporcu menajerliği (sportif ajan), FIFA/TFF lisanslı futbolcu menajerliği; hukuki niteliği, yapılması ve işleyişi.

13. Sporcunun özel hayatının dokunulmazlığı, korunması.

14. Türk sosyal güvenlik mevzuatında sporcunun durumu. Sporcunun sigorta hukukundan doğan hakları.

15. Sporda bahis oyunları. Yasa dışı girişimler. Futbolda şike ve teşvik primi. Disiplin ve ceza hukukları açısından inceleme.

16. Sporcu yetiştirme ve dayanışma tazminatları ve bu tazminatların hesaplanma yöntemleri. Uluslararası ve ulusal inceleme.

17. Futbolda centilmenlik sözleşmelerinin rekabet hukuku açısından incelenmesi.

18. Amatör ve profesyonel sporcu ayrımı ve amatör sporcuların lisans, vize ve transfer işlemleri.

19. Türk spor hukukunda hakem kararlarının hukuki nitelikleri

ile hakemlerin idari ve cezai sorumlulukları.

20.Futbol federasyonlarının alacaklarının tahsili usulü (Uluslararası federasyonlar FIFA – UEFA ve ulusal TFF açısından inceleme)

21.Maç saatleri ve yerlerinde yapılan değişikliklerden ötürü ileri sürülebilecek taleplerin hukuki incelemesi.

22.4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun Spor Kulüpleri tüzüklerinde gerektirdiği değişiklikler. (Futbol Süper Lig Kulüplerinin tüzüklerine dayalı bir inceleme).

23.Türk ve AB rekabet hukukunda sporun durumu, özellikleri. AB Adalet Divanı kararları ve Türkiye Rekabet Kurulu izin ve kararlarına dayalı bir inceleme.

24.Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)'nin Olimpiyatlar Yaz Oyunları (28 spor), Olimpiyatla Kış Oyunları (7 spor), IOC tarafından tanınan sporlar (29 spor) Uluslararası Federasyonlarının ve Türkiye Spor Federasyonları'nun (50 Federasyon) Ana Statü, Disiplin Talimatları, Doping Mücadele Talimatları ve diğer mevzuatlarının, sporları gruplayarak veya teker teker ve Uluslararası – Ulusal mevzuat karşılaştırmalarıyla, tüm mevzuatları veya belli bir alandaki mevzuatları (örneğin doping mücadele) ele alınarak incelenmeleri. (Örneğin: FIFA-UEFA-TFF mevzuat incelemeleri. Örneğin: Güreş, Halter, Taekwondo v.s. gibi güce dayalı spor federasyonlarının mevzuatlarının karşılaş-

tırmalı, uluslararası ve ulusal düzeyde incelenmesi).

Sanırım yukarıda vermiş olduğum konu başlık ve tanımları sadece Stajyer Avukatlara değil, aynı zamanda bu konuya ilgi duyup makale yazmak, incelemede bulunmak isteyecek olanlara da fikir verebilecektir. İşaret etmeliyim ki, yukarıda belirtmiş olduğum konuların bir kısmını, gerçekleştirmiş olduğumuz Spor Hukuku Sertifika Programı katılımcılarımız, bitirme tezi olarak incelemişler ve bunlardan bazıları da yukarıda değinmiş olduğum SHAUM 3 numaralı yayını (Spor Hukuku Tezleri) olarak kitap halinde yayınlanacaktır. Bu suretle stajyerlerin kaynak bulma sorunlarına da bir miktar çözüm getirmiş olacağız.

Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2006-2007 ders yılında 7-8 Sömestrelere (4. sınıf) Spor Hukuku'nu lisans programına seçmelik ders olarak koymuş ve bu suretle Spor hukuku eğitiminde bir aşamayı daha gerçekleştirmiştir.

Son olarak da, SHAUM Yönetim Kurulu'nun 14 Mart 2007 toplantısında SPOR HUKUKU YÜKSEK LİSANS Programı ihdası için prensip kararı almakla yeni bir süreci başlatmıştır. Üniversitenin yetkili organlarından gerekli kararlar alındıktan sonra YÖK'e başvurulacaktır. Umudum ve dileğim, YÖK'ün, tıpkı Merkez kurmamıza yaptığı gibi, bu girişimimize de gerekli izni vermesidir.

Bu yazımda Türkiye'de Spor Hukuku'nun oluşumunu kendi

açımından sizlere aktarmaya çalıştım. Tabii ki yıllara yayılı bütün bu süreçte yaşadıklarım, olumlu olumsuz karşılaştıklarım bunlardan ibaret değil. Olayların önemli bir bölümünü de 2006’da yayınladığım “Hukuk Boyutunda DOPİNG” (Nobel Yayınları) kitabımın SUNUŞ bölümünde anlatmıştım. Bunları, kendimi tekrarlamamak için buraya almadım.

Spor Hukukundaki bütün bu çalışmalarımız sonucunda yetişmiş ve yetişecek spor hukukçularının istihdamı nasıl olmalıdır, nasıl olacaktır, nerelerde olacaktır. Spor hukukunun geleceğine bakarken biraz da bu hususa eğilmek istiyorum.

Bir kere sporda hukukçuya bireysel ihtiyaç olduğu kadar, kurumsal da ihtiyaç vardır. Bireysel ihtiyaç, sporcuların ve diğer sporun aktörlerinin (teknik direktör, antrenör vs.) sözleşme yaparken veya bir takım eylemleri esnasında, olaylar meydana gelmeden hukukçuya danışma gereksiniminin doğru ve zamanında yapılmasıdır. Söylemimi açarsam, yapılmış bir sözleşmeden ötürü ihtilaf doğduğunda hukukçuya başvurulması çoğu zaman telifisi çok güç sorunlar doğurmaktadır; oysa sözleşmeyi yaparken hukukçunun rol alması gerekir. Bu bilincin gerek birey olarak sporculara, gerekse kurumsal olarak spor federasyonlarına ve kulüplere, daha doğru bir ifade ile bu kurumların, tüzel kişiliklerin yöneticilerine aşılması gerekir. Bu telkini bıkmadan, usanmadan yapmak yine

hukukçuların görevidir. Zira bu bilincin kişilerde doğmasını ummak veya yazılı ve görsel basının bu hususu kavrayarak etkin bir şekilde telkin etmesini beklemek uzun bir süreç ve zaman kaybıdır.

Diğer yandan unutulmamalıdır ki, sorunlar sadece sözleşme ihtilaflarından ileri gelmemektedir, çok daha can yakıcı durumlar doping olaylarından doğmaktadır. Sporun bu en ağır suçunun cezalandırılmasına kimse itiraz edemez; ancak, spor hukukunun içerisinde özellikle uzmanlaşmış olduğum bu konuda, Türkiye açısından yaşananlarda gördüğüm, çoklukla bilinçli, organize doping olayları olmadığı, önlenemez bilgisizlik ve ihmallerden ileri geldiğidir. Doping konusunu ne yazık ki hâlâ bir kısım spor hukukunu az çok bilen meslektaşlarım bile hukuki bir mesele olarak görmemektedirler. Oysa “doping” eylemi ve takibi, savunması nerede ise %90 diyebileceğim bir oranda hukuki bir sorundur. En vahşi kâtilin bile savunma ve savunulma hakkının bulunduğu bir ortamda doping yapan, hele bunu kasıtlı yapmamış olan bir sporcunun savunulmaya, çok iyi savunulmaya hakkı ve ihtiyacı vardır. Ayrıca belirtmem gerekir ki doping kovuşturması ve cezalandırılması süreci spor hukukunun tamamen uluslararası boyutunda yer alır. Bu nedenle spor hukukunun içerisinde “doping” alanını da ayrıca bir uzmanlık konusu olarak görmekteyim ve hukukçularımıza (hele iyi yabancı dil bilen hukukçularımıza) bu konuya da

ayrıca önem vermelerini tavsiye ederim.

Kulüp yöneticilerinin spor hukukunun öneminde istenilen bilince gelmeleri, zaman alacaktır. Ancak, gördüğüm odur ki küçük kulüpler veya İstanbul dışı kulüpler bu bilince daha kolay ve çabuk varmaktadır. Oysa, büyük kulüplerimizin veya kendilerini büyük gören yöneticilerinin, hukukçuya ve hele spor hukukçusuna danışmak bilinç ve alışkanlığına, saygısına ulaşmaları, bu alanda katedilmesi gereken en uzun ve engebeli yol olarak gözükmektedir.

Ülkemizde spor federasyonları GSGM Yasasında yapılan bir madde değişikliği ile özerklik kazanmaya başlamışlardır. Ancak idari bir kararlar verilen bu özerkliğin içeriğinin nasıl olması gerektiği ne veren, ne de alan tarafından tam olarak idrak edilmiş değildir. Bu şekilde özerklik kazanan federasyonlarımızın sayısı elliye aşmış bulunmaktadır. Bunların her birinin yönetim kurullarında en az birer spor hukukçusu görev almalıdır. Dikkat edilirse “hukukçu” demiyorum,

“spor hukukçusu” diyorum. Zira bu alanın bir uzmanlık konusu olduğunu artık herkes görmelidir, anlamalıdır.

Ayrıca her federasyonun bir hukuk komisyonu veya kurulu oluşturulmakta ve bir de ceza/di-
siplin kurulu kurulmaktadır. Bu kurulların üyelerinin tamamının hukukçu olması gerekirken, içlerinden bir kaçının da spor hukukçusu olması elzemdir. Aksi takdirde, genel hukuk bilgilerine ve kâlıplarına uymayan spor hukuku alanında yanlış kararlar ve yargılar kaçınılmaz olur. Nitekim bunun birçok örneğini de yaşamaktayız.

Bütün bu ihtiyaçlar uzmanlaşmaya başlamış olan spor hukukçularımız için yeterli faaliyet alanları oluşturmaktadır. Ancak kendilerini bu kişi ve kurumlara tanıtmak ve neden kendilerinden yararlanılması gerektiğini anlatmak onlara düşmektedir. Aksi takdirde, kendilerini, keşfedilmeyi bekleyen birer cevher olarak görmek, işi raslantılara bırakmak olur.

İstanbul, 4 Nisan 2007

**SPOR HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ ÇERÇEVESİNDE
TAHKİM YARGILAMASI
VE
TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU
TAHKİM KURULU**

DOÇ. DR. ÜMİT KOCASAKAL⁽¹⁾

Görüldüğü gibi TFF Tahkim Kurulu, futbol karşılaşmalarının kısa zaman dilimi içerisinde sürekli bir biçimde oynanması özelliğine uygun olarak seri bir usulle ve bir an önce icra edilebilir bir kararın alınmasına hizmet edecek ve bu amaçla yapılandırılmış, mecburi bir tahkimdir. İşlevi dikkate alındığında Kurul'u bir tür yargısal organ ve faaliyetini de bir tür yargısal faaliyet olarak kabul etmek bizce doğru olacaktır.

Giriş

Spor faaliyetleri günümüzde bambaşka bir boyut kazanmış bulunmaktadır. Eskiden daha amatör bir ruhla yapılan sportif faaliyetler günümüzde profesyonelleştiği gibi, önemli bir ekonomik faaliyet haline de gelmiş bulunmaktadır. Bu durum karşısında artık önemli bir ekonomik getirisi olan sportif faaliyetlerin hukuki çerçevesi de önem kazanmıştır. Gerçekten sportif faaliyet içinde yer alan bir çok aktör bulunmaktadır. Bunlardan başlıcalarını sporcular, antrenörler, menajerler, hakemler, kulüpler, federasyonlar, uluslar arası kuruluşlar, sponsorlar olarak sıralamak mümkündür. Tüm bu aktörlerin birbiri

ile olan ilişkilerini, karşılıklı hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi, çıkacak ihtilafların çözümlenmesi, gene sportif faaliyetlerin gerek ulusal düzeyde gerekse uluslararası alanda belirli bir düzen ve disiplin içinde gerçekleşmesi spor hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle spor hukuku, sportif faaliyetlere dahil sùjelerin bu faaliyet sebebi ile birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen ve anılan faaliyetlerin belirli bir düzen ve disiplin içinde yürütülmesini sağlayan kurallar bütünü olarak tanımlanabilir¹.

Bu çerçevede spor hukuku, kamu hukuku, özel hukuk gibi üst hukuk kategorileri yahut ticaret

(*) Galatasaray Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Öğretim Üyesi, TFF Tahkim Kurulu Üyesi

(1) KOCASAKAL Ümit,-ERKİNER Kısmet, ARSLAN Türker, Açık Tartışma: Spor Hukuku, Güncel Hukuk, Nisan 2007, s.28

hukuku, idare hukuku, medeni hukuk gibi alt hukuk disiplinleri içinde yer almayan, sui generis bir hukuk kategorisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yazara göre spor hukuku devletlerin klasik hukuk oluşturma yöntemleri dışında, onlardan yararlanmayan, onlara dayanmayan tamamen özerk, bağımsız bir alanı oluşturmaktadır. Aynı yazara göre, kendi mevzuatını oluşturan ve uygulayan, yaptırımları devreye sokan kuruluşlar dikkate alındığında spor hukukunu oluşturan kuruluşlar için “devletçikler” tabiri kullanılmaktadır.² Belirtilen sülhelerin birbirleri ile olan karmaşık ilişkileri ve düzenin sağlanması bakımından spor hukukunda, ihtilafın özelliğine göre medeni hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku, iş hukuku, idare hukuku, ceza hukuku kuralları devreye girebilmektedir. Bununla birlikte spor hukukunu daha çok bir talimat hukuku olarak nitelenmek de yanlış olmayacaktır. Gerçekten sportif faaliyetlerin çerçevesini daha çok kanunlar çizmekle birlikte, çerçevenin içi daha çok ilgili federasyonların çıkarttıkları talimatlarla doldurulmaktadır. Gene spor hukuku, daha çok dikey ilişkilerin geçerli olduğu, piramidal bir yapı arz etmektedir. Buna göre piramidin tepesinde en üstünde FİFA, UEFA, FİBA gibi kuruluşlara kimliğini veren Uluslararası Olimpiyat Komitesi bulunmakta, bunun altında her sportif alanı düzenleyen ilgili uluslararası federasyonlar, daha sonra aşağıya doğru

sırayla ulusal federasyonlar, kulüpler, sporcular bulunmaktadır. Bu yapı içerisinde ulusal federasyonların düzenlemeleri, konu ile ilgili uluslararası federasyonların hukuki düzenlemelerine aykırı olmamakta, hatta organizasyonlara almama tehdidi altında ulusal federasyonlar uyumlu düzenleme yapmaya zorlanmaktadır. Gene spor hukukunda özerkliğin çok önemli bir yeri bulunmaktadır.

Spor hukuku alanında çeşitli alacak talepleri, disiplinler yaptırımlar ve bazı düzenlemelerin iptali talepleri gündeme gelmektedir. Tüm bu ihtilaflar genelde ilgili sportif alanda örgütlenmiş federasyonlar bünyesinde yer alan, aralarında bazı farklılıklar da olsa genel anlamda benzer bir yapılanmaya bağlı olarak oluşturulan ve işleyen tahkim yargılaması ile çözülmeye çalışılmaktadır. Bu ihtilafların, genel yargı sistemi içerisinde ilgili oldukları mahkemelerin görev ve yetkileri dahilinde çözülmesi yahut spor hukukunda ortaya çıkan ihtilafların bir spor mahkemesince ele alınması düşünülebilir. Nitekim bu yönde talep ve görüşler bulunmaktadır. Ayrıntıya girmeksizin belirtmek isteriz ki, genel olarak spor müsabakalarının (özellikle futbol) kısa zaman dilimleri içerisinde tekrarlanma ve buna bağlı sürekliliğinden kaynaklanan özelliği karşısında, Tahkim Kurulu gibi her an toplanabilen, hızlı karar alabilen ve kararları kesin olan bir organ gerekli ve vazgeçilmezdir. Nitekim

(2) ERKİNER Kısmet, Açık Tartışma..., s.28.

futbol alanında gerek diğer ülkelerde ve gerekse FIFA ve UEFA düzeyinde sistem bu gereklilik ve özellik sebebiyle Tahkim üzerine kurulmuştur. Gene ayrıntıya girmeksizin belirtmek gerekir ki, İtalya'da meydana gelen son şike skandalında sürekli olarak bir savcı ve mahkemedan bahsedilmiş olmasına karşın bu ülkede de söz konusu olan gerçek anlamda bir mahkeme ve savcı olmayıp aynı şekilde bir tahkim yapılanması söz konusudur.

Biz bu yazımızda sadece TFF Tahkim Kurulu'nun yapısı ve özellikleri, kararlarının niteliği ve sonuçları üzerinde durmak istemekteyiz.

I- GENEL OLARAK TFF TAHKİM KURULUNUN YAPISI VE İŞLEVİ

Türkiye Futbol Federasyonu, 17.6.1992 tarih ve 3813 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (Bundan böyle kısaca Kanun olarak anılacaktır) ile kurulmuş ve örgütlenmiştir. Bu düzenleme ile Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) özel hukuk hükümlerine tabi özerk bir kuruluş haline gelmiştir.

Kanunun değişik 1. maddesine göre 3813 Sayılı Kanun, "Her türlü futbol faaliyetlerini milli ve millerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurul-

ması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek" amacıyla çıkarılmıştır. 3813 Sayılı Kanun'da değişiklik yapan 5340 Sayılı Kanunun genel gerekçesinde de belirtildiği gibi: "Spor mevzuatı, temel hukuk ilkelerine uygun olarak bütün ülkelerin iç hukuklarına etki edecek biçimde uluslararası niteliktedir. Uluslararası spor örgütlerine üye olan ülkeler bu kuruluşların benimsediği ilkelere ve talimatlara uyacaklarını peşinen kabul etmişlerdir".

UEFA tarafından çıkarılan UEFA Statüsünün 60. maddesine göre ulusal federasyonlar, ulusal mevzuat saklı kalmak üzere, talimatların ve statülerine uygulanmasından kaynaklanan veya bunlarla ilgili olan ulusal nitelikteki uyuşmazlıkların çözümünün, nihai dereceli mahkeme sıfatıyla ve olağan mahkemelerin dışında, bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesine bırakılacağına ilişkin bir hükmü kendi statülerine koymak zorundadırlar.

3813 Sayılı Kanun, gerekçeye de uygun olarak UEFA Statüsünde yer alan ilkeleri Türkiye'de futbolun teşkilatlanması ve işleyişi bakımından da benimsemiş, Kanunda belirtilen özerkliğe de paralel olarak, TFF bünyesinde yürütülen futbol faaliyetlerinden doğan her türlü ihtilafların çözümünde tahkim esasını getirilmiş, bu amaçla özerk ve bağımsız çalışan Tahkim Kurulu oluşturulmuştur (md.4). Belirtildiği gibi FIFA ve UEFA bünyesindeki yapılanma biçimi de bu-

dur. Futbol müsabakalarının oynanmasındaki süreklilik ve kısa aralık, başkaca özellikler, hızla ve kesin sonuç doğuracak şekilde karar alabilecek böyle bir yapıyı zorunlu kılmaktadır.

3813 Sayılı Kanununun TFF'nin merkez teşkilatını düzenleyen 4. maddesinin (e) bendinde Tahkim Kurulu zikredilmiş, 13. maddede Kurulun yapısı ve oluşumu açıklanmış, 14. maddede görevleri belirtilmiştir. Gene TFF Tahkim Kurulu Talimatında da (Talimat), Tahkim Kurulu'nun yapısı ve işleyişi ile ilgili ayrıntılı hükümlere yer verilmiştir.

Bu düzenlemelere bakıldığında Tahkim Kurulu ile ilgili üç temel nokta şunlardır:

Tahkim Kurulu, özel bir kanunla kurulmuş mecburi bir tahkimdir.

Üyelerinin seçimi ve oluşumunda, görevlerini ifade, kararlarında bağımsız olup teminat altındadır ve bu bir tür hakim teminatıdır.

Mecburi tahkim olarak kararları kesindir, bu kararlarla ilgili olarak başkaca bir adli veya yargısal mercie başvurulamaz.

II- TAHKİM KURULU'NUN OLUŞUMU

Kurul beş asıl, beş yedek toplam on hukukçu üyeden oluşur. İki asıl ve iki yedek üyenin, üniversitelerin hukuk fakülteleri veya spor yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğ-

retim üyesi olması zorunludur (3813 Sayılı Kanun md 13; Tahkim Kurulu Talimatı (TKT) md.5). Kurul, 4 yıl görev yapmak üzere TFF genel kurulunca seçilir.

Tahkim Kurulu Talimatında, Kurul üyesi olabilmek için bazı şartlar aranmıştır. Buna göre:

- Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Merkez Hakem kurulu ya da Federasyon bünyesinde herhangi bir yan kurulun üyesi olanlar,

- Profesyonel futbol kulüplerinin seçilmiş veya atanmış kurullarında görev alanlar dahil futbol kulüplerinde aktif görevde bulunanlar,

- Profesyonel futbolcular,

- Futbol disiplin talimatı gereğince hakkında ceza verilmiş kişiler

Kurul üyeliği yapamamaktadırlar. Bu anlamda belirtilen şartlar, olumsuz olarak ifade edilen bir tür seçilme yeterliliği niteliğindedir. Bu düzenlemenin amacı, Kurulun tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek, bu alandaki kuvvetler ayrılığını sağlamaktır. Belirtilen engellerden birinin kurul üyeliğinden sonra ortaya çıkması halinde kanaatimizce ilgili üyenin 3813 Sayılı Kanununun 13/3, Tahkim Kurulu Talimatınının 5/4. maddesi uyarınca çekilmiş sayılması gerekir.

Seçilmelerinden sonra Kurul üyeleri toplanarak asıl üyeler arasından bir başka, bir başkanvekili ve bir raportör seçer (Kanun md.13, TKT md.5/3). Bu hükümlerin yazılış biçiminden Kurulun bu

seçimi yaparken, asıl ve yedek üyelerle birlikte toplanacağı anlaşılmaktadır. Ancak her ne kadar Kanununun 13. maddesinde üyelerin kendi aralarından bir başkan seçeceğinin belirtilmesi karşısında bunun yedek üyelerden birisi de olabileceği sonucuna varılabilirse de, TKT'nin açık hükmüne göre, başkan, başkanvekili ve raportörün asıl üyeler arasından seçilmesi zorunludur.

Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, yedek üyeler kendilerinden ve sırasıyla gelecektir (TKT, md.5/son)

III- TAHKİM KURULUNUN GÖREVLERİ

3813 Sayılı Kanununun 13 ve Tahkim kurulu Talimatınının 1. maddesi uyarınca Kurul, üç alanda itirazları karara bağlamakla görevli ve yetkilidir. Buna göre Kurul:

1) Federasyon ile kulüpler; Federasyon ile hakemler; Federasyon ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör, antrenör, oyuncu temsilcisi ve masörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar ile Merkez Hakem Kurulu kararları hakkında **TFF Yönetim Kurulunca verilecek kararları**

2) TFF Disiplin Kurulu (Gerek Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu-PFDK, gerekse Amatör Futbol Disiplin Kurulu-AFDK) **Kararlarını**

3) TFF tarafından çıkarılmış talimatların kanun, ana statü, FİFA ve UEFA Statülerine uygunluğunu

İlgililerin veya TFF Yönetim kurulu'nun başvurusu üzerine inceleyip kesin karara bağlamakla görevlidir.

Şu halde bir olayın itirazla Tahkim Kurulu'nun önüne gelebilmesi için ortada ya belirtilen alanlarda ortaya çıkan bir TFF Yönetim Kurulu kararının bulunması, ya bir disiplin kurulu kararının bulunması yahut TFF tarafından çıkarılan bir talimatın söz konusu olması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle Kurulun incelemesi ortaya çıkan bir karar (TFF yönetim kurulu'nun veya disiplin kurullarının kararları) yahut bir işleme (TFF tarafından bir talimat çıkarılması) dayanmaktadır.

Bu noktada belirtmekte yarar vardır ki, Tahkim Kurulu, sadece disiplin hukuku çerçevesinde uygulanan disiplin yaptırımlarına itirazları karara bağlamakta, yukarıda belirtilen futbolun sùjeleri arasında ortaya çıkan maddi ihtilaflarla ilgili olarak TFF yönetim kurulunca alınan kararları da incelemekte, böylece maddi uyuşmazlıkları da nihai olarak karara bağlamaktadır.

Bu nitelikleri itibariyle Tahkim Kurulu'nu, futbol faaliyetlerinden kaynaklanan ihtilaflar bakımından bir tür itiraz yahut temyiz mahkemesi olarak nitelemek mümkündür. Hatta TFF tarafından çıkarılan talimatların kanun, ana statü, FİFA ve UEFA Statülerine uygunlu-

ğunu denetlemekle de bu alan bakımından Danıştay'ın, Anayasa Mahkemesinin işlevine benzer bir işlev de görmektedir.

IV-TAHKİM KURULUNUN BAĞIMSIZLIĞI

Bu şekilde bir tür yargısal organ olan Tahkim Kurulu üyelerinin, görevlerini tam bir bağımsızlık ve vicdani kanaat içerisinde yapabilmeleri için de, bir nevi hakimlik teminatından yararlanmaları gerekir. Aksi halde Kurulun, bir olağanüstü seçimli genel kurul ile kendisini değiştirme imkanına sahip olan kulüplere, hatta TFF'ye karşı bağımsız olabilmesi, başkaca etkilerden sıyrılarak görev yapabilmesi mümkün olmayacaktır.

Nitekim 3813 Sayılı Kanun da bu gerçeği ve zorunluluğu görmüş ve gerekli düzenlemeyi yapmıştır. Kanuna göre Tahkim Kurulu üyeleri dört yıl görev yapmak üzere Federasyon Genel Kurulunca seçilir. (md. 13/1, Ana Statü md.50/2, Tahkim kurulu Talimatı md. 5/1). Kanununun 13. maddesinin 3.fıkrasına göre de "Kurul, görevinde bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi görevlendirilemez". Ana Statününün 50/5. maddesinde ve Tahkim Kurulu Talimatınının 5/4. maddesinde bu kural tekrarlanmıştır.

Çekilmiş sayılmanın ne olduğu TKT'dE açıklanmıştır. Talimatın 7. maddesine göre özür beyan etmesizin aralıksız üç oturuma veya bir

sezon içinde toplam 15 oturuma katılmayan asıl üyeler çekilmiş sayılır. Gene önceden kurul başkandan yazılı izin almaksızın, bir sezon içinde yapılan toplantıların yarısından bir fazlasına katılmayan üyeler de, mazeretli olsalar dahi çekilmiş sayılır. Bunun yanı sıra, aşağıda açıklanacağı üzere Tahkim Kurulu üyesi olabilmeye engel şartlardan biri üyeliği sırasında nezdinde ortaya çıkan üyenin de çekilmiş sayılması gerekecektir. Bu haller dışında, dört yıllık görev süreleri içinde üyelerin yerine yenisi seçilemez.

Böylece Kurul üyelerine, bir tür hakim teminatı tanınmıştır. Bu teminat, bağımsızlığın da güvencesi olmaktadır. Gerçekten Kurul üyelerinin atama değil seçimle gelmesi, Kurulun tarafsızlığına gölge düşürebilecek kişilerin üye seçilememesi, görev sürelerinin dört yıl olarak belirlenmesi, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça görevlerinin anılan süre boyunca devam etmesi, Kurulun faaliyetlerinde hiçbir baskı hissetmeksizin bağımsız olmasını sağlamaktadır. Aksi halde Tahkim Kurulu'nun kararlarından memnun olmayan genel kurul delegeleri ve bunları belirleyen kulüpler, bu arada TFF Yönetim Kurulu yapacakları olağanüstü seçimli bir genel kurul ile, Tahkim Kurulu üyelerini değiştirebileceklerdir ki bu durumda Kurulun bağımsız ve dış etkilerden uzak karar alabilmesi mümkün olmayacaktır. Bu da, 3813 Sayılı Kanun ile getirilmek is-

tenen sistemi, ilkeleri tamamen ortadan kaldıracaktır.

V- TAHKİM KURULU'NA BAŞVURU USULÜ VE SÜRESİ

Kurul, işin esasına girmeden önce itirazın süresi içinde yapıp yapılmadığı ile gerekli başvuru harcının yatırılıp yatırılmadığını öncelikle ele almakta, bu hususların yerine geldiğinin saptanması üzerine işin esasına geçmektedir.

Talimatın 9. maddesine göre, Kurula yapılacak itirazlar, kararın yazılı bildirim veya yazılı bildirim hükmündeki duyuruyu izleyen 7 gün içinde gerçekleştirilmek zorundadır. Bu, hak düşürücü bir süredir. Belirtilen süre, Disiplin Kurulu veya TFF Yönetim kurulu Kararının ilgiliye tebliğinden başlar. Bu hususta tereddüt olması halinde öncelikle bu tereddüt giderilmektedir. Başvurunun belirtilen bu sürenin dışında yapılmış olması halinde başvuru, süre yönünden reddedilmektedir (Örneğin E.2007/48, K.2007/48; E. 2007/50, K.2007/50 Sayılı Kararlar)

TFF Yönetim Kurulunca çıkarılacak talimatlara karşı ise, bunların usulüne uygun olarak Resmi Gazetede yayımlanmasını takip eden 7 gün içerisinde Tahkim Kurulu'na iptali hususunda başvuruda bulunulabilir (Talimat md. 1/c). Burada önemli olan husus, sürenin, talimatın ilgiliye tebliğinden itibaren değil, yayımı gününden başladığıdır. Nitekim bir kararında Kurul, düzenleyici bir işlem olan

talimatın Resmi Gazetede yayımlanması ile yürürlüğe gireceği ve sonuç doğurmaya başlayacağı, ilgili kulübe yapılan tebligatın bilgilendirme amaçlı olup itiraz süresi bakımından bir önem taşımadığı gerekçeleri ile sürenin talimatın yayımı tarihten başlayacağına karar vermiştir (T.31.8.2006, E. 2006/171, K.2006/182)

Gene Tahkim kurulu Talimatının 8. maddesine göre başvuru sahibi başvuru harcını yatırmak ve makbuzunu dilekçesine eklemek zorundadır. Harcı yatırılmamış başvuru reddedilir (TKT md.8). Uygulamada, TKT'nin 10/3. maddesi uyarınca harcın eksik yatırılması halinde, ilgili kişiye bu husus bildirilerek beş gün içerisinde eksik harcın yatırılması ihtar edilmekte, bu süre içinde harç yatırılmadığı takdirde başvuru reddedilmektedir.

VI- TAHKİM KURULU'UNUN İŞLEYİŞİ VE UYGULANAN MEVZUAT

Kurul, başkanın veya mazeretli olması halinde başkanvekilinin çağrısı üzerine en az beş üye ile toplanır. Buna göre Kurul'un toplanabilmesi için mutlaka asıl üyelerin varlığı gerekmediği gibi, tamamen yedek üyelerin katılımı ile de toplanabilir. Nitekim TKT'nin 7/3. maddesinde eyer alan "başkan ve başkanvekilinin yokluğu halinde kurula en yaşlı üye başkanlık eder" hükmü bu hususu ortaya koymaktadır. Uygulamada Kurul, haftanın belirli bir gününde olağan olarak toplanmakta, duruma göre (derhal

karara bağlanması gereken itirazların varlığı veya iş yoğunluğu) olağanüstü de toplanabilmektedir. (TKT, md.5)

Toplantıya yedek üyeler de çağrılmaktadır. Bu durumda Kurul, beş asıl üye veya asıl üyelerin bulunmaması halinde yedek üyelerin ilgili toplantı bakımından asıl üyenin yerine geçecek şekilde iştiraki ile toplanabildiği gibi, asıl ve yedek tüm üyelerin, yahut bir kısım üyenin katılımı ile de toplanabilmektedir. Bu toplantıda yedek üyeler de müzakerelere katılırlar ve görüşlerini açıklarlar. Ancak asıl üyelerin tümünün mevcudiyeti halinde yedek üyeler oy kullanamazlar. Bununla birlikte bir asıl üyenin yokluğu halinde onun yerine görev alan yedek üye artık asıl üye olarak oylamaya katılır Asıl üyenin yokluğu halinde, mevcut yedek üyeler sırasıyla asıl üyenin yerine görev alır ve oylamaya katılır (TKT, md.5). Neticede karar oylamasında beş asıl üye veya asıl üyelerden birinin bulunmaması sonucunda onun yerine katılan yedek üye oy kullanır.

Başvuru dilekçeleri başkan, raportör veya başkan tarafından görevlendirilecek üye tarafından incelenir (TKT md.10/2). Bu hükme göre, herhangi bir üye de dosyayı raportör olarak inceleyebilmektedir.

Kurul başvuruyu öncelikle yurtdışında belirtildiği üzere süre ve harç yönünden ve diğer şekli unsurlar yönünden inceleyer (TKT md.10/3). Bu inceleme görev, merci atlaması, taraf ehliyeti ve menfaat bakımından yapılır. Her ne ka-

dar, görev alanına girmeyen bur hususta Kurul'un görevsizlik kararı vermesi gerekirse de, TKT'nin 10/5. maddesine göre bu durumda verilecek karar başvurunun reddi olmaktadır. Aynı şekilde başvurunun süresi içinde yapılmamış olması, harcın hiç yatırılmamış veya ihtara rağmen eksik kısım süresi içinde tamamlanmamış olması; başvuru ehliyetinin veya menfaatin bulunmaması yahut mercii atlaması bulunması hallerinde Kurul gene başvurunun reddine karar verecektir. Bununla birlikte mercii atlamasının söz konusu olması halinde dilekçe işlem için yetkili mercie gönderilmekte ve ilgilisi durumdan haberdar edilmektedir (TKT md.105). Başvuru ehliyeti bakımından dikkate alınacak kişi ve kuruluşlar Kanununun 14. maddesi ile TKT'nin 1. maddesinde belirtilmiştir. Belirtilen kişi veya kuruluşlar dışındaki kişilerin başvurusu halinde ehliyet bulunmamakla başvuru reddedilecektir. Bununla birlikte, ilgili kişilerin bizzat başvurusu gerekli olmayıp, vekil veya kulüp temsilcileri tarafından da yapılabilir (TKT md. 8/1). menfaat bakımından ise, TFF tarafından çıkarılan talimatların kanun, ana statü, FIFA ve UEFA Statülerine uygunluğunu ile ilgili başvurular bakımından örnek verilebilir. Bu husustaki iptal talebi örneğin futbol ile hiç ilgisi olmayan bir kişiden geldiğinde menfaatin bulunmadığı sonucuna varılmak gerekecektir. Ancak talimatların uygunluk denetimi bakımından yapılacak başvurulara mutlak bir belirleme yapıl-

mayıp, sadece “ilgililer” şeklinde bir belirleme ile yetinilmiştir (TKT md.1/c). Bu anlamda menfaat unsuru açısından “*ilgili*” nin kim olacağı bir sorun olarak ortaya çıkabilir. Bizce ilgili talimatın uygulama alanı içerisinde kalan her kişi veya kuruluş, bu anlamda menfaat sahibi kabul edilmelidir.

Usuli (şekli) bakımdan yapılan ilk incelemenin ardından dilekçe, karşı tarafa ve ihbarı gerekli görülen diğer kişilere tebliğ olunur (TKT md.10/6). Ancak, Futbol Disiplin kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazlarda taraf teşekkül ettirilmeyebilir (TKT md.10/7). Buna göre, maddi talepleri içeren yahut kişilerin statüsünü ilgilendiren kararlar ile ilgili başvurularda taraf teşekkülü gerekli olduğu halde, disiplin kurullarının kararları bakımından taraf teşekkülü, Kurulun takdirine bağlıdır. Nitekim uygulamada Kurul, maddi taleplerde mutlak olarak taraf teşekkül ettirip gerekli tebligatları yapmakta, iddia ve cevapları almakta, buna karşılık kural olarak disiplin yaptırımları ile ilgili kararlarda dosya üzerinden inceleme yapmaktadır.

Kurul incelemelerini kural olarak dosya üzerinden yapmaktadır. Bununla birlikte gerekli görülen hallerde, gerek maddi taleplerle ilgili gerekse disiplin yaptırımlarına ilişkin kararlar bakımından Kurul, duruşma açarak ilgilileri dinlemektedir. Özellikle disiplin yaptırımlarına ilişkin kararlar bakımından vaki başvurularda (itirazlarda), yaptırımın ağır olması halinde ya-

hut ilgilinin talebi durumunda Kurul, adil yargılanma hakkı kapsamında savunma hakkına saygı göstererek bu talepleri kabul etmekte ve duruşma açmaktadır.

Gene Kurul, talep halinde yahut gerekli görmesi halinde re’sen, bir takım bilgileri veya belgeleri ilgili kişi veya mercilerden talep edebilmektedir.

Kurul incelemelerinde, Talimatın 17. maddesi uyarınca dayanak mevzuat olarak 3813 Sayılı Kanunu, yargılamaya ilişkin diğer mevzuatı (HMUK, CMK, İYUK), Ana Statü hükümlerini, FİFA ve UEFA düzenlemelerini, diğer talimatların TKT’na aykırı olmayan hükümlerini esas almakta, bu çerçevede yapacağı inceleme sonucunda 17. maddede belirtildiği gibi “hak ve nasafet” e göre karar vermektedir.

Bu açıdan FİFA ve UEFA düzenlemeleri önemli yer tutmaktadır. Nitekim 30.3.2006 tarih ve E.2006/46, K.2006/79 Sayılı kararında Kurul, yerel federasyonların FİFA karar ve talimatlarına uymakla yükümlü olduklarının altını çizmiştir.

Uygulamada özellikle HUMK, CMK ve İYUK hükümlerinin dikkate alındığı görülmektedir. Gerçekten özellikle maddi taleplerle ilgili olarak verilen kararlara karşı yapılan başvurularda, HUMK hükümleri dikkate alınmaktadır. Gerçekten Kurul’un, az sonra izah edilecek olan olağanüstü kanunyolları (yargılamanın yenilenmesi) ve maddi hataların giderilmesi bakımından da HUMK hükümlerini esas aldığı

görülmektedir. Bunun yanı sıra bu alanda Kurul, maddi hukuk bakımından Borçlar Kanunu hükümlerinden (Buna haksız fesih tazminatının belirlenmesi örnek olarak gösterilebilir) ve Medeni Kanundan, özellikle iyiniyet (dürüstlük) kuralından çokça yararlanmakta ve kararlarını bu Kanunun hükümlerine dayandırmaktadır.

Kurul'un kararlarında, hukukun genel ilkelerinden ve Anayasal hak ve hürriyetlerden de sıkça yararlandığı görülmektedir. Bunlar arasında özellikle ifade özgürlüğü ve eleştiri hakkı, sözleşme özgürlüğü, orantılılık, şüpheden sanığın yararlanacağı ilkesi, kanunu bilmemeni mazeret sayılamayacağı ilkesi sayılabilir. Bu çerçevede bir kararında Kurul, sportmenliğe aykırılık sebebiyle Futbol Disiplin Talimatının (FDT) 22. maddesi kapsamında verilen cezayı, açıklamanın ifade özgürlüğü ve eleştiri kapsamında kaldığından bahisle PFDK tarafından verilen cezayı kaldırmıştır (T.14.9.2006, E.2006/239, K.2006/231). Gene Kurul, Futbol Federasyonuna ibraz edilen tip sözleşmeler dışında taraflar arasında akdedilen sözleşmeleri, Anayasa ve Borçlar kanunundaki sözleşme özgürlüğü kapsamında geçerli sayarak tarafların serbest iradeleri kapsamında yapılan tüm sözleşmeleri bir bütün halinde değerlendirmiştir (T. 21.9.2006, E. 2006/234, K. 2006/241; T. 11.10.2006, E. 2006/175, K. 2006/278). 16.11.2006 tarih ve E.2006/293, K.2006/294-ek sayılı kararında Kurul, Kurula

yapılacak itirazın süresi ve usulü ile ilgili hususta hataya düştüğü savına karşılık, hukuki düzenlemelerin bilinmemesinin mazeret olmayacağı gerekçesi ile başvuruyu reddetmiştir. Disiplin ihlali ile ilgili olarak disiplin kurullarınca verilen kararlarda belirlenen yaptırım türü ve miktarı bakımından da Kurul, fiil ve yaptırım arasında orantı bulunması ilkesini sürekli olarak gözetmektedir (Örneğin T. 14.9.2006, E. 2006/235, K. 2006/222; T. 14.9.2006, E. 2006/252, K. 2006/243)

Görüşmeleri başkan idare eder ve tartışmaların sonuçlandırılmasından sonra, soyadı sırasına göre oylamaya geçilir. Başkan en son oy verir (TKT md.12/3). Kararlar, karar almaya yetkili beş üyenin (Hazır bulunan asıl üyeler veya asılın yokluğu halinde yerine geçen yedek üye veya üyeler) en az üçünün oyu ile alınır (TKT. Md. 12/son). Karara muhalefet şerhleri eklenir. Uygulamada TKT'nin 13. maddesine uygun olarak, tebliğ ve infaza esas olmak üzere kısa bir gerekçe ile birlikte kısa karar tutanağa geçirilmekte ve imzalanmakta, daha sonra uzun gerekçeli karar ve varsa muhalefet şerhinin geniş gerekçesi yazılmaktadır.

Bu çerçevede Tahkim Kurulu usule ve esasa ilişkin çeşitli kararlar verebilmektedir.:

1) USULE İLİŞKİN KARARLAR

a) Başvurunun Reddi

Yukarıda belirtildiği gibi, başvurunun süresi içinde yapılmaması yahut harç, görev, merci atlaması, ehliyet, menfaat gibi şekil eksikliklerinin varlığı halinde başvurunun reddine karar verilmektedir (TKT md.10). Yukarıda belirtildiği gibi

b) Karar Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar

Talimatta açıkça yazılı olmamakla birlikte Kurul bazen, bu şekilde bir karar da verebilmektedir. Bu tür bir karar, esasa girilemediği, ancak red sebeplerinden birinin de bulunmadığı hallere münhasır ve istisnai bir karar olarak ortaya çıkmaktadır. Buna Kurul'un red kararına karşı yapılan itiraz örnek olarak gösterilebilir. Gerçekten bir olayda Kurul, başvurunun süre yönünden reddine dair verdiği ve kesin olan kararına karşı verilen bir dilekçe ile ilgili olarak, bu konuda karar verilmesine yer olmadığına hükmetmiştir (T.16.11.2006, E.2006/294, K.2006/295-ek).

c) Birleştirme Kararı

Bu konuda da Talimatta açık hüküm olmamakla birlikte, 17. maddeden hareketle Kurul, aynı ihtilafa ilişkin verilen kararlara karşı yapılan başvuruları tek dosya üzerinde birleştirebilmektedir (Örneğin 19.3.2007 tarih ve E.2007/84 sayılı kararı

2) ESASA İLİŞİKİN KARARLAR

Kurul başvuru ve itirazların kısmen veya tamamen kabulüne,

reddine veya başvuru ya da itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir (TKT 15). Buna göre uygulamada kendisine karşı yapılan başvuru kapsamında Kurul, TFF Yönetim Kurulu Kararı ve Disiplin Kurullarının kararları hususunda:

a) Başvurunun (itirazın) reddi ile kararın ONANMASINA

b) Başvurunun (itirazın) kısmen kabulü ile ilgili kararın DEĞİŞTİRİLEREK ONANMASINA

c) Başvurunun (itirazın) kabulü ile ilgili kararın KALDIRILMASINA

Karar verebilmektedir.

Burada değiştirerek onama ve kararın kaldırılması bakımından şu özelliklerin de altını çizmek gerekir: Bir kere, Kurul'un, temyiz yolunda olduğu gibi kararı bozma ve yeniden bir karar verilmek üzere ilgili mercie yollama şeklinde bir karar ittihaz etmesi söz konusu değildir. Gerçekten onama dışındaki diğer iki kararda Kurul, nihai kararı bizzat kendisi vermektedir ve bu karar kesindir. Bu şekilde duruma göre kurul, TFF Yönetim Kurulu veya disiplin kurulları yerine, bir anlamda bunların yerine geçerek nihai kararı vermektedir. Başka bir ifade ile daha önce karar vermiş kurulların kural olarak yeniden bir karar vermesi şeklinde bir usul mevcut değildir. Bunun istisnaları mevcuttur: Örneğin, saha olaylarına bağlı olarak tamamlanamayan, yarıda kalan bir müsabaka ile ilgili olarak TFF Yönetim Kurulunca ilgili kulübün hükmen mağlup sayılması hususundaki kararı-

na karşı yapılan bir başvuruda Kurul itirazı kabul etmek ve bu kararı kaldırmakla yetinmekte, bu karar üzerine TFF Yönetim Kurulu, müsabakanın kaldığı yerden devam ettirilmesi/oynanması yahut maçın tekrarı yönünde yeniden bir karar alacaktır. Gene bu çerçevede Kurul, sübutu kabul ettiği takdirde fiilin hukuki tavsifini değiştirebildiği gibi, tavsifi değiştirmeksizin ceza miktarında da değişiklik yapabilmektedir. Bu özellikle dikkate alındığında Kurula karşı yapılan başvuruların daha çok bir itiraz niteliğinde olduğu görülmektedir. Kurulun nihai karar verme yetkisinin nedenini, müsabakaların kısıtlı bir süre içinde sürekli tekrarı karşısında bir an önce icra edilebilir bir kesin hüküm ortaya çıkmasındaki gereklilik ve zorunlulukta arama gerekir.

TFF tarafından çıkarılan talimatların uygunluk denetimi ile ilgili başvurularda ise doğası gereği ya başvuru haklı görülecektir ki bu durumda verilecek karar ilgili talimatın veya belirli bir hükmün İP-TALİ olacaktır. Bu durumda bu alanda yeni bir düzenleme yapıp yapmama, bunun biçimi hususunda yetki ve görev tamamen TFF yönetim kurulu'na aittir. İkinci ihtimal ise başvurunun reddidir.

Görüldüğü gibi Kurul bu çerçevede sadece disiplin cezaları ile ilgili olarak değil, mali bir takım ihtilafları da kesin karara bağlamaktadır. Kurul incelemelerinde duruşma yapabildiği gibi, Ana Statünün 50, Tahkim kurulu Talimatının 14

ve 17. maddelerine göre yargılamaya ilişkin mevzuatı da (HUMK, CMK, İYUK) uygulamakta, çoğu kez müşterek hukukta yer alan yargı organlarının görevsizlik kararı vererek gönderdiği dosyaları da inceleyip karar bağlamaktadır. Bu hususlar da Kurulun yargısal özelliğini ifade etmektedir.

VII- TAHKİM KURULU KARARLARININ NİTELİK VE SONUÇLARI

Tahkim Kurulu kararları kesin olup, idari veya yargısal mercilerin onayına tabi olmadığı gibi, bu kararlara karşı idari veya yargısal mercilere başvurulamaz. Tahkim kurulu Kararları, TFF tarafından derhal uygulanır (Talimat md. 16). Başka bir ifade ile kesin olan kararları aynı zamanda icrai niteliktedir.

Türk Hukukunda gerek Anayasa Mahkemesi gerekse Yargıtay, vermiş oldukları çeşitli kararlarda, bir yandan Tahkim Kurulu kararlarının kesinliğini açıkça kabul ederken öte yandan Kurulu bir tür yargısal organ olarak kabul etmekte-dirler.

Örneğin Anayasa Mahkemesi, 10.6.1997 tarih ve E.1997/47, K.1997/55 Sayılı

Kararında,

...Yasanın 14. maddesine göre, Federasyon ile kulüpler; Federasyon ile hakemler; Federasyon ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile teknik director ve antrenörler; kulüpler ile oyuncu-

lar; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak uyuşmazlıklar hakkında Yönetim Kurulunca verilecek kararlar ile disiplin kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek **kesin karara bağlamak , Tahkim Kurulu'nun görevidir...**Bu durumda ve bu aşamada Federasyon ile kulüp arasında yayın sözleşmesinin onaylanmaması nedeniyle ortaya çıkan uyuşmazlığın dava yoluyla değil, ilgililerin itirazı üzerine **Tahkim Kurulunca incelenerek kesin karara bağlanması gerekmektedir.** Açıklanan nedenle Tahkim Kurulunca incelenerek **kesin karara bağlanması gereken bu konuda, bu yol izlenmeksizin açılan davada...**"

demek suretiyle, Tahkim Kurulu Kararlarının kesin olduğunu vurgulamıştır. Anayasa Mahkemesi, bir yetki hususunu çözerken vermiş olduğu bu kararda dikkat edilirse, sadece uyuşmazlığın Tahkim Kurulunca karara bağlanmasından değil, kesin karara bağlanmasından bahsetmek suretiyle Kurul kararlarının kesinliğinin altını çizmekte, ayrıca bu tür ihtilafları inceleyerek kesin karara bağlamanın Tahkim kurulunun görevi olduğunu da açıkça belirtmektedir.

Hukuk Genel Kurulu da konu ile ilgili görüşünü 15.12.2004 tarih ve E.2004/13-722, K.2004/707 Sayılı kararı ile ortaya koymuş ve Tahkim kurulu Kararlarının kesin olduğunu şu şekilde açıkça belirtmiş, bu kesinlikten neyin anlaşılması gerektiğini de açıklığa kavuşturmuştur:

"...Esasen 3813 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanununun 13. maddesinde, Tahkim kurulu Kararlarının kesin olduğu, 14. maddesinde de Tahkim Kurulu'nun Federasyon ile kulüpler; Federasyon ile hakemler; Federasyon ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör, antrenör, oyuncu temsilcileri ve masörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlayacağı belirtilmiştir. **Gerek anılan kanun ve gerekse taraflar arasındaki sözleşmenin ilgili hükümleri uyarınca, davalı hakkında davacı tarafından uygulanan para cezasının onanmasına ilişkin, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim kurulu'nun 10.6.1999 günlü kararının kesin nitelikte olduğu açıktır.** Hemen belirtilmelidir ki, **Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarının, ilgili kanundan ve taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan kesinliği, sadece bu kararların başka hiç bir merci nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamında olup...**" .

Bu önemli ve ilke niteliğindeki kararında Genel Kurul açıkça 1) Tahkim Kurulu Kararlarının kesin olduğunu 2) Bu niteliğin Kanunundan kaynaklandığını 3) Bu kesinliğin kararlarının başka hiçbir merci

nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamına geldiğini belirtmektedir. Görüldüğü gibi gerek Anayasa Mahkemesi, gerek Hukuk Genel Kurulu Tahkim Kurulu Kararlarının kesinliğine mutlak bir sonuç bağlamaktadır.

Gene 4. Hukuk Dairesi, 28.12.1990 gün ve E.1990/13984, K.1990/11144 Sayılı

Kararında, Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun açık hükmünü dikkate alarak Tahkim Kurulu Kararlarının HUMK 432. maddesi karşısında kesin olduğunu belirtmiştir:

“...Anılan yasada öngörülen tahkim usulü, mecburi tahkim niteliğindedir. Kararların kesin olduğu 13 ve 14. maddelerde ayrı ayrı belirtilmiş, benzetmek caizse 3533 Sayılı Kanunun 6. maddesine paralel bir düzenleme getirilmiştir. Bu durumda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 432. maddesi gereğince kararın kesin olduğuna yönelik tahkim kurulu kararının onanması gerekmiştir

Yargıtay 13. Hukuk dairesinin 27.12.2005 tarih ve 2005/12276 E., 2005/19259 K; 17.5.2006 tarih ve E.2006/3275, K.2006/8056 Sayılı Kararları ise, Anayasa Mahkemesi Kararından, HGK'nın anılan kararından ve 4. HD kararından farklıdır. Burada hemen belirtmek gerekir ki, 13. Hukuk Dairesinin kararlarına dayanak yaptığı en önemli husus, HUMK'un 533 ve 536. maddelerindeki Tahkim ile ilgili hükümlere yaptığı göndermedir. Yollama yapılan bu hükümler,

tarafların iradelerine dayalı ihtiyari tahkimdir. Oysa 3813 Sayılı Kanunda öngörülen Tahkim, ihtiyari tahkim olmayıp mecburi tahkimdir. Bunun bir örneği de 3533 Sayılı, “*Umumi Mülhak Ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler Ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete Veya Belediyeye Veya Hususi İdarelere Aid Daire Ve Müesseseler Arasında İhtilafların Tahkim Yoluyla Halli Hakkında*” Kanundur. Bu Kanunun 6. maddesine göre de, “*Yukarıdaki maddelerde yazılı hakemler tarafından verilecek kararlar kat'idir ve tescile tabi değildir. Aleyhine hiçbir makam ve mahkemeye müracaat edilemez*” . Nitekim 4. Hukuk Dairesi de yukarıda anılan kararında, 3813 Sayılı kanundan önce yürürlükte olan ve bu Kanunla aynı mahiyette olan 3461 Sayılı Kanuna gönderme yaparak Tahkim kurulunun kararlarının HUMK 432. madde gereği kesin olduğunu belirtirken şu önemli saptamayı yapmaktadır: “*Anılan yasada öngörülen tahkim usulü mecburi tahkim niteliğindedir. Kararların kesin olduğu 13 ve 14. maddede ayrı ayrı belirtilmiş, benzetmek caizse 3533 sayılı kanunun 6. maddesine paralel bir düzenleme getirilmiştir*”. Şu halde 13. Hukuk Dairesinin, HUMK 533 ve 536. maddelerindeki ihtiyari tahkime dayanması hatalı olduğu gibi, bu Dairenin bu yaklaşımı 4. Hukuk Dairesinin içtihadı ile de çelişmektedir. Ancak Gerek HGK, gerekse Anayasa Mahkemesinin kararları karşısında, Tahkim Kurulu Kararlarının kesinliği kabul edildiği gibi, tıpkı 13. Hukuk Daire-

si gibi bir özel daire olan 4. Hukuk Dairesi, 13. Hukuk Dairesinden tamamen farklı bir karar vermiş ve tahkim kurulu Kararlarının kesinliğini vurgulamıştır.

Tahkim kurulu kararlarının kesin olma özelliğinin sportif faaliyetlerin hızı ve sürekliliğinden kaynaklandığını vurgulamıştı.

Bununla birlikte, Kurul, bir tür denetim/temyiz incelemesi yapmakta olduğundan iade-i muhakerme yoluyla (TKT md. 14/2) kesin nitelikli kararını değiştirebilmesi de her zaman mümkündür. Kurul içtihatlarına göre, 14/2. madde hükmü karşısında karar düzeltme yoluna gidebilmek mümkün değildir. Kurula göre, anılan maddede HUMK'un kararların açıklanması (hükümlerin tavzihi), yargılamanın yenilenmesi ve maddi hataların düzeltilmesi ile ilgili olağanüstü kanun yolları açıkça zikredilip karar düzeltmeden bahsedilmediği cihetle bu yol açık değildir (Örneğin T.20.4.2006, E.2006/97, K.2006/97-ek). Esasen 17. maddede, ayırım yapılmaksızın yargılamaya ilişkin mevzuatın uygulanacağı belirtilmekte ise de, kararların kesinliğini düzenleyen 14. maddenin özel hüküm olması ve bu özel hükümde, diğer kanun yolları açıkça belirtilirken karar düzeltmenin belirtilmemiş olması bu kabulü haklı kılabilmektedir. Bu yolun kapalı tutulması, yukarıda belirtildiği gibi sportif faaliyetlerin sürekli tekrarlanması karşısında bir an önce kesin karar verilmesi, kararın sürüncemede kalmaması, yeni delil, yeni vakıa,

kararlarda çelişki bulunması gibi yargılamanın yenilenmesi halleri dışında kararın (hukuki değerlendirmenin) yeniden tartışılmaması amacına dayanmaktadır. Gene uygulamada Tahkim Kurulu, kesin nitelikli kararlarında maddi hatanın söz konusu olması halinde, HMUK'un 459. maddesini uygulayarak dosyayı yeniden ele almakta ve bu maddi hatayı gidermektedir.

Nihayet Kurula başvuru icra ve infazı durdurmamaktadır. Bununla birlikte, başvuru veya itiraz konusu kararın açıkça hukuka aykırı olması veya telafisi imkansız zararlar doğurmasının kuvvetle muhtemel bulunması hallerinde, bu konuda ilgilinin talepte bulunmasına bağlı olarak uygulamanın durdurulmasına karar verilebilmektedir (TKT md.18). Bu durumda, uygulamanın (yürütmenin) durdurulmasına karar verilebilmesi için:

a) *Öncelikle bu hususta bir talebin bulunması*

b) *İlgili kararın açıkça hukuka aykırı olması*

c) *Uygulamanın yapılması veya sürmesi halinde telafisi imkansız zararlar doğmasının kuvvetle muhtemel bulunması*

şarttır. Görüldüğü gibi bu yönde bir talebin olmaması halinde Kurul'un re'sen böyle bir karar vermesi mümkün değildir. Bununla birlikte maddede esasa ilişkin şartlar olan hukuka aykırılık ve telafisi imkansız zara ihtimalinin birlikte varolması gerekli değildir. Şu halde, bir karar hukuka açıkça aykırı görülmekte ise tek başına bu hu-

sus uygulamanın durdurulması için yeterli olmakta iken aynı şekilde, hukuka açıkça aykırılığı belirlemeyen bir kararın uygulanmasının telafisi imkansız zarar doğurma ihtimali kuvvetli ise gene salt bu gerekçe ile uygulamanın durdurulmasına karar verilebilecektir. Bu şekilde şartların ayrı ayarı gözetilmesi suretiyle bu kararın verilmesi bir yandan daha geniş bir alana hasredilmekte iken öte yandan telafisi güç zararın ötesinde imkansız zarardan bahsedilmek suretiyle kapsam bu açıdan daraltılmıştır. Böyle bir talep geldiğinde Kurulun olumlu veya olumsuz bir karar vermesi ve bu hususu tutanağa geçirmesi zorunludur. Uygulamada bu kararın verilmesinden sonra esas kararla birlikte bu karar da ortadan kaldırılmaktadır.

Sonuç

Görüldüğü gibi TFF Tahkim Kurulu, futbol karşılaşmalarının kısa zaman dilimi içerisinde sürekli bir biçimde oynanması özelliğine uygun olarak seri bir usulle ve bir an önce icra edilebilir bir kararın alınmasına hizmet edecek ve bu amaçla yapılandırılmış, mecburi bir tahkimdir. İşlevi dikkate alındığında Kurul'u bir tür yargısal organ ve faaliyetini de bir tür yargısal faaliyet olarak kabul etmek bizce doğru olacaktır. Bu kabul, Kanunun da önemli bir konumda gördüğü FIFA ve UEFA kurallarına, TFF'nin özerkliği da uygun düşmektedir. Bu haliyle Tahkim Kurulu, TFF'nin işlevine, futbol müsabakalarının ve bu çerçevede çıkan bağlı ihtilafların çözümü bakımından yapısal anlamda uygun bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır.

SPORDA DİSİPLİN VE SİYASETİ

Av. LEVENT BIÇAKCI

*F*ederasyonlar genel disiplin kurallarını daha doğru ifade ile diğer kulüpler ve futbolcularla olan ilişkileri düzenlerken, kulüpler de kendi içlerinde disiplini sağlamak üzere düzenlemeler yapmaktadırlar. Bu bağlamda, askerlik dışında herhalde disiplin ile doğrudan ilişki içinde olan bir başka meslek grubu bulunmamaktadır. Askerlikte gerektiğinde ölmeniz istenir, sporda ise ölümüne kadar mücadele etmeniz. İkisinin de sağlanması disiplinin temini ile mümkündür.

Disiplin Nedir?

Disiplin sözcüğü, "Disciple" kökünden gelen Latince kökenli bir sözcük olup, dilimizde Fransızca'daki biçimiyle kullanılmaktadır. Ülkemizde disiplin kelimesi uzun yıllar Arapça karşılığı olan inzibat sözcüğünün yerine kullanılmıştır. Zapturapt, sıkı düzen gibi anlamlar yüklenebilen disiplin sözcüğünün Türk Dil Kurumu Sözlüğündeki karşılığı ise: **"Yasa ve düzenin toplulukta sıkıca sayılır olması..."** şeklindedir. Terim olarak anlamı ise, disiplin, inzibat, sıkı düzen, yöntem anlamlarına gelmektedir.

Disiplin sözcüğü, konuşma dilinde bir çok anlama gelmekle beraber, hukuki anlamda, **"ilgili kurumun veya kuruluşun düzeni ile amaç, faaliyet ve ilkelerine aykırı davranışlarından ötürü o kuru-**

ma dahil olanların tabi oldukları yaptırımlar bütünü olarak" tanımlanmaktadır.

Disiplin Suçu, belirli bir statü içindeki kişilerin bu statüyü düzenleyen kurallara uymamalarından doğan olumsuz bir durumu ifade eder. Disiplin Cezası ise önceden belirlenmiş hukuk kurallarının öngördüğü koşullarla belirli statüdeki kişilere uygulanan yaptırımlardır.

Bu kurallar ceza kanunlarıyla belirlenmiş kurallar olabileceği gibi; ayrıca belirlenmiş ve sadece ilgili kurumları ilgilendiren kurallar da olabilir.

Bu tanımların sonucu olarak, aslında disiplin kelimesinin içinde aşağıda açıklayacağımız üzere disiplin kalıplarına, kurallarına uygun davranan kişinin kendi davra-

nışlarını kontrol ederek ödül veya ceza arasında tercihte bulunarak şartlanmış davranışlar sergilediği görülmektedir. Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere, disiplin kurallarını uygulayan hiyerarşik olarak üst konumunda bir gücün bulunması gerekir. Bu üstün güç, kamu kudretini kullanan makamlar olabileceği gibi, özel hukuk kişilerinin kurdukları topluluklar da olabilir. Çünkü, disiplinin temel amacı ortak paydası bulunan toplulukların içinde saygısız, kural veya istem dışı davranışların önlenmesi; böylelikle de bu toplulukların ulaşmak istedikleri hedefe kolayca varmalarının teminidir. Aksinin kabulü halinde ise, kural dışı davranışlar ortaya çıkacak, böylelikle topluluğun bir araya gelme amacı ortadan kalkacaktır. Sporda disiplin ise, özel hukuk tüzelkişileri eliyle ulusal ve uluslar arası kuruluşlar tarafından sağlanmaktadır.

Disiplin Kurallarının Gereği

Genel olarak disiplin kuralları ile korunmak istenen hukuki değer, ilgili kurumların amaç ve faaliyetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlayacak çalışma düzeninin korunmasıdır.

Spor müsabakalarında disiplin kuralları ile korunmak istenen hukuki değer ise, spor faaliyetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlayacak sportif, ekonomik ve toplumsal değerlerin ve düzeninin korunmasıdır.

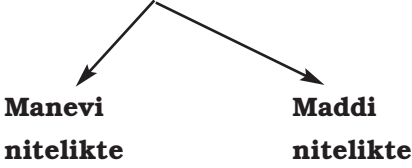
Sportif faaliyetler, insanlar arasındaki kardeşlik ve beraberlik duygularını pekiştirmesi, ulusal ve uluslar arası düzeyde dostluk ve iyi ilişkilerin geliştirilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Spor karşılaşmalarında da tarafların amaçlarının her ne pahasına olursa olsun, müsabakayı kazanmak olmaması gerektiği, sporun amacının "Fair Play" kuralları çerçevesinde toplumda barış ve dostluğun yerleşmesine ve gelişmesine hizmet etmek olduğu açıktır.

Belirli kurallar çerçevesinde oynanan her spor müsabakasında, tarafların müsabaka organizasyonuna ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri veya sporcuların veya diğer ilgililerin oyun kurallarını ihlal etmeleri halinde uygulanmak üzere disiplin kurallarına ihtiyaç duyulur.

Disiplin Kurallarının Özelliği

Disiplin kuralları "önleyici", "caydırıcı" ve "bastırıcı" niteliğe sahip olmalıdır. Disiplin kurallarının uygulanması ile korunmak istenen "düzene" aykırı hareket edenler disipline edildiği gibi, ileride bu davranışta bulunacak kişiler de uygulanan yaptırım sonucunda eyleminden cayabileceklerdir. Bu yönüyle, disiplin yaptırımı aslında "korkuya", "çekinmeye" dayanmaktadır. Böylelikle, disiplin kurallarına uymaları beklenen kişiler, kurallara önceden uyararak herhangi bir müdahaleye gerek olmaksızın düzenin teminini sağlamaktadırlar. Disiplin kurallarının niteliğinin ya-

nında, içeriği de önem kazanmaktadır. Bu bağlamda disiplin yaptırımlarını,

olanlar şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Bu husus aşağıda belirtileceği üzere, spor disiplin hukukunda önemli rol oynamaktadır. Disiplin hukuku anlamında, özellikle kamu düzenini ilgilendiren düzenlemelerde, disiplin yaptırımlarının öncelikle manevi daha sonra **hem “manevi”** hem de **“maddi”** olarak belirlendiği görülmektedir. Bu bağlamda, disiplin yaptırımları konusunda, oranlılık ilkesinin geçerli olduğu düşünülür ise, belirlenen yaptırımların da kural olarak maneviden maddiye doğru gitmesi gerekmektedir. Bunun dışında, bir de tasfiye edici nitelikte disiplin yaptırımları bulunmaktadır. Bunlar, örneği devlet memurluğundan çıkarılmada olduğu gibi, disiplin kuralları şemsiyesi altında bulunan kurum ve kişileri korunması istenilen düzenden onların rızası hilafına çıkarmaktadır. Kanımızca, bu yaptırım manevi ve maddiden de ötede yer almaktadır. Spor Hukukunda bunun örnekleri olarak, küme düşürülme, lisansın iptali, uzun süreli veya devamlı hak mahrumiyeti cezaları gösterilebilir. Bu gibi hallerde, ilgilinin yer aldığı düzen ile ilişkisi kesilmektedir.

Disiplin kural ve yaptırımları ceza hukukunda yer alanlardan farklıdır. Bu nedenle, bir eylemin hem ceza hukukunu hem de disiplin hukukunu ihlal etmesi mümkündür. Bunun yanında her iki kategoriden beklenen fayda ve amaç farklı olduğundan, eylemin ceza hukuku anlamında yaptırıma bağlanması mümkün değilken, disiplin hukukuna göre disipline edilmesi de gerekebilir. Spor hukukunda bu örnekler sıkça rastlamak mümkündür. Örneğin, Galatasaray’da futbol oynadığı dönemde, müsabaka hakemine yönelik sportmenliğe aykırı hareketi nedeniyle Futbol Federasyonu tarafından (5 maç) ile cezalandırılan Hagi, hakemin şikâyeti üzerine yargılandığı Ceza Mahkemesince ayrıca cezalandırılmıştır. Bunun yanında sportmenliğe aykırı beyanatları nedeniyle Gençlerbirliği kulübü başkanı İlhan Cavcav, Futbol Federasyonu tarafından cezalandırılırken, aynı beyanatları hakkında Cumhuriyet Savcılığı takipsizlik kararı vermiştir.

Spor Hukukunda Disiplin

Spor Hukukunda disiplin diğer dallara göre daha çok önem taşımaktadır. Çünkü disipline edilmek istenen alan içinde bulunan kulüpler ve sporcular dışında, seyircilerin de eylemleri disiplin yaptırımı ile cezalandırılmaktadır.

Spor hukukunda disiplin ihlalleri ve disiplin cezaları belirlenirken suç ve ceza hukukunun temel ilkelerinden bazı alanlarda ayrılma yoluna gidilmiş ve özellikle kusur ve

sorumluluk açısından yeni düzenlemeler getirilmiştir. Disiplin tedbirlerinin, “kulüplerin ve gerçek kişilerin karşılaşma öncesinde, esnasında veya sonrasında oluşturdukları ihlaller için uygulanması, ev sahibi kulüplerin, müsabakanın oynanacağı stadın ve çevresinin düzeninden ve güvenliğinden sorumlu tutulması, kulüplerin sporcularının, görevlilerinin, taraftarlarının davranışlarından dolayı objektif olarak sorumlu bulunması” spor hukukuna özgü temel ilkeler olarak belirlenmiştir.

Bu nedenle, spor müsabakalarında farklı bir özellik gösteren seyirci eylemleri, spor hukukuna özgü temel ilkeler çerçevesinde, sadece borçlar hukuku kurullarına göre objektif hukuki sorumluluk doğurmasının yanında, objektif nitelikte disiplin yaptırımına da neden olabilmektedir.

Spor müsabakalarında meydana gelen disiplin ihlali teşkil eden olaylar,

- Talimatlara aykırı hareket olarak nitelendirilen, müsabakaların organizasyonuna ve düzenine ilişkin disiplin ihlalleri,

- Sportmenliğe ve oyun kurallarına aykırı hareket olarak nitelendirilen disiplin ihlalleri,

- Saha ve seyirci olayları şeklinde gerçekleşen disiplin ihlalleri,

olarak üç temel başlık altında toplanarak disiplin cezaları belirlenmeye çalışılmıştır. Disiplin ihlali teşkil eden ihlaller ve bu konuda ortaya çıkan ihtilaflar, ceza ve idare

hukuku prensipleri temel alınarak, disiplin kuralları uyarınca ilgili disiplin kurulu tarafından çözüme kavuşturulur.

Bunun yanında, spor faaliyetleri amacına yönelik olarak belirli disiplin kuralları ile yürütülürken sporun özünde de açık bir disiplin anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Yani, sporda üretici konumunda bulunan spor yapan kişi, disipline edilmediği sürece başarılı olması mümkün değildir. Nitekim kulüplerde, sürekli antrenmanlar yapmakta ve hatta sporcunun özel yaşantısı kontrol altında bulundurulmaktadır.

Federasyonlar genel disiplin kurallarını daha doğru ifade ile diğer kulüpler ve futbolcularla olan ilişkileri düzenlerken, kulüpler de kendi içlerinde disiplini sağlamak üzere düzenlemeler yapmaktadırlar. Bu bağlamda, askerlik dışında herhalde disiplin ile doğrudan ilişki içinde olan bir başka meslek grubu bulunmamaktadır. Askerlikte gerektiğinde ölmeniz istenir, sporda ise ölümüne kadar mücadele etmeniz. İkisinin de sağlanması disiplinin temini ile mümkündür.

Spor Hukukunda Disiplin Kurallarının Özelliği

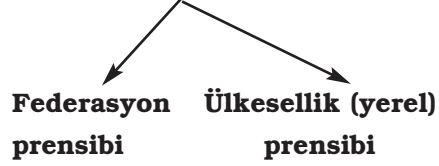
Sportif faaliyetlere katılan kişilerin ve milliyetlerinin farklılığı, müsabakaların ve özellikle profesyonel ekip sporlarında başarı hedefi ve kıstasının, ulusal nitelikten çok uluslar arası arenada gözükmesi, sporcuların kulüpleri ile ilgili

bağlantıları ve sportif müsabakalarda meydana gelen disiplin ihlallerine uygulanacak yaptırımların evrensel nitelikte olmasını gerekli kılmıştır.

Eskiden, spor müsabakalarında amaç bugünün değerlerine göre "hiçbir şey"di. Diğer bir ifade ile spor müsabakalarına katılan kişilerin amacı kazanmaktan çok spor yapmaya, beden ve ruh sağlığını geliştirmeye yönelikti. Ancak günümüzde ise, sporun amacı değişime uğradı. Özellikle profesyonel futbolda yaratılan artı değer, TV yayın gelirlerinin spor ekonomisine yaptığı katkı dikkate alındığında ortaya ciddi boyutlarda spor endüstrisinin ortaya çıktığı görülür. Bunun sonucunda spor müsabakalarının ekonomik yanının ön plana çıkması ile birlikte disiplin yaptırımları ve müsabaka sonuçları büyük önem kazanmıştır.

Sporun organizasyonuna baktığımızda, her spor dalının dünyada monopol şekilde organize edilmesiyle beraber, kuralların kesin olarak federasyonlarca yukarıdan aşağıya koyulması amaçlanmaktadır. Spor yaptırımında, sporun amacına yönelik siyasetin de bu noktada önemli bir belirleyici rolü ortaya çıkmaktadır. Nitekim, bu monopol yapıda spor kurallarının aynı olması ve her yerde yeknesaklık göstermesi açısından ulusal üstü kuruluşlar temel bir takım ilkeleri belirlemektedir. Bu monopol yapı içinde yer alan ülke federasyonları da bu kuralları uygulamak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle,

disiplin yaptırımlarının önceliği ulusal üstü kurullar tarafından belirlenmektedir.

Bu bağlamda, ulusal üstü kurulların belirlediği öncelikler listesine göre sporda disiplin siyaseti belirlenmektedir. Örneğin, sporda ulusal üstü kurulların öncelikle mücadele ettiği hususlar arasında şiddet, dopingin önlenmesi ön plana çıkmaktadır. Bu konuda belirlenen yaptırımlar da ulusal federasyonları bağlamaktadır. Bugün yerel federasyonlar tarafından dopingli sporculara verilen cezalar, uluslararası federasyonların veya üst kuruluşların denetimine tabi tutulmuştur.

Bunun yanında, bazı disiplin ihlallerinin yaptırımlara bağlanması, öncelik sırası açısından yerel nitelikte farklılık gösterebilmektedir.

Ülkemizde rastlanmayan fakat uluslararası müsabakalarda önemli bir disiplin ihlali olarak görülen ırkçı tezahürat önemli bir yaptırımla cezalandırılmaktadır. Bunun yanında, müsabakalarda yakılan bengal ve benzeri alevli meşalelerin, bu malzemelerin çıkardığı duman ve is nedeniyle seyircilerin sağlık ve can güvenliğini tehdit etmesi, müsabakaların seyir güvenliğini engellemesi nedeniyle ciddi disiplin cezaları verilmektedir.

Oyuncuların, birbirlerine karşı tavırları da önemle izlenmektedir. Disiplin ihlalleri, kural olarak müsabaka hakemleri tarafından cezalandırılmaya çalışılmaktadır. Bir futbolcunun diğerine sportmenlik dışı davranması, örneğin Celta de Vigolu oyuncunun rakibine tükürmesi, *Zidane*'nin rakibine kafa atması gibi olaylarda (4 maç) ağır yaptırımlar uygulanmaktadır. Bunun yanında spor müsabakasındaki tarafları, ilgili ve sorumlu kişi ve kurumların "fair play" uygulamalarını zorlamak ve "oyun kurallarına saygısızlıkla mücadele" etmelerini sağlamak amacıyla, bazı şartların varlığı halinde cezalandırılmayan ağır disiplin ihlalleri, TV görüntüleri ile tespit edilerek cezalandırılması yoluna gidilmiştir. Ülkemizde de bu yönde uygulamalar başlamış olup Beşiktaş futbolcusu *Carew*'in ve Galatasaray futbolcusu *Ayhan Akman*'in bu şekilde cezalandırılmaları yoluna gidilmiştir.

Uluslararası kuruluşların amacı da en azından uyulması gereken asgari müşteriye riayetini temindir. Bunun dışında, ulusal federasyonların kendi tercihleri ön plana çıkmaktadır. Ülkemizden örnek verecek olursak, spor müsabakalarında, sporun ruhuna, ilke ve kurallarına uymayan, kişilik haklarını ağır şekilde ihlal edecek nitelikteki küfürlü, kötü ve çirkin tezahüratı önlemeye yönelik tedbirler alınmaya çalışılmış, bu konuda disiplin yaptırımları getirilmiş ve bu konuda kısmen başarıya ulaşılmıştır. Ancak, Avrupa ülkelerindeki spor

müsabakaları incelendiğinde bu toplumlarda küfürün yerinin olmaması nedeniyle bu ülkelerde, bu husus disiplin yaptırım önceliği taşımamaktadır. Fakat, geçmiş federasyonların da üstünde çok çalıştığı üzere, ülkemizde özellikle müsabaka hakemlerine yönelik küfür önemli bir yaptırım sebebi olarak kabul edilmektedir. Hakemin otoritesini, başka bir deyişle onu atayan ve futbolu düzenleyen federasyonun otoritesini sarsması nedeniyle bu konuda taviz verilmemeye çalışılmaktadır.

Bunun dışında, zaman içinde gelişen olaylara göre de disiplin hukukunun yukarıda belirlenen caydırıcı özelliği ön plana çıkartılmaktadır. Örneğin yoğun ve sürekli seyirci olaylarının yaşanması sonucu, verilen cezanın caydırıcılığının sağlanması için bazen olaylarda normalden daha ağır bir yaptırım uygulanması mümkün olabilmektedir.

Gerçekten de, Disiplin Cezalarının verilmesinde gerek ulusal gerekse uluslararası federasyonların tercihlerinin belirlenmesinde önemli bir takdir yetkisinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Disiplin ihlallerinin caydırıcılık etkisi zaman, mekan ve kişi açısından farklılık gösterebilmektedir. Aynı davranışın, bir dönemde spor ahlakına aykırı, bir başka dönemde ise uygun olduğuna karar verilmesi mümkün olabilmektedir. İşte bu husus, sporda önceliklerin daha doğru bir ifadeyle "**siyasetin**" belirlenmesidir. Bunun dışında, di-

siplin talimatlarında önceden öngörülemez disiplin ihlallerinin cezalandırılması amacıyla genel hükümler içeren düzenlemeler yapılmaktadır. Bu genel hükümler sayesinde, önceliğin değişmesi ve önceden öngörülemez fakat önleyici olması yönüyle ön plana çıkan bir eylemin yaptırıma bağlanması sağlanmaktadır. Bunun dışında, futbolun sürekli değişim içinde olması her hareketin disiplin yaptırımı olarak belirlenmesini güçleştirmektedir. Yaptırımlarda da, scala geniş tutulmaktadır. Böylelikle, federasyonların "takdir" yetkisi genişlemekte, zamana ve yere göre olayları değerlendirebilmektedirler.

Futbolda disipline edilmek istenen kalabalık bir topluluktur. Bu topluluğun amacı önem kazanmaktadır. Hafta boyunca kendi takımlarının kazanacağına inanmış, şartlı seyirci grubu, en ufak bir aleyhe durumda kendilerini tuttukları takım ile özdeşleştirmekte ve rakip takım oyuncularına, hakeme ve kimi zaman da kendi taraftarlarına karşı saldırgan bir tavır sergilemektedirler. Bunun dışında, seyircinin spor dışındaki etkenleri, örneğin ekonomik yapısı da, spor karşılaşmasındaki tavrını etkilemektedir. Sporcularda ise, özellikle sporcu kedi kapasitesinin altında oynuyorsa saldırgan eğilim ön plana çıkmaktadır. İşte, sporda disiplin hukuku, kontrol altına alınması güç bir topluluğu hedeflemektedir. Bu bağlamda, sporda disiplin siyasetinin belirlenmesinde zaman ve yer önem kazanmaktadır.

Bunun dışında, kamuoyunu ilgilendiren veya kamuoyunda infial yaratan bazı olaylarda daha ağır yaptırım uygulanması gündeme gelmektedir. Nitekim, bu davranışların sporun doğrudan içinde olan oyuncular tarafından veya amatörlerce dikkate alınmaması ve caydırıcı olması açısından daha ağır bir yaptırıma bağlanması mümkündür. Örneğin alt liglerde yer alan bir yöneticinin sportmenliğe aykırı beyanati ile 1. ligte yer alan ve basında oldukça geniş bir yer alan aynı nitelikteki beyanati nedeniyle bir kulüp yöneticisinin sorumluluğu arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Bu fark aynı zamanda verilecek disiplin cezasına yansiyabilecektir. Birçok ihtilafa yansıdığı üzere, kaptanların veya teknik direktörlerin eylemleri, kendilerinin örnek teşkil etmeleri nedeniyle daha ağır yaptırım ile cezalandırılmaktadır.

Disiplin Soruşturmasının Özellikleri

Spor hukukunda, görevli disiplin kurulları tarafından yürütülen soruşturmanın en önemli özelliği soruşturmanın kısa bir süre içinde sonuçlandırılması zorunluluğudur. Bu zorunluluk sporun doğasından kaynaklanmaktadır. Spor karşılaşmaları çok kısa zaman aralıkları ile tekrarlanarak gerçekleşmektedir. Sportif uyumsuzluklarla ilgili verilecek kararlar da bu yoğun karşılaşma maratonuna uygun şekilde sporcu ve kulüplerin haklarına za-

rar vermeyecek hızda olmak mecburiyetindedir.

Uygulamaya baktığımız zaman gerek uluslar arası gerekse de ulusal karşılaşmalarda yaşanan disiplin ihlalleri ile ilgili kararların mümkün olan en kısa zamanda verildiği görülmektedir. Bu ilkenin gerçekleşmesinin imkânsız olduğu durumlarda ise bazı koruyucu tedbirler uygulanmakta ve karardan önce uygulanan idari tedbirler ile süreç tamamlanmaya çalışılmakta, ceza kararları ise daha sonra verilmektedir. İdari tedbir uygulanan disiplin ihlallerinde verilen ceza kararlarının infazı, tedbir kararından itibaren yürütülmektedir.

Disiplin soruşturmalarında da temel amaç, disiplin ihlallerinin belirlenerek, disiplin cezalarının verilmesi ve bu yolla adaletin sağlanmasıdır. Ancak, sporda adalet her zaman temin edilmeyebilir. Aslında, bazen adaletsiz olarak gözüken veya farklı uygulama olarak anlaşılan disiplin cezalarının da kendi içinde bir doğruluk payı olduğu düşünülmelidir. Zira aynı nitelikteki yaptırımların, disiplin ihlali açısından farklı kişi veya kuruluşlara etkisi aynı nitelikte olmayabilir. Bazı hallerde kulüplerin benzer davranışları farklı disiplin yaptırımlarına maruz kalabilir. Örneğin, aynı davranış içinde bulunan bir kulübe saha kapatma diğerine seyircisiz oynama cezası verilebilmektedir. As-

lında, bu tercih ilk bakışta disiplinde adalete aykırı gibi gelebilmektedir. Fakat yukarıda disiplinin özüne yapılan açıklamalara dikkate alındığında durum mantıklı şekilde açıklanabilir. Örneğin büyük kulüplere verilen saha kapatma cezası bir armağan, mükâfat gibi gelebilir. Nitekim sahaları kapatıldığında, oynadıkları dış saha maçlarında evlerinde oynadıklarından daha fazla seyirci bulabilmektedir. Zaten, destekleri takımı görme arzusu içinde olan seyirci stadı doldurmakta ve takımı desteklemektedir. Bu durumda kulübe, gerek maddi gerekse manevi açıdan cezalandırılmış olmamaktadır. Bu nedenle, seyirciyi her yerde bulabilen kulüpler saha kapatma cezası istemektedir. Öte yandan, özellikle Anadolu kulüpleri seyircisiz oynamayı tercih etmektedir. Çünkü zaten kısıtlı olan kaynakları ile şehir dışına seyahat, konaklama ve diğer giderler onlar için büyük bir meblağ oluşturmakta, bu nedenle seyircisiz oynamaya razı olmaktadır. Nitekim başka sahada oynasa dahi seyircisi destek için gelmeyecektir. Şimdi bu durumda, büyük kulüpler için seyircisiz oynama, diğerleri içinse saha kapatma en ağır ceza olacak, disiplin talimatları buna göre yorumlanacaktır. Bu durumda, benzer eylemlere farklı ceza verilse bile bunun altında adaleti temin amacı yatmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ FUTBOLCU TRANSFER KURALLARI

(Jean Marc Bosman, İgor Simutenkov, Maros Kolpak, Nihat Kahveci, Andrew Neil Webster Kararları Ve Diğerleri)

Av. ENGİN TUZCUOĞLU^{*)}

Profesyonel spor, günümüz dünyasında sorunlarını kendi içtihatları ve esasları ile çözmek yolundadır. Bu nedendir ki, gelişmiş ülkelerde yeni bir hukuk disiplini olarak “spor hukuku” literatürdeki yerini almıştır. Buna karşılık ülkemizde ise spor hukuku, halen daha diğer hukuk disiplinleri ile açıklanmaya çalışılmakta, hukuk fakülteleri ve spor kulüpleri, spor hukuku alanında, kanaatimizce geç kalınmış, teorik ve pratik çalışmalarına önem vermemektedirler.

GİRİŞ

Futbol, İngiltere’de tüm kurallarının “Cambridge Kuralları” adı altında birleştirildiği 1848 yılından bu yana, bir diğer deyişle keyif olarak algılandığı o dönemden bu yana inanılmaz bir hızla endüstriyel yapıya bürünmüş, bizim Orta Asya’da “tepük” dediğimiz oyundan çok farklı algılanır olmuştur. Gerçekten de günümüz dünya ticaret hacminin neredeyse %5’ine ulaşmış gücü ile diğer sektörleri kısılandıran ve hatta basın, reklam, tekstil gibi sektörleri içine çekmeyi başaran futbol, kendisini yöneten kurum ve kişilerin de zaptetmekte zorlandığı bir hale gelmiştir. Değişen ve gelişen bu durumu karşılamak için futbolun saha içindeki ve

dışındaki kuralları günün şartlarına uyarlanmaya çalışılmakta, ancak bazen de Bosman kararlarında olduğu gibi kurallar tabir yerinde ise “devrin” sonucunda değişmektedir. *Bosman*’ın futbol başta olmak üzere profesyonel sporlardaki transfer talimatlarının çöpe atılmasını sağlayan, uzun ve eziyetli savaşımı sonunda, onun istediğinin de ötesinde bir karar oluşturan **Avrupa Adalet Divanı**, belki *Bosman*’a değil ama, diğer sporculara büyük kazanımlar sağlamış, sendikalaşma ve sair hakların elde edilmesi yolunda önemli bir ışık olmuştur.

Bu yazımızda *Bosman Kararlarının* ortaya çıktığı süreci ve sonrasında yaşanan gelişmeleri, bu ka-

(*) İstanbul Barosu Spor Komisyonu Başkanı

rarların spora ve sporcuya yansımalarını tartışacağız.

JEAN MARC BOSMAN KİMDİR?

Halen dahi koyu bir Standard Liege taraftarı olan Jean Marc Bosman, henüz 10 yaşındayken ilk sözleşmesini bu kulüple yapmıştı. Alt kademelerde 26 kez milli olmasına rağmen performansı gittikçe düşmüş ve yirmili yaşlarının ortalarına geldiğinde ise artık vasat bir oyuncuydu. Bosman, uzun yıllar Standard Liege formasını giydikten sonra 1988-1989 sezonunda 3 milyon Belçika Frankı (yaklaşık 75.000 EURO) karşılığında Royal FC Liege kulübüne transfer olmuş ve 2 yıllık sözleşme imzalamıştı.

İki yıl bu kulüpte oynadıktan sonra Bosman'ın sözleşmesi 1990 yılının Temmuz ayında bitti. Artık 26 yaşına gelen ve gelecek korkusunu yavaş yavaş hissetmeye başlayan Bosman, kulübüyle ya da başka bir kulüple iyi bir *kontrat* yapmak istiyordu. Önce kulübüyle görüştü, ancak mali kriz içindeki kulübünden aylık 750 EURO gibi hiç beklemediği bir teklif aldı. Bu rakamın oldukça düşük olması ve bununla hayatını idame ettirmesinin imkansız oluşu Bosman'ı başka kulüplerle görüşmeye mecbur bıraktı. Görüştüğü kulüplerden biri olan Fransız Dunkerque ile anlaştı. Bosman'la aylık 2.250 EURO ücrete el sıkışan Dunkerque Kulübü, meseleyi transfer döneminin bittiği 3 Ağustos tarihine kadar halletmek istiyordu. Bu arada Bosman'a aylık 750 EURO teklif eden Royal FC Liege, UEFA, FIFA ve Bel-

çika Futbol Federasyonu'nun transfer yönetmeliklerine dayanarak, "**sözleşmesi bitmiş**" olmasına rağmen Bosman için, onu alacak kulüpten 300.000 EURO bonservis bedeli talep etti. O süreci "*Satılırken kıymete bindim, ancak kendi kulübümde oynamak istediğimde ise ücretin yarı yarıya indirilecek kadar değersizdim. Onlara göre FC Liege'de oynamayı sürdürebilecek kadar iyi değildim, ama satış fiyatım dört misli artmıştı. Kısacası kulübüm beni kendi malı gibi düşünüyor ve istediği gibi değerlendiriyordu. Bunu kabullenemedim*" şeklinde izah eden Bosman çaresizlik içindeydi. Dunkerque kulübü ise, aylık 2.250 EURO bedelle transfer etmeyi düşündüğü Bosman için 300.000 EURO vermeyi hiç düşünmüyordu. Bunun üzerine Dunkerque, Bosman'ı kiralamayı uygun buldu ve yıllık 30.000 EURO bedelle kiralınması hususunda kulübü Standard Liege ve Bosman'la prensipte anlaştı. Transferi, Fransız Futbol Federasyonu'na son gün olan 3 Ağustos tarihinden önce bildirmek zorunda olan Dunkerque kulübü ile Bosman, 30 Temmuz tarihinde sözleşme imzaladı. O dönem mali zorluklar içerisinde olan Dunkerque kulübünün bu transfer için verdiği teminattan şüphelenen Standard Liege kulübü, anlaşmadan döndü ve sözleşmeyi işleme koymadı. Diğer değişle Bosman'ın bonservisini 3 Ağustos tarihinde Fransız Futbol Federasyonu'na da göndermedi . Ne var ki Standard Liege bununla da yetinmeyip yaptığı teklifi kabul etmediği, kendisi ile

sözleşme imzalamadığı için oyuncusu Bosman'ı kadro dışı bıraktı. Sonuçta Standard Liege kulübü hem aylık 750 EURO ödemekten kurtuldu hem de futbolcusunu bedava olarak elinde tutmayı başardı. Meselenin bu noktaya gelmesi nedeniyle Dunkerque kulübü de Bosman transferinden tamamen vazgeçti.

Bosman artık işsiz ve gelirsizdi. Ne kulübünde ne de başka bir yerde çalışabiliyordu. Emekliye ayrılmış lokomotif gibi, genç yaşına rağmen evde oturmaya ve bildiği tek işi, futbolculuğu yapmamaya mahkum edilmişti. Hayatını devam ettirmesi, yaşaması için gerekli miktarda parayı kazanması, yürürlükteki kuralların haklı gösterdiği Standard Liege kulübünün tasarrufu ile engelleniyordu. Oysa Bosman, bir Avrupa Birliği üyesi devlet olan Belçika'nın vatandaşıydı ve işgücünün serbest dolaşımını, çalışma özgürlüğünü dile getiren Avrupa Birliği içinde yaşamasına rağmen, üstelik "sözleşmesi bitmiş olmasına" yani, ife etmek yükümlülüğünde olduğu bir edimi olmamasına rağmen istediği yerde çalışmıyor, çalışma özgürlüğünden yararlanamıyordu.

Artık yönetmelikler gereği hiç kulüpte oynayamayan ve işsizlik sigortası dahi olmayan Bosman, mesele hakkında komşusu ile dertleşirken komşusu, nişanlısının stajyer avukat olduğunu, ondan bilgi alabileceklerini söyledi. Sıcak bir Belçika akşamında komşusunu ve nişanlısı stajyer avukatı evinde

ağırlayan Bosman neler yapılabileceğini ilk kez **Stj.Av.Jean -Louis Dupont**'tan öğrendi. Konuşması ve hakları konusundaki yerinde tespitleri ile Bosman'ı etkilemeyi başaran ve belki de bu dava ile tahmin bile edemeyeceği şekilde ün yapan, bugün G14 oluşumunun da avukatlığını yürüten Stj.Av.Jean -Louis Dupont, Bosman'ı dava açması yönünde telkin etti.

Ve Bosman, tüm futbol dünyasını etkileyecek, sonunda bir kısmını "futbol bitti" dedirtecek hukuksal süreci, 1990 yılında, Liege 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde başlattı.

Bosman başlangıçta, sadece kendi sorununu çözmek, sözleşmesi bitmiş olmasına rağmen, istediği yerde ve istediği ücretle çalışma hakkının gasp edilmesine, kötü niyetli denebilecek bir manevra ile de hem kadro dışı bırakılıp hem de yeni sezon için ücret ödenmemesine karşı çıkmak amacındaydı. Tüm bu çabasının ortasında ise hayatını idame ettirmek gibi basit ve insancıl bir hedefi vardı. Ancak sonrasındaki gelişmeler, Bosman'ı sadece adı ile hatırlatmış, onun bu küçük hedefinin çok daha ötesinde neticelere varmıştır. Kazanç anlamında birçok sporcunun ve kulübün zenginleştiği Bosman kararlarından, yazımızın sonunda değineceğimiz gibi, en az faydayı, halihazırda kendine ait bir tek apartman dairesi olan ve buranın geliri ile geçinen Bosman sağladı. Dava sırasında eşinden boşanan ve çalışmadığı için hayatı gittikçe zorlaşan Bosman, bir röportajında

şöyle diyor: "Ben aslında sorunu Belçika Federasyonu bünyesinde halletmek istemiştım. Onlar kulübün yanında saf tutunca, mahkemeye vermeye karar verdim. Mahkeme masrafları bütün birikimlerimi götürdü, iş uzadıkça resmen paranoyaklaştım. Sadece davayı düşünüyordum. Psikolojik olarak çok zor dönemlerdi. Zaten o ara boşandım. Sonlara doğru avukatlarım bile 'Senin için çok zor olmaya başladıysa bırakalım' demeye başlamışlardı. Ama bırakmayı bir an için bile düşünmedim. Zaten o anda braksam 'Ne koparsam kardır' mantığında bir tip gibi görünecektim. Karşı tarafa bunu dedirtmek için sonuna kadar gitmeye mecburdum." ¹

LİEGE ASLİYE 1.HUKUK MAHKEMESİ'NDE AÇILAN DAVA

Bosman, açtığı bu davada, öncelikle Avrupa Birliği vatandaşlığına ve bu birliğin temelini oluşturan 1960 Roma Sözleşmesi'nden bu yana şiar edinilen "serbest dolaşım hakkı", "çalışma özgürlüğü" gibi temel haklara dayanıyordu.

Davada Bosman husumeti, Belçika Futbol Federasyonu, UEFA ve kulübü Standard Liege'e yöneltti. Davada tartışılmasını istediği şey ise, transfer sisteminin hukukiliği ve bu sistemin Avrupa Birliği'nin sağladığı temel norm ve haklara uygun olup olmadığıydı. Her ne kadar dönemin transfer yönetmelikleri gereğince sporcu, sözleşmesi

bitmiş olsa bile, kulüp tarafından belirlenen bonservis bedeli ödenmeden başka bir kulüple sözleşme imzalamıyorsa da, bu durum Avrupa Birliği'nin işçilerin/işgücünün serbest dolaşımını, çalışma özgürlüğünü hedef alan düzenlemeleme-lerine aykırıydı.

Avrupa Birliği'nin oluşum sürecinde önemli yeri olan ve 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe giren "Roma Sözleşmesi" hükümlerine göre, işgücünün serbest dolaşımının en geç geçiş döneminin sonunda sağlanacağı ve bu dönem içinde, istihdam, ücret ve diğer çalışma koşulları bağlamında, tüm ayrımcı işlemlerin kaldırılacağı öngörülerek, serbest dolaşımın kapsamı (md/48) ve uygulama yöntemleri (md/49) belirlenmiştir. Konunun Avrupa Birliği'nin temeli olan Roma Sözleşmesi'nin III. başlığında özel olarak düzenlendiği görülmektedir. Sözleşmenin 39.,40.,41. ve 42. maddelerinde işçilerin serbest dolaşım hakkı garanti altına alınmıştır.Sözleşmenin 18. maddesinde ise her birlik vatandaşının üye devletlerin topraklarında serbestçe dolaşım ve ikamet hakkı açık bir şekilde tanımlanmış, bu bağlamda, 12. maddede de vatandaşlığa dayalı her türlü ayrımcılık yasaklanmıştır. Kişilerin serbest dolaşımı, vatandaşı olduğu üye ülke dışındaki bir üye ülkede yasal olarak istihdam edilen işçilere ayrımcı işlemde bulunulmaması anlamına gelmektedir².

(1) Radikal, 23.12.2005

(2) Prof.Dr.Rıdvan KARLUK, Avrupa Birliği'nde Dört Temel Özgürlük Ve Türkiye'ye Yansımaları Başlıklı Makalesi.

Liege Asliye 1. Hukuk Mahkemesi önüne gelen meselede, lehte karar ile davayı Avrupa Adalet Divanı'na havale etti. Çünkü konu, Avrupa Birliği'nin çalışanların serbest dolaşımını garanti altına alan düzenlemeleri ile uluslararası transfer yönetmeliklerinin çatışmasından kaynaklanıyordu. Mahkeme Adalet Divanı'na sevk kararında, liglerde uygulanan yabancı sınırlamasının Avrupa Birliği çalışma yasalarına aykırı olduğu görüşünü de ekledi.

AVRUPA ADALET DİVANİ

Yargılama Süresi ve 15 Aralık 1995 Tarihli Karar

Avrupa Adalet Divanı'nın yaklaşık 5 yılı aşkın sürenin sonunda, 15 Ağustos 1995 tarihinde, Lüksemburg' da vardığı karar, futbol da tam anlamıyla bir çağın kapanmasına ve yeni bir çağın başlamasına neden oldu. Her yeni oluşum karşısında, memnun olanlar olduğu gibi memnun olmayanlar da vardı elbette. Büyük takımların ekmeğine yağ sürüldüğü, küçük takımların elindeki sporcuların (futbolcuların) sözleşme sonunda hiçbir bedel ödenmeden alınacağını, bunun da haksız rekabet yaratacağını söyleyenler yanında, daha ileri giderek futbolun artık bittiğini söyleyenler dahi oldu.

Dosya karar aşamasına geldiğinde ve kararın da hangi yönde çıkacağı belli olduğunda ise büyük kulüpler ve UEFA telaşlanmaya başladı. Bu arada çok ilginç bir şey

oldu ve 1995'te UEFA, Bosman'a davayı geri çekmesi durumunda 700.000 EURO ödemeyi teklif etti. Fakat Bosman bu teklifi kabul etmeyerek kararı bekledi.

Ve Avrupa Adalet Divanı, 15 Aralık 1995 tarihli kararı ile Bosman'ın talebini yerinde buldu. Avrupa Adalet Divanı'nın sonraki yıllarda "Bosman Kararları" olarak anılacak kararlarını şöyle sıralamak mümkün:

1) "**Futbol ekonomik bir sektördür**", ve futbol başta olmak üzere diğer "**profesyonel spor dallarının**" da ekonomik faaliyetler içinde yer aldığı kabul edilmesi gerekir.

2) Avrupa Birliği vatandaşlarının, sözleşmelerinin bitmesine rağmen, bonservis bedeli gibi kısıtlamalarla çalışma özgürlüklerinin kısıtlanması, transferlerinin engellenmesi, Roma Sözleşmesi ve diğer Birlik mevzuatına aykırıdır, hukuki dayanağı yoktur;

3) Benzer şekilde Avrupa Birliği vatandaşlarına, milli takımlar hariç olmak üzere, milliyetlerine dair bir kısıtlama yapılması, "yabancı" statüsüne tabi tutularak dışlanması (en fazla 5 yabancı oyuncu oynatma kuralı), yine mevzuatın amir hükümlerine ve hukuka aykırıdır.

4) Kulüpler ile oyuncular veya kulüpler ile kulüpler arasında yapılacak, rekabeti engelleyici centilmenlik anlaşmaları Avrupa Konseyi'nin ağır cezai yaptırımını ile karşılaşacaktır.

5) Ve bu kararlar, bundan sonraki uygulamalara ve düzenlemelere kaynak olacaktır.

Kısaca Avrupa Adalet Divanı, Avrupa Birliği'ne dahil ülke vatandaşları arasında ayrımcılık yapılmasının ve bu suretle serbest dolaşım hakkının gasp edilmesinin Birlik' in kuruluş amacına ve mevzuatına aykırı olduğunu, Birlik dahilindeki vatandaşların dilediği ülkede çalışabileceğini, bunu engelleyecek hükümlerin ise uygulamaya konulamayacağını, ekonomik bir sektör olan futboldaki ve diğer profesyonel spor dallarındaki rekabeti engelleyici her türlü faaliyetin yasak olduğunu karara bağladı.

Böylelikle, Avrupa Birliği ülkelerindeki futbol kulüpleri, diğer Avrupa Birliği ülkelerinin vatandaşları olan futbolculardan dilediği kadrosunu kadrosuna katacak, bunları yerli oyuncu statüsünde oynatabilecekti. Nitekim, 1999 yılında İngiltere Premier Ligi'nde oynanan bir maçta Chelsea'nin kadrosunda bir tek İngiliz oyuncu yoktu. Benzer şekilde Arsenal ve Schalke'nin 2004 yılı kadrolarında da kendi vatandaşlarının neredeyse yok denecek kadar azınlıkta olduğunu gördük. Ne var ki bu çekincelere ve belki "kötü" denecek örneklerle rağmen, Avrupa'da bir çok oyuncu değerini katlamış, sözleşme bitmiş olmasına rağmen, kulüplerin kendi sırtlarından para kazanmak gayreti ile talep ettikleri bonservis bedeli cenderesinden kurtulmuşlardı. Bu sayede, sözleşme sonunda başka kulübe gitmek isteyen ancak kulübü-

nün bonservis talebi sebebiyle, ya düşük ücretle gidebilen ya da Bosman gibi gidemeyip daha az bedelle "çalışmaya" devam etmek zorunda kalan futbolcular, artık önemli bir hakka, serbest dolaşım hakkına kavuşmuşlardı.

Aslında bu köklü değişim, özellikle altyapıya önem veren, futbolcu yetiştirmesi ve yetiştirdiği futbolculardan elde ettiği kazançla ayakta kalan takımlar için büyük bir darbe anlamına geliyordu. Örneğin, 1990'lı yıllarda, sahalara sürdüğü genç ve yetenekli futbolcular ile adeta tüm dünyaya nam salan Ajax, bu değişim en önemli kurbanıydı. 1995'ten bugüne kadar aralarında Kluyvert, Overmars, Davids, Seedorf ve De Boer kardeşlerin de bulunduğu seksene yakın futbolcunun sözleşmesi bittiği için hiçbir bedel ödemedi kulübü terk etmeleri Ajax'a milyonlarca EURO kaybettirdi. Artık Ajax, altyapıdan yetiştirdiği genç futbolculara büyük paralar veren ve Ajax'a ise cüzi sayılabilecek bir yetiştirme ücreti ödeyen Avrupa'nın büyük futbol kulüpleri tarafından yağmalanmaya başlandı. Nitekim o dönemin şampiyon takımı Ajax, kısa sürede darmadağın oldu. Ancak bu durum Ajax'ı ve diğer kulüpleri pes ettirmedi. Ajax bu sayede, sadece Hollanda'dan veya Hollanda'nın eski sömürgesi altında olan ülkelere değil diğer ülkelere de oyuncu bulmaya başladı. Bu uğurda, Belçika'nın Germinal Beerschot Antwerp, Gana'nın Ashanti Goldfields, Güney Afrika'daki kardeş takımı

Ajax Cape Town kulübüyle anlaşmalar yaparak, yeni oyuncular kazandırmaya başladılar. Örneğin şimdiler de bile önemli oyunculardan biri sayılan Steven Pienaar Ajax Cape Town'dan gelmiştir.

Bonservis bedelinin tarihe karışması, transfer ücretlerini de yükseltti. 1995'ten bugüne elit futbolcuların maaşlarının beş on kat artmasına; milyarlık ayakların, multimilyarderlere dönüşmesine sebep oldu. Portekiz, Hollanda gibi ülkeler "serbest dolaşım hakkını" daha da abartarak Avrupa Birliği vatandaşı olmayanlar için de tanıdılar.

Bosman kararlarından sonra kulüpler, özellikle de küçük kulüpler, futbolcuları ile uzun vadeli sözleşmeler yapmaya ve Avrupa Birliği vatandaşı olmayan oyunculara yatırıma yöneldiler. Zira **kararlar, sözleşmenin bitmesinden sonraki süreci esas alıyor ve Avrupa Birliği vatandaşlarını, Avrupa Birliği içinde korumayı hedef alıyordu.** Ta ki, Andrew Neil Webster, İgor Simutenkov, Maros Kolpak kararına kadar...

BOSMAN KARARLARI SONRASI

Bosman Ve Diğerleri, Örnekler

Adalet Divanı'nın kararının ardından, 2000 Avrupa Şampiyonası'nın yapıldığı Belçika'da, kötü reklam olmasını istemedikleri için Belçika Futbol Federasyonu ile 16.500.000 Belçika frankı (yaklaşık 410.000 EURO) karşılığında

anlaşan Bosman bu paranın çoğunu mahkeme masraflarına ve avukatlara verdi. Karardan sonra Fransa 2.Ligi'nde futbol oynamaya başlayan Bosman, bir süre sonra Reunions Adaları'na, oradan da Charleroi'ye gitti. Charleroi'daki bir yıllık maceradan sonra Vise takımında futbolu bıraktı. Bugün 42 yaşında olan Bosman, 2005 yılında bir futbolcu sendikasının Hollanda'daki açılışına davet edildiğinde, yüzünde ezilmiş bir adamın ifadesi vardı. Karardan sonra herkes ona sırtını dönmüştü. Hollanda ve Belçika milli takımlarının topladığı 75.000 EURO ve birkaç futbolcu arkadaşı tarafından bağışlanan ufak meblağlar dışında işsiz ve yalnız kalmıştı. Sakin bir yaşam sürdüren Bosman'a ne antrenör ne de yorumcu olarak çalışma fırsatı vermek kimsenin işine gelmiyor. Futbolcuların haklarını savunduğu için UNESCO'dan aldığı ödülün geriye parası da kalmayan Bosman, FIFPro toplantısında hayatını nasıl kazandığını şöyle anlatıyordu: *"Satın aldığım bir apartmanın kira gelirleriyle yaşıyorum. Başka nasıl bir iş yapabilirim ki? İsmim, alnuma vurulmuş lanetli bir damga gibi."*

Bosman, sonuna kadar sürdürdüğü bu mücadeleden maddi neticeleri itibariyle mağlup ayrılssa da, kulüpler bir yandan yeni oluşumlar içerisine girmiş, bir yandan da futbolu yöneten kurumlar yeni düzenlemeler yapmak gereği hissetmişlerdi. Öte yandan Avrupa Komisyonu ve FIFpro (Uluslararası Futbolcular Birliği), UEFA ve FIFA

üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaya başlamıştı. Avrupa Komisyonu mesele üzerinde çalışması için hemen iki komisyoner, Vivian Reding ve Anna Diamantopoulou'yu atadı. 2001 yılında FIFpro (Uluslararası Futbolcular Birliği), UEFA, komisyonerler ve FIFA arasındaki görüşmeler, görüşmelerden FIFpro (Uluslararası Futbolcular Birliği) nun çekilmesi sonrası, bir taslak üzerinde anlaşmayla sonuçlandı. Sporun kendi özgün ihtiyaçları olduğunu kabul eden bu taslak, sonraki dönemde yapılan düzenlemelerin kaynağı oldu. Transfer sistemindeki değişiklikler, takımların kadrolarında alt yapıdan yetişen oyuncu bulundurma zorunlulukları gibi yeni duruma adapte etme gayreti gösteren düzenlemeler de ardı ardına geldi. Örneğin karardan sonra Belçika'da futbolcular işsizlik tazminatı hakkı elde ettiler.

- Avrupa Adalet Divanı'nın Igor Simutenkov kararı

1995'ten sonra Adalet Divanı da durmadı ve "Bosman Kararları" nı genişletti. Avrupa Adalet Divanı, 2005 yılı başında İspanya'nın Tenerife takımında oynayan Rus futbolcu Igor Simutenkov'un, Avrupa Birliği'ne üye 25 ülke oyuncularını gibi ortaklık anlaşması imzalamış ülke oyuncularının da eşit haklara sahip olduğu, Birlik ile ortaklık anlaşması imzalamış ülke futbolcularına da birlik lisansı verilmesi talebini kabul etti. Bu karardan, Birlik ile ortaklık anlaşması imzalamış başta Türkiye olmak üzere Ermenistan , Azerbaycan , Gürcistan ,

Kazakistan , Kırgızistan , Moldova ve Ukraynalı gibi ülkelerin futbolcularının da yararlanmasına olanak sağlanmış oldu.

- Avrupa Adalet Divanı'nın Maros Kolpak kararı

Almanya 2. Hentbol Ligi takımlarından Östringen'de forma giyen Slovak kaleci Maros Kolpak, yabancı statüsünde oynuyordu. Kolpak, diğer sporculardan ayrı tutulması ve aynı haklara sahip olmasından dolayı dışlama/ayırıcılık yasağının kaldırılması için Bosman olayını örnek göstererek ve Slovakya'nın AB'ye birleşme sözleşmesine dayanarak 8 Mayıs 2003 tarihinde Avrupa Adalet Divanı'na başvurdu. Başvurusunda, kendisine Avrupa Birliği üyesi ülke sporcularına uygulanan hukuki rejimden farklı bir rejim uygulandığını; bunun, AB ile Slovakya arasında imzalanmış anlaşmaya aykırı olduğunu iddia etmişti. Bu başvuru sonucunda Alman Mahkemesi uyuşmazlığı bekletici sorun kabul ederek -bir AB üyesi ülke mahkemesi olarak- Avrupa Birliği mevzuatını ilgilendiren bu konuda Avrupa Adalet Divanı'na "Ön Karar Davası" talebinde bulunmuştu. Avrupa Adalet Divanı, Avrupa Birliği ile Slovakya arasındaki Ortaklık Anlaşması'nın 38. maddesinin birinci fıkrasını şu şekilde yorumladı:" 38. maddenin 1. fıkrası, "sınırlı sayıda yabancı oyuncunun sahada yer alabileceğine" ilişkin kuralın uygulanmasına engeldir. Yani, ulusal mevzuata uygun olarak çalışma hakkı tanınmış bir Slovak oyuncu-

ya, ilgili anlaşma hükmü gereğince artık, Avrupa Birliği üyesi ÷lke vatandaşları oyuncularından farklı bir uygulama yapılamayacaktır. Yerel mahkeme olan Alman Mahkemesi, bekletici sorun yaptığı bu olaya ilişkin, Adalet Divanı'nın C-438/00 sayılı anılan kararı ve görüşü doğrultusunda karar vermiş ve Kolpak'ı haklı bularak Avrupa Birliği ÷lkesi oyuncusu statüsünde oynamasına karar vermiştir.

Gerek İğor Simutenkov kararında gerekse Maros Kolpak kararında ifade edilen gerekçe çok önemlidir. "Bosman Kararı", Avrupa Birliği üyesi ÷lke sporcuları için "emeğin serbest dolaşımı"nın kesinlikle engellenemeyeceği yönünde iken bu iki karar gereğince Avrupa Birliği ile Ortaklık Anlaşması imzalamış ÷lkenin vatandaşının, usulüne uygun olarak Birlik Üyesi ÷lkenin işgücüne katılmış olması halinde Avrupa Birliği üyesi ÷lke vatandaşından farklı uygulama yapılamayacaktır.

- Madrid Yüksek Mahkemesi'nin Nihat Kahveci Kararı

Nitekim Nihat Kahveci'nin İspanya'da Avrupa Birliği vatandaşı statüsünde oynamak üzere Madrid Yüksek Mahkemesi'ne yaptığı başvuru da kabul edildi ve *Nihat Kahveci*, Avrupa Birliği vatandaşı statüsünü, yani Avrupa Birliği ÷llelerinde serbest dolaşım hakkını elde etti. Nihat Kahveci tarafından yapılan başvuru, İspanya Spor Yüksek Kurumu tarafından reddedilmişti. Nihat Kahveci bu red kararı üzerine İspanya Yüksek Mahkemesine

başvurmuş ve red kararının iptali isteminde bulunmuştu. İspanya Mahkemesi, Spor Yüksek Kurumu'nun red kararını bozdu ve Nihat Kahveci'nin Avrupa Birliği üyesi ÷lke vatandaşı statüsünden kaydının yapılmasına ve kendisine bu statüden lisans çıkartılmasına karar verdi. Nihat Kahveci, başvurusunu hem "Kolpak Kararı"na, hem de Avrupa Birliği ile Türkiye arasında akdedilen kurucu Ankara Anlaşmasına ek, 23 Kasım 1970 tarihli, "Katma Protokole dayandırmıştı. Başvuru dayanağını oluşturan Katma Protokol 1 Ocak 1973'te yürürlüğe girmiş, ayrıca Avrupa Ortaklık Konseyi de Protokolü 19 Aralık 1972 tarih ve 2760/72 sayılı kararı ile onaylamıştı.

- Türkiye Futbol Federasyonu'nun Federico Guinti, Anelka ve Luciano Kararları

Bu örnekler yanında, ÷lkemizde futbol oynayan Avrupa Birliği vatandaşı futbolcular tarafından da Türkiye Futbol Federasyonu'na başvurular oldu, ancak Beşiktaş'ın Guinti adına, Fenerbahçe'nin *Nicolas Anelka* ve *Luciano* adına yaptığı başvurular Türkiye Futbol Federasyonu tarafından reddedildi. Beşiktaş Kulübü Hukuk Kurulu Başkanı Avukat Gürol Kaymak, futbol federasyonuna yaptığı resmi başvuruda İtalyan futbolcu Federico Guinti'nin, Avrupa Birliği ile Ortaklık Sözleşmesi imzalamış olan Türkiye'de, Türk futbolcu statüsünde forma giyme isteğini bildirdi. Başvuruda, Guinti'nin bir Avrupa Birliği üyesi ÷lkenin vatandaşı olduğu

ve Avrupa Birliği ile aday ülkeler arasında bir takım ortaklık anlaşmalarının bulunduğu, talebin hukuki dayanağının Türkiye'nin de imza koyduğu 23 Kasım 1970 yılında imzalanan "katma protokol" olduğu, aynı zamanda İtalya'da Avrupa Birliği vatandaşı statüsünde futbol oynayan Hakan Şükür, Okan Buruk ve Emre Belözoğlu'nun da örnek alınması gerektiği, yine Nihat Kahveci'nin İspanya'da, İbrahim Kutluay'ın Yunanistan'da Avrupa Birliği vatandaşı statüsünde oynadıkları belirtildi. Türk futbolcusu Avrupa Birliği üyesi bir ülkede Avrupa Birliği vatandaşı statüsünde futbolcu lisansı ile oynayabilirken, birlik üyesi bir futbolcunun da Türkiye'de Avrupa Birliği statüsünde futbolcu lisansıyla oynayabilmesinin hukukun gereği olduğu iddia ediliyordu. Ne var ki, Katma Protokol ve Adalet Konseyi kararları "karşılıklılık esası"na dayanmaktadır. Yani serbest dolaşım ve çalışma hakkı, Türk vatandaşı işçilerin Avrupa Birliği üyesi ülkelerin sanayilerinin gelişimlerine katkıda bulunmaları ve Türkiye'nin katılım sürecinde olması dolayısıyla, Avrupa Birliği tarafından tanınmış tek taraflı haklardır. Bu nedenle, şu anki mevzuata göre, herhangi bir Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşı futbolcu Türk oyuncu statüsünde oynayamaz. Bunun mümkün olabilmesi için ya Türk Futbol Mevzuatında değişiklik yapılması ya da Avrupa Birliği ile aramızda yeni bir an-

laşma yapılması gerekir. Futbol ve Avrupa Birliği ile ilişkilerimiz konusundaki mevzuatı incelediğimizde Türkiye Futbol Federasyonu yabancı futbolcu sayısını sınırlama hakkı olduğunu ve bunun hukuka uygun olduğunu söylemek yanlış olmaz. Nitekim Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu ve Tahkim Kurulu da benzer gerekçeler ile Giuntti'nin başvurusunu reddetmiştir.³

- Yerel Mahkemenin Abdullah Ercan kararı

Abdullah Ercan, 1999-2000 sezonunda geldiği Fenerbahçe'den, 2003-2004 sezonunda Galatasaray'a transfer olmuştu. Ne var ki, sözleşmesinde "üç büyüklerden diğer ikisine, yani Galatasaray veya Beşiktaş'a gidemez" maddesi vardı ve buna aykırı davranış halinde 500.000 EURO tazminat ödeyeceği belirtiliyordu. Abdullah Ercan'ın Galatasaray'a transferinin ardından Fenerbahçe, sözleşme hükmü gereğince 300.000 EURO talep etmişti. Uzun süren davanın ardından mahkeme, Abdullah Ercan'ın sarı lacivertlilere tazminat ödemesine yer olmadığına karar verdi. Mahkemenin futbolcu lehine karar vermesi, Türk sporunda 'Bosman Kararı' yorumlarına neden oldu. Çünkü, o güne kadar özellikle üç büyüklerde oynayan futbolcuların özgürlüğü bu tür özel sözleşmelerle sürekli kısıtlanıyordu.

(3) Arş.Gör. Kadir GÜRTEK, AB Üyesi Ülke Vatandaşı Futbolcunun Türk Oyuncu Statüsünde Oynayıp Oynayamayacağı Sorunu Makalesi

- Andrew Neil Webster kararı/ Bosman Kararlarındaki Haklar Genişliyor...

İskoçya asıllı defans futbolcusu Andy Webster FIFA'ya yaptığı başvuruda, FİFA Transfer Kurallarının 17.maddesi gereğince, futbolcunun sözleşmesi devam ederken dahi başka bir kulüple sözleşme imzalayabileceğini, transfer olabileceğini belirtti. Andy Webster , FIFA `nın 17. maddesinin 4. paragrafını, kendisine başka bir kulübe gitme hakkı tanıdığı şeklinde yorumladı ve avukatı aracılığıyla FIFA `ya müracaat etti. FIFA `nın kabul ettiği Avrupa Birliği yasasındaki bir açığı kullanan ilk kişi olarak futbol transferi tarihine geçen Webster , yabancı bir kulübe (başka ülke kulübüne) transfer olma ve bunu mevcut takımına önceden haber vermek şartıyla Hearts takımıyla imzaladığı dört yıllık sözleşmesini üçüncü yılda iptal etti. *FIFA Transfer Kurallarının 17.maddesinde en az 3 yıl takımına hizmet etmiş bir futbolcunun kalan sözleşme yılı içerisinde takımdan alacağı ücret kadar bir bedelle aynı ülke olmamak şartıyla* başka ülkenin bir takımına transfer olabileceği belirtiliyor.

Futbolda Bosman'dan sonraki ikinci devrim olarak kabul edilen Andy Webster olayı şöyle gelişti: Andrew Neil Webster, Mart 2001`de 75.000 Sterline Arbroath takımından Hearts'a transfer oldu. 2006`da kulübün sahibi Vladimir Romanov`la sözleşme yüzünden ters düştü ve Dundee United takımına karşı yapılan maç öncesinde

kadro dışı bırakıldı. Tam bu dönemde kendisini Glasgow Rangers transfer etmek istedi. Fakat sözleşmesi devam ettiği için bu mümkün olmadı.Futbol oynamakta kararlı olan ve kadro dışı bırakılmayı kabullenemeyen Webster, avukatları aracılığıyla sözleşmesini ve transfer kurallarını gözden geçirdi. Daha sonra FIFA transfer kurallarının 17. maddesinin 4. fıkrasına dayanarak yaptığı başvurusu FIFA tarafından kabul edilen Webster, 2006 sezon sonunda İngiltere`nin Wigan takımına transfer oldu. FIFA, 4 Eylül 2006`da Webster`ın Wigan Athletic`e transferini onaylayarak uluslararası futbol transferleri için emsal teşkil edebilecek bir karar aldı . Buna göre Hearts takımı tazminat olarak sadece Webster `ın bir yıllık ücretine karşılık gelen miktarda para alabilecekti. Öte yandan Wigan `da sadece dört maç oynayan Webster , sonradan Glasgow Rangers`a kiralık olarak geldi. Hearts kulübü, FIFA `ya itirazda bulunarak, oyuncunun 12 ay geçmeden başka bir İskoç takımda oynamayacağını iddia etti. Fakat FIFA, Andy Webster`ın Rangers kulübüne transferinde bir sakınca olmadığını belirtti ve İskoçya federasyonu da bu karara uydu.

FİFA'nın bu yeni kararı, büyük oyuncuları elinde bulunduran kulüpleri, sözleşmesi devam etmesine rağmen telaşlandırdı. Özellikle transfer edildikten sonra değerlenen ve devam eden sözleşmedeki kıymetinden çok daha fazla kıymete ulaşan futbolcuları kaybetme

orkusu yaşıyan kulüpler, henüz mevcut sözleşme süresi bitmeden yeni sözleşmeler yapmaya, sözleşmelerin süresini uzatma yoluna gitmeye başladı.

SONUÇ

Bosman öncesi ve sonrasında yaşanan tüm bu gelişmelerden, özellikle de Avrupa Adalet Divanı'nın "Bosman Kararları" ndaki "futbol ekonomik bir sektördür" saptamasından sonra, futbol için farklı tanımlar yapılmaktadır. Esasında meseleyi sadece futbol ile sınırlamak mümkün değildir; zira profesyonel olarak yapılan tüm sporlar, futbolun uğradığı değişime maruz kalmaktadır. Profesyonel spor, günümüz dünyasında sorunlarını kendi içtihatları ve esasları

ile çözmek yolundadır. Bu nedenledir ki, gelişmiş ülkelerde yeni bir hukuk disiplini olarak "spor hukuku" literatürdeki yerini almıştır. Buna karşılık ülkemizde ise spor hukuku, halen daha diğer hukuk disiplinleri ile açıklanmaya çalışılmakta, hukuk fakülteleri ve spor kulüpleri, spor hukuku alanında, kanımızca geç kalınmış, teorik ve pratik çalışmalara önem vermemektedirler. Bosman, Kolpak, Simutenkov, Kahveci ve Webster kararları, iç hukuk ya da diğer hukuk disiplinleri ile açıklanması mümkün olmayan kendine özgü yapılar, FIFA'nın değişen transfer kuralları, "spor hukuku" nun ülkemizde de acilen ayrı bir hukuk disiplini olarak kabulünü, bu hususta akademik eğitime geçilmesini mecburi kılmaktadır.

FUTBOLDA SPORCU TEMSİLCİLİĞİ

Av. M. EMİN ÖZKURT^(*)

Konunun bilgi düzeyi ve iyi niyeti tartışılır kişilerin elinde ne gibi sakıncalı sonuçlar doğurduğu konusunda Avrupa'da belirli bir bilinç oluşmaya başladığı görülmekteyse de henüz ülkemizde bu anlayışın yeteri kadar filizlenmediği bir gerçektir. Bu eksiklik nedeniyledir ki, Türk futbol kulüplerinin yapmış oldukları yüksek rakamlı transferlerin imza öncesi süreçlerinin yeteri kadar iyi yürütülememesinden ötürü ciddi kayıplar yaşadıklarına tanık olunmaktadır.

I. GENEL OLARAK

A. Giriş

Spor kulüplerimizin birçok oyuncu transferinde karşımıza menajerlik adı altında çıkan sporcu temsilciliği olgusu, içeriği pek doldurulmadan ve epeyce yaygın bir şekilde kullanılır bir terim olarak hepimizin hafızasında belli belirsiz yer etmiştir. Özellikle son zamanlarda Avrupa'da ve dünyada, sporcu temsilcilerinin hizmetlerinden farklı spor dallarının mensuplarının faydalanmasında gözle görülür bir artış söz konusu olsa da, Futbol, menajerlerin katılımının en yüksek oranda söz konusu olduğu

spor dalı olarak göze çarpmaktadır. Menajerlerin söz konusu iştiraki bilhassa yerel ve milletlerarası transferlerde görülmektedir.

Bu çalışmada, uzun zamandan beri mevcudiyetini koruyan ancak yakın vakte kadar özel düzenlemelere tabi tutulmamış bir alan olan futbolda menajerlik olgusunun esas itibarıyla nasıl bir faaliyet sahasını düzenlediğini, menajerliğin futbol düzenlemeleri çerçevesinde gerek milli gerekse milletlerarası kurallarının neler olduğunu ve yanlış menajerlik uygulamalarının menajerler, kulüpler ve oyuncular için ne gibi olumsuz hukuki sonuç-

(*) İstanbul Barosu- Spor Komisyonu Genel Sekreteri

lar doğurabileceği konularını ele almaya çalışacağız.

B. Menajerlik Kavramı ve Uluslararası Hukuk Sahasındaki Gelişimi

Genel olarak menajer, 'bir sporcunun veya sanatçının mesleki işlerini düzenleyen ve yöneten kimse' olarak ifade edilmektedir. Yakın vakte kadar spor hukuku alanında özel bir düzenlemeye tabi tutulmadan varlığını sürdüren menajerlik müessesesi, menajerlerin faaliyetleri ile ilgili çeşitli skandalların patlak vermesini takiben inceleme altına alınmıştır. Bu skandallardan en bilinenlerinden biri, Amerikan Basketbol Ligi NBA'in en fazla sayı üretmiş oyuncusu olarak tarihte yerini alan *Kerim Abdul Cabbar*'ın mağduru olduğu skandaldır. *Kerim Abdul Cabbar* olayında, menajeri oyuncuya olan sadakat yükümlülüğünü ihlal etmiş, oyuncunun rızası dışında yatırımlarda bulunmuş ve hatta kendi şahsi borçlarının kapatılmasında bu oyuncunun hesabından çektiği paraları kullanmıştır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz skandal ve sporcu menajerlerinin adının karıştığı buna benzer pek çok olay neticesinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) bu mesleğe olan yaklaşım olumsuz yönde gelişmiş ve menajerlik mesleğinin saygınlığı ciddi oranda zedelenmiştir. Bu olumsuz kanaatleri ortadan kaldırmak ve bu mesleğe saygınlık kazandırmak için daha sıkı yasal düzenlemelere tabi olan avukatlar tarafından menajerliğin icra edil-

mesi yoluna gidilmiştir. Günümüzde ABD'li avukatların sporcular, kulüpler ve sponsorlar arası arabuluculuk faaliyetlerinde önemli bir rol üstlendikleri rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ne var ki, ABD'de avukatlara tanınan bu imkânın, *Kara Avrupası Hukukunda* avukatlık mesleğine ilişkin olarak yer alan sınırlamalar sebebiyle sağlanması mümkün görülmemektedir. Zira, söz konusu hukuk dünyasında avukatların bu nevi bir arabuluculuk yürütmesi mer'i mevzuatları yoluyla yasaklanmıştır. Türk Hukukunda avukatlık mesleğini düzenleyen *1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 11. maddesi*, *Fransa'da 27 Kasım 1991 tarihli Kanun Hükmünde Kararname'nin 115. maddesi* ve *Danimarka'da "Avukatlık Meslek Kuralları"*nın avukatın müvekkili için yürüttüğü hukuki işlemde pay almasını yasaklayan 3.3.1 maddesi vesilesiyle avukatın futbolcu menajerliği faaliyetinde bulunması men edilmiştir.

Sporcu menajerliğine özgü olarak yapılan ilk hukuki düzenleme, ABD'de Kaliforniya Eyaleti'nde 1981 yılında yasalaştırılan '*Atlet Temsilciliği Kanunu*'dur. Bu konuda Avrupa'da atılan ilk hukuksal adım ise, Fransa'da, 84-610 sayılı ve 16 Temmuz 1984 tarihli '*Fiziksel ve Sportif Faaliyetlerin Desteklenmesi ve Organize Edilmesine İlişkin Kanun*'unda değişiklik yapan 92-652 sayılı ve 13 Haziran 1992 tarihli yasadır.

Bu değişikliğin yapıldığı tarih olan 1992 yılına kadar Fransa'da

menajerlik faaliyeti hukuken yasaktı. Fakat bu yasak Spor arenasındaki uygulamada (bilhassa futbolda) sıklıkla ihlal edilmekteydi. Bu hukuki çerçeveden konuyu ele alan Fransız adli mercileri de menajerlik ilişkisinden doğan ihtilaflarda sporcu ile menajer arasındaki 'menajerlik sözleşmesi'ni Fransız İş Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca yok saymaktaydı. Ancak, yukarıda sözünü ettiğimiz 92-652 sayılı ve 13 Haziran 1992 tarihli yasa ile ki, Fransa'da menajerlik hizmetlerinin verilmesinin önü açılmış ve menajerlik müessesesi belirli sınırlamalar çerçevesinde düzenlenmiştir.

Uluslar arası alanda sporcu menajerliği faaliyetlerinin büyük oranda artış göstermesi 'Bosman Kararı' sonrasındadır. Avrupa Birliği sınırları içinde sporcuların serbest dolaşımının önündeki engelleri kaldırarak bu karar etkilerini, sadece AB üyesi ülkeleri değil aynı zamanda Avrupa Ekonomik Sahasında yer alan diğer ülkeleri de kapsayan seksenin (80) üzerinde ülkede göstermiştir. Tabiiyle, bu kararın etkilerinin, oyuncuların transferleri ile doğrudan alakalı olan menajerleri etkilemiş olması kaçınılmazdı.

Bu makaleyi kaleme aldığımız vakit itibarıyla dünyada FIFA oyuncu temsilciliği lisansına sahip kişi sayısı 3225 olup, bu rakam içerisinde rakamsal bakımdan ilk beş ülkenin ve Türkiye'nin menajer sayıları şöyledir:

Sıra	Ülke Adı	FIFA Menajeri Sayısı
1	İspanya	389
2	İtalya	387
3	İngiltere	298
4	Fransa	152
5	Almanya	148
6	Türkiye	56

Türkiye için 56 olan bu rakam 75 milyon nüfuslu bir ülke açısından düşük görünse bile dünya futbol endüstrisinin futbolcu fabrikası olarak da isimlendirilen Brezilya'nın 138 menajerinin bulunduğu dikkat edersek Türkiye'deki 56 rakamının kötü bir sayı olmadığı kanaatine varabiliriz. Gerçekten de, Brezilya'ya baktığımızda yapılan uluslararası transfer sayılarının çok yüksek olduğunu gözlemlemekteyiz:

Sene	Uluslararası Transfer Sayısı
2006	400
(Temmuza kadar)	
2005	804
2004	857
2003	858
2002	665
Toplam	3.584

Brezilya için, son 5 yılda ortalama 750 uluslararası transfer rakamına karşın 138 lisanslı menajerin bulunması biraz düşük bir oran olarak değerlendirilebilmektedir.

II. FIFA ve TFF OYUNCU TEMSİLCİLİĞİ DÜZENLEMELERİ

Futbol sahasında milletlerarası düzenleme yapma ve bu düzenlemelere milli federasyonların uymasını sağlama yetkinliğine sahip en büyük katımlı ve en güçlü organizasyon olan FIFA, menajerlik konusunu kapsamlı bir şekilde düzenleyen '**Lisanslı Oyuncu Temsilciliği Talimatı**'nı 10 Aralık 2000 tarihinde, FIFA İcra Komitesinin Roma'da yapılan toplantısı sonrasında, 1 Mart 2001 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere çıkarmıştır.

Aslında FIFA, menajerlik konusuna ilişkin ilk düzenlemeleri 20 Mayıs 1994 tarihinde kabul etmiş, 11 Aralık 1995 tarihinde de çeşitli tadillerde bulunduktan sonra 1 Ocak 1996'dan itibaren uygulamaya koymuştur. Ne var ki, FIFA'nın yapmış olduğu bu düzenlemelere karşı, Fransa'da mukim menajer *Laurent Piau* tarafından, *Strazburg'daki Avrupa Adalet Divanı İlk Derece Mahkemesinde* düzenlemelerin ölçsüz, ayırıcı nitelikte ve belirsizliklerle dolu olduğu iddiasıyla bir dava açılmıştır. Söz konusu dava FIFA'nın oyuncu temsilciliği düzenlemelerinde bir takım değişikliklere gitmesi neticesinde Komisyon tarafından 1998 senesinde düşürülmüştür.

Bu dava ve sonucunda yapılan değişikliklere rağmen söz konusu düzenlemelere ilişkin şikayetler sona ermemiş bilakis artarak devam etmiş, sonuçta Avrupa Birliği (AB) Komisyonu FIFA'nın menajerliğe

ilişkin düzenlemelerini yeniden ve üç temel rekabet hukuku sorunsalı açısından incelemeye almıştır. İncelemeyi gerektiren üç temel rekabet hukuku sorunsalı şunlardır:

i) Lisansız menajerlerden hizmet alan kulüp ve futbolculara uygulanacak yasak,

ii) Oyuncu temsilcisi olarak lisans alan işletmelerin durumu ve

iii) 200.000 İsviçre Frankı tutarında kesin teminat tutarı

FIFA ile Avrupa Birliği arasında süren görüşmelerden sonra FIFA, söz konusu faaliyet sahasına gerçek kişilerin girişinin kolaylaştırılması amacıyla, kesin teminat tutarını talebini 200.000 İsviçre Frankı tutarında sigorta yapılması olarak yumuşatmıştır. Buna karşılık olarak Komisyon, FIFA'nın oyuncu temsilcilerini düzenlemeye tabi tutma yani lisanslama yetkisini tanımıştır. FIFA ile AB arasında varılan bu uzlaşma sonucunda '**Lisanslı Oyuncu Temsilciliği Talimatı**' da son şeklini halini almıştır.

FIFA Lisanslı Oyuncu Temsilciliği Talimatı'nın her bir milli federasyon tarafından kendi iç düzenlemesi haline getirilmesi bir zorunluluk olarak, söz konusu düzenlemenin başlangıç bölümünde düzenlenmiştir. Bu doğrultuda FIFA'ya üye tüm ülke federasyonları gibi Türkiye Futbol Federasyonu da hazırlamış olduğu '**Futbolcu Temsilcileri Talimatı**'nı 21 Haziran 2003 tarih ve 25151 sayılı Resmi Gazetede yayımlayarak yürürlüğe sokmuştur. Türkiye Futbol Federe-

rasyonunun hazırlamış olduğu **'Futbolcu Temsilcileri Talimatı'**nın iç hukuktaki dayanağı ise *3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun* ile TFF Ana Statüsüdür.

Makalenin bundan sonraki kısmında, 'FİFA Lisanslı Oyuncu Temsilciliği Talimatı'nın (FİFA Talimatı) ve 'Türkiye Futbol Federasyonu Futbolcu Temsilciliği Talimatı'nın (TFF Talimatı) önem arz eden düzenlemeleri FİFA Talimatı temel alınarak ve birbiriyle aynı başlıklar altında, mukayeseli bir anlatış şekliyle aktarılmaya çalışılacaktır.

A. Başlangıç/Amaç

FİFA Talimatı bağlamında oyuncu temsilciliği kavramı, söz konusu düzenlemenin başlangıç bölümünde, "*bir milli federasyon dâhilinde veya bir milli federasyon ile diğer bir milli federasyon arasında oyuncu transferini gerçekleştiren kişi*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanım, aynı düzenlemenin genel hükümler başlıklı maddesinde, oyuncu temsilcisinin bir bedel karşılığında, belirli dönemler içerisinde transferin gerçekleşmesini temin eden gerçek kişi olduğu belirtilerek daha açık ifade edilmiştir.

TFF Talimatı'nın 1. maddesinde talimatın amacı 'Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve/veya Türkiye Futbol Federasyonuna tescilli futbolcu temsilcilerinin; Türk uyruklu futbolcu ve/veya kulüpler arasındaki transferler ile yabancı uyruklu futbolcuların Türkiye Fut-

bol Federasyonunda tescilli bir kulübe transferlerine ilişkin faaliyetlerinin usul ve esaslarını belirlemek' olarak tespit edilmiştir.

Bu noktada FİFA Talimatının başlangıç bölümünde yer alan ancak TFF Talimatı'na geçirilmemiş, avukatlar açısından önem arz eden bir düzenleme farklılığına dikkat çekmek isterim:

Avukatların Menajerlik Yetkisi:

FİFA Talimatının başlangıç bölümünde oyuncu temsilciliği kavramı tanımlandıktan sonra genel hükümler başlığını taşıyan 1. maddesinde şöyle bir ifadeye yer verilmektedir:

“... ”

2. *Oyuncular ve kulüpler lisansı bulunmayan oyuncu temsilcilerinin hizmetlerinden faydalanmaktan men edilmişlerdir.*

3. *Yukarıdaki 2 numaralı maddede yer alan bu yasa, oyuncu adına hareket eden kişinin, oyuncunun velisi, kardeşi, eşi ya da bulunduğu ülke mevzuatı uyarınca avukatlık mesleğini icra etmesine imkân tanıyan bir avukat olması durumunda uygulanmaz.”*

Bu hüküm uyarınca, buldukları ülkelerin mer'i mevzuatı ile uyumlu olmak kaydıyla ruhsat verilmiş avukatlar, lisans sahibi olmadan ve sadece oyuncu tarafından kendilerine verilmiş bir vekâletname ile o oyuncunun temsilciliğini yapma imkânına sahip olabilmektedirler.

Ne var ki, FİFA Talimatında avukatlara tanınmış olan bu im-

kândan Türk Hukukçuları, tabi oldukları 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 11. maddesi sebebiyle malesef yararlanamamaktadırlar. Bu sebeptendir ki, FİFA Lisanslı Oyuncu Temsilciliği Talimatında yer alan söz konusu istisnayı düzenleyen maddeye TFF Talimatında yer verilmemiştir.

Avukatlık Kanununun bu amir hükmünden kaynaklandığını belirtmiş olduğumuz söz konusu engel nedeniyle, Türkiye’de hukuki altyapısı olmayan kişilerin ellerine terk edilmek zorunda kalınan menajerlik, bilhassa futbol kulüplerimizin yapmış oldukları maddi miktarı yüksek transfer süreçlerinin iyi yürütülememesinden ötürü ciddi kayıpların yaşanmasına neden olmaktadır.

B. Oyuncu Temsilcisi Lisansı Alma Hakkı

Bu hak, FİFA Talimatı bağlamında belirli şartlar altında her gerçek kişiye tanınmış bir imkân olarak karşımıza çıkar. Söz konusu düzenlemeye göre oyuncu temsilcisi olmak isteyen kişi, vatandaşlık bağı ile bağlı bulunduğu federasyona ya da son iki seneden beri yasal yollardan ikamet ettiği federasyona yazılı bir başvuruda bulunmalıdır. Gerçek kişiler dışında şirketlerin veya kulüplerin başvuru yapma yetkisi bulunmamaktadır.

TFF Talimatı’nda, futbolcu temsilcisi olmak üzere yapılacak başvuru için gereken şartlar madde 5’de şu şekilde ifade edilmiştir:

“Başvuru için gereken şartlar şunlardır;

a- Türk vatandaşı olmak veya en az iki yıldır Türkiye de yasal ikametgâha sahip olmak ve çalışma izni bulunmak,

b- En az lise veya dengi okul mezunu olmak,

c- Yüz kızartıcı bir suçtan sabıkası bulunmamak ve memuriyete engel bir hali bulunmamak,

d- FİFA dillerinden en az birini ve Türkçeyi iyi derecede bilmek,

e- FİFA, UEFA, Federasyon, herhangi bir kulüp veya bunlarla ilgili herhangi bir kurumda görevli olmamak,

f- Mesleki, sosyal ve ahlaki yönlerden iyi anılmak,

g- Eklî taahhünameyi imzalayarak Federasyona sunmak,

h- Federasyonca talep edilecek diğer şartları yerine getirmek.”

TFF Talimatına göre de Kulüpler, şirketler ve sair tüzel kişiler futbolcu temsilcisi olamazlar. Başvuruları TFF tarafından reddedilen adaylar bu işleme karşı yasal süresi içinde Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’na müracaat edebilirler.

FİFA Talimatı’nın 4. maddesinin 3 numaralı ve son bendi uyarınca, TFF’na futbolcu temsilcisi olmak üzere başvuruda bulunan bir kişinin söz konusu başvurusunun ret edilmesi ve bu kararın TFF Tahkim Kurulu tarafından onaylanması üzerine elinde bir imkân bulunmamaktadır. Bu imkân, söz konusu

kişinin FİFA Oyuncu Statüsü Komitesine başvurmasıdır. Eğer FİFA Oyuncu Statüsü Komitesi'nde başvurunun reddini uygun bulursa o takdirde başvuru sahibi iki yıl boyunca TFF'na veya herhangi ir milli federasyona futbolcu temsilcisi olmak üzere başvuruda bulunamaz. Menajerlik başvurusu FİFA tarafından da geri çevrilen bir gerçek kişinin başvuracağı nihai hukuki merci ise merkezi İsviçre'de bulunan Spor Tahkim Divanı "CAS"dır.

Milli federasyonlar her yıl oyuncu temsilci olmak üzere başvuranları tabi tutacağı iki imtihan yapmak ile yükümlüdür. FİFA her takvim yılı başında Mart ve Eylül dönemlerinde yapılacak sınavlara ilişkin zorunlu takvimini milli federasyonlara bildirir (FİFA Talimatı'nın 5. maddesi).

Sınavlar, TFF Talimatının 7. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

“ Yazılı sınavlar yılda iki kere FİFA tarafından belirlenen tarihlerde yapılır.

Sınav tarihleri makul süre öncesinden ve uygun yöntemler ile adaylara duyurulur.

Sınav ücretleri her yıl için Federasyon Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve her sınav için ayrı ödenir. Adaylar, Federasyon tarafından belirlenecek sınav ücretini süresi içinde yatırmak zorundadır. Sınav ücretinin süresinde yatırılmaması halinde başvuru süresinde yapılmamış sayılır.

Sınavda başarılı olabilmek için gereken asgari puan, sınavdan önce FİFA / Federasyon tarafından belirlenir. Futbolcu temsilcisi aday, Federasyon tarafından belirlenen asgari puanı alırsa başarılı kabul edilir.

Asgari puanı alamayarak sınavda başarısız olan futbolcu temsilcisi adayları tekrar sınava girebilir. Eğer aday, ikinci denemesinden sonra da asgari puanı almayı başaramaz ise, son başarısız olduğu sınavı takip eden iki sınava giremez. Ancak bundan sonra üçüncü kez sınava girebilir. Üçüncü denemesinden sonra asgari puanı almayı başaramayan aday iki yıl süresince tekrar sınava giremez.”

TFF Talimatına göre, futbolcu temsilcisi aday, belirlenen asgari puanı alarak sınavda başarılı olur ise, bir sigorta şirketinden profesyonel sorumluluk sigortası yaptırmak ve sigorta poliçesini Federasyona ibraz etmek zorundadır. Sigorta poliçesini düzenlenmesinde korunmak istenen hukuki yarar, TFF Talimatına ve/veya ulusal-uluslararası kurallara aykırı hareket eden futbolcu temsilcilerinin faaliyetlerinden doğan futbolcu, kulüp veya başka bir futbolcu temsilcisinin tazminat taleplerini, özellikle futbolcuların transferlerine özgü tüm riskleri karşılamaktır. Bu poliçe, Federasyon tarafından belirlenecek asgari şartları taşıyacak şekilde düzenlenir. Sigorta, poliçe süresi boyunca meydana gelen olaylar ile ilgili olarak poliçenin süresinin bitiş tarihinden sonra yapıla-

çak talepleri de kapsar şekilde düzenlenir.

FİFA Talimatının 6. maddesinin 4 numaralı alt bendinde, oyuncu temsilcisinin temin etmekle yükümlü olduğu sigorta poliçesinin kapsamı dâhiline alınacak en yüksek tutarın, sigortayı yaptıran oyuncu temsilcisinin cirosu üzerinden hesaplanacağı belirtilmektedir.

Bu hüküm ile TFF Talimatı'nın yukarıda aktarmış olduğum düzenlemesini karşılaştırdığımızda, milli mevzuatımızın Federasyonun tespit edeceği poliçe kapsamına ilişkin somut ve ölçülebilir bir hesaplama yöntemi sunmadığını görmekteyiz. Kanımca, FİFA Talimatında düzenlendiği şekliyle oyuncu temsilcisinin temin edeceği sigorta poliçesinin kapsamının söz konusu temsilcinin cirosuna göre tespit edilmesi, ülkemizde ki düzenlemede olduğu gibi konunun federasyonun takdirine bırakılmasına nazaran daha yerinde bir usul olacaktır. TFF Talimatında yer alan bu hüküm nedeniyle belki de iş hacimleri arasında ciddi farklar bulunan oyuncu temsilcileri arasında ayırım gözetmeksizin tespit edilecek poliçe kapsam tutarları, hakkaniyete aykırı sonuçlara yol açabilmesinin yanında menajerlik mesleğine girişte bir bariyer olma niteliğine de bürünebilir.

Futbolcu temsilcisi yukarıda belirlenen şartlara uygun profesyonel sorumluluk sigortasını yaptırmaz ise alternatif olarak, bir İsviçre Bankasından 100.000 İsviçre Frankı tutarında banka garantisi verebilir. Profesyonel sorumluluk sigor-

tası ile aynı amaçlara sahip olan bu garanti geri alınamaz ve sadece FİFA tarafından kullanılabilir. Garanti miktarı, zararın gerçekleşmesi durumunda ilgili tarafa ödenecek azami tutarı yansıtmaz. Zararın banka garantisi tutarını aşması durumunda banka garantisi ile karşılanamayan bedelden futbolcu temsilcisi bizzat sorumludur.

Sınavda başarılı olan futbolcu temsilcisi adayının lisans alabilmesi için yukarıda belirlenen yükümlülükleri yanı sıra, ayrıca futbolcu temsilcisi olarak hareket ettiğinde bu talimatta belirlenen prensiplere uymayı taahhüt ettiği Ek-1'de örneği yer alan, Federasyon tarafından hazırlanan taahhütnameyi imzalaması zorunludur (FİFA Talimatı'nın 5. ve TFF Talimatı'nın 10. maddesi).

Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen Lisans, kişisel olup hiçbir surette başkasına devir ve/veya temlik edilemez. Lisans, süresiz olarak düzenlenir. Ancak her yıl Federasyon tarafından vize edilir. Futbolcu temsilcisi, Federasyon Yönetim Kurulu tarafından belirlenen yıllık vize ücretini öder ve gerekli görülen bilgi ve belgeleri sunarak lisansının süresini uzatır.

C. Lisanslı Futbolcu Temsilcilerinin Hak ve Vecibeleri

Lisanslı Futbolcu Temsilcilerinin Hak ve Vecibeleri konusu FİFA Talimatı'nın aynı başlıklı III. Bölümünün 11 ve devamı maddelerinde, TFF Talimatı'nın ise 12. maddesinde düzenlenmiştir.

TFF Talimatı'nın 10. maddesinin konuya ilişkin düzenlemesi şu şekildedir:

“ Futbolcu temsilcileri;

- Herhangi bir kulüp ile geçerli bir sözleşmesi olmayan veya sözleşmesi sona eren futbolcular ile transfer görüşmeleri yapma,

- Transfer görüşmelerinde herhangi bir kulüp veya futbolcuyu temsil etme ve/veya genel mevzuatta uygun vekâletname ile temsil ettiği kişi adına sözleşme yapma, (Sözleşmeye, vekâletname ile temsil ettiği kişinin nam ve hesabına imza atan temsilcinin adının ayrıca yazılmasına gerek yoktur.)

- Gerekli vekâletnameyi ibraz kaydı ile futbolcu adına Federasyon nezdinde idari işlem ve kararlar açısından başvuruda bulunma hakkına sahiptirler.

Ancak, futbolcunun üçüncü kişiler ile mevcut ihtilaflarına ilişkin ve yargısal netice doğuracak talep ve başvurular ancak futbolcunun kendisi veya gerekli vekâletnameye sahip T.C. vatandaşı bir avukat tarafından yapılabilir.

Futbolcu temsilcileri bu hak ve yetkilerini kullanır iken;

- FİFA, UEFA ve Federasyonun statü ve talimatlarına uymak,

- Katılımı ile yapılan her işlemin FİFA, UEFA ve Federasyonun statü ve talimatlarına uygun olmasını sağlamak,

- Bir kulüp ile sözleşmesi devam eden bir futbolcunun, sözleşmeyi zamanından önce feshetmesini temin için girişimde bulunmamak,

mevcut sözleşmelerde yazılı bulunan hak ve görevlere müdahale etmemek,

- Transfer görüşmelerinde taraflardan birini temsil etmek,

- Talep halinde Federasyona ve/veya FİFA' ya gerekli bilgi ve belgeleri eksiksiz olarak vermek,

- İmzaladığı tüm sözleşmelerde kendi isim ve imzası ile temsil ettiği tarafın (kulüp ya da futbolcunun) adının açıkça belirtilmesini sağlamak,

- Katılımı ile yapılan işlemlerin yürürlükte bulunan mevzuata uygun olmasını temin etmek,

- Federasyon veya FİFA tarafından düzenlenen tüm eğitim çalışmalarına katılmak,

- Yılda en az bir kere, çalışanlarının listesini, çalışmaya başlanmalarından en az üç ay önce Federasyona yazılı olarak bildirmek ve listedeki her değişiklikten derhal Federasyonu haberdar etmek (Değişiklik Federasyona bildirildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer) zorundadırlar.

Futbolcu veya kulüp ile arasındaki sözleşmede kendisine münhasır yetki verilmeyen futbolcu temsilcisinin, hizmetlerinden yararlanılarak imzalanan transfer sözleşmesini yanında katıldıkları taraf ile birlikte açık kimliğini ve sıfatını yazarak imzalaması zorunludur. Aksi takdirde herhangi bir hak iddiasında bulunamaz.

Münhasır sözleşmesi futbolcu tarafından haklı bir sebebe dayanmadan feshedilen temsilci, feshedi-

len sözleşmenin süresi içerisinde futbolcunun yapacağı transfer sözleşmelerinden münfesih sözleşmelerde yer alan hükümler çerçevesine tazminata hak kazanır.”

Bu başlıkta avukatlar açısından dikkat edilmesi gereken bir husus, futbolcunun üçüncü kişiler ile mevcut ihtilaflarına ilişkin olan ve yargısal netice doğuracak talep ve başvuruların ancak futbolcunun kendisi veya gerekli vekâletnameye sahip T.C. vatandaşı bir avukat tarafından yapılabilmesidir. Örneğin, Futbol yönetim ve disiplin kurullarının verecek oldukları cezalara itirazlarda bulunmaya veya bu kurumlara yapılacak yargısal netice doğuracak talep ve başvuruları yapmaya menajerler değil sadece avukatlar yetkili kılınmıştır.

Futbolcu temsilcilerinin vecibeleri ve bunları ihlalleri durumunda karşılaşılabilecek oldukları müeyyideler konusuna örnekler verilmek suretiyle aşağıda değinileceğinden, bu başlık altında yer verdiğimiz Talimat'ta bulunan düzenlemeler derinlemesine ele alınmayacaktır.

D. Futbolcu ve Kulüplerin Vecibeleri

TFF Talimatı'nın 10. maddesinde düzenlenmiş bulunan bu başlık altında futbolcuya veya kulübe düşen temel sorumluluk, bir temsilci ile münhasır sözleşmesi bulunması halinde başka bir temsilcinin hizmetinden yararlanmamaktır. Bu hükme rağmen, futbolcunun veya kulübün münhasır yetkiye sahip temsilcinin hizmetinden yararlan-

madan sözleşme imzalamaları halinde ilgili taraflar bu durumu transfer sözleşmesine açıkça yazmak zorundadırlar. Bu yükümlülüğe aykırı davranılması halinde, münhasır yetkili temsilcinin sözleşmesel hakları saklıdır.

E. Futbolcu Temsilcisi Sözleşmesi

Futbolcu temsilcisi sözleşmesi TFF Talimatı'nın 14. maddesinde düzenlenmiştir. Bu talimat uyarınca futbolcu temsilcisi, temsil ettiği kulüp veya futbolcu ile örneği Federasyon tarafından hazırlanmış futbolcu temsilcisi sözleşmesi imzalamak zorundadır. Sözleşme, TFF Talimatı'nın ekinde yer alan örneğine uygun olarak en fazla iki yıllık bir süre için yapılabilir. Sözleşme, tarafların karşılıklı anlaşması ile yazılı olarak yenilenebilir, ancak sözleşmenin, süresinin bitiminde kendiliğinden uzayacağına dair hükümler geçersizdir.

Sözleşmenin imzalanmasında ve sonrasında yapılması gereken çeşitli usulü işlemler vardır ve bu işlemler TFF Talimatı'nın 14. maddesinin üçüncü paragrafında şu şekilde düzenlenmiştir:

“ Sözleşmenin dört nüsha olarak düzenlenmesi ve tümünün taraflarca imzalanması şarttır. Birer nüsha taraflarda kalmak kaydı ile diğer iki nüshadan birisinin, sözleşmenin imzalanmasından itibaren en geç 30 gün içinde Federasyona, diğerinin de sözleşme yapılan kulüp veya futbolcunun tescilli olduğu ulusal Federasyona tescil için sunul-

ması şarttır. Federasyonun sözleşmede değişiklik yapılmasını talep etme ya da sözleşmeyi tescil etmesizin iade hakkı saklıdır. Federasyon tarafından tescil edilmeyen sözleşmelere dayanarak Federasyon nezdinde talepte bulunulamaz.”

FİFA Talimatı'nın 12. maddesinin üçüncü bendi ve TFF Talimatı'nın ilgili hükmü uyarınca, Futbolcu temsilcisi sözleşmesinde futbolcu temsilcisine ödenecek ücret tutarının, ödeme şeklinin ve sair esaslı şartların belirlenmesi zorunludur.

Sözleşmeden kaynaklanan her türlü damga resmi ve diğer mali yükümlülükler temsilciye aittir. Bunların ödenmiş olduğuna dair belge Federasyona sunulmadan sözleşme tescil edilmez.

TFF Talimatı'nın 14. maddesinin alıncı paragrafın uyarınca, futbolcu temsilcisi ile futbolcu, ödenecek ücret tutarı üzerinde anlaşmaya varamazlar ise ve/veya sözleşme bu ücreti belirlemeye elverişli değil ise, futbolcu temsilcisi, kendi katılımı ile futbolcunun gerçekleştirdiği transfer sözleşmesinden futbolcunun alması gereken yıllık brüt gelirin (parasal kıymeti olan sair unsurlar, örneğin; daire, araba, prim, ikramiye bu tutara dahil edilmez) % 5'i tutarında tazminat talebinde bulunabilir. Aynı husus FİFA Talimatı'nın 12. maddesinin beşinci ve sekizinci bentlerinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Sözleşmede ücretin maktu olarak belirlenmediği hallerde, futbolcu temsilcisinin futbolcu adına ka-

tıldığı transfer sözleşmesi, sözleşmeden daha uzun süreli ise futbolcu temsilcisi sözleşmenin süresinin bitiminden sonra dahi yıllık ücret üzerinden komisyon talebinde bulunabilir. Bu durum, futbolcunun transfer sözleşmesinin süresinin bitimine kadar veya futbolcunun bu futbolcu temsilcisinin yardımı olmadan yeni bir sözleşme imzalamasına kadar sürer.

F. Cezaya İlişkin Hükümler

Gerek FİFA Talimatı'nda gerekse bu düzenleme temel alınarak çıkarılan TFF Talimatı'nda futbolcu temsilcilerinin, futbolcuların ve kulüplerin söz konusu belgelerde yer verilmiş kurallara uymamalarının sonucunda milli ve milletlerarası federasyonlar tarafından cezalandırılacakları belirtilmiştir.

Futbolcu temsilcilerinin kendi faaliyet alanlarına ilişkin düzenlenmiş kurallara uymamalarının sonucunda maruz kalacakları cezalar konusu TFF Talimatının 15. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre söz konusu Talimat ile belirlenen haklarını kötüye kullanan, bu talimatta belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen, bu talimat hükümlerine aykırı hareket eden futbolcu temsilcileri hakkında, fiilin ağırlığı, niteliği, tekrar durumu nazara alınarak birlikte ya da ayrı ayrı şu cezalar uygulanır:

- uyarı, kınama,
- para cezası,
- lisansın askıya alınması cezası,

- lisansın iptali cezası,

Futbolcu temsilcisinin, bu talimatta belirtilen lisans alımı için gerekli koşullardan herhangi birisini sonradan kaybetmesi ve/veya futbolcu temsilcisinin Federasyon, FİFA ve UEFA statü ve talimatlarına aykırı hareket etmesi durumunda, lisans için gerekli şartların yerine getirilip eksikliğin giderilmesi ve talimatlara uygun hareket edilmesi için futbolcu temsilcisine Federasyon tarafından uygun ve nihai bir süre verilir. Bu süre içinde de eksikliğin giderilmemesi durumunda lisans Federasyon tarafından iptal edilir. Lisansın iptal edilmesi, futbolcu temsilcisinin tüm haklarının ortadan kalkması neticesini doğurduğu gibi futbolcu temsilcisi iptal tarihinden itibaren iki yıl süre ile sınava dahi kabul edilmez (TFF Talimatı madde 15, paragraf 3 ve 4)

Kural olarak, futbolcu temsilcisinin lisansı yukarıda yer verdiğimiz düzenlemelerde bulunan kurallara uymamasının sonucunda lisansı veren milli Federasyon tarafından iptal edilir. Ancak, futbolcu temsilcisinin lisansının, FİFA Talimatı'nın 15. maddesinin 6. bendi uyarınca doğrudan FİFA tarafından da iptal edilmesi de imkân dâhilinde görülmelidir. TFF Talimatında FİFA'nın bu yetkisinin açıkça belirtilmemiş olmasına rağmen bu durumun FİFA Lisanslı Oyuncu Temsilciliği Talimatı'nın başlangıç bölümünde yer alan FİFA Talimatın her bir milli federasyon tarafından kendi iç düzenlemesi haline getirilmesini bir zorunluluk olarak düzenle-

yen hüküm çerçevesinde FİFA'nın konuya müdahale yetkisini ortadan kaldırmadığı kanaatinde olduğumu bu vesileyle belirtmek isterim.

Futbolcuların ve kulüplerin kendi faaliyet alanlarına ilişkin düzenlenmiş kurallara uymamalarının sonucunda maruz kalacakları cezalar konusu TFF Talimatının 16. maddesinde ve bir arada düzenlenmiştir. Söz konusu madde hükmü şu şekildedir:

“ Futbolcular ve kulüpler ancak bu talimatta belirlenen şartlara uygun olarak Federasyon tarafından düzenlenmiş lisansa sahip futbolcu temsilcilerinin hizmetlerinden yararlanabilir ve bu temsilciler ile sözleşme imzalayabilirler. Futbolcuların ve kulüplerin bu talimata uygun olarak verilmiş, geçerli bir lisansı bulunmayan kişilerle temsilcilik sözleşmesi imzalamaları ya da hizmetlerinden yararlanmaları yasaktır.

Bu yükümlülüklerine ve/veya bu talimatta belirlenen diğer yükümlülüklerine aykırı hareket eden futbolcu ve kulüpler hakkında;

- uyarı, kınama,
- para cezası,
- bir aya kadar hak mahrumiyeti cezası

fülin ağırlığı, niteliği, tekrar durumu nazara alınarak birlikte ya da ayrı ayrı uygulanır.”

Talimat metninden de anlaşılacağı üzere futbolcuların ve kulüplerin en temel ödevi ancak ve ancak, bu talimatta belirlenen şartlara uygun olarak Federasyon tarafından

düzenlenmiş lisansa sahip futbolcu temsilcilerinin hizmetlerinden yararlanmaları ve bu temsilciler ile sözleşme imzalamalarıdır.

FİFA Lisanslı Oyuncu Temsilciliği Talimatı ile Türkiye Futbol Federasyonu Futbolcu Temsilciliği Talimatı arasındaki farklılıklardan bir diğerine de burada, lisansa sahip futbolcu temsilcilerinin hizmetlerinden yararlanma yükümlülüğüne aykırı hareket eden futbolculara ve kulüplere uygulanması öngörülen cezalar konusunda rastlamaktayız.

FİFA Talimatının 17. maddesine göre lisansa sahip futbolcu temsilcilerinin hizmetlerinden yararlanma yükümlülüğüne aykırı hareket eden futbolculara, uyarı ve kınama cezasının yanında 10.000 İsviçre Frankından az olmamak üzere para cezası ve 12 aya kadar hak mahrumiyeti cezası verilebilmesi imkân dâhilindedir. Görüleceği üzere TFF Talimatında 1 aya kadar verilebilen hak mahrumiyeti cezasının FİFA Talimatında 12 aya kadar verilebilmesine imkân verilmiş. Öte yandan, TFF Talimatında para cezasının miktarına dair açıklayıcı bir hüküm yokken FİFA Talimatında bu cezanın alt sınırı olarak 10.000 İsviçre Frankı tespit edilmiştir.

Söz konusu nitelikteki cezanın kulüplere yönelik düzenlemeleri içeren FİFA Talimatının 19. maddesine göre ise, oyuncu veya onun lisans sahibi temsilcisi dışında kişilerle transfer görüşmelerinde bulu-

nan kulüp, uyarı ve kınama cezasının yanında:

- kulüp yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinin iptali,
- kulübün 20.000 İsviçre Frankından az olmamak üzere para cezasına çarptırılması,
- ulusal veya uluslar arası transfer imkanından en az 3 ay müddetince yasaklanma ve
- ulusal veya uluslar arası her türlü müsabakadan men edilme cezalarından

herhangi birine veya fiilin ağırlığına göre tümüne birden çarptırılabilir.

Yukarıda mukayeseli olarak aktarmaya çalıştığımız düzenlemelerden de açık bir şekilde anlaşılacağı üzere, TFF Talimatı'nın lisanslı futbolcu temsilcilerinin hizmetlerinden yararlanma yükümlülüğüne aykırı davranışta bulunan futbolcu ve kulüpler için tespit ettiği cezalar FİFA Talimatı'nın ilgili hükümlerine nazaran epeyce hafif ve etkisiz yaptırımlar içermektedir.

Futbolda transfer piyasasını yüz milyon dolarlar düzeyine ulaşmış büyük bir ekonomi sahası olarak düşünecek olursak, bu sektöre kural tanımaz ve kötü niyetli birçok kişinin akın etmesi, transfer işlemleri öncesinde ve sırasında gerek futbolcuların gerekse kulüplerin oyunu kuralına göre oynamaktan kaçınması sık rastlanılabilecek durumlardır. Bu nedenle cezalar konusunda milli federasyonların gerekli dirayeti göstermeleri büyük önem arz etmektedir.

G. Talimat Hükümlerinin İhlali- Örnek Olaylar

1. Futbolcu transferleri ile birlikte gündemden düşmeyen iddiaların başında, teknik direktörlerin ve/veya transferin tarafı futbol kulübünde yetkili olarak bulunan kişilerden herhangi birinin oyuncu transferinin gerçekleşmesinde açıklanmış ödeme aldıkları iddiası gelir. Bu konu, bilhassa transfer dönemlerinde, kulaktan kulağa yayılan ve medya tarafından sıklıkla dile getirilen hususlardan biridir.

Türkiye’de oluşu kadar Avrupa’da da bu yönde iddialara rastlanmaktadır. İngiltere’de geride bıraktığımız 2006 yılı içerisinde BBC televizyonunda yayınlanan “Panorama” isimli programda, teknik direktörlerin ve/veya transferin tarafı futbol kulüp yetkililerinin usulsüzlük konuları işlenmiş ve büyük ses getirmiştir. Söz konusu programda dile getirilen iddiaların ciddiyeti üzerine İngiltere Futbol Federasyonu harekete geçmiş ve 2006 yılının Mart’ında bir soruşturma başlatmıştır. İngiltere Futbol Federasyonunun konuya ilişkin oluşturduğu komisyon 1 Ocak 2004’den soruşturmanın neticelendiği Ekim 2006 tarihine kadar 320’ye yakın “1. Lig” transferini incelemiş ve bunların 39’unun soruşturulması kararını vermiştir.

2. Bir diğer sık rastlanan düzenleme ihlali, FİFA Talimatının 14. maddesinin (c) hükmünün çiğnenmesidir. Bir kulüp ile sözleşmesi devam eden bir futbolcunun, sözleşmeyi zamanından önce feshetmesini temin için girişimde bulunmamak,

mevcut sözleşmelerde yazılı bulunan hak ve görevlere müdahale etmemek yükümlülüğünü yükleyen bu hükmün çiğnenmesinin en son örneklerinden birini İngiliz millî takımının da oyuncusu olan, eski Arsenal’li yeni Chelsea’li Ashley Cole’un transferinde görmekteyiz.

İngiltere Futbol Federasyonu Disiplin Kurulu’nun konuya ilişkin yürüttüğü soruşturma Eylül 2006’da neticelendi. Disiplin Kurulu Chelsea’li Ashley Cole’un menajeri Jonathan Barnett’e, futbolcusunun Arsenal’de forma giydiği dönemde Chelsea yönetimiyle transfer görüşmesi yaptığı gerekçesiyle ağır ceza verdi. Federasyon, Barnett’in menajerlik lisansını 18 ay askıya almakla beraber kendisini 100.000 sterlin de para cezasına çarptırdı. Barnett, Ashley Cole, Chelsea Menajeri Jose Mourinho ve başkanı Peter Kenyon geçtiğimiz ocak ayında bir otelde federasyon kurallarına aykırı olmasına rağmen bir araya gelerek transfer görüşmesi yapmışlardı. O dönem Cole’un formasını giydiği Arsenal kulübü de durumdan şikâyetçi olmuş ve federasyon, Chelsea Kulübü’ne 300 bin sterlin para cezasının yanı sıra olayın bir kez daha tekrarlanması halinde 3 puan silme cezası; Jose Mourinho ile Ashley Cole’a da 75 biner sterlin para cezası vermişti.

3. Talimat hükümlerinin ihlali ne ilişkin vermek istediğim son örnek çift tarafı temsil durumudur. FİFA Talimatının 14. maddesinin (d) hükmünde “transfer görüşmelerinde taraflardan birini temsil etme yü-

kümlülüğü” yer almaktadır. Bu hükme aykırı hareket etmek lisanslı oyuncu temsilcileri açısından ceza yaptırımını doğurabilecek bir durumdur. Bu hükmün düzenlemelerde yer almasının arkasında yatan mantıki gerekçe, her iki tarafı temsilin “menfaat çatışması”na yol açabileceği gerçeğidir.

Her iki tarafı temsil yasağına karşın futbolcu menajerleri, oyuncularının mali açıdan yükümlülük altına girmemeleri için kendi alacakları komisyon tutarını transferi yapan kulübe yüklemeye çalışmaktadırlar. Gerçekten de, İngiliz Vergi Mevzuatına baktığımızda transferi gerçekleştiren bir oyuncunun %40 gelir vergisi ödemesinde bulunması gerekmektedir. Bu miktarın temsil ettikleri futbolcu tarafından ödenmesini önlemek için menajerler Talimat hükümlerini şu şekilde dolanmaktadırlar: Öncelikle, temsil ettiği oyuncuya uygun bir kulüp arayan menajer istediği teklifi yapan bir takım bulduğunda derhal oyuncu ile arasındaki menajerlik sözleşmesini feshetmektedir. Daha sonra aynı şahıs kulüp ile bir menajerlik sözleşmesi yapmaktadır. Ardından, önce futbolcunun daha sonra kulübün temsilciliğini yapan menajerin çalıştığı menajerlik şirketinden bir başka menajer futbolcunun temsilcisi olarak devreye girer ve transfer neticelendirilir. Bu işlemde, ilk sözünü ettiğimiz menajer hukuki bakımdan futbolcu adına değil de kulüp adına hareket ediyor görüldüğünden FIFA Talimatının ihlal edildiği ileri sürülemeyeceği gibi oyuncuya da transferi gerçekleştiren menajerin söz konusu işleminden

ötürü vergisel bir yükümlülük getirilmemektedir.

III. SONUÇ

Yukarıda aktarmaya çalıştığımız futbol menajerliği kavramına ve ona ilişkin düzenlemelere bakıldığında bu konunun halen oldukça yeni ve gelişmekte olan bir saha olduğu gerçeğiyle karşılaşırız.

Konunun bilgi düzeyi ve iyi niyeti tartışılır kişilerin elinde ne gibi sakıncalı sonuçlar doğurduğu konusunda Avrupa’da belirli bir bilinç oluşmaya başladığı görülmekteyse de henüz ülkemizde bu anlayışın yeteri kadar filizlenmediği bir gerçektir. Bu eksiklik nedeniyle ki, Türk futbol kulüplerinin yapmış oldukları yüksek rakamlı transferlerin imza öncesi süreçlerinin yeteri kadar iyi yürütülememesinden ötürü ciddi kayıplar yaşadıklarına tanık olunmaktadır.

Sonuç olarak, Türk futbol piyasasında dönen milli servetin ziyarı olarak değerlendirilecek bahsetmiş olduğumuz türden maddi kayıpların önüne geçmek için, her şeyden önce konuya hâkim avukatların menajerlik adı altında ele alınan sahada faaliyet göstermesini engelleyen Avukatlık Kanununun ilgili hükmünün değiştirilmesini sağlamanın, eş zamanlı olarak da hukukun ve hukukçunun bu alana müdahalesini ancak ve ancak uyumazlığın vukuu bulmasından sonra düşünebilen anlayış tarzının değişmesinin bir gereklilik olduğu kanısında olduğumuzu vurgulamak isteriz.

SPOR SÖZLEŞMELERİ

Av. ŞEKİP HARDAL

Spor sözleşmeleri öğretilde, sporcular ile kulüpler arasında yapılan ve Starafllara karşılıklı sorumluluklar yükleyen rızai sözleşmeler olarak tanımlanmıştır. Profesyonel sporcu ise, bir ücret karşılığında antrenör veya spor öğreticisinin idaresi altında spor müsabakalarına katılan, futbol, golf, tenis, atletizm gibi spor dallarında performansını arttırmak için düzenli olarak antreman yapan, belirli bir spor dalında uzmanlaşan kişilerdir.

GİRİŞ;

Ülkemizde spor dallarından sadece Futbolda profesyonellik hukuken kabul edilmekte, buna karşın diğer spor branşlarında da bir kulübe sözleşmeyle bağlı olarak spor icra edilmekte ancak hukuken olmasa da fiilen her spor dalında profesyonellik söz konusudur. Sporcuların kulüpleriyle yaptıkları akitlere "spor sözleşmeleri" ya da "profesyonellik sözleşmeleri" denilmektedir.

1.GENEL OLARAK SÖZLEŞME KAVRAMI:

Bir borç ilişkisinin doğabilmesi için tarafların hak sahibi olması ve borç altına girebilmeleri gerekmektedir. Yapılacak olan anlaşma açık olabileceği gibi zımni de olabilir; ya-

zılı olabileceği gibi sözlü de olabilir.Önemli olan tarafların sarih iradeleri ile bir sözleşme akdetmeyi kararlaştırmış olmalarıdır.

a) Sözleşmelerin Kuruluşu;

Esas olarak, şekil serbestisi ilkesi uygulanır. Sözleşmenin şekli kanunda belirlenmişse; "kan

Sözleşmenin tarafları arasında öncelikle icap ve kabul olarak ifade edilen sözleşme yapma iradesinin bulunması gerekmektedir.Bu irade beyanlarından birincisine "icap", ikincisine ise "kabul" denir.

aa) Hukuka aykırı olmamak kaydıyla, sözleşmenin konusu ve içeriği taraflarca serbetçe tespit edilebilir. Sözleşme serbestisi ya da sözleşme özgürlüğü denilen bu uy-

gulamanın sınırları hukuk tarafından belirlenir.Sözleşmenin konusu; emredici kurallara, kamu düzenine, ahlaka, kişilik haklarına aykırı olmamalıdır.Bu belirttiğimiz şartlar ihlal edilmemek kaydıyla, taraflar sözleşmenin konusunu ve içeriğini serbestçe belirleme imkânına sahiptirler.

bb) Sözleşmelerde uni şekil”den, taraflara bırakılmış ise “iradi şekilde” söz edilir.

cc) Sözleşmenin şekil yönünden eksik olması (B.K.m.11/2) veya sözleşmenin konusunun emredici kurallara,kamu düzenine, ahlaka, kişilik haklarına aykırı veya imkansız olması durumunda (BK.m. 19,20), sözleşmeler butlan yaptırımına tabi olup geçersiz olacaktır.

dd) Borçlar Kanununun 31. maddesine göre, hata veya hileye ya da ikraha maruz kalan kişi, yapılan sözleşmeyle bağlı olmadığını diğer tarafa beyan etmeksizin veya verdiği şeyi geri almaksızın bir yılı geçirirse,sözleşmeye onay vermiş sayılır. Bu bir yıllık süre, hata veya hilenin anlaşıldığı veya korkunun ortadan kalktığı tarihten itibaren işlemeye başlar. Ancak sözleşmeye onay verilmiş olsa bile tazminat hakkı saklıdır.

ee) Yine aynı şekilde, Borçlar Kanununun 21. maddesine göre de, sözleşme taraflarının edimleri arasında aşırı bir oransızlık bulunuyorsa ve bu da zarar görenin zor durumda kalmasından, tecrübesizliğinden veya düşüncesizliğinden kaynaklanıyorsa, zarar gören, sözleşmenin kurulmasından itibaren

bir yıllık süre içinde, sözleşmeyle bağlı olmadığını diğer tarafa beyan edebilir.

b) Tarafların Hak ve Borçları;

Karşılıklı irade beyanlarının uyuşmasıyla meydana gelen bir sözleşmeden, bir kısım haklar ve borçlar doğar. Aktin tarafları, borçlarını eksiksiz ve tam olarak yerine getirmek zorundadır; aksi durumda, karşı tarafın, sözleşmeye aykırılık nedenine dayanarak, edimini ifa etmeyen taraftan bazı taleplerde bulunması, hatta bu sözleşme ilişkisine son vermesi mümkündür. Her sözleşmenin özelliğine göre, tarafların hak ve borçları farklılıklar arzedecektir.

c) Sözleşmelerin Sona Ermesi;

Sözleşme ister sürekli edimli bir sözleşme ister ani edimli bir sözleşme olsun, genel olarak ibra,alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi, kusursuz imkansızlık tecdit (yenileme), takas, zamanaşımı yollarıyla sona erer. Sürekli borç doğuran bir profesyonellik sözleşmesi sözkonusu ise, kendiliğinden sona erme şekilleri olan sözleşme süresinin dolması, sporcunun ölümü, kulübün tüzel kişiliğini kaybetmesi, sözleşmenin münfesihi olması, fesih veya karşılıklı anlaşma yollarıyla sona erecektir.

2. PROFESYONEL SPOR SÖZLEŞMELERİ:

Spor sözleşmeleri doktrinde, sporcular ile kulüpler arasında ya-

pılan ve taraflara karşılıklı sorumluluklar yükleyen rızai sözleşmeler olarak tanımlanmıştır. Profesyonel sporcu ise, bir ücret karşılığında antrenör veya spor öğreticisinin idaresi altında spor müsabakalarına katılan, futbol, golf, tenis, atletizm gibi spor dallarında performansını arttırmak için düzenli olarak antreman yapan, belirli bir spor dalında uzmanlaşan kişilerdir.¹ **Makasçı'ya göre**, bir sporcu, herhangi bir kulüple sözleşme yapmadan da, para kazanmak için asli mesleği olarak bu şekilde sportif faaliyetlerde bulunuyorsa, profesyonel olarak kabul edilmelidir.

a) Sözleşmenin Kuruluşu;

1. Sözleşmenin Konusu ve Kapsamı

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi; profesyonel takım kurmasına izin verilen ve profesyonel futbolcu istihdam etmek isteyen kulüpler ile futbol sporunu bir kulübe sözleşmeyle bağlı olarak, bu sözleşmenin kendisine yüklediği sorumluluk altında ve bir ücret karşılığında yapmak isteyen (amatörlükten profesyonelliğe geçmek isteyen veya zaten profesyonel olan) futbolcu arasında kurulan bir sözleşmedir.² Profesyonel Futbolcu (sporcu) sözleşmesinin içeriğini, profesyonel futbolcu istihdam etmek isteyen kulüp ile futbolu akitsele bir bağlantı içinde ve bir ücret karşılığında

oyunmak isteyen futbolcu arasındaki karşılıklı hak ve borçları düzenlemekten ibarettir. Bu nedenle, profesyonel olmayan (amatör) futbolcular ile profesyonel takım kurmasına izin verilmemiş kulüpler, bu sözleşmenin tarafı olmadıkları için, sözleşme kapsamına da girmezler.

2. Sözleşmenin Hukuki Niteliği ve Belirleyici Unsurları

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, esas itibarıyla futbolcunun kulübü için futbol oynamayı taahhüt ettiği (üstlendiği), yani bir iş görme edimini üstlendiği sözleşmedir.³ Kulüp ile sporcu arasındaki sözleşme, iş görme sözleşmelerinden, Borçlar Kanunu'nun 313 ve devamı maddelerinde düzenlenen hizmet sözleşmesidir. Sporcunun yaptığı faaliyet bir hizmet edimini, bir kulübe bağlı olarak ücret karşılığında yerine getirmekten ibarettir. Bu itibarla, sporcu hizmet ifa ettiğinden, sözleşmenin hukuki niteliği iş görme sözleşmelerinden hizmet sözleşmesidir. Hizmet sözleşmesinin ayırıcı özellikleri olan hizmet görülmesi, süreklilik, ücret, bağımlılık ve bu unsurlar üzerinde kulüp ile futbolcunun anlaşması unsurları bu akitlerde de bulunmaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinin (g) bendi (1475 sayılı önceki İş Kanunu'nun ise 5. maddesinin 9. bendi) uyarın-

(1) **STÜCHELI**, Hans-Peter

(2) **Prof.Dr.Şeref ERTAŞ**, Spor Hukuku

(3) **Prof.Dr.Şeref ERTAŞ**, Spor Hukuku

ca sporcular hakkında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı açıkça ifade edildiğinden, futbolcu ile kulübü arasındaki ilişkiye Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesini düzenleyen 313. vd. Hükümlerinin uygulanması gerekmektedir⁴. Her tür iş, hizmet sözleşmesinin konusunu oluşturabileceğinden; bedeni, fikri, artistic, teknik, ilmi faaliyetler arasında bu açıdan bir farklılık mevzubahis olmamaktadır. Bu bakımdan, sporcuların yaptığı faaliyetlerin de hizmet sözleşmesine konu edilmesine bir mani yoktur.⁵

Doktrindeki baskın görüş⁶ kulüp ile futbolcu arasındaki akdin bir hizmet akdi olduğu yönündeyken **GENÇ**, bu sözleşmenin hizmet sözleşmesine benzerlik gösterdiğini, ancak bir hizmet sözleşmesi niteliğini taşımadığını ileri sürmektedir. GENÇ'e göre, Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri, açıkça İş Kanunu'nun kapsamı dışında bırakılmıştır. İş Kanunu'nun bu tutumu yanlış olsa bile, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin hizmet sözleşmesi olmasına imkan yoktur. Eğer bu sözleşmeler hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilirse, sporcuların işçi kabul edilerek, hizmet sözleşmesiyle korunan bütün faydalardan ya-

rarlandırılmaları gerekir. Bu durumda işçilere (sporculara) grev hakkını da kapsamak üzere sendikal hakların ve diğer bütün hakların tanınması zorunluluğu ortaya çıkar.

Bir başka görüş ise⁷, futbolcu ücretlerinin diğer çalışanlara göre astronomik miktarda olmasının, artık futbolcuları işçi olarak kabul etmeye olanak vermediğine, özellikle yıldız futbolcuların "müteşebbis" sayıldığına dikkat çekmektedir. Ancak, kulüp ile futbolcu arasında bir bağımlılık ilişkisi bulunduğuna göre, futbolcunun ücretinin çok yüksek olması onun işçi veya müstahdem olması niteliğini ortadan kaldırmayacaktır⁸.

Doktrindeki bir diğer görüş ise⁹, futbolcuların kulübü başarıya ulaştırmak için en üstün performanslarını göstermeyi üstlenmeleri sebebiyle, sözleşmenin niteliğini eser sözleşmesi olarak görmektedir.

Bu farklı görüşlere rağmen, futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşme, hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmelidir; aksi halde içinden çıkılmaz hukuki sorunlarla karşı karşıya gelinecektir. Nitekim, Yargıtay Onuncu Hukuk Dairesi'nin verdiği

(4) AKYİĞİT, Ercan: *İş Hukuku Açısından Ödünç İlişkisi*, Ankara 1995, s. 57, dn: ALPAGUT, Gülsevil: *Belirli süreli Hizmet Sözleşmesi*, İstanbul 1998, s. 91; KÜÇÜKGÜNGÖR, ABD, s. 46-47.

(5) SCHMIDT, s. 330; SCHNEIDER, s. 1 vd.; PETEK, *Sözleşme*, s. 46.

(6) GÖNEN, s. 4; SCHMIDT, s. 333; COŞAR, s. 148; TANDOĞAN, Haluk: *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C. I/1, 6. Bası, İstanbul 1990, s. 82; KÜÇÜKGÜNGÖR, ABD, s. 46; AKYİĞİT, s. 57, dn. 237; SAMSTAG, s. 23; ALPAGUT, s. 91; 10. HD., 31.12.2002, 9790/10380

(7) RYBAK, s. 38-39, 48-49.

(8) Prof. Dr. Şeref ERTAŞ, *Spor Hukuku*, s. 240

(9) SAUERWEIN, *Sind Vertragsspieler krankensversicherungspflichtig?*, *Die Sozialversicherung* 1951, s. 41.

bir kararda¹⁰ da, futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşme ilişkisinin hizmet sözleşmesinin niteliğine uygun olduğu belirtilmiştir.

Bir hizmet sözleşmesinden bahsedebilmek için aşağıdaki unsurların varlığının mevcudiyeti gerekmektedir. Bu unsurları bir Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi bağlamında aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

aa) İş Görülmesi

Böyle bir edimden sözedebilmek için öncelikle sözleşmenin işçi tarafının, bir iş görme borcunu üstlenmiş olması gerekir. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin konusu, futbolcunun kulübe karşı bir hizmet edimi vaat etmesi veya bir hizmet görmesidir. Burada vaat konusu veya yerine getirilen hizmet edimi, kulübün sözleşme konusu çerçevesindeki herangi bir ihtiyacının giderilmesine yarayan, onun için iktisadi bir değeri olan veya olmayan bir faaliyeti ifade etmektedir¹¹

Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri şahsi edimler içeren yani sporcunun bizzat kendisinin yapmasını gerektiren edimler içeren, futbolcunun kişisel nitelikleri dolaısıyla yapılmış sözleşmelerdir. Borçlar Kanunu'nun 320. maddesinin birinci fıkrasına göre; aksi sözleşmeden veya işin niteliğinden

anlaşılmadıkça, işçi taahhüt ettiği şeyi kendisi yapmaya mecbur olup başkasına devredemez. Bilakis işçinin, işi ifa borcunu, işin niteğinin gerektirdiği durumlarda işi bir başkasına yaptırabilme olanağı bu sözleşmede bulunmamaktadır. Bu nedenle, futbolcunun ölümü durumunda sözleşme ilişkisi kendiliğinden sona erer; kulüp, futbolcunun mirasçılarında, bu sözleşmedeki edimlerin yerine getirilmesini isteyemez.

bb) Süreklilik

İş görme sözleşmelerinden hizmet sözleşmesinin "süreklilik niteliği" üzerinde bir tartışma bulunmamakla birlikte, diğer iş görme sözleşmelerinde, bu sözleşmelerden doğan borç ilişkilerinde, borçlunun iş gördüğü süre içinde, aynı zamanda alacaklının edime ilişkin menfaati de gerçekleşiyorsa, borç ilişkisinin sürekli borç ilişkisi niteliğinden söz edilebilir¹²

Profesyonel futbolcu tek bir işi yapmadığı gibi, belirli bir sonuç meydana getirme borcu altında da değildir; emeğini harcayarak belirli bir uğraşında bulunmayı üstlenmektedir. Bu nedenle Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin tarafları arasında, sürekli bir borç ilişkisi doğmaktadır.

(10) 10. HD., T.24.01.1974, E.1974/199, K. 1974/1274 (YKD., 1975/1, s.81-83)

(11) PETEK, *Sözleşme*, s.35; İşverene mutlaka mamelektir menfaatin sağlanması, iktisadi bir değer yaratılması şart değildir. İşverenin sözleşme konusundan doğan herangi bir ihtiyacı -maddi, manevi, fikri bakımdan değer taşıyan bir ihtiyacı- tatmin eden her iş, iş görme sözleşmesine konu olabilir. (REİSOĞLU, *Hizmet Akdi*, s.39-40)

(12) SELİÇİ, *Özer: Borçlar Kanununa göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi*, İstanbul 1977, s.24; PETEK, *Sözleşme*, s.36.

Buna göre, futbolcunun yapmayı taahhüt ettiği veya yerine getirdiği hizmetin görülmesi belirli bir süre için olmalıdır. Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nda belirtilen istisnai haller dışında, sözleşmelerin süresi en az bir, en fazla beş yıl olarak belirlenebilir (PFTT. m. 17/2)

Karşılıklı menfaat durumları, futbolda belirli süreli sözleşme yapılması zorunluluğunu doğurmuştur. Taraflar birbirlerinden memnun kalırlarsa, sözleşme süresini uzatabilirler; aksi halde bu ilişkiye son verebilirler.

cc) Ücret

Futbolcunun bir kulübe bağlı olarak yaptığı çalışma, ücret karşılığındadır. Kulüp, çalıştırdığı futbolcuya ücret ödemek zorundadır. Tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olan Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nde ücret, esaslı unsurlardan biridir. Bu nedenle, ücret almaksızın futbol oynayan bir futbolcunun yaptığı faaliyet, profesyonel futbol olarak kabul edilemez; böyle bir kişi, ancak amatör futbolcu sayılabilir. Böyle bir amatör futbolcu da Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'ne taraf olamaz¹³.

Borçlar Kanunu'muzun 323. maddesinin 1. fıkrasında da, "İş sahibi, mukavele edilen yahut adet olan yahut kendisin bağlı bulunduğu umumi mukavelede tespit olunan ücreti tediye ile mükelleftir." hükmü bulunmaktadır.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, tam iki tarafa borç yükleyen (karşılıklı, sinallagmatik) bir sözleşmedir. Çünkü, bu sözleşmede futbolcunun hizmet görme borcu ile kulübün ücret ödeme borcu, mübadele halindedir. Ancak, sosyal düşüncelerle, örneğin futbolcunun sakatlığı gibi bazı durumlarda bu özellikten ayrılarak -iş sözleşmelerinde olduğu gibi- bir hizmet edimini ifa etmese bile ona ücret ödenmektedir.(PFTT. m. 27/m)¹⁴

Hizmetin karşılığını oluşturan ücret (ivaz), para veya eşya şeklinde belirlenebilir. Örneğin; Borçlar Kanunu'nun 337. maddesinin 1. fıkrasına göre; "Hilafına mukavele ve adet yoksa, iş sahibi ile birlikte ikamet eden işçinin iâşe ve süknası, ücretten bir kısım teşkil eder." Kural olarak, futbolcunun, iş sahibi ile birlikte ikamet etmesi sözkonusu olmamakla birlikte, bu hokum kıyas yoluyla kulübün tesislerinde kalan futbolcu için uygulanabilir. Böylece, futbolcuya ücretinin bir

(13) Amatör futbolcunun yaptığı sportif faaliyet ile profesyonel futbolcunun yaptığı sportif faaliyet arasında esas olarak herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak, amatör futbolcu, sportif faaliyetleri karşılığında bir ücret almadığı için, onun yaptığı faaliyet iş hukuku veya borçlar hukuku anlamında "iş" ya da "çalışma" sayılmaz. Profesyonel Futbolcu ise geçimini sağlamak amacıyla bir ücret karşılığında futbol sporunu icra etmektedir. Bunun dışında, profesyonel futbolcu, amatör futbolcu gibi kulübe üye olmadığı için gönüllü olarak futbol oynamamakta, kulüple yaptığı sözleşmeye dayanarak, tüm performansını kulübün emrine hazır tutmaktadır.(PREIS, s.18-19; PETEK, Sözleşme, s.37,dn. 11)

(14) Ancak bunun için, futbolcular tarafından hastalık ve sakatlık nedeniyle alınacak istirahat raporlarının beş gün içinde kulübe ve Futbol Federasyonu'na bildirilmesi zorunludur. Bildirilmediği takdirde futbolcu bir hak talebinde bulunamaz. (PFTT. m. 28/1)

kısımının aynı olarak veya diğer hizmetler ya da imkanlar sağlanarak ödenmesi sözkonusu olmaktadır. Örneğin; futbolcunun kalacağı evin ve beslenmesinin sağlanması, eğitim ve kursa katılma olanağının verilmesi, ücretli tatil yaptırılması gibi, para biçimindeki karşılığa, “ücret” denilmektedir.

dd) Bağımlılık

Futbolcunun hizmet edimini ifa etmesi, sözleşmenin tarafı olan kulübe bağımlılık ilişkisi içinde ve onun direktifi altında gerçekleştirilmelidir. Bu sözleşme ile, futbolcu, ücret karşılığında, belirli bir süre için kulübün hizmetinde çalışma borcu altına girer.

Bu bağımlılık ilişkisi gereğince kulüp, ne zaman, nerede ve nasıl çalışacağını, kendi amacına ve ihtiyacına göre belirler. Bu bağımlılık ilişkisi, özellikle hizmetin, kulübün belirlediği yerlerde görülmesi şartına bağlı olmasını da gerektirmektedir¹⁵.

ee) Anlaşma

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin kurulabilmesi için, kural olarak yukarıda belirlenen unsurlar üzerinde tarafların (futbolcunun ve kulübün) açık ya da örtülü olarak anlaşması (iradelerinin uyuşması) gerekir (BK. m.1 ve 2)¹⁶. Örneğin, ücret ve sözleşme süresi konusunda tarafların açık bir şekilde anlaşması şarttır; fakat diğer

unsurlar hakkında örtülü anlaşma da yeterlidir. Bu itibarla, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, tarafların Türkiye Futbol Federasyonu tarafından hazırlanmış sözleşmenin genel şartlarını ve futbolcuyla kulübün karşılıklı anlaşması sonucunda oluşacak özel şartlarını kabul etmeleri halinde meydana gelir.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin, Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı doğrultusunda hazırlanan genel hükümleri hakkında tarafların tam bir anlaşmaya varmış olmaları, sözleşmenin kurulması için zorunludur. Zaten, bu tek tip sözleşme dışındaki sözleşmeler, Federasyonca Kabul görmemektedir. Bu nedenle tarafların, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin genel hükümlerini değiştirme imkanı söz konusu değildir.

Sözleşmenin özel hükümleri ise, kanunun kesin olarak emrettiği hukuk kurallarına veya kanuna aykırılık, ahlaka ve adaba aykırılık ile kamu düzenine veya kişilik haklarına aykırılık bulunmadıkça, taraflar sözleşmenin özel hükümlerini istedikleri gibi belirleyebilirler. Borçlar Kanunu'muzun 319. maddesine göre de; “*Hizmet mukavelesinin şartları kanuna, ahlaka (adaba) mugayir olmamak üzere istenildiği gibi tayin olunabilir*”.

Borçlar Kanunu'muzun 11. maddesinin birinci fıkrasına göre;

(15) WESTERKAMP, s.88 vd.; RYBAK, s.41 vd.; SCHNEIDER, s.39 vd.

(16) Kulüp ile futbolcu arasında bu sözleşmenin imzalanmasıyla, futbolcunun kulübe üyeliği veya benzeri bir ilişki oluşmaz (BECKER, Nikolaus Michael: *Verfassungsgrectliche Schranken für die Regelung des Lizenzfußballsports in der Bundesrepublik Deutschland*, Mainz 1982, s.46); RYBAK, S.21; SCHNEIDER, s.68 vd.

bir sözleşmenin geçerliliği, kanunda açıkça öngörülmedikçe, hiçbir şekle tabi değildir. Profesyonel spor sözleşmeleri hizmet sözleşmesi niteliğini taşır ve Borçlar Kanunu'nun 314. maddesinin birinci fıkrası hizmet sözleşmesinin herhangi bir şekle bağlı olmadığını düzenlemektedir; bu bakımdan , hizmet sözleşmesi şekle bağlı olmaksızın yapılabilir.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin yapılabilmesi için, Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nda ağırlaştırılmış şekil şartları getirilmiştir.Talimat'ın "Sözleşme" başlığını taşıyan 25. maddesinin birinci fıkrasına göre, profesyonel sözleşme örneği, tek tip olarak Türkiye Futbol Federasyonu tarafından hazırlanır.Bu düzenlemeye uygun olarak Türkiye Futbol Federasyonu , "*Tek Tip Profesyonellik Sözleşmesi*"adıyla anılan örnek bir sözleşme hazırlamış ve bu sözleşmenin, profesyonel futbolcu istihdam eden kulüpler ile profesyonel futbolcular arasında yapılacak sözleşmelerde kullanılacağını belirtmiştir.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin Federasyonca tescilinin, kurucu nitelikte olmayıp, kurulmuş sözleşmenin taraflara bildirilmesini amaçladığı için açıklayıcı nitelikte olduğu ileri sürülmüştür. Ancak, tescil, hukuken kurulmuş ve geçerli olan sözleşmelerin yürürlüğü girmesini, yani futbolcunun profesyonel olarak futbol oynayabilmesini sağlar. ERTAŞ ve PETEK'e göre, Federasyon, yetkisi

doğrultusunda yapacağı inceleme sonucunda, sözleşmenin yapılmasında hukuki bir problemin olmadığı sonucuna vardığı takdirde, bu sözleşmeyi tescil ederek tarafların duyuracağı için, tescil işlemi kurucu nitelik taşır. Çünkü taraflar arasında yapılan sözleşme, Federasyonca tescil edilmediği takdirde, futbolcunun profesyonel futbolcu olarak faaliyette bulunmasına, örneğin maçlara çıkmasına olanak vermez.

Bu sözleşmelerin kulüp ile futbolcu arasındaki ilişkiyi düzenleyen tek ve münhasır belge olduğu, bu belge dışında önce veya ileri tarihli hiçbir anlaşma bulunmadığının taahhüdü, böyle bir anlaşma varsa bile, tarafların bu belgeye dayalı olarak tüm talep haklarından gayri kabili rücu olarak feragat etmiş oldukları hükmü sözleşmelerde yer almak zorundadır. (PFTT. m.25/4)

Aynı tescil dönemi içinde birden fazla kulüp ile sözleşme yapan futbolcuların sözleşmelerinden biri tescil dönemi içerisinde tarafların rızasıyla feshedilmedikçe, her ikisi de geçersiz sayılır ve hiçbiri tescil edilmez. Bu durumda futbolcu, tescil dönemini takip eden sezon sonuna kadar hiçbir kulüpte oynayamaz, Bunların yasaklı sezonu takip eden tescil döneminde sözleşme yapabilmeleri için, önceden sözleşme , imzaladıkları kulüplerin bu sözleşme uğrunda futbolcuya ödemiş oldukları para ve vermiş oldukları parayla ölçülebilen değerlerin tamamının, anılan kulüplere iade

edilmiş olması ve buna dair belgelerin Federasyona ibrazı zorludur(PFTT. m. 25/7).

Sözleşmeler, Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nda belirtilen tarihler arasında noter huzurunda, futbolcu ile kulübün yetkili temsilcisi arasında, dört nüsha olarak düzenlenmesi ve onaylanması suretiyle hazırlanır. (PFTT. m. 25/1) Sözleşmelerin tescil dönemi içerisinde olmak kaydıyla, tanzim tarihini takip eden üç iş günü içerisinde, ilgili kulüp tarafınan Federasyona ibraz edilmesi zorunludur.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin belirli bir süre için yapılması zorunludur. Ancak, Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nda belirtilen istisnai haller dışında, sözleşmelerin süresi en az bir, en fazla beş yıl olarak belirlenebilir (PFTT. m.17/2). Sözleşmenin süresi hakkında istisnai bir hüküm Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın 17. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilmiştir. Bu düzenlemeye göre, onsekiz yaşın altındaki futbolcularla imzalanacak olan sözleşmelerin süresi, üç yıldan fazla olamaz. Burada, sözleşmenin süresini tarafların diledikleri gibi belirleme özgürlükleri kısıtlanmıştır. Ancak, söz konusu kısıtlama, amatörlükten profesyonelliğe geçiş yapacak futbolcunun onsekiz yaşından küçük olmasına ilişkindir. Amatörlükten profesyonelliğe geçiş yapacak futbolcunun onsekiz yaşından büyük olması durumunda ise, sözleşme süresi beş yıldan fazla olmamak kaydıyla, ta-

raflar arasında serbestçe belirlenebilir.

Yürürlükte olan Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın 23. maddesine göre, futbolcuların Federasyona tescil edilmesi ve transfer işlemlerinin yapılabilmesi için, 12 aylık dönem içerisinde, futbolcunun tescilinin bir transferle sınırlı olması şartıyla, yılda iki adet transfer dönemi olacak; bunlardan birincisi sezon sonunda, ikincisi ise sezon ortasında olacak şekilde düzenlenecektir. Transferin ve Federasyona tescil işlemlerinin yapılacağı tarihler, birinci transfer döneminden önce her yıl Federasyonca tespit ve ilan edilecektir.

Talimat'ın 25. maddesinin beşinci fıkrasına göre sözleşmeler tescil dönemi içerisinde olmak üzere imzalanabilecektir; zira, sözleşmelerin, düzenlenme tarihini takip eden 3 iş günü içerisinde, ilgili kulüp tarafından Federasyona ibraz edilmesi zorunludur.

b) Sözleşmenin Sona Ermesi

Kulüp ile Futbolcu arasında yapılan Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin sona ermesi farklı şekillerde meydana gelebilmektedir.

1.Kendiliğinden Sona Erme

Kendiliğinden sona erme şartları Borçlar Kanunu'muzda da belirtildiği gibi; Sözleşme süresinin dolması, akit taraflardan birinin ölmesi, tüzel kişinin iflası veya tüzel kişiliğini kaybetmesi, bozucu şartın gerçekleşmesi hallerini kapsamaktadır.

2. Fesih Yoluyla Sona Erme

Sözleşme taraflarından birinin borçlarına aykırı davranması durumunda, sözleşmenin diğer tarafına PFTT'nin 31. ve devamı maddelerinde sözleşmeyi feshetme hakkı tanınmaktadır. Futbolcunun sözleşmeyi feshedebileceği durumlar ise PFTT'nin 32. maddesinde düzenlenmiştir.

3. Karşılıklı Anlaşma Yoluyla Sona Erme

Sözleşme taraflarından her ikisinin de, artık bu ilişkiye devam etmek istemediği haller sözkonusu olabilir. Böyle durumlarda, taraflara bu sözleşme ilişkisine karşılıklı olarak son verme hakkı tanınmıştır. Taraflar, bu yolla, daha önce aralarında yapmış oldukları sözleşmeden doğan alacak ve borçlardan karşılıklı olarak vazgeçmekte, ala-

caklı ve borçlu sıfat ve durumlarına son vermektedirler. Buna "ikale" veya "sözleşmeyi ortadan kaldırma sözleşmesi" de denilmektedir¹⁷

4. Sona Ermenin Sonuçları

Kulüp ie Futbolcu arasında yapılan Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin sona ermesinin; futbolcunun serbest kalması, bu sona erme nedeniyle zarar gören tarafın tazminat isteyebilmesi, sözleşme ilişkisi sona ermesine rağmen tarafların rekabet yasağı ve sır saklama yükümlülüğünün bulunması gibi bazı sonuçları bulunmaktadır. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin karşılıklı fesih veya sözleşmeyi kulübün ya da futbolcunun feshetmesiyle sona erdiği durumlarda, futbolcu serbest kalarak dilediği kulüp ile sözleşme yapma hakkını kazanır¹⁸.

(17) EREN, s.1210; OĞUZMAN/ÖZ,s.412, dn. 1; PETEK, Sözleşme, s. 349

(18) Prof.Dr.Şeref Ertuş, PETEK

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİ

Av. DİLEK ÇOBAN

Sözleşme, profesyonel takım kurulmasına izin verilen ve profesyonel futbolcu istihdam etmek isteyen kulüpler ile futbol sporunu bir kulübe sözleşmeyle bağlı olarak, bu sözleşmenin kendisine yüklediği sorumluluk altında ve bir ücret karşılığında yapmak isteyen futbolcu arasında kurulan bir sözleşme olup, bu sözleşmenin konusunu, futbolcunun ücret karşılığında kulübü için futbol oynamayı taahhüt etmesi, gücünü ve mesaisini bu amaç uğruna harcamayı yüklenmesi, kulübün de bunun karşılığında futbolcuya ücret ödemeyi üstlenmesi oluşturur

1. GİRİŞ

Günümüzde futbolun öneminin hem ülkemizde hem de dünyada hızla arttığı bilinmektedir. Futbol hem ekonomik hem de sosyal açıdan giderek gelişmekte, futbolcular da aldıkları transfer ücretleri ve reklam gelirleri ile dikkat çekmektedirler. Ancak bununla birlikte futbolcuların sözleşmelerinin hukuki boyutunu bilmemeleri nedeniyle yaşadıkları birçok sorun da çözümsüz kalmaktadır.

Profesyonel Futbolcu kavramı “Futbol faaliyetine katılması ile ilgili zorunlu giderler dışında, ayrıca kulübünden ücret alan ve kulübü ile bu hususta yazılı bir sözleşmesi bulunan futbolcuları” ifade eder¹

Türkiye’de kulüpler ile profesyonel futbolcular arasında Türkiye Futbol Federasyonunca öngörülen tek tip sözleşme imzalanır. Bu sözleşmeler Türkiye Futbol Federasyonunun onayına tabi tutulmaktadır.

2. SÖZLEŞMENİN TANIMI, KONUSU VE UNSURLARI

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi; “Profesyonel takım kurulmasına izin verilen kulüpler ile profesyonel futbolcular arasında yapılan ve futbolcunun, futbol sporunu bir kulübe bağlı olarak, ücret karşılığında, profesyonel olarak, yapmayı yüklediği, tarafların karşılıklı bazı haklara sahip olmasını ve borçlar

(1) Profesyonel Futbol Ve Transfer Talimatı, Madde:4.

altına girmesini öngören rızai bir sözleşmedir.²

*Sözleşme, profesyonel takım kurulmasına izin verilen ve profesyonel futbolcu istihdam etmek isteyen kulüpler ile futbol sporunu bir kulübe sözleşmeyle bağlı olarak, bu sözleşmenin kendisine yüklediği sorumluluk altında ve bir ücret karşılığında yapmak isteyen futbolcu arasında kurulan bir sözleşme olup, bu sözleşmenin konusunu, futbolcunun ücret karşılığında kulübü için futbol oynamayı taahhüt etmesi, gücünü ve mesaisini bu amaç uğruna harcamayı yüklenmesi, kulübün de bunun karşılığında futbolcuya ücret ödemeyi üstlenmesi oluşturur*³.

Sözleşmenin unsurlarını, belirli bir işin görülmesi ve sözleşme futbolcunun kişiliğine bağlı olarak yapıldığından işin bizzat futbolcu tarafından yapılması, futbolcunun taahhüt ettiği süreler içerisinde, süreklilik niteliğine bağlı olarak, işin belirli bir süre için yapılması, oluşturur. Bu sözleşmelerin süresi Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbol Ve Transfer Talimatının 17. maddesinde belirtildiği gibi en fazla beş yıl olarak belirlenebilir ve sözleşmelerin sona erme tarihleri her halükarda (bütün liglerin hemen hemen bitme tarihi olan) 31 Mayıs olarak tespit edilmesi zorunludur.

Bir diğer unsur ücrettir. Futbolcu kulübüyle bir ücret karşılı-

ğında anlaşır. Yapılacak ödemele-
rin tip sözleşmede gösterilmesi zorunludur. Futbolcu aylık ücret ve transfer ücreti şeklinde iki tür ücret alır. Bu hizmet karşılığında futbolcular ücretlerini ya maç başı ya da zamana göre almaktadırlar⁴. Futbolcular sözleşmelerine aldıkları gerçek ücreti yazmayıp, vergi yükümlülüğünden kurtulmaya çalışmaktadırlar. Bunun sonucunda ise daha sonra ücret konusunda kulüpleriyle anlaşmazlık yaşamaktadırlar.

Bağımlılık ve anlaşma sözleşmesinin diğer unsurlarıdır.

Türkiye Futbol Federasyonunun belirlediği tip sözleşme formuna uygun düzenlenmeyen ya da aykırı hüküm taşıyan sözleşmeler Türkiye Futbol Federasyonu tarafından onaylanmamaktadır.

Sözleşmenin hukuki niteliği hakkında çeşitli fikirler bulunmaktadır⁵. Doktrindeki baskın görüş kulüp ile futbolcu arasındaki sözleşmenin bir hizmet sözleşmesi olduğudur. Bir başka görüş ise sözleşmenin hizmet sözleşmesi niteliği taşımadığı çünkü bu sözleşmelerin iş kanunu kapsamı dışında bırakıldığı, bu yanlış bir tutum olsa bile, hizmet sözleşmesi denilemeyeceği kabul edilir. Bir diğer görüş ise futbolcuların aldıkları astronomik ücretler dolayısıyla onları işçi olarak kabul etmenin mümkün olmadığıdır. Bir diğer görüş de kabul edilen

(2) PETEK Hasan, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, 2002, S. 34.

(3) PETEK, S. 33.

(4) PETEK, s. 39

(5) PETEK, s. 47

sözleşmenin eser sözleşmesi niteliğinde bulunduğudır. Bir başka görüşte ise⁶ Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmenin resmi gazete- de yayınlanıp yürürlüğe giren Türkiye Futbol Federasyonu Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Ana Statüde düzenlemiş olması dolası ile bu sözleşmenin isimsiz bir sözleşme olduğu yönündedir.

3. SÖZLEŞMENİN YANLARI

Sözleşme profesyonel futbolcuyla kulüpler arasında yapılır. Sözleşmenin tarafı olan Spor kulüpleri dernek veya ticaret şirketi şeklinde kurulmuş olabilir.

Futbolcuya sözleşme dolayısıyla lisansı verecek olan kurum Türkiye Futbol Federasyonudur. Lisans verilmesi yanında Türkiye Futbol Federasyonunun birçok görevi de bulunmaktadır.

Sözleşmeyle ilgili çıkacak mali ve idari uyuşmazlıklarda ilk derece de yetkili olan Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kuruludur. Yönetim kurulu kulüp ile futbolcu arasında çıkan anlaşmazlıklarda sorunu inceleyip karara bağlar. Yönetim kurulunun kararlarına karşı Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kuruluna itiraz için başvuru yapılır. Tahkim kurulunun bu konuda vereceği kararlar kesin olup başka herhangi bir yere başvuru yapılamaz. Ayrıca tahkim kurulu-

nun vereceği kararlar idari veya yargısal mercilerin onayına tabi değildir.

4. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ

Sözleşme kendiliğinden sona erebilir ve bu durumda tarafların bir girişimde bulunmasına gerek yoktur. Sözleşmenin belirli süreli yapılması gerektiğinden dolayı, süresinin dolması ile sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Taraflar sözleşmenin devamını istiyorlarsa yeni bir sözleşme imzalamaları gerekir.

Futbolcunun ölümü halinde ve sözleşmenin diğer tarafı olan tüzel kişi kulübün tüzel kişiliğini kaybetmesi ve iflas halinde de sözleşme kendiliğinden sona erecektir.

Taraflar karşılıklı anlaşarak sözleşmeyi fesh edip, sona erdirebilecekleri gibi taraflardan birinin borçlarına aykırı davranması nedeniyle diğer tarafın fesih ihbarı ile de sözleşme sona erdirilebilir. Bu durumda noterde düzenlenecek olan fesihnamenin bir örneğinin bilgi için Türkiye Futbol Federasyonuna gönderilmesi gerekmektedir.

Borçlar kanunu m. 152/1 uyarınca sözleşmelerde bozucu şartlar bulunabilir. Bu durumda bozucu şartın yerine gelmesiyle sözleşme kendiliğinden sona erecek, ve bir hüküm ifade etmeyecektir.

(6) KAZANCI, Mehmet Necmettin; Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi, S.71.

ULUSLARARASI, AVRUPA VE TÜRK SPOR (FUTBOL) HUKUKU İLE YAYINLARA DAİR MÜNHASIR HAKLAR VE REKABET HUKUKU BOYUTU

Av. HAKAN HANLI

"Sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur"

"Ben sporcunun zeki, çevik aynı zamanda ahlâklısını severim"

Mustafa Kemal ATATÜRK

*'Hukuk ilimi mukaddes bir şeydir, kıymetini para ile ölçmek onu aş-
ğılatmak olur'*

Ulpianus

'Futbol, asla sadece futbol değildir'

Simon Cooper

I. GİRİŞ: 'İNSANLIK TARİHİ VE SPOR'

Spor; evrensel kültürün bir parçası, dünyada dili, ırkı, dini, tabiyeti, farklı insanları birleştiren önemli bir vasıtaadır. Dünya barışına katkı sağlayan bir etkinliktir.

Günümüzün sporu, fiziksel faydalarının yanı sıra insanların ruhsal sağlığını da olumlu yönde etkilemek, sosyal ve moral kazançlar sağlamak amacı ile yapılan hareketler topluluğu olarak da tanımlayabiliriz.

Spor sözlük anlamı olarak lâtincede **Disporate** ve **Desport** yani ; *"dağıtmak, bir birinden ayırmak"*

anlamına gelen sözcüklerden 17. y.y. den sonra günümüze gelinceye kadar ilk hecesi aşınarak **"Sport"** biçimine dönüştüğü filologlarca ifade edilmektedir.

Britannica ansiklopedisi spor'u; *"belirli ölçüde güç ve beceri gerektiren yarışmalı ve eğlenceli etkinlikler"* olarak tanımlamaktadır.

Roma İmparatorluğu döneminde **"SENATUS POPULUS QUE ROMANUS (Roma Senatosu ve Halkı)"** anlamına gelen **'S.P.Q.R.'**; gladyatörlerin mücadele ettiği Roma Colloseum (arenasının) ve lejyonerler birliklerin taşıdığı semboldür. Spor kelimesi ile ilgisi bulunmamaktadır.

Sportif ögelerin tümünde dinlenmek, eğlenmek olduğu kadar aynı zamanda *sosyal bir kaynaşma* da vardır. Toplumla ve farklı toplumlarla kaynaşma ve özdeşleşme konusunda spor önemli görevler üstlenir. Sporun sağladığı bedensel ve ruhsal anlamdaki doyum olanakları, serbest zamanları ve yaşam seviyeleri düzenli olarak artan sanayileşmiş ülkelerin özlemini duyduğu yeni bir yaşam şeklinin ayrılmaz parçasıdır.

İnsanlık tarihinden bu güne değin insanoğlu hep çalışagelmıştır. İlk çağlardan günümüze kadar savaş için çalışmış, barış için çalışmış, kendi egoları olduğu kadar içinde buldukları toplum için de çalışagelmışlerdir. Böyle bir efor kaybı ile bu insanların hepsi spor mu yapıyordu acaba diye sorarsak; "bugünkü tanımına göre tarihte spor ne zaman başlamıştır?" sorusu akla gelecektir. Sporun ne zaman başladığının belirlenmesi hemen, hemen olanaksızdır. Bazı araştırmacılar bu soruya; "*Spor insanlığın yer yüzüne yayılması ile başlamıştır.*" derken, bazıları ise spor'u; "*İnsanların ilk çağlarda ahababalarından, daha sonra içinde yaşadıkları kavim ve kabilelerden taklit etmek suretiyle öğrenmişler*" demektedirler.

II. SPOR BİLİMİ: "SPOR HUKUKU"

Günümüzde spor, ilk başta çok önemli bir kitle eğitim vasıtasıdır. **Spor**; insan bedenini fiziki yönüyle

geliştirdiği gibi oyunlar, hareketler, yarışmalar vasıtasıyla aynı zamanda *insan seciyesini, egosunu, davranış niteliğini, pisişik yapısını* belirleyen **yeni bir bilim dalıdır**.

Sporun getirdiği farklı sorunlara ait bilimsel bulgu, tartışma ve metodların oluşturduğu alana ise '**Spor bilimi**' diyoruz. Özellikle sporda ileri gitmiş ülkeler, on yıl öncesine göre daha farklı algılanmaya başlamıştır. Örneğin spor meslek alanları alt gruplara ayrılmış, bu meslek dalları da kendi konularında uzmanlık gerektiren meslekler haline gelmişlerdir.

Çok yakın bir zamana kadar ülkemizde de hepimizin bildiği gibi spor meslek dalı olarak sadece beden eğitimi öğretmenliği ile branş antrenörlüğü bulunmakta idi. Oysa şimdi spor'a ilişkin **öğretmenlik, kondisyon ve sağlıkla ilgili meslekler, spor yönetimi, spor basını ve yayımcılığı, spor hukuku, spor danışmanlığı, spor bilimcisi, spor hekimliği, spor istatistikcisi**, ve benzeri bir çok değişik meslek grupları ortaya çıkmıştır. Bunlar da kendi içerisinde alt gruplara ayrılmaktadırlar.

Spor bilimi doktrininin bu denli yeni boyutlar kazanması ile toplumlar ve uluslar, özetle tüm dünya, spor kavramını deyim yerinde ise; *adeta yeni baştan keşfetmektedirler*.

Ahlâk eğitimi ile spor eğitimi de birbirinden soyutlamak olmaz. Bu iki kavram etle tırnak gibi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Büyük önder **Mustafa Kemâl ATATÜRK**;

"Ben sporcunun zeki, çevik aynı zamanda ahlâklısını severim" cümlesinde, bu hususu en somut biçimde dile getirmiştir. Çünkü kişi seçtiği spor eğitimi vasıtası ile *bu sağlam vücuda çelik gibi bir seciye, sade, temiz, açık, doğru ve hür bir ruh aşılar*. Sıhhatini ihmal eden kuvvetsiz ve çürük vücudun iyi bir kafa yapısına aday olması oldukça zorlaşır. Burada, ahlâk eğitimi ile spor eğitiminden beklenen sonuç kuvvetli bir kişilik yapısıdır.

III. DÜNYA SPORU: 'OLİMPİYAT OYUNLARI: SÜBVANSİYONLU MİLLİYETÇİLİK VE EVRENSEL PRESTİJ'

Uluslararası spor karşılaşmalarının bir savaş değil, aksine bir barış unsuru olduğu herkesce bilindiğini düşünüyoruz. Nasıl ki bir devletler hukuku varsa bir de uluslararası-üstü spor hukuku vardır (örneğin futbol dalında FİFA, UEFA ve AB hukuk müktesebatı vd....).

Spor, uluslararası plâformda mücadelenin *en asilî*'dir. Çünkü spor, *barışın mücadelesi*'dir. Uluslararası spor mücadeleleri, politik mücedelelere de benzemez. Sportif karşılaşmalar *mertçe, hilesiz, dostça*, yani kısacası *sportmence*'dir. Böyle bir sportmenlik için insan doğuştan sporcu olamaz, o unvanı hak etmesi, kazanması gerekir.

Uluslararası yarışmalarda sporcuların hepsinde aynı duygu vardır. İç dünyalarını aynı heyecan ve düşünce kaplar. Bu öyle bir mü-

cadeledir ki, bir ulusa yönelmiş de değildir. Taraflar karşı karşıya gelmekle birlikte, arzulanın ideal tek'tir. Dünya gençliği bu muhteşem kalabalık içinde her renk saça, her cins tene ve dünyada mevcut bütün ırklara rastlamak mümkün olup, özellikle artmakta ve örgütlenmekte olan ırkçılıkla mücadelede de büyük önem taşır.

Zaten Olimpiyat Oyunlarının birbirine geçen beş halkası, beş kıtanın birbiri ile kenetlenmesini ifade eder. Farklılıklardan oluşan bu topluluk, gençlerin ortak bir dava uğrunda birleştiği ve bazı ressamların resmetmeyi arzuladıkları *muhteşem bir evrensel barış ve uyum tablosudur*. Böylelikle spor, kitlelerde bağımlılık yaratmak suretiyle zaman içerisinde bunun simgesi haline dönüşen Olimpiyat Oyunları bir tür devletlerin bir tür *sübvansiyonlu milliyetçilik* yaptıkları ve *evrensel prestij* kazandıkları bir platforma da dönüşebilmektedir.

IV. ULUSLARARASI VE AVRUPA FUTBOL TARİHİ VE ÖRGÜTLERİ: 'FİFA VE UEFA'

Futbol, tarihsel olarak, tenis topu, çakıl taşı, misket, konserve kutusu veya kumaşlardan yapılmış bir topla herhangi bir kimsenin bile hazırlıksız ve bilmeden oynayabileceği bir oyun olarak tanımlanır. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) ünlü futbolcu Pele'nin çocukluk yıllarında misketle futbol becerisini futbol tarihine ge-

çebilecek bir belge olarak kabul ediliyor.

UEFA kaynaklarına göre; Maya ve Azteklerin, Çinlilerin (tsu chu, Zu-Qiu), Mısırlıların, Eskimoların (aqsatuk), Romalıların ve Yunanlıların bir topu taşıyıp, tekmeleyerek icra ettikleri bir oyun olarak da biliniyor.

Roma İmparatorluğu döneminde, 217 tarihinde bir İngiliz köyüne yenilen takımdan bahsedilirken, futbolu İngilizler'den almış oldukları gortaya çıkıyor. Bu dönemde futbol kuralı bir spordur. Daha sonra İngiliz Kralı III.Edward tarafından askerleri okçuluk eğitimine yönlendirmek için Kraliyet Kararnamesiyle yasakla'da, pratikte etkisiz kaldığı biliniyor. İlk futbol kulübü **'Sheffield'** ismiyle kuruluyor ve bunu 1862'de **'Uppingham'** izliyor.

Futbol, XIX. yy'de dünya genelindeki zafer yürüyüşüne emperyal antrenman aracı olarak çıkıyor. Dünya Savaşları, futbolun kıtada popülerleşmesinde önemli rol oynuyor. Yüzyılın başındaki bu tecrübeler, Avrupa'nın henüz ileri bir sanayileşme alt-yapısının olmadığı bölgelerinde, bu oyunun yayılması da hızlandırıyor.

V. TÜRK FUTBOL TARİHİ, HUKUKU VE KULÜPLER: "BEŞİKTAŞ, GALATASARAY VE FENERBAHÇE"

Osmanlı İmparatorluğu'nda kıvılcımlanan sportif etkinliklerde benzer izler görülüyor. 1889'da ku-

ruhan ilk futbol kulübü **'Black Stoc-king / Siyah Çoraplılar'**, II. Abdülhamid tarafından kapatılıyor. İlk amatör futbol Kulübü ise 1902'de Kadıköy Futbol Kulübü olarak kuruluyor. İlk spor kulübü ise 1903'te **'Beşiktaş Jimnastik Kulübü-BJK'** olarak kuruluyor. 1905'te Galatasaray, 1907'de Fenerbahçe Spor Kulüpleri kurulmak suretiyle, İstanbul Futbol Ligi'ne katılıyorlar.

Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FİFA) 1904 yılında kuruluyor. Avrupalı üyelere İngiltere 1905'te, G.Afrika 1909, Latin Amerika Ülkeleri ise 1912'de katılıyor. 1953 tarihinde Paris'te yapılan FİFA Kongresi'nde, kıtalarda mevcut milli futbol kuruluşları yeni bir düzene kavuşturulurken, burada alına karar gereğince 1954'de Avrupa Futbol Federasyonları Birliği(UEFA) da kuruluyor. Böylelikle Avrupa Futbol Şampiyonaları'nın başlangıç temeli atılıyor ve genişlemeye başlıyor.

T.C. Anayasası **'IX.Gençlik ve Spor'** başlığı altında **'Sporun Geliştirilmesi'** alt-başlığının 59. maddesi gereğince; *'Devlet, her yaş-taki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcu-yu korur'*.

1. Futbol Hukuku'nun Tüzel Süjeleri: "Türk Futbol Federasyonu"

Türkiye'de spor faaliyetleri, genel olarak T.C. Başbakanlığına bağlı 'Gençlik ve Spor Genel Mü-

dürlüğü' tarafından ve 3289 sayılı özel bir kanun ile yürütölmektedir. Futbol faaliyetleri ise, 3813 sayılı kanun ile Başbakanlık gözetiminde ve özel hukuk hükömlerine tabi olarak kurulan, Türk Futbol Federasyonu ("TFF") tarafından yürütölmektedir.

3813 sayılı Kanunun amacı; *futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürötmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükömlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usüleri düzenlemek olup, merkezi Ankara'dır.*

Türk Futbol Federasyonunun görevleri kısaca şöyledir ;

1. Futbol faaliyetlerini yürötmek, futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak, bu konulardaki her türlü düzenlemeyi yapmak, kararlar almak ve uygulamak,

2. Milli ve milletlerarası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak ve Türkiye'yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek,

3. Yurt içi ve yurt-dışı futbol faaliyetleri ile milli müsabakalar için plan, program ve benzeri her türlü düzenlemeyi yapmak ve başarılı sonuç sağlanması için gerekli tedbirleri almak.

Futbol kulüpleri ile diğör spor kulüplerinin futbol şubeleri de federasyona bağlıdır.

2. Futbol Hukuku'nun Gerçek Süjeleri

a. Sporcular : Spor olayını gerçekleştiren spor kurallarına uygun hareket etmek suretiyle, yetenek ve gayretleri ile rakiplerini yenmeyi hedefleyen gerçek kişilerdir.

b. Teknik direktörler: Bireysel sporlarda sporcuyu, takım sporlarında ise takımı müsabakalara hazırlamak amacıyla çalıştıran ve kadroları sporcuların performans ve kaabiliyetlerine göre tesbit eden hayati öneme haiz kişilerdir.

c. Antrenörler: Sporculara ; spor kurallarını, spor beceri ve taktiklerini öğretmek suretiyle, yeni yetenekleri keşfederek müsabakalara hazırlayan ve disipline edebilecek, bilgi ve tecrübeye sahip kişilerdir.

d. Menajerler: Yönetici, sorumluluk sahibi kişiler olup, bu müessesenin FIFA ve UEFA kurallarına uygun çalıştırılması ve Türk futbolu için, özellikle kulüp ve futbolcularımızın maddi ve/veya manevi kayıplara uğramaması için, uyumlu bir şekilde yapılandırılması gerekli ve önemlidir.

e. Yöneticiler: Genel olarak, söz ve davranışlarıyla topluma mal olmuş, varlıklı kişiler ya da önemli kamu görevi ifa etmiş kişilerdir. Son yıllarda profesyonel yönetici yetiştirecek Spor Yöneticiliği okul-

larından profesyonel yöneticiler de yetişmektedir.

f. Hakemler: Spor karşılaşmalarını milli ve milletlerarası kurallara uygun bir şekilde yapılmasını sağlayan kişilerdir.

g. Gözlemciler: Hakemleri denetleyen ve tarafsızlığı garanti eden kişilerdir.

h. Ajanlar: Amatör spor branşlarında, bölgelerinde bulunan yetenekli sporcuları tesbit eden ve sporcuların spor yaşantılarının geliştirilmesini sağlayan kişilerdir.

i. Taraftarlar ve Amigolar: Spor kulüplerinin yurt içi ve yurtdışı faaliyetlerinde, maddi ve manevi desteği içtenlikle veren kişilerdir.

3. Futbol Oyun Kuralları:

FİFA ve UEFA tarafından oyun sahası, top, oyuncu ekimanları, oyun süresi ve kuralları (penaltı, free-kick, korner, taç, off-side, faul, goal, top içeride veya dışarıda) ve skor methodları ve standartları tespit edilmiştir.

(http://www.fifa.com/fifa/futsal/laws/2004/LOTG2004_e.pdf).

4. Futbol Hukuku Alanında Bilimsel Çalışmalar:

Her ülkede olduğu gibi, Türk Futbol Kulüpleri tarafından bu alanı düzenleyen hukuki çalışmalar sponsorluk bazında desteklenilmekle birlikte, üniversitelerde dersler verilmekte, bilimsel tezler ve eserler hazırlanılmaktadır.

VI. ULUSLARARASI, AVRUPA VE TÜRK FUTBOL HUKUKU: "TAHKİM MAHKEMESİ"

Sporun evrensel niteliği gereği, spor hukuku'da gelişim içerisinde. Bu alana yönelik kurallar ve hukuki düzenlemeler ile doğabilecek uyuşmazlıkların karara bağlanma mekanizmaları gelişmekte ve gitgide uyumlu bir şekilde entegre olmaktadır.

İsviçre'nin Lozan kentinde 1984'de kurulan ve özel statüye sahip olan Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), futbol alanındaki hukuki uyuşmazlıkları, ilgili prosedür çerçevesinde ; arabuluculuk ve hakemlik yoluyla çözüme kavuşturmaktadır. 50'nin üzerinde ülkeden yaklaşık 150 Hakem görev yapmakta ve her yıl 50'nin üzerinde dosya karara bağlamaktadır.

Avrupa Birliği Aralık 2000'de Spor alanında Nice Deklerasyonu hazırlamak suretiyle, üye ülkelerin bu alandaki yetkililerini, spor federasyonları ve spor örgütlerinin görüşlerini almak suretiyle bir 'spor politikası' oluşturmaya çalışılmış ve bir direktif yayınlamıştır. Bu direktifle resmi ve sivil spor otoriteler arasında diyalog tesis edilmek suretiyle, ortak sorunların iştirah yoluyla karara bağlama kurallarını tespit etmeyi hedeflemektedir.

Türkiye'de 3813 Sayılı Kanun (değiştiren 4563 Sayılı Kanun) ile kurulan özerk Tahkim Kurulu, ulusal seviyedeki spor alanındaki hukuki uyuşmazlık ve sorunları

karara bağlamaktadır. Tahkim zorunlu olarak uygulanmakta ve kararlar ikesindir. Avrupa'da ise tahkim isteğe bağlı olarak uygulanmaktadır. Türk Tahkim Mahkemesi, futbol alanında FİFA ve UEFA hukuk kurallarına gelişerek uyum sağlamak ve uyuşmazlıkları karara bağlamaktadır.

VII. AB YENİ SİSTEM KURALLARI '2004 EYLEM PLANI': 'FUTBOL ENDÜSTRİSİ'

1. AB Yeni Sistem Kuralları:

Futbol endüstrisinin önemli bir ekonomik faaliyet alanı olmasından dolayı, Avrupa Ticaret (Rekabet) ve İş hukuku açılarından, futbol muaf tutma girişimleri başarısızlığa uğradı. AB Amsterdam Antlaşması ile spor alanının düzenleneceğine dair bir bildiri yayınlandı. Bu bildiri; kurumsallaşmadan işbirlikliklerine, ticaretten rekabete, görsel-işitsel yayınlardan sigortaya, serbest dolaşımdan istihdama, güvenlikten sağlığa, eğitimden dopinge, kara-paradan karaborsa bilet satışlarına, muhasebe tekniklerinden ve vergiye, şeffaflıktan mali fon desteğine ve diğer ilgili alanlara kadar, gerekli düzenlemelerin hazırlanacağı ve uygulamaya konulacağı yayınlandı. (*AB Spor Yayınu Özel Hakları ve Rekabet Yasası-makale-<http://www.elegans.com.tr/67/haber034.html>*).

AB Ülkeleri ile FİFA ve UEFA futbol otoriteleri arasında üzerinde uzlaşılan yeni transfer sistemine göre ;

a. Yeni Oyuncu yetiştirilmesi: Futbol kulüpleri genç oyuncuların yetiştirilmesine özen göstereceklerdir.

b. Dayanışma fonu: Futbol kulüplerinin gelirlerinin belirli yüzdelerini, sporcuların eğitim ve yetiştirilmeleri için öngörmeleridir. Transfer ücretlerinin %5 'i bu fona aktarılması öngörülmektedir.

c. Transfer dönemi: Her futbol sezonunda tek bir transfer dönemi ilave olarak sınırlı bir kez yapılabilecek sezon ortası transferi mümkün olabilecektir.

d. Transfer Sözleşmeleri ve fesih: Bu tip sözleşmeler en az 1 yıl en fazla 5 yıl süreli düzenlenilmektedir. Sözleşmelerin korunması amacıyla, oyuncunun 28 yaşına kadar 3 yıllık, bu yaştan sonra ise, 2 yıllık olarak düzenlenecektir. Sözleşmelerin feshi'nin haksız rekabete sebebiyet vermemesi amacıyla, tek yanlı fesihlerin ancak sezon sonunda yapılabilmesi ve haklı olan tarafa makul miktarda tazminat öngörülmesi gereklidir.

e. Tahkim: Uyuşmazlıkların çözümününün bağımsız ve uzman bir Tahkim Kurulunca çözüme kavuşturulması. Ulusal mahkemeleri dışlamayan isteğe bağlı tahkim uygulanmalıdır.

Uluslararası ve üstü hukuk sistemlerinde, birbiriyle çatışan veya yarışan mafaatların başarıyla dengeye kavuşturulabilmesi amacıyla, ulusal hukuk sistemlerine dayandırılmaları önemlidir. Kulüp ve futbol oyuncusu arasındaki hukuki ilişki ulusal iş hukukuna uy-

gun olmalıdır ki, uluslararası veya üstü alanda geçerli olabilsin. Avrupa hukuk sisteminde 'birincil' ve 'ikincil' olarak değerlendirilen teoriye göre; 'eğer bir uyuşmazlık ulusal hukuku ilgilendirip, bu mevzuata göre çözülebilecekse, AB ile bağlantılı olsa dahi daha verimli ve kolay ise, ulusal seviyede çözüme kavuşturulur. Ancak uyuşmazlıkların niteliğine göre bu teori farklı olarak da uygulanabilmektedir.

f. Kara-para ile mücadele: Yeni muhasebe teknikleri ve kaynağı belirsiz ve şüpheli para transferlerinin titizlikle ve sıkı bir şekilde araştırılmasına yönelik, uluslararası ve ulusal her türlü idari, mali ve adli işbirlikleri yapılmaktadır (bknz. *International Elegans Magazine* ve *IFLR / Global Maoney Laundering-Financial Crime*, Avukat Hakan HANLI-makale-Ekim 2002).

h. Sermaye Piyasası ve Borsa işlemleri: Futbol Kulüplerinin şirket statüsünde olanlarının, sermaye piyasaları mevzuatı çerçevesinde, menkul kıymetler borsası aracılığıyla halka arzları ve ilgili bidirimler ile diğer hususlar önem arz etmektedir.

g. Diğer hususlar: Telif hakları, markalar, logolar, lisanslar, ticari ürünler, müzik eserleri, reklamlar, spor-toto, loto, kara-borsa bilet satışları, insan ticareti, vd... Örneğin David Beckham'ın Police marka gözlüğü üreten firmayla, kendi adının kullanılması hususunda bir ticari sözleşme yaptığı bilinmektedir.

2. AB Komisyonu 'Spor ile Eğitim Eylem Planı 2004': "Yeni Fırsatlar ve Mücadeleler"

AB Komisyonu 2000 yılında futbol otoritelerine karşı eylem planı adı altında; mevcut uluslararası transfer sisteminin, AB Vatandaşlarının Serbest Dolaşım hakkını ihlal etmesinden dolayı yapılması gerekli mücadele ve yeni düzenleme konularını, özellikle de 2004 yılını da 'Sporla Eğitim yılı' olarak ilan etti.

Ayrıca Spor aracılığıyla ; genişleme sürecinde sosyal diyalog tesisi, sınırsız televizyon yayıncılığı, yeni iş sahaları yaratarak isdihdama katkı, uyuşturucu ile mücadele, hooliganizm ile mücadele ve ilgili diğer katkılarda bulunmayı hedeflemiştir. Özellikle, uluslararası platformda ciddi bir sorun olan hooliganizm ile mücadelede, futbol maçlarının, döner bıçağı, balta ve benzeri hertürlü patlayıcı madde ile ağız dolusu küfürlerle seyredilen, sözde centilmenlik dolu sportif içerikli koşturuya dönüşmemesine dikkat çekmek istemiştir.

3. Bernard Tapis Skandalı:

Futbol'dan elde edilen gelirler, bazen nahoş mecralardan gelebilmektedir ve bu genel bir olgudur. Simon Cooper'ın ifade ettiği üzere 'futbol, asla sadece futbol değildir'. Bu açıdan, akla gelen örneklerden birisi Fransız İşadamı ve Olympic Marseille Kulübü Başkanı Bernard Tapis'nin yaratmış olduğu skandal'dır.

Modern İktisat teorisine göre 'Optimal Corruption' (Çürüme); 'hiç bir zaman kapitalist sistemde bütün gelirler yasal sınırlar içerisinde elde edilmez'. Ama çürümenin 'kabul edilebilir bir derecesi' vardır. Her toplum; bir kayıt içilik ve dışılığı, sistemin yürümesine engel olmayacak kadar bir çüreme oranını ile dengeleyebilir.

Avrupa Futbol Kulüplerinin harcamalarının gelirlerine uygun oranda olması ve bunun denetlenmesi zorunluluğu gereği, hukuki mevzuatlarla titiz ve sıkı bir şekilde düzenlenilip, uygulamaya konuldu. Örneğin yeni muhasebe teknikleri ve kontroller, transferler ve, lisanların denetimi, kara-para ile mücadele ve ilgili diğer hususlar. Türk Futbol Kulüpleri de bu uygulamalara uyum sağlamak durumundadır.

4. Avrupa Birliği ve UEFA Mevzuat Çatışması: "Bosman Davası"

Avrupa Adalet Divanı (AAD)'nın 1996 tarihli kararıyla, AB ülkesindeki ve UEFA'nın merkezinin bulunduğu AB üyesi olmayan İsviçre'deki futbol otoritelerini bağlayıcı nitelikte bir karar vermiştir. Bu karar ile kulüp maçlarında oynabilecek sınırlı sayıdaki yabancı oyuncuların futbol oyuncu transferlerindeki mevcut olan 'kota sistemi'nin hukuki olup-olmadığını karara bağladı.

Öncelikle, Avrupa futbolunda transfer ve kota sistemi Boosman davasından önce farklıydı. Şöyle ki,

bir futbol oyuncusu bir kulüpten diğerine ancak iki kulübün transfer ücretinde anlaşması ile oyuncu transferi satan kulüp ile sözleşmesinin bitip bitmemesine bakılmaksızın yapılmaktaydı. Bu andan itibaren sözleşmesiz kalan oyuncunun, transfer ücreti ödenmesine veya hibesine kadar yeni bir ekip ile sözleşme yapmasına izin verilmiyordu.

İkinci olarak, kota sistemi birçok ulusal ligde ve UEFA kulüp müsabakalarına uygulanmaktaydı. Kota sistemi ise, sınırlı sayıda yabancı oyuncunun bir maçta oynayabilmesi demektir. Örneğin UEFA kulüp müsabakalarında sadece 3 yabancı oyuncu (+ 2 asimile olmuş yabancı oyuncu) bir futbol takımında oynayabiliyordu.

Belçikalı futbolcu Jean-Marc Bosman davasını analiz edeceğiz olursak ;

a. İddia: Bosman'ın sözleşmesi RFC Liege kulübü ile sona ermesi üzerine, Fransız Dunkerque kulübüne transfer edilmek istiyor. RFC Liege kulübü, transfer ücretini ödemek istemeyen Dunkerque kulübüne Bosman'ın transferine ve ayrılmasına itiraz ediyor.

b. Hukuki gerekçe: Bosman, Avrupa Vatandaşı olduğunu ve iş bulmak (sözleşmesi sona ermiş olduğundan) için 'Serbest dolaşım hakkı'nı (Roma Anlaşması 48 md.) engelleyen mevcut transfer sisteminin değişmesi gerektiğini ve transfer ücreti ödenmesine gerek olmadan bu kulübe gitmesi gerektiğini iddia ediyor.

c. *Hüküm*: AAD bu davayı, iki açıdan Bosman lehine karara bağlıyor. Şöyle ki ;

- i. Transfer ücreti : AB'ne üye ülkelerden birine gidecek olan ve sözleşmesi sona eren oyunculardan transfer ücreti talep edilmesini hukuka aykırı olduğuna karar veriyor.
- ii. Kota sistemi : Kota sistemi de hukuka aykırı bulunuyor. Kulüpler istedikleri kadar yabancı oyuncu oynatabilirler. Buna rağmen, AB dışında olan oyuncular için bu sınırlama uygulanıyor.

5. Avrupa Adalet Divanı'ndaki Diğer Davalar :

Valer Karpin (İspanya ligindeki Rus futbolcu), Tibor Balog (Belçika, Charleroi kulübündeki Macar futbolcu) davaları ve diğerleride incelenmeğe değer olup, bu alandaki Avrupa Spor Hukukunun gelişimini ne katkıda bulunacaklardır.

6. UEFA ve Tahkim Mahkemesi Kararları: 'Galatasaray ve Beşiktaş'

Türkiye'nin doğu ve güney-doğu'sunda sürmekte olan ve binlerce hayata malolan dağ terörünün son dönemde şehirlere sıçramış olması ve 20 Kasım 2003 tarihli İstanbul terörist saldırıları nedeniyle, UEFA Kasım 2003'te İstanbul'da oynanması planlanan Beşiktaş-Chelsea ve Galatasaray-Juventus Avrupa

Şampiyonluk Lig maçlarının, başka bir tarafsız yerde oynanması kararı aldı.

a. *İddia* : UEFA'nın bu kararını, Türk Futbol Federasyonları Başkan Yardımcısı, ilgili Kulüp Başkanları ve hatta T.C. Başbakanı 'spor ile ilgili olmadığını ve siyasi bir karar olduğunu' basın yoluyla, uluslararası ve avrupa kamuoyuna duyurdular. EUFA'daki As-Başkanıımız, 'merak etmeyiniz gereğini yapacağım' şeklinde açıklamalarda bulundu.

(<http://edition.cnn.com/2003/SPORT/football/11/28/turkey.appeal/> ve

<http://edition.cnn.com/2003/SPORT/football/11/26/turkey.appeal.reut/>).

b. *Hukuki gerekçe*: UEFA'nın vermiş olduğu kararın prensip olarak 'kabul edilemez' olduğundan hareketle hukuki olarak yapılması gerekenler hakkında Federasyon ve Kulüp Başkanlarına tavsiyemiz şu şekilde olmuştur ;

1. İlk olarak, UEFA'ya bu kararını geri alması ve ilgili kulüplerin planlanan tarih ve yer de (İstanbul'da) maçlarını oynamalarının iadeli taahhütlü mektupla talepte ısrar edilmesi. Buna ilaveten, UEFA'ya bu haksız kararını lağvetmesi için 24 saat'lik bir ultimatım verilmesi.

2. İkinci olarak, bu süre içerisinde UEFA'dan olumlu bir cevap alınmadığı takdirde, Spor Tahkim Mahkemesi ve/veya yetkili İsviçre Mahkemesi nezdinde, işin niteliği

gereği olağanüstü kanun yoluna gidilmesi.

3. UEFA tarafından kulüplerle istişare edilmeksizin ve hukuki uygulaması (içtihat) bulunmayan, bu tek taraflı kararın iptal edilmesi mahkeme'den talep edilebilir.

4. Hukuki mücadeleye paralel olarak, basına yansıyan bu kararın hukuka aykırılığı hakkında, uluslararası ve Avrupa kamuoylarını bilgilendirmek, kulüplerin pozisyonu ayrıca güçlendirici nitelik arz edecektir.

5. Bu kararın iptal tezini destekleyici prensipler ve emsal kararlar içerisinde ;

a. UEFA'nın bugüne kadar ne İngiltere, ne Fransa ve ne de İspanya'da yaşanan münferit terörist olaylar nedeniyle, bu ülkelerdeki maçları iptal etmemiş olması, iptal kararını elde etmeyi destekleyici referans niteliğindedir. İsrail konusu ise farklıdır. Şöyle ki ; kendi ülkesindeki 'etat de guerre', yani 'savaş hali'nde olması nedeniyle, UEFA'dan lig maçlarının bir başka güvenli ülkede yapılmasını özellikle talep etmektedir. Devletler Hukukuna göre, güvenlik hususu eğermen devletin ayrılmaz parçasıdır.

b. AB ile UEFA arasında futbol alanında yaşanan tecrübeler gözönünde bulundurulursa, AB'ne aday olan Türkiye'ye aralarındaki antlaşmalar bünyesinde dayanışma ve işbirliği içerisinde olunacağı karara bağlanmıştır. Örneğin BM gözetiminde, AB ile Türkiye terörizme karşı global koalisyon oluşturma prensip kararı almıştır. AB ve

Türkiye arasında mevcut olan terörizmle mücadele alanında işbirlik-telikleri de mevcuttur.

c. NATO üyesi olan Türkiye'nin uluslararası terörizm ile mücadele'de, ABD'nin NATO tarihinde ilk kez işlettiği 5. md.yi, İstanbul saldırı'nda aklından geçirememiş olsa dahi, buradaki toplu işbirliği ve dayanışma prensibi mevcudiyetini korumaktadır.

c. *Sonuç:* Yukarıda sıralamış olduğumuz hususlar hassasiyetle değerlendirilecek olunursa ; UEFA'nın, Türk kulüpleri aleyhine almış olduğu kararı, sadece Futbol Tahkim Mahkemesi önünde, yeterli ve ciddi bir hukuki mücadele ile iptal ettirememesi için makul bir sebep yok iken, bunun da başarılammış olması, her açıdan kaygı ve üzüntü verici niteliktedir (<http://in.sports.yahoo.com /031203/ 137/ 2a1sf.html>).

Bunun alternatifi olarak, maçların ekonomik getirisi kamuoyunda değerlendirilmek suretiyle, giderilmeye çalışılmıştır. Bu hususu da Ulpianus ; 'Hukuk ilimi mukaddes bir şeydir, kıymetini para ile ölçmek onu aşağılatmak olur' demek suretiyle cevaplıyor. Başka bir ülkede oynanan maçlar açısından ise, bu maçların kazanılmasında, taraftarların daha ziyade manevi desteklerinin önemli katkısında hatırlatmak isteriz.

Dünya futbol sahasında, Hazi- ran 2002'de 3. olan Türkiye'nin sahip olduğu kazanımlarının, prestij ve onuru'nun bu maçların getirile-

riyle dahi kıyaslanamaz nitelikte olduğunun ayrıca unutulmaması gerekir.

6. Belçika-Limbourg FC Anadol Davası, Brüksel:

Belçika Limbourg Futbol Kulübü maçlarda oyuncular ve taraftarların disiplin kurallarına uygunsuz davranışlarından dolayı, Limbourg Belediye Başkanı'nın görüşü (ırkçı tutumları) ve Futbol Bölge Kurulu Başkanlığının kararı doğrultusunda Futbol Federasyonundan 1 yıl maçlardan ihraç edildi.

a. İddia : Bu karar ile bazı disiplin kuralları ihlal edilmekle birlikte, bölgesinde şampiyonluğa ilerleyen bir kulübün maçlardan bu şekilde (doğrudan futbol ile ilgili olmayan ön yargılı ve abartılı değerlendirmeler, ırkçı yalaşımalar, sporun sosyal diyalog boyutunun ihmali, vd..hususlar..) ihraç edilmesi her boyutuyla ağır olan bu kararın iptali.

b. Hukuki gerekçe : Hukuk büromuzca, Hukukun genel ilkeleri ve UEFA (Belçika) Futbol hukuk kuralları bünyesinde ; yukarıdaki hususlar hassasiyet ve titizlikle değerlendirilip, gerekli çalışmalar yapmak suretiyle hazırlanan dava dosyamız ve hukuki mücadelemiz, belirlemiş olduğumuz strateji çerçevesinde ifa edildi. Belçika Futbol Federasyonları Tahkim Mahkemesi ve paralelde yetkili Brüksel Mahkemesi nezdinde olağanüstü kanun yolu süreci işletildi ve ilaveten bu gelişmeler basınla paylaşıldı.

c. Sonuç : Bu haksız karar başarıyla iptal ettirildi. Kulüp sahaya geri döndü ve uğradığı zararlar tazmin edildi ve en önemlisi de itibarı iade edildi.

VIII. FUTBOL VE DOPİNG: “WADA VE FİFA YÖNETMELİĞİ”

Bir sporcunun, fiziksel ve mental kapasitesinin üstünde başarı elde etmeğe yönelik bir takım tıbbi yöntemler ve/veya kimyevi maddeler kullanılmasıdır. Eski Yunan'da yarışmaların sonunda ödül verilmeye başlandığından bu yana mevcut olan bir olgudur.

Doping kontrolleri modern tıbbın ilerlemesi ile doğru orantılı olarak artmaktadır. 1968 Meksika Olimpiyatlarında Doping Mücadele Komitesi kontrollere başlıyor. Bu kontrollerde sporcunun idrar tahlili yapılmakta ve her geçen gün yeni doping maddeleri tesbit edilmektedir. Kan tahlili ile belirlenilmesi daha sağlıklı sonuçlar verebilmesine rağmen, farklı ülke mevzuat ve özellikle insan hakları alanındaki bir takım hususlardan dolayı bazen sıkıntılarla karşılaşmaktadır. İdrar ve kan tahlilleri için ; yasal bildirimler, yetkililer, testler ve örnek alma methodları, süreler, tahlil, raporlama prosedürleri, sınırlamalar ve istisnai hususlar ilgili yönetmelikte detaylı bir şekilde düzenlenmektedir.

1984 yılında Avrupalı devletler tarafından doping mücadele amacıyla kurulması öngörülen ve 2000'de oluşturulan Dünya Anti-

Doping Ajansı (WADA) bu konu ile tıbbi ve hukuki açılardan yakından ilgilenmektedir. Tıbbi açıdan, akredite ülkelerde oluşturulan yetkili merkezler ile düzenli işbirlikleri ile ağlar oluşturulmaktadır. Türkiye mücadele anlaşmasına dahil olmakla birlikte, WADA ile arasında kurumsal işbirliği bağı Hacettepe Üniversitesi bünyesindeki bir Doping Araştırma Merkezi ile tesis etmeğe gayret etmektedir.

Hukuki açıdan ise, Doping Kontrol Yönetmeliği ile bu alanı düzenlemekte ve dünya ülkelerindeki mevzuat farklılıklarını gidermek suretiyle uyumlu bir hukuk mevzuatına yönelik çalışmalar yapılmakta ve işbirliklikleri tesis edilmektedir. FİFA bünyesinde de oluşturulan Doping Kontrol Komiteleri ve Alt-Komiteleri aracılığıyla, Doping Kontrol Yönetmeliği (<http://www.fifa.com/documents/fifa/regulations/Doping2004-E.pdf>) uygulama alanı bulmaktadır.

Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi'nde çeşitli doping davaları yoğun bir şekilde incelenilip, karara bağlanılmaktadır. Örneğin Raducan, Leon Christine ve diğer davalar...

IX. AB SPOR YAYINLARI ENDÜSTRİSİ; "AVRUPA YAYIN BİRLİĞİ ("AYB")

Dünya'da ve Avrupa'da, spor yayınlama haklarının münhasır olarak elde edilmesi en önemli yayın konusunu teşkil etmektedir. Yayın kuruluşları, bu yüksek reka-

betin yaşandığı endüstride, azami izleyici sayısına ulaşma girişiminde bulunmaktadırlar. Bunu da, belirli bir spor olayını veya müsabakasını kapsama dahil etmek konusunda teklifte bulunarak gerçekleştirirler.

Sponsorlar ve reklamcılar, bir olayı veya müsabakayı veya durumu daha geniş kitlelerin izleyeceklerine inandıkları zaman ürünlerinin reklamlarının yapılması için yayın kuruluşlarına daha fazla ödeme yaparlar. Bu inanış, yayın kuruluşlarını, belirli bir olayın 'tek yayın kuruluşu olma hakkı'na sahip olmak için daha fazla ödeme yapmaya iter.

A. Avrupa Spor Yayınları

1. *Avrupa Spor Olayları/Müsabakaları Yayınları: "Reklamcılık"*

a. *Rekabet:* Spor olaylarının bir çoğu, izleyicilerin bir çoğunu etkileyen ve cezbeden programlardır. Örneğin: Dünya & Avrupa Kupaları ve Olimpiyatlar... Belirli bir coğrafi bölgede spor olaylarının tek yayın kuruluşu olma konusunda kıyasıya bir rekabet söz konusudur. Bunun nedeni, yayın kuruluşlarının geniş izleyici kitesinden gelen reklamcılarını etkilemek istemesidir. Spor yayınları, özellikle onaltı-altmış yaşındaki bay ve bayanlardan oluşan ve büyük alım gücü olan izleyicilere yönelik olarak, yüksek izlenme oranlarına ulaşmaktadır. Bu hedef izleyici, reklamcılar için hayati önem taşımaktadır. Bunun nedeni ise, bu izleyici kitlesi diğer programlarca kolaylıkla ulaşılama-

yan ve tespiti halihazırda mümkün olan bir grup'tur.

Sonuç olarak, spor yayınları üzerinden reklam yapma arzusu artmış, buna bağlı olarak da bu olayların yayınlanmasına ilişkin televizyon ve radyo yayın haklarına ilişkin rekabet de beraberinde artmıştır.

Spor olayları/müsabakaları yayın hakkı, genellikle belirli bir bölge, bir ülke için münhasır olarak verilmektedir. Yayın kuruluşları, belirli bir spor programının değerini garanti etmek için münhasırlığın gerekli olduğunu düşünmektedirler.

b. Değer Tespiti: Değer tespiti, izleyici sayısı ve bir olayın etkilediği reklam euroları tutarı bazında yapılır. Bir spor olayının/müsabakasının organizatörü belirli bir olaya ilişkin olarak başlangıçta yayın haklarını edinir. Organizatör, olayın vukuu bulduğu yerlere girişi kontrol eder.

c. Münhasırlık: Televizyon sinyalini oluşturması için genellikle sadece bir ev sahibi yayıncıyı kabul eder (örneğin olayın geçtiği ülkedeki bir yayıncı vb).

Bu yolla, organizatör spor olayının yayını kontrol eder ve münhasırlığını garanti eder. Sonrasında ev sahibi yayıncı, kendi ulusal bölgesinde olayı görüntülemek için organizatörden yayın haklarını almalı ve bu hakları güvence altına almalıdır.

d. Lisans Hakları: Yayın kuruluşları, kendi ilgili ulusal bölgele-

rindeki yayın haklarına ilişkin benzer münhasır hakları güvence altına almaya çalışırlar.

Bunu da ev sahibi yayıncılardan veya diğer televizyon hakkı sahiplerinden edinmeye çalışırlar. Bu haklar, ev sahibi yayıncı tarafından üretilen materyali kullanmaya yönelik bir lisans veya tüm hakların temlikli şeklindedir. Bir temlikte, ev sahibi, kendi ulusal bölgesinde olayın münhasır yayıncısı olma hakkını saklı tutar.

Son zamanlarda organizatörler, yayın hakları için artan rekabetin farkına varmışlardır ve bunun sonucu olarak da yayıncılık ücretlerini arttırmışlardır. Örneğin, Olimpiyatları yayınlama hakkına yönelik olarak AB ülkelerinde ödenen ücretler, 1992 Yazı Barse-lona Oyunları için ödenen 100 milyon Euro'dan 1996 Yazı Atlanta Oyunları için 300 Milyon Euro'ya çıkmıştır.

Bu tutarlar, 2000 Sidney ve sonraki Olimpiyat Oyunları için jet hızıyla 3.5 milyar Euro veya fazlasına ulaşmıştır.

XXVIII. Olimpiyat Oyunlarının düzenleneceği Yunanistan (13 Ağustos - 29 Ağustos 2004), eski Olimpiyat Oyunlarının doğum yeri-ydi. İlk modern Olimpiyat Oyunları 1896 tarihinde Atina'da yapıldı. 2004 tarihinde Atina, XXVIII. Olimpiyat oyununa ev sahipliği yaptığı-ğında, Olimpiyat Oyunu doğduğu ülkeye geri dönmüş oldu. Bir sonraki Olimpiyat Oyunları 2008 yılında Pekin'de yapılacaktır.

e. *Acentalar*: Uluslararası spor hakları acentaları aynı zamanda, bu oyunda oyuncu olarak da ortaya çıktılar. Spor organizatörleri, ilgili ülke topraklarında münhasır yayın hakkına yönelik olarak, bu hakları bireysel yayın kuruluşlarına satarak ayıracak olan tek bir acentaya, bir çok bölgeye yönelik olarak yayın haklarını bir acentaya toplu olarak satmak suretiyle, gelirlerini maksimum seviyeye çıkartmışlardır.

2. Avrupa Yayın Birliği ve Eurovizyon Sistemi: “Mütekabiliyet Esası”

Avrupa Yayın Birliği (“AYB”), yayın dünyasındaki önemli AB yapı taşlarından biridir. 1950’de kurulmuş olup, kar amacı gütmeyen bir kamu yayın kuruluşları birliği’dir. Amacı; mümkün olan her araçla üyeleri arasındaki radyo ve televizyon alış-verişini arttırmaktır. AYB’nin herhangi bir ticari amacı olmadığından, ticari yayın kuruluşlarını üyeliğe kabul etmemektedir.

Aktif üyeleri uluslararası kanunlar tarafından oluşturulan yükümlülükleri, programları ve izleyici kapasiteleri ile ilgili uygulamaları yerine getirme zorunluluğu olan kamu yayın kuruluşları’dır. Yedek üyeleri ise, tüm AYB üyelik şartlarını yerine getiren, ancak AYB yayın alanı dışında faaliyet gösteren yayın kuruluşları’dır.

AYB üyeleri, tüm ulusal nüfusa seslenmek zorunda olup, tam bir kapsama sağlamak için ellerinden geleni yaparlarken, aslında bu kap-

samın belli bir kısmına hizmet vermektedirler.

Program maliyetinin seyirci sayısına oranı dikkate alınmaksızın özel (azınlık) haklarına hitap eden programların adil bir payı dahil olmak üzere, nüfusun tüm bölümlerine yönelik olarak çeşitlendirilmiş ve dengeli programcılık sağlamalıdır.

Eurovizyon ise, aktif üyeleri arasında müşterek edinim ve maliyet paylaşım ve program alış-verişine yönelik olarak esas çerçeveyi teşkil eder. 1954’te oluşturulan bu sistem, AYB tarafından organize ve koordine edilmiştir. AYB Üyeleri, ulusal spor olayları için birbirleriyle ve/veya özel yayın kuruluşlarıyla rekabet etmektedirler.

Bu nedenle, Eurovizyon, sadece uluslararası spor olaylarına uygulanmaktadır:

a. Eurovizyon Sistemi, üyelerin karşılıklılık esaslarına dayalı olarak diğer üyelerin potansiyel olarak ilgisini çeken, önemli olayların kapsamasını ve mevcut iş, spor ve ve kültürel olaylara ilişkin haberleri sunması anlayışına dayalıdır.

b. Eurovizyon sistemi, mütekabiliyet (karşılıklılık) esasına dayalıdır. Bir üye kendi ulusal topraklarında ortaya çıkan bir spor olayını görüntülediği takdirde, ilgili ülkelerde olaylar meydana geldiğinde diğer üyelerden eşdeğer hizmetler alma anlayışına dayalı olarak diğer tüm üyelere ücretsiz kapsama sunacaktır.

c. AYB Üyeleri, bir olaya ilişkin olarak televizyon haklarını müşterek olarak edinirler ve sonrasında "hakları" ve ilgili ücretleri aralarında paylaşırlar. Bir veya iki ülkeden AYB Üyeleri belirli bir spor müsabakasının yayın hakkını istedikleri takdirde, AYB'den koordinasyon talep ederler.

Olay ülkesinde gerçekleşen bir üye veya AYB'nin kendisi, olayın organizatörüyle (ilgili AYB üyeleri adına) görüşmeleri yürütür. AYB üyeleri, müşterek görüşmeler başarısız olursa, ayrı ayrı görüşebilirler.

İzleyiciye yönelik olarak, birbirleriyle rekabet eden üyeler, içlerinden birine öncelik tanınmasına yönelik prosedür üzerinde aralarında mutabakata varmalıdırlar. Örneğin, bir olayın dönüşümlü iletişimi üzerinde karar kılabilirler. Taraflar, anlaşmaya varamazlarsa, aynı ulusal bölgede olaylarını yayınlama haklarına münhasır olmayacak şekilde sahip olacaklardır.

d. Eurovizyon ve Üçüncü Taraf Üye Olmayan Ülkeler: AYB kaideleri, üçüncü taraf ve üye olmayanlar için Eurovizyon'a akdi erişim sağlamaktadır. İlgili ülkedeki hiçbir AYB üyesi, bir spor olayının kendi canlı bağlantısını ayırmamışsa, üye olmayanlar canlı bağlantıya erişim sağlayabilirler.

Bir AYB Üyesi, ilgili ülkede bir olayı yayınlamayı istemediğinde, üye olmayanlar, söz konusu olayın veya organizasyonun sona ermesinden en az bir saat sonra gecikmekli iletişime hak kazanabilirler.

Üçüncü taraf ve AYB, yayın hakkı ve televizyon sinyal rotası hakkı için erişim ücretlerini görürler. Erişim ücretleri konusunda bir anlaşmazlık çıktığı takdirde, taraflar, bağımsız bir bilirkişi tarafından veya her iki taraf da kabul ederse, üç bilirkişi tarafından tahkim talep edebilirler.

3. Avrupa Birliği Rekabet Kanunu: 'Amsterdam Antlaşması'nın 81. ve 82. maddeleri'

Avrupa Topluluğu Roma Antlaşması ('RA')'nın 3. madde/f bendinde; Avrupa Topluluğu ('AT')'nin faaliyetlerinden birinin Toplulukta ki rekabetin bozulmamasını sağlayan bir sistemin oluşturulması olduğu belirtilmektedir. Rekabete ilişkin esas kurallar, AB Amsterdam Antlaşması ('AA')'nın 81 ve 82. (RA 85 ve 86.) ve maddelerinde yer almaktadır.

AB AA 81. maddesi; AB Rekabet Kanununun spor müsabakalarının münhasıran yayın haklarının verilmesiyle nasıl bağdaştığının analizi aşağıda sunulmaktadır.

AB AA 81. maddesi; Üye Ülkeler arasındaki ticareti etkileyebilen veya ortak pazardaki rekabetin önlenmesi, kısıtlanması veya bozulmasına neden olan tüm anlaşmaları yasaklamaktadır. Bu genel kural konusunda belirli istisnalar olmasına rağmen, bu sözleşmeler otomatik olarak geçersiz sayılmaktadır.

AB AA 81. maddesinde getirilen yasaklar, sözleşme başka su-

rette ekonomik ilerleyişin artırılmasına katkıda bulunduğu sözleşme'ye uygulanmaz ve sadece sözleşme'nin hedeflerine erişimi konusunda vazgeçilmez kısıtlamalar getirir.

Avrupa Konseyi Yönetmeliği'nin 17 maddesi, AB Komisyonu'na AA 81 ve 82. maddelerini uygulama ve 81.madde 3. fıkra muafiyetlerini sunma yetkisi verir. Bir sözleşme'nin doğrudan tarafları veya aksi takdirde yeterli bir fayda sağlayan bu kişiler Komisyon'a şikayette bulunabilir. Ancak, AB'ne üye 25 devletin olduğu genişlemiş bir Birlik için uygun bir yönetmelik olmayacağı açık olarak ortaya çıkmıştı. Komisyonun Rekabet Politikasını tanımlayan ve bu süreçte ulusal esaslarla daha çok ilgilenirken, münferit davalardaki kuralları uygulayan geleneksel sorumluluğunu koruyan yeni bir kural uygulama metodunun geliştirilmesi önerüldü.

Bu husus AB 1/2003 No'lu Yönetmelikle gerçekleştirildi. Şöyle ki; bu reformlar ile, resmi icra makamlarının ihlalleri belirleme, sona erdirmeye ve müeyyide uygulama olan esas faaliyetlerine odaklanmalarını sağlamaktadır. Yeni sistemde Komisyonun yanı sıra, Yerel Rekabet Kurumları da, Birlik rekabet kurallarının uygulanmasından sorumludur.

AB'nin sayısız seçeneği bulunmaktadır: şikayeti reddedebilir, menfi sağlayabilir veya güvence mektubu sunabilir veya muafiyete ilişkin inceleme yapabilir ve karar

alabilir. Komisyon bir muafiyet sağlamaya karar verdiği takdirde, bireysel veya grup muafiyeti sunabilir.

B. Avrupa Rekabet Kanunu Değerlendirmeleri

1. Kamu ve Özel Yayın Kuruluşları: "Adil Rekabet"

Spor müsabakalarının münhasıran yayınlanması, kamu ve özel yayın kuruluşları arasında süregelen çekişme kapsamında dikkate alınmalıdır. Geçmişte, kamuya ait televizyon şirketleri piyasada hakim durumdaydılar. Şu anda, spor müsabakalarına ilişkin münhasır haklar için rekabet halinde olan bir çok özel yayın kuruluşu bulunmaktadır. Bu şirketler bazı Üye Ülkelerde televizyon yayın endüstrisinin serbest bırakılması ve uydu kablo ve doğrudan uydu televizyonunun piyasaya girişi ile kısmen büyüyüp geliştiler.

Özel yayın kuruluşları, reklamlar ve abone ücretleri aracılığıyla finanse edilmektedirler. Kamu yayın kuruluşları, gelir tavanı ve günlük maksimum reklam gelirleri gibi sınırlamalara tabi olarak bir lisans ücreti ve bazı reklam gelirleri aracılığıyla kendilerine finansman sağlamaktadırlar. 1950'de, AYB oluşturulduğunda, kamu sektörü kuruluşları Avrupa'daki birçok radyo ve televizyon yayın hizmetleri gibi kamu hizmetlerinin sunulmasından sorumluydular. Bu kuruluşlar, spor olayları dahil tüm televizyon programlarının yayınlarıyla ilgili

olarak, görünüşte bir tekel gibi faaliyet gösteriyorlardı.

1980'lerde, özel yayın kuruluşları, sporun artan popülaritesi ve izleyiciye yönelik ilgili piyasalara ve reklam gelirlerine dayalı olarak sermayelerini arttırarak büyümeye başladılar. Avrupa'da bu özel yayın kuruluşları, EuroSport, Sky Sports... vb. çok sayıda spor yayın kuruluşlarını kapsamaktadır. Son günlerde, yayıncılık endüstrisi, pazar faaliyetlerini arttıran ve önemli seyirci payları edinen özel yayın kuruluşlarıyla bir geçiş süreci yaşamaktadır.

Bu kuruluşlar teknik yenilikler sağlamakta, izleyiciler için geniş seçenekler sunmakta ve izleyici, reklamcı ve spor müsabakaları organizatörlerinden faydalanan bir rekabet oluşturmaktadırlar. İzleyici oranları arttıkça, bu ticari yayın kuruluşları, hem reklam hem de program sağlama pazarlarındaki geleneksel kamu yayın kuruluşlarına zorlu rakipler sunmaktadırlar. Kamu AYB üyeleri, bazen güçlü devlet teşekkülleri tarafından desteklenen bazı durumlarda ticari kanallarla rekabet etmektedirler. AYB üyeleri, özel yayın kuruluşlarının karşılaşmadığı ve kendi kamu görevlerinden kaynaklanan çeşitli kısıtlamalarla karşılaşmaktadırlar.

Özellikle de üyeler, ticari açıdan geçerli bir şekilde programları satın alma ve kullanma yetkilerini sıklıkla kısıtlayan, sponsorluk ve reklamcılık konusunda sınırlamalarla karşılaşmaktadırlar.

Kamu yayın kuruluşları, kamu görevleri sebepleriyle, azınlığa veya daha az nüfusa önemli spor müsabakalarının yanı sıra spor programları da sunmaktadırlar. Geniş kapsamlı spor olaylarını kapsamayı istemekte ve bunu da maliyet ve gelir hususlarını dikkate almaksızın müsabaka veya olayın başından sonuna kadar yapmaktadırlar.

Aslında, sadece ticari yayın kuruluşları, tüm spor kanalları istisna olmak üzere, reklamcıları etkileyen ve izleyicileri abone olmaları için ikna eden kitleleri peşinde sürükleyen spor müsabakalarıyla daha fazla ilgilenmektedirler. Bunun yanı sıra, yayın saati ile ilgili pahalı yapım çalışmaları gerektiren spor olaylarıyla ve bu tür olaylardan kaynaklanan reklam gelirleriyle daha az ilgilenmektedirler.

2. Avrupa Rekabet Kanununda: "Joint-Acquisition & Distortion's Eurovision"

"Joint-Acquisition & Distortion's Eurovision'un hedefi ve etkisi; AYB üyeleri arasındaki rekabeti, müşterek görüşmeler, devralmalar, yayın haklarının paylaşılması ve program alış-verişine imkan vererek yok edemezse de, büyük ölçüde sınırlamaktır. AYB üyeleri, açık bir piyasada belirli bir alanda yayın hakkı için birbirleriyle rekabet etmek yerine müşterek devralma ve sinyallerin paylaşılması konusunda anlaşmayı kabul ederler.

Eurovizyon, AYB üyeleri'ne rakiplerin aleyhine olmak üzere bireysel pazar konumlarını arttırma-

ları için imkan tanımaktadır. Eurovizyonsuz, AYB üyelerinin daha az pazar gücü olacaktı ve bunun sonucu olarak da, önemli spor olayları için münhasır yayın haklarını garanti altına almak üzere daha az yetileri bulunacaktı.

Bu durum, spor yayıncılık endüstrisinin yayın kuruluşlarının büyük tutarlar ödedikleri zengin bir kişinin oyununa dönüşmesinin bir sonucudur. Çünkü reklamcı ve izleyicilerin de aynı şekilde davranmalarının muhtemel olduğunu düşünmektedirler.

Eurovizyon, AYB üyeleri'nin kendi aralarındaki ve AYB üyeleri ile rasyonelizasyon ve masraf kesintilerini paylaşmayan özel yayın kuruluşları arasındaki rekabeti bozmaktadır. Eurovizyon'un etkisi, AYB'ye bağlı olmayan özel yayın kuruluşlarının müşterek edinim ve program alışverişi gibi karşılıklı menfaatlerden faydalanmalarını engellemektir.

3. Avrupa Rekabet Kanunu: 'AA 81 madde 3 paragraf; Bireysel Muafiyet'

Avrupa Komisyonu, Eurovizyon sisteminin AA 81 md. 1 fıkrasını ihlâl ettiğini belirtmektedir. Ancak AA 81. md. 3 fıkrası muafiyetini düzenlenmiştir. Bu durum Eurovizyon'un işlem masraflarını azaltmasından, küçük üyelerden faydalanmasından, ülkelerdeki farklı kanalların koordinasyonuna imkan vermektен ve ülkeler arası program alışverişini kolaylaştırmasından kaynaklanmaktadır.

C. AB'ye Üye Olmama Durumu

Eurovizyon, üye olmayanları ayrı tutmamaktadır. Aslında, AYB, Eurovizyon'un kararına dayalı olarak, AYB'ye üçüncü taraf girişini büyük ölçüde arttırmıştır. Hiçbir AYB üyesi bir olayı yayınlamazsa, şu anda üye olmayanlar, bu olayı canlı bağlantı ile izleyebilirler.

Bir AYB üyesi bir olayı canlı yayınlarsa, üye olmayanlar gecikmeli iletim yapabilirler. Bu şekilde, üye olmayanlar AYB'nin münhasır haklara sahip olduğu bu olaylara dahi bir miktar erişim sağlayabilirler.

D. AB'ye Aday Ülkeler: 'Türkiye'nin konumu'

1. Devlet Tekeli'nden Liberalizasyona:

Türk Radyo ve Televizyon Kurumu ("TRT")'nin Anayasa'da öngörülen yayınlar üzerindeki tekel hakkı, bir çok radyo ve televizyon kanalının hem yurt içinde hem de yurt dışında kanunen düzenlenmeyen bir ortamda 1990'dan itibaren yayın yapmaya başlamasının ardından kırılmıştır.

1990 yılında radyo ve televizyon yayınlarında meydana gelen kaos sonrasında, kanuni yönetmeliklerin gerekli görüldüğü ve kısmi devlet yayın hizmetini öngören TC Anayasası'nın 133 maddesinin değişikliği gündeme alındı. TBMM RTÜK ile ilgili anayasa değişikliğini Haziran 2005 tarihinde kabul etmesiyle, 133. madde de aşağıda belirtildiği şekilde tadil edildi:

“Yeni radyo ve televizyon kanalları, kanun tarafından öngörülen düzenlemeler dahilinde serbestçe kurulabilir ve yönetilebilir. Bir kamu kuruluşu olarak Devlet tarafından kurulan tek radyo ve televizyon kurumunun ve yine kamu kuruluşları olarak yardımda bulunulan haber ajanslarının bağımsızlığı ve tarafsızlığı esastır’.

Yeni 133. maddeye paralel olarak, TRT'nin 1964'de faaliyete başlayan tek televizyon kurumu olarak televizyon yayıncılığı konusundaki tekel yapısı kırıldı. Böylece, Anayasa'nın özel radyo istasyonları ve televizyon ağıları tarafından 1990'da başlayan ihlali geçersiz sayıldı. Ayrıca, radyo ve TV kanallarının kurlmaları ve yayın yapmalarına ilişkin kanunda da Temmuz 2005 de değişikliğe gidilmiştir.

Radyo Televizyon Üst Kurulu (“RTÜK”), özel radyo istasyonlarının ve TV Kanallarının ve TRT'nin uymak zorunda oldukları yönetmelikleri belirleyen 3984 sayılı Kanun çerçevesinde 13 Nisan 1994 tarihinde kuruldu.

RTÜK'ün görev ve işleyişi: Kanalların, frekansların ve bantların (izin ve onaylar) planlanması, Radyo ve TV İletim İstasyonlarının Kontrolü ve Yaptırımların Uygulanması, Kanalların Zaman-Vardiya Temeline dayanarak, Faaliyet Göstermesi Konusunda Teşvik Edilmesi, Trans-Frontier Televizyon konusunda Avrupa Sözleşmesine uygunluk Yönetmeliği, Uluslararası ve Avrupa platformlarda araştırma ve beyanlar.

2. Görsel-İşitsel Politika:

2002 Ağustos'ta kabul edilen kanun, “Radyo ve Televizyon Yayınları Dili”ne ilişkin Yönetmelik Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yeni yönetmeliğe göre, farklı dillerdeki ve Türk vatandaşları tarafından geleneksel anlamda konuşulan lehçelerdeki yayımlar, sadece Devlet Radyo ve Televizyon Şirketi (“TRT”) tarafından yapılabilir.

Yönetmelik, RTÜK ve TRT arasında diğer dillerde yapılan yayınlara ilişkin olarak bir protokol imzalanmasını öngörmektedir.

Yönetmeliğe göre; TRT'ye, farklı toplulukların talep ve gereksinimlerini tatmin etmek amacıyla uluslar bazında bir ulus çapında bir profil araştırması yapması hususunda bir talimat verilmiştir.

Türkiye, televizyon konusunda Avrupa Birliği Müktesebatı ile mevzuatını düzenlemeye çalışmaktadır. RTÜK, yeni yönetmelik düzenlemeleri üzerinde çalışmaktadır. AB ‘Sınırsız Televizyon Yönetmeliği’ ve ‘Trans-Frontier Televizyon Anlaşması’ ve “Avrupa Konseyi Siber-suçlar Sözleşmesi” harmonizasyon sürecinde esas noktalar olarak dikkate alınmaktadır. Bu husus; çocukların korunması, tele-alışveriş, reklamcılık ve Avrupa işitsel-görsel işlerin arttırılması gibi, özellikle daha henüz düzenli bir şekilde değiştirilmemiş konulara ilişkindir.

**E. AB Spor Yayıncılığı:
“Oyun Dünyası için Ödeme”**

AB’de spor yayıncılık endüstrisinin yapısı hızlı bir şekilde “Oyun Dünyası için Ödeme (“Pay-for-Play World”)” esasına dönüşmüştür. Geçmişte, kamu yayın kuruluşları piyasada hakim durumda idiler ve spor alanındaki ilgiyi teşvik etmek amacıyla, spor olaylarına ilişkin münhasır hakları teminat altına aldılar.

Son zamanlarda, özel yayın kuruluşları, sporun artan popüleritesinden doğan ve sporun TV & PC ekranlardaki popüleritesinden kaynaklandığı üzere, kar sağlamak amaçlı olarak ringe çıkmışlardır.

Spor müsabakalarının organizatörleri, belirli bir olaya ilişkin münhasır yayın hakkı için daha fazla ücret talep ederek, artan popüleriteye ve ilgiye (hem fanatiklerden hem de yayın kuruluşlarından) reaksiyon göstermektedirler.

AYB ve Eurovizyon, teknik olarak, ticareti sınırlayabilir. Ancak AB Komisyonu veya Adalet Divanı içtihat ile AA 81 md. 3 fıkrası ile ilgili olarak, bireysel muafiyete ilişkin bir düzenleme yapılmalıdır. Eurovizyon, münhasır yayın haklarına yönelik olarak yükselen pazarda faaliyet gösteremeyen AYB üyeleri ne daha fazla kaynağı olan ve sınır-

sız program ayrıcalığı olan özel yayının kuruluşları ile rekabet etme imkanı tanımaktadır.

Özel yayın kuruluşları, AYB üyeleri ile ve birbirleriyle rekabet halindedirler, bunun nedeni ise kapsamlı mali kaynakları olmasıdır. Yürürlükte olduğu üzere, Eurovizyon, çok az da olsa şartlarda değişiklik yapmaktadır. Ancak, hala oyunun daha yüksek bir seviyede rekabet eden takımlarla oynanmasını sağlamaktadır.

**X. SONUÇ : “EVRENSEL
MÜCADELE VE FIRSATLAR”**

Futbolun anayasası; sağlığa, birlik ve beraberliğe, kardeşliğe ve dostluğa, barışa ve uyuma yönelik centilmen sportmen bir insan topluluğu oluşturulmasıdır.

Düzenli veya düzensiz, amatör veya profesyonel olarak yapılan futbol milyonlarca insanın aktif veya pasif katılımlarıyla, kitlelerde bağımlılık yaratmaktadır. Uluslararası, Avrupa ve Türk futbol sahalarında, ülkeler gösterdikleri performans neticesinde; bayraklarının göklerde dalgalanmasıyla, itibar (prestij) sahibi olmak suretiyle önemli kazanımlar da elde edebilmektedirler.

Saygılarımızla

ULUSAL VE ULUSLARARASI

FUTBOLCU TRANSFERİNDE

YETİŞTİRME TAZMİNATINA

GENEL BİR BAKIŞ

KADİR AKGÜL - BURÇİN ÇELEN - MURAT ORUÇ⁽¹⁾

Kural olarak bir kulübün bağlı bulunduğu federasyon, o kulüp adına kulübün hak ettiği yetiştirme bedelini talep ya da dava edemez. FIFA düzenlemelerine göre, eğer bir profesyonel futbolcu ile onu yetiştiren kulüplerden hiçbiri ile irtibat kurulamaz ise, ya da futbolcunun ilk defa profesyonel olarak federasyona tescilinden itibaren 18 ay içerisinde onu yetiştiren kulüplerden hiçbiri ortaya çıkmaz ise yetiştirme bedeli, o futbolcunun yetiştirdiği federasyona ya da futbolcu birden fazla ülkede yetişmiş ise bütün federasyonlara orantılı olarak ödenir.

Günümüzde spor eğlence amacıyla yapılan bir aktivite olmaktan çıkmış, teknolojinin de etkisiyle geniş kitlelere ulaşan ekonomik bir iş sahası haline gelmiştir. Yalnızca spor kulüpleri ile sporcuların değil aynı zamanda devletlerin kendilerini ve güçlerini gösterme ve tanıtmaya aracı olarak çok önemli bir vitrin haline gelmiştir. Bütün bu gelişmeler karşısında ekonomik rantın artması ve bu ranttan kulüplerin eşit olarak faydalanamamaları, kulüpler arasında zaten var olan ekonomik uçurumun daha da açılmasına yol açmıştır. Bütün bu gelişmeler karşısında kulüplerin haklarının korunması amacıyla FIFA, yeni müesseselere

başvurmaktadır. Bu yeni müesseselerden birisi de yetiştirme tazminatıdır. Gerçekten de günümüzde futbolcuların çoğunlukla amatör olarak futbola başlayıp daha ziyade ekonomik açıdan kısıtlı imkanlara sahip kulüplerde yetiştikten sonra büyük kulüplere transfer olduğu dikkate alındığında, zaten futbolcuyu ekonomik olarak elinde tutmakta zorlanan kulüplerin bir de onu bedelsiz kaybetmesinin hem hukuki bir yanlışlık hem de kamuoyu vicdanını zedeleyen bir durum olarak karşımıza çıktığı açıkça görülmektedir. Biz bu çalışmamızda, bu yeni müessesenin hukuki boyutunu sizlere kısaca aktarmaya çalışacağız.

(1) İsim sırasıyla: Spor Hukukçuları Derneği Başkanı, Başkan Yardımcısı, Genel Sekreteri

**BİR TERİM TARTIŞMASI:
YETİŞTİRME TAZMİNATI -
YETİŞTİRME BEDELİ**

“Yetiştirme Tazminatı”, Profesyonel Futbol Ve Transfer Talimatı’nın “Yetiştirme Tazminatı” başlıklı 20. maddesinde düzenlenmiştir. Aslında “tazminat” ibaresi bu hususta gerek uluslararası gerekse milli mevzuatta ifade edilmek istenilen anlamı da tam olarak karşılamamaktadır. Burada, klasik tazminat teriminde husule geldiği üzere, kusur ile ya da kimi zaman da kusursuz olarak verilen bir zararın giderilmesi olarak değil de daha çok kulüpler tarafından ekonomik bir risk alınarak küçük yaştan itibaren yatırım yapılan futbolcunun, başka bir kulübe geçmesiyle bir nevi ödüllendirmesi², onurlandırılması ve mali nedenlerle futbolcuyu elinde tutamayan kulübün futbol profesyonalizmine³ bulunduğu katkıdan dolayı desteklenmesi amacıyla, bonservisten ayrı olarak bir bedelin kulüplere ödenmesi söz konusudur. Meseleyi kavramaya çalışırken ya da uyuşmazlıkları çözerken, Türkçe’ye pek de kötü bir şekilde çevrilmiş bu hükme olan yaklaşımın evrensel bir kavram olan hakkaniyet ile birlikte düşünüldüğünde, “tazminat” yerine “bedel” teriminin kullanılmasının aslında ne kadar büyük farklılıklar olduğu yadsınmamalıdır. Bu terim farklılığının uygulamada pratik bir önemi

yok gibi gözükse de, müessesenin ruhunu(ratio) anlamak için kanaatimizce oldukça önemli bir farklılıktır. Bu çalışmamızda bundan sonra “yetiştirme tazminatı” yerine “yetiştirme bedeli” terimini kullanacağımızı da hemen belirtelim.

**YETİŞTİRME BEDELİ
MÜESSESİNİN SUJELERİ:
KULÜP, FUTBOLCU, FUTBOL
FEDERASYONU**

“Yetiştirme bedeli”; kulüp, futbolcu (amatör, profesyonel) ve Futbol Federasyonu’ndan oluşan üçlü bir ilişki çerçevesinde yürüyen iki ayrı müessesedir. Bu ilişkinin daha da net anlaşılabilmesi için; kulüp, amatör futbolcu, profesyonel futbolcu ve Futbol Federasyonu terimlerinden ne anlaşılması gerektiği konularına da değinmek zordur.

A. KULÜP

“Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı”nda tanımlandığı üzere Kulüp, futbol dalında faaliyeti bulunan, mevzuata uygun olarak kurulmuş ve Federasyonca tescil edilmiş dernek veya şirketleri ifade eder. Profesyonel Futbol Takımı ise, yine aynı talimatta “profesyonel liglere tescil edilen kulüplerin, bu liglere katılan takımları” olarak belirtilmiştir. Futbol takımı gerek profesyonel liglere gerekse amatör liglere

(2) Futbolcuların Statüleri ve Transferlerini Düzenleyen Talimat’ın 4 numaralı ekinin 2. maddesinin gerekçesi, bu bedelin “mali bir ödül” olduğunu belirtmektedir. Ayrıca haksız yere futbolcusu ile sözleşmesini fesheden kulübün yetiştirme bedeli talep edememesi de kanaatimizce görüşümüzü desteklemektedir.

(3) “Futbol profesyonalizmi” terimi için bkz ileride sf.3

tescil edilmiş bütün kulüpler “Yetiştirme bedeli”nin süjesi olabilirler. Taraf olma noktasında bir kulübün profesyonel ya da amatör ligde yer alması hiçbir farklılık yaratmaz.

B. FUTBOLCU

Futbolcuların statüsü amatör ve profesyonel olmak üzere iki ayrı kategoriye ayrılır.

1. Amatör Futbolcu

Amatör Futbolcu terimi, “Türkiye Futbol Federasyonu Amatör Futbol ve Kulüp Değişirme Talimatı” uyarınca “futbol faaliyetine katılması ile ilgili zorunlu giderler (konaklama, malzeme, sigorta ve antrenman giderleri) dışında herhangi bir ücret almayan futbolcuları” ifade etmek üzere kullanılır (md 4)⁴. Amatör futbolcular profesyonel resmi lig ve kupa müsabakalarında oynayamazlar. “Amatör futbolcu” ile “lisanslı amatör futbolcu” birbirinden ayrı iki kavramdır. Teorik perspektifte, bir kimsenin “amatör futbolcu” olarak nitelendirilmesi için herhangi bir alt ya da üst yaş sınırı ko-

nulamaz. Bir kimse ister 4 yaşında⁵ isterse 40 yaşında olsun amatör futbolcu olarak nitelendirilebilir. Ancak, amatör futbolcu olarak lisans almak için amatör futbolcunun, Türkiye Futbol Federasyonu Amatör Futbol ve Kulüp Değişirme Talimatı 6. maddesinde belirtildiği üzere 8 yaşını bitirmiş olması gerekir. Sonuç olarak, Türkiye’de bir amatör futbolcunun amatör futbolcu lisansı (filiz lisans) alabilmesi için 9 yaş sınırı vardır diyebiliriz. Lisans amatör futbolcuların müsabakalara⁶ katılabilmeleri amacıyla Federasyon tarafından verilen belgedir. (AFKDT md. 4). FIFA’nın Futbolcuların Statüleri ve Transferlerini Düzenleyen Talimat’ı da amatör futbolcu “futbol faaliyetine yalnızca eğlence veya hobi amaçlı katılan ve bu faaliyeti karşılığında hiçbir ücret almayan ve daha önce de almamış kimseler” olarak tanımlar. Yine aynı talimat amatör futbolcu ile tescilli olduğu kulübü arasında kural olarak herhangi bir yazılı sözleşme olmaması gerektiğini de ifade eder. Futbolcunun amatörlüğü, deyim yerindeyse “amatör

(4) AFKDT md. 4’de söz edilen “zorunlu giderler”in ne olacağı sınırlı olarak sayılmamıştır. Bazı ülkelerde, amatör futbolcunun zorunlu giderler adı altında belirli dönemlerle belirli miktarlar almasına da cevaz verilmiştir. Örnek olsun; Avustralya’da amatör bir futbolcu için kulübü futbolcuya en fazla haftalık 100 Avustralya Doları zorunlu gider ödemesi yapılabilir. Eğer futbolcuya haftalık 100 Avustralya Dolarından fazla ödeme yapılıyorsa ise kulüp o futbolcunun zorunlu giderlerinin 100 Avustralya Dolarından fazla olduğunu kanıtlamakla mükelleftir. Kulübün bunu kanıtlayamaması durumunda o futbolcu profesyonel addedilir ve kulüp o futbolcuyla Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi imzalamak zorunda kalır.

(5) Tescil yaşı alt sınırı değişik Federasyonlar tarafından farklı alt sınırlarla belirlenmiş olabilir. Örnek olsun; Avustralya’da 5 yaşındaki bir futbolcu amatör ya da profesyonel olarak tescil edilebilirken Türkiye’de bu alt sınır 9’dur.

(6) FIFA da amatör futbolcunun, “Organized Football” olarak ifade edilen futbol müsabakalarına katılması için amatör olarak lisansının varlığını zorunlu şart olarak düzenlemiştir. “Organized Football” teriminin içerisinde FIFA, konfederasyonlar, federasyonlar (örnek olsun, Türkiye Futbol Federasyonu) gibi kurumların düzenlediği futbol müsabakaları girer (ayrıca futsal, kumsal futbolu vs.).

futbolcu sözleşmesi” gibi bir sözleşmenin varlığına göre belirlenmez⁷.

2. Profesyonel Futbolcu

Profesyonel futbolcunun ne anlama geldiğini açıklamadan önce FIFA'nın futbola bakış açısını göz önüne sermek maksadıyla bir hususa dikkat çekmekte fayda görüyoruz. FIFA “Futbolcuların Statüleri ve Transferlerini Düzenleyen Talimat” bir değişikliğe giderek düzenlemelerinde “profesyonel” terimini “non-amateur” yani “amatör olmayan” terimine tercih etmiştir. Gerekçe olarak da bu yeni terminolojinin ilerleyen yıllarla beraber “futbolda profesyonelizm”in geçirdiği evrimi anlatmak için daha uygun düşeceğini belirtmiştir. Futbolda profesyonelizm, futbolun artık eğlence için yapılan bir spor faaliyeti olmaktan çıkıp *gelir kaynağı* olması ve *meslek edinmeye* konu olabilmesi anlamına gelir. Amatörlük ya da profesyonellik statüsü yaşa göre değil ve fakat futbolcunun katıldığı futbol faaliyeti ile ilgili zorunlu giderler haricinde bir ücret alıp almamasına göre belirlenir. FIFA “Futbolcuların Statüleri ve Transferlerini Düzenleyen Talimat” uyarınca futbolcunun profesyonel olarak adlandırılması için zorunlu giderler dışında futbol faaliyetine katıldığı için futbolcunun bir ücret

alıyor olmasının yanında bir de kulübü ile arasında profesyonel futbolcu sözleşmesinin varlığı aranır. Türk mevzuatında ise profesyonel futbolcu FIFA Talimatına benzer şekilde düzenlenmiştir. PFTT md 16 profesyonel futbolcu “Bir kulüple sözleşme yapmış olan ve futbol faaliyetlerine katılması ile ilgili zorunlu giderlerden daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcudur” şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca yine aynı talimatın 17. maddesinin 1. fıkrası ile her profesyonel futbolcunun kulübü ile Federasyonca öngörülecek yazılı tip sözleşme imzalaması zorunludur.

C. FUTBOL FEDERASYONU

Futbol Federasyonu kulüplerin ülkelerinde tescilli buldukları federasyonları ifade eder. Federasyon'un yetiştirme bedeli müessesesi içersisinde muhakkak ki önemli bir yeri vardır. Kulüplerin yaptığı yetiştirme masraflarının miktarlarının ne olduğunu, kategorilerini, yetiştirme bedelinin ödenmemesi halinde uygulanacak yaptırımları hep futbol Federasyonları belirler. Ayrıca uluslararası futbolcu transferinde bazı hallerde Federasyonların da bedeli kendi adına talep hakları vardır. Bu konuya yeri geldiğinde ayrıntılı olarak değineceğiz.

(7) CAS, “2004/A/691 no. 76 & 77” numaralı kararlarında, amatör bir futbolcuyla kulübü arasındaki yazılı bir sözleşmenin varlığının mevzuatlarda yer alan “sözleşmeye uygulanan hükümlerin” tatbiki için کافی olmadığını başka bir deyişle amatör statünün “amatör futbolcu sözleşmesi” gibi bir sözleşmeye bağlı olarak var olmadığını binaenaleyh statünün futbolcunun yapılan güncel masrafların dışında bir ücret alıp almadığına göre belirleneceğini belirtmiştir. Ayrıca anılan kararlarda CAS, amatör futbolcu ile mali kaygılar yüzünden sözleşmenin yapılmasının statü açısından gereksizliğine amatör futbolcunun profesyonel statüye geçtiğinde kulübün çıkarlarının hali hazırda “yetiştirme bedeli” hükümlerince korunduğunu ifade ederek bu hususa dikkat çekmiştir.

YETİŞTİRME BEDELİ

A. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NA TESCİLLİ KULÜPLER ARASINDA YAPILAN FUTBOLCU TRANSFERLERİNDE YETİŞTİRME BEDELİ

1. Genel Olarak

Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın 20. maddesine göre yetiştirme bedeli; *aa) amatör futbolcunun profesyonelliğe geçişinde ve bb) daha sonra profesyonel statüsünü bozmadan yapacağı müteakip transferlerde o amatör futbolcunun 12 ve 23 yaşları arasında gerçekleşen eğitiminin ve yetiştirilmesinin bir karşılığı olarak onu eğiten ve yetiştiren kulübe, yeni kulübü tarafından ödenen meblağı ifade eder. Yine aynı maddeye göre eğitimin 12 yaşından sonra başlaması halinde fiili başlama tarihinden⁸ itibaren hesaplama yapılacaktır.*

2. Yetiştirme Bedelinin Hesaplanması

Yetiştirme bedelinin hesaplanmasında esas olan, kulüplerin kendi aralarında anlaşmaya varmalarıdır. Ancak bir anlaşmanın mümkün olmaması halinde, aşağıdaki esaslar üzerinden yetiştirme bedeli hesaplanır.

a) Profesyonelliğe Geçişte Hesaplama

Futbolcunun ilk profesyonelliğine geçişinde yetiştirme bedeli futbolcuyu yetiştiren kulüplerin kategorileri ve bu kategoriler için Türkiye Futbol Federasyonu tarafından belirlenen miktarlar esas alınarak hesaplanır (PFTT md 20/ B-1). 2006 – 2007 Futbol Sezonu için bu kategoriler aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir:

• Birinci Kategori:

Türkiye Profesyonel Birinci Süper Ligi Kulüpleri, (40.000 EURO)

• İkinci Kategori:

Türkiye Profesyonel İkinci Ligi A Kategorisi Kulüpleri, (20.000 EURO)

• Üçüncü Kategori:

Türkiye Profesyonel İkinci Ligi B Kategorisi Kulüpleri, (5.000 EURO)

• Dördüncü Kategori:

Türkiye Profesyonel Üçüncü Ligi Kulüpleri ve Amatör Liglerde Yer Alan Kulüpler. (2.000 EURO)

Çok genç futbolculara ait yetiştirme bedelinin yüksek seviyede saptanmaması amacıyla, futbolcunun 12. yaşına girdiği ve 15. yaşını tamamladığı sezon sonu arasındaki dört yıllık tescil süresi için hesaplamada, futbolcunun kulübünün kategorisine bakılmaksızın dördüncü kategori esas alınır (PFTT md.20)⁹. Yine aynı madde, hesaplamalarda kulüplerin fiili yetiştirme zamanındaki kategorilerinin değil de ilgili

(8) Ancak her halükarda yetiştirme bedeli, futbolcunun lisanslı olduğu dönemler dikkate alınarak hesaplanır.

(9) Eski Profesyonel Futbolcu ve Transfer Talimatında 12-15 yaş arası "üç yıllık" dönem denmekteydi. Bu konuda ciddi sıkıntılar baş gösteriyordu. Yeni düzenlemeyle 15. yaşın tamamlanmasına kadar 4 yıllık süreç denilerek bu karşılığın da önüne geçilmiş oldu. Bu değişiklikte FIFA'nın yeni talimatının da etkisi büyük olmuştur.

transferin yapıldığı tarihteki kategorilerinin tüm yetiştirme süresi için dikkate alınacağını hüküm altına almıştır. Yetiştirme bedelinin hesaplanmasında yaş tashihleri dikkate alınmayacaktır. Kural olarak, yetiştirme bedelini hesaplarken futbolcu 12 yaşından itibaren yetiştiren kulübün(kulüplerin) bulunduğu kategorilerdeki miktarlar futbolcunun o kulüp veya kulüplerde amatör olarak tescilli olduğu yıl sayısı ile çarpılır. Aynı sezon içerisinde birden fazla kulübe tescil yapılmış amatör futbolcuların profesyonelliğe geçmeleri halinde, o sezon içerisinde sadece en son tescil edildiği kulübün yetiştirme bedeli talep etme hakkı vardır.

Örnek: Futbolcu (A), 7 yaşından beri Türkiye Profesyonel İkinci Ligi B Kategorisi Kulüplerinden (B) Kulübünde amatör olarak futbol oynamaktadır. 11 yaşında amatör olarak lisans alan (A) aynı yıl kulübü adına Federasyona tescil edilmiştir. (A) 16 yaş bitince, (B) Kulübünün ve velisinin muvafakatiyle kulüp değiştirerek Türkiye Profesyonel İkinci Ligi A kategorisi Kulüplerinden (İ) Kulübüne geçmiştir Ardından kendisini yıllardır takibe alan ve yeteneğini fark eden Türkiye Profesyonel Birinci Süper Ligi Kulüplerinden (F) ile, velisinin izni de alınmak suretiyle 19 yaşında Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi imzalamıştır.

Hesap:, her ne kadar 11 yaşında B Kulübü adına tescil edilmiş olsa da yetiştirme bedeline 12 ya-

şından sonraki dönem esas alınacaktır(Olayda 12-15.yaşın sonu). 12. yaştan önceki süreç için B kulübü yetiştirme bedeli talep edemez. B kulübü 3. kategoride yer alır. Yıllık 5.000 EURO yetiştirme bedeline hak kazanmış gibi gözükse de 12 - 15 yaş arasındaki 4 sezon için 4. kategori miktarı esas alınacağı için bu 4 yıl için yıllık 2.000 EURO yani $4 \times 2.000 = 8.000$ Euro yetiştirme bedeline hak kazanmış olur. Ayrıca futbolcunun 15-16. yaşın sonu arası 1 yıllık daha yetiştirilmesi için 5.000 EURO yetiştirme bedeline daha hak kazanır. Yani B Kulübü toplam olarak 13.000 EURO yetiştirme bedeli talep edebilir.

Ayrıca futbolcu 17 - 19 yaş arasında 2 yıl yetiştiren ve eğiten İ Kulübü, 2. kategoride yer aldığı ve yıllık 20.000 Euro yetiştirme bedeline hak kazandığı için $2 \times 20.000 = 40.000$ EURO yetiştirme bedeline hak kazanır. Sonuç olarak F, A'yı yetiştiren ve eğiten kulüplere toplam 53.000 EURO yetiştirme bedeli ödemelidir.

b) Futbolcunun Profesyonel Statüsünü Bozmadan Yapacağı müteakip Transferlerde Hesaplama

ı) Profesyonel Futbolcunun Alt Kategoriden Üst Kategorideki Bir Kulübe Transfer Olması Halinde

Bu durumda ödenecek yetiştirme bedeli; eski kulübündeki tescil süresi ile yeni kulübün bulunduğu kategoride belirtilen yetiştirme miktarı çarpılarak bulunur.¹⁰ Ayrıca futbolcunun aynı sezon içerisinde

(10) Burada dikkat edilirse, futbolcu transfer eden "yeni kulübün" kategorisi hesaba esas alınır.

de daha üst kategorideki bir kulübe transfer olması halinde, futbolcunun son kulübünün yetiştirme bedeli hakları saklı kalmak kaydı ile önceki kulübün yetiştirme bedelinden kaynaklanan kaybı yeni kulübü tarafından ödenir. Futbolcunun son kulübüne tescil süresinin bir sezondan az olması halinde, yetiştirme bedeli hesaplanırken bir sezonluk yetiştirme bedeli esas alınır.

ii) Profesyonel Futbolcunun Aynı Kategorideki Kulüpler Arasında Transfer Olması Halinde

Bu durumda futbolcunun son kulübünün eski kulübüne ödeyeceği yetiştirme bedeli, eski kulübün bulunduğu kategorideki miktar ile futbolcunun eski kulübünde tescilli olduğu sezon sayısı çarpılarak bulunur. Ancak burada dikkati çekilmesi gereken bir husus vardır ki o da 3. ve 4. kategorilerde yer alan bir kulübe tescilli futbolcunun aynı kategoride kulüp değiştirmesi halinde, kayıtlı olduğu son kulübünün önceki transfer için ödemiş olduğu yetiştirme bedelinin son kulüp tarafından yetiştirme bedeli ile birlikte ayrıca ödenecek olmasıdır. Eğer bu durumdaki bir futbolcu aynı sezon içerisinde daha üst kategorideki bir kulübe transfer olur ise, futbolcunun son kulübünün yetiştirme bedeli hakları saklı kalmak kaydı ile önceki kulübün yetiştirme bedelinden kaynaklanan kaybı yeni kulübü tarafından ödenir. Futbolcunun son kulübüne tescil süresinin bir sezondan az olması halinde, yetiştirme bedeli he-

saplanırken bir sezonluk yetiştirme bedeli esas alınır.

iii) Profesyonel Bir Futbolcunun Yüksek Kategorideki Bir Kulüpten Düşük Kategorideki Bir Kulübe Transfer Olması Halinde

Burada da futbolcunun son kulübünün eski kulübüne ödeyeceği yetiştirme bedeli, eski kulübün bulunduğu kategorideki miktar ile futbolcunun eski kulübünde tescilli olduğu sezon sayısı çarpılarak bulunur. Eğer bu durumdaki bir futbolcu aynı sezon içerisinde daha üst kategorideki bir kulübe transfer olur ise, futbolcunun son kulübünün yetiştirme bedeli hakları saklı kalmak kaydı ile önceki kulübün yetiştirme bedelinden kaynaklanan kaybı yeni kulübü tarafından ödenir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir düzenleme daha vardır ki o da 1, 2 ve 3. kategorilerde yer alan bir kulüpte profesyonel olarak tescilli bir futbolcunun, 4. kategoride yer alan bir kulübe transfer olması halinde yetiştirme bedelinin ödenmeyecek olmasıdır. Eski kulüp tarafından talep edilemeyen bu yetiştirme bedeli, eğer futbolcu iki yıl içerisinde yeniden üst kategorideki bir kulübe transfer olursa canlanır. Kısacası eski kulübün yetiştirme bedeli hakkı bu durumda 2 yıl saklı kalır. Futbolcunun son kulübüne tescil süresinin bir sezondan az olması halinde, yetiştirme bedeli hesaplanırken bir sezonluk yetiştirme bedeli esas alınır.

3. Geçici Transferde Yetiştirme Bedeli

Geçici transfer; adından da anlaşılacağı gibi, futbolcuların geçici olarak kulüp değiştirmesi anlamına gelir. Geçici transfer de idari anlamda bir transferdir. Futbolcuların transferini ve tescilini düzenleyen genel hükümlere tabidir. Geçici transfer asgari olarak iki tescil dönemi arasındaki süre için yapılabilir. Kural olarak geçici transferde yetiştirme bedeli ödenmez. Profesyonel futbolcunun alt kategoriden üst kategoride bir kulübe profesyonel statüsünü bozmadan geçici transfer olması halinde önceki kulübün yetiştirme bedelinden kaynaklanan kaybı futbolcuyu geçici olarak transfer eden kulüp tarafından ödenir. Ancak, futbolcunun müteakip transferlerinde geçici kulübün yetiştirme bedeli talep etme hakkı yoktur. FIFA talimatlarındaki ve PFTT'de yer alan bazı istisnai durumlarda yetiştirme bedeli talep edilebilir. Bunlara yeri geldikçe değineceğiz

4. Yetiştirme Bedelinin Talep Edilemeyeceği Bazı Durumlar

i) Kulübün Sözleşmeyi Haksız Yere Feshi

Profesyonel futbolcu sözleşmesi kulübün haksız bir eylemi ile feshedildi ise, söz konusu kulüp yetiştirme bedelini talep edemez. Tek taraflı fesih ihbarı üzerine Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu konuyu inceleyerek kusurlu tarafı belirler. Kulübün kusurlu olduğuna karar verilmesi ile bu kara-

rın kesinleşmesiyle kulübün o futbolcu için yetiştirme bedeli isteme hakkı sona erer. Ancak haksız fesih sonunda kulübün haksız fesih bedeli ödemesi gereken bir durum ortaya çıkarsa yetiştirme bedeli talep edilebilir.

ii) Amatör Statünün Yeniden Kazanılması

Bir profesyonel futbolcunun amatör statüsünü yeniden kazanabilmesi için; kulübü ile olan sözleşmesinin sona ermiş veya karşılıklı olarak fesih edilmiş olması ve profesyonel olarak en son oynadığı resmi müsabaka tarihi üzerinden 30 günlük bir sürenin geçmiş olması zorunludur. Bu durumda amatör statüsünü kazanan futbolcunun kulübünden, eski kulübü yetiştirme bedeli talep edemez. Sözleşmesi sona erip de amatörlüğe dönüş yapan futbolcu, eğer 30 ay içerisinde yeniden profesyonel olur ise sözleşmesinin sona erdiği kulübün yetiştirme bedeli talep etme hakkı tekrar **canlanır**. Ancak bu durumda **ilk defa profesyonel statünün kazanıldığında söz konusu olduğu gibi** bir yetiştirme bedeli futbolcunun amatörlüğe dönüş yaptığı kulüp tarafından **talep edilemez**. 30 aylık sürenin geçmesinden sonra profesyonelliğe dönüşte ise önceki kulüpler yetiştirme bedeli talep edemezler.

iii) Faal Futbolculuğun Sona Ermesi

PFTT md 22'ye göre, bir profesyonel futbolcu kulübü ile olan sözleşmesi sona erdikten sonra faal futbol oynamayı sona erdirir ve bu-

nu yazılı olarak Federasyona bildirir ise en son kulübünün futbolcusu olarak 30 ay süre ile Federasyon'da kayıtlı olmaya devam edecektir. Bu dönem, futbolcunun kulübü futbol oynamayı sona erdirdiği sezonun sonundan itibaren hesaplanır. Profesyonel futbolcunun kulübü futbol oynamayı sona erdiren futbolcudan sözleşmesinin sona ermesinden üzerine herhangi bir bedel talep edemeyecektir. Futbolcu yukarıda zikredilen 30 aylık süre içerisinde yeniden profesyonel futbolcu olarak sözleşme yapmak ister ise, önceki kulüplerin yetiştirme bedeli talep hakları saklıdır. Futbolcunun 30 aylık süre sonunda profesyonel sözleşme imzalaması halinde ise önceki kulüpler yetiştirme bedeli talep edemez.

5.Yetiştirme Bedelini Ödememenin Sonuçları

PFTT md. 20'ye göre yetiştirme bedelini ödeyecek kulüp futbolcusu ile imzaladığı sözleşmenin tescilinden önce bu bedeli ödemelidir. Aksi halde sözleşme tescil edilmez.

6. İhtilafların Halli

Profesyonel Futbolcu ve Transfer Talimatı'nın 20. maddesinde belirtildiği üzere yetiştirme bedeli hususunda ihtilaf çıkması halinde Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu yine aynı talimatta belirtilen ilke ve esaslar doğrultusunda karar verir. Talimatta hükme bağlanmamış hususlar hakkında Futbol Federasyonu karar vermeye yetkilidir (PFTT md. 38). Yönetim kurulu kararlarına karşı itiraz edilebilir. İtirazın vuku bulması halinde Tah-

kim Kurulu ihtilafı kesin karara bağlar.

B. ULUSLARARASI FUTBOLCU TRANSFERİNDE YETİŞTİRME BEDELİ

1. Uluslararası Futbolcu Transferi

Uluslararası futbolcu transferi, bir futbol federasyonunda tescilli bir futbolcunun diğer bir futbol federasyonunda tescilli bir kulüp tarafından transfer edilmesi demektir. Uluslararası futbolcu transferinde FIFA Dünya genelinde yetiştirme bedeli uygulamasında yeknesaklığın sağlanması amacıyla birtakım düzenlemeler yapmıştır. Yurt dışında herhangi bir Ülke Federasyonunda tescilli olan futbolcuların Türkiye'de lisans ve tescil işlemlerinin yapılmasında FIFA Kuralları uygulanır.Uluslararası transferler, transfer ve tescil dönemlerine bağlı olarak yapılır. Aşağıda yeri geldiğinde bu düzenlemelere değinmeye çalışacağız.

2. Futbolcunun Yetiştirilmesi

FIFA düzenlemeleri uyarınca, bir futbolcunun yetiştirilmesi ve eğitimi 12 ila 23 yaş arası gerçekleşir. Burada FIFA genel geçer bir kural koymuş ve bu kural ile bir futbolcunun sportif eğitiminin ve yetiştirilmesinin en fazla 23. doğum gününü içine alan sezon sonuna kadar sürebileceğini belirtmiştir. Yetiştirme bedeli kural olarak futbolcunun 12 ila 21 yaşları arasında gördüğü sportif eğitim

için ödenir. Demek ki futbolcunun 23. yaş gününü içine alan sezonun sonuna kadar yapılacak uluslararası transferlerde, o futbolcunun 12 ila 21. yaş arası aldığı sportif eğitim için yeni kulüp eski kulübe(lere) yetiştirme bedeli ödeyecektir. Yetiştirme bedelinin futbolcunun 12 ila 21 yaşları arasında gördüğü sportif eğitim için ödeneceği ana kuralının iki önemli istisnası mevcuttur. Bunlardan ilki “futbolcunun sportif eğitimini 21 yaşından önce tamamladığı durumlarda” söz konusu olur. Bu halde yetiştirme bedeli o futbolcunun sportif eğitimini tamamlanmasına kadar geçen süre için hak edilir. Bu husus objektif verilerle tespit edilemez, daha çok somut olaya göre değişiklikler gösterir. CAS, 2003 yılında verdiği bir karar ile bu hususu şu şekilde ortaya koymuştur **“Bir futbolcu ilk profesyonel sözleşmesini 17 yaşında yapmıştır. İlk sezonunda kulübünün A takımında (yani as kadroda) 15 maça çıkmış bunun yanında teknik özellikleri ve hızı dikkat çekmiştir. Bu da gösterir ki o futbolcu ikinci sezon başlamadan 18 yaşında bir profesyonel olarak sportif eğitimini tamamlamıştır.”**¹¹” Yine CAS, 2004 yılında **18 yaşındaki bir futbolcu hakkın-**

daki yetiştirme bedeli ihtilafında verdiği kararda, futbolcunun kulübü tarafından en yetenekli oyuncu ve as kadro oyuncusu olarak nitelendirilmesini ve o oyuncunun bütün maçlarda hatta milli takımda düzenli görev almasını ardından başka bir kulübe sezon başına 6 haneli rakamlara ulaşan bir bedelle 4 yıllık geçici transferinin gerçekleşmesini, o futbolcunun sportif eğitimini tamamlaması açısından bir ölçüt olarak ele almıştır. İkinci istisna ise futbolcunun ilk defa 12 yaşından daha sonraki bir tarihte tescil edilmiş olmasıdır ki bu halde yetiştirme bedeli futbolcunun tescil edildiği ve eğitimini tamamladığı (en fazla 21. yaş gününe ulaştığı sezon sonuna kadar) zaman dilimi için hak edilir ancak her halükarda yetiştirme bedeli en fazla futbolcunun 23. yaş gününü içine alan sezonun sonuna kadar yapacağı kulüp değiştirmelerde ödenir. Örneğin bir futbolcu 24 yaşında bir kulübe transfer olursa yeni kulüpten yetiştirme bedeli istenemez. Bu durumda yetiştirme bedelinden ayrı bir müessese olan “dayanışma mekanizması”¹² devreye girer. Ayrıca belirtelim ki futbolcunun sportif eğitimi ve geliştirilmesi için yetiştirme bedeli talep

(11) FIFA talimatında sportif eğitim, yetiştirme ve geliştirme terimleri kullanılmıştır.

(12) Espi PFTT’de dayanışma mekanizmasına benzer bir hüküm mevcuttu. Şimdi ise daha önce ödenen yetiştirme bedelinin mutad yetiştirme bedelinden gayri ödenmesi durumu vardır. Ancak bunların hepsi 20. maddede Yetiştirme Bedeli başlığı altında yer alır. TFF, konuya hakim olmadığından FIFA Düzenlemelerindeki mekanizmaları yanlış yorumlamaktadır. “Solidarity Mechanizm” yalnızca uluslararası transferde uygulanacak ancak ulusal federasyonların da düzenleyebileceği bir kulüpler arası dayanışma mekanizmasını ifade eder. Ayrı bir madde başlığında ciddiyetle düzenlenmesi kanaatimize daha isabetli olacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz: www.sporhukukulariorg/makaleler/sldrt.pdf

edilirken futbolcunun etkin olarak yetiştirildiği dönemler dikkate alınır yoksa futbolcunun kendisine hiçbir emek sarf edilmeden kulüpte geçirdiği yıllar dikkate alınmaz.¹³

3. Yetiştirme Bedeline hak Kazanılan ve Kazanılamayan Durumlar

Yetiştirme bedeli aşağıdaki iki halin varlığı halinde talep edilebilir;

i) Bir futbolcunun ilk defa profesyonel olarak tescil edilmesi (ilk defa profesyonelliğe geçiş) hali:

Amatör bir futbolcu, 23. doğum gününü içine alan sezonun sonuna kadar ilk defa profesyonel sözleşme imzalamak suretiyle başka bir kulübe transfer olduğunda, yeni kulübü, futbolcunun eğitimi ve yetiştirilmesinde katkısı bulunan önceki kulüplere, futbolcunun yeni federasyonuna profesyonel olarak tescil edildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde yetiştirme bedelini ödemek zorundadır.

ii) Bir profesyonel futbolcunun profesyonel statüsünü bozmadan, farklı iki federasyona bağlı kulüpler arasında, 23. doğum gününü içine alan sezonun sonuna kadar gerçekleşen transferi

Bu durumda ise futbolcuyu yetiştiren bütün kulüpler değil, yalnızca son kulüp yetiştirme bedeline hak kazanır. Transferin futbolcunun sözleşmesi devam ederken ya da sona erdikten sonra gerçekleşmesi burada önemli değildir. Bu durumda da futbolcunun yeni fe-

derasyonuna tescil edilmesinden itibaren 30 gün içerisinde yeni kulüp yetiştirme bedelini ödemek zorundadır.

iii) Ayrıca uluslararası geçici transfer halinde de yetiştirme bedeli aynen normal olarak talep edilir.

Aşağıdaki hallerde ise yetiştirme bedeli talep edilemeyecektir:

Önceki kulübün sözleşmeyi haksız feshi:

Futbolcusu ile olan sözleşmesini haksız yere fesheden bir kulüp, o futbolcunun başka bir kulübe transfer olması halinde yetiştirme bedeli talep edemeyecektir (sözleşme korunma süresinde olsun ya da olmasın). Burada, yetiştirme bedelinin o futbolcuya verilen emek ve yapılan yatırımın karşılığı olarak verildiği göz önüne alındığında, sözleşmeyi haksız yere fesheden kulübün de bedel talep edememesi kanaatimizce hakkaniyete uygun bir yaklaşım olmuştur. Ancak futbolcu sözleşmesini hasız yere feshederse yeni kulüp eski kulübe yetiştirme bedeli ödemek zorundadır.

Futbolcunun 4. kategoride yer alan bir kulübe transferi:

Bir futbolcu 4. kategoride yer alan bir kulübe transfer olursa eski kulübü yetiştirme bedeli talep edemeyecektir. Yalnız burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır o da bir futbolcunun ilk defa profesyonel sözleşme imzalamak suretiyle 23. doğum gününü içine

(13) bkz: CAS 2004/A/560 numaralı CAS kararı.

alan sezonun sonuna kadar başka bir 4. kategori kulübüne transfer olması halinde eski kulübün yetiştirme talep edebileceğidir.

Futbolcunun amatör statüsünü geri kazanması:

Transfer ile futbolcu amatör statüsüne geri dönüyor ise o futbolcunun eski kulübü yetiştirme bedeli talep edemez. Amatör statüsünü kazanan futbolcunun kulübünden, eski kulübü yetiştirme bedeli talep edemez.

Sözleşmesi sona erip de amatörliğe dönüş yapan futbolcu, eğer 30 ay içerisinde yeniden profesyonel olur ise sözleşmesinin sona erdiği kulübün yetiştirme bedeli talep etme hakkı tekrar **canlanır**.

Futbolcunun 23. doğum gününü içine alan sezonun sona ermesinden sonra yapacağı transferlerde zaten genel kural gereği hiçbir durumda yetiştirme bedeli söz konusu olmayacaktır.

4. Yetiştirme Bedelinin Hesaplanması

Yeri gelmişken belirtelim ki **kulübün yetiştirme bedelini talep hakkı, bu hakkın doğumundan iki yıl geçmekle sona erer**. Yetiştirme bedelinin hesaplanması için, ilk önce o futbolcunun eğitimi ve yetiştirilmesi için yapılan masrafları tespit etmek gereklidir.

FIFA her kulüp için ayrı hesaplama yapılması yerine, bu müessesenin bir düzene oturtulması ve ihtilafların en aza indirilmesi amacıyla dünyadaki bütün kulüpleri, kıtalarda yer alan 6 konfederasyon başında aşağıdaki şekilde 4 ayrı kategoriye bölmüştür. Bu kategoriler ve her bir kategorideki kulübün yetiştirme masrafları her takvim yılının başında yeniden değerlendirilerek ilan edilir. :

(Bkz. Tablo)

Her bir konfederasyona bağlı ülkelerin futbol federasyonları da, kendisine bağlı kulüpleri 4 kategoriye ayırmıştır. UEFA'ya bağlı Türkiye Futbol Federasyonu da bizim kulüplerimizi, ülke içi yetiştirme bedeli konusunu anlatırken belirttiğimiz üzere 4 kategoriye ayırmış-

Konfederasyon	1.Kategori	2.Kategori	3.Kategori	4.Kategori
AFC	40.000 USD	10.000 USD	2.000 USD	YOK ¹⁴
CAF	30.000 USD	10.000 USD	2.000 USD	YOK
CONCACAF	40.000 USD	10.000 USD	2.000 USD	YOK
CONMEBOL	50.000 USD	30.000 USD	10.000 USD	2.000 USD
OFC	30.000 USD	10.000 USD	2.000 USD	YOK
UEFA	90.000 EURO	60.000 EURO	30.000 EURO	10.000 EURO

(14) Bazı konfederasyonlarda futbol kulüpleri yalnızca 3 kategoriye ayrılabilir. Bazı ülkelerde ise 3. kategori bile mevcut değildir. Bu husus bir kitadaki ya da ülkedeki futbolun gelişmişlik derecesiyle alakalıdır.

tır. Böylece her kulübün kategorisi konfederasyon bazında kolayca bulunacaktır. Örneğin; Türkiye Profesyonel İkinci Ligi A Kategorisi bir takım, TFF'nin sınıflandırmasında ikinci kategoride yer alır.

Yetiştirme masraflarını hesaplarırken futbolcunun yeni kulübünün, o futbolcuyu kendisi yetiştirseydi ne kadar masraf yapması gerektiği hususu göz önüne alınır. Ayrıca hemen belirtelim ki, futbolcunun 12 ila 15. yaş gününün bulunduğu sezon arasındaki 4 yıllık tescil süresi için hesaplamada, futbolcunun kulübünün kategorisine bakılmaksızın dördüncü kategori esas alınır.

“Bir futbolcunun ilk defa profesyonel olarak tescil edilmesi (ilk defa profesyonelliğe geçiş)” halinde yetiştirme bedeli, Yeni kulübün kategorisinde gösterilen yetiştirme masrafı ile eski kulübünde veya kulüplerinde tescilli olarak yetiştirildiği yıl sayısı çarpılır. Bir profesyonel futbolcunun profesyonel statüsünü bozmadan, farklı iki federasyona bağlı kulüpler arasında, 23. doğum gününü içine alan sezonun sonuna kadar gerçekleşen transferinde ise yetiştirme bedeli hesaplamasında da yeni kulübün kategorisinde gösterilen yetiştirme masrafı ile eski kulübünde veya kulüplerinde tescilli olarak yetiştirildiği yıl sayısı çarpılır.

5. Avrupa Birliği ve Avrupa Ekonomik Bölgesi İçerisinde Yapılan Uluslararası Futbolcu Transferinde Yetiştirme Bedelinin Hesaplanmasındaki Özel Düzenlemeler

FIFA talimatı, “Avrupa Birliği” ve “Avrupa Ekonomik Bölgesi” içerisinde yapılan uluslararası transferler için özel bir düzenlemeye gitmiştir. Buna göre, bir futbolcu *düşük kategorideki bir kulüpten yüksek kategorideki bir kulübe geçtiğinde*, her iki kulübün kategorisinde belirtilen masrafların aritmetik ortalaması üzerinden, *yüksek kategorideki bir kulüpten düşük kategorideki bir kulübe geçtiğinde* ise, *düşük kategorideki kulübün kategorisinde belirtilen masraf üzerinden yetiştirme bedeli hesaplanacaktır.* Bir futbolcunun sözleşmesinin sona ermesinden en az 60 gün önce, kulübü o futbolcuya yazılı olarak yeni bir sözleşme¹⁵ teklif etmez ise kulüp, o futbolcunun başka bir kulübe geçmesinden dolayı yetiştirme bedeli talep etme hakkını kaybeder; meğerki kulüp yetiştirme bedelini hak ettiğini ispat etmiş olsun. Ancak böyle bir ispat çok zordur ve nadiren söz konusu olabilir. Örneğin futbolcuya profesyonel olarak sözleşme teklif edilemeyecek aşağı bir lige düşen takım, o futbolcuya profesyonel sözleşmeyi onu istemediği için değil buna cevaz verilmediği için teklif edemiyor demektir. Bu durumda kulüp yetiştirme bedeline

(15) Futbolcusuna teklif edeceği sözleşmedeki bedel, en az daha önceki sözleşmesinde yer alan bedel kadar olmalıdır.

hak kazandığını iddia ve ispat edebilir.

6. Federasyonun Yetiştirme Bedelini Kendi Adına Talep Etmesi

Kural olarak bir kulübün bağlı bulunduğu federasyon, o kulüp adına kulübün hak ettiği yetiştirme bedelini talep ya da dava edemez¹⁶. FIFA düzenlemelerine göre, eğer bir profesyonel futbolcu ile onu yetiştiren kulüplerden hiçbiri ile irtibat kurulamaz ise¹⁷ ya da futbolcunun ilk defa profesyonel olarak federasyona tescilden itibaren 18 ay içerisinde onu yetiştiren kulüplerden hiçbiri ortaya çıkmaz ise yetiştirme bedeli, o futbolcunun yetiştirdiği federasyona ya da futbolcu birden fazla ülkede yetişmiş ise bütün federasyonlara orantılı olarak ödenir. Federasyonlar bu bedeli, *genç futbolcu yetiştirme programlarında* kullanabilirler. Futbolcunun 12 yaşına kadar yetiştirdiği kulüplerin bir kısmının tespit edilmesi halinde tespit edilemeyen yetişme periyodu için ödenmesi gereken yetiştirme bedeli de federasyonlara ödenir. Yetiştirme bedeli, tescilden 18 ay sonra, şartları oluşmuş ise Federasyon tarafından talep edilebilir. Ancak unutulmamalıdır ki, *yetiştirme be-*

delinin talep edilebilmesi için 2 yıllık hak düşürücü süre göz önüne alındığında federasyonun yetiştirme bedelini kendi adına talep edebilmesi için yalnızca altı ay süresi kalmaktadır

7. İhtilafların Halli

Uluslararası futbolcu transferinde yetiştirme bedelinin hesaplanmasından ve ödenmesinden doğan ihtilaflara FIFA'nın Uyuşmazlıkları Çözmekle Görevli Komitesi bakar. Bu komitenin kararlarına CAS'da tahkim yoluna gidilebilir.

8. Yetiştirme Bedelinin Ödenmemesinin Sonuçları

Ulusal transferlerde yetiştirme bedelinin ödenmemesi halinde sözleşmenin tescil edilmemesi gibi bir durum söz konusu olsa da özellikle uluslar arası transferlerde yetiştirme bedeli ödenmediği takdirde Federasyon bazında bir yaptırım olabiliyor. FIFA bu konuda bayağı ciddi bir tutum içerisinde. Hatırlayacak olursak birçok kulübümüze puan silme, alt lige düşürme gibi cezalar gelmiştir. Bu cezaları ülke federasyonlarının uygulamadığı durumlarda ise müsabakalardan ülke olarak men edilmeye varan yaptırımlarla karşılaşılabilir.

(16) Federasyon bu bedeli ancak vekaleten talep ya da dava edebilir.

(17) Federasyonun yetiştirme bedelini kendi adına talep hakkı bir kulübün hangi nedenle olursa olsun yetiştirme bedelini talep etmemesi (ör: yetiştirme bedeli almaya hakkı olduğunu bilmemesi) ya da örneğin iflas gibi nedenlerle talep edecek kulübün artık bulunmaması durumlarında söz konusu olur.

FUTBOL VE TAHKİM

Av. İLGEN ERCAN*

Sporunun kurumsallaşma anlamında diğer spor dallarına nazaran daha gelişmiş bir seviyeye geldiği ve uyuşmazlık çözüm teşkilatlarının büyük ölçüde bağımsızlığa kavuştuğu futbolda, tahkim kurumu başarıyla işlemektedir. Aşağıdaki çalışmada, kısaca futbolun tarihine ve gelişimine yer verilmiş, bu gelişim içerisinde tahkimin doğuşu ve nitelikleri ele alınmış, daha sonra futbolda tahkimi uygulayan kurumlar incelenerek, her aşamada futbol tahkim sistemi çözümlenmeye çalışılmıştır.

GİRİŞ

Uyuşmazlıkların devlet mahkemeleri yerine alternatif uyuşmazlık çözüm metotları ile çözümünü yoluna gidilmesinde, XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren büyük bir artış görülmektedir. Bu artışın temelinde uyuşmazlıkların niteliklerinde yaşanan değişimlerin yanı sıra, devlet mahkemelerinin, uyuşmazlıkları kısa sürede karara bağlamakta yetersiz kalması ve uluslararası ilişkilerin gelişmesi gibi birçok neden yatmaktadır.

Uluslararası nitelik taşıyan, belli bir ülke hukukuna bağlı olmayan ve çıkan uyuşmazlıkların, o sektörden gelen kişiler eliyle çözüme kavuşturulması gereken konularda genel ve zorunlu eğilim,

uyuşmazlıkların mahkeme dışı yollarla çözümüdür. Sportif uyuşmazlıklar veya sporla ilgili uyuşmazlıklar (Sports-related disputes) olarak nitelendirilebileceğimiz uyuşmazlıklar da yukarıda belirttiğimiz uyuşmazlıklar sınıfına girmektedir. Ülkemizde ticari uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümünün henüz Avrupa ve Amerika'daki seviyeye gelmemiş olmasına rağmen sportif uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümüne uzun süredir başvurulmaktadır. Bunun temelinde ise ulusal federasyonlarımızın bağlı olduğu uluslararası spor kuruluşlarının, uyuşmazlık çözüm metodu olarak tahkimi büyük bir oranda mecbur kılmasıdır.

* İstanbul Barosu Avukatlarından

Futboldan doğan uyuşmazlıkların çözüm yollarını inceleyeceğimiz bu çalışmanın ilk bölümünde futbolun tarihine kısaca yer verildikten sonra, tahkim kurumunun futbolda doğuşu ve niteliklerinden bahsedilecek, ikinci bölümde ise; futbolla ilgili uyuşmazlıkların çözümü amacıyla kurulmuş kurumsal ve bağımsız yargı teşkilatları ele alınacaktır. İncelememizde, futbol sporundan doğan uyuşmazlıkların çözümünü için oluşturulmuş kurumlar esas alınmıştır. Bu tercihimizin gerekçesi ise, futbol sporunun kurumsallaşma anlamında diğer spor dallarına nazaran daha gelişmiş bir seviyeye sahip olması ve uyuşmazlık çözüm teşkilatlarının büyük ölçüde bağımsızlığa kavuşmuş olmasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

FUTBOLUN DOĞUŞU VE TARİHİ GELİŞİMİ, FUTBOLDAN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA TAHKİMİN YERİ VE NİTELİĞİ

I) Futbolun Doğuşu ve Tarihi Gelişimi

Her ülkeye göre az çok farklılık göstermekle birlikte, günümüz toplumunda en çok sevilen ve en fazla icra edilen spor dalı futboldur. Futbol, sadece sportif arenada değil, iç ve dış politika, ekonomi, turizm, sosyoloji, tıp, kültür, sanat ve hu-

kuk gibi pek çok alanda etkisini gösteren bütün dünyayı saran bir spor dalıdır¹.

Dünyanın en popüler sporu olan futbolun, tarihçesi hakkında kesin olmamakla birlikte bazı kaynaklarda futbolla ilişkin bilgilere rastlanmaktadır. Tüm canlılarda yuvarlanan ve zıplayan şeylerle oynamak, hiç olmazsa onlara dokunmak vazgeçilmez bir istek içgüdüdür. Bir yumakla tatlı bir coşku içinde oynayan bir kedi, zıplayıp giden bir topun peşinden, onu kapmak için çılgınca koşan bir köpek bunun en güzel örnekleridir.²

İnsanoğlu da bugün adına kısaca top dediğimiz yuvarlak cisimlerle oynamaya karşı büyük bir eğilim göstermiştir. Bu eğilimin insanlıkla yaşıt olduğu dahi söylenebilir. Afrika'nın balta girmemiş ormanlarında yaşayan en ilkel kabilelerde insan kuru kafalarını ayakla tekmelemek suretiyle bir garip oyun oynadığına dahi rastlanmıştır. Futbolun da bu istek içgüdüyle doğmuş olduğu muhakkaktır. Mısır'da Merruka mezarlarındaki duvar resimlerinde çeşitli sporcu figürlerinin yanı sıra, ayakla top oynayan insan figürlerine de rastlanmaktadır. Hatta Mısır'ın kurak iklimi, bu toplardan bir kısmının günümüze kadar ulaşmasını da sağlamıştır. Kahire, Berlin ve Londra müzelerinde örnekleri bulunan bu topların 7.5 cm çapında, deriden veya sık dokunmuş keten-

(1) **PETEK, Hasan**, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Yetkin Yayınları, Ankara 2002, s. 19*

(2) *Türk Futbol Tarihi 1904-1991, Cilt-1, Haziran 1992, Türkiye Futbol Federasyonu Yayını, <http://www.turkfutbolu.net/tarihce.htm>*

den yapılmış ve zikzak dikişlerle dikilmiş, içleri kepek ve yosun kurusu gibi maddelerle doldurulmuş olduğu görülmektedir.³ Bunlar yaklaşık 2500 yıl önceden kalmaktadır.⁴ Ünlü şair Homeros, ünlü eseri “Odessia” da top oyunlarından bahseder.⁵

Milattan önce yaklaşık 2500 yıl önce Çin’de imparator Huang-ti’nin askerlerine, yere dikilmiş iki mızrak arasından, bir topu ayakla tekmelemek suretiyle geçirmeye çalışarak çeviklik talimleri yaptırdığı eski Çin kaynaklarında belirtilmektedir. Çinlilerin sadece barutu değil, “Tsu-h-Küh”⁶ olarak adlandırdıkları bir çeşit top oyununu da icat ettikleri kabul edilmektedir. Sarı İmparator lakaplı Huang-Ti, bu oyun sayesinde askerlerinin becerilerini geliştirmeyi ve işbirliği içinde hareket etmelerini sağlamayı amaçlamıştı.⁷

Milattan önce yaklaşık 720 yıllarında “Tsu-h-Küh” Çin’den Japonya’ya gelmiş ancak orada Ortaçağa kadar sadece soyluların oynadığı

bir oyun olarak kalmıştır. Ayrıca Japonlar, bu Çin topu oyununu kısa sürede geliştirerek, “Kemari” olarak adlandırdıkları, kare şeklindeki bir oyun alanında oynanan topun daima havada tutulmasının gerekli olduğu, beceriye dayanan bir oyun haline getirdiler.⁸

Modern futbolun ne zaman nerede doğduğu hakkında da çeşitli iddialar ileri sürülür. Milattan sonra Roma’da özellikle askerler arasında oynanan, “Harpatsum”⁹un bugünkü modern futbolun esasını teşkil ettiği ve Romalılar’ın bu oyunu Helenlerin “Episkyros” adlı oyunlarından esinlenerek ortaya çıkardıkları söylenir. Ancak Harpatsum’un eski Helence’de “el topu” anlamına geldiği ve bundan dolayı da bu oyunun hem elle hem de ayakla oynanan bir oyun olabileceği düşünülür. Pilla, Follis veya Pagonica adı verilen, içi hava veya kuş tüyü ile doldurulmuş toplarla oynan bu oyunun sayı bakımından eşit iki takım arasında oynandığı; amacın bu topu, karşı takımın

(3) Bir başka kaynağa göre futbolun kökeni Asteklere dayanmaktadır.<http://www.netbul.com/buluslar1900/futboltop.htm>

(4) Türk Futbol Tarihi 1904-1991, Cilt-1, Haziran 1992, Türkiye Futbol Federasyonu Yayını, <http://www.turkfutbolu.net/tarihce.htm>

(5) http://tr.wikipedia.org/wiki/Futbol#Futbolun_tarih.C3.A7esi

(6) Bir başka kaynağa göre bu oyunun adı Tsu’Chu’dur. bkz: <http://www.FİFA.com/en/history/history/0,1283,1,00.html>

(7) Ayrıntılı bilgi için bkz: PETEK, s. 21

(8) PETEK, s. 21, <http://www.FİFA.com/en/history/history/0,1283,1,00.html>

(9) Sert kurallara sahip olan Harpatsum, Romalı askerlere savaş taktiklerini daha kolay uygulama ve manevra yeteneklerini geliştirme imkanı sağlamıştır. Oyuncuların aldıkları değişik görevler sebebiyle bu oyun, bugünkü futbolun çıkış noktası olarak kabul edilmektedir. Zira takımların sahaya dizilişlerindeki ilerideki üç oyuncu topu rakip çizgisinin ötesine taşımakla görevli olan “hücum hattı”nu oluşturmuş, onun gerisindeki oyuncular “destek birliği” ve en geride kale çizgisini koruyan oyuncular ise, “muhafızlar” olarak adlandırılmışlardır. GENÇ, Durmuş Ali; Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi, Ankara 1999, s. 20

(10) <http://www.turkfutbolu.net/tarihce.htm>

oyuncuları tarafından savunulan sahaya geçirilmesi olduğu bilinmektedir.¹⁰

Ortaçağda Romalı askerler ve Fransızlar tarafından oynanan “La Soule”ün de futbolla büyük benzerlikler arz ettiği bilinir. Bu oyun Romalı askerler tarafından Galya’ya götürülmüş ve oradan yayılmıştır. Bu oyunda her türlü sertliğe müsaade olduğu, oyun alanının bazen kilometrelerce uzağa dikilmiş kazıklarla sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır ve “La Soule” ün Fransa’da zaman zaman yasaklandığı bilinmektedir.

Futbolun İngiltere’de ortaya çıktığı da ayrı bir tartışma konusudur. Fransızlar, bu oyunun Normanlar tarafından İngiltere’ye götürülen “La Soule”den üretildiği görüşündedir. İtalyanlar ise İtalya’dan geldiğini ileri sürerler.¹¹

Kaynağı nerede olursa olsun, İngiltere’de 12. yüzyıldan beri futbolun oynanmakta olduğu bir gerçektir. Halk da soylular da bu oyunu pek sevmişler ve bunun doğal sonucu olarak futbol İngiltere adalarında çok hızlı bir yayılma göstermiştir. Ancak futbol giderek köyle ve kasabalar arasında büyük bir rekabettin doğan çatışmalara neden olmaya ve bir iç savaş tehlikesi dahi arz etmeye başlayınca Kral II. Edward yayınladığı bir fermanla Futbolu yasaklamak zorunda kal-

mıştır. Kral II. Edward bu fermanında şöyle diyordu:

“Büyük bir topla şehir içinde gü-rültüler yapıldığı, Tanrı korusun birçok kaza ve hasara sebebiyet vereceği anlaşılmıştır. Tanrı ve Kral adına, şehir ve kasaba içinde top oynanmasını yasaklıyorum. Emirlerimizin aksine hareket ederek top oynayanlar en şiddetli cezalara çarptırılacaktır.” (13 Nisan 1314)

Kral Edward’ın bu fermanı ile futbol adeta lanetlenmiş ve futbol oynayanlara kötü gözle bakılmaya başlanmıştır. Ancak futbol zaman zaman böyle lanetlenmesine rağmen İngilizlerin gönlündeki müstesna yerini hiçbir zaman kaybetmemiştir. Nitekim halkın futbola böyle büyük bir tutkuyla bağlanması karşısında yasaklanan ferman kaldırılmış, 17. yüzyıl’da futbol tam bir gözde olmuş, kralların dahi halkı ve soyluları bu oyunu oynamaya teşvik ettikleri görülmüştür. Bu çığır açan hükümdar ise Kral II. Charles olmuştur. İtalya’ya sığınan II. Charles ile beraberindeki soylular, İtalya’da görüp beğendikleri ve kendi ülkelerine götürdükleri “Guiocco del Calcio” oyununu İngiltere’de oynatmak ve adalarında yaymak için özel bir çaba harcamışlardır.¹²

1857 yılında dünyanın ilk futbol kulübü olan Football Club Sheffield’in kuruluşu gerçekleşmiştir. 1850 yılında, bir takımında nor-

(11) C:\Documents and Settings\User\Belgelerim\TÜRK VE DÜNYA FUTBOL TARİHİ.htm

(12) Ayrıntılı bilgi için bkz: C:\Documents and Settings\User\Belgelerim\TÜRK VE DÜNYA FUTBOL TARİHİ.htm, PETEK, s.21 vd., <http://www.FİFA.com/en/history/history/0,1283,1,00.html>

mal olarak on beş ila yirmi oyuncu oynadığı halde, 1860 yılına kadar oyuncuların sayısı on bire düştü. Takımlar o zamanlarda genel olarak, bir kaleci, bir savunma oyuncusu ve dokuz forvetten oluşuyordu; yani oyun taktığı tamamen hücum oynamaktı. Anavatanı sayılan İngiltere’de profesyonel anlamda futbolun oynanmaya başlaması, 1870’li yıllarda başlamış; 1888 yılında William McGregor tarafından Football League’nin kurulmasıyla da profesyonellik kavramı İngiltere’de gerçek anlamını kazanmıştır. Böylece müsabakalarda daha fazla başarılı olmak isteyen futbol kulüpleri, iyi futbolcuları istihdam etmeye ve bu şekilde gerek ekonomik, gerekse sportif anlamda başarıya ulaşmaya başlamışlardır.¹³

Bu tarihlerden sonra, futbol sporu organize olmuş bir şekilde gelişmeye devam etmiştir. Birbiri ardına kurulan futbol kulüpleri ve gittikçe gelişen futbol etkinliklerinin bulunduğu İngiltere’deki futbol faaliyetlerini gören diğer Avrupa ülkeleri, Amerika ve diğer kıtaların insanları da bu spor dalına ilgi duymuşlar; çok kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alacak, ekonomi politika, eğlence alanlarında hüküm sürecek bir spor dalı ortaya çıkmıştır.¹⁴

Bir spor dalı olan futbol aynı zamanda hukukla da iç içedir. Hukuk düzeni, sporcular arasındaki

sportif faaliyetlerin spor kurallarına uygunluğunu sağlamak, sportif faaliyetler esnasında doğabilecek uyuşmazlıkları çözmek zorundadır.¹⁵ Ancak futboldan kaynaklanan uyuşmazlıklar diğer spor dallarında da çoğunlukla tercih edildiği gibi tahkim yoluyla çözümlenmektedir.

II) Futboldan Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkimin Yeri ve Niteliği

A) Genel olarak tahkim

Uyuşmazlıkların devlet mahkemeleri yerine alternatif uyuşmazlık çözüm metotları ile çözümü yoluna gidilmesinde, XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren büyük bir artış görülmektedir. Bu artışın temelinde uyuşmazlıkların niteliklerinde yaşanan değişmelerin yanı sıra, devlet mahkemelerinin, uyuşmazlıkları kısa sürede karara bağlamakta yetersiz kalması ve uluslar arası ilişkilerin gelişmesi gibi birçok neden yatmaktadır.

Uluslararası nitelik taşıyan, belli bir ülke hukukuna bağlı olmayan ve çıkan uyuşmazlıkların, o sektörden gelen kişiler eliyle çözüme kavuşturulması gereken konularda genel ve mecburî eğilim, uyuşmazlıkların mahkeme dışı yollarla çözümüdür. Sportif uyuşmazlıklar veya sporla ilgili uyuşmazlıklar (Sports-related disputes) olarak

(13) **PETEK**, s. 25-26

(14) **PETEK**, s. 26

(15) **ERTAŞ, Şeref; PETEK, Hasan**, Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, s. 29

nitelendirebileceğimiz uyuşmazlıklar da yukarıda belirttiğimiz uyuşmazlıklar sınıfına girmektedir.

Sporun uluslar arası karakteri, özel bir uzmanlık alanı olması ve çıkan uyuşmazlıkların da çok kısa süre içinde çözüme kavuşturulması gerektiğinden dolayı sportif uyuşmazlıkların çözüm metodu olarak tahkim yargılaması tercih edilmektedir. Tahkim; kanunun tahkim yoluyla çözümlenmesine izin verdiği konular kapsamında olmak şartıyla, taraflar arasında doğmuş veya ileride doğabilecek uyuşmazlıkları devlet yargısı yerine, hakem adı verilen kişiler eliyle çözümlenmesi konusunda tarafların anlaşmasıdır.¹⁶ Söz konusu bu tanım ihtiyari tahkim olarak bilinen ve tarafların iradesine bağlı olan tahkim türü için yapılmakta olan tanımdır. Bir diğer tahkim ise, belirli bir uyuşmazlığın çözümlenmesi için hakeme başvurmanın zorunlu olduğu tahkim türüdür ve tahkimin hangi hallerde zorunlu olduğu, özel bir kanun (hukukî düzenleme) ile belirlenir.¹⁷ Sportif uyuşmazlıkların çözümünde ise kural olarak zorunlu tahkim yolu öngörülmektedir.

Mahkemelerin dışında, özel hukuk hükümlerini uygulayarak

soruna çözüm bulan müessese, tahkimdir. Hakemler önlerine gelen sorunu maddi hukuk ve özel hukuk hükümlerine göre çözmeye çalışırlar. Tahkim, bir hak üzerinde uyuşmazlığa düşen iki tarafın, anlaşarak, bu uyuşmazlığın çözümlenmesini özel kişilere bırakmaları ve uyuşmazlığın bu özel kişiler tarafından incelenip karara bağlanmasıdır.¹⁸

İhtiyari ve zorunlu olmak üzere iki tür tahkim vardır. İhtiyari tahkimde tarafların mahkemeye gitme hakları olduğu halde, bu haklarını kullanmayıp, diğer hakları olan tahkim yoluna başvururlar. Buna karşılık bazı hallerde uyuşmazlığın çözümlenmesi zorunlu olarak hakeme bırakılmış ise buna mecburi tahkim denir.¹⁹ Mecburi tahkim özel kanun hükümleri ile belirlenir.

Profesyonel futbol ile ilgili ihtilafların çözümü de mahkemeler nezdinde olmayıp, Türk Futbolu bakımından zorunlu olarak tahkim Kurulu tarafından çözümlenmektedir.²⁰

Ulusal Federasyonlar, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği'ne (UEFA) ve Uluslar arası Futbol Federasyonları Birliği'ne (FIFA) organik ve hukuki bakımdan üye sıfa-

(16) **AKINCI, Ziya**, Milletlerarası Tahkim, Seçkin Yayınları, Ankara 2003, s.23

(17) **KURU, Baki**, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2001, s.918

(18) **KURU, Baki**, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 4, 5. Bası, İstanbul 1991, s.3965; **KADİRBEYOĞLU, İbrahim**, Futbol Hukuku Tahkim Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları, TFF, s. 46; **PEKCANİTEZ, Hakan**, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2000, s. 476-477; **ÜSTÜNDAĞ, Saim**, Medeni Yargılama Hukuku, Cilt I-II, /. Bası, İstanbul 2000, s. 933 vd.; **PETEK**, s. 257; **GENÇ, Durmuş Ali**, Spor Hukuku, Alfa Yayınları, Kasım 1998, s. 176

(19) **KURU**, Hukuk Muhakemeleri Usulü, s. 3965- 3966; **GENÇ**, s.177; **PETEK**, s. 257; **PEKCANİTEZ**, s. 479

(20) **GENÇ**, s.177

tıyla bağlıdır. Ulusal Federasyonlar, bu kuruluşların Ana Statü ve Talimatlarına uymak zorundadır. Başka bir ifadeyle, profesyonel futbol, Türkiye'nin de üyesi bulunduğu, UEFA ve FIFA Talimatlarına göre yürütülmesi zorunlu bir spor dalıdır. Bu iki uluslar arası kuruluş, söz konusu Talimatlara uyulmasını zorunlu saydığı gibi, ulusal federasyonlara bağlı kulüplerin ve milli takımların uluslar arası futbol organizasyonlarına katılabilmeleri de bunlara uymalarına bağlıdır.²¹ FIFA Statüsünün "Uyuşmazlıklar" başlığını taşıyan 59. maddesinin birinci fıkrasına göre; ulusal federasyonlar, kulüpler ve kulüp üyeleri; FIFA'yla veya diğer federasyonlar, kulüpler veya kulüp üyeleriyle olan uyuşmazlıklarını normal (adli veya idari) mahkemelere intikal ettiremezler.²² Bu tür uyuşmazlıkların ortak muvafakatle tayin edilen tahkim kurullarına havale edilmesi gerekir.²³ Buna bağlı olarak kanun koyucu, futbol faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan uyuşmazlıklarda son ve kesin yetkili merci olarak Tahkim Kurulu'nu oluşturmakla, zorunlu tahkimi benimsemiştir.²⁴

B) Spor hukuku uyuşmazlıklarında tahkimin nitelikleri

1. Uyuşmazlıkların Çözümünde Tek Sistemin Uygulanması:

Dünyada sporu yönlendiren ve düzenleyen kuruluşlar tarafından tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemlerinin benimsenmesinin en önemli sebeplerinden biri, tek bir uyuşmazlık çözüm sistemi oluşturarak, spor hukuku uyuşmazlıklarında mümkün olduğu ölçüde birbirleriyle uyumlu ve tutarlı kararlar verilmesini sağlamaktır. Spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü, çeşitli ülkelerdeki birbirinden farklı mahkemelere bırakılacak olursa, benzer ve hatta aynı nitelikteki sorunlar hakkında farklı ve çelişkili kararlar verilmesi söz konusu olabilecek ve bu durum farklı ülkelerde bulunan sporla ilgili kişiler arasında eşit ve adil olmayan sonuçların doğmasına neden olacaktır. Bu anlamda, tahkim ve alternatif çözüm yöntemlerini uygulayan kuruluşlar, spor hukukuna özgü, milli sınırları aşan, bazı genel ilkeler ve kurallar oluşturmakta ve bunları ihtiyaca göre geliştirmeye açık bir yapıya sahip bulunmaktadır.²⁵

(21) **PETEK**, s. 258, **ÖZAY, İlhan**, *Futbolda Özelleştirme, İdare Hukuku ve İlimler Dergisi*, 1990/1-3, s.31-39

(22) <http://www.fifa.org>

(23) **PETEK**, s.258, **ÖZAY**, s.33; **GENÇ**, s. 177, " Tahkim şartı bulunan bir sözleşmeden doğan uyuşmazlık için yargıya başvurulduğunda, HUMK'un 516. ve 618. maddeleri uyarınca, tahkim şartı veya sözleşmesi, mahkemeleri de bağlayacağından, davalının tahkim itirazında bulunması üzerine, mahkeme görevsizlik kararı vererek davaya bakmayı reddeder." **AKINCI, Ziya**, *Tahkim ve Derdestlik İtirazı*, Prof. Dr. Mahmut Birsnel'e Armağan, İzmir 2001, s.9

(24) **PETEK**, s. 258

(25) **KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan**, *Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim, Banka ve Ticaret Dergisi*, Ankara 2004, Cilt XXII, Sayı 4, s.58

Bu sebeplerden dolayı, spor dallarının büyük bir kısmında, o dalda faaliyet gösteren kişilerin, aralarındaki uyuşmazlıkları tahkim yoluyla ve özellikle tek bir kuruluşa müracaat ederek çözmeleri konusunda genel bir eğilimin mevcut olduğu görülmektedir. Milli uyuşmazlıkların çözümünde ilk aşamada milli tahkim yeterli görülmele birlikte, bu yoldan elde edilen kararlara karşı milletlerarası faaliyet gösteren kuruluşlara itiraz imkânı tanınmaktadır. Bu şekilde sporla ilgili tüm uyuşmazlıklarda tek bir kuruluş, çözüm kurallarını oluşturma, geliştirme ve uygulama imkânına sahip olmaktadır.²⁶

2. Uyuşmazlıkların Kısa Sürede Sonuçlandırılması Zorunluluğu

Sportif uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümünü zaruri kılan faktörlerden birisi de, ister disiplinle ilgili isterse de mali nitelikli uyuşmazlıklar olsun, uyuşmazlıkların kısa bir süre içinde sonuçlandırılması zorunluluğudur. Bu zorunluluk sporun doğasından kaynaklanmaktadır. Spor karşılaşmaları çok kısa zaman aralıkları ile tekrarlanarak gerçekleşmektedir. Sportif uyuşmazlıklarla ilgili verilecek kararlar da bu yoğun karşılaşma maratonunda sporcu ve kulüplerin haklarına zarar vermeyecek hızda olmak zorunluğundadır.

Spor hukuku uyuşmazlıklarının niteliği gereği, bu uyuşmazlıkların çözümünde söz konusu olabilecek gecikmeler, mahkeme tarafından verilecek kararları anlamsız hale getirebilmektedir. İlgili spor kuruluşu veya federasyonu tarafından verilen, bir sporcunun belli bir müsabakaya katılmasını engelleyecek nitelikteki bir karara o sporcu tarafından itiraz edildiğinde, bu itirazın derhal karara bağlanması gerekmektedir. Aksi takdirde söz konusu yasaklayıcı karar gereğince sporcu, ilgili müsabakaya katılamayacak ve daha sonra o sporcunun müsabakalara katılabileceğine ilişkin olarak mahkeme tarafından verilebilecek bir karar anlamını kaybedecektir. Bir diğer ifadeyle, büyük kayıplarla kazanılan bir zaferin başarı olarak nitelendirilmesi mümkün olmayacaktır. Bunun yanında, gerçekte katılması mümkün ve gerekli olan bir sporcunun söz konusu müsabakaya katılmasının engellenmesi ve bunun iptaline yönelik kararın gecikmeyle alınması, geçmişte kalmış olan bu müsabakanın dürüstlüğü ve geçerliliği konusunda ciddi tereddütler uyandıracaktır. Bu sebeplerden ötürü, spor hukuku uyuşmazlıklarının mümkün olan en kısa sürede çözüme kavuşturulması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Devlet mahkemelerinin bu anlamda bir sürat ihtiyacını karşılamaktan uzak olduğu gerçeği dikkate alındığında,

(26) **LEWIS, A. Taylor**, *Sport Law and Practice*, Butterworths, London 2003, s. 264, naklen **KÜÇÜKGÜN-GÖR, Erkan**, *Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim*, s. 58

spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü bakımından en uygun yöntemlerin tahkim ve alternatif çözüm yöntemleri olduğu sonucu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Uygulamaya baktığımız zaman gerek uluslar arası gerekse de ulusal karşılaşmalarda yaşanan disiplin ihlalleri ile ilgili kararlar mümkün olan en kısa zamanda verilmektedir. Buna göre; FIFA ve UEFA organizasyonlarında kararlar büyük oranda, uyuşmazlık tarafı kişi veya kuruluşun takip eden ilk karşılaşmasından önce verilmektedir. Bu ilkenin gerçekleşmesinin imkânsız olduğu durumlarda ise bazı koruyucu tedbirler uygulanmakta ve karardan uygulanan tedbirin tenzili ile netice karara ulaşılmaktadır.²⁷

Ulusal federasyonlar tarafından düzenlenen ulusal futbol liglerinde ise karşılaşmaların FIFA ve UEFA karşılaşmalarının sahip olduğu zaman aralıklarından daha kısa olması ve arz ettiği süreklilik nedeniyle disiplin uyuşmazlıklarına ilişkin kararların, ihlalin meydana geldiği karşılaşma ile takip eden karşılaşma arasında verilmesi genellikle mümkün olamamaktadır. Bu nedenle ulusal federasyonların disiplin kurulları tedbir mahiyetinde kararlara daha çok başvurmaktadır. İki karşılaşma arasındaki sürenin 4-5 gün kadar olduğu hesaba katılırsa disiplinle ilgili uyuşmazlıkların tahkim yoluyla ve mümkün olan en çabuk yargılama

süreciyle sonuca bağlanması zorunluluğunun temel gerekçesi daha rahat anlaşılabilir.

3. Uyuşmazlıkların Uzman Kişiler Tarafından Çözülmesi:

Sportif uyuşmazlıkların devlet mahkemeleri dışında çözülmesi zorunluluğunun temel nedenlerinden birisi, söz konusu uyuşmazlıkların belli bir uzmanlık gerektirmesidir. Gerçekten de, ister disiplinle isterse de malî nitelikli olsun, sportif uyuşmazlıkların sporun içinden gelen veya en azından sportif uyuşmazlıklar konusunda özel bir eğitim almış kişiler aracılığıyla çözülmesi gerekmektedir.

Diğer bütün uyuşmazlıklarda olduğu gibi spor hukuku uyuşmazlıklarında da taraflar, doğal olarak aralarındaki uyuşmazlığın uzman kişi veya kişiler tarafından çözüme bağlanmasını isterler. Taraflar, aralarındaki uyuşmazlığı çözüme bağlayacak hakem veya arabulucuyu seçerken, bu kişilerin güvenilir ve uzman olup olmadıklarını dikkate almaktadırlar.²⁸

Genel uygulama, disiplinle ilgili konuları karara bağlamak amacıyla kurulan disiplin kurullarının sporun içinden gelmiş ve sportif uyuşmazlıkların çözümüyle ilgili olarak özel bir eğitimden geçmiş kişilerden oluşturulması şeklindedir. 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkın-

(27) **KÜÇÜKGÜNGÖR**, s. 58-59

(28) http://www.cpadr.org/why_adr.htm

da Kanun'un Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'na vermiş olduğu yetkiyle hazırlanmış olan Futbol Disiplin Talimatı'nın²⁹ 5. maddesinde de Disiplin Kurulu üyelerinden başkan, başkan vekili ve raportör üyesinin hukukçu olması şartı getirilmiş ve diğer üyelerin de faal olmayan antrenör, hakem ve futbolculardan atanması tavsiye edilmiştir.

Mali nitelikli uyuşmazlıklarda ise disiplin ihlallerindeki kadar katı bir sınırlandırmaya rastlanmamaktadır. Ancak mali uyuşmazlıkların arz ettiği bazı özelliklerden ötürü uyuşmazlık çözüm heyetlerinde genelde spor geçmişi olan hukukçulardan yararlanılmaktadır. Yetiştirme tazminatı, sözleşmelerin haklı veya sportif nedenle fesihlerine ilişkin uluslar arası düzenlemeler sportif mali uyuşmazlıkların arz ettiği özel durumlara örnek olarak sayılabilir.

4. Kararların Kesin ve İcra Edilebilir Olması:

Tahkim sonucunda verilen kararların en önemli özelliklerinde biri, bunların kesin karar niteliğine sahip olmasıdır. Bir uyuşmazlığın tarafları, bu uyuşmazlığın bir defada ve kesin olarak çözüme bağlanması için tahkim yolunu tercih ederler. Bu yüzden çok önemli ve

sınırlı sayıdaki sebepler dışında tahkim sonucunda verilen karara karşı kanun yoluna müracaat etmek mümkün değildir.³⁰

Spor Hukuku alanında bu uygulamanın en önemli örneklerinden birini, 2003 tarihli UEFA (Avrupa Futbol Birliği) Tüzüğü'nün 57 (2), 59 (1) ve 60 (2). maddeleri teşkil eder. Bu hükümler gereğince, UEFA'nın kendi yetki ve faaliyet alanına giren futbolla ilgili disiplin uyuşmazlıkları ve UEFA tarafından alınan idari kararlar bakımından, Denetim ve Disiplin Organları (The Control and Disciplinary Body) ile Temyiz Organı (Appeals Body) tarafından verilen kararlar kesin ve bağlayıcı niteliktedir ve bu kararlara karşı devlet mahkemelerinde itiraz edilemez. UEFA bu uygulamayı kendisine üye ülke federasyonlarının bunu kabul ederek ve bu konuda yazılı taahhüt vermelerini sağlayarak gerçekleştirmektedirler.³¹ Özel hukuk uyuşmazlıklarına (parasal konulara) ilişkin konularda ise, adı geçen tüzüğün 59 (1) ve 61. maddeleri gereğince CAS tarafından verilen kararlar kesin ve bağlayıcı niteliktedir ve bu kararlara karşı mahkemeye müracaat edilemez.³²

UEFA'ya üye ülkeler arasında yer alan ülkemiz açısından ise, futbol hukuku uyuşmazlıklarında, Türk Futbol Federasyonu Tahkim

(29) <http://www.tff.org.tr> , TFF Futbol Disiplin Talimatı, 30.11.2004 tarih ve 25656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(30) **KÜÇÜKGÜNGÖR**, s. 60

(31) UEFA Tüzüğü için bkz: <http://www.UEFA.com/UEFA/MediaServices/Regulations/index.html>

(32) **KÜÇÜKGÜNGÖR**, s.61

Kurulu kararları kesindir. Tahkim Kurulu Talimatının³³ 1. maddesine göre, TFF Tahkim Kurulu, Türkiye Federasyonu ile kulüpler, kulüpler ile kulüpler, futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler arasında çıkacak ihtilaflar ile Merkez Hakem Kurulu kararları hakkında Yönetim Kurulu'nca verilecek kararları ve Futbol Disiplin Kurulu Kararlarını; ilgililerin başvurusu üzerine inceleyip, kesin karara bağlamakla görevlidir. Başka konularda faaliyet gösteren diğer Tahkim Kurulları ilk derece mahkemesi görevi görürlerken, Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, üst derece mahkemesi gibi çalışmakta ve verdiği kararlar için yargı denetimi yapılamamaktadır.³⁴ Uygulamada Yargıtay, Danıştay gibi Yüksek Yargı Organları, aşağıdaki örnek kararlar ile, 3813 sayılı kanunun anılan hükümlerine tereddütsüz uymuşlardır. Şöyle ki;

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 15.10.1990 tarih, 1990/13894 Esas sayılı kararı ile; “*Anılan yasa da öngörülen tahkim usulünün mec-buri tahkim niteliğinde olduğunu kararlarının kesin olduğunun 3813 sayılı yasanın 13. ve 14. maddelerinde ayrı ayrı belirtildiğini, bu durumda HUMK 432. maddesi gereğince, Tahkim Kurulu Kararları'nın*

kesin olduğu” hükme bağlanmıştır.³⁵

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 24.12.1991 tarih, 1991/622-616sayılı kararı ile; “*mahkemenin görevsizlik kararı ile dosyanın HUMK 438. maddesi gereğince Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'na gönderilmesini*” emretmiştir.

5. Gizlilik:

Mahkemelerin yargılama faaliyetini kamuya açık olarak yürütmelerine karşılık, tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri'nde uyumsuzluğun çözümüne yönelik faaliyetler kural olarak, kamuya kapalı olarak gerçekleştirilir. Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemlerinin bu vasfı, özellikle spor hukuku uyumsuzluklarının çözümü bakımından önem taşımaktadır. Nitekim uygulamada spor hukukuna ilişkin uyumsuzluklarda taraf olan kişilerin, şahsi itibarının zedelenmemesi ve şöhret gibi sebeplerle, uyumsuzluğa konu olan hususların neler olduğu veya bunların değeri konusunda kamunun bilgi sahibi olmasını istedikleri görülmektedir. Bu nedenle, tahkimde gizlilik, tarafların ihtiyacını bu yönde fazlasıyla karşılamaktadır.

(33) Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı, R.G. 04.09.2005 tarih ve 25926 sayı

(34) GENÇ, s. 182

(35) KADIRBEYOĞLU, s. 48

İKİNCİ BÖLÜM

FUTBOL UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ AMACIYLA KURULMUŞ KURUMLAR

I) Türkiye Futbol Federasyonu

A) Genel Olarak

Futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere Özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu'nun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek amacıyla 17.06.1992 günü *TÜRKİYE FUTBOL FEDERAYONU KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN* kabul edilerek 03.07.1992 günlü 21273 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.³⁶

Bu Kanun'un yürürlüğe girmesini müteakip Türkiye Futbol Federasyonu'nun Çalışma ve Esaslarına Dair Ana Statü 22.06.1993 tarih 21615 sayılı R.G' de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bunları çok sayıda talimat takip etmiştir.³⁷

B) Futbol Faaliyetinin Yürütülmesi Esnasında Ortaya Çıkan İhtilaflar

3813 sayılı Kanun ve bu kanun doğrultusunda çıkartılmış Ana Statü ve Talimatlar çerçevesinde futbol faaliyetlerinin kanunun belirlediği amaç doğrultusunda yani milli ve milletlerarası kurallara göre düzenlenmesi, yürütülmesi geliştirilmesi sırasında bir takım ihtilafların çıkacağı tabiidir. Futbol faaliyetinden kaynaklanan hukuki uyuşmazlıklar genel olarak ikiye ayrılır:³⁸

1.Hukuki İhtilaflar;

a- Futbol Federasyonunun taraf olduğu uyuşmazlıklar

b- Futbol Federasyonunun çözmekle yükümlü olduğu uyuşmazlıklar

2. Disiplin uygulamasından Doğan cezai ihtilaflar

1. Hukuki İhtilaflar:

3813 sayılı Türkiye Futbol federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da hukuki ihtilaflar olarak;

- Türkiye Futbol Federasyonu ile kulüpler,

- Türkiye Futbol federasyonu ile hakemler,

(36) **KADİRBEYOĞLU**

(37) *Profesyonel Futbol Talimatı, Futbol Müsabaka Talimatı, Futbol Disiplin Talimatı, Tahkim Kurulu Talimatı, T.F.F Merkez Hakem Kurulu Teşkilatlanma, Çalışma Prensipleri ve Görevleri ile ilgili Talimat, Merkez Hakem Kurulu İç Talimatları, Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı, Profesyonel Futbolcuların Jüri Töreni Talimatı, Fair Play Talimatı, Masör Talimatı, Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı, Amatör Futbolcu Tescil, Vize ve Transfer Talimatı, Futbolda Dopingle Mücadele Talimatı, T.F.F. Yayın Talimatı*

(38) **PETEK**, s. 259, **KADİRBEYOĞLU**, s. 15, **BAŞTÜRK**, s. 3465

- Türkiye Futbol Federasyonu ile teknik direktörler ve antrenörler,
 - Kulüpler ile teknik direktörler ve antrenörler,
 - Kulüpler ile oyuncular,
 - Kulüpler ile kulüpler,
- arasında çıkacak ihtilaflar sayılmıştır.

Ancak, KADİRBEYOĞLU, bu sayıların sınırlı olmayacağı, niteliğine göre futbol faaliyeti ile ilgili sonuç doğuran sair ihtilafların da bu kapsama alınacağı kanaatindedir.³⁹ Bizde onun görüşünü benimseyerek hukuki ihtilafları iki ana bölümde inceledik:

- a- Türkiye Futbol Federasyonu'nun taraf olduğu ihtilaflar,
- b- Türkiye Futbol Federasyonu'nun çözmekle yükümlü olduğu ihtilaflar.

a. Türkiye Futbol Federasyonu'nun Taraf Olduğu Uyuşmazlıklar:

Türkiye Futbol Federasyonu Merkez Teşkilatı'nda yer alan kurullar ile kanunun verdiği yetkiye dayanarak oluşturulan yan kurulların, futbol faaliyeti ile ilgili idari görevlerini yerine getirirken hukuki sonuç doğuran bir takım kararlar oluşturması normaldir. Örneğin; futbol takımlarını kayıt ve tescil etmek, takımları liglere ve gruplara ayırmak, ligleri düzenlemek, müsabaka sonuçlarını tescil etmek, mü-

sabakaları ertelemek, yarım kalan müsabakalar ile olaylı ve anlaşmalı müsabakalar hakkında karar vermek, Merkez Hakem Kurulu'nun hukuki sonuç doğurabilecek kararlarını onaylamak gibi.⁴⁰

Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu ve Yan Kurullarca alınmış ve TFF Yönetim Kurulu'nca onaylanmış hukuki sonuç doğuran tek yanlı kararlara karşı menfaatleri haleldar olanlar, hak ve çıkarları zarar görenler veya zarar tehlikesi ile karşılaşanların hak arama mercii olarak 3813 sayılı yasa ile Tahkim Kurulu ihdas edilmiştir. Dolayısıyla TFF organlarının yetki ve görevlerini ifa sırasında aldıkları tek taraflı kararlar dolayısıyla 3813 sayılı kanun kapsamındaki özel kişi veya kulüplerle doğmuş ve doğacak hukuki ihtilafların hal mercii, birinci derecede Tahkim Kurulu'dur.⁴¹

b. Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nun Çözmekle Yükümlü Olduğu Uyuşmazlıklar:

b.1. Birinci derecede yetkili ve görevli olduğu ihtilaflar:

3813 sayılı Kanun, Türkiye Futbol federasyonu Yönetim Kurulu'nu, futbol faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili idari görevler yanında yine futbol faaliyetleri ile ilgili olmak üzere bir takım hukuki uyuşmazlıkların çözümünde de bi-

(39) KADİRBEYOĞLU, s. 15

(40) KADİRBEYOĞLU, s. 16

(41) KADİRBEYOĞLU, s. 16

şinci derecede yetkili ve görevli kıl-
mıştır.

şöyle ki;

- 3813 sayılı kanunun 10. maddesinde 17 bent halinde Yöne-
tim Kurulu'nun görevleri sıralanır-
ken (b) bendinde; yarım kalan müs-
abakalar ile olaylı anlaşmalar ve
anlaşmalı müsabakalar hakkında
karar verme yetkisini, (l) bendinde,
kulüpler, futbolcular, teknik yöne-
tici ve öğretiler, hakemler, müs-
abaka görevlileri ile futbol alanında-
ki görevli diğer ilgililerin başvurula-
rını doğrudan doğruya karara bağ-
lamak yetkisini,

- Anılan Kanun'un 14. madde-
sinde ise; kulüpler ile teknik direk-
törler ve antrenörler, kulüpler ile
oyuncular, kulüpler ile kulüpler
arasında çıkacak ihtilafları 1. dere-
cede incelemek ve karara bağlamak
yetkisini ve görevini,

- Profesyonel Futbol Talimatı-
nın 35. maddesine göre, profesyo-
nellikten doğan her türlü mali ve
idari ihtilaflar ile kulüplerin futbol-
culara verdikleri para cezaları, ilk
derece Federasyon Yönetim Kuru-
lu'na incelenir ve karara bağlanır.
Bu kararlar aleyhine Tahkim Kuru-
lu'na itiraz edilebilir. Örneğin bir
futbolcunun aynı transfer sezo-

nunda birden fazla kulüple sözleş-
me yapması, bir kulübün sözleş-
menin feshi isteminde bulunarak
futbolcunun alacaklarını ödeme-
mesi, kulüplerin haksız ve usulsüz
para cezası uygulamaları duru-
munda, bunlardan doğacak uyuş-
mazlıklarda, ilgililerin ilk derecede
başvuruyu Türkiye Futbol federas-
yonu'na yapmaları, başvurunun
TFF Yönetim Kurulu tarafından ka-
rara bağlanması gerekir.⁴² Fakat bu
tür uyuşmazlıklar hakkında Yöne-
tim Kurulu'nun verdiği kararlar ke-
sin olmayıp, ilgililerin Tahkim Ku-
rulu'na itiraz etme hakları vardır.
Tahkim Kurulu itirazı kesin olarak
inceleyip karara bağlar.⁴³

*b.2. Denetleme ve itiraz halinde
ilk derece karar vermeye yetkili ol-
duğu ihtilaflar:*

Futbol Müsabaka Talimatı'nın
35. maddesinde göre; hakem ka-
rarlarına karşı yapılmış olan itiraz-
lar birinci derecede Federasyonca
çözömlenir. Futbol Federasyonu
Yönetim Kurulu kararına, kararın
kulüplere tebliğ edildiği tarihten iti-
baren 10 gün içinde Tahkim Kuru-
lu nezdinde itiraz edilebilir. Tah-
kim Kurulu kararları kesindir.⁴⁴
Amatör müsabakalarda, bu mad-

(42) Uygulamada çoğu kez doğrudan doğruya Tahkim Kurulu'na başvurulmakta, dolayısıyla merci atan-
ması sebebiyle başvuru, Türkiye Futbol Federasyonu'na geri gönderilmektedir. Örneğin Tahkim Ku-
rulu verdiği bir kararda şöyle demektedir: "... Yapılan incelemede, Türkiye Futbol Federasyonu Yöne-
tim Kurulu nezdinde, süresinde ve usulüne uygun bir itirazda bulunulmadığı ve konu hakkında bir
Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu Kararı olmadığı ve bu karara istinaden başvuruda bulu-
nulması gerekirken, böyle bir karar olmaksızın doğrudan Tahkim Kurulu'na başvurulduğu görüldü-
ğünden, Tahkim Kurulu Talimatı'nın 9. maddesi uyarınca merci atanması sebebiyle mezkur başvuru,
Türkiye Futbol Federasyonu Genel Sekreterliği'ne gönderilmiştir." 08.09.1994 tarih ve E.
1994/104, K. 1994/97 sayılı kararı, **KADİRBEYOĞLU**, s. 18

(43) **PETEK**, s. 261

(44) Futbol Müsabaka Talimatı, m. 35

deye uygun olarak yapılan itirazlar birinci derecede Tertip Komitelerince çözümlenir.

Tertip Komitelerinin kararlarına, kararın kulübe tebliğ edildiği tarihten itibaren beş gün içerisinde, depozito makbuzu ile birlikte Amatör İşler Kurulu'na itiraz edilebilir.

Amatör İşler Kurulu kararı ile Tertip Komitesi kararları aynı doğrultuda ise ilgili kulüplere tebliğ edilir. Kararın tebliğ tarihinden itibaren 5 gün içerisinde ilgili kulüplerce itiraz edilmez ise karar kesinleşir.

Kulüpler Amatör İşler Kuruluna itirazda bulunarak dosyanın Federasyonca kesin karara bağlanmasını istemeleri için Amatör İşler Kurulu kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren beş gün içerisinde depozito makbuzu ile birlikte Federasyonca karara bağlanması için itiraz edebilirler.

Tertip Komitesi kararı ile Amatör İşler Kurulu kararları aynı doğrultuda değil ise, Amatör İşler Kurulu kararı kulüplere tebliğ edilmez ve itiraz dosyasının Federasyona gönderilmesi gerekir.

Kulüpler, Federasyonun kararına, kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren 10 gün içinde Tahkim Kurulu nezdinde itiraz edebilirler. Tahkim Kurulu kararları kesindir.

2. Disiplin Uygulamasından Doğan Cezai İhtilaflar ve bu İhtilafların Çözüm Mercii

a. Disiplin Suçları ve Uygulanacak Cezalar

17.06. 1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 30. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak çıkartılan Futbol Disiplin Talimatı ile amatör ve profesyonel futbol faaliyetlerinde disiplini sağlamak, Disiplin Kurullarının teşkili, milletlerarası esaslara ve teamüllere uygun olarak disiplin suçu teşkil eden fiil ve müeyyidelerin belirlenmesi amacıyla Futbol Disiplin Talimatı çıkartılmış ve 01.11.1992 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu talimat; amatör ve profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunan kuruluşları, amatör ve profesyonel futbolcuları, hakemleri, antrenörleri, yöneticileri ve futbolla ilgili diğer kişileri kapsar.

Anılan talimatta, disiplin kurullarının kuruluşu, görevi, disiplin kurullarının kararlarına karşı itiraz yolları ve disiplin suçları belirlenmiştir.⁴⁵

Futbol disiplin suçları teşkil edilen fiiller Futbol Disiplin Talimatı'nın 23-43.maddeleri arasında sayılmıştır. Bunlar:

- Sportmenliğe Aykırı Hareket
- Talimatlara Aykırı Hareket
- Hakaret
- Kural Dışı Hareketler

(45) **KADİRBEYOĞLU**, s.38

- Ağır Saldırı
- Sahtecilik
- Ceza Süresini Beklememek
- Milli Müsabakaya Katılmamak

- Saha Olayları
- Çirkin ve Kötü Tezahürat
- Suça Teşvik
- Tanıklıktan Kaçınmak
- Hileli ve Danışıklı Futbol Müsabakası

- Sair Hallerde Menfaat
- Bahis
- Müsabakaya Katılmamak
- Hileli ve Danışıklı Yönetim
- Görevi İhmal ve Suiistimal
- Doping
- Hükümlülük halleridir.⁴⁶

Disiplin suçlarına uygulanacak cezaların neler olduğu, kapsamı uygulanış şekli ve kimler tarafından verileceği ise, Futbol Disiplin Talimatı'nın 3. Bölümü'nü teşkil eden "Cezalar" başlığı altında, 12-21. maddeler arasında düzenlenmiştir. Genel olarak disiplin cezaları;

- İhtar Cezası
- Müsabakadan Men Cezası
- Hak Mahrumiyeti Cezası
- Müsabakayı Seyircisiz Oynatma Cezası
- Saha Kapatma Cezası

- Para Cezası
- Puan İndirme Cezası
- Küme Düşürme Cezası
- Tescil İptali Cezası' dır.

Disiplin cezalarını vermeye yetkili olmak üzere ise;

1- Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu

2- Futbol Federasyonu bünyesinde oluşturulmuş Disiplin Kurulları belirlenmiştir.

b. Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nca verilen Cezalar:

Puan İndirme, Küme düşürme, tescil İptali cezalarını yalnızca Federasyon Yönetim Kurulu verebilir.⁴⁷

c. Disiplin Kurulları ve Disiplin Kurullarınca Verilen Cezalar:

c.1. Amatör futbol müsabakaları:

Amatör futbol müsabakaları için iki kurul vardır:

- İl Disiplin Kurulu
- Amatör Futbol Disiplin Kurulu

İl Disiplin Kurulu:

İl Disiplin Kurulları; her bir ile bağlı kuruluş ve kişilerin amatör futbol müsabakaları ile ilgili olay ve fiillerinden doğan disiplin işlerine birinci derecede bakmak ve bu talimat hükümleri çerçevesinde gerekli

(46) 01.11.1992 tarihinde yürürlüğe giren Futbol disiplin Talimatı'nın son hali 02 Ağustos 2005 tarihinde 25894 sayılı R.G.'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(47) Futbol Disiplin Talimatı m. 19

kararları vermekle görevlidir. (Futbol Disiplin Talimatı, m.10) İl Disiplin Kurulları görevlerinde ve verdikleri kararlarda bağımsızdırlar.

İl Disiplin Kurulu Kararları ikiye ayrılır:

- 1- Kesin kararlar
- 2- Kesin olmayan itirazı kabil kararlar

İl Disiplin Kurulları'nın görev alanına giren olay ve fiillerden dolayı verdikleri ihtar, dört veya daha az resmi müsabakadan men cezası ile bir aya kadar (bir ay dahil) hak mahrumiyeti cezası ve kuruluşlar hakkında verilen üç müsabaka için saha kapatma veya seyircisiz oynatma veya resmi müsabakadan men cezası altındaki cezalar kesin olup, bu cezalara itiraz olunamaz.

Yukarıdaki ceza miktarını aşan İl Disiplin Kurulu Kararlarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde Amatör Futbol Disiplin Kurulu'na İtiraz edilebilir.

Sürekli hak mahrumiyeti cezaları itiraz konusu yapılmassa dahi, Amatör Futbol Disiplin kurulu'nca doğrudan incelenir. (Futbol Disiplin Talimatı, madde 63/a)

Görüldüğü gibi belirli bir ceza miktarını aşan İl Disiplin Kurulları kararlarına karşı itiraz merci-i Amatör Futbol Disiplin Kurulu'dur.

Amatör Futbol Disiplin Kurulu:

Amatör Futbol Disiplin Kurulu, Federasyon Yönetim Kurulu'nun onayı ile Federasyon Başkanı tarafından dört yıl görev yapmak üzere atanacak birer başkan ve altışar

asıl üyeden oluşur. Kurullara aynı usulle üçer yedek üye atanır. (Futbol disiplin Talimatı, m. 6/2)

Türkiye birinciliğine varan futbol müsabakalarına katılan amatör takımlar ile bu takımlarda görevli futbolcu, antrenör, yönetici ve diğer kişilere ilişkin eylemlerden doğan disiplin ihlalleri ile aynı müsabakalarda görev yapan hakem ve diğer görevlilerin disiplin ihlallerini ilk derecede karara bağlar.(Futbol disiplin Talimatı, madde 7-A/1)

Bu talimatın 10. maddesine göre İl Disiplin Kurulları tarafından verilen ve Talimatın 63. maddesi ile belirlenen sınırları aşan cezalara, ilgili kuruluş ve kişilerce yapılan itirazları, itiraz mercii sıfatıyla inceleyen ve karara bağlar. (FDT, m.7-A/2)

Kurul, İl Disiplin Kurullarınca verilmiş sürekli hak mahrumiyeti cezalarını, itiraz konusu olmasa dahi, doğrudan doğruya inceler.

Amatör Futbol Disiplin Kurulu tarafından verilen her türlü karara karşı; tebliğinden itibaren yedi gün içinde Federasyon Tahkim Kurulu nezdinde itiraz edilebilir. Sürekli hak mahrumiyeti cezaları itiraz konusu yapılmassa dahi, Tahkim Kurulu'nca doğrudan incelenir. (FDT, m. 63/b)

c.2.Profesyonel futbol müsabakaları

Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu, Federasyon Yönetim Kurulu'nun onayı ile Federasyon Başkanı tarafından dört yıl görev yapmak üzere atanacak birer başkan ve al-

taşar asıl üyeden oluşur. Kurullara aynı usulle üçer yedek üye atanır. (Futbol Disiplin Talimatı, m. 6/2)

Profesyonel Futbol faaliyetlerinde bulunan kuruluş, futbolcu, antrenör, yönetici ve profesyonel futbolda görevli diğer kişilerin eylemlerinden doğan disiplin ihlallerini karara bağlar. (Futbol Disiplin Talimatı, madde 7-B/1)

Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu tarafından verilen her türlü karara karşı; tebliğinden itibaren yedi gün içinde Federasyon Tahkim Kurulu nezdinde itiraz edilebilir. Sürekli hak mahrumiyeti cezaları itiraz konusu yapılmassa dahi, Tahkim Kurulu'nca doğrudan incelenir. (FDT, m. 63/b)

C) Futbol Uyuşmazlıklarının Üst Derecede Çözüm Mercii Tahkim Kurulunun Niteliği, Görevleri ve Başvuru Usulleri

1. Genel Olarak

Türkiye Futbol Federasyonu'nun özel hukuk hükümlerine tabi özerk bir kuruluş haline getirilmesine paralel olarak, Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde yer alan, her türlü futbol faaliyetlerinden doğan ihtilafların çözümünde tahkim esası getirilmiş ve Tahkim Kurulu ihdas edilmiştir. Dolayısıyla Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde yer alan her türlü futbol faaliyetinden doğan ihtilafların

çözümü kanunla özerk ve bağımsız çalışan Tahkim Kurulu'na bırakılmıştır.⁴⁸

3813 sayılı Kanun'un 4/e maddesi ile Türkiye Futbol Federasyonu Merkez Teşkilatı içerisinde Tahkim Kurulu'na yer verilmiş, 13. maddesi ile yapısı açıklanmış, 14. maddesinde ise Tahkim Kurulu'nun görev ve yetkileri belirlenmiştir.

Kuruluş ve görevleri ile birlikte değerlendirildiğinde Tahkim Kurulu;

- Özel kanunla oluşturulmuş mecburi tahkimdir.

- Üyelerin seçimi ve teşekkülünde bağımsız ve teminat altındadır.

- Görevlerini yerine getirirken bağımsız olup, kararları kesindir.⁴⁹

2. Tahkim Kurulu'nun Görevleri:

Türkiye Futbol Federasyonu'nun Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Ana Statü'nün⁵⁰ 46. maddesinin (eski 45) son fıkrası hükmü gereğince, Tahkim Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını düzenlemek amacıyla, Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından, 04.09.2005 tarih ve 26926 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Tahkim Kurulu Talimatı hazırlanmıştır. Söz konusu Talimatın amaç ve görev başlıklı 1. maddesine göre, Tahkim Kurulu;

(48) **KADİRBEOĞLU**, s. 46

(49) **KADİRBEOĞLU**, s. 47-48

(50) İşbu Ana Statü, Türkiye Futbol Federasyonu'nun 07.06.2000 tarihli Olağan Genel Kurulu'nda kabul edilmiş olup, 27.06.2000 gün, 24092 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

•Federasyon ile kulüpler, Federasyon ile hakemler, Federasyon ile teknik direktörler ve antrenörler, kulüpler ile teknik direktörler ve antrenörler, kulüpler ile oyuncular, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak uyuşmazlıklar hakkında Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulunca verilecek kararlar ile Merkez Hakem Kurulu Kararları Hakkında Yönetim Kurulu'nca verilecek kararları;

•Disiplin Kurulu kararlarını,

•3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un ve Ana Statü'nün verdiği yetkiye dayanılarak, Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından çıkartılmış Talimatların, usulüne uygun olarak yayınlanmasını takip eden 7 gün içinde, ilgililer tarafından yapılan başvurular üzerine, talimatın kanun, statü, FIFA ve UEFA ana statülerine uygunluğunu, (Bu hüküm Ana Statü'nün 51. maddesinde de yer almaktadır.)

İlgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlamakla görevlidir.⁵¹

Söz konusu talimatın 14. maddesi gereğince, Tahkim Kurulu'nun kararları kesin olup, idari veya yargısal mercilerin onayına tabi olmadığı gibi, kararlara karşı idari veya yargısal mercilere başvurulamaz. Fakat Talimatın aynı maddesinin

ikinci fıkrasında, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın yenilenmesi hükümlerinin saklı olduğu ifade edilmiştir. Bu istisnai durumlar dışında, Tahkim Kurulu'nun verdiği kararları yeniden incelemesi de mümkün değildir.⁵²

Statü'nün 50. maddesinde yukarıda belirtilenler dışında Tahkim Kurulunu, kendisine intikal eden konular hakkında ilgililerden görüş, bilgi ve belge isteyeceği, gerekli delilleri toplayacağı ve lüzumu halinde ilgilileri davet ederek dinleyebileceği de düzenlenmiştir. Ayrıca, 3813 sayılı Kanun, Ana Statü hükümleri ile FIFA ve UEFA kurallarına ve yargılamaya ilişkin kanunların ilgili hükümlerine göre çalışmaların yapılacağı ve inceleme sonucunda başvuru konusu talebin kısmen veya tamamen kabul ya da red ya da değiştirilerek karara bağlanmasını hüküm altına alacağı düzenlenmiştir.⁵³

3.Tahkim Kuruluna Başvurulması, Başvurunun İncelenmesi ve Kurulca Verilecek Kararlar:

a. Tahkim Kurulu'na başvurulması:

a.1.Tahkim Kurulu'na başvurabilecek kişiler:

(51) Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı, m.1

(52) **PETEK**, s. 261

(53) **BAŞTÜRK**, Faruk, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Üzerine, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2004, sayı 24, s. 3464

Kulüpler, kendileri ile Türkiye Futbol federasyonu, teknik direktörler ve antrenörler, futbolcular, diğer kulüpler arasında doğacak her türlü uyuşmazlıklarda, doğrudan doğruya; futbolcularının, antrenörlerinin ve yöneticilerinin futbol faaliyeti sırasında ortaya çıkan Türkiye Futbol Federasyonu nezdindeki hukuki uyuşmazlıkları ile Futbol Disiplin Talimatı'nın uygulanmasından doğan uyuşmazlıklarda kulübün menfaati söz konusu olduğu için "diğer ilgili" sıfatıyla, Tahkim Kurulu nezdinde başvuru ve itirazda bulunabilirler. Kısaca kulüpler davacı ve davalı olabilir.⁵⁴

Futbolcularda, Ana Statü ve Talimatlarda belirlenen futbol faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında, kulüpleri ile Türkiye Futbol Federasyonu ile aralarında çıkmış ve çıkacak uyuşmazlıklar ile Futbol Disiplin Talimatı'nın uygulanmasından doğan uyuşmazlıklardan dolayı, başvuru ve itiraz hakları dolayısıyla, Tahkim Kurulu nezdinde davacı olma haklarına sahiptirler. Futbolcular bu haklarını bizzat kullanabilecekleri gibi, avukat tutmak suretiyle de kendilerini temsil ettirebilirler. Ergin olmayan futbolcular kanuni temsilcileri tarafından temsil olunurlar.⁵⁵

*a.2. Tahkim Kurulu'na başvuru-
labilen kararlar:*

Aşağıdaki kararlara karşı Tahkim Kurulu'na başvurulabilir:

- Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nun, Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 10. maddesiyle kendisine verilen görevleri yerine getirirken verdiği kararlar;

- Kulüpler, futbolcular,

- Teknik yönetici ve öğreticiler, hakemler, müsabaka görevlileri ile futbol alanında görevli diğer ilgililerin futbol faaliyetiyle ilgili olmak üzere hukuki sonuç doğuran uyuşmazlıklarının çözümü için başvuruları üzerine, Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nca verilen kararlar

- Merkez Hakem Kurulu'nun Yönetim Kurulu'nca onanmış kararları

- Futbol Disiplin Kurulu kararları

Ayrıca Tahkim Kurulu, Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından çıkarılmış talimatların usulüne uygun olarak yayımlanmasını takip eden on gün içinde, ilgiler tarafından yapılan başvurular üzerine, talimatın, Kanun, Ana Statü, FIFA ve UEFA Ana Statülerine uygunluğunu, ilgililerin veya Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nun itirazı üzerine inceleyip karara bağlar. Buna karşılık, yukarıda belirttiğimiz üzere, Futbol disiplin talimatı'nın 75/A maddesine göre, amatör futbol müsabakaları ile ilgili olarak verilen bazı

(54) **PETEK**, s. 266

(55) **KADİRBEYOĞLU**, s. 49-50

kararlar kesin olup, bu kararlara itiraz edilemez.

a.3. Tahkim Kurulu'na Başvuru Şekli ve Süresi:

Tahkim Kurulu Talimatı'nın⁵⁶ 9. maddesine göre; Tahkim kurulu'na başvuru ve itiraz süresi kararın yazılı bildirimini veya yazılı bildirim hükmündeki duyuruyu izleyen yedi gündür. Doğrudan başvurular, evraka kayıt edildiği, postayla yapılanlar ise postaya verildiği tarihte yapılmış sayılır.⁵⁷ Görevsiz mercilere yapılan başvuru ve itiraz süreyi kesmez.⁵⁸

Başvurular, ilgili kişiler veya kulüp başkanları tarafından, Tahkim kurulu Başkanlığı'na hitaben yazılmış bir dilekçeyle yapılır. TFF Genel Sekreterliği tarafından intikal ettirilen dilekçeler dosya kabul defterine takvim senesine göre verilecek numaraları da aynı deftere ve esas numarası karşılığındaki hane-ye, kararın kabul, ret veya mercii atlaması kısa açıklamaları kaydedilir ve kayıt defterine yapılacak kayıtlardan Tahkim Kurulu Başkanı sorumludur. Dilekçede tarafların, varsa vekillerinin adı, soyadı ve unvanları, adresleri, başvurunun konusu, maddi ve hukuki sebeple-

ri ile dayanılan deliller ve talepler yer alır. Ayrıca ilgili kararların ve belgelerin asılları veya örnekleri dilekçeye eklenir. Dilekçe ve ekleri, karşı taraf sayısından bir fazla olur. Başvuru sahibi başvuru harcını yatırmak ve makbuzunu dilekçesine eklemek zorundadır. Harcı yatırılmamış başvurular reddedilir. (Tahkim Kurulu Talimatı, m. 8)

b. Başvurunun incelenmesi:

Başvuru dilekçeleri kabul sırasında göre ve varsa öncelik durumları da dikkate alınarak Kurul tarafından incelenir. Başkan tarafından uygun görülmesi halinde raportöre veya üyeye havale olunur. Biçimsel eksiklikler bulunması halinde 5 gün içinde gereği yerine getirilerek tamamlanması için iade olunur, aksi halde başvuru redd olunur. Raportör veya üye dosyası görev,mercii atlanması, ehliyet, menfaat, süre aşımı noktalarından inceler ve görüşünü en geç yedi gün içinde bildirir.⁵⁹ Kurulun raportörün aykırı bulduğu görüşü kabul etmesi halinde başvuru reddedilir ancak mercii atlanması halinde dilekçe işlem için ilgili yere gönderilir ve başvuru sahibine de

(56) Tahkim Kurulu Talimatı son olarak 04.09.2005 tarihinde değiştirilerek 25926 sayılı R.G. de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten önce süre 10 gündü.

(57) **PETEK**, s. 268

(58) " A. Spor Kulübü, Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim kurulu'nun 10.02.1990 tarihli, 17 sayılı toplantısında alınan karara karşı, kararın iptali için İdare Mahkemesi'ne başvurmuştur. Ankara 4. İdare Mahkemesi ise, 29.08.1994 gün ve 1990/598 Esas, 1994/1430 sayılı karar ile davanın görev yönünden reddine karar vermiştir. Muteriz bu karar üzerine, 27.10.1994 tarihinde kurulumuza başvurulmuştur. tahkim Kurulu talimatının 8. Maddesine göre (Yeni 9) Tahkim Kurulu'na başvuru ve itiraz süresi, TFF Yönetim Kurulu Kararı'nın bildirimini izleyen 10 gündür. Muterizin görevsiz yerlere başvurusu anılan süreyi kesmeyeceğinden, başvurunun süre yönünden reddine oybirliğiyle karar verilmiştir." Tahkim Kurulu'nun 09.12.1994 tarih, E. 1994/33, K.1994/140 sayılı kararı, (**KADİRBEYOĞLU**, s. 62)

(59) 2005 tarihindeki değişiklikten önce bu süre on gündü.

bildirimde bulunulur. İlk incelemede aykırılık görülmez veya biçimsel eksiklikler giderilirse dilekçe karşı tarafa ve ihbarı gerekli görülen diğer kişilere tebliğ olunur.⁶⁰ Futbol Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazlarda taraf teşekkül ettirilmeyebilir. (Tahkim Kurulu Talimatı m. 10) Başka bir ifadeyle Tahkim Kurulu, Futbol Disiplin Kurulu Kararlarına karşı yapılan itirazlarda, duruşma yapılarak evrak üzerinden karar verebilir.⁶¹

Karşı taraf cevabını, dilekçenin kendisine tebliğinden önce en geç yedi gün içinde ve karşı taraf sayısından bir fazla olarak kurula göndermek zorundadır. (TKT m. 11)

Tamamlanan dosya, raportörün ve görevlendirilen üyenin esas hakkındaki düşüncesiyle birlikte, Tahkim Kurulu'na sevk edilir. İnceleme, evrak üzerinden yapılır. Kurul, gerek görürse, bilgi ve belge istenmesine, başkaca inceleme işlemlerinin yapılmasına veya kapalı olmak ve dosyayla sınırlı olmak şartıyla, sözlü açıklamaların dinlenmesine karar verebilir. Görüşmeleri başkan yönetir ve tartışmaların sonuçlanmasından sonra, soyadı sırasına göre oylamaya geçilir. Başkan, oyunu en son verir. Kararlar, karar almaya yetkili beş üyenin en az üçünün oyu ile alınır.⁶² (TKT m. 12)

c.Tahkim Kurulu'nun Kararları:

Karar, başkanın görevlendireceği ve çoğunluğa mensup üye tarafından yazılır; toplantıya katılanlar tarafından imzalanır; varsa muhalefet şerhleri eklenir. Kararlar gerekçeli olur. Kararın hüküm fıkrası, tebliğ ve infaza esas olmak üzere Türkiye Futbol federasyonu genel Sekreterliği'ne derhal bildirilir. Gerekçeli karar, daha sonra tebliğ edilir. (TKT m.13)

Federasyonca düzenlenen müsabakalardaki her türlü teknik uyumsuzluk ile bu Talimatta belirtilmemiş bulunan hususlar hakkında nihai olarak karar vermeye Futbol federasyonu yetkilidir. (PFT., m.51)

Tahkim Kurulu, başvuru veya itirazın kısmen veya tamamen kabulüne veya reddine ya da başvuru veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir. (TKT m. 15) Tahkim Kurulu Kararları Türkiye Futbol Federasyonu tarafından derhal uygulanır. (TKT m. 16)

Tahkim Kurulu, 3813 sayılı Kanun ve Ana Statü hükümlerine, FIFA ve UEFA kurallarına, yargılamaya ilişkin kanunların ilgili hükümleri ile diğer talimatların, Tahkim Kurulu Talimatı'na aykırı olmayan hükümlerine göre, adalet ve nesafet esasları çerçevesinde karar verir. (TKT m.17)

(60) **BAŞTÜRK**, s. 3466-3467

(61) **PETEK**, s. 270

(62) 2005 tarihinde yapılan değişiklikten önce bu süre 10 gündü.

Kurula başvurulması, kararın icra ve infazını durdurmaz. Ancak Kurul, fevkalade ivedi durumlarda, ilgilinin talepte bulunması şartıyla, başvuru veya itiraz konusu kararda hukuka açıkça aykırılık bulunması halinde veya yargılamanın seyrini dikkate alarak, uygulanmasının durdurulmasına karar verebilir. (TKT m. 18)

d. Uyuşmazlığın FIFA tarafından çözümlendiği durumlar:

İki farklı ülke kulübü arasında veya kulüpler ile yabancı futbolcular arasında sözleşmelerden doğan bazı hakların ihlali veya borçların ifa edilmemesi sebebine dayanan bir uyuşmazlık doğarsa, yani, kulüpler ile oyuncular arasında yabancılık unsuru varsa, uluslar arası nitelik taşıyan bir uyuşmazlıktan söz edilir ve bu uyuşmazlığın çözümüyle her ülkenin bağlı bulunduğu Konfederasyon yetkilidir. Türkiye'nin taraf olduğu uyuşmazlıklar hakkında karar vermeye UEFA ve FIFA yetkilidir.⁶³

Uluslar arası Konfederasyonlar, kendilerine bağlı olan Federasyonların, yabancı ülke vatandaşı futbolcuların ülkelerindeki faaliyetleri sırasında mağdur olmalarını engellemek amacıyla, onları koruyucu çeşitli hükümler kabul etmişlerdir. Mağdur olan futbolcu veya kulüpler, haklarını elde edebilmek amacıyla, Konfederasyon nezdinde

gerekli itiraz veya şikayeti yaparak koruma isteminde bulunabilirler.⁶⁴

FIFA tarafından çözümlenecek uyuşmazlıklar şunlardır:⁶⁵

1. Yetiştirme veya geliştirme tazminatının belirlenmemesi veya belirlenmiş olmasına rağmen ödenmemesi,

2. Özellikle, yabancı uyruklu futbolcular ile kulüpler arasında imzalanan her türlü sözleşmeden dolayı, kulüplerce futbolculara ödenmesi gereken ücretlerin ödenmemesi,

3. Futbolcuların Milli Maça davet edilmiş olmasına rağmen, kulüplerce serbest bırakılmaması

4. FIFA ve UEFA Lisanslı Futbolcu Temsilcileri ve FIFA veya UEFA Lisanslı Maç Organizatörleri ile kulüpler arasında yapılan sözleşmeler gereğince, temsilci veya organizatörlerin ücretlerinin ödenmemesi,

5. Futbolcu Transferi veya diğer sebeplerle, başka ulusal Federasyonlara bağlı kulüpler arasında imzalanan sözleşmelere uyulmaması

6. Kulüplerce, özellikle yabancı uyruklu teknik sorumlu ve antrenörlerle yapılmış sözleşme şartlarının yerine getirilmemesi

Yukarıda açıklanan durumlarda, FIFA tarafından oluşturulan komitelerce gerekli incelemeler yapılmakta ve nihai kararlarda yine

(63) GENÇ, s. 170

(64) GENÇ, s. 171

(65) TFF 2000-2001 FSUEEK, s. 73-74

bu komitelerce verilmektedir. Eğer, taraflar arasında anlaşmazlık sadece yetiştirme ve/veya geliştirme bedelinin belirlenmesi hususunda ise, FIFA, bu durumda olan uyuşmazlıkları özel bir komiteye havale eder. Eğer, anlaşmazlık, belirli bir sözleşmenin şartlarına yayılmış ise, bu tür uyuşmazlıklar hakkında *FIFA Futbolcu Statüleri Komitesi* tarafından karar verilir. *FIFA Futbolcu Statüleri Komitesi*'nin alacağı kararlarda, "Bu karara itiraz edilemez", "Bu karar kesin ve tarafları bağlayıcıdır" şeklinde ifadelere yer verilmemiş ise, kararı beğenmeyen taraf FIFA Tahkim Kurulu'na itiraz etme hakkına sahiptir.⁶⁶

II) FIFA (Fédération Internationale de Football Association)⁶⁷

A) Genel Olarak

FIFA, 1904 yılında Fransa, Belçika, Hollanda, Danimarka, İspanya, İsveç ve İsviçre federasyonlarının katılımıyla Paris'te kurulmuş bir futbol örgütüdür. 1909 yılına kadar Avrupa'daki futbol federasyonlarının birliği olarak anılan FIFA, Güney Afrika, Arjantin, Şili ve ABD'nin de katılımıyla uluslar arası bir futbol federasyonları birliği

kimliğine bürünmüştür⁶⁸. Türkiye Futbol Federasyonu ise 1923 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı isimli sportif derneği ile FIFA'ya üye olmuştur⁶⁹.

İsviçre Medeni Kanunu'nun 60. maddesi uyarınca halen İsviçre'de tescilli bir dernek olan FIFA'nın genel merkezi de İsviçre'nin Zürih kentindedir. Dünya futbolunun en üst kuruluşu niteliğine sahip FIFA'nın üyeleri, ulusal federasyonlar ve ulusal federasyonların buldukları bölgelere oluşturulmuş olan futbol konfederasyonlarıdır⁷⁰.

FIFA bünyesinde sportif uyuşmazlıkların çözümü amacıyla kurulmuş dört adet hakem heyeti mevcuttur. Bunlar; *FIFA Futbolcu Statüleri Komitesi*⁷¹, *FIFA Uyuşmazlık Çözüm Komisyonu*, *FIFA Disiplin Kurulu* ve *FIFA Temyiz Kurulu* (Tahkim Kurulu)'dur.

Söz konusu sportif uyuşmazlıklardan disiplinle ilgili olanların *FIFA Disiplin Kurulu* tarafından incelenebilmesi için uyuşmazlık konusu disiplin ihlalinin FIFA tarafından organize edilmiş olan bir futbol organizasyonunda meydana gelmiş olması gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse; FIFA tarafında organize edilen Dünya Kupası karşılaş-

(66) **PETEK**, s. 272-273

(67) Bu bölümde Av. Emre Talat Koçak'ın yayınlanmamış makalesinden yararlanılmıştır.

(68) <http://www.FIFA.com/en/history/history/0,1283,4,00.html> (01.04.2005)

(69) **PETEK**, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Ankara 2002, s.274 dn. 264

(70) *FIFA Statutes m.20 uyarınca; aynı kitada yer alan ulusal federasyonlar, istisnai birkaç ulusal federasyon hariç olmak kaydıyla, ait oldukları bölgenin konfederasyonlarına da üyedirler. Buna göre FIFA'ya kayıtlı altı tane bölgesel futbol konfederasyonu mevcuttur. Bunlar; UEFA (Avrupa), CONMEBOL (Güney Amerika), AFC (Asya), CAF (Afrika), CONCACAF (Kuzey ve Orta Amerika ve Karayipler), OFC (Okyanusya).*

(71) *FIFA Statutes m. 47 uyarınca kurulmuş olan "Players' Status Committee"*

malarında, FIFA Disiplin Talimatı hükümlerinin ihlâl edilmesi halinde, bu uyuşmazlıklar FIFA Disiplin Kurulu'nun yetki alanına girmektedir ve kararlar da FIFA tarafından uygulanmaktadır. Disiplin Kurulu tarafından verilen nihai kararlar aleyhine de FIFA Temyiz Kurulu'na (Tahkim Kurulu) başvuru imkânı mevcuttur.

Uyuşmazlığın mali nitelik taşıması halinde ise uyuşmazlığın arz ettiği özelliğe göre ya FIFA Futbolcu Statüleri Komitesi ya da FIFA Uyuşmazlık Çözüm Komisyonu uyuşmazlığı karara bağlar. Söz konusu kararlar aleyhine de merkezi Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesi (Court of Arbitration for Sport) nezdinde başvuru imkânı tanınmıştır⁷².

B) FIFA Oyuncu Statüleri Komiteleri (PSC)

FIFA Oyuncu Statüleri Komitesi, FIFA Ana Statüsü'nün 34. maddesinin (m) bendi uyarınca FIFA bünyesinde oluşturulmuş bir alt komitedir. Görevleri ise yine Ana Statü'nün 47. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre komite; futbolcu statü ve transfer düzenlemelerine uygunluk denetimi yapacak, FIFA tarafından organize edilen turnuvalarda futbolcuların sahip olmaları gereken statüleri belirleyecek ve

düzenlemelerle ilgili olarak çıkacak uyuşmazlıkları çözüme bağlayacaktır. Aynı zamanda komite, Uyuşmazlık Çözüm Komisyonu'ndan da sorumlu olacaktır.

Komite'nin sahip olduğu yargı yetkisinin sınırlarının tespit edilebilmesi için FIFA'nın hangi uyuşmazlıkları karara bağlamaya yetkili olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Futbolcu Statü ve Transfer Talimatları'nın (FSTT)⁷³ 22. maddesi uyarınca FIFA; hizmet ilişkisi bağlamında oyuncu veya kulübün devlet yargısına başvurma haklarını ortadan kaldırmaksızın,

a) Talimat'ın 13-18. maddeleri arasında düzenlenmiş olan akdi ilişkinin istikrarının sağlanmasıyla ilgili olarak kulüpler ile oyuncular arasında Uluslararası Transfer Sertifikası'na bağlı olarak çıkacak uyuşmazlıklarda,

b) Uluslararası karakteri haiz ve hizmet ilişkisi bağlamında kulüp ile oyuncu arasında çıkan ve bağımsız başka bir tahkim heyeti tarafından adil yargılama kuralları uyarınca sonuca bağlanması öngörülmüş olmayan uyuşmazlıklarda,

c) Uluslararası karakteri haiz ve hizmet ilişkisi bağlamında bir kulüp veya bir federasyon ile bir teknik adam arasında çıkan ve ulusal seviyede ve bağımsız başka bir tahkim heyeti tarafından adil yargı-

(72) FIFA'nın ulusal federasyonlara göndermiş olduğu 827 ve 854 sayılı sirkülerle ile CAS'ın mali uyuşmazlıklarla ilgili olarak FIFA tarafından verilen kararların temyiz mercii olarak belirlendiği duyurulmuştur.

(73) FIFA Yönetim Kurulu tarafından 18 Aralık 2004 tarihinde kabul edilmiş ve 01 Temmuz 2005 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olan talimat, <http://www.FIFA.com/en/regulations/regulationlegal/0,1577,2,00.html>

lama kuralları uyarınca sonuca bağlanması öngörölmüş olmayan uyuşmazlıklarda,

d) İşbu talimatın 20 ve 21. maddelerinde düzenlenmiş yetiştirme tazminatına ilişkin olarak farklı ülke federasyonu üyesi kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıklarda,

e) a) ve d) maddeleri kapsamına girmeyen ve farklı ülke federasyonlarına üye kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıklarda yetkilidir.

FIFA'nın yukarıda sayılan durumlarda uyuşmazlığı inceleyip karara bağlamaya yetkili olduğu sonucuna varıldıktan sonra anılan uyuşmazlıklardan hangilerinin Komite'nin görev alanına girdiğinin tespit edilmesi gerekmektedir. FSTT m.23 uyarınca Komite, 22. maddenin c) ve e) bentlerinde belirtilmiş olan uyuşmazlıkları karara bağlamaya yetkilidir. Bir uyuşmazlığın c) ve e) bentlerinde sayılan uyuşmazlıklar sınıfına girip girmediği konusunda tartışma olması halinde ise Futbolcu Statüleri Komitesi başkanı yetki ile ilgili kararı verir.

Komite, içinde başkan veya başkan vekilinden birinin bulunacağı en az 3 üye ile toplanır. Kararın ivedilikle verilmesi gerektiği, maddi veya hukuki durumun çok açık olduğu veya uluslar arası transfer sertifikasına (ITC) ilişkin bir uyuşmazlığın söz konusu olduğu durumlarda komite başkanı veya başkanın tayin edeceği bir üye

ile tek hakemli olarak karar verilebilir. Futbolcu Statüleri Komitesi'nin yetki alanına giren uyuşmazlıklarda iki yıllık zamanaşımı süresi mevcuttur⁷⁴. Uyuşmazlığı FIFA Futbolcu Statüleri⁷⁵ Komitesi'ne taşımak isteyen taraf, FIFA Genel Sekreterliği'ne uyuşmazlıkla ilgili esaslı unsurları içeren bir dilekçeyle başvurmak ve başvuru depozitosunu yatırmak zorundadır. Uyuşmazlığın iki tarafı da yargılama esnasında bir kere dinlenebilir. Uyuşmazlık tek hakemli olarak karara bağlanacaksa 30 gün, heyet olarak karara bağlanacaksa 60 gün içinde karara bağlanmalıdır. Tek hakemli veya toplu olarak verilen Komite kararlarına karşı kararın tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde Spor Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) temyiz başvurusu yapılabilir.

C) FIFA Uyuşmazlık Çözüm Komisyonu (DRC)

Uyuşmazlık Çözüm Komisyonu (DRC), FIFA Futbolcu Statüleri Komitesi'nin bir alt organıdır. FSTT m.22'nin a), b) ve d) bentlerinde sayılmış olan uyuşmazlıkları DRC'nin karara bağlamaya yetkilidir.

DRC Uygulama ve Usul Talimatı'nın (DRC Talimatı) 20 1. maddesi uyarınca Futbolcu Statüleri Komitesi'nin başkanı DRC'nin de başkanıdır. Başkan, iki tane Futbolcu Statüleri Komitesi üyesini de DRC'ye başkan vekili olarak atar ve kendisinin başkanlık edemediği

(74) FIFA Procedural Rules for the Players' Status Committee, Zürich 2003, s.7 m.3.

(75) FIFA Rules Governing the Practice and Procedures of the Dispute Resolution Chamber, Zürich 2002.

DRC çalışmalarına bu iki üye başkanlık eder.

DRC'nin yapısı Futbolcu Statüleri Komitesi'nin yapısından çok farklıdır. DRC'nin toplam yirmi üyesi vardır. Bu üyelerin on tanesi kulüplerin çıkarlarını korumak amacıyla kulüp temsilcisi olarak DRC çalışmalarına katılırken diğer 10 üye ise oyuncular adına DRC'de yer almaktadır. Anılan on üye, oyuncu birlikleri, kulüpler ve lig birliklerinin tavsiyeleri üzerine FIFA Yönetim Kurulu tarafından atanırlar. FIFA ayrıca 20 tane de yedek üye seçer ve asil üyelerden ek silme olması halinde bu yedek üyeler asil üyelerin yerini alırlar.

Her bir uyuşmazlık için farklı bir DRC oluşturulur. DRC, en az üç üyesinin katılımıyla toplanır. Uyuşmazlığın değerinin 100.000 İsviçre Frangı'nı aşmaması veya sadece yetiştirme ya da bonservis bedeli yerine geçen tazminata ilişkin olması halinde DRC tek hakemli olarak yargılama yapabilmektedir. Yargılama ister tek hakemli ister kurul olarak yapılsın, DRC prosedüründe herhangi bir ücret ödenmemektedir.

DRC'nin yapılanması klasik tahkim yargılaması oluşumundan farklılık arz etmektedir. Burada hakem sıfatını haiz üyelerin tarafsızlığından ziyade taraf vekili gibi hareket etmeleri beklenmekte ve hangi taraf adına DRC çalışmasına dahil edilmişlerse o tarafın çıkarlarını korumaları gerekmektedir. Ancak kararlar ilgili oylama esnasında ise

tarafsız olarak oylarını kullanacaklardır.

DRC'nin uygulaması incelendiğinde, genellikle yargılamalar futbolcuları temsil eden iki hakem, kulüpleri temsil eden iki hakem ve Futbolcu Statüleri Komitesi'nden gelen bir hakem olmak üzere beş hakemli olarak yapılmaktadır ve kararlar çoğunlukla alınmaktadır. Burada tarafların kendi hakemlerini seçmeleri söz konusu olamamakta, hakem seçimi başkan tarafından yapılmaktadır. Oyların eşitliği halinde ise başkanın oyu belirleyici olmaktadır. DRC tarafından verilen kararda karara katılan üyeler belirtilmekte ancak hakemlerin kişisel görüşlerine hiçbir şekilde yer verilmemektedir.

Tek hakemli olarak yapılan yargılamalar başvuru tarihinden 30 gün, kurul olarak yapılan yargılamalar ise 60 gün içinde sona erdirilmek zorundadır ve verilen kararlara karşı, kararın tebliğ tarihinde itibaren 21 gün içinde CAS'a müracaat imkânı tanınmıştır. (FIFA Ana Statüsü m.61)

D) FIFA Disiplin Kurulu

FIFA Disiplin Kurulu, FIFA Ana Statüsü'nün 56. maddesinde (FIFA Disiplin Codu'nun 80. maddesinde) de belirtildiği üzere, FIFA'nın disiplin yargılaması yapmaya yetkili iki organından birisidir. Disiplin Kurulu, disipline ilişkin uyuşmazlıkların ilk inceleme ve karar mercii-dir.

FIFA Disiplin Kurulu, FIFA tarafından organize edilen futbol karşılaşmalarında yaşanan disiplin ihlallerini ve FIFA'nın diğer kurulları tarafından karara bağlanan ancak uyuşmazlık taraflarından birinin eylemleri nedeniyle icra edilemeyen kararların icrasını sağlamaya yönelik cezalara hükmeden kuruldur. Buna göre; FIFA Disiplin Kurulu, FIFA tarafından organize edilen karşılaşmalarda yaşanan ve disiplin ihlali teşkil eden eylemleri inceleyen ve karara bağlar. Bu görev tanımını Disiplin Kurulu'nun disiplinle ilgili uyuşmazlıklardaki rolüne ilişkindir. Kurul ayrıca, FIFA'nın karara bağladığı mali uyuşmazlık dosyalarının icra edilmemesi, kararın infazının belirtilen şekilde sağlanmaması hallerinde, mali uyuşmazlıklarla ilgili kararlara ek olarak disiplin cezasına hükmetmektedir.

FIFA Disiplin Talimatı⁷⁶ uyarınca Disiplin Kurulu, başka bir organın yetkisine girmeyen ve FIFA Talimatları'nın ihlali olarak nitelendirilen olaylara ilişkin disiplin yargılaması yapma yetkisine sahiptir. FIFA Yönetim Kurulu tarafından sekiz yıllık bir dönem için atanan üyelerden oluşur. Kurul'un kaç üyeden oluşacağına da FIFA Yönetim Kurulu karar verir. Kurul başkanı Yönetim Kurulu tarafından atanır, başkan vekili ise üyeler arasında yapılacak seçim uyarınca basit çoğunlukla seçilir. Disiplin Ku-

rulunun başkanının hukukçu olması zorunludur⁷⁷.

Disiplin Kurulu iki şekilde yargılama yapma yetkisine sahiptir. Disiplin Kurulu heyet olarak disiplin yargılaması yapabileceği gibi başkan tarafından da tek hakemli olarak yargılama yapabilir.

Başkanın tek hakemli olarak yapacağı yargılamalarda; (FDC m.85)

a) Üç resmi müsabakadan men veya iki aya kadar hak mahrumiyeti cezası,

b) 10.000 İsviçre Frankı'na kadar para cezası,

c) İlave yaptırım taleplerine ilişkin karar,

d) Disiplin Kurulu üyelerine ilişkin itirazlarla ilgili karar,

e) Geçici tedbirlere hükmetme, bunları değiştirme veya kaldırmaya ilişkin karar verebilir⁷⁸.

Başkanın tek hakemli olarak yargılama yaparak hüküm verebileceği uyuşmazlıkların dışındaki konularda Disiplin Kurulu en az üç üyenin katılımıyla toplanır. Disiplin soruşturmasına, hakem, yardımcı hakemler, temsilci ve gözlemci raporları esas alınarak başlanır ve sayılan raporlar aksi güçlü delillerle ispat edilene kadar doğru kabul edilir. Disiplin yargılamasında ispat külfeti FIFA'ya aittir⁷⁹. Taraflar da her türlü delille kendilerini

(76) FIFA Disciplinary Code, Zürich 2005, s.50, m.82

(77) FIFA Disciplinary Code, s.52, m.87

(78) FIFA Disciplinary Code, s.50, m.84

(79) FIFA Disciplinary Code, s.58, m.105

savunabilirler. Disiplin yargılaması FIFA tarafından kabul edilmiş olan dört dilden (İngilizce, Fransızca, Almanca ve İspanyolca) birinde yapılır ve yargılamanın yapılacağı dile Disiplin Kurulu, tarafların aksi yönde bir talebi olmadığı sürece, karar verir.

Kararlar, toplantıya katılan üyelerin basit çoğunluğuyla alınır ve her üyenin bir oy hakkı vardır. Oyların eşitliği halinde ise başkanın oyu belirleyici olur⁸⁰. FIFA Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu karar derhal ilgili tarafa bildirilir ve karar tarihinden otuz gün içinde de gerekçeli karar tebliğ edilir.

FIFA Disiplin Kurulu, disiplin ihlalleri ile ilgili vermiş olduğu kararların yanı sıra FIFA Futbolcu Statüleri Komitesi ve Uyuşmazlık Çözüm Komisyonu tarafından verilmiş mali nitelikli kararların federasyon, kulüp, oyuncu veya teknik adam tarafından süresinde veya kararda belirtildiği şekilde yerine getirilmemesi halinde para cezasından, ilgili kulübün veya federasyonun puanlarının silinmesi veya alt lige düşürülmesi ile oyuncuların lisanslarının dondurulması gibi farklı cezalara da hükmetme yetkisine sahiptir.

E) FIFA Temyiz Kurulu (Tahkim Kurulu)

FIFA Ana Statüsü'nün 58. maddesi uyarınca FIFA Disiplin Kurulu tarafından verilen kararları

kesin olarak karara bağlayan üst kurul FIFA Temyiz Kurulu'dur. Başka bir ifadeyle FIFA Temyiz Kurulu, FIFA Disiplin Kurulu tarafından verilmiş olan kararlara karşı yapılan itirazların incelenerek karara bağlandığı mercidir.

Disiplin Kurulu tarafından verilmiş olan her karara karşı FIFA Temyiz Kurulu'na başvurmak mümkün değildir. FIFA Disiplin Kurulu tarafından verilmiş olan;

- a) Uyarı cezası,
- b) Kınama cezası,
- c) Üç karşılaşma veya iki aydan az hak mahrumiyeti ve müsabakadan men cezaları,
- d) Kulüp veya federasyonlara verilen 15.000 İsviçre Frankı'na kadar para cezaları ile diğer kişilere verilen 7.500 İsviçre Frankı'na kadar olan para cezaları⁸¹,

FIFA Temyiz Kurulu tarafından incelenemez, bu kararlar Disiplin Kurulu tarafından verildiği anda kesinleşen kararlardır.(FDC m.125)

Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu bir karara karşı itiraz etmek isteyen taraf, kararın tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde yazılı olarak temyiz iradesini FIFA'ya bildirmelidir. Üç günlük sürede yapılacak ön bildirimden ardından söz konusu üç günlük süreyi takip eden yedi gün içinde itiraz eden taraf gerekçeli itiraz dilekçesini ve 3.000 İsviçre Frankı tutarındaki itiraz depozitosunu yatırdığını göster-

(80) FIFA Disciplinary Code, s.65, m.121

(81) FIFA Disciplinary Code, s.66, m.124

ren faturayı FIFA'ya göndermek zorundadır. Depozitosu yatırılmamış itirazlar incelenmemektedir.

Kural olarak, FIFA Temyiz Kurulu'na yapılan itiraz infazı durdurmamaktadır. Disiplin Kurulu'nun para cezasına hükmetmiş olduğu durumlarda ise Temyiz Kurulu karar verene kadar kararın icrası durmaktadır.

FIFA Temyiz Kurulu'nun yargılama ve karar verme usulü FIFA Disiplin Kurulu'nun aynıdır.⁸². Ancak belirli durumlarda, temyiz kurulu başkanı tek başına karar verebilir. Temyiz Kurulu'nun kararları kesindir. Bu konudaki tek istisna FIFA Ana Statüsü'nün 60. maddesinin 2/(b) bendinde belirtilmiştir. Anılan madde uyarınca; dört resmi müsabakadan men veya üç aydan fazla süre ile hak mahrumiyeti cezalarına hükmedilmesi halinde ve FIFA'nın sahip olduğu iç hukuk yollarının tüketilmesi şartıyla, son kararın (FIFA Temyiz Kurulu kararı) tebliğ tarihinden 21 gün içinde CAS'a başvurarak karara itiraz etmek mümkündür.

III) UEFA (The Union of the European Football Associations)⁸³

A) Genel Olarak

15 Haziran 1954 tarihinde İsviçre'nin Basel şehrinde kurulmuş olan UEFA, FIFA'ya üye altı futbol

konfederasyonundan birisidir. 1995 tarihinden beri merkezi İsviçre'nin 15.000 nüfuslu Nyon kentindedir. UEFA'ya üye federasyonlar, kural olarak, Avrupa'da ülkelerinin futbol federasyonlarıdır. Şu anda, UEFA'ya kayıtlı 52 tane futbol federasyonu bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle, UEFA, Avrupa futbolunun patronu konumunda bir konfederasyondur. Avrupa sınırları dâhilinde yapılan ve uluslar arası nitelikli organizasyonlar UEFA tarafından düzenlenmektedir.

UEFA bünyesinde, uluslar arası karakterli ve sportif uyumsuzlukların çözümü amacıyla kurulmuş iki tane tahkim heyeti bulunmaktadır. Denetim ve Disiplin Kurulu, ilk incelemeyi yapıp karar vermekte, Tahkim Kurulu ise karara karşı yapılan itirazları değerlendirmektedir. Bu iki kurul da, disiplinle ilgili uyumsuzluklara bakmaktadır.

B) UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu

UEFA Ana Statüsü'nün⁸⁴ 56. maddesi uyarınca, UEFA tarafından organize edilen karşılaşmalarda yaşanan disiplin uyumsuzlukların çözümü amacıyla hazırlanmış olan UEFA Disiplin Talimatı'nın 21. maddesinde, disiplin uyumsuzluklarını ilk çözüm merci-i olarak UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu oluşturulmuştur.

(82) FIFA Disciplinary Code, s.69, m.131

(83) Bu bölümde Av. Emre Talat Koçak'ın yayınlanmamış makalesinden yararlanılmıştır.

(84) UEFA Statutes, Nyon 2004, s.26

UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu, UEFA Yönetim Kurulu tarafından atanan bir başkan ve dokuz üyeden oluşmaktadır. Üyeler kendi aralarında üç tane başkan vekil seçmektedirler⁸⁵.

FIFA Disiplin Kurulu'nun yapmış olduğu yargılamaya benzer bir yargılama yürüten UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu, heyet olarak yargılama yapabildiği gibi, bazı durumlarda da tek hakemli olarak yargılama yaparak karar alabilmektedir. Buna göre;

- a) Uyarı cezası,
- b) Kınama cezası,
- c) 5.000 İsviçre Frankı'na kadar para cezası,
- d) İki resmi müsabakadan men veya aynı sürede hak mahrumiyeti cezasına

kadar olan cezalara kurul başkanı veya başkan tarafında tayin edilecek bir üye tarafından tek hakemli olarak karar verilebilmektedir. Sayılan cezalar dışındaki cezalara ise heyet olarak karar verilmesi zorunludur. UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu, en az üç üyesinin katılımıyla toplanabilmektedir.

UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu yargılamasına UEFA Disiplin müfettişleri⁸⁶'nin talebi üzerine başlanmaktadır. Disiplin müfettişliği kurumu, klasik ceza yargılamasının savcılık makamına benzetile-

bilir. Disiplin müfettişinin yapacağı ön soruşturma sonucunda söz konusu eylemin ceza gerektirdiği sonucuna varırlarsa dosya UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu'na sevk edilmektedir. Bu aşamada da disiplin müfettişleri UEFA'yı temsilen hareket etmekte ve soruşturmaya taraf olmaktadır.

Denetim ve Disiplin Kurulu, başkanın çağrısı üzerine toplanmaktadır. Uyuşmazlığın, kurul üyelerinden birisi ile bağlantısının olması halinde o üye toplantıya katılamamaktadır. Başkan veya başkan tarafında tayin edilen üye, uyuşmazlıkla ilgili karar verilene kadar geçici tedbirlere hükmedebilir ancak geçici tedbirler otuz günden fazla olamaz ve verilen netice karardan uygulanan tedbir süresi tenzil edilir⁸⁷.

Yargılama, resmi raporlar, kayıtlar, ifadeler, ön soruşturma esnasında yapılan sorgulamalar, bilirkişi görüşleri ve televizyon ve kaset kayıtları üzerinden yapılır⁸⁸. Taraflar, hüküm verilene kadar duruşma talep edebilirler. Duruşma talep edilmediği takdirde karar, dosya üzerinde yapılan incelemeyle verilir.

UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu, toplantıya katılan üyelerin basit çoğunluğuyla karar alır. Oyların eşitliği halinde ise başkanın oyu belirleyici olur⁸⁹.

(85) UEFA Disciplinary Regulations, Nyon 2004, s.7, m.23

(86) UEFA Disciplinary Regulations m.30 uyarınca, UEFA Yönetim Kurulu tarafından yeterli görülen miktarda müfettiş ve bir tane de baş müfettiş atanmaktadır.

(87) UEFA Disciplinary Regulations, s.9, m.32 bis

(88) UEFA Disciplinary Regulations, s.14, m.57

(89) UEFA Disciplinary Regulations, s.10, m.36

**C) UEFA Tahkim Kurulu
(Temyiz Kurulu)**

UEFA Tahkim Kurulu, UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı yapılan itirazların incelenerek karara bağlandığı kuruldur. UEFA Yönetim Kurulu tarafından atanan bir başkan ve on bir üyeden oluşur. Üyeler kendi aralarından iki tane başkanvekili seçerler. Tahkim Kurulu, kural olarak, üç üyenin katılımıyla toplanır. Kurul başkanının, uyusmazlığın özel bir niteliği olduğunu düşündüğü durumlarda ise heyet en az beş hakemli olarak toplanmaktadır.⁹⁰

UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu tarafından verilen uyarı, kınama, 5.000 İsviçre Frankı'na kadar para cezası ve bir resmi müsabakadan men veya aynı sürede hak mahrumiyeti cezalarına karşı Tahkim Kurulu'na başvuru yolu kapatılmıştır.⁹¹

Tahkim Kurulu'na yapılan itiraz, para cezaları dışında, kararın infazını durdurmaz. Tahkim Kurulu başkanı, ilgili tarafın gerekçeli talebi üzerine, olayın mahiyetini de inceleyerek yürütmenin durdurulması kararı verebilir.⁹²

Tahkim Kurulu'na itiraz süresi, kararın tebliğini takip eden üç gündür. İtiraz iradesinin söz konusu üç gün içinde Tahkim Kurulu'na bildirilmesiyle beraber üç günün

bitimiyle başlayacak altı günlük süre içinde gerekçeli itiraz dilekçesinin Tahkim Kurulu'na ulaştırılması zorunludur. İtiraz depozitosu 1.000 İsviçre Frankı'dır ve en geç altı günlük gerekçeli itiraz dilekçesiyle birlikte depozitonun yatırıldığını gösteren makbuzun da gönderilmesi gerekmektedir. UEFA disiplin müfettişleri de UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu tarafından verilen kararın uygun olmadığını düşündükleri takdirde, UEFA Tahkim Kurulu'na başvuru hakkına sahiptirler. Müfettişler ayrıca, UEFA Tahkim Kurulu'na yapılan başvuruları cevaplandırır ve UEFA'yı temsilen tahkim yargılamasına katılırlar.

Tahkim Kurulu yargılamasında taraflar ikişer kez iddialarını dile getirebilirler ve karar görüşmesi gizli yapılır. Tahkim Kurulu toplantıya katılan üyelerin basit çoğunluğuyla karar alır ve oyların eşitliği halinde başkanın oyu belirleyici olur. Tahkim Kurulu, itiraza konu kararın kaldırılmasına, değiştirilerek onanmasına, onanmasına veya yargılamamın yeni deliller eşliğinde yeniden yapılması amacıyla dosyanın UEFA Denetim ve Disiplin Kurulu'na iadesine karar verebilir. Yatırılmış olan başvuru depozitosu ise verilen karar uyarınca kısmen veya tamamen iade edilir ya da irad kaydedilir⁹⁴.

(90) UEFA Disciplinary Regulations, s. 7, m.23

(91) UEFA Disciplinary Regulations, s.13, m.49

(92) UEFA Disciplinary Regulations, s.13, m.51

(93) UEFA Disciplinary Regulations, s.13, m.52

(94) UEFA Disciplinary Regulations, s.15, m.63

**IV) SPOR TAHKİM DİVANİ
(CAS- COURT OF ARBITRATION FOR SPORT)**

A) Genel Olarak:

Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız sportif uyuşmazlıkların çözümü için oluşturulmuş kurumlar, ulusal federasyonların bağlı bulunduğu ve ana statüleri gereği söz konusu uyuşmazlıklara bakmaya yetkili olan kurumlardı. Başka bir ifadeyle, FIFA ve UEFA bünyesinde oluşturulmuş olan tahkim kurumları, taraf iradesine dayanan ihtiyarî tahkimden ziyade, uyuşmazlık taraflarının bağlı oldukları kurallar uyarınca uyuşmazlıklarını taşımak zorunda kaldıkları zorunlu tahkim türünün örneklerini teşkil etmektedirler. CAS ise, sayılan bu tahkim kurumlarından kısmen farklı bir özelliğe sahiptir.

CAS, Uluslararası Spor Tahkim Konseyi⁹⁵ bünyesinde oluşturulmuş ve konseyin idari ve mali desteği altında, herhangi bir ulusal veya uluslar arası spor organizasyonuna bağlı olmayan ve sportif uyuşmazlıkların tahkim veya uzlaştırma yoluyla çözümü amacıyla kurulmuş bir mahkemedir.

CAS'ın merkezi İsviçre'nin Lozan şehrinde bulunmaktadır ve ay-

rıca merkezi dışında Avustralya'nın Sidney ve ABD'nin New York şehirlerinde de şubeleri bulunmaktadır.⁹⁶ 1984 yılında kurulmuş olan CAS, sportif karakterli uyuşmazlıkları çözmek amacıyla bünyesinde 55 ülkeden toplam 150 hakem bulundurmaktadır.

B) Kuruluşu ve Tarihi Gelişimi:

Son zamanlarda sıkça uygulandığı üzere, Spor Hukuku uyuşmazlıklarında tahkim yoluna başvurmak aslında yeni bir yöntem değildir. Bugüne kadar Uluslar arası hatta ulusal federasyonlar pek çok yargılama yöntemi geliştirmişlerdir. Fakat sadece divan tarafından kurulan CAS- Spor Tahkim Divanı, spesifik olarak spor uyuşmazlıkları ile ilgilenmek üzere tahkim sistemine dayalı uluslar arası bağımsız ve gerçek bir yargılamanın yolunu açmıştır.⁹⁷

1990 yılından sonraki dönemde, profesyonel ve üst düzey spor alanında sporcular, spor kulüpleri, spor federasyonları, spor müsabakalarını düzenleyenler ve sporda görev alan diğer kişiler arasındaki hukuki uyuşmazlıkların giderek arttığı gözlemlenmiştir. Özellikle uluslar arası alanda gerçekleşen bu gelişme, o tarihe kadar spor hu-

(95) Uluslar arası Spor Tahkim Konseyi (ICAS); tahkim ve spor hukuku alanında uzman yirmi üyeden oluşan ve CAS'ın en üst yönetim organı niteliğine sahip bir konseydir. Üyeleri uluslar arası olimpiyat komiteleri tarafından atanmaktadır ve amacı CAS'ın bağımsız ve tarafsız bir spor tahkim mahkemesi sıfatını sürdürmesidir.

(96) Code of Sport-related Arbitration, m. 6.8

(97) VEDDER, Christopher, The Development of Arbitration In Sports Law, International Athletic Foundation Supplement Sport & Law, Supplement to the Official of IAF Symposium on Sports & Law, Monte Carlo, 31 Jan- 2 February 1991, s. 33

kuku uyuşmazlıklarını bağlayıcı şekilde çözüme bağlayacak bağımsız bir otoritenin bulunmaması sebebiyle, uluslararası spor organizasyonlarını bu konuda harekete geçirmeye zorlamıştır. Uzun yıllar boyunca spor dünyası, bu yüzden de spor federasyonları, kendilerini Yerel mahkemelerin müdahalesinden koruyacak hukuki dokunulmazlığı olan bir seviyeye ulaşmayı arzu etmişlerdir.⁹⁸

1981 yılında Juan Antonio Samaranch'ın Uluslar arası Olimpiyat Komitesi (IOC) başkanı seçilmesinden sonra, sporu ilgilendiren konularda bağımsız bir yargılama sistemi oluşturma düşüncesi⁹⁹, takip edilen yıl Roma'da yapılan IOC Genel Kurulu'nda ele alınmış ve o dönemde aynı zamanda IOC üyesi ve The International Court of Justice in The Hauge hakimi olan Keba Mbaye tarafından başkanlığı üstlenilen bir komisyon, daha sonra Court of Arbitration for Sport adını alacak kuruluşun tüzüğünü hazırlama çalışmalarına başlamıştır.¹⁰⁰ 1983 yılında IOC, CAS için hazırlanan ve 30 Haziran 1984 tarihinde yürürlüğe girecek olan tüzüğü onaylamıştır.¹⁰¹ Böylece, 1980'li yıl-

larda oluşan baskıların sonucu olarak Spor Tahkim Divanı (CAS) atletler, uluslar arası ve ulusal federasyonlar, ulusal Olimpik komiteler ile diğer oyun organizatörleri arasında çıkacak hukuki ihtilaflara nihai, geçerli ve tarafsız bir çözüm bulmak amacıyla ortaya çıkmıştır.¹⁰²

Klasik tahkim yargılamasında olduğu gibi, bir uyuşmazlığın CAS tarafından incelenerek karara bağlanabilmesi için taraflar arasında yapılmış, CAS'ın yetkili olduğu konusunda açık ve yazılı bir anlaşma bulunması gerekmektedir. Buna göre; taraflar arasında akdedilmiş olan sözleşmede bulunan bir tahkim maddesi, taraflar arasında uyuşmazlığın çıkmasından önce veya sonra yapılmış olan bir tahkim anlaşması ya da ilgili uyuşmazlığı ilk derece mahkemesi gibi inceleyerek karara bağlayan kuruluşun düzenlemelerinde CAS'ın temyiz başvurularını inceleyerek karara bağlamaya yetkili olduğunu gösteren bir maddenin bulunması gerekmektedir. *FIFA ve UEFA* bünyesindeki sportif uyuşmazlıkların çözümü amacıyla kurulmuş tahkim kurumlarını incelerken de be-

(98) **REEB, M.** *Resolution of conflicts: The Court of Arbitration for Sport*, FIBA International Legal Symposium, 1999, s. 217

(99) **GRAYSON, Edward**, *Sport and the Law*, Third Edition, Butterworths 2000, s. 359

(100) **ROCHAT, J.P.**, *International Athletic Foundation Supplement Sport & Law*, Supplement to the Official of IAF Symposium on Sports & Law, Monte Carlo, 31 Jan- 2 February 1991, s. 43, *International Conference Law and Sport*, CAS, Lausanne 13 th, September 1993, s.93

(101) **REEB, M.**, *The Court of Arbitration for Sport*, <http://www.tas-cas.org/en/historie> , KÜÇÜKGÜNGÖR, ERKAN, *Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim*, Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 53, S. 2, 2004, s. 6, OSCHÜTZ, F., *Harmonization of Anti-Doping Code Through Arbitration: The Case Law of The Court of Arbitration for Sport*, *Marquette Sports Law review*, C.12, S. 2, 2002, s.676

(102) **MCLAREN, R.H.**, *Introducing the Court of Arbitration for Sport: The Ad Hoc Division at the Olympic Games*, *Marquette Sports Law Review*, C.12, S.1, 2001, s.516

lirttiğimiz gibi, *FIFA Ana Statüsü'nün* 60. maddesinde ve *UEFA Ana Statüsü'nün* 61. maddesinde CAS'ın hangi şartlar altında yetkili olduğunu belirten maddeler mevcuttur ve bu maddeler uyarınca CAS'a başvuru mümkündür.

1991 yılında CAS tarafından kabul edilen *Guide to Arbitration*'da yer alan tahkim şartı uluslararası spor federasyonlarının tüzüklerinde de yer almaya başlamıştır. Buna göre CAS Tüzüğü ve Uluslararası spor federasyonları tarafından öngörülen kurallara ilişkin olarak ortaya çıkan ve ilgili federasyonlar tarafından dostane yöntemlerle çözüme bağlanamayan uyuşmazlıkların devlet mahkemelerine müracaat edilmeksizin kesin olarak CAS tarafından karara bağlanacağı konusunda tarafların tahahhütte bulunmaları bir tahkim şartı olarak öngörülmüştür. İlk olarak *Uluslararası Binicilik Federasyonu* (International Equestration Federation, FEI) 'nun kendi tüzüğüne dahil ettiği bu tahkim şartı, daha sonra diğer uluslararası spor federasyonlarının tüzüklerinde de yer almaya başlamış ve bu durum CAS tarafından görülen uyuşmazlıkların sayısında önemli bir artışa sebep olmuştur. Sporcuların milli takımlara seçilmesi, sözleşmeler,

televizyon yayın hakları, lisans gibi birçok konuda ortaya çıkan uyuşmazlıkları karara bağlamaya başlayan CAS¹⁰³, özellikle temyiz düzeyinde dopinge ilgili uyuşmazlıklarda da son kararı veren bir makam haline gelmiştir.¹⁰⁴

1984 tarihli tüzük ile birlikte uygulamaya giren usul kuralları gereğince CAS, her biri IOC, uluslararası spor federasyonları, Milli Olimpiyat Komiteleri ve IOC başkanını tarafından seçilen on beşer kişi olmak üzere toplam 60 kişiden oluşuyor ve CAS tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin bütün masrafları IOC tarafından karşılanıyordu.¹⁰⁵ Spor uyuşmazlıklarının CAS tarafından çözüme bağlanmasında ortaya çıkan bu büyük artışa karşılık CAS'ın IOC ile olan sıkı bağlantısı sebebiyle dünya spor camiasında CAS'ın bağımsızlığı konusunda ciddi tereddütler ortaya çıktığını da ifade etmek gerekir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, CAS'ın oluşumu, masraflarının karşılanması ve tüzüğünün değiştirilmesi konularında IOC'nin sahip olduğu yetkiler, CAS ile IOC arasında bir bütünlük olduğu izlenim ve görüşünün kuvvetlenmesine sebep olmuştur.¹⁰⁶ İsviçre Federal Mahkemesinin bu konulara değinen bir kararı üzerine; organizasyon ve finansman konu-

(103) **WONG, M. GLENN**, *Essentials of Sports Law, Third Eddition, Praeger, Westport, Connecticut, London*, s. 194

(104) **NAFZIGER, J.A.R.:** *International Sports Law as a Process for Resolving Disputes, International and Comperative Law Quarterly*, C.45, S.1 Ocak 1996, s.143, **KÜÇÜKGÜNGÖR**, CAS, s. 7

(105) **REEB**, <http://www.tas-cas.org/en/historie/frmhist.htm>

(106) **POLVINO, T. Anthony**, *Arbitration As Preventative Medicine For Olympic Ailments: The International Olympic Committee's Court Of Arbitration For Sport And The Future For The Settlement Of International Sporting Disputes*, *Emory International Law Review*, C.8., S.1, Spring 1994, s. 215

larında CAS'ın bağımsızlık ve tarafsızlığını sağlayabilmek amacıyla CAS Tüzüğünde ve diğer düzenlemelerde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler içinde en önemlisi, kuruluşundan o zamana kadar CAS için IOC tarafından sağlanan organizasyon ve finansman desteğini sağlamak üzere Milletlerarası Spor Tahkim Konseyi (International Court of Arbitration for Sport, ICAS)'ın kurulması olmuştur. Bu şekilde, CAS'ın idari ve yargısal fonksiyonlarının birbirinden ayrılması sonucunda, ICAS idare ve finansman görevlerini üstlenmiş, CAS ise sadece yargısal fonksiyonu yerine getirmeye başlamıştır.¹⁰⁷ Böylece, birçok uluslararası federasyon CAS 'ın yargılama yetkisini tanımış ve kendi tüzüklerine uyuşmazlıkların CAS tarafından karara bağlanacağına dair tahkim şartları koymaya başlamışlardır.

C) Yapısı ve Fonksiyonu:

Bağımsız bir yapıya sahip olan CAS, kendi içinde oluşturduğu heyetler aracılığıyla, sporu ilgilendiren bütün uyuşmazlıkları spora özgü nitelikteki usul kuralları çerçevesinde tahkim ve arabuluculuk yöntemlerini kullanarak çözüme bağlama görevini üstlenmiştir.¹⁰⁸ Spor ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan bütün uyuşmazlıklar,

karara bağlanması için CAS 'a tevdi edilebilir. Bu uyuşmazlıklar, televizyon yayın hakları, spor malzemelerine ilişkin satım sözleşmeleri, sponsorluk ve lisansa ilişkin ticari nitelikteki uyuşmazlıklarda dahil olmak üzere, sporcuların millî takımlara seçilmesi, sporculara müsabakadan men cezası verilmesi, sporcular veya teknik yöneticiler ile spor kulüpleri veya menajerleri arasındaki sözleşmelerin ifası ve ihlali, tazminat yükümlülükleri, sporcu transferleri, belli bir müsabakaya ilişkin olarak sporcuların vatandaşlık durumu, doping ve diğer konulardaki disiplin uygulamaları gibi sporla ilgili bütün konularda söz konusu olabilir.¹⁰⁹

Sporcular, spor kulüpleri, spor federasyonları ve spor kuruluşları, spor organizasyonunu gerçekleştiren kişiler, sponsorlar, televizyon şirketleri, spor malzemesi imalatçıları gibi tüm gerçek ve tüzel kişiler CAS 'a müracaat etme imkânına sahiptirler.¹¹⁰

CAS bünyesinde iki farklı yargı bölümü bulunmaktadır. İlk derece tahkim bölümü; hakkında henüz hiçbir yargı organı tarafından hüküm tesis edilmemiş bir uyuşmazlığın CAS'a getirilmesi halinde, uyuşmazlıkla ilgili olarak karar veren bölümdür.

(107) **KÜÇÜKGÜNGÖR**, CAS, s. 8-9, CAS'ın yeni yapısı ve ICAS'ın kuruluşu için ayrıca bkz: *Agreement concerning the constitution of the International Council of Arbitration for Sport*, 22 Haziran 1994

(108) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes*, S12, Code of Sport-related Arbitration R.27, <http://www.tas-cas.org/en/code/jfmco.htm>

(109) **KÜÇÜKGÜNGÖR**; CAS, s.13

(110) **KÜÇÜKGÜNGÖR**; CAS, s. 13

Temyiz tahkim bölümü ise; federasyonlar, konfederasyonlar veya sportif uyuşmazlıkların çözümü amacıyla kurulmuş diğer yargı organlarının kararlarına karşı yapılan itirazları inceleyerek karara bağlayan bölümdür.¹¹¹

Her iki bölüm içinde ortak olan CAS 'ın hukuki merkezi Lausanne olduğu için tahkim yargılamasının tabi olduğu hukuk, taraflar aksini öngörmedikçe, İsviçre Hukuku'dur. Yargılama faaliyetlerinde İngilizce veya Fransızca dillerinden biri kullanılır. Eğer taraflar bu iki dilden hangisinin kullanılacağı konusunda anlaşmaya varamazlarsa, hakem heyeti başkanı veya dosya henüz hakem heyetine teslim edilmiş ise ilgili birim başkanı davanın tüm şartlarını dikkate alarak bu konuda bir karar verir.¹¹²

CAS tarafından yapılan tahkim yargılamasında uygulanan usulü, ilk derece tahkim ve temyiz aşamasındaki tahkim bakımından ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

1) İlk Derece Tahkim Bölümü (OAD)¹¹³

Spor ile doğrudan veya dolaylı olarak bağlantısı bulunan bir konuda ve taraflar arasında CAS 'ın söz konusu uyuşmazlığa bakmaya yetkili olduğunu belirten yazılı bir anlaşmanın varlığı halin-

de söz konusu uyuşmazlık CAS tarafından incelenerek karara bağlanmaktadır. Hakkında henüz herhangi bir karar verilmemiş ve CAS 'a yetki tanınmış bir uyuşmazlığa CAS bünyesinde oluşturulmuş olan ilk derece tahkim bölümü bakmaktadır.

Sportif bir uyuşmazlığı hakkında karar verilmesi amacıyla CAS'a taşımak isteyen tarafın, CAS Ana Statüsü'nün OAD usulüne ilişkin bölümünün 38. maddesinde sayılan hususları içeren bir dilekçe ile CAS mahkeme ofisine başvuruda bulunması gerekmektedir. Söz konusu başvuruyla birlikte 500 İsviçre Frankı tutarındaki başvuru harcı da peşinen yatırılmalıdır¹¹⁴. Dilekçede belirtilmesi zorunlu hususların eksikliği veya harcın yatırılmaması ya da eksik yatırılması halinde CAS mahkeme ofisi, başvuruda bulunan tarafa eksikliği gidermesi için kısa bir süre tanıyacak, eksikliğin tanınan sürede de giderilmemesi halinde geri çekilmiş sayılacaktır.

CAS mahkeme ofisi, gerekli şartları taşıyan başvuruyu karşı tarafa bildirecektir. Taraflar arasındaki anlaşma CAS prosedürü açısından da belirleyici olmaktadır. Tarafların hakem sayısı hakkında bir anlaşmasının olmaması halinde, OAD Başkanı uyuşmazlığın niteliğine göre uyuşmazlığın bir veya

(111) **WALTER T. CHAMPIONS**, *Sports Law, Cases, Documents and Materials, Jr. Apsen Publisher, USA*, 2005, s. 633

(112) **KÜÇÜKGÜNGÖR**; CAS, s. 15

(113) OAD: Ordinary Arbitration Division

(114) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes, Lozan 1999, m.38*

üç hakemli olarak çözümüne karar verir¹¹⁵. Tek hakem konusunda tarafların anlaşmasının olması veya başkanın tek hakem öngörmesi halinde bu hakem, CAS mahkeme ofisinin taraflara yapacağı bildirimini takip eden 15 gün içinde tarafların anlaşması ile belirlenir. Eğer 15 günlük süre içinde hakem seçimi yapılamazsa OAD Başkanı tek hakemi belirler.

Tarafların üç hakem konusunda anlaşmasının bulunması veya OAD Başkanı'nın yargılamanın üç hakemli olarak çözümünü öngörmesi halinde ise hakemler, tarafların belirleyeceği birer hakem ve taraflarca belirlenen bu iki hakem tarafından seçilecek baş hakem olarak tespit edilir. CAS'a başvuruda bulunan taraf, başvuru dilekçesinde kendi hakemini belirtebileceği gibi mahkeme ofisi tarafından kendisine tanınan sürede de hakem seçimini gerçekleştirebilir. Bir tarafın kendi hakemini seçmekten imtina etmesi veya taraflarca seçilen iki hakemin baş hakemi belirleyememesi durumunda ise OAD Başkanı hakemleri atar¹¹⁶.

Hakem heyeti, OAD Başkanı'nın onayı ile göreve başlar. CAS yargılaması kural olarak, Fransızca veya İngilizce olarak yapılır. Tarafların, yargılamada kullanılacak dil konusunda anlaşamaması halinden OAD Başkanı kullanılacak dili uyuşmazlığın niteliğini de dikkate

olarak belirler¹¹⁷. Yargılama esnasında yapılacak tüm iletişimler, bildirimler CAS mahkeme ofisi tarafından gerçekleştirilir.

CAS yargılaması gizli yürütülür ve taraflar, hakemler ve CAS, yargılama esnasında edindikleri hiçbir bilgiyi 3. bir kişiye açıklamamakla yükümlüdürler. Hakem heyeti önündeki yargılama, kural olarak, dilekçe üzerinden yürütülür. Heyet uygun görürse, duruşma yapılmasına da karar verebilir. Yargılama bir iddia dilekçesi, bir cevap dilekçesi ve eğer gerek duyulursa cevapla cevaplarla gerçekleştirilir. Taraflar ikinci dilekçelerinde ileri sürdükleri iddia, talep ve savunmalarını yargılamanın diğer aşamalarında diğer tarafın rızası olmadığı müddetçe değiştiremez ve arttırmazlar¹¹⁸.

Taraf dilekçelerinin diğer taraflara tebliği hususlarını sona ermesiyle birlikte heyet başkanı duruşma yapılıp yapılmayacağına ve yapılacaksa duruşmanın tarihine karar verir. Genel uygulama olarak yargılama süresi boyunca tek bir duruşma yapılmaktadır. Başkan ayrıca, istisnai olarak bir tanığın veya bilirkişinin telefon veya video konferansı ile duruşmaya katılmasına karar verebilir. Duruşmanın bitimiyle beraber taraflar, heyet aksi yönde açık bir karar almadıkça, yeni bir dilekçe sunamazlar. Tarafların rıza göstermesi halinde heyet,

(115) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes, m.40.1*

(116) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes, m.40.2*

(117) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes, m.29*

(118) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes, m.44.1*

hızlı yargılama prosedürü benimseyerek yargılama sürecini olabildiğince kısaltabilir¹¹⁹.

Taraflar uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk hakkında anlaşmaya varamazlarsa yargılamada İsviçre hukuku uygulanır. Taraflar bir maddi hukuk belirlemek yerine heyetin hakkaniyet ve nesafete göre hüküm tesis etmesine de karar verebilirler.

Karar oyçokluğuyla alınır. Kararlar yazılı olmalı, karar tarihi belirtilmeli ve imzalanmalıdır. Heyet başkanının imzası yeterlidir. Karar imzalanmadan önce CAS Genel Sekreterliği'ne gönderilir ve onay alındıktan sonra imzalanır. CAS mahkeme ofisi tarafından tebliğ edilen kararlar kesin ve bağlayıcı niteliktedir. Yargılamanın sona ermesiyle birlikte CAS mahkeme ofisi ayrıca, uyuşmazlık değerini dikkate alarak CAS toplam yargılama masrafını belirler ve bu ücretin hangi tarafça karşılanacağı karara yazılır.

İlk derece tahkim bölümüne intikal eden bir uyuşmazlık tahkim başvurusunun yapıldığı tarihten itibaren 6-12 ay arasında karara bağlanmaktadır. 12 aylık süre uzatılamaz. Uygulamada OAD yargılamaları 3-4 ay gibi bir sürede sonuçlandırılmaktadır.

2) Temyiz Tahkim Bölümü (AAD)120

CAS 'ın bir diğer tahkim yargılaması gerçekleştiren bölümü AAD olarak bilinen temyiz tahkim bölümüdür. Bu bölüm, hakkında daha önceden bir karar verilmiş olan sportif nitelikli uyuşmazlıkların temyiz incelemesinin yapılarak karara bağlandığı bölümdür.

Bir karara karşı CAS'a başvuruda bulunabilmek için, söz konusu kararın verildiği ulusal veya uluslar arası kuruluşun düzenlemelerinde temyiz edilmek istenen kararlara karşı CAS'a başvuru imkânının tanınmış olması gerekmektedir. Ayrıca kararı temyiz eden tarafın, ilk kararı veren kuruluşun tüm iç hukuk yollarını tüketmiş olması da CAS'a başvurabilmesi için aranan bir diğer şarttır.

Temyiz başvurusunda bulunan taraf, CAS'a CAS Ana Statüsü'nün 48. maddesinde sayılan bilgileri içeren bir dilekçe ile başvurmalıdır. Bu başvurusunda ayrıca, ilk kararı veren kurumun kararlarının CAS nezdinde temyizinin mümkün olduğunu gösteren düzenlemenin sunulması gerekmektedir. Temyiz eden tarafın ayrıca, 500 İsviçre Frankı tutarındaki CAS mahkeme ofisi ücretini de peşinen ödemesi şart koşulmaktadır.

İlk kararı veren kurumun başka bir zamanaşımı süresi öngörmediği durumlarda¹²¹, kararın ilgiliye

(119) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes*, m.44.4

(120) AAD; Appeal Arbitration Division

(121) *Hemen belirtelim ki, UEFA ve FIFA'nın CAS'a başvuru imkânı tanınmış kararlarında, kararın ilgiliye tebliğini takip eden 10 günlük süre içinde CAS'a başvurulması gerekmektedir.*

tebliğinden 21 gün içinde CAS'a başvurulması gerekmektedir. AAD Başkanı, tarafların da görüşlerini aldıktan sonra zamanında yapılmamış başvuruyu reddetme imkânına sahiptir.

Kural olarak, temyiz yargılaması üç hakemden oluşan bir tahkim heyeti tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak, başvuran taraf, diğer tarafla tek hakemli yargılama konusunda anlaşabildiklerini belirtirse veya AAD Başkanı, yargılamanın aciliyetini göz önüne alarak tek hakemli yargılama yapılmasına karar verebilir. Yargılama tek hakemli olarak yürütülecekse hakem AAD Başkanı tarafından atanır. Üç hakemli bir heyet huzurunda yargılama yapılacak ise, başvuran taraf başvurusunda veya kendisine tanınan ek sürede hakemini seçmelidir. Temyiz başvurusu yapıldığının davalı tarafa tebliğini takip eden 10 gün içinde davalı kendi hakemini seçmelidir. Böyle bir seçim belirtilen sürede gerçekleştirilmezse AAD Başkanı davalı taraf yerine atamayı yapar¹²². Hakem heyetinin oluşturulmasıyla CAS mahkeme ofisi dava dosyasını heyete intikal ettirir.

21 günlük sürenin bitimini takip eden 10 günlük süre içinde başvuran taraf gerekçeli temyiz dilekçesini CAS'a ulaştırmalıdır. Söz konusu dilekçede dinlenmesi istenen şahit ve bilirkişiler de belirtilmelidir. Gerekçeli temyiz dilekçesinin davalı tarafa tebliğini takip

eden 10 gün içinde de davalı taraf, gerekçeli bir temyize cevap dilekçesi sunmak zorundadır. İstisnai durumlar hariç olmak kaydıyla heyet başkanı, gerekçeli dilekçelerin ardından yeni dilekçe sunulmasının mümkün olmadığını taraflara bildirir¹²³.

Gerekçeli dilekçelerin ilgililere tebliğinin sağlanmasının ardından heyet başkanı duruşma ile ilgili karar verir. Tarafların da görüşünün alınmasıyla beraber eldeki delil durumu yeterli görülürse duruşma yapılmaz.

Uyuşmazlığın esasına uygulanacak hükümler ise, ilk kararın verildiği kurumun düzenlemeleri veya tarafların bu konuda anlaşmalarını halinde, anlaşılan maddi hukuk hükümleri olacaktır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde ise ilk kararın verildiği federasyonun bulunduğu ülkenin maddi hukuk kuralları esas alınır.

AAD, temyiz incelemesi sonucunda, ilk kararın onanmasına, değiştirilmesine, kaldırılmasına veya belirtilen doğrultuda yeniden incelenmesi amacıyla ilk kararın verildiği kuruma iadesine karar verebilir. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Uygulamayı gösteren kısa karar, temyiz başvurusundan en geç 4 ay içinde verilmelidir.

Temyiz yargılamasında, başvuru esnasında ödenen 500 İsviçre Frankı tutarındaki CAS mahkeme ofisi ücreti dışında herhangi bir

(122) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes*, m.53

(123) *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes*, m.56

masraf çıkmamaktadır. Başka bir ifadeyle, AAD'de görülen yargılama-
larda taraflar, başvuru harcı olan
500 İsviçre Frankı dışında hiçbir ek
ücret ödememektedirler¹²⁴.

SONUÇ

Spor hukukunu ilgilendiren
uyuşmazlıkların devlet yargısı dı-
şında tahkim aracılığıyla çözüme
bağlanması, dünya spor uygulama-
sı içinde giderek ağırlık kazanan ve
seçilen bir yöntem olarak ortaya
çıkılmaktadır. Giderek artan bu eği-
lime kayıtsız kalmak pek de müm-
kün görülmemektedir...

KAYNAKÇA

Kitap ve Makaleler:

- AKINCI, Ziya, "Tahkim ve Derdestlik İtirazı", Prof.
Dr. Mahmut Birsnel'e Armağan, İzmir 2001
- AKINCI, Ziya, Milletlerarası Tahkim, Seçkin Yayın-
ları, Ankara 2003
- BAŞTÜRK, Faruk, " Türkiye Futbol Federasyonu
Tahkim Kurulu Üzerine", Legal Hukuk Dergisi,
Aralık 2004, Yıl-2, S.24
- ERTAŞ, Şeref; PETEK, Hasan, Spor Hukuku, Yetkin
Yayımları, Ankara 2005,
- GENÇ, Durmuş Ali, Spor Hukuku, Alfa Yayınları,
Kasım 1998
- GENÇ, Durmuş Ali; Futbol Kulüplerinin Stratejik Yö-
netimi, Ankara 1999,
- GRAYSON, Edward, Sport and the Law, Third Edi-
tion, Butterworths 2000,
- KADIRBEYOĞLU, İbrahim, Futbol Hukuku Tahkim
Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları, TFF Yayın-
ları
- KEVAN, Tim; ADAMSON, Dominic; COTTRELL Step-
hen, Sports: personal Injury, Sweet & Maxwell
2002
- KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 4, 5.
Bası, İstanbul 1991
- KURU, Baki, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2001
- KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Spor Hukuku Uyuşmazlık-
larında Milletlerarası Tahkim, Banka ve Ticaret
Dergisi, Ankara 2004, Cilt XXII
- KÜÇÜKGÜNGÖR, ERKAN, Spor Hukuku Uyuşmaz-
lıklarında Milletlerarası Tahkim, Ankara Hukuk
Fakültesi Dergisi, Cilt 53, S. 2, 2004,
- MCLAREN, R.H., "Introducing the Court of Arbitra-
tion for Sport: The Ad Hoc Division at the Olympic
Games, Marquette Sports Law Review", C.12,
S.1, 2001,
- NAFZIGER, J.A.R.: "International Sports Law as a
Process for Resolving Dispute"s, International
and Comperative Law Quarterly, C.45, S.1
Ocak 1996,
- OSCHÜTZ, F., "Harmonization of Anti-Doping Code
Through Arbitration: The Case Law of The Co-
urt of Arbitration for Sport", Marquette Sports
Law Review, C.12, S. 2, 2002
- ÖZAY, İlhan, "Futbolda Özelleştirme", İdare Huku-
ku ve İlimler Dergisi, 1990/1-3
- PEKCANITEZ, Hakan, Medeni Usul Hukuku, Anka-
ra 2000
- PETEK, Hasan, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi,
Yetkin Yayınları, Ankara 2002,
- POLVINO, T. Anthony, "Arbitration As Preventative
Medicine For Olympic Ailments: The Internatio-

(124) Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes, m.65.1

- nal Olympic Committee's Court Of Arbitration For Sport And The Future For The Settlement Of International Sporting Disputes", *Emory International Law Review*, C.8., S.1, Spring 1994,
- QUIRK, Charles, *Sports and The Law*, Garland Publishing, New York & London, 1996
- REEB, M., "Resolution of conflicts: The Court of Arbitration for Sport", *FIBA International Legal Symposium*, 1999,
- ROCHAT, J.P., *International Athletic Foundation Supplement Sport & Law, Supplement to the Official of IAF Symposium on Sports & Law, Monte Carlo, 31 Jan- 2 February 1991*,
- ÜSTÜNDAĞ, Saim, *Medeni Yargılama Hukuku*, Cilt II, / . Bası, İstanbul 2000
- VEDDER, Christopher, "The Development of Arbitration In Sports Law", *International Athletic Foundation Supplement Sport & Law, Supplement to the Official of IAF Symposium on Sports & Law, Monte Carlo, 31 Jan- 2 February 1991*,
- WALTER T. CHAMPIONS, "Sports Law, Cases, Documents and Materials", Jr. Aspen Publisher, USA, 2005,
- WONG, M. GLENN, *Essentials of Sports Law*, Third Edition, Praeger, Westport, Connecticut, London,

İnternet Siteleri

- <http://tr.wikipedia.org>
<http://www.cpadr.org>
<http://www.europe.eu.int>
<http://www.fiba.com>

- <http://www.fifa.com>
<http://www.iaaf.org>
<http://www.netbul.com>
<http://www.tff.org.tr>
<http://www.turkfutbolu.net>
<http://www.uefa.com>
<http://www.tas-cas.org>

Mevzuat

- Agreement concerning the constitution of the International Council of Arbitration for Sport" , 22 Haziran 1994*
- Code of Sport-related Arbitration*
FIFA Disciplinary Code, Zürih 2005
- FIFA Procedural Rules for the Players' Status Committee, Zürih 2003*
- FIFA Rules Governing the Practice and Procedures of the Dispute Resolution Chamber, Zürih 2002*
- FIFA Statutes*
- Futbol Müsabaka Talimatı,*
Profesyonel Futbol Talimatı,
Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-related Disputes, Lozan 1999
- Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Disiplin Talimatı,*
Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
- Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı,*
Türkiye Futbol Federasyonu'nun Çalışma usul ve Esaslarına Dair Ana Statü
UEFA Statutes, Nyon 2004

TÜRKİYE'DEKİ SPOR KULÜPLERİNDE YÖNETİCİ PROFİLİNİN VE YÖNETİCİLERİN

SPOR KÜLTÜRÜ İLİŞKİLERİ*

Av. İRFAN HATTATOĞLU

“Her çeşit spor faaliyetlerini, Türk gençliğin milli terbiyesinin ana unsurlarından saymak lazımdır. Bu işte, hükümetin şimdiye kadar olduğundan daha çok ciddi ve dikkatli davranması, Türk gençliğini spor bakımından da, milli heyecan içinde özenle yetiştirmesi önemli tutulmalıdır.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

I-FUTBOL OYUNUNA GENEL BAKIŞ

a) Futbol Oyununun Ortaya Çıkışı

Avrupa köylülerinin orta çağda şişirilmiş hayvan işkembesiyle yaptıkları eğlencenin sanayileşme ile birlikte bilinen boyutlarda topa ve futbol oyununa dönüştüğü söylenir. Ancak her modern gelişmenin sanayileşme eksenli açıklamasında olduğu gibi böyle bir bilgi de kronolojik bir başlangıç ve anlatım kolaylığı açısından çoğu kez yanlış olmayan bir öykü olarak kabul görmüştür. O nedenle 1881 yılında kurulan İngiliz futbol ligi bu dönüşümü tamamlayarak futbol adına bundan sonra ortaya çıkan bütün gelişmelerin başlangıcı ve İngiltere'yi de futbolun anavatanı haline getir-

miştir. Sanayileşme öncesine giden derin tarihinde ise futbol, dinsel törenlerin bir parçası durumundadır. Örneğin topu, “bir ileri bir geri atmak, iyi ile şeytanın bir çatışması ya da yaşam ölüm karşıtlığı gibi yorumlanıyordu.” Ancak bu metafizik yorum sahaya düşmanlara karşı alınan gâlibiyet (yengi) ler den sonra yansıtılıyordu: “İnsanlar düşmanları yendiklerinde futbol oynuyorlar, yengiyi kutluyorlar, ölen düşman askerlerinin başlarını top olarak kullanıyorlardı.” Gerginlikler, gerilim, kaygı ve korkulardan sonraki bu etkinlikler bir çeşit boşalma olarak kabul edilebilir. Fakat, belirtilen tarz ise modern futbolla elbette ki bağdaşmamaktadır. Çünkü Sanayileşme, öncesindeki bu amaç ve işlevi de değiştirerek futbolu boş zaman kültürünün bir

parçası haline getirmiştir. Bu dönemde bir üst sınıf sporu olan futbol boş zaman kültürünün doğasına uygun olarak işçi sınıfı ile birlikte diğer kesimlerin de hızla ilgi gösterdiği popüler bir eğlence öğesine dönüşmüştür. Futbolun kat ettiği bu aşama, merkezi futbol olan çok boyutlu bir sektörün giderek ortaya çıkıp gelişmesinin nedenidir. Boş zamanla birlikte spor, sanayileşmenin getirdiği terminoloji içinde futbolun mensup olduğu genel kategorinin adı olmuştur.

b) Futbol'un 20. Yüzyıla Damgasını Vurması

Fakat belirtilen boyutlardaki hızı futbolu adeta kendi kategorisinin odak noktası haline getirmiştir. Neredeyse bugün spor denilince futbol anlaşılır olmuştur. 20. yüzyılın son çeyreği, sporun ve özellikle futbolun bir endüstri ve ticaret alanı haline dönüştüğü bir dönem oldu. Yine aynı dönemde bilişim ve iletişimde önemli gelişmeler gerçekleşti. Dünyanın siyasal görünümü değişirken finans alanı da ciddi değişimlere uğradı. Örgütsel açıdan ekonomik işletmeler ve sivil toplum kuruluşları da bu «yeni dünya» karşısında yeni pozisyonlar edindiler ve yapılarını çağa göre yeniden düzenlediler. Bu değişimin farkına varamayanlar, değişim için gerekli maddi ve düşünsel kaynağa sahip olamayanlar da oldu. Kimileri yaşamaya çalışıyor, kimileri yok oldu gitti.

c) Futbol'un Kitleler Üzerindeki Etkisi

Taraftarların futbol takımlarıyla kurdukları özdeşlikte mensubiyetler kadar bizzat futbol oyunundaki figürlerin günlük yaşamın gel - gidine, hır - gürüne benzer roller ve devinimler üretmiş olmalarında yatmaktadır. Çünkü, boks ve hokey gibi sporların yanı sıra futbolda da “alan tutma, alan kapama söz konusu olduğunda oyuncular kurallar izin versin ya da vermesin kıyasıya birbirlerine” girmektedirler. Toplumsal yaşamın doğasını oluşturan statü ve roller arasında böyle bir mücadele, böyle bir etkileşimin yer aldığı göz önüne alındığında taraftarların futbol oyununa gösterdiği teveccühün toplumsal arka planı aralanmış olur. Toplumsal statülerinin belirlediği günlük yaşama bu gerçeklik içinde sıkı sıkıya bağlı olan insanlar bu alışkanlıklarını taraftarı oldukları takımların performansına ve renklerine yöneltmekte güçlük çekmiyorlar. Bir farkla ki, bu kez mücadeleyi kendisi ve kendileri değil gönül verdikleri, ümit bağladıkları takım ve onun futbolcuları yapıyorlar; yani temsilciler hırsıyla, azimle ve aşkla varlık nedeni olarak gördükleri taraftarların günlük yaşamdaki düş kırıklıklarını ve başarısızlıklarını umuda ve başarıya dönüştürmeye çalışıyorlar. Anlaşılacağı üzere bu tahlilde futbol, bireysel umutsuzlukları, düş kırıklıkları, hüsrana ve mağduriyetleri kitlesel misyonla umuda dönüştüren toplumsal bir olay olarak ele

almaktadır. *Vasıfsızlığın meslek-sizlik olgusunu körüklediği ve pekiştirdiği toplumlarda futboldan estetik, etik, felsefe ve çağdaş boş zaman kültürü adına bir şeyler üretilmesi beklenemez. Çağa uygun bilgi ve becerilerden yoksun olan insanların futbolun belirtilen boyutlarından tatminler alması elbette ki düşünülemez. Bu insanlar başarı kültürü adına birey olarak beceremedikleri ve ulaşamadıkları tatminlere kitlesel katılım halinde ulaşmayı denemektedirler.* Gerçekte futbolla açıklanan bu kitlesel katılım dinde, siyasette ve ekonomide de geçerlidir. Ayakta ve hayatta kalabilmenin bireysel ön gerekliliklerinden, yeterliliklerinden yoksun olan bu insanlar sorunlarını birilerine ve bir şeylere yaslanmakta, hayatlarını kolaylaştıracak himayelere girmekte bulunmaktadır. Açıkça, dinî himayeden siyasi himayeye kadar ortaya çıkan tüm himayeci kültürlerin zemininde vasıfsızlık yatmaktadır. Kavgalı, gü-rültülü, kanlı sopalı futbol haberleri hayata anlam arayışında, futboldan başka seçeneği olmayan bu tür kitlelerden gelmekte ve tüt-mektedir. Futbolu felsefeden ve etikten soyutlayan anlayış futbolu yerel yaşamın biricik değeri haline gelmesine yol açmıştır. Futbolla yatıp futbolla kalkan, onunla ağla-yıp onunla gülen taraftarlar için tutulan takım ve onun renkleri artık bir yaşam biçimi bu haliyle ve buradaki belirtilen sonuçlarıyla futbolun taraftar boyutu dünyanın hemen her yerinde benzer sosyo-psikolojik dalgalanmalara neden

olur. Çünkü futbol sınırları, kül-türleri ve ırkları aşarak tüm dün-yayı kucaklamıştır. Bu olgudan so-yutlanan ne bir kıta, ne de bir ülke düşünmek olası değildir. Ancak kültürler, taraftarların futbol so-nuçları karşısındaki tutumlarının nitelik ve derece farklılığının da ölçütü olurlar. Örneğin Brezilyalılar “giydikleri ve giymedikleri giysiler ve sürdükleri boyalarla” tanınırlar-ken, İngilizler toplu şarkıları ve ta-raftarlıkta şiddet boyutunu öne çı-karan “hooligan” imgesiyle şöhret bulmuşlardır. Hatırlanacağı üzere bu ünlü İngiliz hooliganlar 1985 yılında Belçika'nın *Heysel* stadın-da oynanan Juventus - Liverpool maçı öncesindeki taşkınlıklarıyla şöhretlerini tescil ettirmişlerdir. “Juventus taraftarlarını duvara sıkıştıran Liverpool taraftarları du-varın çökmesine neden oluyor. 39 kişi yaşamını yitirirken 400'den fazla İtalyan taraftar yaralanıyor.” du. *Latin Amerikalılar* için futbol sadece “bir futbol maçı değil, aynı zamanda yaşama biçimidir. İnsanlar sevgilerini, nefretlerini ve ihti-raslarını yeşil sahalara yansıtıyor-lar. O kadar ki ülkenin ekonomik istikrarsızlığı, evde eşlerle yapılan kavgalar, iklimin rahatsız edici ru-tubetinin acısı futbolculardan çı-karılır. Bir hakemin saha içinde mafya tarafından öldürülüşü ile Kolombiya milli takımının bir oyuncusunun son dünya kupasın-da penaltı kaçırmaması sebebiyle ül-kesinde öldürülmesi gibi acı ör-nekler de vardır.

Franko; İspanya'daki diktatör-lüğünün 40 yıl sürmesinin sırrını öğrenmek isteyen bir gazeteciye; "Ben İspanya'yı 40 yıl 3 F sayesinde yönettim." diyordu. Futbol, Fiesta ve Faşing. Yılda bir kez faşing denilen çılgın eğlenceler düzenliyor. Büyük statlarda boğa güreşleri yani 'Fiesta' yaptırılıyordu. Futbol ise kitlelerin ilgisinin yönlendirildiği diğer bir konuydu.

İspanya faşist diktatör Franko tarafından üç 'F' ile yönetiliyordu.

Bize bir 'F' bile yetiyor. Varsa da yoksa da futbol. Temelinde dostluk, kardeşlik barış ve centilmenlik olması gereken futbol vur, kır parçala sloganı ile adeta hayatın ta kendisi olmuş. Futbol bir yarışma olmaktan çıkmış. Kin ve nefreti besleyen, kavga ve kargaşanın odağı olmuş. Ülkenin geleneksel konukseverliği, futbola kurban edilmiş. Almanya liginde bir maç; Wolfsburg ile Kaiserslautern oynuyor. Kaiserslautern'in ligde kalmak için galibiyete ihtiyacı var. 20. Dakikada Halil Altıntop golü ile öne geçiyor Kaiserslautern, ama yediği iki golden sonra attığı beraberlik golü yetmiyor. Maçın bitiş düdüğü ile Kaiserslautern takımı futbolcuları ve tribünlerdeki taraftarlar gözyaşlarına boğuluyor. Bu arada tribünler Wolfsburg'u değil, küme düşen Kaiserslautern'i alkışlıyor. Wolfsburg takımı rakip takım seyircisinin bulunduğu tribünlerin önüne geliyor ve seyirciyi alkışlıyor. Almanya'da ve Avrupa'nın pek çok yerinde futbol kültürü bu. Bizde Fenerbahçe-Galatasaray reka-

beti stat dışına taşıyor. Bir yarışma, sahadaki bir sportif mücadele; kin ve nefrete dönüşüyor. İki takımın taraftarları birbirine saldırıyor, düşman gibi. Spor kültürü ayaklar altına alınıyor. Tekmeleniyor, dövülüyor, darp ediliyor, bıçaklanıyor, kurşunlanıyor. Türkiye bu kaosu polisiye tedbirlerle aşmaya çalışıyor. Birileri yıllardır bu tohumları ekti, şimdi hasat alınıyor. Birileri vuruyor, kırıyor, parçalıyor. Yukarıdakiler de idare ediyor.

Yalnızca spor anlayışının değil, yaşama biçiminin değişmesi de 9 bin yıllık bir olay. Sportif karşılaşmalar, eski saf nitelikteki oyun halinden çıkıp endüstri, toplum üzerinde nüfuz kurma aracı haline gelirken, spordaki değişim yavaş fark ediliyor. Bir takımla özdeşleşme çok zevkli bir alanım sağlıyor. Maça giden otomobil tamircisi, bakkal, küçük memur, çok önemli birişadamıyla aynı tribünde oturuyor, onunla ortak bir şeyi paylaşıyor. Yılın 350 gününde o adamlar büyük farklılıklar içinde yaşasa da, orada onunla aynı şeyi tecrübe ediyor.

II- FUTBOL KULÜPLERİNİN ENDÜSTRİYEL KURULUŞ HALİNE GELMESİ

a) Futbol Kulüplerinin Potansiyeli Keşfetmeleri

Genelde spor, özelde futbol kulüplerinin durumu da bu genel görünüme paralellik ve benzerlikler göstermektedir. Yüzyılı aşkın bir geçmişi olan futbol bugün çok

güçlü ve yaygın bir endüstri haline gelmiştir. Kitlelesel tüketime çok yatkın, heyecan ve coşkuya açık, üstelik ucuz ve eğlenceli oluşu gelişen aşamada önemli etkenler arasındadır. İşte bu duygusal ve toplumsal meblağ, futbolun benzer spor ve eğlence sektörlerinin önünde yer almasının da önemli nedenlerindedir. Ama bütün bunların içinde en önemli ve üzerinde en çok durulması gereken neden ise futbolun mensubiyetlerle buluşmadaki başarısıdır. Bu açıdan futbol, mensubiyetlerin çağdaş simgesi olarak gördüğü kitlelesel ve yaygın kabulün de ip uçlarını vermektedir. Çünkü profesyonel futbol birilerinin adına; köyün, kasabanın, semtin, kentin, ülkelere vs adına oynanır. Birilerinin, bir yerlerin temsilcisi olur. Futbol taraftarları bu ilişkide mensubiyetlerin zeminini teşkil eden aktörlerdir. Böyle bir aktörlük için özel çaba ve eğitim gerekmez; mevcut formasyonlar (aile, sokak, mahalle, okul, kent vs) içinde yer almış olmak taraftarlık için yeterlidir. Futbolun mensubiyetlerin söz konusu işlevleri açısından kabul gördüğü toplumlarda taraftarlık futbolu bir spor ve bir oyun olmaktan çıkararak toplumsal başarı ve başarısızlığın biricik ölçütü haline dönüştürmektedir. Böyle bir anlayış futbolda başarıyı, temsil edilen kasaba, kent ve ülkenin en önemli değeri olması düşüncesini de beraberinde getirmiştir. Başarı kadar başarısızlığın, yengi kadar yenilginin de futbolun doğal sonucu olduğu düşüncesi bu anlayıştan

kaynaklanan olumsuz toplumsal sonuçları bertaraf edebilmek için zaman zaman futbolun içinden seslendirilen bir telkin, bir söylem olmuştur.

b) Kulüp Yöneticiliğinin Kimlik Üzerindeki Katma Değeri

Başlangıçta spor, herkesin özgürce yaptığı bir şeydi. Herkes, oturduğu siteyi korumak için, hem bedensel yetilerini geliştirmek, hem de o takım ruhunu canlı tutmak durumundaydı. Bedenin güzelliği ve zindeliği, özgür insanlara onur kazandırıyordu. Zamanımızdaysa, spor karşılaşmalarının oyun niteliğinin azaldığını ve endüstriyel bir hal aldığı görüyoruz. Takımlar arasındaki transferlerde parasal oyunlara başvuruyor; birbirlerinin iç âleminden zamanında haber almak için sanayide olduğu gibi casus kullanıyor; sırtlarını giderek mafya tipi örgütlere dayıyorlar. Bir sürü yönetici, işletmeci var. Yine bu işletmeci ve yönetici gibi gözüken adamların, toplumdaki başka ilişkilerle bağlantıları var. İtibarlı olmak isteyen işadamına, bir takımın yöneticisi olmak büyük avantaj sağlıyor. Farklı Kulüp yöneticileri birbirlerini, herkes birbirini yakasındaki rozetten tanıyor, ismini cismini biliyor. İhale ya da iş kapmada, takım yöneticisi olmak ona kolaylık sağlıyor. Bu insanların, herhangi bir spor kulübünün başkanı ya da yönetim kurulu üyesi olmasını sağlayan, o kulübe yakınlık duyan taraftarların politik hayatta ve iş

hayatında çok geniş bir tabana yayılmış oluşu. Bir takımın yöneticisi, hükümet üyelerinin karşısına çıktığında, takıma yardımı dokunuyor.

III-KULÜP YÖNETİMİNİN OLUŞUMU

a) Kulübün Ortak Amaçları

İnsanların belli amaçları ortak çabalarla gerçekleştirmek üzere işbirliği yaptıkları her yerde ve her zaman sözkonusu olan yönetim, bu nedenle en eski ve yaygın insan faaliyetlerinden birini oluşturmaktadır. Çünkü uygarlık ve kültür seviyesi ne olursa olsun her toplumda insanlar bir araya gelerek ortak amaçlara ulaşmaya çalışmışlardır. Kulüpler kendi başarılarına etkili ve düzgün bir şekilde çalışamazlar, onların başarısı büyük ölçüde yönetim adı verilen faaliyetler dizisinin etkinliğine bağlıdır. Başka bir deyişle yönetim kural ve ilkeleri olmadan etkin ve verimli çalışma, iş görme ve gördürme mümkün değildir. O halde bir klübün başarısında diğer faktörlerden çok yönetimin etkili olduğu söylenebilir. Zira başarılmak istenen şey imkanlara, araçlara, personele, futbolculara, teknik kadroya bağlı olmakla beraber, özel bir durumda iyi bir yönetici, mevcut durumdan etkili sonuçlar üretebilir. Gerçekten de yeterli imkanlara sahip olan pek çok örgütün, yönetimlerindeki basiretsizlikten dolayı başarısız olduğu görülmekte, buna karşın yetersiz imkanlara rağmen yöneticilerinin

becerilerinden dolayı başarılı olan birçok kulüp bulunmaktadır. Bu olgu kulüplerin amaçlara ulaşmasında başarı veya başarısızlığı belirleyen en önemli faktörün yönetici olduğuna işaret etmektedir. Bu noktada yöneticinin optimal düzeyde performans gösterebilmesi için iki değişkenin varlığından söz etmek gerekmektedir.

Bunlardan birincisi, yöneticinin ulaşacağı özel bir amacın olması

İkincisi ise, bu amaca ulaşmak üzere ekibiyle bütünleşmesidir. Zira kulüpler büyüdükçe problemler çoğalmakta, bütünleşme çabaları güçleşmektedir. Bu nedenler yönetici, yönlendirmeli, rehberlik etmeli, koordine sağlamalı ve değişik bireysel faktörleri kontrol altında tutabilmelidir. Her kesimden en iyi performansı alabilmek için yönetici, kendisini personeliyle bütünleştirerek morali yüksek bir ekip çalışması yaratabilmelidir.

b) Kulüp Yönetiminin Yönettiği Kaynakların Değerlendirilmesi

Bir kulüp yönetiminin yönettiği kaynakların değerlendirilmesi ve bu potansiyelin göz önüne alınması bakımından rakamlara gözgezdirilmesi, yönetimin ne kadar önemli ve parasal olarak nasıl bir gelişmeye sebep olduğunun açık göstergesidir.

Dünyanın en yüksek Transfer Ücretleri

YIL	OYUNCU	TAKIM	GİTTİĞİ TAKIM	ALDIĞI ÜCRET
2000	Luis Figo	Barselona	Real Madrid	37 milyon Euro
2001	Z. Zidan	Juventus	Real Madrid	45 milyon Euro
2001	Juan Veron	Lazio	M.United	28 milyon Euro
2002	Ronaldo	İnter	Real Madrid	28,5milyon Euro
2003	Ronaldinho	Paris SG	Barselona	21,25 milyon Euro

1-Futbolcu Transfer Ücretleri

Futbol Kulüpleri, transfer ettiği futbolculardan elbetteki faydalanmak istemektedirler, bu fayda artık, futbolcunun oyundaki başarısının yanı sıra isim ve kimliğini yanına katarak forma satış rakamlarını arttırmak, isim yapmak, halka açık ise piyasa değerini yükseltmek, kombine bilet satışlarını arttırmak amacıyla yapılmaktadır.

2) Borsaya Kote Olan Futbol Kulüplerinin Görünümü

40 futbol kulübünün borsada işlem gördüğü Avrupa'da 18 kulübün de halka açılma planları mevcut. Avrupa takımlarının piyasa değerleriyle oluşturduğu ligde, İngiltere'nin Manchester United takımı 1.373 milyon dolarla ilk sırada yer alıyor. Halka açılarak değerini artırma konusunda en başarılılar İn-

giliz kulüpleri. İngiltere, Avrupa'nın piyasa değeri en yüksek takımının da sahibi. 1.373 milyon dolarlık değeri ile Avrupa kulüplerinin en pahalısı Manchester United. İkinci sırada 1.012 Milyon dolarlık değeri ile Real Madrid, üçüncü sırada 921 milyon dolarlık değeri ile İtalyan Milan takımı yer alırken, dördüncü sırada yine bir İngiliz takımı olan Arsenal bulunuyor. Bu kulübün piyasa değeri ise 841 milyon dolar. Halka açık 40 futbol kulübünden 25 tanesinin piyasa değeri 100 milyon doların üzerinde. Halka açık takımların toplam piyasa değerinin 3 milyar doları aştığı Avrupa'da, en düşük piyasa değeri 1.4 milyon dolarla Danimarkalı AGF Kontraktbold'a ait.

3) Halka Açık Futbol Kulüplerinin Piyasa Değerleri ve Faaliyet 2006 Faaliyet Karları

ÜLKE	TAKIM	PİYASA DEĞERİ	FAALİYET KARI
İngiltere	M. United.	1.373 milyon \$	85 Milyon \$
İspanya	Real Madrid	1.012 milyon\$	30 Milyon \$
İtalya	A.C.Milan	921 milyon \$	42 Milyon \$
İngiltere	Arsenal	841 Milyon \$	31 Milyon \$
Almanya	B.Münih	760 Milyon \$	54 Milyon \$
İtalya	Juventus	787 Milyon \$	82 Milyon \$
İngiltere	Chelsa	508Milyon \$	11 Milyon \$

TÜRKİYE'DEKİ DURUM

Futbol şirketleri halka arz piyasa değerlerine bakıldığında da Fenerbahçe ilk sırada bulunuyor. Fenerbahçe Sportif'in halka arz piyasa değeri 198 milyon dolar olurken, Galatasaray'ın 128 milyon, Beşiktaş'ın ise 90 milyon dolar.

4) Futbol Kulüplerinin Pazarlama İmparatorluğu Haline Gelmesi

Avrupa'nın en büyük spor markası olan Manchester United aynı zamanda dünyanın en büyük futbol markası ve dünyanın en büyük 3 spor markasından biridir. Kulüp dünyanın en popüler sporu olan futboldaki hayret verici başarısını kullanarak 100'ü aşkın ülkede 50 milyonluk bir taraftar kitlesi yarattı ve kazaktan cep telefonuna hatta ev kredisine kadar herşeyi pazarlayan bir imparatorluk kurdu. Manchester United finans direktörü David Gill, 2000 yılında bir röportajda kulübün değerinin 1 milyar sterlini aştığını bildirdi. Böylece Manchester United dünyanın ilk "milyar sterlinlik" futbol kulübü olma özelliğine kavuştu. Manchester United'ın 30.000 hissedarı var. Sevilen ismiyle Man U'nun yıllık geliri 200 milyon dolara yakın.

Dünyadaki spor takımları arasında sadece Washington Redskins ve New York Yankees bu derece ba-

şarılı. Man U'nun uluslararası maçlarında 85.000 kişilik stadlar dolmakta. Takımın Güneydoğu Asya'daki hediyelik eşya dükkanları ciddi yıllık satışlar elde etmekte, dünyanın her yerindeki publar, uydudan verilen maçları seyretmek için dolmaktadır.

Katalan milliyetçiliğinin simgesi konumundaki Barcelona, Avrupa'nın en büyük 10 spor markasından biri durumundadır. İki sezonluk bileti peşin alarak satan ve Papa'nın 108.000 seri numaralı sezonluk biletinin sahibi olduğunu söyleyerek övündüğü Barça'nın (Barcelona) müzesine gidenlerin sayısı da, Picasso Müzesine gidenlerden fazladır. Her yerde bile hatta Çin'in Tianjin kentinde bile bir Barcelona fan kulübü vardır.

Ülkemize dönersek istatistikler halkımızın %79.6'sının bir kulübün taraftarı olduğu ancak taraftarı olduğu kulübün forma veya şortunu kulüpten satın alanların oranının ise sadece %12.9 olduğunu göstermektedir. Avrupa ve dünyada en çok bilinen Türk takımı/markası olan Galatasaray'ın, UEFA ve Süper Kupa'yı aldığı yıl satmış olduğu forma sayısının, aynı yıl Fenerbahçe'nin satmış olduğu forma sayısı ile aynı oluşu da bir diğer enteresantlıktır.

5) Kulüplerin 2006 Yılı Maçlarındaki Seyirci Ortalamaları

TAKIM	ÜLKE	SEYİRCİ SAYISI
1 - Borussia Dortmund	Almanya	77,295
2 - Barcelona	İspanya	73,355
3 - Real Madrid	İspanya	71,935
4 - Manchester United	İngiltere	67,750
5 - ACMilan	İtalya	63,595
6 - Schalke 04	Almanya	61,340
7 - Celtic	İskoçya	57,945
8 - Inter	İtalya	57,295
9 - Bayern Munich	Almanya	53,295
10 - Olympique Marseille	Fransa	52,995

6) Futbol Kulüplerin Sponsor Çalışmaları

Kulüp	Teknik sponsor	Ana Sponsor	Sektör
M. United	Nike	Vodafone	Telekomünikasyon
B. Dortmund	Nike	e-on	Telekomünikasyon
Real Madrid	Adidas	Siemens Mobile	Telekomünikasyon
Inter	Nike	Pirelli	Otomobil
FC Schalke 04	Adidas	Victoria	Finans
AS Roma	Diadora	Mazda	Otomobil
AC Milan	Adidas	Opel	Otomobil
Bayern Munich	Adidas	T Mobile	Telekomünikasyon

c) Kulüp Yönetiminin Futbol'un Show Business Olması Gerçeğini Gözetmesi

Sportif başarıları kaynağa dönüştürmek için futbola böylesine gönül vermiş bir kitleyi doğru yönlendirmek, uygun pazarlama ve iletişim stratejilerini etkin bir biçimde kullanmak gerekmektedir. Bu yaklaşımı hayata geçirmek içinde herkesin sürekli söz ettiği "Futbol artık bir show business oldu" cümlesini

iyi kavramak gerekiyor. Eğer futbol ve business (iş) kelimeleri yan yana geliyorsa sadece kulüplerin değil, taraftarın da kimlik değiştirmesi gerekiyor. Kısaca artık, taraftara hedef kitle ve müşteri gözüyle de bakılabilmeli. Yani taraftarı, markalar için ticari iletişim yaparken hedeflenen tüketici gibi görmek zordur.

Taraftarın tutum ve davranışlarını birer müşteri ya da tüketici

gibi davranacak biçimde değiştirmek için, onları kalabalıklar veya stadda yükselen ses olmaktan çıkarıp, başarının bir parçası haline getirmek gerekiyor. Yani hayatlarının her alanında başarının sahipleri olarak görünmelerini sağlayacak fırsatları, ürünleri sunmamız gerekiyor.

Tıpkı, ticari markaların insanların yaşamlarına, kimliklerine

IV) KULÜP YÖNETİCİLİĞİ PROFİLİNİN ÖNEMİ

a) Kulüp Yöneticiliğinin Türkiye'deki Anlamı

Günümüzde futbol kulüplerinde Çok büyük rant ve rant kavgası var. Bir kere başkanlık seçimini kazanınca Türkiye'nin en tanınmış insanlarından biri oluyorsunuz. Ben-merkezci bir futbol yönetme kültürsüzlüğü içinde sporda kaygı verici gelişmeler yaşıyor. "Ben kazanayım da nasıl olursa olsun" yaklaşımları, futbolun güzelliğini ve insan erdemliliğini sporun içinden uzaklaştırıyor. Kaba bir futbol işgüzarlığı, futbolun insani bir eylem olmasının önüne geçerek eylemin içindeki estetik ve etik süreçleri de yok ediyor. Bugün bu kaba futbol yöneticiliği, gerek profesyonel, gerekse de amatörlerde ciddi bir problem olarak varlığını sürdürüyor. Sporda giderek büyüyen şiddetin ve futbolda kalitenin giderek düşmesinin birincil etkeni, çağdaş ve bilinçli yöneticilerin bu alandan dışlanmasıdır. Diğer takıma karşı kişisel ve kaba bir üstünlük kurma

aracına dönüştürülen futbol, bu yönde sadece kişilik bozukluğunu tatmin etmenin önemli bir etkeni durumunda. Kazanmanın bu denli içselleştirildiği popüler futbol piyasasında yönetime soyunan ama bunun yanında yöneticilik vasıflarını üzerinde toplayamayan kişiler, günümüz futbol şiddetine de davetiye çıkarmakta, giderek yükselen şiddeti engelleme yeteneği gösterememektedirler. Ahlak, erdemlilik, saygı ve sevgi gibi kavramları özellikle vurgulayan bu postmodern tip futbol yöneticileri, biraz da çıkar ilişkisi içinde bulunduğu medya marifetiyle her kılığa girebilmekte, karışık baş suçlu ilan ederek, görüşüne dayanak kazandıran olayları kitlelere bir yem olarak sunmaktadır.

Böylesine popüler olmayı başarmış kişilerin çabalarıyla futbol izleyicisi de kolayca 'gaza' gelmekte, yöneticiden aldığı feyzle kolayca şiddete yönelebilmektedir.

b) Kulüp Yöneticilerinin Hedeflerinin Saptanması

Ciddi bir yönetici krizi yaşıyor ulusal futbol. Bunu başkanlık düzeyinde Süper Lig'de görüp, yaşadık. Futbolu organize eden yönetici kesim de gelişmeler karşısında ciddi bir yaptırım uygulamamakta, dört büyük kulübün uydusu olarak arabulucu konumdan öteye gidememektedir. Anadolu takımları ise, bu büyük kulüplerin masasında meze olarak kalmayı adeta kanıksamış durumdadır ve ciddi bir tepki ortaya koyamamaktadırlar.

Sporda şiddet ve yönetici acizliği sadece futbolun gündeminde değil. Bir yönetme kültürü, bilgisi ve deneyimi kazanmamış ulusal futbol bataklığımızda elbette yönetici olabiliriz, ama kesin olan, kötü bir yönetici oluruz, şiddetten asla arınamayız, şampiyonluklar kazanmış olsak bile Strateji bir amacı gerçekleştirmek üzere belirlenen bir hareket tarzıdır. Söz konusu hareket tarzı var olan araç, kaynak ve etkinlikleri örgütleyerek belirlenen amaçları yerine getirmeyi hedefler.

Başarılı bir strateji için öncelikle söz konusu sistemi, onu oluşturan öğeleri, sistemin çevresini ve ilişkilerini analiz etmek gerekir. Bu analiz, sistemin o an içinde bulunduğu olumlu veya olumsuz durumun tüm boyutlarıyla açık bir tasviridir. Analizin ardından sistemin bulunduğu durumdan hangi yeni noktaya götürülmek istendiği belirlenir. Gidilmek istenen nokta, amacı oluşturur. Bu amaca ulaşmak için araçlar, kaynaklar ve örgütlenmiş etkinlikler gerekir.

Alternatif maliyet : Birşeyi elde edebilmek adına futbol kulübünün vazgeçmek zorunda kaldığı bir maliyettir. Örneğin Galatasaray'ın UEFA Kupasını aldığı sezon borçlanarak kadrosunu güçlü tutarken, stadyuma yapacağı yatırımları ihmal etmesi gibi.

Parasal maliyet: Futbol kulübünün bir sezonda oluşturduğu takıma ilişkin yapılan tüm oluşum ve harcamalardır. Oyunculara sözleşme kaynaklı ödenen ücret ve prim-

ler ile kulübün takım için yaptığı diğer harcamalar parasal maliyeti oluşturur.

Sabit ve Değişken Maliyet : Bir sezonda futbol kulübü hiçbir yeni oyuncu almasa ve buna ilişkin giderler yapmasa dahi katlanmak zorunda kaldığı bazı maliyetlerdir. Stadın bakımı, alt yapı, tesis yatırımları, mevcut oyuncuların ve personelin ücret ve maaşları gibi.

c) Kulüp Yöneticilerinin Bu Sıfatlarını Kimlik Haline Getirmesi

Siyasetin içerisinde bir şekilde, siyaset haberlerini sürekli olarak takip ediyorsun. Sana, kültür bakanı kimdir diye sorsam şöyle bir düşünülür. Ya da içişleri bakanı kim denilirse bilemeyebilirsin ilk anda. Diğer yandan sokaktan çevir de sor bakalım insanlara "Beşiktaş'ın başkanı ya da G.Saray'ın futbol sorumlusu kim" diye. Sorsalar düşünmezsin bile. Sokakta kimi çevirip sorsanız tereddütsüz tanırsın bu insanları.

Bir kere çok paranız vardır tanımak istersiniz. Duygusal olarak çok büyük bir haz duyarsınız. Mesela 1 milyar dolarınız vardır ama sizi kimse tanımyordur.

Türkiye'de yaklaşık 200 profesyonel takım vardır, 4-5 bin yönetici vardır. Bunların kaç tanesi ilkökul mezunu bakın bakalım. Bizim spor yöneticisi profilinde ne yazık ki aranan tek özellik para. Yani kimin parası varsa o yönetici olarak oraya alınıyor. Yani amaç yöneticinin pa-

rasal olarak takıma katkıda bulunması, okumuş mudur sporu biliyor mudur hiç önemli değil. Milletçe bir futbol hastalığına mı tutulduk biz yoksa? Varsa yoksa futbol. Bu spor artık oyun olmaktan çıkıp bir sanayi halini aldı. Ayak oyunları, parasal dalavereler ve sırtını mafyaya dayayan kulüpler... Entrika ve pazarlığın bini bin para... Kulüp işletmecileri ile yöneticilerinin kolu üst düzey siyasilere kadar uzanıyor. Çıkar ilişkileri, her iki tarafı da birbirine kenetliyor. Takımın prestiji yöneticilere iş hayatında kolaylık sağlarken, politikacılara da taraftar kazandırıyor. Hayatlarındaki türlü boşluklardan mustarip taraftarlar, tatlı bir aldanımın sarhoşluğunda, bu endüstrinin futbolunu kullanarak onların üzerinde kurduğu nüfuzdan habersiz yaşamlarını sürdürüyorlar.

V-TÜRKİYE'DE FUTBOL KULÜPLERİNİN GÖRÜNÜMÜ

a) Futbol Kulüplerinin Statüleri

Türkiye'de futbol kulüpleri, Dernekler Yasası kapsamında kalan sivil toplum örgütleridir. Futbol sektöründe pek çok ticari ve sınıralana göre çok daha büyük parasal miktarlarda ticaret ve yatırım söz konusu olmasına rağmen kulüplerin hala bir dernek statüsünde kalmaları (ve amatör yöneticiler tarafından geleneksel yaklaşımlarla yönetilmeleri) temel çelişki noktalarını oluşturmaktadır. Bir başka deyişle; futbolun örgütsel yapısı,

sektörün finansal yapısına asla uygun değildir. Dolayısıyla futbolda başarıya gidecek yolda atılması gereken ilk adım, örgütsel yapının sektörün gereklerine uygun hale getirilmesidir.

b) Futbol Kulüplerinin Yönetimden Kaynaklanan Sorunları

1-Futbol kulüplerinin finansal krize girmelerinde karşılaştığımız temel sorunlar başlıca aşağıdaki gibidir;

Pahalı oyuncu veya yanlış oyuncu transferleri

Kulüplerin TV yayın gelirlerinde yaşanan ani düşüşlere hazır olmamaları ve başka gelir kalemi yaratamamaları

Futbol dışında giriştikleri faaliyetlerden zarar etmeleri

Markalaşmayı başaramamaları
Yöneticilerin aldıkları yanlış kararlar

2-Kulüplerin gelirleri nasıl artabilir?

Stat giderlerinin mutlaka artırılması

Fiziki kapasitelerin artırılması
Loca ve kombine biletlerin adetsel olarak çoğaltılması

Stadların sadece maç için değil, aynı zamanda bir alışveriş merkezi olarak tasarlanması

Stat içi reklam gelirlerinin artırılması

Alt yapıya verilen önemin artırılması

Genç oyuncuların keşfedilerek ileride satışlarının büyük paralar kazanılması

Medya, reklam ve logolu ürün satışından gelen gelirlerin artırılması için nüfusu kalabalık ülkelerden (Çin, Japonya gibi), yetenekli ve nispeten daha ucuz futbolcular transfer edilmesi ve henüz aç olan bu pazarlara girilmesi

c) Futbol Kulüplerinin Yönetimden Kaynaklanan Sorunlarının İçeriği

Uluslar arası ve ulusal düzeydeki 'mega' futbol takımları ile kıyaslandığında, bugün bir KOBİ olarak kabul edebileceğimiz Türk Futbol Kulüplerine ilişkin yeni (örgütsel, finansal vb) öneri ve yaklaşımlara geçmeden önce kulüplerimizin var olan durumunun tespitini yapalım:

1) Kulüp, planlama ve bütçeleme yapabilmek için düzenli ve belirli gelir kaynaklarına sahip değildir. Kulübün hemen hemen hiçbir dönemde akılcı bir para yönetme ve kullanma yaklaşımı olmamıştır. Kulübün işletme fonksiyonları arasında olan yönetsel ve mali sorumluluk denetimi işlememektedir; ne kimse hesap sormakta ne de kimse kendiliğinden hesap vermektedir; ki bu durum, KOBİ ölçekli spor kulüplerinde yaygın bir kötü alışkanlık halindedir.

2) Bazı yönetim dönemlerinde azalmasına karşın kulüp, genelde büyük borç yüklerinin altında ezilmekte; böylece çoğu zaman temel

hedef, spor yapmak ve bu temelde başarı kazanmak yerine kulüp borçlarının tasfiyesi haline dönüşmektedir.

3) Ne maddi ne de insan kaynağı olarak bir dönemden (futbol sezonundan) diğerine aktarılan pozitif birikimler yoktur. Her dönem, bir öncekinden daha kayıplı olma-ya adaydır.

4) Kulübün çağdaş spor (futbol) teknik donanımı açısından teknolojik altyapısı yeterli değildir.

5) Kulüp, sürekli yardım ve bağış türünde gelirler veya bankalar ve kişilerden alınan kredilerle ayakta tutulmaya çalışılmaktadır. Peş peşe yapılan yönetsel ve finansal hatalar, sürekli yinelenen parasal yardım talebi nedeniyle özel sektörün, belediyelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve bireylerin kulüpten uzak durma eğilimi içinde girdikleri gözlenmektedir. Kentte maddi kaynakları elinde tutan (belediyeler ve büyük şirketler gibi) kimi kuruluş ve kişilerin, kulüp yönetimine ve yakın çevresine olan güvensizlikleri ve inançsızlıkları nedeni ile uzak durdukları gerçeği de bilinmektedir.

6) Kentlerde pek çok sivil örgütte olduğu gibi kulüp yönetiminin bazı kişiler tarafından (dolaylı veya dolaysız olarak) siyasi çıkarlara yönelik sosyal vitrin biçiminde kullanılması pek çok sporsever yurttaşın kulüpten uzaklaşmasına neden olmuştur.

7) Kulüp, kentin yönetim odakları arasında bir çekişme ve savaş alanı haline dönmüştür. Yerel yö-

neticilerin 'ilan edilmemiş' savaşılarından daima kulüp zarar görmektedir.

8) Genelde kulüp yönetimi, (bir uzmanlık alanı olan ve üniversitelerde ders olarak okutulan) «spor yöneticiliği» konusunda uzman olmayan kişilerden oluşmaktadır, ki kulübün sorunlarının temel kaynaklarından bir diğeri budur. Kulüp yönetimleri, genelde geniş anlamda sorunu belirleme ve açısama eğilimli değil, dar anlamda görünür problemi çözme eğilimindedirler. Diğer yandan sporda yeni teknik, teknoloji ve uygulamaların gelişmesi, sporun hızla gelişerek bir sektör halini alması, toplumsal değişmelerin spora olan yansımaları, uluslar arası spor etkinliklerine daha fazla katılma ve ülke içinde bu organizasyonların daha sık yapılmasının gündeme gelmesi, sporun özel bir yönetim alanı olarak farklı ve nitelikli yönetici özelliklerine ihtiyaç göstermesi futbol kulübü yöneticiliğinin de önem kazanmasına neden olmuştur.

9) Kulüp yöneticiliğine olan talep azalmıştır. Maddi sorunlar içinde boğulan kulübün yönetimini oluşturmak üzere yapılan genel kurullara katılım az olurken yönetime talip olan kişi sayısında da çok hızlı düşüş gözlenmektedir.

10) Bazı takımların üstün ulusal başarıları ile karşılaştırıldığında kulübün spor başarılarının azalması, geçmişte hayli pırıltılı olan imajının zedelenmesine; bu nedenle sempati ve maddi destek kaybına neden olmaktadır.

11) Sporcu transferleri, genelde yanlış ölçütlerle, yanlış insanlar tarafından hatalı olarak yapılmaktadır. Çoğu zaman transferler, alırken ve satarken maddi kaynak kaybına neden olmaktadır.

12) Kulüblerin çevresiyle birlikte örgütsel yapısı yeterince tanımlı değildir. yeterli nitelik ve düzeyde kurullarla tanımlanmamıştır. Eşgüdüm eksikliği gözlenmektedir.

13) Özellikle kulüp yönetimi ve Altyapı Derneği oluşan gerginlikler, camianın sıradan olayları arasında sayılmaktadır. Bu iki yapı arasında güçlü bir ilişki ve karşılıklı destek olması gerekirken günlük gelişmeler aksi yönde olabilmektedir.

14) Altyapı çalışmalarının varlığına karşın kulüp, yerel insan kaynaklarından yeterince yararlanmamaktadır.

15) Ülkenin artan nüfusuna karşın taraftar desteği giderek azalmaktadır.

16) Desteğini sürdürmekte olan kimi taraftar ve yöneticiler, 'acil büyük başarı' beklentisi içindedirler. Acil başarı beklentileri ile yapılan hesapsız, plansız uygulamalar ve harcamalar ise yanlışlıkların giderek büyümesine neden olmakta; buna bağlı olarak destek verenlerin hayal kırıklığı artmaktadır.

17) Kulüplerin olumsuz durumunun yarattığı hava, kulüplerin buldukları şehirlerdeki diğer sosyal etkinliklerin karşısına ko-

nulmasına neden olmakta; dolayısıyla kentten değişik sosyal ilgi odakları arasında gerginlikler yaratılmaktadır.

18) Kulüp üyelerinin önemli bir bölümü pasif haldedir. Etkinliklere katılım azalmıştır. Üye ödenti yapısı bozulmuştur.

19) Kulüp konusundaki tartışma süreçlerine katılanların pek çoğunun etkin ve olumlu katkıları yoktur. Bazı medya unsurları ve bazı taraftar grupları içinde yer aldıkları tartışma ortamlarında kulübün daha çok zarar görmesine neden olmaktadırlar.

20) Acil 'sıcak para telaşı' ile kulüp yönetimi tarafından yapılan eşya piyangoları etkisiz kalmakta; kentte yaşayanlar, bu kampanyalara giderek daha az ilgi göstermektedirler.

21) Maddi sıkıntılar nedeniyle kulüplerin (maddi altyapı açısından) tesisleşmesi konusunda yeni girişimler yoktur.

22) Kulüplerin, geçmişte oluşma yolunda olan kurumsal kimliği kaybolmaya yüz tutmuştur.

23) Ekonomik krizler, tüm diğer işletmeleri olduğu gibi zaten düzensiz bir mali yapısı olan futbol kulüplerini de son derece olumsuz etkilemektedir.

24) Kulüplerde işlerin yolunda gitmemesi ve kulübün özellikle finansal sahipsizliğe sürüklenmesi, mücadele için gerekli istek ve morali yok ederek bir «vizyon körlüğüne» yol açmakta; belki de kısmen haklı gerekçelerle sosyal yorgunlu-

ğun ve giderek sosyal kayıtsızlığın belirtileri olan "kulübün anahtarlarının belediyeye veya vilayete teslim edilmesi" önerilerine neden olmaktadır.

25) Sporda kitlesel konaklama gerektiren etkinlikler için yeterli konaklama olanağı eksikliğini göstermektedir. Bazı girişimlere rağmen kentte konaklama sorunu henüz çözülebilmemiş değildir.

d) Kulüp Yöneticilerinin Sahip Olması Gereken Kriterler

1-Futbol Kulüp Yöneticilerinin Değişmesine ve Gelişmesine İhtiyaç Duyulan Yönleri:

- Çekingenliklerinin giderilmesi
- Karamsarlık ve kısa vadeli düşünce yapılarının geliştirilmesi
- Hayır diyememe konusunda çaba göstermeleri
- Strese dayanıklı hale gelmeleri
- Uyku bozuklukları
- Sinirlilik hallerinde kendilerine hakim olma
- Acelecilik konusunda sabır yönlerinin geliştirilmesi
- Gerginlik anlarında kendilerine hakim olma
- Takıntıları genelleştirmeleri konusunda objektif bakma yeteneği
- Geçmişin olumsuz etkilerinden kurtulmak
- Gelecek kaygısına hedef saptama yöntemiyle giderme
- Strese dayalı fiziksel sorunlar

2-Futbol Kulüp Yöneticilerinin Geliştirmeleri Gerekli Yönleri

- Özgüven geliştirme
- Kendini tanıma
- Haz alarak çalışma
- Özdeğer geliştirme
- Özel hayat-iş hayatı ayırımı
- Hayatın anlamı
- Girişimcilik
- Liderlik ruhu

VI-FUTBOL KULÜPLERİNİN YAPISAL GÖRÜNÜMÜ

Futbol Kulüplerinde Aşağıdaki Kurullardan Oluşmuştur

- Genel Kurul
- Yönetim Kurulu
- Kulüp Divanı
- Denetleme Kurulu
- Sicil Kurulu
- Disiplin Kurulu

1) Yönetim Kurulunun Oluşumu

Yönetim Kurulu ; Kulüp üyeleri arasından, üç yıl için, Genel Kurul tarafından gizli oyla seçilen bir başkan ile Kulüp esas sözleşmesi ile belirlenen asıl ve yedek üyelere oluşur.

2) Yönetim Kurulunun Çalışma Yöntemi

Yönetim Kurulu, Kulüp işlerinin ve işlemlerinin gerektirdiği halde ve en az haftada bir defa top-

lanır. Toplantı gündemi Genel Sekreter tarafından hazırlanır. Her üye dilediğinde gündeme madde ilave ettirebilir.Yönetim Kurulu'na Kulüp Başkanı, bulunmadığı takdirde Başkan Vekili başkanlık eder. Yönetim Kurulu, Başkan dahil üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar alır. Alınan kararlar Genel Sekreter tarafından zapta geçirilerek karar defterine yazılır ve bir sonraki toplantıda okunarak imzalanır. Kararların uygulanması ile ilgili yazışmalar, Kulüp Başkanı veya Başkan Vekili ile birlikte Genel Sekreter tarafından imzalanır. Başkan veya Yönetim Kurulu üyesi, Kulüp ile kendisi, eşi ve çocukları arasındaki hukuki işlem veya uyuşmazlık konusunun görüşüleceği toplantıda bulunamaz ve alınması gereken kararlarda oy kullanamaz.

Yönetim Kurulu olağanüstü Genel Kurul kararı aldığı takdirde, seçim süreleri dolmadan da Yönetim Kurulu için seçim yapılabilir.

3) Kulüp Yönetiminin Hukuki Oluşumu

Başkan

Başkan Vekili

Genel Sekreter

Basın Sözcüsü

Asbaşkan, Sosyal İşler Sorumlusu

Asbaşkan, Yatırımlar-*Projeler sorumlusu

Asbaşkan, Dernekler Sorumlusu

Asbaşkan, Amatör Şubeler Sor. Stad ve Tesisler Sorumlusu

Asbaşkan, Resmi Kurumlarla İlişkiler Sor

Asbaşkan, Dış İlişkiler Sorumlusu

Asbaşkan, Sportif A.Ş Sorumlusu

Asbaşkan, Hukuk İşleri ve Kurumsal İlişkiler Sorumlusu

Asbaşkan, Mali İşler Koordinasyonu

Futbol Altyapı Sorumlusu

Sosyal İlişkiler Yardımcısı

4) Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Yönetim Kurulu, Kulübün karar ve yürütme organı olup, diğer organların ve yetkili ihtisas kurumlarının görüşünü alarak, kulübün çalışma ve faaliyetlerini tüzük hükümlerine ve Genel Kurul kararına göre düzenler ve yürütür.

Yönetim Kurulu'nun görev ve yetkileri şunlardır :

a) Kulübü temsil etmek veya gerektiğinde Yönetim Kurulu asil üyelerinden bir veya birkaçına yetki vermek, sözleşmeler imzalamak, Genel Kurul kararlarını yürütmek,

b) Genel Kurulu toplantıya çağırarak, seçim dahil genel kurul gündemini hazırlamak,

c) Kulübün gelir ve gider hesaplarına ilişkin işlemleri yapmak

ve gelecek döneme ait bütçeyi hazırlayarak Genel Kurula sunmak,

d) Genel Kurul tarafından verilecek yetki doğrultusunda, gerekli kararları alıp, uygulamaya geçmek,

e) sosyal ve sportif şubelerin kurulmasına karar vermek ve bu şubelerin faaliyetlerini yürütecek kimseleri seçmek, komiteleri kurmak, spor şubelerinin verimli çalışması için gerekli teknik adamları tayin etmek,

f) Kulüp hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli idari, mali ve teknik personel kadrosunu, görevli üyenin önerileri de dikkate alınarak yönetmelik hükümlerine göre saptamak,

g) Yüksek Divan Genel Kurulu toplantılarına katılarak üyelere bilgi vermek, soruları cevaplamak, Yüksek Divan Genel Kurulu tarafından alınan karar ve yapılan önerileri görüşerek karara bağlamak,

h) Disiplin Kurulu tarafından verilen kararları uygulamak,

i) Disiplin Kurulu tarafından verilen kesin ihraç kararının görüşülmesini temin bakımından, ilgisinin talebi halinde yapılacak ilk Genel Kurulun gündemini almak,

j) Kurul, komite ve komisyonların görevlerini gereği gibi yapabilmeleri için çalışma yerleri ile ihtiyaçlarını sağlamak,

k) Üyeler arasında birlik ve beraberliğin, kulüp içinde huzur ve düzenin devamını sağlayacak önlemleri almak,

l) Mevzuat ve Kulüp tüzüğü gereğince tutulması gerekli defter ve kayıtları tutmak, tutulmasını sağlamak, düzenlemek ve bu defterler ile tüzüğün maddelerinde yer alan diğer belgelerin muhafazası için ayrı bir arşiv bürosu tahsis etmek,

m) Yıl sonu itibariyle kulüp faaliyetleri ile gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını Nisan ayı sonuna kadar mülki idare amirliğine bildirmek.

n) Yönetmelikleri hazırlayarak Yüksek Divan Genel Kurulu'na sunmak,

o) Mevzuat ve yönetmelik hükümleri doğrultusunda, yurt içi ve yurt dışında Kulüp temsilciliklerinin açılmasını kararlaştırmak ve yetki vermek,

p) Her yıl Kulübün kuruluşunu kutlama törenlerini düzenlemek,

r) Mevzuatın ve Kulüp tüzüğünün kendisine verdiği diğer işleri yapmak ve yetkileri kullanmak,

s) Kulübün Profesyonel ve Amatör spor politikalarını tayin, tespit etmek ve uygulanması hususunda ilgililere yetki ve talimat vermek,

t) Gerekli görülen hallerde uzmanlık kurullarını kurmak ve koordinasyonu sağlamak,

u) Kullanılamaz hale gelmiş ve satılmasında kulübün yararı olan taşınır malları satmak,

v) Mevcut gelir kaynaklarının geliştirilmesi veya yeni kaynak yaratılması konularında gerekli araş-

tırma, inceleme ve proje çalışmalarını yapmak,

y) Tüzükte öngörülen usul ve esaslar dahilinde, Kulübün sahibi olduğu veya kullanma hakkına sahip bulunduğu taşınmaz mallar üzerinde yapılacak irtifak hakkı, kira, işleticilik veya ortaklık sözleşmelerini yapmak,

z) Karar ve yürütmeden doğan hertürlü temsil yetkisini kullanmak, cari mevzuatın ve tüzüğün kendisine verdiği diğer görevleri yerine getirmek.

VII/ SONUÇ

Yukarıda anlatılanların özü, futbol kulüplerinin sosyal, kültürel ve sportif olarak sağlıklı gelişmesini sağlayacak yönetim modellerini ortaya koymaktır. Futbol sosyal sorunların çok küçük bir parçasını oluşturabilir. Sağlıksız bir futbol sektörü sosyal sorunların boyutlarını daha da genişletirken sağlıklı olması halinde bunların daha kolay aşılabilesine olanak veren moral gücü sağlayabilir. Yurtdışından verilen örneklerde de görüleceği üzere, futbolun endüstriyel yapısının ne kadar geliştiği ve bundan sonra ki dönemde de gelişmeye açık bir şekilde devam edeceği ortadadır. Yapılan futbolcu transferlerine verilen rakamlar, sponsorkluk rakamları, seyirci potansiyelleri, reklam gelirleri göz önüne alındığında aslında büyük şirketlerle karşı karşıya geldiğimizi görüyoruz. Ülkemizde Avrupa benzeri çalışmalar yapılmaya başlanmış olmakla birlikte bu çaba ve niyetler maalesef sade-

ce 3-4 büyük kulüp tarafından yapılmakta ve bu kulüplerce yapılan bu çalışmalarda kısa vadeli hedeflere yönelik olmaktadır. Süper Lig'de yer alan diğer Anadolu takımları ve gerek ikinci lig ve diğer katagorilerde yer alan takımların yapması gerekli yönetsel çalışmalar anlatmakla bitmez. Bütün bu aşamalarda özellikle Anadolu Kulüplerinde Yerel yönetimler futbol kulüplerinin sağlıklı gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Kulüplerin bir çok yönetim sorunu yerel yönetimlerin olumlu katkıları ile kolaylıkla çözümlenebilmektedir. Ülkemizde yerel yönetimler ile olumlu işbirliği sonucu ortaya çıkan gözcü gelişmelerin yaşandığı çok sayıda örnek bulunmaktadır. Bu örnekler futbol sektörünün sağlıklı bir ortam kavuşması için gerekli olan koşulların da bir göstergesi olmaktadır. Yine de yerel otoritelerin olumlu katkıları bir kulübün kendi olanakları ile sağlıklı yönetilmesi koşullarının yerini almalıdır. Futbol kulüpleri ve belediyeler amaçları ve ekonomik koşulları farklı kuruluşlardır. Yerel yönetim ve futbol kulübü arasındaki ilişkileri optimum (ortalama) ölçek-

lerde koruyabilmek kulüplerin gelişimi açısından önem taşımaktadır.

Burada neyin yapıldığından çok nasıl yapıldığı önem kazanmaktadır. Yasal ve kurumsal mekanizmaların rasyonel tasarımlarının yanında taraftar duygu ve beklentilerinin de tatmin edilebilmesi önem taşımaktadır. Kulüp yönetimleri taraftar öneri ve katkılarını olumlu olarak değerlendirmeli, bunların karşılanma mekanizmaları da oluşturulmalıdır.

Gelecekteki mümkün yapılmalardan en önemlisi taraftarların kulüp yönetimine ve mülkiyetine katılması olacaktır.

Kulüp mülkiyet yapılarına gelince bir tek en iyi formun olduğunu söylemek olası değil. Birçok durumda kulübün nasıl yönetileceği tarihine, taraftar tabanına ve yerel yönetimle olan ilişkilerine aşırı bağlı olmaktadır. Bazı kulüpler zenginle oligarşisi ile yönetilirken bazıları taraftarları ile oldukça demokratik ilişkiler içinde çalışabilmektedir. Yönetim modellerinde önemli nokta kulüplerin futbol dışı amaçlar için kullanılabilmesini engelleyecek formların seçilip uygulanabilmesidir.

KAYNAKLAR

- Adalı Sacit, Katımlı Yönetim/Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayını.İstanbul 1986
- Arat Melih,Sıra dışı Yaşam Becerileri /s.45
- Atabeyoğlu Cem,Tercüman Spor Ansiklopedisi Cilt.1 1453-1991.
- Aydın Vahdet, İşletme Organizasyonundaki Gelişmeler/ SBY Yay. S.6.
- Dağlaroğlu Rüştü, Fenerbahçe Tarihi/ Türk Spor Tarihi Ansiklopedisi
- Demir Hulusi,Üretim Yönetimi/ Aydın yayınevi.İzmir s.2.
- Ekenci Güner, İşletme ve İşletmecilikle İlgili Temel Kavramlar/A.Faik İmamoğlu s.21
- Ferman Cumhur, İşletmelerde Temel Üretim Faktörü Olarak Yönetim ve Yönetici/
- Forbes Dergisi Haziran 2006 Sayısı
- Hamurcu Yahya/ Kişisel Gelişim Semineri-Dönüşüm Konağı İstanbul
- Kum M.Tahir, Futbol Ekstra Dergisi Mart 2006 sayısı s.16
- Oluç Mehmet, İşletme Organizasyonu ve Yönetimi/1.Cilt
- Öncü Ayşe, Örgüt Sosyolojisi/Ankara s.87
- Sevk ve İdare Dergisi s.15
- Soysal Mehmet /Türkiye Gazetesi 40 Ambar 12 Haziran 2005
- Söztutan Sadık,Ben Olsam Bunu Kitap Yapardım/ 2003.s.26
- Tosun Kemal, İşletme Yönetimi/ 1.cilt s.7.
www.ntmsnbc.com/news/295048.asp kutlu me-
rih (Erişim Tarihi:24.02.2003)
- [www.radikal.com.tr/haber.php?haber-
no=176625&tarh=25/01/2006](http://www.radikal.com.tr/haber.php?haber-no=176625&tarh=25/01/2006) -
- www.galatasaray.org/amator_subeler/bric/index
- [www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=177327 -
26k](http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=177327-26k)
- www.gundem.be/go.php?go=3080077&do=details
- www.hurriyet.com.tr/ekonomi/4450553.asp
- [arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/01/01/07/eko-
nomi/30eko.htm](http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/01/01/07/ekonomi/30eko.htm) - 16k
- [www.verkac.org/?p=1232 - 44k](http://www.verkac.org/?p=1232-44k) -
- [www.fesam.org/sur_makale.php?kod=2&url=uz-
man/](http://www.fesam.org/sur_makale.php?kod=2&url=uzman/)

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU

TAHKİM KURULU KARARLARININ

İCRA EDİLEBİLİRLİĞİ

Av. UĞUR MUTLU¹

Ülkemizdeki kabul edilmiş sistem itibariyle, “spor yargılaması” yapılabilecek ihtisas mahkemeleri niteliğinde merciler bulunmamaktadır. Türkiye’de Futbol yargılaması yapma yetkisi, 3813 sayılı yasa ile kurulmuş TFF “Merkez Teşkilatı” içinde yer alan Yönetim Kuruluna (md.10/1) ve Tahkim Kurulu’na (md.13, 14) aittir.

1. GİRİŞ

Kökenlerinin milattan önceye dayandığı² iddia edilen futbol sporu bugün milyonlarca insanın hayatında önemli bir yere sahiptir. Başlangıçta temel amaç, birçok spor dalında olduğu gibi beden ve zihin faaliyetlerini geliştirmek ve boş zamanları değerlendirmek idi. Ancak, futbol zaman içinde diğer spor dallarından ayrılarak bambaşka bir konuma gelmiştir. 1950’lerden 1970’li yılların sonlarına doğru

her türlü güzellik ve estetiği ile sadece bir eğlence aracı ve spor faaliyeti olarak görülen futbol, hızla değişmeye başlamıştır. Bu doğrultuda, bir anlamda evrim sürecine giren ve 1980’lerden önce kendini pazarlayan futbol bu tarihlerden sonra her türlü medya araçlarının da büyük katkılarıyla, adeta bir pazarlama aracı haline gelmiştir³. Öyle ki, artık kulüpler şirketlere, izleyiciler ise yüksek getiri sağlama potansiyeline sahip müşteriler haline gelmiştir

(1) Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü AB Hukuku Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Barosu üyesi

(2) Bugün bilinen futbol oyununun ilk izlerine Mısır mezarlıklarında bulunan duvar resimlerinde rastlanmaktadır. Yine, dünyanın ilk düzenli ordusunun kurulduğu medeniyet olan Çinde askerlere yere saplanmış mızraklar arasından topu tekmeleyerek geçirdikleri talimler yaptırılmıştır. Yine 2.ve 3. yüzyılda Çin’de, “Tsu-Chu” adı altında bugünkü futbol oyun kurallarına çok benzer şekilde oynandığı günümüze ulaşan bilgiler arasındadır. Detaylı bilgi için bknz. Akşar, Tuğrul., Merih, Kutluğ., (2006). Futbol Ekonomisi, İstanbul, Literatür Kitapevi s:23

(3) Akşar, Tuğrul., Merih, Kutluğ., a.g.e., s:1

Futbol sporunda yaşanan bu baş döndürücü hızlı gelişmeler bir çok farklı alanda yenilikleri ve değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Şirketler futbol kulüplerine sponsor olarak ürünlerini yayma yoluna gitmiştir. Bunun yanında, futbol maçlarının özellikle televizyonlarda ve diğer medya vasıtalarında yayımı için büyük medya şirketleri astronomik ücretler ödemeye başlamıştır. Yine aynı doğrultuda kulüpler futbolculara çok yüksek transfer ücretleri ödeyerek kadrolarını güçlendirmeye çalışmıştır. Şirketleşen kulüpler isimlerini bir marka haline getirmiş, forma, hediyelik eşya gibi ticari ürünler piyasalara sürerek gelir elde etmeye başlamışlardır.

İşte tüm bu gelişmeler endüstrileşen futbol sporundan kaynaklanan hukuki ihtilafları kaçınılmaz kılmış ve makro alanda “Spor Hukuku” mikro alanda ise “Futbol Hukukunun” ve dolayısı ile atipik bir “Futbol Yargılama Hukukunun” doğmasına yol açmıştır. Her ne kadar, hukuk literatürü içerisinde “Futbol Hukuku” adıyla bağımsız bir alanın varlığının kabulü güç gibi gözüksede; uygulamanın kendi sınırları içerisinde yoğunluğu ve kendine özel sistematiği gözönüne alındığında, Spor Hukuku⁴ içerisinde böyle bir alt disiplinin varlığının kabulünün kaçınılmaz olacağı kanaatindeyim.

Önemle üzerinde durulması gereken bir diğer husus da, futbol hukuku ve genelde spor hukunun, klasik hukuk kavramları dışında değerlendirilmesi gerektiğidir. Daha doğru bir deyişle, kendine has dinamikleri olan spor hukukunun, bilinen hukuk kavramları çerçevesinde incelenip, ihtilaflara bu açıdan yaklaşılması, birçok noktada yanıltıcı olabileceği gibi, ihtilafın etkin ve adaletli bir şekilde çözülmesi amacıyla öngörülmüş olan atipik sistemi zedeleyebilmektedir. Bu nedenle konuya yaklaşırken bu bakış açısının benimsenmesi sistematiğin kavranması bakımından daha faydalı olacaktır.

Çalışmamızın asıl konusu olan Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Tahkim Kurulu tarafından verilmiş olan kararların İcra ve İflas Kanunu (İİK) çerçevesinde incelemeye başlamadan önce genel olarak, yukarıda belirttiğimiz futbol yargılama hukukunun nasıl işlediğini ve ülkemizde kabul edilmiş sistemi kısaca açıklamak istiyoruz. Ardından, bir yargı mercii olarak Tahkim Kurulu'nun yapısını ve verdiği kararların İİK bakımından ilam niteliğinde olup olmadığını yüksek mahkeme kararları ışığında inceleyeceğiz. Son olarak da konu hakkında görüşlerimizi sonuç başlığı altında belirteceğiz.

(4) Spor Hukukunun geniş tanımı için bkz. Ertuş, Şeref., (2005). Spor Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2005, s.30

2.FUTBOL YARGILAMA HUKUKU

Futbol sporunun gelişerek geniş kitlelere yayılması sürecinde çıkar çatışmalarından ortaya hukuki ihtilafların çıkacağı olgusu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak, asıl önemli soru, bu ihtilafların hangi merciiler önünde en kısa ve etkin şekilde çözüme kavuşturulabileceği sorusudur. Bilindiği üzere, hukuk düzenine ve kişi haklarına etki eden bir eylem veya işlemin ortaya çıkması halinde kişiler ya da devlet muhtelif mekanizmaları işletmek suretiyle hukuk düzenini eski haline getirmek veya hukuka aykırılıkları cezalandırmak zorundadır. Devletin bu görevine yargı görevi denilmektedir⁵. Devlet, bu yargı görevini kimi zaman bağımsız mahkemeler aracılığıyla kimi zaman ise bazı alternatif yollar öngörerek, daha hızlı ve etkin olarak ifa etmektedir.

Dünyanın bir çok ileri gelen ülkesinde spora ve özellikle futbola ilişkin sportif nitelikli ihtilafların halinde mahkemelere başvurulması anlayışı gün geçtikçe terk edilmektedir⁶. Özellikle, Futbolun dinamik ve çabuk karar alınmasını gerektiren yapısı ve işleyişi itibarıyla böyle bir yola gidilmesi de oldukça mantıklıdır. Genelde, mahkemelerde karar verilme sürecinin ağırlığı ve ihtilafların ihtisas gerektiren sistematığı göz önüne alındığı takdirde, alternatif uygulamaların önemi daha belirgin olarak ortaya

çıkılmaktadır. Bu tip alternatif uygulamalara literatürde “Alternatif Uyuşmazlık Çözümleri” (Alternatif Dispute Resolution-ADR) denilmektedir. ADR, ihtilafa düşen tarafların, tarafsız üçüncü bir kişinin yardımı ile, mahkeme yoluna başvurmadan, aralarındaki ihtilafın halli yönünde uyguladıkları “usuller topluluğu” olarak tanımlanabilir⁷. ADR yöntemleri çok çeşitli ve farklı şekildedir. Uygulamalar, ülkeden ülkeye veya ihtilafın konusuna göre farklılıklar göstermektedir.

ADR yöntemlerinin Spor ve özellikle Futbola ilişkin ihtilafların çözümünde uygulanan ilk alternatifi, **Arabuluculuk** (Mediation) yöntemidir. Arabuluculuk veya uzlaştırma, uyuşmazlığa düşmüş olan tarafları bir anlaşmayı müzakere edebilmeleri amacıyla bir araya getirmeye çalışan, tarafların uzlaşmasını veya birbirlerini anlamalarını sağlamak için taraflar arasındaki iletişimi kolaylaştıran, tarafsız üçüncü bir kişinin katılımıyla yürütülen gönüllü bir usuldür. Bir çok uluslararası spor kuruluşu ve federasyon (özellikle FIFA) arabuluculuk yöntemini kullanarak ihtilafları çözümlenmeye çalışmaktadır⁸.

Klasik yargılama usullerinin, sporun ve özellikle futbolun tabiatı ve işleyişi bakımından devre dışı bırakılması sonrasında karşımıza çı-

(5) Yılmaz, Ejder.,(1982) Hukuk Sözlüğü, Ankara, s.512

(6) Gardiner, Simon.,(2001) Sports Law, London, s.251-252

(7) Özbek, Mustafa., (2004) Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ankara, Yaklaşım Yayınları, s. 83

(8) Detaylı bilgi için bkz. Özbek, Mustafa., a.g.e. s. 406-407 vd. Ayrıca www.fifa.com, FIFA Status, md.23 vd.

kan ikinci alternatif ise Tahkim sistemidir. Maddi hukukun temel prensiplerinden olan irade serbestisi prensibinin usul hukuku bakımından uygulanmasının bir sonucu olarak, uyuşmazlığa düşen taraflar, yapacakları bir anlaşma ile bu uyuşmazlık hakkında karar verme yetkisini devletin mahkemelelerinden alarak özel kişilere devredebilirler⁹. İhtilafa düşen tarafların, bu ihtilafın özel kişiler tarafından çözümlenip karara bağlanması konusunda anlaşmalarına “tahkim” denir.

İhtilafların en kısa zamanda çözüme kavuşturulması için öngörülen bu sistem, birçok Uluslararası Spor Kurumu tarafından da benimsenerek uygulanmıştır. 1984 yılında İsviçre'nin Lozan kentinde kurulmuş olan CAS (*Court of Arbitration for Sports*) bunun en somut örneğini oluşturmaktadır. CAS, UEFA ve FIFA gibi uluslararası spor federasyonlarının yargı mercileri tarafından verilen kararlara karşı temyiz mercii olduğu gibi, sözleşmeden veya haksız fiillerden doğan ihtilaflarda da birinci derece yargı mercii görevi yapabilmektedir. Muhakemede başvuru usul, genel itibariyle Tahkim usulüdür¹⁰. Yine birçok Ulusal ve Uluslararası Federasyon, ihtilaf CAS'a taşınmadan önce Tahkim yöntemi ile ihtilafı kendi içinde çözme yoluna git-

mekte ve kendi tahkim organlarını meydana getirmektedir.

3. TÜRK FUTBOL YARGILAMA HUKUKU

Ülkemizdeki kabul edilmiş sistem itibariyle, “spor yargılaması” yapabilecek ihtisas mahkemeleri niteliğinde merciler bulunmamaktadır. Türkiye’de Futbol yargılaması yapma yetkisi, 3813 sayılı yasa ile kurulmuş TFF “Merkez Teşkilatı” içinde yer alan Yönetim Kuruluna (md.10/1) ve Tahkim Kurulu’na (md.13, 14) aittir.

3813 sayılı yasanın 10.maddesinin 1. bendinde, “*Kıullüpler, futbolcular, teknik yönetici ve öğreticiler, hakemler, müsabaka görevlileri ile futbol alanında görevli diğer ilgililerin başvurularını karara bağlamak*” yetkisi yönetim kuruluna bırakılmıştır¹¹. Böylece, maddede sayılan taraflar arasında çıkacak herhangi bir ihtilafın ilk derece yargılama mercii olarak Yönetim Kuruluna gitmesi zorunludur. Bir anlamda ilk derece yargı mercii olarak görev yapan Yönetim Kurulu’nun vermiş olduğu kararlar kesin değildir. Yönetim Kurulu tarafından verilecek kararlara karşı Tahkim Kurulu nezdinde itiraz imkanı bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere, 3813 sayılı yasa futbol yargılaması yapma yetkilerini, FIFA ve UEFA kuralları

(9) Önen, Ergun., (1979) *Medeni Yargılama Hukuku*, Ankara, s.349 ; Kuru, Baki., (2002) *Medeni Usuk Hukuku Ders Kitabı*, 14.bası, Ankara, s. 931

(10) Erkiner, Kısmet., (2006) *Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi CAS*, İstanbul, Nobel Yayınevi, s:6

(11) Ayrıca bknz. *Türkiye Futbol Federasyonu Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Ana Statü*, md.46 R.G.27/06/2000, S.24092

çerçevesinde paralellikler de kurarak, bağımsız mahkemelerin tekelinden çıkartmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, ortaya çıkan ihtilafların ilk olarak yönetim kuruluna götürülmesinin zorunlu olmasıdır. Asli görevi Türkiye’de futbolun düzenlenmesi, denetlenmesi ve en etkin şekilde yönetilmesi noktasında icrai bir faaliyet göstermek olan yönetim kurulunun, yargı yetkileri ile donatılmış olması, futbol hukukunun klasik hukuk kuralları sınırlarının dışına çıktığı en önemli noktalardan birisidir.

Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere Yönetim Kurulu tarafında verilen karar kesin nitelikte olmayıp, bu kararlara Tahkim Kurulu nezdinde itiraz imkanı bulunmaktadır. Uygulamada, Yönetim Kurulu tarafından verilmiş kararların neredeyse tamamı Tahkim Kurulu nezdinde itiraza maruz kalmakta ve nihai kararlar bu kurul tarafından verilmektedir.

Bilindiği üzere Türk hukukunda iki türlü tahkim bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, yukarıda belirtildiği şekilde tarafların anlaşarak ihtilaflarını çözüme kavuşturmak amacıyla başvurulmuş ihtiyari tahkimdir. İkincisi ise, tarafların iradesine bakılmaksızın, doğrudan bir kanun hükmüne dayanarak, tarafların başvurmak zorunda olduğu **mecburi (zorunlu)** tahkimdir. Ülkemizde futbol yargılaması bakımından kabul edilen sistem

mecburi tahkim müessesesi üzerine kurulduğu için incelememizi bunun üzerinden yapacağız.

3.1.Mecburi Tahkim Mercii Olarak Tahkim Kurulu

Mecburi tahkim sisteminin birçok ülkede uygulanmasının en temel sebebi, bu sistemin FIFA tarafından zorunlu kılınmasıdır. FIFA statüsününün 62.maddesinin 2.fıkrasında, “*Aksi FIFA regülasyonlarında belirtilmediği sürece adli mahkemelere başvurulması yasaklanmıştır*”¹² denilmektedir. Statülerle getirilmiş bu kısıtlama, bütün üye federasyonları ve diğer futbol hukuku sùjelerini bağlar niteliktedir.

Ülkemizde FIFA kurallarının yansıması olarak, futbol yargılama hukukunda mecburi tahkim kaynağını, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun¹³ dan almaktadır. 3813 sayılı yasanın 13.maddesinde Tahkim Kurulunun ne şekilde teşekkül edeceği ve 14.maddesinde de kurulunun görev sınırları çok açık bir şekilde belirtilmiştir. 14. maddeye göre tahkim kurulu, “*Federasyon ile klüpler; Federasyon ile hakemler, Federasyon ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler; klüpler ile teknik direktör, antrenör, oyuncu temsilcisi ve masörler; klüpler ile oyuncular; klüpler ile klüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Yönetim Kurulunca verilecek ka-*

(12) FIFA Statutes, www.fifa.com

(13) R.G. 03/07/1992, S. 21273

rarlar ile disiplin kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar". Bu doğrultuda Tahkim Kurulunun iki temel görevinden bahsedilebilecektir. 1) Yönetim Kurulunun yasada sayılanlar arasındaki ihtilaflara ilişkin verdiği kararlara karşı ilgili tarafın yapacağı itirazları karara bağlamak 2) TFF disiplin kurulunun verdiği kararlara karşı ilgililerin yapacağı itirazları karara bağlamak.

TFF Tahkim Kurulu Talimatı hükümleri çerçevesinde yönetim kurulu tarafından verilecek kararlara karşı tahkim kurulu nezdinde 7 gün içinde itiraz mümkündür¹⁴. Tahkim Kurulu kararları kesin olup hiçbir adli veya idari makama başvurma imkanı bulunmamaktadır (md.13)¹⁵. Her ne kadar Tahkim Kurulu kararlarına karşı herhangi bir temyiz veya karar düzeltme imkanı bulunmasa da, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda (HUMK) yer alan yargılamanın yenilenmesine, tavzihe ve maddi hataların düzeltilmesine ilişkin hükümler saklıdır¹⁶.

Ancak hemen belirtmek gerekir ki, inceleme konumuzu oluşturan Tahkim Kurulu kararları incelenirken, söz konusu kararların içeriği bakımından bir ayırımı gidilecektir. Tahkim Kurulu kararlarını nitelikleri itibariyle iki temel başlık al-

tında toplamak mümkündür. Bunlardan birincisi Tahkim Kurulu tarafından verilmiş sportif tabiatı olan kararlardır. Sportif tabiatlı kararlar genellikle futbol müsabaka talimatlarında öngörülen hükümlere aykırı hareketler, disiplin suçları ve benzeri fiillere yönelik olup, mali nitelikli kararların dışında kalan kararlardır. İkinci başlıkta ise, Tahkim Kurulu tarafından verilmiş mali nitelikli kararlar yer alır. Futbolcular, teknik direktörler, kulüpler veya yasada belirtilen diğer futbol süljeleri hakkında, onlara mali yükümlülükler yükleyen ve bunlar arasında ortaya çıkan ihtilafların çözümüne yönelik kararlar bu türdendir.

İnceleme konumuz yukarıda belirtilen ikinci türden kararlar olmakla birlikte mali nitelikteki kararlar bakımından da bir ayırımı gitmek gerekmektedir. Uygulamada mali nitelikli ihtilaflar, çoğunlukla kulüpler, futbolcular, teknik direktörler ve diğer süljeler arasında meydana gelen sözleşmesel ihtilaflardan oluşmaktadır. TFF mevzuatı uygulamanın bir düzen içinde seyretmesi ve etkin denetlenmesi amacıyla futbolcular ile kulüpler arasında yapılan sözleşmelerin tek tip olması gerektiğini öngörmektedir (Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı md.17/1.).

(14) R.G. 04/09/2005, S. 25926

(15) TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesin olduğuna dair verilmiş Yüksek Mahkeme kararları için bkz. Kadirbeyoğlu, İbrahim., (1996) Futbol Hukuk Tahkim Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları, İstanbul, s.47-48

(16) Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı md.14

Bu düzenleme karşısında futbolcu transfer sözleşmeleri TFF tarafından belirlenen standartlara uygun şekilde hazırlanıp taraflar arasında imzalanmalıdır. Bunun dışında taraflar arasında özel bir sözleşme yapılmamasını öngören hiçbir düzenleme bulunmamakla birlikte, uygulamada tek tip sözleşmeye aykırı olmamak kaydıyla özel sözleşmelerin yapılabileceğine yönelik örneklerin varlığı görülmektedir¹⁷.

Bu çalışmamızda inceleyeceğimiz Tahkim Kurulu kararları ise, TFF'nin taraf olmadığı mali nitelikte ve tek tip sözleşmeden kaynaklanan ihtilafların çözümüne yönelik olarak verilen kararlardır. Dolayısıyla, çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde Tahkim Kurulu kararlarından bahsedildiğinde belirtilen türden kararların anlaşılması gerekmektedir.

Ayrıca belirtmek gerekli ki, 3813 sayılı kanun hükümleri çerçevesinde kurulmuş Tahkim Kurulu'nun yanı sıra, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında ka-

nuna göre kurulmuş ayrı bir tahkim kurulu bulunmaktadır. Gerek hukuki statüsü, gerekse de üyelerinin atanması ve görev alanları bakımından bu iki kurum arasında büyük farklar bulunmaktadır. 3289 sayılı kanunla kurulmuş olan Ek 9.maddesine istinaden kurulan tahkim kurulu, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı federasyonları içine alacak şekilde yargılama yetkilerine sahip olup, TFF ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, aşağıda yapılacak değerlendirmelerin, 3289 sayılı kanunla kurulmuş olan tahkim kuruluna teşmili yönünde yapılacak muhtemel bir yorumun okuyucuları hataya düşüreceği endişesi ile uyarılmakta fayda görmekteyim.

4. TAHKİM KURULU KARARLARININ HUKUKİ NİTELİĞİ VE İCRA YOLLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Genel Olarak

Futbol sporunun örgütlenişi ve işleyişinin belirli bir düzen ve sürat

(17) Yargıtay 13. Hukuk Dairesi tarafından verilen bir kararda, aşağıda belirtilen gerekçelerle, tek tip sözleşmelere aykırı olmayacak şekilde özel sözleşmelerin yapılabileceğini belirtmiştir. "Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki 3813 sayılı Kanunun hükümlerine göre davacı futbolcu ile davalı spor klübü arasında tek tip sözleşme yapılması zorunludur. Taraflar kanun, ana statü ve talimatlar ile tek tip sözleşmedeki şartlara aykırı olmayan özel şartları bu tek tip sözleşmeye koyabilirler. Yine kanun, ana statü ve talimatlar ile tek tip sözleşmedeki şartlara aykırı olmayan ayrı bir sözleşme dahi düzenleyebilirler. Tek tip sözleşmeden doğan ihtilafları çözüme görevi Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'na aittir. Bu kurulun kararlarına karşı tahkim kuruluna başvurulabilir. Tek tip sözleşme dışında düzenlenen sözleşme Futbol Federasyonu'na karşı hüküm ifade etmez ise de, bu tür sözleşmelerin yapılamayacağına dair kanun ve talimatlarda bir hüküm de yoktur. Tek tip sözleşme dışında yapılan ek sözleşme ile taraflarca kararlaştırılan özel şartların tek tip sözleşmeye konmamış olması kararlaştırılan bu şartların hükümsüz olduğunu göstermez. Davacı alacağı dayanağının tek tip sözleşme dışında düzenlenen 31.8.2010 tarihine kadar geçerli olan özel ek sözleşme olduğunu bildirdiğine göre, bu sözleşmeden doğan uyumsuzlukları çözüme görevi Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'na değil, adli yargı yerine aittir. Y. 13.HD., T.13.04.2004, E.2003/16256, K. 2004/5446.. Aynı doğrultuda başka bir karar için bknz. Y. 13.HD., T.03.03.2005, E.2004/14650, K.2005/3214.

içinde işlemesi amacıyla ihdas edilmiş ve bilinen yargılama organlarından farklı bir yapıya sahip futbol yargılama organlarından yukarıda kısaca bahsettik. Asıl konumuza ulaşmak için giden yolda en can alıcı noktalardan birisi, sözü geçen futbol yargılama organları, özellikle tahkim kurulu, tarafından verilen kararların hukuki niteliğinin tespit edilmesi konusudur.

Bilindiği üzere, Türk pozitif hukukunda bağımsız yargılama yapan mahkemeler tarafından verilen kararlar, bir "mahkeme kararı" niteliğine haizdir. Bu kararlar, tarafları ve gerektiği taktirde diğer bütün ilgileri bağlar niteliktedir. HUMK'da kabul edilen tahkim sisteminin oluşumu ve işleyişi ele alındığında görülecektir ki; tahkim mahkemesi tarafından usulüne uygun olarak verilen kararların, devlet mahkemeleri tarafından verilen kararlardan hukuki alanda doğurduğu neticeler bakımından herhangi bir farkı yoktur.

Genelde tahkim kurulları ilk derece mahkemesi görevi yapar ve bunlar tarafından verilen kararlara genellikle başka bir mercii önünde itiraz veya temyiz imkanını tanımır. HUMK tarafından tahkime ilişkin kabul edilen sistemde bu paraleldedir. Oysa ki tahkim kurulu bakımından böyle bir sistem öngörülmemiştir¹⁸. Tahkim Kurulu daha çok bir üst derece mahkemesi gibi çalışmakta ve verdiği kararlar için

başkaca yargı denetimi yapılamamaktadır.

Bilindiği üzere, İİK'e göre icra yolları iki temel başlık altında incelenmektedir. Bunlardan ilki, alacağı bir mahkeme kararı (ilam) ile hüküm altına alınmış olan veya elinde ilam niteliğini haiz belgeleri bulunduran kişilere tanınmış ilamlı icra yoludur. Bunun dışında ikinci olarak kanun, yalnız para ve teminat alacakları bakımından ilamsız icra yolunu düzenlemiştir. Bu icra yolunda alacaklı, alacağını tahsil etmek amacıyla bir mahkemeye başvurmaksızın, doğrudan İcra Dairesine yapacağı başvuru ile alacağını tahsil etme yoluna gitmektedir¹⁹.

4.2.İlamlı İcra Yolu Hakkında Genel Bilgi

Usulüne uygun olarak verilmiş ve kesinleşmiş mahkeme kararları, İİK'da belirtilen ilamların icrasına ilişkin hükümler çerçevesinde icra edilebilmektedir. Mahkeme tarafından yapılan yargılama sonunda verilen kararı içeren ve mühürlü olarak iki taraftan herbirine verilen belgeye hukukumuzda **ilam** denilmektedir (HUMK md.392). Hangi mercilerin verdiği kararların ilam olduğunu anlamak için, tanımda geçen mahkeme kelimesine açıklık getirmek gerekmektedir.

Buna göre, öncelikle hukuk (sulh hukuk, asliye hukuk, asliye ticaret, aile, tüketici ve fikri ve sınai haklar hukuk mahkemeleri) mah-

(18) Genç, Durmuş.A., (1998) Spor Hukuku Ders Kitabı, İstanbul, s.182

(19) Kuru, Baki, (2004) İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 17.Baskı, Ankara, s.35

kemelerinden alınmış kararlar ilamdır. Bunların yanında, ceza mahkemeleri tarafından verilmiş tazminat veya yargılama giderlerine ilişkin kararlar da ilam tanımı içinde yer almakta ve ilamlı icra hükümleri çerçevesinde icra edilebilmektedir²⁰.

Yukarıda sayılanların dışında, bazı belgeler İİK'da ilam niteliğinde kabul edilmiş ve bu belgelerle ilamlı icra yoluna başvurabilme imkanı getirilmiştir. Ayrıca bazı özel kanunlarda da ilam niteliğine haiz belgeler açıkça belirtilmiştir.

İİK md.38'de belirtilen ilam niteliğine haiz belgeler şunlardır:

a) Mahkeme huzurunda yapılan sulhler.

b) Mahkeme huzurunda yapılan kabuller ve tartışmalı olmakla birlikte feragatler²¹.

c) Kayıtsız şartsız para borcu ikrarını havi noter senetleri.

d) Temyiz kefaletnameleri.

e) İcra dairesindeki kefaletnameler.

Yukarıda belirtildiği gibi ilam niteliğine haiz belgeler ayrıca özel kanun hükümlerinde düzenlenmiştir. Bunlara da örnek olarak aşağıda belirtilen belgeler gösterilebilir :

a) Avukatlar hakkında verilen “*para cezasına*” ve giderlere ilişkin kararlar ile avukatlar tarafından

düzenlenen “uzlaşma tutanakları” (1136 sk.md.35a, 86,162)

b) Çiftiçi Mallarının Korunması Hakkındaki Yasa gereğince koruma ve ihtiyar meclislerinin “kesinleşmiş tazmin kararları” (4081 sk.md.10)

c) Tahkim yasası gereğince, hakemler tarafından verilen kararlar (3533 sk.md.7)²²

Bu örnekleri çoğaltmak ve birçok kanunda çeşitli belgelere ilam niteliğinin tanındığına rastlamak mümkündür. Öyleyse, ilamlı icraya başvurabilmek için alacaklının elinde kural olarak yukarıda belirtilen şekilde bir ilam veya ilam niteliğine haiz belgelerden birinin bulunması gerekir. Ayrıca, bazı özel yasalarda belirli tür alacakların tahsili için “*ayrıca bir mahkeme kararına gerek olmadığı*” öngörülmüş olabilir. Bu durumlarda da ilamların icrasına ilişkin yola başvurmak mümkündür²³.

Buraya kadar yapılan açıklamalarda anlaşılmaktadır ki, alacaklının ilamlı icra yoluna başvurabilmesi için yukarıda belirtilen mahkemelerden herhangi birinden alınmış ilama veya İİK md. 38 hükümlerinde belirtilmiş olan ilam niteliğine haiz belgelerden birine sahip olması gerekir. Alacaklının elinde bu türden bir belge yok ise ilamlı icra yoluna başvurulamaz.

(20) Kuru, Baki, a.g.e., s.428-429

(21) Kuru, Baki, a.g.e., s.429

(22) Uyar, Talih, *İlam Niteliğindeki Belgeler*, s.11 < <http://www.talihuyar.com>>, (Erişim Tarihi: 18.06.2006)

(23) Belirtilen kanun hükümleri şunlardır: İİK.md.15/I, 24/IV, 25/II, 30/II, 40/II, 94/V, 118/II ve 133/II

4.3. Tahkim Kurulu Kararlarının İlamlı İcra Yolu Kapsamında Değerlendirilmesi

Yukarıda verilen genel bilgiler incelendiğinde görülecektir ki, Tahkim Kurulu 3813 sayılı yasa hükümleri ve ilgili talimatlar çerçevesinde futbol yargılaması yapma yetkisine sahip bir yargı merciidir.

Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesinliği ve başka hiçbir mercii önünde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı hususlarında kanunun açık hükmü ile teminat altına alınmıştır. (Türk iç hukukunda)

İİK kapsamında Tahkim Kurulu kararlarının ne şekilde icra edilebileceğini tespit etmek için adı geçen kurul kararlarının İİK kapsamındaki icra yollarından hangisinin unsurlarını taşıdığına tespit edilmesi gerekmektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki bu konuda, İİK'da halihazırda herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Aynı şekilde, 3813 sayılı kanunun hükümleri incelendiğinde de aynı sonuca varılmaktadır. Kanımca bu noktada 3813 sayılı kanunda ve İİK'da bir boşluk bulunmaktadır. İhtiyari tahkim uygulamasında ise böyle bir sorun söz konusu değildir. Kanun koyucu, HUMK'un 536.maddesinde bu konuyu düzenlemiştir. Buna göre, ihtiyari tahkim uygulamasında hakemler tarafından verilen kararlar, temyiz müddetinin geçmesi üzerine hakim tarafından onaylanarak ade-

ta bir mahkeme tarafından verilmiş karar haline gelmektedir. Dolayısıyla, İİK'da belirtilen ilamlı icra yoluna başvurmak suretiyle alacaklı, hakkını icra kanalı ile arama imkânına sahip olmaktadır.

Tahkim Kurulu kararlarının hangi yolla icra edilebileceği noktasında ortaya çıkan kanun boşluğunun, ne şekilde doldurulabileceği sorusu önemle üzerinde durulması gereken bir husustur. Kanımca bu noktada farklı görüşler ortaya konulabilecektir.

Bilindiği üzere HUMK 516 ve devamı maddelerinde tahkim usulüne ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu hükümler yukarıda kısaca açıklanan ihtiyari tahkime ilişkin hükümler olup, mecburi tahkime ilişkin özel kanun hükümlerinde açıklık bulunmayan (önleyici bir hüküm bulunmadığı) hallerde, mecburi tahkime de kıyasen uygulanabilecektir²⁴.

Uyuşmazlık Mahkemesi, bu konuda "TFF tahkim kurulunun Ana Statününün 10.maddesi hükümleri çerçevesinde çalışmalarını Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yaptığından bahisle, kurulun vermiş olduğu kararlara karşı başvuranlarında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun "Tahkim" başlıklı Sekizinci Babındaki 516.-536. maddeleri hükümlerine tabi olması, dolayısıyla bu kararların incelenmesinin adli yerlerin görevine girilmesi gerektiği"²⁵ yönünde hüküm

(24) Kuru, Baki, a.g.e., s.933

(25) Uyuşmazlık Mahkemesi, 21.05.1990, E.1990/12, K.1990/12.

tesis etmiştir. Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından verilen bu kararda HUMK hükümleri kıyasen uygulanmak suretiyle, tahkim kurulu kararlarının, ihtiyari tahkime ilişkin hükümlere tabi olacağı belirtilmiştir. Böyle bir yorum karşısında varılabilecek en doğal sonuç, tahkim kurulu kararlarının HUMK'da belirtilen şartlar yerine getirildiği takdirde, adeta ihtiyari bir tahkim heyeti tarafından verilmiş karar gibi, icra kabiliyetine haiz olacaktır. Daha doğru bir deyişle, Tahkim Kurulu kararları bu yorum neticesinde ilam gibi icra edilebilecek hale gelebilmektedir.

Söz konusu görüş uzun bir süre Yargıtay uygulamasında kabul görmemiştir. Yüksek Mahkeme muhtelif kararlarında, tahkim kurulu kararlarının hiçbir şekilde ilam

ve ilam niteliğine haiz belgelerden olmadığını açıkça belirtmiştir²⁶.

Ancak, yakın zamanda Yargıtay tarafından verilen kararda, Uyuşmazlık Mahkemesinin ilgili kararına da atıf yapılarak, tahkim kurulu kararlarının HUMK md.516-536 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir²⁷.

Yüksek Mahkeme “... Kaldı ki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2004/14-722 E, 2004/707 K sayılı ve 15.12.2004 tarihli kararında belirtildiği gibi, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararı icra dairelerinde infaz edilecek bir ilam niteliğinde de değildir. **Hakem kurulu kararlarının infazı mümkün ilam niteliğini kazanabilmesi HUMK 536. maddesine göre işlem yapılması ile kabildir**²⁸” şeklinde hüküm tesis ederek, konuya açıklık getirmeye çalışmıştır.

(26) İnceleme konumuz ile ilgili olarak verilmiş bir Yüksek Mahkeme kararında da yukarıda belirtilen görüşler benimsenmiştir. Bu davada, davacı tahkim kurulu tarafından verilen para cezası üzerine ilamsız icra yoluna başvurarak alacağını tahsil yoluna gitmiştir. Ancak, davalı takibe, söz konusu tahkim kurulu kararının bir ilam niteliğinde olduğu ve ilamlı icra yoluna başvurmak suretiyle icra edilmesi gerektiği gerekçesi ile itiraz etmiştir. Bunun üzerine alacaklı itirazın iptali davası açmış ve bu dava kabul edilerek davalı taraf % 40 oranında icra inkar tazminatına mahkum edilmiştir. Yerel mahkeme tarafından verilen kararın temyiz edilmesi üzerine özel daire tarafından söz konusu karar “davaconun elinde ilam niteliğinde bir belge olduğu, bu belgeye sahip olmasına rağmen ilamların icrası yoluna gitmeyerek davalıdan icra inkar tazminatı almak amacıyla ilamsız icra yoluna gittiği ve dolayısıyla kötü niyetli olduğu” gerekçeleriyle bozulmuştur. Ancak belirtmek gerekir ki, özel dairesinin tahkim kurulu kararlarının hangi kriterlere göre ilam niteliğinde olduğunu belirten hiçbir tatmin edici gerekçe kararda yer almamaktadır. Özel dairesinin bozma kararı üzerine yapılan yargılama sonucunda yerel mahkeme kararında direnmiştir. Bu sürecin sonunda olay Yargıtay Hukuk Genel Kurulu önüne gelmiştir. Bunun üzerine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu aşağıdaki gerekçelerle kararını vermiştir:

“...Gerek anılan Kanun ve gerekse taraflar arasındaki sözleşmenin ilgili hükümleri uyarınca, davalı hakkında davacı tarafından uygulanan para cezasının onanmasına ilişkin, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun 10.06.1999 günlü kararının kesin nitelikte olduğu açıktır.

Hemen belirtilmelidir ki, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarının, ilgili Kanundan ve taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan kesinliği, sadece, bu kararların, başka hiçbir mercii nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamında olup, Yerel Mahkemenin ve Özel Dairesinin kabullerinin tersine, bu kesinlik, anılan kararlara ilam hükmünde belge niteliği kazandırmaz.” Açıklanan bu yasal duruma göre, uyuşmazlığa konu para cezasının onanmasına ilişkin Tahkim Kurulu Kararının ilam hükmünde bir belge niteliği taşımadığı açıktır. Y.H.G.K. 15.12.2004, E.2004/13-722, K.2004/707.

(28) Kararın detayları için bkz. Y.13.H.D., E. 2006/3275, K.2006/8056. (Yayımlanmamıştır.)

Her ne kadar HUMK hükümlerinin 3813 sayılı kanun karşısında genel nitelikte olduğu ve ihtiyari tahkime ilişkin hükümlerin, zorunlu tahkim kuralları çerçevesinde kıyasen uygulanabileceği düşünülsede, kanımca 3813 Sayılı Kanun hükümleri böyle bir yorum yapmaya engel teşkil edecek niteliktedir. Dolayısıyla Yargıtay ve Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından bu yönde ileri sürülen görüşler isabetli değildir.

Şöyle ki, futbola yönelik ihtilafların daha hızlı ve kesin çözümü bakımından öngörülmüş olan zorunlu tahkim müessesesine ilişkin hükümler, 3813 Sayılı Kanun ve ilgili talimatlarda gayet açık bir şekilde düzenlenmiştir. 3813 Sayılı Kanun tahkim kurulu talimatının 14.maddesinde söz konusu kurul kararlarının kesin olduğu; **hiçbir adli veya idari makamın onayına** tabi olmadığı gibi; **hiçbir idari ve yargısal mercie kararları hakkında başvuru yapılmasının söz konusu olmadığı** belirtilmiştir. Bu durum karşısında, HUMK hükümlerinin kıyas yoluyla uygulanması suretiyle Tahkim Kurulu kararlarının ilamlı icra hükümleri çerçevesinde icra edilebilmesinin önünü açmak ve aynı doğrultuda HUMK 516-536 arasındaki hükümlere tabi kılmak mümkün değildir. Kanaatimce kanun koyucu, 3813 sayılı kanun 14.maddesi yer alan Tahkim Kurulu kararlarının “hiçbir idari ve yargısal mercie kararları hakkında başvuru yapılmasının söz konusu olmadığı” yönündeki ifade ile kıyas yolunu kapa-

tarak aksi yöndeki iradesini ortaya koymuştur.

Zaten mevcut durumda böyle bir yorumun yapılması, Tahkim Kurulunun, kuruluş ve işleyişi bakımından öngörülmüş olan atipik tabiatına tamamen aykırılık teşkil edecektir ki, kanaatimce böyle bir düşünce kabul edilemez. Aksi takdirde mevcut sistem temellerinde sarsılarak, FIFA ve UEFA tarafından getirilen ve sportif ihtilafların devlet mahkemelerinde görülmesini yasaklayan hükümlere aykırılık ortaya çıkacaktır.

Ancak belirtmek gerekir ki, ihtiyari tahkimde böyle bir düzenlemeye giden kanun koyucunun, yapısı itibariyle atipik olan ve icra uygulaması bakımından birçok soruna gebe olan tahkim kurulu kararları hakkında açık bir düzenlemeye gitmeyerek, uygulamayı muallakta bırakması, anlaşılammaktadır. Yukarıda belirtildiği üzere, 3533 sayılı Mecburi Tahkim Kanununa göre hakemler tarafından verilen kararların ilam niteliğinde olduğu ve İİK’da belirtilen ilamlı icra hükümlerinin uygulanacağı açıkça belirtilmiştir. Mecburi tahkim kanununu kapsamında ortada böyle bir düzenleme var iken, Tahkim Kurulu kararlarının neden bu kapsamda yer almadığı sorusu ise kanaatimce yanıtlanması gereken önemli bir soruyu ortaya çıkarmaktadır.

4.4.İlamsız İcra Yolu Hakkında Genel Bilgi

İlamsız icra yolu, İİK’da md.42 vd. belirtilen sadece para ve temi-

nat alacaklarına ilişkin olarak, alacaklının alacağını daha hızlı tahsil etmesi için, mahkemeye başvurmadan doğrudan icra dairesine giderek başlatılabildiği cebri icra prosedürüne verilen addır²⁹ .

Bilindiği üzere, alacaklının ilamsız icra yoluna başvurabilmesi için elinde ilam niteliğinde bir belgenin olması veya alacağını belgeyen bir senedin olması şart değildir. Alacağı hakkında bir belgeye sahip olmayan bir kişide ilamsız icra yoluna başvurma hakkına sahiptir. Ancak alacaklının bu takipte başarılı olabilmesi için, borçlunun söz konusu takibe itiraz etmemiş olması gerekmektedir.

Eğer borçlu, kendisine tebliğ edilen ödeme emrine belirlenen süreler içinde itiraz ederse alacaklının yaptığı takip duracaktır (İİK. md.62). Bunun üzerine alacaklı iki yol izleyebilir. Bunlardan birincisi, icra mahkemesinde itirazın kaldırılması yoludur. Diğeri ise doğrudan asliye hukuk mahkemelerinden itirazın iptalinin istenmesidir.

4.5. Tahkim Kurulu Kararlarının İlamsız İcra Yolu Kapsamında Değerlendirilmesi

Kanaatimizce, Tahkim Kurulu kararlarının ilamsız icra yolu kullanılarak icra edilmesi ve alacaklının alacağına kavuşması karşısında herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır. İlamsız icra yoluna

başvurabilmek için, yukarıda açıklandığı üzere, alacaklının alacağını belgeler nitelikte bir senede sahip olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Hal böyle iken, alacağı Tahkim Kurulu kararı ile hüküm altına alınmış veya onaylanmış bir kişi, ilamsız icra yoluna evleviyetle başvurabilmelidir.

Ancak, buraya kadar yapılan açıklamalardan, Tahkim Kurulu kararlarının ilamsız icra yolu kullanılarak icra edilebilmesi noktasında bir sorun ile karşılaşılacağı düşünülebilir. Ne var ki, takibin ilerleyen aşamalarında bazı sorunların çıkması muhtemeldir. Daha doğru bir deyişle, Tahkim Kurulu kararlarının oturduğu hukuki zeminin pek de sağlam olmaması sebebiyle, borçlu tarafından alacağına ilişkin yapılacak olan muhtemel itirazların kaldırılması çeşitli sorunlara yol açabilecektir.

Tahkim Kurulu kararına dayanarak yapılacak bir ilamsız icra takibinde, acaba alacaklının bu itirazı hükümden düşürmek için önünde ne gibi yollar vardır ? İlk yol, yukarıda belirtildiği gibi “itirazın kaldırılması” yoludur. Ancak, alacaklının böyle bir talepte bulunabilmesi için alacağını, İİK md. 68/I'deki belgelerle dayandırması gerekmektedir³⁰ .

Kanunda belirtilen bu belgeler incelendiğinde görülecektir ki, Tahkim Kurulu kararları bunların içinde açıkça yer almamaktadır. An-

(29) Pekcanitez, Hakan., Atalay, Oğuz., Özkes, Muhammed., (2004) *İcra ve İflas Hukuku-Temel Bilgiler*, Turhan Kitabevi, Ankara, s.6; Kuru, Baki., a.g.e. , s. 117

(30) İİK md. 68'de belirtilen belgeler şunlardır: İmzası ikrar edilmiş adi senet, İmzası noterlikçe onaylı senet, Resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgeler, Kredi kurumları ile ilgili belgeler, İhtiyar heyeti tarafından onaylı senetler.

cak, kanaatimce bu kararların, İİK md.68, I de sözü edilen “Resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgelerden” sayılması mümkündür. Resmi dairelerin veya yetkili makamların düzenledikleri bir belgenin, itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte bir belge olduğu, ekseriya özel bir kanun hükmü ile kabul edilmiştir. Ancak, açık bir kanun hükmü bulunmayan noktalarda resmi dairelerin veya yetkili makamların düzenledikleri belgelerin itirazın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte sayılabilmesi için, bu belgelerin belirli bir para borcunu kayıtsız şartsız ödemek zorunda olduğunu göstermeleri gerekir³¹.

Tahkim Kurulu da yetkilerini kanundan alan TFF kapsamında yargılama yetkilerine haiz bir yapıdır. Verdiği kararlar kesin ve icra edilebilir niteliktedir. Dolayısıyla, vereceği kararların resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgelerden sayılmasında bir sakınca bulunmayacağı kanaatindeyim. Tahkim Kurulu tarafından mali nitelikteki ihtilaflara ilişkin verilen kararlarında bu doğrultuda belirli bir paranın ödenmesine yönelik karar vermeye yetkili bir makam niteliğinde olması bu görüşü destekler niteliktedir.

5. SONUÇ

Mevcut kanun hükümleri ışığında kanımca Tahkim Kurulu kararlarının ilamlı icra hükümlerine göre icra edilebilmesi hukuken olanaksızdır. Yargıtay’ın bu yöndeki görüşüne katılmamız mümkün değildir. Böyle bir yorum yapıp, HUMK’da ihtiyari tahkime ilişkin hükümleri kıyasen uygulayarak Tahkim Kurulu kararlarının bir üst merci denetimine tabi tutulması ve vermiş olduğu kararların belirli şartlar yerine getirildiği taktirde ilam niteliğine haiz olacağından bahsedilmesi, söz konusu kurul tarafından verilen kararların başka hiçbir merci tarafından incelenmeyeceği yönündeki temel ilkeyi alt üst eder ki, böyle bir düşünce 3813 Sayılı Kanunda öngörülen sistemin tabiatına aykırıdır. Mevcut durum karşısında, Tahkim Kurulu tarafından mali nitelikte ve tek tip sözleşmelere yönelik ihtilaflarda verilmiş kararların icrası ancak ilamsız icra yolu kullanılarak yerine getirilebilir.

Sonuç olarak belirtmek gerekir ki, Futbol yargılama hukukunun temel kurumu olan tahkim kurulunun verdiği kararların icra edilebilmesi bir hayli zor şartlar altında gerçekleşmektedir. Federasyonun ve dolayısıyla Tahkim Kurulu’nun atipik yapısı ve işleyişi bakımından mevcut cebri icra

(31) Kuru, Baki., *İcra İflas Hukuku El Kitabı*, (2004) Türkmen Yayınevi, s.247-248

hukukumuzda bir takım düzenleme eksiklikleri bulunmaktadır. Söz konusu kararlar çok sınırlı bir alan içerisinde icra edilebilmekte ve bu durum uygulamada çok sıkıntı yaratmaktadır.

Uygulamada yer alan sorunları gidermek amacıyla yapılması gereken, 3813 Sayılı Yasa'da gerekli değişiklikler yapılarak, Tahkim Kurulu kararlarına ilam niteliğinin tanınmasıdır. Kanundan kaynaklanan yetkilerini kullanarak yargılama yapan böyle bir merciin kararlarının hukuki niteliğinin boşlukta bırakılması doğru değildir. Bu düzenleme yapıldığı takdirde uygulamada ortaya çıkan karışıklıklar kânimca giderilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- **Akşar, Tuğrul / Merih, Kutluğ:** Futbol Ekonomisi, İstanbul, Literatür Yayınevi, 2006
- **Erkiner, Kısmet:** Uluslararası Tahkim Mahkemesi, CAS, İstanbul, Nobel Yayınevi, 2006
- **Ertaş, Şeref:** Spor Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2005
- **Gardiner, Simon:** Sports Law, London, 2001
- **Genç, Durmuş Ali:** Spor Hukuku Ders Kitabı, İstanbul, 1998
- **Kadirbeyoğlu, İbrahim:** Futbol Hukuku Tahkim Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları, İstanbul, 1996
- **Kuru, Baki:** İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 17.Bası, Ankara, 2004
- **Kuru, Baki:** Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 14.Bası, Ankara, 2002
- **Kuru, Baki:** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara, 2004
- **Oğuzman, Kemal / Barlas, Nami:** Medeni Hukuk, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2000
- **Özbek, Mustafa:** Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ankara, Yaklaşım Yayınları, 2004
- **Önen, Ergun:** Medeni Yargılama Hukuku, Ankara, 1979
- **Pekcanitez, Hakan / Atalay, Oğuz / Özkes Muhammet:** İcra ve İflas Hukuku- Temel Bilgiler, Ankara, Turhan Kitabevi, 2004
- **Yılmaz, Ejder:** Hukuk Sözlüğü, Ankara, 1986

MAKALELER

- **Uyar, Talih:** İlam Niteliğindeki Belgeler, (Çevrimiçi) <http://www.talihuyar.com>, Erişim Tarihi, (18.06.2006)

GÜNÜMÜZ SPOR HUKUKUNDA SINAI MÜLKİYETİN YERİ VE ÖNEMİ

Av. İRFAN COŞKUN

*Buz balesi ve akrobaside hareketler önceden tasarlanıp yazıya dö-
külebilir, yani koreografisi yapılabilir ve dolayısıyla hareketler her
temsilde bir öncekinin aynı olarak tekrarlanabilir. Gösteride kaç kez seyre-
dilirse seyredilsin aynı düzen vardır. Futbol ve buz hokeyi ise spontandır,
yani hareketler önceden tasarlanmamıştır; tekrarlanamaz. Onun için bir
futbol maçının nakline ilişkin sorun “eser” bağlamında değildir.*

I. SPORUN ENDÜSTRİYEL GÖRÜNÜMÜ

Eskiden spor, insanların sadece boş zamanlarını değerlendirmek ve eğlenmek amacıyla yaptıkları faaliyetler olarak değerlendirilmiştir. Ancak günümüzde spor bu niteliğini değiştirmiş ve genişletmiştir; amatör spor, yine bu anlamda spor kavramına girmekle birlikte, profesyonel spor ve profesyonel sporculuk kavramları da ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Sporun sadece eğlence ve sağlık nedeniyle değil, başka amaçlarla da yapılmaya başlanması, çağımızda sporun ikinci bir fonksiyonuna daha ağırlık kazandırmıştır; buna “sporun estetik (gösteri) ve ekonomik fonksiyonu” denilmektedir. Seyir (estetik) yönü

yüksek olan spor dalları (futbol gibi) topladığı seyirci kitlesiyle büyük bir ekonomik sektör olmuştur. Bu açıdan spor günümüzde ekonomik bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır.¹

Sporun günümüzde ekonomik bir faaliyet olarak karşımıza çıkmasının bir diğer nedeni ise, “tüketicinin” yerini “tarafatar tüketicinin” almasıdır. Zira yetmişli ve seksenli yılların ortalama seyirci profili yerini artık, yıllık gelirinin belirli bir kısmını “tarafatar tüketici” olarak “bağlılık körlüğü” temelinde, kulübüne harcayan; gelir düzeyi yüksek olanlarının maçları konforlu localarında seyrettikleri, orta gelirliilerinin de ciddi tutarda harcamayla kombine bilet olarak her maça git-

(1) ERTAŞ, Ş. - PETEK, H., Spor Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s.23.

tikleri bir seyirci kitlesine bırakmıştır. Bu bağlamda seyirci müşteriye dönüşürken “klasik tüketici” profiline yerini “tarafatar tüketici” almaktadır. Bütün bu nedenler spor endüstrisini, haksız rekabet nedeniyle gelirlerini daha da artırabilmesi yollarını aramak durumunda bırakmıştır ve endüstriyel niteliğe bürünen sporda klasik gelirlerin yerini, daha farklı nitelikte gelirler almaya başlamıştır. Bundan on beş yıl öncesine kadar bir kulübün en önemli kaynağını sadece maç bileti satışı ve maç günü gelirleri oluştururken; bugün bu gelir kaynağına ilaveten yayın, sponsorluk, reklâm gelirleri gibi ciddi gelir kaynakları da yaratılmıştır.

II. SINAİ MÜLKİYET VE SPOR HUKUKU

A-) Markalaşmak

Zamanla oluşan tüketici davranış kalıbındaki değişme ve talep gelir düzeyinin orta ve üst segmentlere doğru kayıyor olması sporda markalaşmayı da zorunlu hale getirmiştir. Markalaşmanın en büyük etkisi de topladığı seyirci kitlesiyle büyük bir ekonomik sektör olan futbolda ortaya çıkmaktadır. Zira Futbol A.Ş.’nin arz ettiği ürünlerine yönelik talebin oluşturulmasında, diğer endüstriyel sektörlerle kıyaslandığında, “tarafatar tüketiciden dolayı, “bağlılık körlüğü” temelinde elastik olmayan bir talebe sahip olunması; futbol endüstrisini gelir-

lerini daha da artırabilmesi yollarını aramak durumunda bırakmıştır. Ülkemizde ana spor dalının futbol olduğu gerçeğinden hareketle tüm çalışmalar bu spor dalı üzerinde yoğunlaşmıştır.

a-) Markalaşmanın Zorluğu

Markalaşabilmek, Futbol AŞ’nin geleceği ve kalıcılığı için bugün bir zorunluluk olmasına karşın; çok da kolay bir şey değildir. Zira sportif başarılarla bezenmiş, tarihi bir geçmişi olmayan bir futbol kulübünün markalaşabilmesi olanaksızdır. Yeni futbol ekonomisinde, endüstriyel bir ürün olarak marka; o futbol takımının yıllar içinde sahip olduğu olumlu şöhretin, logolu ürünler bazında futbol piyasasında paraya çevrilebildiği maddi bir değeri ifade eder. Markalaşmak ise; o futbol kulübünün futbol endüstrisi içinde kendisine duyulan güveni, sahip olunan yüksek kredibilite ve moraliteye çevirecek, pazardan daha fazla pay alabilmeye olanak sağlayan soyut bir durumdur. Bu doğrultuda marka, bir kulübün arz etmiş olduğu ürünün üzerinde cisimleşen logoyu yani maddi bir unsuru temsil ederken, markalaşmak ise o kulübe duyulan güveni ve temelinde yıllar içerisinde oluşmuş bir saygınlığı temsil eden soyut bir değerdir. Ancak bu soyut değer sayesinde Futbol A.Ş. maddi bir değer üretebilir.²

Günümüzde markalaşmak olgusunu gerçek anlamda yaşayan

(2) Tuğrul Akşar, *Endüstriyel Futbol, Literatür Yayınları, İstanbul, 2005, s.4,5.*

futbol kulüpleri sayılı olup, bu kulüpler, markalarını değişik ek ve şekillerle de tescil ettirerek (marka sayısını artırarak) pazar paylarını genişletmektedir. (Ör:Fenerbahçe³, Genç Fenerbahçeliler⁴, Beşiktaş⁵, BJK Sigorta, Beşiktaş Sigorta⁶, Beşiktaş TV, Galatasaray Store⁷, Galatasaray Spor Kulübü⁸, Konyaspor 1981⁹)

b-) Markaların Fonksiyonları:

Markaların fonksiyonları genel itibariyle üçe ayrılmaktadır¹⁰:

• *Kaynak Fonksiyonu:* Marka bir malın hangi işletme tarafından yapıldığını veya üretildiğini veya piyasaya sürüldüğünü, bir hizmetin hangi işletme tarafından yürütülmesinde olduğunu gösterir. Bir başka deyişle, marka hem mallar açısından hem de işletme sahipleri açısından ayırt edici rol oynar.

• *Garanti Fonksiyonu:* Müşteri bakımından; üretimin kalitesinde, kalitenin devamlılığında ve malların kullanılmasına ilişkin hizmetlerin tamamında bir garantiyi ifade ettiği gibi, işletme sahibi bakımından da malın kalitesini koruduğu sürece müşteri çevresini kaybetmeyeceği hususunda garanti oluşturur.

• *Reklâm Fonksiyonu:* Reklâm (tanıtım) markanın en önemli fonksiyonlarından biridir. Reklâm pazarlamanın en önemli unsuru olduğu ve markasız da reklâm olmayacağı için isabetli marka seçimi ticari hayatta başarılı olabilmenin başlıca sebeplerinden birisidir.

Markaların tüm fonksiyonlarını, sporda ve özellikle futbolun markalaşmasında bulabilmek mümkündür.

Markanın kaynak fonksiyonu sadık bir taraftar kitlesiyle kendisini gösterir. Zira bir takımın diğer takımlardan ayırt edilmesini sağlayan ve takımın bir sembolü olan marka ile takıma olan sadakat daha da pekiştirilmiş ve kalıcı bir hale getirilmiştir. Bir futbol markasının değerini artıran en temel unsur sadık bir taraftar kitlesidir. Sadık bir taraftar kitlesine sahip bir takımın gelirlerinin artması çok daha kolaydır. Dünyanın en değerli spor markası olan New York Yankees en fazla taraftarı olan beyzbol takımıdır.

Futbol açısından önem taşıyan markanın bir diğer fonksiyonu ise; garanti fonksiyonudur. Bir takımın sportif başarısı markalaşma sürecinde çok önemlidir. Ancak marka güçlenip yerleştikten sonra sportif

(3) Marka No: 2005/39922, Tescil Tarihi: 20.09.2005.

(4) Marka No: 2003/36612, Tescil Tarihi: 30.12.2003.

(5) Marka No: 2005/17653, Tescil Tarihi: 06.05.2005, Marka No: 96/008960, Tescil Tarihi: 20.06.1996.

(6) Marka No: 2004/32615, Tescil Tarihi: 09.12.2005.

(7) Marka No: 2003/04328, Tescil Tarihi: 21.04.2005.

(8) Marka No: 99/005373, Tescil Tarihi: 07.05.1999.

(9) Marka No: 2003/24904, Tescil Tarihi: 18.09.2003.

(10) Sami Karahan, Ticari İşletme Hukuku, Minoza Yayınları, Konya, 1999, s. 143,144.

başarısızlıklar bile markanın değerini düşürmez. Zira marka taraftar açısından takımının gücü konusunda garanti verici bir niteliğe sahiptir.

Şimdiye kadar anlatılan sporun endüstriyelmesi ve bunun bir gereği olarak markalaşma sürecinde belki de en önemli fonksiyon ise markanın reklâm fonksiyonudur. Futbolun endüstriyelleme süreci içerisinde geçirdiği evrimsel değişikliklerin tamamlanabilmesi için üstlenmek durumunda kaldığı en önemli görevi, markayı pazarlayabilme görevidir. Bu anlamda, zamanla gerekli değişikliklerin tamamlanmasından sonra, belirli bir satış stratejisi doğrultusunda, bir futbol kulübüyle bütünleşmiş somut bir ürün olan markanın evrensel pazarlanabilmesi futbolun önünde duran en büyük görevdir. Günümüzde bir kulübün, yarışmacı organizasyonlar içinde olmaksızın markalaşabilmesi mümkün görülmemektedir. Ulusal ya da uluslararası yarışmalarda sportif başarıyı yakalayamayan kulüpler, ciddi borç yükü altında faaliyetlerini devam ettirememe gibi, vahim sonuçlarla karşı karşıya kalmaktadır.¹¹

c-) Uluslararası Marka Tescili

Markanın yukarıda belirtilen fonksiyonlarını yerine getirebilmesi ve amacına ulaşabilmesi için sadece ulusal taraftar tüketiciye değil,

uluslar arası taraftar tüketiciye de ulaştırılması gerekmektedir.

Fikri Mülkiyet Haklarında esas itibariyle ülkesel koruma ilkesi kabul edilmiştir. Yani bir fikri mülkiyet hakkı hangi ülke (ler) de tescil edilmişse o ülkelerde korunmaktadır. Yani fikri mülkiyet haklarının korunması bakımından evrensellik ilkesi geçerli değildir. Diğer ülkelerde tescil yaptırılabilmesi ise, her ülkenin patent ofisine ayrı ayrı başvurarak tescil yaptırmak veya belirli uluslar arası sözleşmelere dayanılarak (Madrid Protokolü), bir başvuruyla sözleşmelere üye ülkelerin tümünde marka tescil başvurusunda bulunmak ile mümkündür.¹²

Yukarıda belirtilen süreç markanın uluslararası alanda kullanılabilmesinin teknik yolunu göstermektedir. Bunun dışında sporda markanın uluslararası hale gelebilmesinin tek yolu ise, uluslararası sportif başarıya ulaşabilmektir. Bu anlamda dünyanın her yerine aynı yoğunluk ve ilgi ile bugün ürün sunabilen kulüplerin, uluslar arası sportif başarıya ulaşmış kulüpler olması bir rastlantı değildir.

d-) Markalaşma ve Sponsorluk

Sporun markalaşma açısından bir diğer önemi de sadece kulüpler açısından değil, sponsor kurumlar açısından da ortaya çıkmaktadır. Futbolun endüstri ile iç içe geçme-

(11) Tuğrul Akşar, "a.g.e."

(12) Cahit Suluk, "Tasarımların Uluslar arası Başvurusu, Tescili ve Korunması - 1", <<http://www.turk.internet.com /haber/yazigoster>>, (Erişim Tarihi: 22.01.2004).

sinde kilit rol oynayan faktörlerin başında sponsorluk kurumu gelmektedir. Futbol pastasının giderek daha da büyümesine olanak sağlayan bu yeni kurumlaşma, aynı zamanda endüstrinin de kendisini yeniden üretmesine imkân vermektedir. Bir yandan, bir futbol kulübüne formasından başlamak üzere sportif ve mali olarak, her alanda maddi destek sağlayan kurumlar, diğer yandan da kendi markalarının reklâmını ve promosyonunu yaparak, futbol kulüpleri sayesinde milyarlarca kişiye ulaşmış olmaktadır.¹³

Ayrıca takımların Avrupa'da sağladığı başarılar sponsor firmaların daha çok tanınmasına neden olmaktadır. Ancak Türk takımlarının bu alanda çok fazla gelir elde ettiğini söylemek mümkün değildir. Zira aşağıda da ayrıntılarıyla açıklayacağımız üzere, spor endüstrisinin en büyük handikabı olan taklit ürün üretim ve satımı bu alanda elde edilmesi düşünülen geliri büyük oranda düşürmektedir.¹⁴

e-) Taklit Marka ve Spora Etkisi

Markayı taklit etmek marka hakkına tecavüz fiilleri içerisinde yer almaktadır. Marka hakkına tecavüz, tescilli bir markanın, sahibinin izni olmaksızın 556 sayılı Markanın Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname anla-

mında kullanılması veya o markayı taşıyan mal ve hizmetlerin, tecavüzün bilinmesine rağmen pazarlanması, stoklanması, satış için teklif edilmesi, ihracı, ithali ya da tecavüzün bilinmesine rağmen o malların nereden sağlandığının bildirilmesinden kaçınılmasıdır. Spor hukukunda en çok rastlanan tecavüz halleri markayı taklit etmek ve taklit ürünü ticaret alanına çıkartmak olduğundan aşağıda sadece bu fiillerden bahsedilecektir.

556 sayılı Markaların Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname md.61(1) b hükmünde "markayı veya ayırt edilemeyecek kadar benzerini kullanmak suretiyle markayı taklit etme"nin marka hakkına tecavüz olduğu belirtilmiştir. Yine aynı Kanun Hükmünde Kararname'nin 61 (1) c maddesinde "Markanın taklit edildiğinin bilindiği veya bilinmesi gerektiği halde, söz konusu işareti taşıyan ürünleri satmak, dağıtmak veya herhangi bir şekilde ticaret alanına çıkarmak ya da ticari amaçla elde bulundurmak" marka hakkına tecavüz olarak belirtilmiştir.¹⁵

Sporun endüstriyelmesi ve pazarda önemli bir yer alması neticesi, bu paydan haksız kazanç elde etmek isteyen taklitçilerin de sayısı gittikçe artmaktadır. Taraftarın, tuttuğu takımın renklerini görünce orijinal olup olmadığına bakmayarak daha ucuza satın almaya yönelmesi

(13) Tuğrul Akşar "a.g.e."

(14) Akşar, T. – Merih, K., *Futbol Ekonomisi, Litaratür Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.12.*

(15) *Kanun Hükmünde Kararname Numarası: 556, Kabul Tarihi: 24.06.1995, R.G: 27/06/1995, R.G. Sayı: 22326.*

taklitçiliğin artmasına ve Türk takımlarının bu alanda çok fazla gelir elde edememesine yol açmaktadır.

Bu fiillere karşı hak sahiplerine hukuk ve ceza davaları açabilme hakkı tanınmıştır. Markaya tecavüz halinde açılacak hukuk davaları; “delillerin tespiti (556 s. KHK, md.75), **tecavüzün durdurulması ve önlenmesi davası** (556 s. KHK, md.62 (1) a), **tecavüzün tespiti davası** (TK md.58 (1) a), tecavüzün giderilmesi davası (TK md.58 (1) a), tazminat davası (556 s. KHK md.62 (1) b ve 68)” şeklindedir. 556 sayılı KHK kapsamında suç sayılan fiiller ve bunların cezaları da KHK'nin 61/A maddesinde belirtilmiştir.

Kanunen tanınmış bütün bu haklara rağmen, gerek tespitteki zorluk gerekse yargılama sürecindeki uzunluk nedeniyle taklitçiliğe son verilememekte, bu büyük ekonomik sektör zarar görmektedir.

B-) Patent ve Endüstriyel Tasarım

Buluş, sanayideki teknik bir problemin çözümü olan fikri bir üründür ve ancak yeni, sanayiye uygulanabilen ve tekniğin bilinen durumunu aşan buluşlara patent verilir.

Endüstriyel tasarım ürünün görünüşünü koruma altına almakta olup, yeni ve ayırt edici niteliğe sahip tasarımlar tescil edilir ve belge verilerek korunur.

Tasarım ve patentin, markalaşmada olduğu gibi spor hukuku ile

direk bir bağlantısı bulunmamaktadır. Ancak tasarım ve patent, futbol kulüplerinin gelir elde edebilmek için pazarladığı ürünler noktasında bağlantılı bir öneme sahiptir. Günümüzdeki taraftar tüketicinin karakteristik davranış özelliğinde, o mal ve/veya hizmetin kalite ve/veya fiyatı talebi etkilemez. Burada önemli olan bağlılık/sadakat duygusunun, talebi doğrudan yönlendiren bir öneme sahip olmasıdır. Tüketiciyi bu davranış kalıbı içine iten temel faktör ise; kulüp taraftarlığı temelinde yükselen, bağlılık körlüğüdür. Bu doğrultuda tüketici ürün talebinde sadece takımının renklerinin bulunmasını yeterli görmekte, çeşit aramamaktadır. Bu nedenle, kulüpler ve (şirketleşen kulüpler açısından) şirketler bu davranış kalıbını suiistimal etmekte ve sömürmekte olup, tasarım ve patent noktasında yeni arayışlar içerisine çok fazla girmemektedir.

C-) Spor Karşılaşmalarının Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre, fikir ve sanat eseri (kısa eser), eser sahibinin hususiyetini taşıyan, ilim ve edebiyat, müzik, güzel sanatlar ve sinema eserleri türlerinden birisi içerisine giren her nevi fikir ve sanat mahsulüdür. (FSEK m.1/B (a))

Bir fikir ve sanat eserinin FSEK anlamında eser olarak kabul edilebilmesi, yani korunabilmesi için¹⁶;

(16) Tekinalp, “a.e.g.”, s.97.

- Sahibinin hususiyetini taşıması,
- Sahibinin hususiyetini yansıtabilecek düzeyde şekillenmiş olması,
- FSEK'de öngörülen eser türlerinden birinin içine girmesi ve
- Fikri çabanın ürünü olması gerekir.

Bu doğrultuda sportif faaliyetlerin eser sayılabilmesi için, bağımsız bir fikri çalışma ürünü olma ve böylece sahibinin yaratıcı gücünün özelliğini yansıtabilme özelliği bulunsa bile, kanunda sayılan eser kategorilerinden birine girmesi gerekmektedir; buna göre, ilim ve edebiyat eserleri (m.2), musiki eserleri (m.3), güzel sanat eserleri (m.4), sinema eserleri (m.5) kategorilerinden birine dâhil olmalıdır. Sportif faaliyetlerin, bu kategorilerden “ilim ve edebiyat eserleri” arasında sayılan “sözsüz sahne eserleri” kapsamında değerlendirilebilmesi mümkündür. Buna göre “her nevi raklar, pandomimalar ve buna benzer sözsüz sahne eserleri” bu kapsamda değerlendirilmektedir.¹⁷

Buna karşılık estetiği ne kadar güçlü olursa olsun futbolun, buz hokeyinin ve hafif atletizmin anılan türe girmediği kabul edilmektedir. Çünkü buz balesi ve akrobasi hareketler önceden tasarlanıp yazıya dökülebilir, yani koreografisi yapılabilir ve dolayısıyla hareketler her temsilde bir öncekinin aynı ola-

rak tekrarlanabilir. Gösteride kaç kez seyredilirse seyredilsin aynı düzen vardır. Futbol ve buz hokeyi ise spontandır, yani hareketler önceden tasarlanmamıştır; tekrarlanamaz. Onun için bir futbol maçının nakline ilişkin sorun “eser” bağlamında değil de TV sahibinin hakları, yani komşu haklar kapsamında çözülebilir.¹⁸

Ancak sahadaki veya pistteki mücadele sırasında ortaya konulan performans veya yaratılan estetik hareketler üzerinde sporcuların ya da ortaya çıkan güzel bir mücadele üzerinde sporcuları istihdam eden kulüplerin haklarının da korunması gerekebilir. Örneğin bir futbol maçında güzel ve orijinal bir hareketle gol atan veya bir basketbol maçında yine daha önce yapılmamış bir figür sergileyerek smaç yapan ya da bir atletizm karşılaşmasında kendine özgü bir hareketle beğeni kazanan sporcunun hakları, aynı hareketi daha sonradan yapanlar veya söz konusu hareketi ilk defa kendisinin yaptığını söyleyen başka sporcular nedeniyle zarara uğrayabilir. İşte bu gibi durumlarda, Medeni Kanun'daki genel kişilik hakkı korumasından yararlanılarak, yapılan saldırılara karşı koruma mümkündür. Benzer şekilde, sahada icra edilen sportif faaliyet sebebiyle kulübün haklarının zarara uğratılması söz konusuysa (tüzel kişiler de kişiliğin korunmasına ilişkin hükümlerden yararlanabilecekleri için), kulüp de Medeni Ka-

(17) Ertaş - Petek, “a.g.e.”, s.69.

(18) Tekinalp, “a.g.e.”, s.113.

nun da yer alan kişiliği koruyucu hükümlere başvurabilir. Ancak ne sporcu ne de kulüp, sahadaki faaliyetleri “eser” olarak kabul ederek, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’na başvuramaz.¹⁹

Bugün kulüplerin en büyük gelirlerini maçların yayın hakları için televizyonlardan aldıkları paralar oluşturmaktadır. Öyle ki; kulüpler transfer giderlerini televizyonlardan aldıkları yayın hakları paralarıyla karşılamaya çalışmaktadır. Özellikle de Türkiye’de üç büyükler olarak adlandırılan Beşiktaş, Galatasaray ve Fenerbahçe televizyonlardan aldıkları yayın hakları paralarıyla Avrupa’nın ünlü kulüpleriyle yarışır durumdadırlar. Türkiye Birinci Futbol Ligi Yayın hakları 2001 yılında üç buçuk yıllığına 465 milyon dolara Digitürk’e verilmiş, daha sonra 2004 yılında yapılan ihale ile 4 yıllığına ve yıllık 136 trilyon Türk Lirasına yayın haklarını yeniden Digitürk satın almıştır.²⁰

Komşu haklar (1) fikir ve sanat eserini özgün bir tarzda icra eden ve yorumlayan icracı sanatçılarla, (2) bir icrayı ya da sesleri ilk defa tespit eden ses taşıyıcısı (fonogram) yapımcılarının ve (3) radyo-televizyon kuruluşlarının, yani yayımcıların haklarıdır. Bağlantılı haklar, eser sahibinin maddi ve manevi haklarına hanel getirmemek koşulu ile vardır ve ancak bu koşula uygun olarak kullanılabilirler. Bugün

(2) ve (3). grup kendi başlarına hareket edip FSEK m.80 kapsamında kendi haklarını koruyabilirler. Fonogram yapımcıları ile radyo televizyon kuruluşlarının manevi yetkileri yoktur ve koruma 70 yıl ile sınırlıdır. (FSEK m.80 B ve C ve m.82 (6) ve (7)).²¹

Ve sonuç olarak spor artık sadece eğlence ve sağlık nedeniyle değil, başka amaçlarla da yapılmaya başlanmış olup, çağımızda sporun ikinci bir fonksiyonunun daha ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu fonksiyon “sporun estetik (gösteri) ve ekonomik fonksiyonu” denilmektedir. Seyir (estetik) yönü yüksek olan spor dalları (futbol gibi) topladığı seyirci kitlesiyle büyük bir ekonomik sektör olmuştur.

Bundan on beş yıl öncesine kadar bir kulübün en önemli kaynağını sadece maç bileti satışı ve maç günü gelirleri oluştururken; bugün bu gelir kaynağına ilaveten medya yayın gelirleri, sponsorluk, merchandising gibi ciddi reklâm gelirleri gibi gelir kaynakları yaratılmıştır. Bu açıdan da spor günümüzde ekonomik bir faaliyet olarak karşımıza çıkmakta ve bu doğrultuda spor ve Sinaî Mülkiyet ilişkisi doğmaktadır.

Sporadaki başarı ekonomik güçle doğru orantılı olarak artmakta olduğundan bu durum Sinaî Mülkiyet’in önemini de artırmaktadır. Bu bağlamda sporun en yaygın ve en

(19) Ertaş – Petek, “a.g.e.”, s.71.

(20) Akşar – Meriç, “a.g.e.”, s. 12.

(21) Tekinalp, “a.g.e.”, s.12,13.

sevilen dalı olan futboldan örnek verecek olursak; Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş gibi 3 büyük futbol kulübü, tescilli ürünlerini piyasaya sunmuş durumdadırlar. Bu kulüplerin dışında Kulüpler Birliğine üye 8 Anadolu Futbol Kulübü de, 'Stadyum' adı altında bir mağaza ile Büyükşehirler de dahil, hemen hemen her ilde alışveriş merkezlerinde kendi tescilli ürünlerini satışa sunmuş durumdadırlar. Burada asıl önemli olan bu kulüplere ait tescilli ürünlerin sadece Anadolu Kulüplerinin bulunduğu illerde değil Türkiye'nin her ilinde satışa sunulmuş olmasıdır.

Ayrıca Sınai Mülkiyet spor tarihinin en başından beri varlığını sürdürdüğü de bir gerçektir. Şöyle

ki; Şampiyonlar Ligi, UEFA Kupası, Avrupa Kupası gibi uluslararası alanda düzenlenmiş spor müsabakalarının UEFA (Avrupa Futbol Federasyonları Birliği) kendi adına tescil ettirilerek düzenlenmesidir. Bu tarzda uluslar arası müsabakalar UEFA dışında hiçbir kurum ve kuruluş tarafından organize edilememektedir.

Sonuç olarak; Sınai Mülkiyetin Spor Hukukunda önemli bir yere sahip olduğu ve sınai Mülkiyet ile Spor Hukukunun ayrılmaz bir bütün olduğu açıkça ortadadır. Bu durum ise hukuk dalları arasında spor hukukunun gelecek dönemde önemli bir uzmanlık konusu olarak yerini almasına neden olacaktır.

HALKA AÇIK ANONİM ŞİRKET STATÜSÜNDEKİ

FUTBOL KULÜPLERİ

VE SERMAYE PİYASASI MEVZUATI AÇISINDAN KAMUYU AYDINLATMA İLKESİ İLE ÖZEL DURUM- LARIN AÇIKLANMASI*

Av. ŞEREF DEDE

Sermaye piyasası aracı olarak bir kulübün hisse senedinin ihraç edilmesi söz konusu olduğunda, bu hisse senedine yatırım yapacak olan yatırımcılar açısından bu kulüp şirketi ile ilgili bütün bilgilerin kamuya açıklanması gerekmektedir. Çünkü ancak bu durumda yatırımcı açısından bu sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak yeterli bilgi sağlanmış olacaktır ki buna göre yatırımcı kararını verebilsin.

Avrupa'da uzun yıllardır başarılı bir şekilde gerçekleştirilen halka açık anonim şirket statüsünde futbol kulüp şirketi uygulaması bugün ülkemizde de birçok futbol kulübü tarafından uygulanmaktadır.

Bu kulüplerimiz, Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş ve Trabzonspor'dur. Bu dört büyük spor kulübünün hisse senetleri, halka arz ile kalmamış, borsada işlem görmeye de başlamıştır. Yani artık bu kulüplerimizin hisse senetleri sermaye piyasası açısından birer yatırım aracıdır.

Bu yönü ile hukuki bir değerlendirme yapıldığında şunu söylemek mümkündür. Hisse senetleri

halka arz edilen ve borsada işlem gören bu kulüplerimiz artık Sermaye Piyasası açısından hisse senetleri borsada işlem gören halka açık Anonim şirket statüsündedirler.

Futbol kulüplerinin hisse senetlerinin bir sermaye piyasası aracı olarak borsada işlem görmesi, bu futbol kulüpleri şirketleri açısından Sermaye Piyasası mevzuatının uygulanmasını da beraberinde getirmektedir.

Bu yazının konusunu da sermaye piyasası mevzuatından çok bu mevzuat içinde yatırımcının yani kulüp hissedarının korunmasına yönelik olan Kamuyu aydınlatma ilkesi ve özel durum açıklamasının Futbol Kulüplerimizin şirket-

(* Bu yazının hazırlanmasında kaynak olarak Sayın Doç. Dr. Veliye YANLI'nın Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlatılması eserinden yararlanılmıştır.

leri açısından neyi ifade ettiğini ve buna riayet edilip edilmediğinin ortaya konulması teşkil etmektedir.

Öncelikle bir saptama yapmakta yarar görmekteyiz. Ne yazık ki ülkemizde dört büyük kulübümüzün hisse senetleri halka arz edilmiş ve borsada işlem görmüş olmasına rağmen bu kulüplerimizin şirketleri Ticaret Kanunu anlamında halka açık bir anonim şirketten çok halen dahi dernek statüsünde yönetilen kulüplerdir. Bu anlamda şirketleşmeyi, halka arzı ve borsada işlem görmeyi kulübe bir gelir kapısı olarak gören yönetimler, kulübü Sermaye Piyasası mevzuatı çerçevesinde yönetmemektedirler.

Bu yönetim anlayışı ile kulüp şirketlerinin yöneticileri, Sermaye Piyasasını, Borsayı, hisselerin bir sermaye piyasası aracı olarak alınıp satılmasını, bu hisselerin bir ekonomik değer ifade etmesini, hisse senedi yatırımcısına sahibi bulunduğu hisse senetlerinin gelir getirci unsurunu gözetmeksizin birer taraftar anlayışı ile kulübü dolayısıyla şirketi idare etmek istemektedirler.

Sermaye piyasası mevzuatı açısından olay değerlendirildiğinde bu kulüp yani şirket yönetimlerinin uyması gereken çok fazla mevzuat hükmü bulunduğunu tespit etmek kolaylıkla mümkün olmaktadır.

Hisse senedi yatırımcılarının korunması bakımından yazımızın da başlığını oluşturan Kamuyu Aydınlatma ilkesi ve özellikle özel durumların açıklanması bu bakımdan son derece önem taşımaktadır.

Bu önem, hem hisse senedi sahibi yatırımcı açısından ve hem de ilgili kulübün hisse senedine yatırım yapmayı düşünebilecek diğer sermaye piyasası yatırımcıları yani muhtemel hisse senedi alıcıları açısından söz konusudur.

Sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışması ve tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunması açısından Kamuyu Aydınlatma ilkesi ve özel durumların açıklanması son derece önem taşımaktadır.

Çünkü tasarruf yani hisse senedi sahibinin parasını menkul kıymetlere yatırarak yani borsada işlem gören kulüplerin hisse senetlerine yatırarak kulüp şirketlerine fon sağlayabilmesi ve bunun bir süreklilik arz edebilmesi için yatırımcının bilgi sahibi olması ve aldatılmaktan korunması bununla birlikte sermaye piyasasının güven duymasına bağlıdır. Bütün bunlardan amaç sermaye piyasası ile ilgili kişilerin, özellikle de yatırımcıların doğru karar verebilmeleri için zorunlu olan bilgilerin temin edilmesidir.

Teorik olarak kamuyu aydınlatma ilkesi hissedarların menfaatlerini korumaya ve haklarını etkili bir şekilde kullanmaya yardım eden; aldatılmalarını önleyip, ortaklık yararını sağlayan İlkeler olarak tanımlanmaktadır.

Futbol Kulüpleri Sermaye piyasası kurulunun tebliğlerinde özellikle özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin esaslar tebliğinde (Seri VIII No:39) Yeni konularda fa-

aliyete başlanması ya da şirketin faaliyetlerinin önemli ölçüde etkileyecek yeni bir ürün üretilmesi veya yeni bir teknoloji kullanılması hususlarında karar alınması; şirketin faaliyetlerini önemli ölçüde etkileyecek paya sahip bir müşteri ve/veya tedarikçi ile yani bir iş ilişkisine başlanması; diğer bir şirket ile birleşme konusunda karar alınması yakın bir gelecekte şirketin faaliyetlerinde ya da mali durumunda önemli bir değişikliğin ortaya çıkmasının beklenmesi; faaliyet gösterilen sektöre ilişkin mevzuat değişiklikleri ile şirketin faaliyetlerinin ve/veya mali durumunun önemli ölçüde etkileneceğinin ortaya çıkması, kamu kurumlarının veya özel sektör kuruluşlarınınca şirketi doğrudan veya dolaylı yünden etkileyebilecek karar alınması ya da açıklama yapılması gibi hallerin kamuya derhal duyurulmasının öngören hükümler örnek gösterilebilir.

Ayrıca tahminlerin ve dayanaklarının gerçekleşmemesi veya gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması halinde bu durumun da gerekçeleri ile birlikte derhal kamuya duyurulması gerekmektedir.

Sermaye piyasası açısından kamuyu aydınlatmanın amacı ilgililerin işletmenin ve şirketin iktisadi ve mali, durumu ile şirkette iç içe geçmiş olan menfaat ilişkileri hakkında gerçek, tam, açık ve yeterli bilgi sahibi olmaları suretiyle korunmalarının işletme ve şirket hakkında sağlıklı bir yargıya varmalarının, dolayısıyla haklarını bi-

linçli bir şekilde kullanmalarının sağlanmasıdır. Ayrıca ilgililer kamuyu aydınlatma ilkesi dolayısıyla hem ihraççılar hem de menkul kıymetlere ilişkin olarak sunulan bilgiler sayesinde gerek birinci gerekse ikinci el piyasalarda ihraççılar arasında bir mukayese imkânına sahip olacak böylece yatırım kararını yönlendirebileceklerdir.

Bütün bunlardan çıkan sonuç sermaye piyasası aracı olarak bir kulübün hisse senedinin ihraç edilmesi söz konusu olduğunda, bu hisse senedine yatırım yapacak olan yatırımcılar açısından bu kulüp şirketi ile ilgili bütün bilgilerin kamuya açıklanması gerekmektedir. Çünkü ancak bu durumda yatırımcı açısından bu sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak yeterli bilgi sağlanmış olabilecektir ki buna göre yatırımcı kararını verebilsin.

Maalesef bu gün ülkemiz uygulaması açısından kulüp şirketlerimiz yatırımcılarına yeterli açıklıkta bilgiyi kamuyu aydınlatma ilkesi çerçevesinde vermemektedirler. Bu bilgilendirme bu kulüplerin menkul kıymetlerinin satışı sırasında ve ondan sonra da devam etmelidir. Çünkü; bu kulüplerin hisse sentlerine yatırım yapan kişiler bu yatırımlarını uzun süre devam ettirebilecekleri gibi ihtiyaç duydukları ya da getirisini uygun buldukları bir zamanda ellerinden çıkarmayı veyahut yatırımlarını farklı araçlara yönlendirmeyi düşünebilirler. Sermaye piyasası Kurulu tarafından yayınlanan Seri: VIII No:39 Özel Durumların Kamuya Açıklanması-

na İlişkin Esaslar Tebliği mevcut ve potansiyel yatırımcılar ile diğer ilgililerin zamanında bilgilendirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Böylece sermaye piyasası açıklık ve dürüstlük içinde işleyebilecektir. Bu tebliğ ile sermaye piyasası araçlarının değerini ve yatırımcıların bu araçlara yatırım yapma kararlarını etkileyebilecek veya yatırımcıların haklarını kullanmaya yönelik önemli olay ve gelişmelerde kamuya açıklanacak özel durumlar ve bunların açıklanma esasları düzenlenmiştir.

Özel durumların kamuya açıklanmasının biçimi de borsada işlem gören şirketler açısından şu şekildedir: Bu şirketler özel durumdaki değişiklikleri bunların ortaya çıktığı veya öğrenildiği anda en seri haberleşme vasıtasıyla ve ayrıca tebliğin eki niteliğindeki (2 numaralı forma uygun olarak en geç durumun ortaya çıktığı günü izleyen iş günü saat 09.00' a kadar ilgili borsaya ulaştırmaları gerekmektedir. (Tebliğ Madde 12) bu açıklamalarda borsa tarafından belirlenen esaslar dahilinde kamuya duyurulur. (Teb. M. 16)

Özel durum açıklamaları, seanslar öncesinde veya seanslar sırasında borsaya ulaşırsa elektronik yayın sistemi yoluyla ve borsa günlük bülteninde ilan edilmek suretiyle 2. seans sonrasında mesai bitimine kadar ulaşırsa sadece borsa günlük bülteninde ilan edilmek suretiyle kamuya duyurulur. Saat 17.15 den sonra gönderilecek açıklamalar, izleyen işgünü ilgili

pay senedinin işlem gördüğü pazanın seansının başlangıcından önce elektronik mesaj geçme sistemi aracılığıyla duyurulacak ve duyurulduğu tarihte yayınlanan borsanın günlük bülteninde ilan edilecektir.

Bütün bunlar kamuya aydınlatma ilkesi ve bu çerçevede özel durum açıklamasının en şekilde yapılacağına sermaye piyasası kanunu ve bu kanun çerçevesinde sermaye piyasası kurulu tarafından çıkarılan tebliğlerde ayrıntılı olarak düzenlendiğini ortaya koymaktadır.

Belirtmek isteriz ki; Sermaye piyasası Kanununda düzenlenen suçlar ve bu suçlara ilişkin cezalar SPK'nın 47. maddesinde düzenlenmiştir.

Bu açıdan bakıldığında Hisse Sentleri Halka Arz edilip borsada İşlem Gören futbol kulüplerinin Anonim şirketi yetkilileri olan yöneticilerinin bir kısım fiilleri nedeniyle sermaye piyasası kanundaki suç ve cezaları düzenleyen 47. maddesini ihlal etmeleri de söz konusudur. Özellikle kamuyu aydınlatma ve özel durumların açıklanmasına ilişkin ceza hükümleri Sermaye Piyasası Kanununun 47/Ab 3 maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre sermaye piyasası araçlarının yani borsada işlem gören kulüp şirketlerinin hisse sentlerinin değerini etkileyebilecek yalan, yanlış, yanıltıcı ve mesnetsiz bilgi vermek; haber yaymak; yorum yapmak ya da açıklamakla yükümlü olunan bilgileri açıklamamak bir sermaye

piyasası suçu olarak düzenlenmiştir. Burada sayılan fiiller için “ bilgi bazlı manipülasyon suçu ” ifadesi kullanılmaktadır. Manipülasyon, yapay yollarla menkul kıymetlerin piyasa fiyatlarının yükseltilmesi, düşürülmesi ya da belli bir seviyede tutulmasına yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetler şeklinde tanımlanmaktadır. Bu durumda bilgi bazlı (bilgiye dayalı) manipülasyon, sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü piyasalarda yatırımcıların kararlarını etkileyecek şekilde yanlış ya da yanıltıcı ve ya yetersiz açıklamalarda bulunulması, ya da açıklanması gereken hususların açıklanmaması suretiyle pay senetleri fiyatlarının yönünün değiştirilmesi, dolayısıyla da yapay bir fiyat ve piyasa oluşturulmak istenmesi halinde söz konusu olan bir fiildir ve manipülatif işlemlerin bir türünü oluşturur. Bu fiil bir “tehlike suçu” olduğu için suçun oluşabilmesi için öncelikle verilen ya da verilmekten kaçınan bilginin, yapılan yorum ya da yayılan haberin” elverişli/uygun” olması, diğer bir ifade ile normun önlemek istediği tehlikeyi yaratabilecek dolayısıyla sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Ancak suçun oluşması açısından sonucun gerçekleşmesi şart değildir. Diğer bir ifadeyle işlenen fiilin sermaye piyasası araçlarının değerini etkilemiş olması, suçun oluşması açısından aranmaktadır. Etkileyici nitelikte olması, diğer bir ifadeyle tehlikenin oluşması yeterlidir. Diğer yandan verilen bilgi, yayılan haber ya da

yapılan yorum yalan, yanlış, yanıltıcı ve/veya dayanaktan yoksun olmalıdır. Bilgi bazlı manipülasyon suçunun manevi unsuruna gelince; burada genel kast aranmaktadır. Diğer bir ifade ile söz konusu fiilin bilerek ve istenerek işlenmesi gerekmektedir. Diğer bir ifade ile fail hem verdiği sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek nitelikteki bilginin, yaptığı yorum ve yaydığı haberin yalan, yanlış, yanıltıcı ya da dayanaktan yoksun olduğunu bilecek hem de böyle bir fiili ya da açıklama yapmaktan kaçınmayı isteyecektir. Suçun oluşumu açısından failin amacı bir önem taşımamaktadır. Bundan anlaşılması gereken failin yaptığı yanlış açıklama ile, örneğin pay senetlerinin değerinin artmasını isteyip istememesinin bir öneminin bulunmamasıdır.

Bu fiillerden dolayı, gerçek kişiler ile tüzel kişilerin yetkilileri ve bunlarla birlikte hareket edenler hapis ve ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47. maddesinde düzenlenen suçlardan dolayı kovuşturma yapılması SPK'nın Cumhuriyet Savcılığı'na başvuruda bulunmasına bağlanmıştır. Kurulun başvurusu muhakeme koşuludur. Başvuru yazılı yapılır ve bu başvuru ile SPK aynı zamanda davaya katılan sıfatını kazanır. (SPK Md. 49 9)

Kamunun aydınlatılması ilkesi yönünden Sermaye Piyasası Kurulunun da bir kısım görev ve yetkilerinin de bulunduğunu belirtmek

gerekir. Bunlar düzenlemeler yapmak, genel ve özel nitelikte kararlar almak, izlemek ve denetlemek, tedbir almak, uyarmak ve bilgilendirmek, yaptırım uygulamak, Cumhuriyet Savcılığı'na başvuruda bulunmak şeklinde açıklanabilir.

Konumuz açısından bilgi edinme hakkı kanunu çerçevesinde de kamunun aydınlatılması ilkesinin belirli bir işlevi yerine getirdiğini ifade etmek gerekir.

Bütün bu açıklamalardan sonra hisse senetleri halka arz edilip borsada işlem gören futbol kulübü şirketi yöneticilerinin seçilme, görev ve yetkilerini yerine getirme biçimleri dikkate alındığında hemen hemen bütün yöneticilerin sermaye piyasası mevzuatını özellikle kamuyu aydınlatma ilkesini ve özel durumların açıklanması tebliğini ihlal ettiklerini tespit edebilmek mümkün olmaktadır. Gerçekten de sayın yöneticiler yalan, yanlış, yanıltıcı, dayanaksız bilgiyi kamuoyuna gerek görsel gerekse yazılı medya kanalı ile sürekli olarak vermekte böylece haber, yayının yapılmasını sağlamakta, açıklanması gereken

bilgileri kamuoyundan gizleyerek açıklamamakta ve bu kulüp şirketlerinin hisse senetlerini elinde bulunduran veya bu hisse senetlerine yatırım yapmayı düşünen yatırımcıları zarara uğratmaktadır.

Örnek olarak bu spor kulüplerimizin yabancı teknik çalıştırıcıları ile yaptıkları sözleşme ve bu sözleşmelerde yer alan hükümlerin kamuya açıklanmaması ve bu çalıştırıcıların işlerine son verilmiş biçimleri yukarıdaki açıklamalarımızı haklı kılmaktadır.

Kulüplerin finansmanı ve büyük ekonomik değerlere ulaşması açısından faydalı olan hisse senetlerinin halka arzı ve borsada işlem görmesi maalesef bu biçimdeki davranışlar nedeniyle gerçekleşmemektedir.

Umudumuz ülkemizde de Avrupa da olduğu gibi hisse senetleri halka arz edilen kulüp şirketlerimizin profesyonel yönetimlerce yönetilmesi ve hisse senedi sahibi yatırımcılarının ve bütünüyle kamunun aydınlatılması yönünde gelişmelerin gerçekleştirilmesidir.

DEL BOSQUE VE DİĞERLERİ/BEŞİKTAŞ KARARI

Av. BORA AKTÜRK (L.L.M.)¹

Kararı incelediğimde kamuoyunda yazılanların kararda belirtilen hususları yeterince doğru yansıtmadığını gördüm ve karar metnini Türkçeye çevirerek ve İstanbul Barosu'nun Spor Hukuku Özel Sayısı'nda yayınlatarak siz değerli meslektaşlarımın ve kamuoyunun karar hakkında doğru bir şekilde bilgilенmesini sağlamak istedim.

Son günlerde spor kamuoyunun gündemini en çok meşgul eden konulardan biri kuşkusuz kısaca adı CAS olan Spor Tahkim Mahkemesi'nin Beşiktaş Kulübü ile İspanyol teknik direktör Vicente Del Bosque ve üç yardımcısı arasındaki davada Beşiktaş'ı 6.500.000 AVRO'nun üzerinde çok yüklü bir tazminat ödemeye mahkum eden kararıdır.

Konuyla ilgili olarak Beşiktaş Kulübü Asbaşkanı meslektaşımız Av. Levent Erdoğan'ın basında çıkan ve bu kararı açıkça hukuk dışı ilan ederek karara sert eleştiriler yönelttiği demeci ve yine Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştır-

ma ve Uygulama Merkezi Müdürü değerli hocam ve meslektaşım sayın Av. Kısmet Erkiner'in konu hakkındaki yorumları ve son olarak CAS'ın internet sitesinde kararın İngilizce metninin yayınlamış olması² beni bir spor hukukçusu olarak bu kararı incelemeye yöneltti.

Kararı incelediğimde kamuoyunda yazılanların kararda belirtilen hususları yeterince doğru yansıtmadığını gördüm ve karar metnini Türkçeye çevirerek ve İstanbul Barosu'nun Spor Hukuku Özel Sayısı'nda yayınlatarak siz değerli meslektaşlarımın ve kamuoyunun karar hakkında doğru bir

(1) Av. Bora Aktürk, lisans eğitimini 2003 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde; Ekonomi Hukuku üzerine aldığı Yüksek Lisans eğitimini 2007 yılında Galatasaray Üniversitesi'nde; Spor Hukuku üzerine aldığı Sertifika Programı eğitimini 2006 yılında Kadir Has Üniversitesi'nde tamamlamış olup, iyi derecede İngilizce ve almanca bilmekte, avukatlığın yanı sıra Marka ve Patent Vekilliği yapmaktadır.

(2) <http://www.tas-cas.org/en/pdf/Bosque.pdf>

şekilde bilgilenmesini sağlamak istedim.

Şu an için bu uyuşmazlık İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde hala derdest olduğu için kararın içeriğini tartışmayı çok doğru bulmuyorum ancak kulüplerimizin spor hukukuna bakış açısını ortaya koymak açısından bazı noktaları da vurgulamak isterim.

Kanımcı Beşiktaş Kulübü, bu olayda:

- uyuşmazlık durumunda İsviçre Hukuku'nu ve Spor Tahkim Mahkemesi'ni yetkilendiren böyle yüksek meblağlı ve ağır bir tazminat şartı içeren bir sözleşmeyi ne hazırlarken ne de feshederken yeterince özenli davranmamıştır.

(Zira kararda İsviçre Borçlar Kanunu'na, Uluslararası Özel Hukuk için İsviçre Federal Kanunu'na, Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin New York Konvansiyonu'na, CAS Sporla İlgili Tahkim Kodu'na atıflar yapılmıştır. Ancak Beşiktaş'ın bu sözleşmeyi yaparken kararda atıf yapılan yabancı hukuk kurallarını hiç incelemeyeceği anlaşılmaktadır.)

Aynı şekilde sözleşme feshedilirken, 2004-2005 sezonunun bitmesi beklenmediği gibi ikinci yıl için opsiyon hakkının kullanıldığına belirtilmesine bile gerek duyulmayarak büyük bir ihmalkarlık yapılmıştır.)

• Türkiye'de futbol hukukunun yasama, yürütme ve yargı işlevleri açısından sadece Türkiye Futbol Federasyonu'nun ("TFF") tekelinde olduğunu sanmıştır.

• TFF nezdinde sahip olduğu güçlü lobiye ve TFF'nin lisans vermek için imzalanmasını şart koştuğu Tek Tip Sözleşme'ye güvenerek doğu toplumlarına özgü "BURASI TÜRKİYE, BİR ŞEY OLMAZ" ya da "BEN BEŞİKTAŞIM, BÜYÜK KULÜBÜM, GÜÇLÜ KULÜBÜM, NÜFUZLU KULÜBÜM, NASIL OLSA BİR ŞEKİLDE BU MADDEYİ UYGULATMAM, BU TAZMİNATI ÖDEMEM" anlayışıyla hareket etmiştir.

(Oysa ki, özel sözleşmeler gerek FİFA, gerek UEFA gerekse CAS nezdinde itibar görmekte; bu sözleşmelerde seçilen hukuka itibar edilmektedir.)

Bu noktada Del Bosque'nin avukatlarını da kutlamak gerekir. Gerçekten çok sağlam bir sözleşme hazırlamışlar. Beşiktaş'ın davadaki en önemli savunmalarından biri noter kanalıyla fesih bildirimini gönderilmek suretiyle zımni olarak 2005-2006 sezonu için sözleşmeyi sürdürmeme şeklindeki tercih (opsiyon) hakkının kullanıldığı yönündeki savunmadır.

Ayrıca Beşiktaş'a göre emredici nitelikteki TFF Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın 19.maddesi uyarınca sezon içinde teknik adamın görevine

haklı nedene dayanmaksızın ve derhal son verilmesi halinde Kulübün mali sorumluluğu o sezonun sonu ile sınırlıdır.

Eğer Talimatın bu maddesinin böyle olduğu biliniyorsa yani Del Bosque 2004-2005 sezonu içinde gönderilecekse o sezonun sonuna kadar ya da 2005-2006 sezonu içinde gönderilecekse o sezonun sonuna kadar ki haklarının ödenmesi açık bir yasal sorumluluk idiye sözleşmeye bu şekilde ağır bir tazminat maddesi koydurmanın ve sözleşmeyi İsviçre hukukuna tabi tutmanın anlamı nedir? Belli ki Beşiktaş yönetimi "Nasıl olsa Talimat'a göre bu madde geçersiz, Del Bosque de bunu bilmiyor; o zaman benim bu maddeyi kabul etmemde bir sakınca yok? düşüncesiyle hareket etmiştir. Ne var ki bu yanlış hesap belki Bağdat'tan değil ama Lozan'dan dönmüştür.)

Diğer yandan bu olayda en az Beşiktaş Kulübü kadar TFF de CAS'ın kararından nasibini almıştır. Zira CAS vermiş olduğu bu kararlar

- Tahkim Kurulu'nun verdiği kararların CAS için bağlayıcı hakem kararı niteliğinde olmadığını,
- Federasyonca hazırlanan ve taraflar arasında tek geçerli sözleşme olarak kabul edilen Tek Tıp Sözleşme'nin tahkim yargılaması açısından özel sözleşme karşısında bağlayıcı olmadığını,

- Federasyonca çıkarılan Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın da olaya uygulanacak İsviçre hukuku açısından geçerli olmadığını,

hüküm altına almıştır.

Sonuç olarak, bu kararın hem TFF'ye hem kulüplerimize hem kulüplerle sözleşme imzalayacak antrenör ve sporculara hem de spor hukukçularına önemli dersler veren kapsamlı, nitelikli ve Beşiktaş'lı yöneticilerin savunduklarının aksine hukuku uygun bir karar olduğu kanaatindeyim. Umarım gerekli dersler alınır ve özellikle yabancı teknik adam ve sporcularla bu şekilde özel sözleşmeler hazırlanırken ve bu sözleşmeler feshedilirken Beşiktaş'ın düştüğü hatalara düşülmez.

CAS 2006/O/1055 Del Bosque, Grande, Miñano Espín & Jiménez / Beşiktaş'a karşı

Davacılar

İspanya, Madrid'de avukatlık yapan Baylar **Javier Ferrero Muñoz**, Fernando **Pantaleón**, Eduardo **Santamaria** tarafından müştereken temsil edilen

İspanya, Madrid'de mukim Bay Vicente **Del Bosque González**,

İspanya, Madrid'de mukim Bay Antonio **Grande Cereijo**,

İspanya, Madrid'de mukim Bay Francisco **Javier Miñano Espín**,

İspanya, Madrid'de mukim Bay Francisco **Jiménez Martin**,

-ile-

Davalı

İtalya, Bari'de avukatlık yapan, Bay Ettore **Mazzilli** ve Türkiye, İstanbul'da avukatlık yapan, Bay Ayhan **Copuroglu** tarafından temsil edilen

Türkiye, İstanbul'da mukim **Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE TİC. A.Ş.**,

arasındaki tahkim yargılama-sında

Başkan: İsviçre, Cenevre'de avukatlık yapan Bay Jean-Pierre **Morand**

Hakemler: İngiltere, Oxford'da avukatlık yapan; QC, Bay Michael **J Beloff**, Norveç, Osla'da avukatlık yapan; Bay Brd Racin **Meltvedt**

Arızı Yazman: İsviçre, Lozan'da avukatlık yapan, Bay Patrick **Grandjean**

düzeninde oturan

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ

tarafından açıklanan

HAKEM KARARI

* * * * *

I. TARAFLAR

İspanyol vatandaşları olan Bay Vicente Del Bosque González, Bay Antonio Grande Cereijo ve Bay Francisco Jiménez Martin profesyonel futbol takımı antrenörleridirler. Diğerleri gibi İspanyol vatandaşları olan Bay Francisco Javier Miñano Espín ise profesyonel fut-

bol takımı kondisyoneridir. Bütün Davacılar halihazırda İspanya'da ikamet etmektedirler.

Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE TİC. A.Ş. (bundan böyle kısaca Beşiktaş ya da "Davalı" olarak anılacaktır) Türkiye, İstanbul'da tescilli ticaret merkezinde faaliyet gösteren bir futbol kulübü olup; 1923'ten beri Uluslararası Futbol Birlikleri Federasyonu'na ("FİFA") bağlı olan, Türkiye Futbol Federasyonu'nun (Türkiye Futbol Federasyonu, bundan böyle kısaca "TFF" olarak da anılacaktır) bir üyesidir.

II. GEÇMİŞTE YAŞANAN OLAYLAR

II.1) Taraflar Arasında 6 Haziran 2004 Tarihinde İmzalanan Sözleşmeler (bundan böyle kısaca "Özel Sözleşmeler" olarak anılacaktır)

6 Haziran 2004 tarihinde, Bay Vicente Del Bosque González Davalı ile bir sözleşme imzalamıştır. Sözleşmenin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

BEYAN

Kulüp ve Antrenör 6 Haziran 2004 tarihinde başlayıp 30 Haziran 2006 tarihinde sona erecek olan 2004-2005 ve 2005-2006 futbol sezonları için bir sözleşme imzalamayı istemekteler ve Kulüp söz konusu sözleşmeyi birinci sezonun sonunda feshetmek üzere münhasır bir tercih hakkına sahiptir.

Tarafların her iki de işbu sözleşmeyi imzalamak için gereken icap ve şartları yerine getirmekte ve bunu aşağıdaki şartlar altında imzalamayı kabul etmektedirler:

ŞARTLAR

1) Antrenör burada belirtilen dönem boyunca tam zamanlı bir antrenör olarak elinden gelen tüm çabayı göstermek suretiyle Kulüb'e sadakat ve gayretle hizmet etmeyi kabul etmektedir. Antrenör görevlerini yerine getirirken Kulüb'ün Yönetim Kurulu'na (bundan sonra kısaca "Kurul" olarak anılacaktır) ve Başkan'a karşı sorumlu olacaktır.

2) SÜRE: İşbu sözleşme iki sezonluk bir süre için imzalanmıştır. Sözleşme 6 Haziran 2004 tarihi ile 30 Haziran 2006 tarihi arasında yürürlükte olacaktır. Maaş, Kulüp söz konusu sözleşmeyi birinci sezonun sonunda feshetmek üzere münhasır bir tercih hakkına sahiptir. Bu tercih hakkını kullanmak için, Kulüp Antrenör'ün Türkiye'deki adresine 15 Mayıs 2005 tarihinden daha geç olmamak üzere noter kanalıyla bir tebligat göndermek zorundadır. Eğer Kulüp bunu yapmazsa, işbu sözleşme 30 Haziran 2006 tarihinde kendiliğinden sona erecektir. İşbu sözleşme herhangi bir deneme süresine tabi değildir.

MALİ ŞARTLAR

A) NET ÜCRET

A1. 2004-2005 Sezonu için

a) Antrenör, net 1.750.000 AVRO (Bir milyon yedi yüz elli bin) tutarında yıllık bir ücret alacaktır.

b) Antrenör ücretini aşağıdaki taksitler halinde alacaktır (...)

A2. Eğer Kulüp sözleşmeyi feshetme tercih hakkını kullanmazsa, 2005-2006 Sezonu için

a) Antrenör, net 2.250.000 AVRO (İki milyon iki yüz elli bin) tutarında yıllık bir ücret alacaktır.

a) Antrenör ücretini aşağıdaki taksitler halinde alacaktır (...)

b) Yukarıda A1 ve A2 maddelerinde belirtilen ödemeler net tutarlardır ve her türlü vergiden aridirler.

B) PRİMLER

a) Kulüp, Antrenör'e Kulüp'ün iç tüzüğü ile tespit edilen net maç primlerini %100 oranında ödeyecektir

b) Antrenör, aşağıda belirtilen şu özel primleri alacaktır:

Türkiye Ligi

-Türkiye Şampiyonluğu'nun kazanılması

300.000 AVRO net ve vergiden arı

UEFA Kupası

-Yarı finale kalınması

200.000 AVRO net ve vergiden arı

-Finale kalınması

200.000 AVRO net ve vergiden arı

-Finalin kazanılması

300.000 AVRO net ve vergiden arı

Şampiyonlar Ligi

-Gruptan çıkılması

100.000 AVRO net ve vergiden arı

-Çeyrek Finale kalınması
250.000 AVRO net ve vergiden ari
-Yarı finale kalınması
500.000 AVRO net ve vergiden ari
-Finale kalınması
1.000.000 AVRO net ve vergiden ari
-Finalin kazanılması
2.500.000 AVRO net ve vergiden ari

(...)

C) VERGİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR

İşbu sözleşmeye göre ödemelerin (ücret ve prim) her türlü vergiden ari olmalarının bir sonucu olarak, Kulüp Antrenör'ün vergi mükelleflliğini dikkate alarak ödenecek meblağları brüt hale getirecektir.

Bu bağlamda:

C.1) İspanyol vergi mevzuatı dikkate alınarak A) ve B) maddelerinde belirtilen 2004 süresince ödenecek net tutarlara % 45 oranında bir vergi tatbik olunacaktır. Dolayısıyla, Kulüp, işbu sözleşmede belirtilen meblağları brüt hale getirecek ve böylece % 45 oranındaki vergi kesildikten sonra A) ve B) maddelerinde belirtilen net tutarlara ulaşacaktır.

C.2) A) ve B) maddelerinde belirtilen 2005 süresince ödenecek tutarlar, Antrenör Türkiye'de bir vergi mükellefi olarak mütalaa edileceğinden, Türkiye'de geçerli olan vergi mevzuatı dikkate alınarak hesaplanacaktır. Dolayısıyla, Kulüp Türkiye'de yürürlükte bulunan vergi mevzuatında belirtilen vergi oranını dikkate alarak A) ve B) maddelerinde

belirtilen meblağları brüt hale getirecektir. Antrenör, 2005 mali yılı için Türkiye'de bir vergi mükellefi olmak amacıyla elinden gelen çabayı sarf edecektir.

C.3) A) ve B) maddelerinde belirtilen 2006 süresince ödenecek tutarlar, İspanyol vergi mevzuatında belirtilen % 45'lik vergi oranı dikkate alınarak hesaplanacaktır. Dolayısıyla, Kulüp % 45'lik vergi oranını veya 2006 yılında İspanya'da tatbik olunacak mevzuatta belirtilen vergi oranını dikkate alarak A) ve B) maddelerinde belirtilen tutarları brüt hale getirecektir.

Kulüp, İspanya ile Türkiye arasındaki Çifte Vergilendirmeyi Önleme Antlaşmasına uygun olarak, 2004 ila 2006 arasındaki dönemde, yurtdışında mukim kişilere ait vergiyi kaynaktan kesecek ve kaynaktan kesilen bu vergi meblağlarını teyit eden belgeleri Antrenör'e temin edecektir. Bunun bir sonucu olarak, Kulüp Antrenör'e üzerinde mutabakata varılan net meblağları ve buna ek olarak İspanya ile Türkiye arasındaki Çifte Vergilendirmeyi Önleme Antlaşması'na göre yurtdışında mukim kişilere uygulanan vergi oranı ile, yürürlükteki İspanyol vergi oranı (% 45) arasındaki farkı ödeyecektir.

Bu maddede belirtilen hususa hanel getirmeksizin, taraflar işbu sözleşmeden kaynaklanan ilgili vergi sorumluluklarını yapılandırmak ve planlamak amacıyla işbu sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren iki (2) haftalık bir dönem boyunca diğer alternatifler üzerinde

çalışma yapmak üzere taahhütte bulunurlar.

D) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK İLE İLGİLİ HUSUSLAR VE DİĞER MASRAFLAR

Kulüp, işbu sözleşmeden kaynaklanan tüm çalışma sorumluluklarını yerine getirmekle mükellef yegane taraf olacaktır. Kulüp, hiçbir şart altında Türkiye'deki yetkili çalışma makamlarına ödenecek herhangi bir çalışma ücretini Antrenör'ün ücret ve/veya priminden kaynaktan kesmeyecektir.

Kulüp, aynı bağlamda, Antrenör'ün profesyonellik durumu ile ilgili olarak Türkiye'deki Ulusal Federasyonlar ya da Türkiye Ulusal Ligi'nden kaynaklananlar gibi, işbu sözleşmeden dolayı ödenecek tüm diğer masraflardan sorumlu yegane taraf olacaktır.

Kulüp Antrenör ve ailesine sağlık sigortası temin edecektir.

E) DİĞER MENFAATLER

a) Uygun İkametgah: Kulüp, işbu sözleşmenin süresi boyunca Antrenör'e üst düzey kalitede bir ikametgah temin edecektir. Sigorta, gayrimenkul vergisi ve güvenlik gibi ikametgahın kullanımından kaynaklanan tüm sabit masraflar Kulüp tarafından karşılanacaktır.

b) Uygun Otomobil: Kulüp, işbu sözleşmenin süresi boyunca Antrenör'e üst düzey kalitede bir otomobil temin edecektir. Sigorta ve bakım maliyetleri de dahil olmak üzere bu otomobilin kullanımından kaynaklanan tüm sabit masraflar Kulüp tarafından karşılanacaktır.

c) Beher sezonda Antrenör ve ailesi için İstanbul – Madrid arası 4 adet Business Class gidiş – dönüş uçak bileti.

d) Antrenör'ün çocukları için okul ücreti.

e) Kulüp tarafından İspanyolca'ya tercüme yapacak bir Türk tercüman tedarik edilecek ve Kulüp tarafından tercümanın tüm hizmet masrafları ödenecektir.

F) TAZMİNAT

F1. Eğer Kulüp, işbu sözleşmeyi süresinin bitişinden önce feshetmeye karar verirse, fesih tarihinde ödenmemiş olan tüm ücret ve primleri Antrenör'e ödeyecektir. Hiçbir şart altında, işbu sözleşmenin önceden feshinden kaynaklanan meblağ, Kulüp tarafından bu farazi feshin tarihine kadar ödenen meblağların net 4.000.000 AVRO'dan düşülmesinden sonra kalan rakamın altında olmayacaktır. Zamanından önce fesih sebebiyle ödenecek tutar, Antrenör'ün fesih anındaki vergi mükellefliği dikkate alınarak ödenecektir.

F2. Eğer Kulüp, işbu sözleşmeyi ikinci sezon için 15 Mayıs 2005 tarihinden daha geç olmamak üzere feshetme tercihini kullanırsa, o zaman ikinci sezon için Antrenör'ün ücretini ödemeyecektir. Bu durumda Kulüp, 2004-2005 futbol sezonu için üzerinde mutabakata varılan miktarlar bağlamında, daima bu tip bir durumda Antrenör'ün İspanya'da vergi mükellefi olarak mütalaa edilmesi gerekeceği

faraziyesi ile ve dolayısıyla % 45'lik bir vergi oranı tatbik ederek 2005 yılı Ocak ayından itibaren ödenmiş tutarların yeniden hesaplamasını yapacaktır.

F.3. Eğer Antrenör, kendi gerekçeleri ile istifa ederse, istifa tarihi ile sözleşmenin bitiş tarihi arasındaki dönem için bakiye ücretini tazminat olarak Kulüb'e ödeyecektir.

G) BANKA TEMİNATI

Kulüp, yukarıda belirtilen sorumluluklarına uymasının bir teminatı olarak 1 Temmuz 2004 tarihinden önce Antrenör'e bağımsız bir banka teminatı sunmalı ve bu banka teminatı prestijli ve tanınmış uluslararası bir kuruluş tarafından azami 1.000.000 AVRO için tanzim edilmiş ve 1 Temmuz 2004 ila 30 Haziran 2005 arasında geçerli, i k talepte ödemeli bir teminat olmalıdır.(...)

6.) Antrenör, Türk Futbol Federasyonu'nun, Türkiye Futbol Ligi'nin veya bunların halef ya da alternatiflerinin ya da bu kurumların veya Kulüb'ün üyesi olduğu diğer organizasyonların kural, düzenleme ve tüzüklerine tabidir.

7.) Antrenör, Türk Futbol Federasyonu'nun lisansını tanzim edebilmesi için her sezon, Türk Futbol Federasyonu'nun federasyon hakları, federasyon kartı ile ilgili tüm belgelerini ve resmi anlaşmasını imzalayacaktır.

8.) İşbu sözleşme ile ilgili her türlü uyuşmazlık Spor Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) götürülmelidir ve muhtemel uyuşmazlığın vuku bul-

duğu tarihte yürürlükte bulunan İsviçre mevzuatı ile UEFA ve FIFA kuralları geçerli olacaktır. Tarafların her ikisi de vuku bulabilecek uyuşmazlıkları CAS dışında herhangi bir makama götürmekten açıkça feragat eder.

Aynı tarihte ve yukarıdaki sözleşme ile aynı doğrultuda, diğer Davacılar'ın her biri de Davalı ile sözleşmeler imzalamışlardır. Bu sözleşmeler aşağıda belirtilen her bir Davacı'ya ilişkin özel hükümler dışında Bay Del Bosque'nin sözleşmesi ile benzer bir içeriğe sahiptir.

- Bay Antonio Grande Cereijo ve Bay Francisco Javier Miñano Espín'in 2004-2005 ve 2005-2006 sezonları için maaşları sezon başına net 260.000 AVRO tutarındadır. Bay Francisco Jiménez Martin'in maaşı sezon başına net 130.000 AVRO tutarındadır.
- prim sistemi değişiktir;
- diğer ek menfaatlere ilişkin olarak, Bay Antonio Grande Cereijo'ya yüksek kalitede bir ev ve araba tahsis edilmiştir;
- banka teminat mektubu yoktur;
- Madde 3.F1'in ikinci fıkrasında belirlenen minimum referans miktar, Bay Antonio Grande Cereijo ve Bay Francisco Javier Miñano Espín için 520.000 AVRO ve Bay Francisco Jiménez Martin için 260.000 AVRO'dur.

II.2) Taraflar Arasında 27 Temmuz 2004 Tarihinde İmzalanın Sözleşmeler (bundan böyle kısaca “Tek Tip Sözleşmeler” olarak anılacaktır)

27 Temmuz 2004 tarihinde, her bir Davacı, Davalı ile başka bir sözleşme imzalamıştır. Söz konusu belge, TFF'nin standart sözleşme formu olup, her bir Davacı'nın Beşiktaş'taki kendi konumunun tanımını ve onların kişisel ayrıntılarını içermektedir.

Tek Tip Sözleşme'nin başlıca karakteristik özelliklerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- Bu sözleşme, 31 Mayıs 2006 tarihine kadar geçerli olan iki yıllık belirli süreli bir sözleşmedir. Sözleşmede sözleşmenin erken bir feshinin her bir taraf açısından sonuçları ya da koşulları ile bağlantılı olarak açık bir belirtim yoktur. Özellikle, sözleşmede Beşiktaş'ın sahip olduğu 2004-2005 sezonunun bitiminde sözleşmeyi feshetme konusundaki münhasır opsiyona doğrudan bir atıf da yapılmamıştır.
- Sözleşme, Davacı'ların ücretleri, primleri ve diğer ek menfaatlerinin net miktarlarına ilişkin olarak 6 Haziran 2004 tarihli Özel Sözleşmeler'in hükümlerini onaylamaktadır. Bununla birlikte, sözleşmede net miktarların hesaplanmasına ilişkin olarak herhangi bir söz edilmemiştir. Aylık taksitlerin miktarları Tek Tip Sözleşme'nin bir ekinde belirlenmiştir.

- Tek Tip Sözleşmeler, Özel Sözleşme'nin aksine, iş ve sosyal güvenlik meselelerine, izinlere, tatillere ya da ticari haklara ilişkin konulara açıkça değinmemiştir.

- Banka teminat mektubundan söz edilmemiştir.

- (İngilizce'ye Davalı tarafından yapılan çeviriye göre) Sözleşme aşağıdaki hükümleri içermektedir:

“Sözleşmeyi müştereken imzalayan bizler, sonraki sayfada yazılı hüküm ve şartların tümünü okuduğumuzu; Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın diğer hükümlerini bildiğimizi; Yönetmeliklerin öngördüğü bütün yükümlülükleri yerine getireceğimizi; Anayasaya, Türkiye Futbol Federasyonu Yönetimi'nin Kurallarına ve Düzenlemelerine ve bize uygulanacak olan Futbol Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı üzerinde yapılacak bütün değişikliklerle birlikte işbu sözleşmenin imzalanmasından sonra yürürlüğe girecek düzenlemelere uyacağımızı beyan ve kabul ederiz.

Uyuşmazlık durumunda, Federasyon tarafından alınacak karar Tahkim Kurulu tarafından çözüme kavuşturulacaktır. (...)

a) Kulüp Temsilcisi ile Teknik Adam arasında yapılacak sözleşmelerin bir parçası olan işbu tek tip sözleşme

Futbol Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır. (...)

2.ÖZEL HÜKÜMLER

Taraflar, 6/6/2004 tarihinde Teknik Adam ile Kulüp arasında yapılan anlaşmadan doğan hakların ve yükümlülüklerin düzenlendiği özel bir İngilizce sözleşme imzaladıklarını beyan etmişlerdir. Bu sözleşme bütün hukuki sonuçlarıyla yürürlükte ve geçerlidir. İşbu sözleşmenin hükümleri ile özel sözleşmenin hükümleri arasında bir farklılık olması durumunda, özel sözleşmenin hükümleri geçerli kalmaya devam edecektir. Özel sözleşme hükümleri eklidir (...)"

4 Ağustos, 1 Eylül ve 14 Ekim 2004 tarihlerinde, TFF taraflarca imzalanan Tek Tıp Sözleşmeleri çekiince koymaksızın onaylamış ve tescil etmiştir.

II.3) Davacılar'ın çalışmaları

Davacılar, 17 Haziran 2004 tarihine kadar sürekli ikametgahlarının bulunduğu ve hayati önem taşıyan menfaatlerinin merkezinin yer aldığı İspanya'nın Madrid kentinde yaşamaktaydılar. Esasen, Davacılar'ın tümü 1999/2000 sezonundan 2002/2003 sezonuna kadar Real Madrid Futbol Kulübü için çalışmışlardır.

Davacılar, 17 Haziran 2004 tarihinde Davalı ile anlaşmaları şekil-

de hizmet sunmak üzere İspanya'dan Türkiye'ye taşınmışlardır.

Her bir Davacı, 27 Ocak 2005 tarihinde Davalı'dan iş akitlerinin derhal fesih yoluyla feshedildiğini bildiren bir mektup almışlardır. Mektupta herhangi bir fesih nedeni gösterilmemiştir. Aynı gün, sözleşmelerin 27 Ocak 2005 itibarıyla feshedildiği, Davacılar'a mektupta olduğu gibi fesih için herhangi bir neden bildirmeyen bir noter ihbarnamesiyle teyit edildi.

Davalı, Davacılar'a net maaşlarını 2004 Haziran ayından 2005 Ocak ayına kadar ödemiştir. Bu şekilde ödenen miktarlarda % 45'lik İspanyol vergi oranına dayanan bir brüt hale getirme oranı (bundan böyle kısaca "%45'lik brüt hale getirme oranı" olarak anılacaktır) hesaba katılmıştır. % 15'lik stopaj vergisi söz konusu brüt miktara uygulanmıştır.

Sözleşmelerin fesih tarihinde,

- Bay Vicente Del Bosque González'in aldığı net ücret 750.000 AVRO;
- Bay Antonio Grande Cerejo'nun aldığı net ücret 124.584 AVRO;
- Bay Francisco Javier Miñano Espín'in aldığı net ücret 124.584 AVRO;
- Bay Francisco Jiménez Martín'in aldığı net ücret 62.295 AVRO tutarındadır.

Bay Vicente Del Bosque González, 14 Nisan 2005 tarihinde Davalı tarafından kendisine verilen banka teminat mektubunu bozdur-

muştur. Teminat altına alınan 1.000.000 AVRO ertesi gün ödenmiştir.

II.4) TFF ve FIFA nezdinde yürütülen yasal işlemler

a) TFF nezdinde yapılan uzlaşma toplantısı

Her bir Davacı, 9 Şubat 2005 tarihli ve hem Beşiktaş'a hem de TFF'ye tebliğ edilen noter ihbarnamesiyle Davalı'dan (İngilizce'ye Davacılar tarafından yapılan çeviriye göre)

"1) böyle bir durum için 6 Haziran 2004 tarihli sözleşmenin 3.F.1 maddesinde öngörülen tazminatın (...) ve

2) 6 Haziran 2004 tarihli sözleşmenin tek taraflı ve nedensiz olarak feshedildiği tarihte muaccel olan bütün ücretlerin ve primlerin tümüyle ödenmesini"

talep etmiştir.

Her bir Davacı, aynı ihbarname ile (İngilizce'ye Davacılar tarafından yapılan çeviriye göre) aşağıdaki şartlarda bir uzlaşma toplantısı düzenlenmesi için TFF'ye başvurmuşlardır:

"(...) yalnızca 3813 Nolu Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca bir uzlaşma işleminin tesis edilmesi amacıyla, (...) [Davacılar] 27 Temmuz 2004 tarihli Federasyonca Tescilli Sözleşme'nin Kulüp tarafın-

dan ihlal edildiğini Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'na resmen ihbar ederler ve bu kuruldan 27 Temmuz 2004 tarihli Federasyonca Tescilli Sözleşme'nin Kulüp tarafından bu şekilde ihlal edilmesinden doğan bütün önlemleri ivedilikle karara bağlamasını talep etmektedirler (...)

[Davacılar] yukarıdaki taleplere hâlel getirmeksizin, Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'ndan münhasıran mevcut uyuşmazlığın her iki tarafın da çıkarını gözeterek şekilde dostane bir çözüme kavuşturulması amacıyla yönelik bir uzlaşma toplantısı düzenlemesini talep etmektedirler. (...)

Mevcut uyuşmazlıkta herhangi bir dostane çözümün mümkün olmaması durumunda (...), [Davacılar] 6 Haziran 2004 tarihli sözleşmenin Kulüp tarafından ihlali nedeniyle Uluslararası Futbol Birlikleri Federasyonu'na (FİFA) ve/veya 6 Haziran 2004 tarihli Sözleşme'nin 8.maddesi uyarınca 6 Haziran 2004 tarihli Sözleşme'den doğan her türlü davaya bakmaya yetkili tahkim kuruluna, bir başka deyişle, Spor Tahkim Mahkemesi'ne bir şikayette bulunma hak[larını] saklı tuttuklarını açıkça yinelemektedirler.

1 Nisan 2005 tarihinde bütün tarafların katılımıyla bir toplantı

yapıldı. Herhangi bir çözüme ulaşılmadı.

b) FİFA nezdinde yapılan yasal işlemler

Davacılar, davayı 14 Nisan 2005 tarihinde FİFA Oyuncu Statüsü Komitesi'ne taşımışlardır.

Bay Francisco Javier Miñano Espín'e ilişkin olarak, FİFA 20 Mayıs 2005 tarihinde Oyuncu Statüsü Komitesi'nin kondisyonerleri ilgilendiren işlere bakmak konusunda yargı yetkisine sahip olmadığını tespit etti.

Bay Vicente Del Bosque González, Bay Antonio Grande Cerejo ve Bay Francisco Jiménez Martín'e ilişkin olarak FİFA Oyuncu Statüsü Komitesi 15 Şubat 2006 tarihinde "mevcut davaya bakmaya yetkili olmadığına ve bunun sonucu olarak da elindeki davanın esasına ilişkin olarak bir karar vermekten çekinmeye" karar verdi.

FİFA Oyuncu Statüsü Komitesi, kararının gerekçesinde esasen Özel Sözleşme'nin G81 nolu maddesi ile birlikte okuduğu Tek Tip Sözleşme'nin 2.maddesine dayanarak CAS'nin yargı yetkisine sahip olduğunu göz önünde tutmuştur.

c) TFF'nin kararları

TFF, 25 Temmuz 2005 tarihinde FİFA'ya şu bilgileri vermiştir:

- taraflar, 27 Temmuz 2004 tarihli sözleşmeyi imzalayarak "bu sözleşmeden ya da bu sözleşme ile bağlantılı olarak her-

hangi bir uyuşmazlığın doğması durumunda TFF'nin münhasır yargı yetkisini kabul etmek" hususunda açıkça anlaşmışlardır. Uyuşmazlığın tarafları ayrıca İş Akti'nde belirtildiği üzere TFF'nin kararına karşı taraflardan herhangi birinin temyize gitmesi durumunda TFF Tahkim Kurulu'nun uyuşmazlığı nihai olarak çözüme kavuşturma konusunda münhasıran yargı yetkisine sahip olduğunu kabul etmişlerdir. Üstelik, TFF'ye göre, TFF'nin bu şekildeki Tek Tip Sözleşmeler'den doğan uyuşmazlıklara ilişkin münhasır yargı yetkisi 3813 Nolu "Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun" tarafından da kendisine verilmişti.

- TFF Yönetim Kurulu, 21 Temmuz 2005 tarihinde yukarıdaki gelişmeler ve Davacılar'ın 9 Şubat 2005 tarihli mektuplarında ileri sürdükleri TFF'nin örtülü bir tahkim başvurusu olarak yorumladığı talepler çerçevesinde, konuyu inceledi ve uyuşmazlığı karara bağladı.

TFF Yönetim Kurulu tarafından 21 Temmuz 2005 tarihinde alınan kararların içeriği 29 Ağustos 2005 tarihinde Davacılar'a tebliğ edildi. Yönetim Kurulu Beşiktaş'ın iş akitlerini ihlal ettiği ve Bay Vicente Del Bosque González'e 738.098 AVRO, Bay Antonio Grande Cerejo'ya 93.169 AVRO, Bay Francisco Javier Miñano Espín'e

93.169 AVRO, Bay Francisco Jiménez Martin'e 22.007 AVRO ödenmesi gerektiği sonucuna vardı.

Davalı, sözde vakitli bir şekilde, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu nezdinde yasal işlem başlattı ve Bay Vicente Del Bosque González'e tazminat ödenmesine ilişkin TFF Yönetim Kurulu kararını temyiz etti.

Bay Vicente Del Bosque González'in Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu nezdinde temsil edilmediği ve bu kurulun işlemlerinde taraf olarak bulunmadığı hususunda çekişme yoktur.

Diğer Davacılar'a ilişkin Yönetim Kurulu kararı ile bağlantılı olarak söz konusu Tahkim Kurulu'na herhangi bir temyiz başvurusu yapılmamıştır.

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, 5 Ocak 2006 tarihinde (İngilizce'ye Davalı tarafından yapılan çeviriye göre) aşağıdaki kararı almıştır:

"Yukarıda açıklanan nedenlerle,

a) Beşiktaş A.Ş. tarafından yapılan başvurunun kabulüne ve Beşiktaş A.Ş.'nin Teknik Direktör, Vicente Del Bosque González'e başkaca borcu olmadığına; Yönetim Kurulu'nun Beşiktaş A.Ş. tarafından ifa edilmesi gereken ödeme yükümlülüklerinin ifası için bozdurulan teminat mektubu bedeli olan 1.000.000 AVRO'yu göz önüne almaması ve Beşiktaş A.Ş.'nin

728.098 AVRO ödemesine hükmetmesi nedeniyle TFF Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen kararın kısmen değiştirilmesine;

b) Vicente Del Bosque González'e fazladan yapılan ödemenin geri alınmasını talep etme konusunda Beşiktaş A.Ş.'nin yetkilendirilmesine;(...).

karar verildi.

II.5) CAS nezdinde yürütülen yasal işlemler

a) Davacılar'ın tahkim talepleri

Davacılar, 21 Mart 2006 tarihinde Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (bundan böyle kısaca CAS olarak anılacaktır) nezdinde müştereken bir tahkim başvurusu yaptılar. Davacılar çözüme kavuşturulması için aşağıdaki taleplerde bulundular:

"A.- BAY VICENTE DEL BOSQUE GONZÁLEZ, BAY ANTONIO GRANDE CERREJO, BAY FRANCISCO JAVIER MIÑANO ESPÍN VE BAY FRANCISCO JIMÉNEZ MARTIN ve BEŞİKTAŞ FUTBOL YATIRIMLARI SAN VE TİC A.Ş. arasında imzalanan sözleşmelerin Kulüp tarafından tek taraflı ve haklı neden gösterilmeksizin feshe dildiğinin kabulü.

B.-Her bir müvekkilimin, Kulüp tarafından haklı neden gösterilmeksizin tek taraflı fesih durumunda yukarıda adı geçen Sözleşme'nin 3.F.A nolu maddesinde ödenmesi gereken

tazminat olarak kararlaştırılan miktarı tahsil etme hakkının kabulü,

C.- BEŞİKTAŞ FUTBOL YATIRIMLARI SAN VE TİC A.Ş.'nin:

i) Bay VICENTE DEL BOSQUE GONZÁLEZ'e toplam 5.909.090,91 AVRO'dan banka teminat mektubunun boz durulmasını takiben tahsil edilen 1.000.000 AVRO düşülerek, geri kalan 4.909.090,91 AVRO.

ii) Bay ANTONIO GRANDE CEREJO'ya toplam 718.938,18 AVRO.

iii) Bay FRANCISCO JAVIER MIÑANO ESPÍN'e toplam 718.938,18 AVRO.

iv) Bay FRANCISCO JIMÉNEZ MARTIN'e toplam 359.463,64 AVRO

ödemesine karar verilmesi.

D.- BEŞİKTAŞ FUTBOL YATIRIMLARI SAN VE TİC A.Ş.'nin ayrıca temerrüt tazminatı olarak, C ve D bentlerinde belirtilen miktarlara 27 Ocak 2005 tarihinden (sözleşmelerin nedensiz fesih tarihi) ödeme tarihine kadar işletilecek yasal faiz miktarı ödemesine karar verilmesi.

E.- BEŞİKTAŞ FUTBOL YATIRIMLARI SAN VE TİC A.Ş.'nin ayrıca tahkim işlemlerine ilişkin bütün masraf ve giderleri ödemesine karar verilmesi.

Davacıların dilekçelerini, kısaca, şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Taraflar Özel Sözleşmeler ile Tek Tip Sözleşmeler arasında bir çelişki olması durumunda Özel Sözleşmeler'in üstün geleceğini açıkça kabul etmişlerdir. Davacılar, TFF'nin standart sözleşmelerini imzalamayı sadece söz konusu Federasyon'un biçimsel bir koşulunu yerine getirmek amacıyla kabul etmişlerdir.

- Davacılar sözleşmeden doğan taahhütlerini düzgün bir şekilde yerine getirmişlerdir. Sözleşmelerinin Davalı tarafından tek taraflı ihlali hukuka aykırıdır ve haklı bir gerekçeye dayanmamaktadır.

- Sözleşmelerin Davalı tarafından haklı neden gösterilmeksizin, erken ve tek taraflı feshedilmesi durumunda Davacılar'a ödenmesi gereken tazminatın hesaplanması Özel Sözleşmeler'in 3.F.1 nolu maddesinde münhasıran düzenlenmiştir.

- Davacılar her zaman için İspanya'nın vergi mükellefleri olmuşlardır.

- Davalı, Özel Sözleşmeler'in 3.F.1 nolu maddesinden kaynaklanan tazminatı ödemeyi reddetmiştir.

- Davacılar hiçbir zaman için TFF Yönetim Kurulu'ndan uyuşmazlığın esası hakkında bir karar almasını talep etme-

mişlerdir. Onlar, TFF'ye yalnızca bir uzlaştırma toplantısı düzenlemesi için başvurmuşlardır. Kendileri, uzlaştırma toplantısının başarısızlıkla sonuçlanmasının ardından yasal işlemlerin söz konusu Yönetim Kurulu nezdinde hala derdest olduğundan habersizdiler.

• Davacılar Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu nezdinde yasal işlem başlatıldığından da söz konusu kurulun kararını verdiği 5 Ocak 2006 tarihine kadar habersizdiler.

• TFF Yönetim Kurulu ve Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun verdiği kararlar her durumda hükümsüz ve geçersizdir zira bu kararlar Davacılar dinlenilme ya da davayla ilgili iddialarını sunma şansı tanınmaksızın alınmış kararlardır. Ayrıca, kararların gerekçeleri TFF'nin yargı mercilerinin bağımsız olmadığını doğrulamaktadır.

b) Davalı'nın Cevabı

Davalı, 13 Nisan 2006 tarihinde çözüme kavuşturulması için CAS'ye aşağıdaki dilekçeyi sundular:

"(...) Davalı Spor Tahkim Mahkemesi'nden (CAS) aşağıdaki kararları almasını saygıyla

TALEP EDER

Öncelikle

I) Spor Tahkim Mahkemesi'nin (CAS) yargı yetkisinin yokluğu ne-

deniyle huzurdaki tahkim davasına bakmaya yetkili olmadığını beyan etmesi.

II) Yukarıda belirtilen yetkisizlik gereğince, Davacılar'ın CAS idari masrafları, hakemlerin masraf ve ücretleri, avukatlık ücretleri, tanıklar ve bilirkişiler için olası masraf ve giderler de dahil olmak ama bunlarla sınırlı kalmamak kaydıyla huzurdaki tahkim davasına ilişkin her türlü masrafı ödemekle yükümlü tutulacağını beyan etmesi.

*Yalnızca yukarıdaki taleplerin reddedilmesi durumunda
(karşı dava)*

I) Davacılar tarafından açılan "Tahkim Davası"nın kısmen kabul edildiğini ve aynı şekilde Davalı tarafından Bay Vicente DEL BOSQUE GONZÁLEZ'e karşı açılan "Karşı Davası"nın tamamen kabul edildiğini beyan etmesi.

II) Yukarıda belirtilen karşı dava gereğince:

a) Davalı'yu her bir Davacı'dan Bay Antonio GRANDE CERREJO'ya toplam 93.169,00 AVRO, Bay Francisco Javier MIÑANO ESPÍN'e toplam 93.169,00 AVRO ve Bay Francisco JIMÉNEZ MARTIN'e toplam 22.007 AVRO ödemekle yükümlü tutması.

b) Bay Vicente DEL BOSQUE GONZÁLEZ'i Davalı'ya 261.902,00 AVRO'yu iade etmekle yükümlü tutması.

III) Yukarıda belirtilen karşı dava gereğince,

CAS idari masrafları, hakemlerin masraf ve ücretleri de dahil olmak ama bunlarla sınırlı kalmamak kaydıyla huzurdaki tahkim davasına ilişkin tüm masrafların Taraflarca eşit oranlarda ödeneceğini ve aynı şekilde her bir Taraf'ın kendi yasal masraflarını ve Huzurdaki tahkim davası ile bağlantılı tahakkuk eden diğer masraflarını kendisinin ödeyeceğini beyan etmesi.”

Davalı'nın dilekçesini, şu şekilde özetlemek mümkündür:

- CAS aşağıdaki nedenlerden dolayı huzurdaki uyuşmazlıkta karar vermek konusunda yargı yetkisine sahip değildir:

a) 27 Temmuz 2004 tarihinde imzalanan sözleşmeler TFF tarafından sağlanan standart sözleşmelerdir ve “söz konusu Federasyon tarafından bir Türk profesyonel futbol kulübü ile bir profesyonel teknik sorumlu arasındaki her türlü hizmet ilişkisinin geçerliliği için bir sine qua non koşul – (geçerliliğin ek koşulu) olarak değerlendirilmektedir.” Bu nedenle, Tek Tıp Sözleşmeler Özel Sözleşmeler'den üstün gelmelidir.

b) Taraflar, Tek Tıp Sözleşmeler'de TFF'nin kurallarına ve düzenlemelerine ve aynı şekilde Federasyon'un özellikle Teknik Yöneticiler ve Öğreticilere uygulanmak üzere kabul ettiği kurallar manzumesine uymayı açık-

ça kabul etmişlerdir. Taraflar, böyle yaparak TFF'nin yetkili yargı makamlarına münhasır yargı yetkisi tanımış olmaktadır. “Bu husus açıkça tarafların ortak iradesinin 6 Haziran 2004 tarihli Özel Sözleşmeler'in 8.maddesini değiştirmek olduğu anlamına gelmektedir.?”

c) Özel Sözleşmeler'in CAS'a yargı yetkisi veren 8.maddesi Davacılar'ın, “Türk Futbol Federasyonu'nun, Türkiye Futbol Ligi'nin veya bunların halef ya da alternatiflerinin ya da bu kurumların veya Kulüb'ün üyesi olduğu diğer organizasyonların kural, düzenleme ve tüzüklerine tabi.” olduğunu öngören aynı sözleşmelerin 6.maddesi ile etkisiz hale getirilmiştir.

d) Ayrıca, “bir Tek Tıp Sözleşme imzalayan taraflar (bir Kulüp ya da bir Antrenör), 17 Haziran 1992 tarihli (...) 3813 Nolu kanun uyarınca, Türkiye Futbol Federasyonu'nun yetkili yargı makamlarının münhasır yargı yetkisini ve aynı şekilde Federasyon'un ilgili iç düzenlemelerini yürürlükten kaldırmazlar.” Özel Sözleşmeler'in 8.maddesi 3813 Nolu kanuna aykırıdır ve bu maddenin hükümsüz ve uygulanacak hukuk ve yargı yetkisi konu-

larına etkisiz olduğu kabul edilmelidir.

e) Huzurdaki uyuşmazlık geçerli ve nihai bir karar veren yetkili bir yargı makamı tarafından zaten çözümlenmiştir. Davacılar'ın dava hakları res judicata (kesin hüküm) nedeniyle, daha açık belirtmek gerekirse, Bay Del Bosque ve diğer üç Davacı'nın TFF Yönetim Kurulu nezdinde ileri sürmüş oldukları yasal bir talebe ilişkin kesin hüküm nedeniyle düşmüştür.

- Davalı, iş aktini tek taraflı olarak ve herhangi bir haklı nedene dayanmaksızın feshettiğini kabul etmektedir. Bununla birlikte, bu fesih Özel Sözleşmeler'de yer alan sözleşmeyi ilk sezonun bitiminde geçerli olmak üzere feshetme hususundaki tercih hakkının kullanılmasında kabul edilmelidir. Bu nedenle, Davalı yalnızca Davacılar'ın 27 Ocak 2005 ile 2004-2005 sezonunun bitim tarihi arasındaki dönemde hak kazanabilecekleri maaşlara tekabül eden bir tazminattan sorumlu olmalıdır.
- Özel Sözleşmeler'in 3.maddesinin C.2 bendine göre "2005 süresince ödenecek tutarlar, Antrenör -mutatis mutandis (gerekli değişiklikler yapılmış olarak)- İkinci Antrenör, Üçüncü Antrenör, Kondisyoner Türkiye'de bir vergi mükellefi olarak mütalaa edileceğinden, Türkiye'de geçerli olan vergi mevzuatı dikkate alınarak hesaplanacaktır. Dolayısıyla, Kulüp Türkiye'de yürürlükte bulunan vergi mevzuatında belirtilen vergi oranını dikkate alarak A) ve B) maddelerinde belirtilen meblağları brüt hale getirecektir".

ye'de geçerli olan vergi mevzuatı dikkate alınarak hesaplanacaktır. Dolayısıyla, Kulüp Türkiye'de yürürlükte bulunan vergi mevzuatında belirtilen vergi oranını dikkate alarak A) ve B) maddelerinde belirtilen meblağları brüt hale getirecektir".

- Davalı, bir tahkim kararının uygulanması bağlamında ödenecek bir meblağın bir maaş olarak kabul edilemeyeceği ve bu nedenle bu meblağın, eğer ödenecekse, büyük ihtimalle daha düşük bir vergi oranına tabi olacağı düşüncesindedir.

c) Davacılar'ın Talep Beyanları

Davacılar, 26 Mayıs 2006 tarihinde tahkim dilekçelerinde bildirdikleri ile benzer iddialar içeren bir talep beyanı sundular. Davacılar, bu belgede, CAS'ın yargı yetkisi ve sözleşmelerin feshinin mali sonuçları hakkındaki görüşlerini tekrar ifade ettiler. Talep ettikleri tazminatın miktarının hesaplanmasına ilişkin olarak ayrıntılı bilgiler sundular. Inter alia (diğerlerinin yanı sıra) Davacılar'ın vergi mükellefiyetleri ve 2004 ila 2006 yılları arasındaki vergi rejimine ilişkin olarak açıklamalar ve bir uzman raporu sundular.

d) Cevap

Beşiktaş, 30 Haziran 2006 tarihinde 13 Haziran 2006 tarihli davaya cevap dilekçesini doğruladığı ve cevabında ileri sürdüğü maddi ve hukuki savunmalarını geliştirdi-

ği bir cevap sundu. Vergi konularına ilişkin olarak, Davalı PricewaterhouseCoopers'dan imzasız bir taslak mektup sundu. Ek cevap dilekçesini, şu şekilde özetlemek mümkündür:

Davacılar, Davalı'nın sözleşmeleri tek taraflı olarak feshetmesiyle bağlantılı olarak maruz kalınan zararlara ilişkin olarak herhangi bir kanıt sunmamışlardır. Dolayısıyla, Beşiktaş Davacılar'ın herhangi bir tazminata hak kazanamayacağı düşüncesindedir.

İsviçre Borçlar Kanunu'nun (bundan böyle kısaca "CO" olarak anılacaktır) 337. maddesi uyarınca Hakem Heyeti Davacılar'ın başka bir iş aktine dayanarak almış oldukları ya da Sözleşmelerin sürelerinin bitimine kadar kendilerine kasten verilen meblağları dikkate almak zorundadır. Davalı, Davacıların kendilerine yapılan tüm önerileri kasten reddetdiklerini ve bu durumun da Sözleşmelerin erken feshi için, eğer ödenecekse, ödenecek tazminatı hafifletmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

Uygulanabilir nitelikteki TFF Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın 19.maddesine göre kulüpler, sezonunun bitimine kadar mali yükümlülüklerini yerine getirmekle kaydıyla istedikleri her an Teknik Adamlarıyla yaptıkları iş akitlerini feshetmeye yetkilidirler. Bu kural birkaç sezon için yapılmış sözleşmelere dahi uygulanır. Bu nedenle, Davacılar 2005-2006 sezonu için herhangi bir tazminata hak kazanmamışlardır.

d) Duruşma

Ekim 2006 tarihinde Lozan'daki CAS merkezinde bir duruşma yapıldı.

Duruşmanın başlangıcında, taraflar Hakem Heyetinin oluşumuna ilişkin olarak herhangi bir itirazlarının olmadığını beyan ettiler.

Bütün Davacılar, duruşmada hazır bulundular ve müştereken avukatlar Bay Fernando Pantaleón, Bay Don Javier Ferrero Muñoz, Bay Diego Rodriguez ve tercüman Bay Eduardo Kahane tarafından savunuldu. Davalı kadrolu avukatı Bay Ömer Bedük tarafından temsil edildi ve avukatlar Bay Ettore Mazzilli ve Bay Ayhan Copuroglu tarafından savunuldu.

Hakem Heyeti aşağıdaki kişilerin tanık beyanlarını dinledi:

- bir lisanslı futbol menajeri olan Bay Jorge De Felipe;
- vergileme konusunda bilirkişi olan Bay Jose Manuel Calderón

Tanık ve bilirkişi taraflarca sorguya ve çapraz sorguya alındı ve Hakem Heyeti tarafından sorgulandı.

Taraflar, duruşmanın bitiminde yargılama işlemlerinde dinlenme ve eşit muamele haklarının kullanılmasına ilişkin olarak yapacak bir incelemeleri ya da koyacak bir çekinceleri olmadığını açıkça bildirmişlerdir.

III. TARTIŞMA

III.1) CAS'IN YARGI YETKİSİ

CAS'ın yargı yetkisinin yasal dayanağı Özel Sözleşmeler'in "İşbu sözleşme ile ilgili her türlü uyuşmazlık Spor Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) götürülmelidir ve muhtemel uyuşmazlığın vuku bulduğu tarihte yürürlükte bulunan İsviçre mevzuatı ile UEFA ve FIFA kuralları geçerli olacaktır. Tarafların her ikisi de vuku bulabilecek uyuşmazlıkları CAS dışında herhangi bir makama götürmekten açıkça feragat eder." şeklindeki 8.maddesidir.

Davalı, açık tahkim maddesine rağmen CAS'n yargı yetkisine itiraz etmektedir.

Davalı, özellikle Tek Tip Sözleşme'nin "bir uyuşmazlık durumunda Federasyon'un verdiği kararlar Tahkim Kurulu tarafından çözüme kavuşturulur" şeklindeki tahkim maddesinin CAS'a yargı yetkisi tanıyan Özel Sözleşmeler'den üstün geldiğini ileri sürmektedir.

Davalı, tarafların Tek Tip Sözleşmeleri imzalamak suretiyle Özel Sözleşmeler'i TFF'nin yetkili makamlarına münhasır yargı yetkisini tanıyacak biçimde değiştirdiklerini iddia etmektedir.

Tek Tip Sözleşmeler, taraflar arasında imzalanan birbirini izleyen iki sözleşmesel belge arasındaki ilişkiye değinen bir madde içermekte olup; madde metni şu şekildedir:

"Taraf, 6/6/2004 tarihinde Teknik Adam ile Kulüp arasın-

da yapılan anlaşmadan doğan hakların ve yükümlülüklerin düzenlendiği özel bir İngilizce sözleşme imzaladıklarını beyan etmiştir. Bu sözleşme bütün hukuki sonuçlarıyla yürürlükte ve geçerlidir. İşbu sözleşmenin hükümleri ile özel sözleşmenin hükümleri arasında bir farklılık olması durumunda, özel sözleşmenin hükümleri geçerli kalmaya devam edecektir. Özel sözleşme hükümleri ektidir (...)"

Yukarıdaki hususlar göz önüne alınacak olursa, Hakem Heyeti, tarafların Tek Tip Sözleşmeleri imzaladıklarında Özel Sözleşmeler'in içeriğini değiştirme niyetinde oldukları varsayımının kendileri tarafından Tek Tip Sözleşmeler'de açıkça ve netçe beyan edilen niyetleri tarafından desteklenmediği gibi bu niyetleri ile apaçık bir şekilde yalanlandığı kamsındadır.

Yukarıda belirtilenler karşısında, TFF Tahkim Kurulu'nun uygun bulunduğu husus, adıyla belirtmek gerekirse Tek Tip Sözleşmeler'in daha sonraki bir tarihte yapılmış olduğu ya da yargı yetkisi maddesinin ortadan kaldırılmamış olduğu hususu, değersiz gözükmektedir. (Sonraki) Tek Tip Sözleşmeler Özel Sözleşmeler'e öncelik tanıyan bir kural içermektedir. Ayrıca, bir öncelik kuralının varlığı, tamamen gereksiz maddelerin açıkça ve maddi olarak yürürlükten kaldırılmasını sağlar.

Hakem Heyeti, ayrıca uzlaştırma usulüne başvurulmasının hiçbir şekilde örtülü bir tahkim baş-

vurusu olarak yorumlanamayacağı kanısındadır. Aksine, Davacılar, TFF'ye hitaben yazdıkları 9 Şubat 2005 tarihli ihbarnamede, bu ihbarnamenin yalnızca uzlaştırma amacıyla gönderildiği ve Özel Sözleşmeler'de yer alan tahkim şartına uygun olarak talepte bulunma haklarının açıkça saklı tutulduğu hususlarında ısrar etmektedirler.

Hakem Heyeti, sonuç olarak, yargı yetkisinin Özel Sözleşmeler'de yer alan tahkim şartına dayanılarak oluştuğuna karar vermiştir. Tek Tip Sözleşmeler'in açık içeriğine dayanılarak belirtmek gerekir ki, bu madde bu konuda sağlanan farklı çözüme üstün gelmektedir. Ayrıca, Özel Sözleşme Maddelerine uygun olarak tahkime başvurma hakkının uzlaştırma başvurusunda saklı tutulmuş olması karşısında, uzlaştırma başvurusu tahkim konusundaki mevcut sözleşmeyi değiştiren örtülü bir sözleşme olarak yorumlanamaz.

Hakem Heyeti ayrıca Türk hukukunun emredici hükümlerine aykırı olması nedeniyle Özel Sözleşmeler'deki tahkim şartının geçerli olmayacağına dayanan savunmayı da reddetmektedir. İddiaya göre, TFF'nin yargı makamlarının münhasır yetkisi 3813 Nolu "Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında" Kanunda tanınmıştır.

İleri sürülen savunma, yabancı hukukun iddiaya göre emredici hükümlerinin varlığı göz önüne alındığında uyuşmazlığın tahkim yo-

luyla çözülebilir olup olmadığına ilişkindir.

İşbu tahkim yargılaması her biri ayrı yabancı ülkelerde yer alan ikametgahlara sahip taraflar arasında yürütülmektedir. Bu nedenle söz konusu taraflar İsviçre Uluslararası Özel Hukuk hakkında Federal Kanun'un (PIL) 176.maddesi hükümlerine tabidirler.

PIL hükümleri uyarınca, bir uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözülebilir olup olmaması, davanın esasından bağımsız olarak ve özellikle de malvarlıksal bir niteliğe sahip herhangi bir talebin tahkim yargılamasına konu olabileceğini öngören PIL'in 177.maddesi çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda, yabancı hukukun münhasır yargı yetkisi veren emredici hükümleri, ilke olarak, uygulanabilir değildir.

Bu noktada tek istisna, yabancı emredici hükümlerin uygulanmasının kamu düzeni açısından gerekli olmasıdır. Bu durumda bu Kanun'da atıf yapılanlardan başka bir hukukun emredici bir kuralının ancak hukuki yararların meşru olması ve İsviçre hukuk anlayışına göre açıkça üstün gelmesi durumunda değerlendirmeye alınacağını öngören PIL madde 19'a (PIL Md. 19 f.1, bakınız B.Dutoit, Droit International Privé Suisse, Commentaire de la loi fédérale du 18 décembre 1987, Bâle, 2005, s.616) atıf yapılmaktadır.

Hakem Heyeti, öncelikle ileri sürülen taleplerin parasal talepler olduğunu ve bu nedenle PIL madde

177 anlamında açıkça malvarlıksal bir niteliğe sahip olduğu kanısındadır.

Ayrıca, TFF'nin yargısal makamlarının münhasır yargı yetkisini saklı tutan iddiaya göre emredici hükümlerin uygulanıp uygulanmaması, Hakem Heyeti'nin yargı yetkisini ortadan kaldırmasına neden olabilecek bir kamu düzeni sorunu doğurmamaktadır.

Hakem Heyeti, öncelikle, çevirisi Davalı tarafından sağlanan 3813 Nolu Kanun'un metninin TFF yargısal makamlarının sözde yargı yetkisinin emredici olduğu ve bu yetkiden başka bir yargı yetkisi çözümünü lehine feragat edilemez olduğu iddiasını dahi doğrulamadığını not etmektedir. Davalı, duruşmada, TFF yargısal makamlarının münhasır yargı yetkisinin yalnızca kökleşmiş iç yargı kararlarından çıkartıldığını belirtmişlerdir. Davalı bununla birlikte bu iddiayı kanıtlayacak herhangi bir makam göstermemiştir. Bu nedenle, ilgili maddelerin Türk hukuk uyarınca gerçekten emredici olduğu kabul edilmemiştir.

Hakem Heyeti, her halükarda, emredici olsun olmasın, bu davada ileri sürülen maddelerin uygun bir kamu düzeni sorunu doğurmadığına karar vermiştir.

Gerçekten de, bu maddeler devlet mahkemelerinin yargı yetkisine dahi ilişkin olmayıp – taraflardan birinin bağlı olduğu – TFF tarafından kurulan makamların tahkimsel ya da tahkim benzeri nite-

likte bir sürecin yürürlükte olduğu tahkim yargılamasına ilişkindir.

TFF Yönetim Kurulu ve/veya TFF Tahkim Kurulu'nun gerçek bir tahkim makamı olarak kabul edilmesi için gerekli olan taraflardan bağımsızlığa sahip olduğunun kabul edilebileceği varsayıldığında, ki FİFA kararında bu bağımsızlıktan şüphe duyulmuştur ve bu bağımsızlık Yönetim Kurulu için açıkça söz konusu değildir, kanunun hali-hazırdaki uyuşmazlığın her durumda tahkime götürülmesini onaylayan bir tahkim ya da benzeri süreç öngörmesi Türk hukuku açısından bile per se (kendiliğinden) bir kamu düzeni sorunu yaratmamaktadır.

Hakem Heyeti, TFF tarafından kurulan tahkim kurullarına emredici yargı yetkisi vermek anlamına gelen Türk hukuku kuralına dayanarak kendi yargı yetkisini reddetmek için, özellikle de bu kurulların öngördüğü tahkim yargılamasının bu tahkim yargılamasına göre daha iyi teminatlar sunmadığı görülen bir durumda, İsviçre kamu düzeni açısından herhangi bir neden görmemektedir.

Yukarıdakiler karşısında, Hakem Heyeti, Özel Sözleşmeler'de yer alan tahkim şartına dayanarak kendi yargı yetkisinin kabul edilmesi gerektiği kanısındadır.

III.2) Res Judicata (Kesin Hüküm)

Davalı, TFF makamları tarafından verilen kararlarının varlığına

dayanarak res judicata (kesin hüküm) savunması yapmaktadır.

Hakem heyetlerinin önlerine gelen sorunlarla ilgili olarak res judicata (kesin hüküm) niteliğinde olan önceki kararları göz önünde bulundurmamak zorunda oldukları doğrudur. (ATF 128 III 181 nolu Yüksek Mahkeme Kararı)

Bununla birlikte, yabancı bir kararın bu anlamda res judicata (kesin hüküm) niteliği taşıyabilmesi ilgili kararın İsviçre’de tanınabilmesine bağlıdır. (ATF 124 III 83 nolu Yüksek Mahkeme Kararı)

Hakem kararlarına ilişkin olarak yabancı hakem kararlarının tanınması konusunda ilgili metin gerek Türkiye’nin gerekse İsviçre’nin taraf olduğu 10 Haziran 1958 tarihli Birleşmiş Milletler Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Konvansiyonu’dur. (bundan böyle kısaca “New York Konvansiyonu” olarak anılacaktır)

Bir hakem kararının tanınması için temel bir koşul kararı veren hakem heyetinin yargı yetkisinin sağlayan geçerli bir tahkim sözleşmesinin var olmasıdır.

Yukarıda yargı yetkisine ilişkin tartışmada açıklandığı üzere, burada böyle bir dayanak yoktur. Doğru bir şekilde yorumlanacak olursa, Tek Tip Sözleşmeler’in hükümleri esasen Özel Sözleşmeler’in hükümlerinin ve dolayısıyla CAS tahkim şartının üstünlüğünü kabul etmektedir.

Sonuç olarak, TFF makamlarının yargı yetkisi mevcut bir tahkim

sözleşmesindeki bir dayanağa sahip değildir ve a fortiori (öncelikle) New York Konvansiyonu’nda yer alan koşulları karşılayabilecek bir yetki değildir.

Yukarıda belirtilenler karşısında, Hakem Heyeti, usulüne uygun bir şekilde tebligat yapma ve yasal işlemleri yürütmeye ilişkin şartlarının yerine getirilip getirilmediğini ayrıca araştırmanın gerekli olmadığını not etmektedir. Hakem Heyeti bununla birlikte FIFA Kararında bu konuya ilişkin olarak ciddi sorunların ortaya çıktığını not etmektedir.

Hakem Heyeti, son bir yorum olarak, Tahkim Kurulu nezdinde yapılan yargılamaların sadece Bay Del Bosque’ye ilişkin olduğunu diğer Davacılar’a ilişkin olmadığını da ayrıca göz önüne almaktadır. Öğretinin uygulanması için herhangi bir prima facie (ilk bakışta) haklı neden varsa bu husus res judicata (kesin hüküm) sorunu ile bağlantılı başka bir sorunu ortaya çıkaracaktır. Gerçekten de, yalnızca Tahkim Kurulu kararının gerçek bir hakem kararı olarak muhtemelen nitelendirilebileceği açıktır. TFF Yönetim Kurulu, gerçek hakem kararlarını ifade eden kararlar veren bir tahkim kurulu olarak nitelendirilmek için gerekli olan bağımsızlığa açıkça sahip değildir. Bu nedenden dolayı, Bay Del Bosque dışındaki diğer tüm Davacılar’a ilişkin kararlar açısından herhangi bir res judicata (kesin hüküm) sorununun

doğması teknik olarak mümkün değildir.

III.3) Esasa Uygulanacak Hukuk

Spor'la ilgili Tahkim Kodu'nun (bundan böyle kısaca "Kod" olarak anılacaktır) R45 nolu maddesi "*Hakem Heyeti, uyuşmazlığı tarafların seçtiği hukukun kurallarına, böyle bir seçimin yokluğu halinde İsviçre hukukuna göre karara bağlar. Taraflar Hakem Heyeti'ni ex aequo et bono'ya (hakkaniyet) göre karar verme konusunda yetkilendirebilirler.*" hükmünü içermektedir.

Özel Sözleşmeler'in 8.maddesi uyarınca taraflar arasında seçilen hukuk kuralları "*muhtemel uyuşmazlığın vuku bulduğu tarihte yürürlükte bulunan İsviçre mevzuatı ile UEFA ve FIFA kuralları*"dır.

III.4) Davanın Esası

A) NEDENSİZ FESİH

Davalı'nın taraflar arasında imzalanan sözleşmeleri 27 Ocak 2005 tarihinde tek taraflı olarak ve haklı bir nedene dayanmaksızın feshettiği tartışmasızdır.

Uyuşmazlık konusu sözleşmeler belirli süreli iş akitleridir.

Davacılar taleplerini esasen, erken fesih durumunda Davalı'nın Davacılar'a sözleşmelerin bitimine kadar yani 2005-06 sezonunun bitimine kadar ödenmesi gereken tüm belirli tutarları Davacılar'a ödemek zorunda olduğunu öngö-

ren Özel Sözleşmeler'in 3.F1 nolu maddesine dayandırmaktadırlar.

Hakem Heyeti, bu sözleşmesel düzenlemenin belirli süreli bir iş aktinin nedensiz feshi durumunda işverenin, ilke olarak, işçinin sözleşmenin kararlaştırılan bitim tarihine kadar almaya hak kazanacak olduğu her şeyi işçiye ödemesi gerektiğini öngören CO madde 337c'de yer alan hüküm ile aynı doğrultuda olduğunu not etmektedir.

Davalı, 2004-2005 sezonunun bitimine kadar Davacılar'a ödemesi gereken tazminatı ödeme yükümlülüğüne karşı çıkmamaktadır.

Davalı, bununla birlikte 2005-06 sezonuna ilişkin olarak ödemekle yükümlü olduğu herhangi bir tazminat olmadığını savunmaktadır.

Davalı, bu konudaki savunmalarını iki farklı temel üzerinde geliştirmektedir:

Fesih, sözleşmenin ikinci sezon için feshedilmesine imkan veren Madde 3.F1'de yer alan sözleşmesel tercih hakkının kullanılması olarak kabul edilmelidir.

Yukarıda belirtilen sözleşmesel tercih hakkı uygulanabilir olmasa dahi, Davalı'nın emredici ve aksi yöndeki her türlü sözleşmesel hükme üstün gelen olarak değerlendirdiği TFF Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın 19.maddesi haklı neden olmaksızın fesih durumunda ödenecek tazminata ilişkin olarak her halükarda bir sınır koy-

maktadır. Böyle bir durumda, tazminat içinde bulunulan sezonun bitimine kadar ödenmesi gereken tazminatla sınırlı olmaktadır.

Sözleşmeyi ikinci sezon için feshetme imkanı veren tercih hakkı

Taraflar 6 Haziran 2004 tarihinden 30 Haziran 2006 tarihine kadar sözleşmesel olarak bağlı kalmayı kabul etmişlerdir. İş akitlerinin Davalı tarafından erken bir feshinin sonuçları Özel Sözleşmeler madde 3.F1 ve madde 3.F2'de ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Daha önce de bahsedilen Madde 3.F1 genel bir kural öngörmektedir: eğer Davalı sözleşmeye 30 Haziran 2006 tarihinden önce son vermeye karar verirse, eğer hizmet ilişkisi belirli süresinden önce kesilmemiş olsaydı Davacılar'ın kazanacak oldukları maaşlara tekabül eden bir tazminatı Davacılar'a ödeyecektir.

Madde 3.F2 Davalı'nın sözleşmeleri **ilk sezonun bitiminden sonra geçerli olmak üzere** son vermeye karar verdiği özel bir durumdan bahsetmektedir. Böyle bir durumda, *"Eğer Kulüp, işbu sözleşmeyi ikinci sezon için 15 Mayıs 2005 tarihinden daha geç olmamak üzere feshetme tercihini kullanırsa, o zaman ikinci sezon için Antrenör'ün ücretini ödemeyecektir."*

Davalı, 27 Ocak 2005 tarihinde her bir Davacı'ya (İngilizce'ye Davacılar tarafından yapılan çeviriye göre) aşağıdaki yazıyı yazmıştır:

"(...) Sizinle imzalamış olduğumuz Sözleşme'yi 27.01.2005 tarihinden itibaren feshettiğimizi bildiririz.

Saygularımızla."

Davalı, böyle yaparak, aslında madde 3.F2'de yer alan tercih hakkını kullandığını savunmaktadır. Bu nedenle, mali durum ve Davacılar'a ödenmesi gereken tazminat Davacılar'ı derhal etkili işten çıkarma hali yerine tercih hakkının resmen kullanılmış olması halinde ne olması gerekiyorsa o şekilde olmalıdır.

Hakem Heyeti, bununla birlikte Davalı tarafından yapılan derhal etkili fesih işleminin Madde 3.F2'de öngörülen tercih hakkının bir kullanımı olarak değerlendirilemeyeceği ve fakat Madde 3.F1'in uygulanabilir olduğu kanısındadır.

Madde 3.F1 Davalı tarafından sürenin bitiminden önce fesih işlemi yapılması durumunda uygulanabilir olan genel ilkeyi yani bütün ücretlerin ödenen tutarlar düşüldükten sonra tazminat olarak ödenmesini açıkça belirtmektedir. Madde 3.F1'in bütün sözleşmesel süreye tekabül eden tutara açıkça atıf yaptığı not edilmelidir.

Madde 3.F2, tek bir özel durumda yani Kulüb'ün sözleşmeyi 15 Mayıs 2005 tarihinden önce ikinci sezon için etkili olmak üzere feshetmesi durumunda Madde

3.F1'de yer alandan farklı bir kural öngörmektedir.

Madde 3.F2 Madde 3.F1'in uygulanmasının bir istisnasıdır. Esasen, sözleşme süresini bir sezona indirilmesi anlamına gelmektedir.

Hakem Heyeti, Madde 3.F2'nin açıkça sezonun aynı yıl içinde başlayıp bittiği bazı ülkeler dışında futbol alanında sözleşmelerin "doğal" bitim tarihi olan 2004-05 sezonunun bitimindeki bir "olağan" fesih durumuna uygulanacak anlamda bir madde olduğu kanısındadır.

Böyle bir fesih, ilgili kişilere etkisi anlamında, işbirliğinin olağan bir şekilde sona ermesini ifade eder. Sözleşmesel bir şeklin uygulanmasını ifade eder ve bu haliyle olumsuz bir anlama sahip değildir.

Sezon devam ederken derhal etkili olmak üzere yapılan bir işten çıkarma ise farklı bir niteliğe sahiptir. Böyle bir işten çıkarma eğer sözleşmesel yükümlülüklerinin bir ihlali söz konusu değilse ilgili kişilerin görevlerini başarılı bir şekilde ifa edemediklerine delalet eder. Bu durum ilgili kişilerde tamamen farklı bir etkiye sahiptir.

Bu bağlamda, Hakem Heyeti, Bay Del Bosque'nin duruşmadaki ifadesini not etmektedir. Bu ifadeye göre Davacılar madde 3.F2'yi Davalı'nın iş akitlerine sözleşmelerin ilk yılının ardından son vermeye karar vermesi durumunda, böyle bir fesih sezonun bitiminden önce gerçekleşmeyeceğini düşünerek kabul etmişlerdir. Hakem Heyeti, gerçekten de tanıtımlar, medyada çıkan haberler ve doğrudan ve aynı şekil-

de dolaylı yankılar anlamında derhal yapılan bir işten çıkarmanın bir sezonun sonunda olağan bir şekilde biten bir iş aktine devam etmektense tartışmasız çok daha olumsuz bir etkiye sahip olduğunu kabul etmektedir. Sözleşmeyi kısaltmak amacıyla Madde 3.F2'de öngörülen imkanın, yalnızca sözleşmeyi "olağan" bir fesih noktasında bitirmek anlamına gelen bir imkan olduğu temeline dayanılarak kabul edildiği sonucuna varmak bu nedenle makuldür.

Davacı'nın sözleşmeyi feshederken bizzat kendisinin tercih hakkına atıf yapmaması ya da tercih hakkına dayandığını ifade etmemesi, bu olayda eğer varsa uygulanabilir primler de dahil olmak üzere 2005 sezonunun bitimine kadar tazminatları etkili bir şekilde ödememiş olması da kayda değerdir.

Hakem Heyeti, bu nedenlerle Davacı tarafından 25 Ocak 2005 tarihinde derhal feshetmesinin Madde 3.F2'de yer alan tercih hakkının bir kullanımı olarak kabul edilemeyeceği kanısındadır. Fesih etkilediği şekliyle, sözleşmenin Davalı tarafından bir ihlalini oluşturmaktadır ve böyle bir durumda Madde 3.F1'de yer alan genel kuralı uygulamak mümkündür.

Yukarıda belirtilenler karşısında, daha ayrıntılı inceleme yapmaya, ya da sözleşmeyi kısaltmaya ilişkin tercih hakkının İsviçre hukukunun uygulanabilir hükümleri uyarınca geçerli olarak kabul edilmesi gerekip gerekmedi-

ğini belirlemeye gerek olmadığı görülmektedir.

Bununla birlikte CO madde 335a'ya göre *“İhbar süreleri işveren ile işçi için farklılık taşımayacaktır. Aksine bir sözleşme yapılması durumunda, daha uzun olan süre her iki taraf için de geçerli olacaktır.”* Bu hüküm emredicidir. (ATF 108 II 115; Rémy Wyler, Droit du Travail, Berne 2002 s.322; ATF 123 II-I 246; Pierre Tercier, Les Contrats Spéciaux, 3ème édition, 2003, N. 3312, s. 482).

Bu nedenle, Davacılar sözleşme sürenin tümüyle bağlarken Davalı'nın bir yılın sonunda sözleşmeyi feshetmesine izin veren tek taraflı tercih hakkının geçerliliği her halükarda şüpheli olurdu.

TFF Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın 19.maddesi

(İngilizce'ye Davalı tarafından yapılan çeviriye göre) TFF Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın 19.maddesi uyarınca *“Kulüpler, Profesyonel Takımlarda görev verdikleri tüm Teknik adamların görevlerine haksız ve tek taraflı olarak son verdikleri zaman Teknik adamın sözleşmedeki mali vecibelerini sezon sonuna kadar yerine getirmekle yükümlüdürler.”*

Davalı, alıntı yapılan hükmü Kulüb'ün mali yükümlülüklerinin ilgili sözleşme daha uzun bir dönem için imzalanmış olsa ya da daha uzun bir ihbar süresi içermiş olsa dahi en çok sözleşmeye göre sezonun bitimine kadar ödenmesi gereken miktara tekabül eden bir tazminat ile sınırlanması olarak algıla-

maktadır. Davalı ayrıca bu hükmün ek kurala atf yoluyla uygulanabilir ve emredici olduğu görülmektedir.

Hakem Heyeti, aşağıda belirtilen nedenlerle Davalı'nın savunmalarının reddedilmesi gerektiği kanısındadır:

- Öncelikle Hakem Heyeti, 19.maddeye ilişkin olarak Davalı'nın yaptığı yorumu kabul edememektedir. Esasen, bu maddelerin mantıksal yorumu maddeleri Teknik adamların sözleşmeleriyle korunmasalar dahi sezon devam ederken işten çıkarılmalarına karşı minimum bir koruma sağladığı şeklinde değerlendirmeyi gerektirmektedir, çünkü sezon devam ederken yeni bir iş bulmak zor olabilir ve hatta bu konuda kısıtlamaların olduğu görülmektedir. 19.maddeye uyumsuzluk konusu sözleşme daha uzun süreler ya da ihbar süreleri öngörse bile kulüpleri sezon bitiminden sonraki dönemlere ilişkin her türlü talepten koruyan bir anlam vermek 19.maddenin mantıksal anlamını kendi madde başlığına düşman etmek gibi görünmektedir.

- Hakem Heyeti, ayrıca 19.maddenin çözümünün Davalı'nın yorumladığı şekilde ve bu nedenle Özel Sözleşmeler'in içeriğine aykırı bir biçimde uygulanmasının Tek Tip Sözleşmeler'in 8.maddesinde yer alan üstün gelme kuralı ile de çelişeceğini göz önüne almaktadır.

Eğer Özel Sözleşme hükümlerinden farklılık söz konusu ise, o zaman sözleşmesel şart kesin olarak 19.maddenin Davalı'nın yorumladığı şekilde uygulanması için açık kapı bırakmayan Özel Sözleşme hükümlerinin üstün gelmesi şartıdır.

• Son olarak, Madde 19'un emredici olması gerektiği savunması da doğru değildir. Madde 19'da yer alan düzenleme eğer fark varsa ve Davalı'nın yorumladığı şekliyle yorumlanacak olursa özellikle işveren tarafından haklı neden olmaksızın fesih durumunda ödenmesi gereken tazminata ilişkin kuralların işçinin zararına değiştirilemeyeceğini öngören CO Madde 337c ve 362 de dahil olmak üzere İsviçre hukukunun emredici kurallarına açıkça aykırıdır.

Davalı'nın 2005-2006 sezonu için tazminat ödeme yükümlülüğünden kaçmak için TFF Teknik Yönetici ve Öğretici Talimatı'nın 19.maddesine dayanamayacağı ortaya çıkmaktadır.

B) KARARA BAĞLANACAK TAZMİNATLARIN HESAPLANMASI

Davacılar'a ödenmesi gereken tazminatların Özel Sözleşmeler Madde 3.F1'e göre hesaplanması gerekmektedir.

Davalı'nın Davacılar'a fesih tarihine kadar ödemesi gereken taz-

minatları ödediği hususunda tartışma yoktur.

Ayrıca, Bay Del Bosque bir milyon avro tutarındaki teminat meblağını da almıştır.

Özel Sözleşmeler Madde 3.F1, Bay Vicente Del Bosque González'i ilgilendirdiği ölçüde aşağıdaki gibidir:

“Eğer Kulüp, işbu sözleşmeyi süresinin bitişinden önce feshetmeye karar verirse, fesih tarihinde ödenmemiş olan tüm ücret ve primleri Antrenör'e ödeyecektir. Hiçbir şart altında, işbu sözleşmenin önceden feshinden kaynaklanan meblağ, Kulüp tarafından bu farazi feshin tarihine kadar ödenen meblağların net 4.000.000 AVRO'dan düşülmesinden sonra kalan rakamın altında olmayacaktır. Zamanından önce fesih sebebiyle ödenecek tutar, Antrenör'ün fesih anındaki vergi mükellefligi dikate alınarak ödenecektir.

Diğer Davacılar'a ilişkin sözleşmelerin Madde 3.F1'i birbirinin aynı olup yalnızca fesih tarihine kadar Kulüp tarafından ödenen paraların düşüldüğü toplam net tutarlar farklıdır. Söz konusu net tutarlar Bay Antonio Grande Cereijo için 520.000 AVRO, Bay Francisco Jiménez Martín için net 260.000 AVRO ve Bay Francisco Javier Miñano Espin, için 520.000 AVRO'dur.

Söz konusu madde 3.F1 uyarınca, bir yandan Davacılar'a öden-

mesi gereken tutar “*net bir tutar*” olmalıdır, diğer yandan da “*Zamanından önce fesih sebebiyle ödenecek tutar, Antrenör’ün fesih anındaki vergi mükellefligi dikkate alınarak ödenecektir.*”

Özel Sözleşmeler, ödeme anındaki vergi mükellefiyeti varsayımına bağlı olarak vergi konusunda karmaşık düzenlemeler içermektedir.

Bununla birlikte genel niyet açıktır: sözleşmesel tutarlar “net” tutarları yani kişisel gelir vergisi oranı uygulandıktan sonraki tutarları ifade etmektedir.

“Antrenör’ün fesih anındaki vergi mükellefligi”ne yapılan atfın başka bir anlamı yoktur.

Bu genel belirsiz atf, tanımına göre önceden belirlenebilir, sözleşmeler uyarınca yapılan Davacılar’ın vergi mükellefliklerindeki varsayımsal planlanmış değişime dayanan düzenli ödemelere ilişkin ayrıntılı düzenlemelere zıt bir anda uygulanacağı anlamında olmayan bir madde bağlamında mantıklıdır.

Fesih anına yapılan atf tazminatın derhal ödenmesi gerektiğini varsaymaktadır. Fesih tarihinden beri Davacılar’ın vergi mükellefiyetleri değişseydi, ödemede gecikme olması durumunda bu bir yorum sorununa yol açabilirdi.

Bütün Davacılar, şuan oldukları gibi, fesih anında da İspanya’da ikamet etmekteydiler ve hala aynı ülkede ikamet etmekte.

İspanya’da uygulanan vergi oranı % 45’tir. Bu sözleşmelerde

atf yapılan orandır. Buna ek olarak, duruşmada dinlenen bilirkişitanık bu oranın o zaman da şu anda da İspanya’da uygulanan vergi oranı olduğunu doğrulamıştır.

Sonuç olarak, Davacılar’a ödenmesi gereken net tutarlar üzerinden brüt hale getirmede dikkate alınacak vergi oranı % 45 olacaktır.

Ayrıca, Davalı duruşmada Davacılar’a ödenmesine karar verilecek tazminatlarla bağlantılı olarak herhangi bir vergi kesintisi yapılmasına gerek olmadığını ya da Türk vergi makamlarına ödenmiş bir vergi olmadığını onaylamışlardır.

Hakem Heyeti, yukarıdaki gelişmeler çerçevesinde Davacılar’a ödenmesi gereken tutarın Madde 3.F1’in uygulanması sonucunda % 45’lik brüt hale getirme oranı ile artan net toplam tutar olacağı kanısındadır.

Bay Vicente Del Bosque González için ödenecek tazminat

“Hiçbir şart altında, işbu sözleşmenin önceden feshinden kaynaklanan meblağ, Kulüp tarafından bu farazi feshin tarihine kadar ödenen meblağların net 4.000.000 AVRO’dan düşülmesinden sonra kalan rakamın altında olmayacaktır”. Sözleşmelerin fesih tarihinde Bay Vicente Del Bosque González tarafından alınmış olan net ücretler 750.000 AVRO tutarındadır. Bu

nedenle ödenmesi gereken net tutar 3.250.000 AVRO'dur.

Bay Vicente Del Bosque González'e ödenmesi gereken tazminat % 45'lik brüt hale getirme oranı uygulandıktan sonra 5.909.090,90 AVRO tutarındadır. ($=3.250.000 \times 100/55$).

Bay Del Bosque tarafından banka teminat mektubuna dayanılarak alınmış olan 1.000.000 AVRO'luk tutar tabii ki düşülecektir. Bay Vicente Del Bosque González bu nedenle 4.909.090,90 AVRO'luk bir bakiyeyi almaya hak kazanmıştır.

Bay Antonio Grande Cereijo için ödenecek tazminat

"Hiçbir şart altında, işbu sözleşmenin önceden feshinden kaynaklanan meblağ, Kulüp tarafından bu farazi feshin tarihine kadar ödenen meblağların net 520.000 AVRO'dan düşülmesinden sonra kalan rakamın altında olmayacaktır". Sözleşmelerin fesih tarihinde Bay Antonio Grande Cereijo tarafından alınmış olan net ücretler 124.584 AVRO tutarındadır. Bu nedenle ödenmesi gereken net tutar 395.416 AVRO'dur.

Bay Antonio Grande Cereijo'e ödenmesi gereken tazminat % 45'lik brüt hale getirme oranı uygulandıktan sonra 718.938,18 AVRO tutarındadır. ($=395.416 \times 100/55$).

Bay Francisco Javier Miñano Espín için ödenecek tazminat

"Hiçbir şart altında, işbu sözleşmenin önceden feshinden kaynaklanan meblağ, Kulüp tarafından bu farazi feshin tarihine kadar ödenen

meblağların net 520.000 AVRO'dan düşülmesinden sonra kalan rakamın altında olmayacaktır". Sözleşmelerin fesih tarihinde Bay Francisco Javier Miñano Espín tarafından alınmış olan net ücretler 124.584 AVRO tutarındadır. Bu nedenle ödenmesi gereken net tutar 395.416 AVRO'dur.

Bay Francisco Javier Miñano Espín'e ödenmesi gereken tazminat % 45'lik brüt hale getirme oranı uygulandıktan sonra 718.938,18 AVRO tutarındadır. ($=395.416 \times 100/55$).

Bay Francisco Jiménez Martín için ödenecek tazminat

"Hiçbir şart altında, işbu sözleşmenin önceden feshinden kaynaklanan meblağ, Kulüp tarafından bu farazi feshin tarihine kadar ödenen meblağların net 260.000 AVRO'dan düşülmesinden sonra kalan rakamın altında olmayacaktır". Sözleşmelerin fesih tarihinde Bay Francisco Jiménez Martín tarafından alınmış olan net ücretler 62.295 AVRO tutarındadır. Bu nedenle ödenmesi gereken net tutar 197.705 AVRO'dur.

Bay Francisco Jiménez Martín'e ödenmesi gereken tazminat % 45'lik brüt hale getirme oranı uygulandıktan sonra 359.463,63 AVRO tutarındadır. ($=197.705 \times 100/55$).

C) AYARLAMA YAPILMAMASI

Davacılar'dan hiçbiri sözleşmelerinin kararlaştırılan süresinin bitimine kadar, (ismen belirtmek gerekirse 30 Haziran 2006'ya kadar)

herhangi bir ücretli profesyonel çalışma yapmamışlardır. Davacılar duruşmada yeni sözleşmeler için etkin bir şekilde arayışlar içine girdiklerini ancak sadece somut bir sözleşmeye götürmeyen gayriresmi görüşmeler yaptıklarını onaylamışlardır. Duruşma anında Bay Del Bosque de dahil olmak üzere Davacılar'ın çoğu hala yeni bir iş için arayış içindeydiler.

Davalı Davacılar'ın, özellikle de Del Bosque'nin başka bir iş alabileceğini ya da alması gerektiğini ve bunun sonucu olarak kazandığı meblağların kendilerine ödenmesi gereken tazminattan düşülmesi gerektiğini savunmuştur.

CO Madde 337c fıkra 2 işçinin fesihinden biriktirdiği, kazandığı ya da isteyerek kazanmaktan çekindiği her tutarın tazminat tutarının hafifletilmesi şeklinde tazminattan düşülebileceği ilkesini öngörmektedir. Bu madde zarar hafifletme genel ilkesini yansıtmaktadır.

Bununla birlikte, CO madde 337c fıkra 2 emredici bir kural değildir. (bakınız CO mad. 361 ve 362) Bu nedenle taraflar herhangi bir kesinti yapılmaması konusunda anlaşabilirler. (bakınız 5 Ocak 1995 tarihli ATF, JAR 1996, s.195 ve 197).

Özel Sözleşmeler'in 3.F1 nolu Maddesi, ödenmesi gereken tazminatın "Hiçbir şart altında" sözleşmede yer alan kurallara dayanıla-

rak belirlenen tutarın altında olmayacağını açıkça öngörmektedir.

Hakem Heyeti, bu nedenle ödenmesi gereken tazminatların Madde 3.1'e dayanılarak belirlenmesi ile bağlantılı olarak tarafların hiçbir kesinti yapılmaması konusunda anlaşmış kanısındadır.

Hakem Heyeti, ilke olarak böyle bir kesinti istisna edilmemiş olsa dahi Davalı her halükarda kesinti başvurusunu haklı kılacak ve ispat külfetini yüklenmesine neden olan somut delilleri sunmayı başaramamıştır.

Davalı'nın göstermiş olduğu tek delil duruşmada gösterilen ve Bay Del Bosque ile bir kulüp arasındaki olası görüşmelerden bahseden bir gazete makalesidir. Bay Del Bosque adı geçen kulüple herhangi bir etkili görüşme yapmış olduğunu reddetmektedir.

Davalı Bay Del Bosque ve diğer Davacılar'dan herhangi bir ile bağlantılı olarak başkaca herhangi bir delil göstermemiştir. Bu durumda, Davalı Davacılar'a ödenmesi gereken tazminatlarda indirim yapılmasını haklı kılacak unsurlar gösterme külfetini açıkça karşılamamaktadır.

Yukarıda belirlenen tazminatların düzeltilmesi için bir neden olmadığı ortaya çıkmaktadır.

IV. KARAR

Yukarıdaki gelişmeler çerçevesinde, Hakem Heyeti,

- Bay Vicente Del Bosque González'e 4.909.090,90 AVRO tutarında;
- Bay Antonio Grande Cerejo'ya 718.938,18 AVRO tutarında;
- Bay Francisco Javier Miñano Espín'e 718.938,18 AVRO tutarında;
- Bay Francisco Jiménez Martín'e 359.463,63 AVRO tutarında

bir tazminat ödenmesine hükmedilmesine karar vermiştir.

Davacılar, faiz ödemesi için başvuru yapmışlardır. Özel bir sözleşmesel oranın yokluğu karşısında, CO Madde 105'de öngörülen yasal faiz oranı (yani % 5) uygulanacaktır.

CO madde 339 f.1'e göre bir hizmet ilişkisinden doğan bütün talepler fesih anında muaccel olurlar. Bu nedenle, % 5'lik faiz Davacılar'ın işten çıkartıldıkları tarih olan 27 Ocak 2005 tarihinden itibaren uygulanacaktır. (ATF 103 II 274; 27 Haziran 2006 tarihli ATF 4C.321/2005)

V. GİZLİLİK

Kod Madde R43 aşağıdaki hükme yer vermektedir:

"Bu Usul Kuralları uyarınca yürütülen yargulamalar gizlidir.

Taraflar, hakemler ve CAS uyuşmazlık ya da yargulamalarla ilgili olarak herhangi bir üçüncü kişiye herhangi bir olay ya da başka bir bilgi açıklamayacaktır. Kararın kendisi bunu gerektirmedikçe ya da bütün taraflar kabul etmedikçe kararlar yayımlanmayacaktır."

Davalı ve Davacılar 23 Kasım 2006 ve 7 Şubat 2007 tarihli ayrı ayrı yazılarıyla kararın yayımlanabileceğini onaylamışlardır. Karar bu nedenle buna göre temin edilecektir.

V. MASRAFLAR

Kod Madde R64.4 aşağıdaki hükme yer vermektedir:

Yargılamanın bitiminde Mahkeme Kalemi CAS Mahkeme Kalemi ücreti, CAS tarifesine göre hesaplanan CAS idari ücretleri, CAS ücret tarifesine göre hesaplanan hakem masrafları ve ücretleri, CAS'ın giderleri için bir katkı payı, ve tanık, bilirkişi ve tercüman masraflarını içerecek olan tahkim masraflarının nihai tutarını belirleyecektir. Tahkim masraflarının nihai tutarı kararda belirtilebileceği gibi taraflara ayrıca tebliğ de edilebilir.

Kod Madde R64.5 aşağıdaki hükme yer vermektedir:

Hakem kararı hangi tarafın tahkim masraflarını yükleneyeceğini ya da tarafların hangi

oranda bu masrafları paylaşıcağını belirler. Genel bir kural olarak, kararda kazanan tarafa avukatlık ücretleri ve özellikle tanık ve tercümen masrafları gibi yargılama ile bağlantılı diğer tahakkuk eden masrafları için bir katkı payı verilmesi öngörebilir. Böyle bir katkı payı verilirken, Hakem Heyeti, yargılamanın sonuçlarının yanı sıra tarafların davranışları ve mali kaynaklarını da dikkate alacaktır.

Mevcut davada, Davacılar'ın temyiz başvurusu kabul edilmiştir. Bu nedenle, Davalı mevcut tahkimin tüm masraflarını yüklenmelidir.

Ayrıca, Davacılar'ın profesyonel hukuk danışmanlarınınca desteklenmesi ve bu nedenle masrafların tahakkuk etmesi karşısında, Hakem Heyeti, Davalı'nın Temyiz Edenlerin tahakkuk eden masraflarına her biri için 15.000 İsviçre Frangı tutarında katkı sağlaması gerektiğinin adil olduğu kanısındadır.

YUKARIDA AÇIKLANAN NEDENLERDEN ÖTÜRÜ

Spor Tahkim Mahkemesi tarafından:

1) Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE TİC. A.Ş.'nin Bay Vicente Del Bosque González'e 4.909.090,90 AVRO'luk tutar (dört milyon dokuz yüz dokuz bin doksan Avro doksan Sent)

ve bu tutar üzerinden 27 Ocak 2005 tarihinden itibaren % 5 (yüzde beş) oranında faiz ödemesine,

2) Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE TİC. A.Ş.'nin Bay Antonio Grande Cereijo'ya 718.938,18 AVRO'luk tutar (yedi yüz on sekiz bin dokuz yüz otuz sekiz Avro on sekiz Sent) ve bu tutar üzerinden 27 Ocak 2005 tarihinden itibaren % 5 (yüzde beş) oranında faiz ödemesine,

3) Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE TİC. A.Ş.'nin Bay Francisco Javier Miñano Espin'e 718.938,18 AVRO'luk tutar (yedi yüz on sekiz bin dokuz yüz otuz sekiz Avro on sekiz Sent) ve bu tutar üzerinden 27 Ocak 2005 tarihinden itibaren % 5 (yüzde beş) oranında faiz ödemesine,

4) Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE TİC. A.Ş.'nin Bay Francisco Jiménez Martín'e 359.463,63 AVRO'luk tutar (üç yüz elli dokuz bin dört yüz altmış üç Avro altmış üç Sent) ve bu tutar üzerinden 27 Ocak 2005 tarihinden itibaren % 5 (yüzde beş) oranında faiz ödemesine,

5) Diğer bütün taleplerin ve karşı taleplerin reddedilmesine,

6) CAS Mahkeme Kalemi tarafından belirlenecek olan ve taraflara tebliğ edilecek olan tahkim masraflarının Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE

TİC. A.Ş. tarafından yüklenilmesine,

7) Beşiktaş Futbol Yatırımları San. VE TİC. A.Ş.'nin mevcut tahkim yargılaması ile bağlantılı olarak tahakkuk eden avukatlık ücretleri ve diğer masraflara bir katkı olarak, Bay Vicente Del Bosque González'e 15.000 İSVİÇRE FRANGI, (on beş bin İsviçre Frangı), Bay Antonio Grande Cereijo'ya 15.000 İSVİÇRE FRANGI, (on beş bin

İsviçre Frangı), Bay Francisco Javier Miñano Espín'e 15.000 İSVİÇRE FRANGI, (on beş bin İsviçre Frangı), Bay Francisco Jiménez Martín'e 15.000 İSVİÇRE FRANGI, (on beş bin İsviçre Frangı) ödemesine,

8) Mevcut kararın yayınlanmasına,

9 Şubat 2007 tarihinde Lozan'da karar verildi.

TAHKİM KURULU
KARARLARI

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU KARARI

E. 2004/71 K. 2004/76 T. 04.05.2004

Özet: Her iki tarafta sözleşme sona erinceye kadar sözleşmeye bağlı kalmakla yükümlüdür. Bu nedenle, fesih iradesini dahi, temerrüt olarak nitelendirmek gerekir. İşçi (ŞG) ise, işveren TFF'nin temerrüdü sebebiyle BK md. 325'e göre, ancak sürenin bitimine kadar olan ücret alacağını talep edebilecektir.

I- USUL BAKIMINDAN İNCELEME:

Başvurunun süresinden, mak- tu ve nispi depozitoların yatırılmış olduğu görüldü.

II- ESAS BAKIMINDAN İNCELEME:

ŞG vekili Av. Metin Yücesan'ın kurulumuza verdiği 02.04.2004 ta- rihli dilekçesinde;

Müvekkili ŞG ile davalı Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı arasında sözleşme imzalandığını, 3,5 yıla yakın bir zaman dilimi için- de başarılı çalışmalar yaptıklarını, ancak kendilerince anlaşılamayan bir nedenle 24.03.2004 tarih ve 04/27 Başkanlık sayısını taşıyan bir yazı ile bu iş akdinin Federas- yon tarafından tek taraflı olarak feshedildiğini, bu fesih sebebiyle

sözleşmeden doğan akdi edimlerin yerine getirilmesi gerektiğini, TFF tarafından Bankaya yatırılan son 4 aya ilişkin ücreti kabul etmeyerek iade ettiklerini, sözleşmeye göre, aylık ücretin 14.07.2000- 13.07.2002 tarihleri arasından 55.000 USD olarak belirlendiğini, 2. dönem olan 14.07.2002- 13.07.2004 tarihleri arasından ü- retin ise, o dönemdeki toptan eşya fiyat endekslerine göre artırılabacağı- nı, ancak bunun 55.000 USD'den aşağı olamayacağını kararlaştırıl- dığını, Şubat 2001 tarihinden itiba- ren sözleşmenin tek taraflı feshedildiği ana kadar ücretlerinin eksik ödendiğini, bu nedenle eksik olan ücretlerinin ödenmesini talep ettik- lerini, normal süresinden 4 ay önce akdin feshedilmesi sebebiyle sözleşmede şartı ceza olarak saptan- mış 500.000 USD'nin de keza ken-

disine ödenmesi gerektiğini, böylece sonuç olarak, 1.001.974 USD ücret alacağı ile, 500.000 USD cezai şartın toplamda 1.501.974 USD'nin en yüksek banka reeskont faiz haddine göre, döviz cinsinden temerrüt faizleri ile Türkiye Futbol Federasyonu'ndan tahsilini, yargılama giderleri ile ücreti vekaletin davalı TFF'ye yükletilmesini talep ve dava etmiştir.

Dava dilekçesine sözleşme önerneği, noter fesih ihtarını, iç yazışma fesih ihtarına verilen cevaplar olmak üzere 11 adet fotokopiyi delil olarak eklemiştir.

Dava dilekçesi ve ekleri Türkiye Futbol Federasyonu'na cevaplandırılmak üzere, tebliğ edilmiş TFF vekili Av. KK 14.04.2004 tarihli cevap dilekçesinde;

Davacı ŞG ile TFF arasından münakid 14.07.2000 tarihli sözleşmenin 24.03.2004 tarih ve 04/27 Başkanlık numarası taşıyan yazı ile sona erdirilmediğini, İstanbul 25. Noterliğinden keşide edilen 23.03.2004 tarih ve 8491 yevmiye sayılı ihtarname ile sona erdirildiğini, 4 ay sonra yani 13.07.2004 tarihinde sözleşmenin II. Maddesi uyarınca, başkaca ihtar, ihbara hacet kalmaksızın kendiliğinden münfesih olacak sözleşmeyi uzatmayacaklarını, ancak davacı lehine doğan Mart/Nisan/Mayıs/Haziran ve Temmuz 2004 aylık ücretleri toplamı olan 297.264.825.000 TL'yi ŞG'nin banka hesabına yatırdıklarını, ŞG'nin bu sözleşmeden doğan edimlerini yerine getirmesini istemediklerini,

bu edimlerin ifasından onu varestetttüklerini, böylece iki taraflı bir akit olan sözleşmenin federasyona yüklemiş olduğu ücret ödeme edimini peşinen yerine getirdiklerini, ŞG'den ise, hiçbir görev ve edim talebinde bulunmadıklarını, böylece sözleşmeyi sona erdirdiklerini, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Tankut Centel'in 08.04.2004 tarihli Hukuk Mütalaasını ibraz ettiklerini, bu mütalaaya göre keşide edilen ihtarnamenin belirli süreli sözleşmeyi süresinden önce sona erdirme biçiminden yorumlanamayacağını, davacının bütün aylık ücretlerinin farklarıyla beraber hesabına yatırıldığını, 2001 yılından ülkemizdeki ekonomik darboğaz ve dövizde umulmadık artış sonucu, Federasyon'un ve Klüp'lerin en büyük gelirini oluşturan havuz geliri nin yayıncı kuruluş Digitürk ile varılan mutabakat sonucu belirli dönemler için sabit kur biçiminden saptadıklarını, bu hususu tüm ilgililere bir iç tamim ile bildirdiklerini, döviz esasına göre ücret alan tüm personele bilahare adı "Digitürk kuru" olarak isimlendirilen bu sabit kur üzerinden ödeme yaptıklarını, ŞG'nin yaklaşık 3,5 yıl süreyle bu kur üzerinden ücretini aldığı, hiçbir kaydı itirazı dermeyen etmediğini, böylece taraflar arasından bir teamül oluştuğunu, şimdi sözleşmesi sona erince böyle bir fark talep etmesinin MK md.2'deki iyiniyet kuralına aykırı düşeceğini, sözleşme devam ederken sesini çıkarmayıp, "nasıl olsa

süre sonunda ben bu farkları alırım..” düşüncesiyle hareket eden davacının bu eyleminin ayrıca spor etiğine dahi uymadığını ileri sürerek, davanın reddini talep etmişler ve ŞG adına yatırılan ücretlerin Toprakbank, Emlakbank, Kentbank ve İş Bankası cari hesap belgelerini dilekçelerine ekleyerek dosyamıza sunmuşlardır.

Cevap layihası ve ekleri davacı vekiline tebliğ edilmiş, davacı vekili 21.04.2004 tarihli dilekçesi ile, cevap dilekçesine karşı usul ve esas yönünden cevaplarını sunmuş, bu cevaba cevap layihası davalı TFF vekiline tebliğ edilmiş ve TFF vekili Av. ŞM 28.04.2004 tarihli cevap dilekçesiyle bu replik dilekçesini cevaplamıştır.

Tarafların iddia ve savunmaları ve tüm delilleri toplandıktan sonra dosya ikmal edilmekle Davacı vekilinin murafaa istemi incelenmiş, bu istem yerinde görülmeyle, 04 Mayıs 2004 Salı günü murafaa açılmış, murafaaya davacı ŞG vekilleri Av. İY ile Av. MY, TFF adına Av. ŞM katılmakla gelenlerin sözlü açıklamaları dinlenmiş ve tutanağa geçirilmiştir.

Murafaa sonucu dosya incelenmiş uyuşmazlığa ilişkin tüm delillerin toplandığı, dosyanın ikmal edildiği görülmekle, yapılan müzakereler sonucundan;

Taraflar arasından düzenlenmiş bulunan 14.07.2000 tarihli ve 4 yıl süreli Teknik Direktörlük sözleşmesi bir belge olarak çekişmesizdir. Bu sözleşmenin sözleşme süresi başlığını taşıyan II. Maddesi;

sözleşmenin 14.07.2000 tarihinde başlayıp 13.07.2004 tarihinde “Başkaca ihtara, ihbara hacet kalmaksızın ve kendiliğinden münfesh olur...” hükmünü taşımaktadır.

Burada sorun, sözleşmenin 3,5 yıl uygulandıktan sonra bitimine 4 ay kala TFF (İşveren) tarafından tek taraflı sona erdirilmesinin bir fesih niteliğinde olup olmadığı ve sözleşmenin cezai şart başlığını taşıyan VI. Maddesindeki 500.000 USD cezai şartın ödenmesi gerektirip gerektirmediği hususudur.

Bu sözleşmenin Borçlar Kanunu ve İş Kanunu açısından Belirli süreli hizmet (iş) sözleşmesi tipi olduğu kuşkusuzdur. TFF ile Teknik direktör ŞG arasından, iki taraflı ve belirli süreli bir hizmet akdi vardır. Türkiye Futbol Federasyonu’nun yükümlülüğü davacı ŞG’ye her ay 55.000 USD net ücret ödemektir. Davalı ŞG’nin (İşçi) de yükümlülüğü Türkiye A Milli Futbol Takımının Teknik Direktörlük görevini yapmasıdır.

Olayımızda; TFF, Teknik Direktör ŞG’ye çektiği ihtarname ile, Teknik Direktörlük görevini ifa etmesini kabul etmeyeceğini, sözleşmenin süresinin uzatılmayacağını, sözleşmenin tek taraflı olarak sona erdirildiğini/fesih edildiğini bildirmiştir. Davacı ŞG, cevabi ihtarnamesi ile görevini ifaya hazır olduğunu bu görevi yapmak istediğini yazılı olarak bildirilmiş olmasına rağmen bu talebi kabul görmemiştir.

Belirli Süreli İş Sözleşmesinin feshine ilişkin İş Kanunu’ndan özel bir düzenleme bulunmadığından

Borçlar Kanunu'nu hizmet akdine ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

TFF'nin bu eylemi BK madde 325'de ifadesini bulan "İŞVERENİN TEMERRÜDÜ" halidir. Uyuşmazlığın bu kural çerçevesinde çözülmesi gerekir.

BK md.325'e göre, işveren, işçinin usulüne uygun yaptığı ifa tekline rağmen, işi reddederek kabulden imtina ederse, işçi yüklendiği edimi yapmak zorunda olmaksızın sözleşmedeki ücretini isteyebilir. Mütemerrit işveren, fiilen işi ifa etmediği, çalışmadığı ama çalışmış gibi sayıldığı (İş Kanunu mad. 66/ f.1 bend c) halde, işçiye sözleşilen ücreti ödemekle yükümlüdür. BK mad. 325'de bu hususa açıkça belirtilmiştir. Temerrüt halinde işçinin alacağı bir tazminat alacağı değil, ücret alacağıdır.

İşveren konumundaki TFF, ŞG'ye (işçi), çektiği ihtarname ile, önce iş görme borcunun ifasını istemediğini ve sözleşmenin süresinin uzatılmayacağını bildirmiş, böylece mütemerrit duruma düşmüştür. Daha sonra ise, işçinin ifaya hazır olduğunu bildirmesi üzerine sözleşmeyi sona erdirdiğini/fesih ettiğini beyan etmiştir.

Ancak; TARAFLAR ARASINDAKİ SÖZLEŞME BELİRLİ SÜRELİ SÖZLEŞME OLUP, SÜRE SONUNDA SÖZLEŞMENİN KENDİLİĞİNDEN SONA ERECEĞİ AÇIKÇA İFADE EDİLMİŞTİR. BELİRLİ SÜRELİ İŞ SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ İSE, FESHE İMKÂN VERMEZ. BU İTİBARLA, TARAFLARIN SÜRE DOLUNCAYA KADAR SÖZ-

LEŞMEYLE BAĞLI KALMA YÜKÜMLÜLÜKLERİ VARDIR (FESİH BU TÜR SÖZLEŞMELERDE ANCAK ÇOK AYRIK HALLERDE SÖZLEŞMEYİ ÇEKİLMEZ KILAN OLAĞANÜSTÜ HALLERDE MÜMKÜNDÜR.) BU NEDENLE BELİRLİSÜRELİ BİR İŞ SÖZLEŞMESİNDEN SÜRENİN DOLMADAN BOZMA İRADESİ DAHİ, FESİH DEĞİL TEMERRÜT OLARAK NİTELENEBİLİR. İsviçre ve Alman Hukuku'nda ve Türk öğretisinde de bu yöndeki görüşler baskındır. (Tunçomağ/Centel sh.109; Çelik, 15. Bası, sh.13.; Eşener sh. 215-216; Reisoğlu sh.168-169; Ulucan, "Belirli süreli hizmet akitle-
rinin hukuki sorunları", İstanbul 1979. sh.115; Sümer, "Belirli süreli hizmet sözleşmelerinde haksız fes-
hin hukuki sonuçları" *Tuhis Dergisi*, Şubat 1992, sh.6)

O halde; yukarıdaki açıklamalar nazara alındığında, işveren TFF'nin sözleşmeyi fesih ettiğinden söz edilemeyecektir. Her iki tarafta sözleşme sona erinceye kadar sözleşmeye bağlı kalmakla yükümlüdür. Bu nedenle, fesih iradesini dahi, temerrüt olarak nitelendirmek gerekir. İşçi (ŞG) ise, işveren TFF'nin temerrüdü sebebiyle BK md. 325'e göre, ancak sürenin bitimine kadar olan ücret alacağını talep edebilecektir.

Kaldı ki, TFF bu ücretleri ifadan kaçınmamış, sözleşmenin bitim süresine kadar olan ücretleri peşinen, henüz vadesi gelmeden ödemiştir. Ancak işçi tarafından bu ödemeler kabul edilmeyerek iade edilmiştir.

Borçlar Yasamızın 80. maddesi Vaktinden evvel ifa başlığını taşımakta, "Borcu borcunu vadesinden evvel ifa edebilir. Şu kadar ki, borçlunun, vadeden evvel tediyede bulunmasından dolayı... bir miktar tenzilat icrasına hakkı yoktur." demektedir. Şu hale göre Türkiye Futbol Federasyonu sözleşmenin bitimine 5 ay kala Borçlar Yasamızın 80. maddesi uyarınca 5 aylık ediminin tutarı olan meblağı davacı ŞG'nin hesabına peşin yatırmak suretiyle, edimi ifada hakkı vardır. Edimin ifası ise, borcu sona ermesi sebeplerinden birisidir.

Cezai şart konusuna gelince, Taraflar arasında sözleşmenin VI. Maddesinde; sözleşmenin süresinden evvel feshi halinde, sözleşmeyi fesih eden tarafın diğer tarafa 500.000 USD cezai şart ödeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Borçlar Yasamızın 158. maddesi cezai şart başlığını taşımakta ve "akdin icra edilmemesi veya natamam olarak icrası halinde" tediye edilmek üzere kararlaştırılmış bir meblağ olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir anlatımla, cezai şart için taraflardan birini edimini yerine getirmemesi gerekmektedir. Olayımızda ise, TFF'nin eylemi kendisine düşen aylık ücret ödeme edimini son 5 ay için ödemek suretiyle yerine getirmiş ve Borçlar Yasamızın 158. maddesi anlamından akdin icra edilmemesi veya natamam icrası gibi bir edim eksikliği içinde değildir. İki taraflı akitlerde taraflardan birinin edimini yerine getirmiş olmasına karşın diğer tarafında edi-

mini yerine getirmek veya getirilmemesini istemek hakkı vardır.

Şu hale göre, Türkiye Futbol Federasyonu ŞG ile yapmış olduğu ve iki taraflı akit niteliğindeki hizmet sözleşmesinden doğan borçlarını vaktinden önce yerine getirmiş (BK. mad.80) ve karşı tarafın edimini ifasını kabulden kaçınmış olmakla, ŞG'ye keşide edilen 23.04.2004 tarih ve 8491 sayılı Noter ihtarnamesi ve keza 24.03.2004 tarih ve 04/27 Başkanlık sayılı yazısı, sözleşmenin feshi niteliğinde olmayıp, BK. Mad. 325'de ifadesini bulan işverenin temerrüdü halidir. Türkiye Futbol Federasyonu bu hükme uygun olarak işçi statüsündeki ŞG'ye bakiye 5 aylık ücretini de peşin ödemiştir.

Bu nedenle, sözleşmeyi sona erdiren Federasyon yazısı ve ihtarnamesini salt bir feshi şeklinde kabul etmek mümkün değildir. Sözleşme niteliği itibarıyla de feshe imkân vermediğinden, feshi dahi temerrüt olarak kabul etmek gerektiğinden ceza şart uygulanmasını gerektirecek koşullarından oluşmamış olduğu sonucuna varılmıştır.

Davacının diğer bir talebi ise, aylık ücretlerinin sözleşme hükümlerine uygun olarak ödenmediği, bu nedenle bakiye, 1.001.974 USD maaşların ödenmesidir.

Taraflar arasındaki sözleşmenin ücret başlığını taşıyan 3. maddesinde, 14.07.2000-13.07.2002 tarihleri arasında, aylık 55.000 USD olduğu, 14.07.2002-13.07.2004 tarihleri arasında ise, aylık 55.000 USD'den aşağı olma-

mak üzere, o tarihteki ekonomik gelişmeler ve toptan eşya endekslerine göre, aylık ücretin yeniden tespit edileceği kararlaştırılmıştır.

Temmuz 2000-Ocak 2001 tarihleri arasından 7 aylık dönem içinde, Merkez Bankası döviz kuru üzerinden, Toprakbank ve Kentbank aracılığıyla ücretlerin ödendiği, Banka'dan gelen kayıtlarla anlaşılmaktadır. Zaten taraflar arasında da bu husus ihtilafsız olup dava konusu edilmemiştir.

Dava dilekçesinin, 6/a maddesinde Şubat 2001 ile Haziran 2001 tarihleri arasından ödenmesi gereken 5 aylık tutar olan, (55.000 USD x 5 ay) 275.000 USD'nin ödenmediği, ancak BDDK'ya devredilen, Kentbank Etiler şubesinde davacı hesabına yatırıldığı bilinmesine rağmen bu bankadan hesap ekstresi alamadıklarından buradan saptanacak meblağı istemlerden düşülmesi beyanıyla alacak talebinde bulunmuşlardır. Kentbank Ekstreleri ve TFF muhasebe kayıtları incelendiğinde, belirtilen tarihler arasında, 188.385.725.000 TL ŞG'nin hesabına yattığı bunun 750.000 TL *digitürk kuru* üzerinden hesaplandığı ancak 31.08.200.. tarihinde 21.437.130.000 TL'si kur farkı ödenmek suretiyle sözleşmeye uygun biçimde ücretlerin ödendiği bu nedenle davacı ŞG'nin Şubat 2001 ile Haziran 2001 tarihleri arasından 5 aylık ücretinin ödendiği ve bir alacağının bulunmadığı anlaşılmıştır.

Ülkemizdeki 2001 krizi olarak anlandırılan ekonomik kriz ve dö-

vizde öngörülemeden beklenmeden anormal kur artışı karşısında, TFF ve tüm futbol kulüplerinin en büyük gelir kaynağını oluşturan ve havuz sistemi ismiyle bilinen sistemde yayıncı kuruluşlar olan Atlas Yayıncılık ve Ticaret AŞ ile, Digital Platform İletişim Hizmetleri AŞ'nin bu kur artışı karşısında yayına devam edemeyeceklerini bu kur üzerinden sözleşme hükümlerini yerine getirmeyeceklerini bildirmesi ve USD kurunun sabitlenmesi talebinde bulunmaları karşısında Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tüm Futbol Kulüpleri'ni temsil eden Kulüpler Birliği ile yaptığı görüşme ve mutabakat sonucu, aldığı yetkiye dayanarak 06 Temmuz 2000 tarihinde 2001 yılı için USD 750.000 TL olarak, 21.01.2001 tarihinde 2002 yılı için 875.000 TL olarak, 01 Ocak tarihinde 2003 yılı için USD kurunu 1.065.356 TL olarak ve 01.01.2004 tarihinde, 2004 yılı için, döviz kurunu 1.080.963 TL olarak belirlemişler ve buna ilişkin sözleşmeyi bir iç tamim ile, tüm ilgililere duyurmuşlar ve 01.03.2001 tarihinden itibaren Türkiye Futbol Federasyonu bünyesindeki tüm dövize dayalı gelir ve giderler, havuz hasılatı, bu kur esaslı üzerinden tahsil edilmiş ve tüm kulüplere dağıtımda bu kur üzerinden yapılmış ve döviz esaslı olarak yapılan çalışanların ücretleri de bu kur üzerinden ödenmiştir.

İş Hukuku'nda genel kural, işçi ücretlerinde her ne sebeple olursa olsun işveren tarafından tek ta-

raflı olarak indirim yapılamayacağıdır. (İş K. md 62/son) Ancak Borçlar Hukuku'nun genel hükümlerine göre, sözleşme serbestisi çerçevesinde taraflar anlaşmak suretiyle ücrette indirim yapabileceklerdir. (Yargıtay 9. HD. 12.05.1998 tarih 98/3752 Esas-8759 K. Sayılı kararı)

Sözleşmede aylık ücret 55.000 USD olarak saptanmış olmakla beraber, aynen ödeme şekli olmadığı gibi, hangi kur üzerinden ödeme yapılacağını ilişkin bir açıklama yoktur. Ancak, Borçlar Kanunu'nu 83. maddesi ve 4857 sayılı yeni İş Yasası'nın 32/2. maddesi ücretin yabancı para olarak kararlaştırılmış olması halinde, ödeme günündeki rayice göre Türk parası ile ödenebileceğini hükme bağlamıştır.

Olayımızda, Temmuz 2001 tarihinden itibaren davacı ŞG'ye yukarıda açıklandığı üzere camia içinde "Digitürk kuru" olarak adlandırılan kur esaslı üzerinden ödeme yapılmaya başlanmış 2001 yılı ücretleri 750.000 TL/kur'dan, 2002 yılı ücretleri 875.000 TL/kur üzerinden, 2003 yılı ücretleri 1.065.356TL/ kur üzerinden, 2004yılı Ocak ve Şubat ücretleri 1.080.963TL/kur üzerinden ödenmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu, Davacı ŞG'ye Eylül 2001 tarihinden itibaren 3 yıl süreyle tüm maç ödemelerini yıllara göre değişen sabitlenmiş digitürk kuru üzerinden yapmıştır. Böylece, işçi-işveren arasından ücret ödenmesine ilişkin sözleşmenin değiştirilmesine dair

bir teamül oluşmuştur. Ayrıca taraflar arasındaki sözleşmenin sair hükümler başlığını taşıyan V. Maddesinin 4. bendi aynen "Taraflar sözleşmede bulunmayan hususlardan talimatlarda yer alan veya alacak hükümlerin tatbikine peşinen muvafakat ettik..." ŞG bu uygulamaya 3 yıl süreyle hiçbir şekilde itiraz etmediği, Tahkim Kurulu'na başvurarak hakkındaki bu uygulamanın iptalini istemediği gibi kaydı itirazı ileri sürmeksizin bu ödemeleri tahsil etmiştir.

Borçlar Yasa'mızın 1. maddesi; iki taraf karşılıklı olarak ve birbirine uygun surette irade beyan ettikleri takdirde akit tamam olur dedikten sonra ikinci fıkrasında da irade beyanının sarih olabileceği gibi zımni dahi olabileceğini belirtmiştir. Bu hüküm açısından da değerlendirildiğinde taraflar arasında zımni bir rızanın oluştuğu kabul etmek gerekmektedir.

Davacıya, rayiç kur üzerinden ödeme yapılmayarak yıllara göre sabitlenmiş ve Digitürk kuru olarak adlandırılan kur üzerinden ödeme yapılmış olması ücretten indirim yapılması sonucunu doğurmaktadır. Ancak, Yargıtay'ın yerleşik kararlarında, uzun süre belirlenmiş ve daha az bir ücretin ödenmesi halinde işçinin buna itiraz etmeyerek uygulama ve teamül oluşması halinde zımni bir kabul iradesinin olduğu kabul edilmiştir. Şu hale göre davacı; 55.000 USD olan aylık ücretinin "Digitürk kuru" üzerinden ödenmesinde yasa ve teamüllere bir aykırılık olmadığı "Digi-

türk kuru" üzerinden yapılan ödemelerde de bir eksiklik görülmediğinden davacının ücret istemine ilişkin talebinin de reddine karar verilmesi gerekmiştir.

3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkından Kanun'un 20. maddesi Federasyon'un gelirlerini belirlerken c fıkrası başvuru harçlarını bu gelirler arasında saymıştır. Tahkim Kurulu talimatının 18. maddesi de "*Taleplerin reddi halinde depozitolara irat kaydedileceğini*" hükme bağlamıştır. Bu nedenle, Davacı ŞG tarafından yapılan bu başvuruda taleplerinin tamamı Tahkim Kuru-

lu'nca reddedilmiş bulunulduğundan yatırılmış bulunan depozitonun da 3813 sayılı yasa ve tahkim kurulu talimatı gereğince irat kaydedilmesine karar vermek gerekmiştir.

III-KARAR:

- 1- Yukarıda açıklanan gerekçelerle başvurunun reddine
 - 2- Yatırılmış olan depozitonun gelir olarak kaydına
 - 3- Kararın bir örneğinin davacı ŞG vekili Av. MY ve TFF Genel Sekreterliğine gönderilmesine
- OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU KARARI

E: 2006/222 K: 2006/211 T: 07.09.2006

Özet: Gerçekten her ne kadar yaptırımların özel önleme amacı yanında genel önleme amacı bulunsa da, hukuk devletinde genel önlemeyi sağlamak adına ve bu hususta bir örnek olabilmesi amacıyla, ilgili kuruluşa somut olayın özelliklerine ve şartlarına göre gerektiğinden daha ağır ceza tayin edilemez. 31. maddenin konuluş amacı çirkin ve kötü tezahüratı önlemek olup bu amaç, hiçbir şekilde somut olayın özellikleri bakımından gerekli olanın ötesinde ve orantılı olmayan bir ceza tayinine gerekçe olamaz

Dosyayı inceleyen PFDK, dosyada mevcut Temsilci 1 ve Temsilci 2 raporlarından belirtilen çirkin ve kötü tezahüratın Sakaryaspor Kulübünün taraftarı seyircilerin eylemlerinden doğduğunun sabit olduğu, 4.8.2006 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Yeni FDT’nin 31. maddesinin, 2006-2007 Sezonu Türkiye Profesyonel Lig Müسابakaları Statüsü’nün 18/E maddesi ile paralel olduğu, kulüplerin kendi seyircilerinin eylemlerinden kaynaklanan olaylardan objektif olarak sorumlu olduğu, 31. maddedeki ağır yaptırımların konuluş amacının sahalardaki çirkin ve kötü tezahüratın önlenmesi ve sporla ilgili herkesin eğitilmesi amacını taşıdığı, dosyada mevcut raporların incelenmesinde ve adı geçen kulübün

savunmasında çirkin ve kötü tezahüratın önlenmesi için azami gayretin gösterildiği ve bu yönde girişimlerde bulunulduğu ya da olayların üçüncü kişilerce kötü niyetle yapıldığına dair bir delil bulunmadığı, bu hususların ışığında dosyada belirtilen çirkin tezahüratta bulunulmuş olması sebebiyle daha önce verilen kararların bu konuda etkisiz kalması ve caydırıcı olmaması ile Yeni FDT’nin 31. maddesinin konuluş amacı ile örnek kararın özelliği ile paranın satın alma gücünün dikkate alınması gerekçeleri ile, FDT’nin 31/2. maddesi uyarınca Sakaryaspor Kulübüne maddede yazılı cezanın üst sınırı olan 250.000 YTL para cezası verilmesine karar vermiştir.

PFDK kararına itiraz eden Sakaryaspor Kulübü, kararın haksız

ve ağır olduğunu, mükasabakada 500 kadar taraftarın 50 saniye süreyle 4 tekrarlı çirkin tezahüratta bulduklarının ileri sürüldüğünü, bu tezahüratların ne anlama geldiğinin muamma olduğunu müsabaka sırasında böyle bir tezahüratta bulunulmadığını, müsabakada toplam taraftar sayısının 500'ün çok altında olduğunu, bunların bir ağızdan küfür edemeyeceğini, Kulübün Sivasspor Kulübünden bilet talebinde bulunmadığı gibi taraftarı için de herhangi bir organizasyon düzenlemediğini, münferit olarak maça gelerek müsabakayı izleyenlerin yaptıklarından sadece kulübü sorumlu tutmanın hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğunu, gene Kulübün müsabakayı izlemeye gidecek olan taraftarına uyarılarda bulunduğunu ve taşkınlıkta bulunmamasını önerdiğini, kısaca herhangi bir olay meydana gelmemesi için azami girişimde bulunduğunu ve tüm gayreti gösterdiğini, tüm çabalara rağmen taraftarın bir kaçının yapacağı münferit eylemleri önlemenin mümkün olmadığını, hiçbir kulübün tek tek taraftarının eylem yapmasının önüne geçemeyeceğini, kulübe ceza vermenin bu eylemi yapan taraftarı ödüllendirme olduğunu, Türk Ceza Kanuna göre de hareket edilmesi gerektiğini, olayda kulübün kusuruna ve eylemin sonucuna bakılması gerektiğini, PFDK'nın 31/2. maddede öngörülen cezalardan doğrudan en üst cezayı uyguladığını, bunun ölçütünün olması gerektiğini, fıkradaki alt sınır uygulanmayacaksa veya aradaki bir cezaya hükmedilmeyecekse cezanın miktarının net

olarak 250.000 YTL olarak tespit edilmesi gerektiğini, TCK'da cezaya hükmedilirken olayın ağırlığı ile failin kusurunun dikkate alındığını, ilk defa suç işlenmesi halinde asgari hadden hüküm verildiğini, oysa PFDK'nın ilk eylemde üst sınırdan ceza verdiğini, bir dahaki sefere bir başka takım taraftarının Sakaryaspor forma ve bayrakları ile stata gelerek çirkin tezahüratta bulunmaları halinde ve bu olayların devamı sonrasında 3 puanlarının silinmesi halinde futbolda kaos doğacağını belirterek, verilen cezanın ortadan kaldırılmasına, aksi halde kusurun hafifliği dikkate alınarak asgari hadden para cezasına hükmedilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Dosyada mevcut T2 raporunda, Sakaryaspor taraftarı 300 kişilik grubun:

- 36. dakikatada 4 tekrarlı olarak "NE CİMBOM NE FENER SAKARYA AŞKIYLA İNLİYOR TRİBÜNLER, SAKARYA OY S...R OY"

- 42. dakikada 4 tekrarlı olarak "NE CİMBOM NE FENER SAKARYA AŞKIYLA İNLİYOR TRİBÜNLER, SAKARYA OY S...R OY"

- 62. dakikada hakem kararına tepki olarak 3 tekrarlı olarak "ALLAH BELANI VERSİN";

- 76. dakikada 20 saniye kadar "SAHAYA İNERİZ ANANIZI S...Z"

şeklinde tezahüratta buldukları belirtilmiştir.

Gene dosyada mevcut T1 raporunda müsabakanın;

- 26. dakikasında, kale arkası sol bölümünde bulunan Sakaryaspor taraftarlarında aynı bölgede yo-

ğunlaşmış 500 kişilik seyirci grubunun toplu şekilde, yaklaşık 50 saniye süreyle 4 tekrarlı olarak “NE CİMBOM NE FENER SAKARYA AŞKIYLA İNLİYOR TRİBÜNLER, SAKARYA OY S...R OY”;

42. dakikasında kale arkasında bulunan Sakaryaspor taraftarının aynı bölgede yoğunlaşmış 300 kişilik seyirci grubunun toplu şekilde yaklaşık 50 saniye süreyle 4 tekrarlı olarak “NE CİMBOM NE FENER SAKARYA AŞKIYLA İNLİYOR TRİBÜNLER, SAKARYA OY S...R OY”;

62. dakikasında ayrı bölgede yoğunlaşmış 200 kişilik Sakaryaspor seyirci grubunun toplu şekilde yaklaşık 15 saniye süreyle 3 tekrarlı olarak hakem kararını protesto etmek amacıyla “ALLAH BELANI VERSİN”;

76. dakikasında ayrı bölgede yoğunlaşmış 300 kişilik Sakarya spor seyirci grubunun toplu şekilde, yaklaşık 20 saniye süreyle 3 tekrarlı olarak hakem kararını protesto etmek amacıyla “SAHAYA İNERİZ ANANIZI S...Z”

şeklinde tezahüratta buldukları belirtilmiştir.

Bilindiği üzere 4.8.2006 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Yeni FDT'nin 31. maddesinin 1. fıkrasında, müsabakanın yapıldığı saha ve tesislerde toplu olarak ve devamlılık arz eden şekilde söz, hareketlerle ve pankart ve benzeri araçlar ile aşağılayıcı, tahrik ve taciz edici kötü söz niteliğinde slogan atılması, hareket ve çirkin tezahüratta bulunulması yasaklanmış, 2. fıkrasında ise anılan

yasakların yaptırımı belirtilmiştir. Buna göre, birinci fıkrada öngörülen yasağın ilk kez ihlali halinde; ilgili kuruluşa 10.000 YTL'den 250.000 YTL'ye; aynı sezon içinde filin tekerrürü halinde, yani ikinci ihlalde 25.000 YTL'den 500.000 YTL'ye kadar para cezası verilecek, aynı sezon içinde üçüncü ihlalde ise, galibiyet kadar, yani 3 puan indirme cezası verilecektir.

Bu açıdan olaya bakıldığında, gerek Temsilci 1 ve gerekse Temsilci 2 raporunda belirtilen tezahüratların, Sakaryaspor taraftarlarınınca yapıldığı anlaşıldığı gibi, bunların 31. maddenin 1. fıkrası anlamında çirkin ve kötü tezahürat olduğuna kuşku yoktur. Gerçekten tezahüratlara konu ifadeler, kişilerin ar ve haya duygularını incitecek, utanç duygularını tahrip edecek özelliktedir. Bu tezahüratların, toplu olarak ve tekrarlanmak suretiyle devamlılık arzedecek şekilde olduğu da anlaşılmaktadır. Geni dosya içerisinde, Sakaryaspor Kulübünün, anılan çirkin ve kötü tezahüratı bertaraf etmek için gayret gösterdiği veya gerekli girişimlerde bulunduğu hususunda da bir belirleme bulunmamaktadır. Bu durumda, sübut yönünden PFDK'nın kabulünde bir isabetsizlik bulunmakla itiraz bu açıdan yerinde görülmemiştir.

Bununla birlikte, 31. maddenin 2. fıkrasında, ilk ihlal bakımından 10.000 YTL ile 250.000 YTL arasında para cezası öngörülmektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, yaptırımın ağırlığı dikkate alındığında, cezanın asgari ve azami hadleri arasında çok büyük bir fark

olması, yaptırım sistemi bakımından uygun değildir. Gerçekten bu şekilde yaptırım veya denetim organlarına, çok geniş bir takdir hakkı tanınmaktadır ki bu, yaratacağı belirsizlik ve kuşku açısından önemli bir sorun olabilecektir. Bununla birlikte, bu geniş aralık, cezanın tespitinde keyfilik anlamına gelmemektedir. Gerçekten 31. maddedeki ihlal yönünden cezanın tespitinde, ihlalin ilk kez olup olmaması, çirkin ve kötü tezahüratın süresi ve tekrarlanma oranı, genel seyirci içindeki yaygınlığı ve müsabakaya olan etkisi, belirli kişi ve kuruluşları hedef alıp almaması (matufiyet) gibi hususların dikkate alınması gerekir. Asgari hadden ayrılabilme için bu gibi kriterlerin somut olay bakımından gözetilmesi şarttır. Aksi halde, hukukun genel ilkelerinden olan orantılılık, hakkaniyet ilkeleri zedeleneceği gibi, ilgili kişi ve kuruluşlar ile toplumun adalet duygularının zedelenmesi sonucunda düzenleme ile güdülen amaç bakımından aksi bir kanaat ortaya çıkabilecek ve bu da düzenlemenin gücünü zayıflatabilecektir. Buna göre belirtilen kriterler bulunmadığı halde ve ilk ihlalde hemen ve doğrudan üst sınırdan ceza tayin edilmesi halinde, o somut olaya göre çok daha vahim, yaygın, tekrarlanan kötü ve çirkin tezahüratlarda, örneğin çok kötü ve çirkin tezahüratın tüm stat tarafından, maçın oynanmasını etkileyebilecek şekilde bütün müsabaka boyunca devam etmesi halinde, gene ve bu durumda doğal olarak üst haddeden ceza verildiğinde, bir orantı kalmayacak ve adalet duygusu zedelene-

cektir. Oysa belirtilen kriterlerin bir veya birkaçının bulunmasına bağlı olarak ceza, her somut olaya göre kademeli ve orantılı bir şekilde belirlendiğinde, hem daha adil ve tutarlı bir sonuç alınabilecek, hem de daha vahim hallerde gittikçe üst sınıra doğru çıkılmak suretiyle olayların özelliğine göre ceza tayini suretiyle hareket kabiliyeti daha fazla olacaktır. Bu şekildeki bir uygulama, maddenin sevk amacına da daha uygun düşmektedir.

Bu açıdan olaya bakıldığında, PFDK'nın, asgari haddeden ayrılarak en üst haddeden ceza tayininin gerekçesi olarak zikredilen *“daha önce verilen kararların bu konuda etkisiz kalması ve caydırıcı olmaması”*, *“31. maddesinin konuluş amacı”*, *“örnek karar olma özelliği”*, *“paranın satın alma gücü”* şeklindeki gerekçeleri, somut olayın özelliğini yansıtmayan soyut gerekçeler olarak ortaya çıkmaktadır. Bir kere *“daha önce verilen cezaların caydırıcı olmaması”* şeklindeki gerekçe olayın özelliğine uymamaktadır, çünkü 31. maddenin bu şekildeki düzenlemesi yeni olup, bu haliyle anılan kulübe daha önce uygulanmamış olmakla cezanın etkisi veya caydırıcılığı hususunda bir belirleme yapmak mümkün değildir. Öte yandan, tayin olunacak cezada *“örnek karar”* olma şeklinde bir gerekçe soyut olduğu gibi, ceza sorumlusunun şahsiliği ile de uyuşmamaktadır. Gerçekten her ne kadar yaptırımların özel önleme amacı yanında genel önleme amacı bulursa da, hukuk devletinde genel önlemeyi sağlamak adına ve bu hususta bir örnek olabilmesi amacıyla, ilgili ku-

ruluşa somut olayın özelliklerine ve şartlarına göre gerektiğinden daha ağır ceza tayin edilemez. 31. maddenin konuluş amacı çirkin ve kötü tezahüratı önlemek olup bu amaç, hiçbir şekilde somut olayın özellikleri bakımından gerekli olanın ötesinde ve orantılı olmayan bir ceza tayinine gerekçe olamaz ve bu tür bir uygulamayı haklı kılmaz. Örneğin yağma fiillerinin artması gerekçesi ile, örnek olması için bir yağma suçu failine kanundaki en üst haddeden ceza tayin edilemez. Nitekim TCK'nın 61. maddesi, kanunda öngörülen cezanın alt ve üst sınırları arasında ceza belirlenirken, somut olayda suçun işleniş biçimi, kullanılan araç, işlenme zamanı ve yeri, konunun önemi ve değeri, zararın veya tehlikenin ağırlığı, güdülen amaç ve saik gibi hususların gözönünde tutulması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile ceza daireleri, teşdide gidilirken soyut gerekçelerin yeterli olmadığı gibi kanundaki ibarelerin tekrarlanması da gerekçe sayılamayacağını, olaydaki özelliklerden somut gerekçelerin belirlenmesini şart koşmaktadır. Bu açılardan olayda Sakaryaspor kulübü taraftarlarınca yeni düzenlenen halıyla 31. maddenin ilk ihlalinin söz konusu olması, çirkin ve kötü tezahüratın içeriği, bir kısmının belirli bir kişiyi açıkça hedef almaması, raporlarda belirtildiği üzere saniyelerle ifade edilecek bir devamlılık arzemesi gibi hususlar dikkate alındığında, üst haddeden ceza tayini isabetli görülmemiştir ve itiraz bu yönden yerindedir. Bununla birlikte, müsabakada ihlalin 4 kez olma-

sı ve her birinin kendi içinde tekrarlanmış olması dikkate alındığında, alt bir miktar ayrılarak ceza tayini yerinde olacaktır ki Kurulumuzca belirtilen özellikler sebebiyle somut olayda cezanın 40.000 YTL olarak belirlenmesi makul görülmüştür.

KARAR: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1- Sakaryaspor Kulübünün itirazının kısmen kabulüne,

2- PFDK kararının, cezanın 40.000 YTL olarak belirlenmek suretiyle değiştirilerek onanmasına

3- Yatırılan depozitonun irad kaydedilmesine,

4- Kararın itiraz eden kulüp ve gereği için TFF Genel Sekreterliğine tebliğine,

Üye Doç. Dr. 'Ümit KOCASAKAL'ın karşı oyla OYÇOKLUĞU ile karar verildi. 07.09.2006

MUHALEFET ŞERHİ

Öncelikle belirtmek isteriz ki, olayda kötü ve çirkin tezahüratın bulunduğu şeklindeki sübutun kabulü, üzerine, cezanın tayini ve indirilmesi gerekliliği bakımından Kurulun yapmış olduğu değerlendirmelere aynen iştirak etmekteyim.

Sübut bakımından ise şu hususların altını çizmek isteriz ki, kötü ve çirkin tezahürat, sadece bu şekilde cezalar ile çözülebilecek bir sorun değildir. Kaldı ki FDT'nın 31. madde düzenlemesi, çeşitli açılardan sorun yaratabilecek nitelikte olup gerçekçi bir düzenleme olmaktan uzaktır. Bir kere yaptı-

rim bakımından iki had arasındaki açıklık, hukuk devleti bakımından belirsizlik, kuşku ve endişe yaratabilecek, keyfiliğe yol açabilecek, yeknesak bir uygulamaya zarar verebilecek, adalet duygusunu sarsabilecek bir özellik taşımaktadır. Bunun yanısıra, bu denli ağır cezalar, ceza olmanın ötesine geçebilecek ve kulüplerin yaşamalarını tehlikeye atabilecek düzeydedir. Hele ki maddenin uygulanmasına yol açacak sorumluluğun objektif bir sorumluluk olması bu tehlikeyi daha da artırmaktadır. Ayrıca gene belirtilen sorumluluk biçimi ile yaptırımın türü ve ağırlığı, bazı taraftar toplulukları ve derneklerinin, kulüpler üzerinde tahakküm kurmasına, bir takım istekleri bakımından tehdit ve şantaj unsuru oluşturmasına yol açabilecektir. Ayrıca, özellikle üçüncü ihlalde ortaya çıkan ve kanaatimizce ihlal ile orantısız derecede ağır olan puan silme cezası, üçüncü kişilerin belirtilen ortamdan yararlanarak bir kulübü zor duruma düşürmesine de elverişli bir ortam sağlamaktadır. Gerçekten bu cezanın, ilerleyen haftalarda, küme düşme ve şampiyonluk mücadelesinin kızıştığı bir ortamda ortaya çıkma tehlikesi, önlenmek istenen kötü ve çirkin tezahürattan daha vahim ve gergin bir ortamın ortaya çıkmasına yol açabilecektir.

Bu hususlar bir yana, 31. maddenin uygulanması bakımından iki önemli kavramın açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Dikkat edilirse düzenlemede, çirkin ve kötü tezahürat değil, "toplu olarak ve devamlılık arzedecek şekilde" kötü ve çirkin tezahürat yaptırım altına alınmaktadır. Şu halde, ihlalin söz konusu olabilmesi için kötü ve çirkin tezahüratın bulunması yeterli olmayıp, bunun toplu ve devamlı olma-

sı gereklidir ve bu iki unsur, ihlalin varlığı bakımından kurucu, esaslı unsurlar ve şartlardır.

Maddede ihlalin konusu aşağılayıcı, tahrik ve taciz edici kötü söz niteliğinde slogan, hareket ve çirkin tezahürat olarak belirlenmiştir. Bu açıdan aşağılayıcı tezahürat ve hareket, kişi veya kuruluşların saygınlığını zedeleyen, küçük düşüren ifadelerdir. Tahrik edici tezahürat ve hareket ise, kişilerde diğer kişi veya kuruluşlara karşı bir kin, nefret, şiddet ve öfke duygusu yaratan söz ve hareketlerdir. Ancak kanaatimizce sadece bir hoşnutsuzluk duygusu yaratabilecek söz ve hareketler bu kapsamın dışında kalmaktadır. Taciz edici kötü söz niteliğinde slogan ve hareket ise, ilgili kişi veya kuruluşun saygınlığı, şeref ve haysiyeti bakımından rahatsızlık yaratan, kin ve nefret duygusunu körükleyen aşağılayıcı, söz ve hareketlerdir. Nihayet çirkin tezahürat, öncelikle küfürü içerecek şekilde ar ve haya duygularını inciten, utanç duygusunu tahrip eden, düşmanlık duygusu yaratan, kardeşlik ve barış ortamını tehlikeye sokan, saygınlığı rencide eden söz ve hareketlerdir.

Burada yeri gelmişken şu hususu da belirtmek gerekir ki, maddede yer bakımından da bir belirleme bulunmaktadır. Gerçekten, "Müsabakanın yapıldığı saha ve tesislerde" ifadesi karşısında, kanaatimizce stad dışında yapılan çirkin ve kötü tezahürat maddenin uygulanma alanı dışında kalmaktadır. Çünkü yaptırım teorisinde dar yorum esastır. Bunun yanısıra ihlal çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir ki bunlar maddede; söz, hareket, pankart ve benzeri araçlar olarak sıralanmıştır. Bu durumda ihlal örneğin anons sistemi, bez afişler yolu ile de gerçekleştirilebilir.

Tahkim Kurulu Kararları

Buna göre 31. maddenin ihlalin-den söz edebilmek için: 1) Tezahüratın aşağılayıcı, tahrik veya taciz edici nitelikte olması 2) Bunun müsabakanın yapıldığı saha ve tesislerde gerçekleşmesi 3) Toplu olarak yapılması 4) Devamlılık arz etmesi gerekmektedir.

Maddede belirtilen ihlalin toplu olması şartından sadece sayısal bir anlam çıkarılamaz. Kanaatimizce yapılan düzenlemenin amacı dikkate alındığında, tüm stad tarafından algılanabilen, duyulabilen tezahüratlar toplu olarak kabul edilmelidir ve bu bakımdan mutlak bir sayı verilemez. Bu durumda örneğin, temsilcinin bulunduğu yerde duyulabilen ve fakat stadın genelinde duyulup algılanmayan tezahüratlar toplu olarak kabul edilemez. Toplu olmanın kabul edilebilmesi için belirtildiği gibi, stadın genelinde algılanabilecek ölçüye ulaşan bir tezahüratın belli bir taraftar topluluğunca yapılması gerekir. Şu halde, ilgili kulübün taraftarlarından bir bölümü, o sırada stadda bulunan ilgili taraftar sayısına oranla az bir sayıda olsa dahi, çirkin ve kötü tezahürat stadın genelinde duyulabilmekte ise, yahut açılan çirkin ve kötü ibareli pankart veya afiş, stadın genelinden görülebiliyor ise toplu olma hali mevcut kabul edilecektir. Bu çerçevede örneğin, silik bir kalemle küçük bir kağıda yazılan, sadece yakın kamera çekimlerinde gözükebilen, münferit bazı afiş ve pankartlar maddenin kapsamı dışında kalacaktır.

Devamlılık unsuruna gelince, devamlılıktan söz edebilmek için mutlak ve kesin bir süre konulamaz. Bununla birlikte devamlılığın varsayılabilmesi için, çirkin ve kötü tezahüratın, stadın genelinde algılanmasının veya duyulmasının yanı sıra, dikkat çekecek, ra-

hatsızlık verecek zamana yayılması, bu düzeye ulaşması gereklidir. Bu çerçevede kanaatimizce, saniyelerle ifade edilen süreler devamlılığın kabulü bakımından yeterli olamaz. Bu açıdan kötü ve çirkin tezahüratın en azından dakika ile ifade edilen bir süre devam etmesi gerekir. Kaldı ki aksi halde, maddede belirtilen devamlılığın bir anlamı kalmayacağı gibi, bu şekilde bir devamlılığın aranması, ilgili kişi ve kuruluşların bunu önlemesi ve 31/son madde hükümünden yararlanabilmesi için de gerekli ve teşvik edici bir husustur. Saniyelerle ifade edilen sürenin yeterli görülmesi, ilgili kişi ve kuruluşlara gerekli girişimlerde bulunabilme şansı veremeyecektir. Bununla birlikte kötüye kullanılmaları engellemek bakımından, saniyelerle ifade edilen, devamlılık düzeyine ulaşmayan kısa aralıklı çirkin ve kötü tezahüratın müsabakanın geneli içerisinde belli bir orana ulaşması halinde, tek başına devamlılık oluşturmayan tezahüratların kül halinde devamlı kabul edilmesini sağlayabilir. Örneğin her biri 20-30 saniye gibi sürelerde cereyan eden çirkin ve kötü tezahürat, müsabakanın genelinde, geneli rahatsız edici ve dikkat çekici belirli bir sayıya ulaştığında, devamlılık gene varsayılacaktır.

Bu çerçevede somut olaya bakıldığında, müsabakanın 42. ve 62. saniyelerinde bir grup Sakaryaspor taraftarınca yapılan, "Sakarya oy s...r oy" şeklindeki tezahüratlar esasen belirli bir kişi veya kurumu hedef almamakla matufiyet bulunmamaktadır. Bununla birlikte bu ifade, genel ar ve haya duygusunu inciten, utanç duygusunu tahrip eden nitelikte bulunması sebebiyle "çirkin ve kötü" tezahürat kapsamında kalmaktadır. 62. dakikada söylenen

“Allah belanı versin” şeklindeki ifade ise esasen bir beddua niteliğinde olup Yargıtay beddua türünden ifadeleri hakaret kabul etmemektedir. Bununla birlikte, sportif ortam dikkate alındığında, bu söylemin hakeme halinde bunun da kötü tezahürat olarak kabulü uygun olacaktır. Nihayet 76. dakikada yapılan “sahaya ineriz, ananızı s...z” şeklindeki tezahüratın, Türk örf ve adetleri dikkate alındığında çirkin olduğu tartışmasızdır. Şu halde kanaatimizce ihlalin niteliği, yani çirkin ve kötü tezahürat olduğu hususunda bir tartışma bulunmamaktadır. Bununla birlikte yeri gelmişken belirtmek isteriz ki futbol müsabakaları, bir tiyatro veya sinema seyri ile aynı özelliklere sahip değildir ve bu bakımdan hoşnutsuzluk yaratacak her türlü ifadeyi çirkin ve kötü tezahürat olarak kabul etmek, sportif seyrin özelliğine aykırıdır. Böyle bir kabulde gerekli heyecan ve destek unsuru ortadan kalkabilecek, futbol müsabakaları adeta bir konser veya tiyatro gibi izlenecektir. Kötü ve çirkin tezahürat elbette ki önlenmelidir ancak bunda ifrada varmamak gerekir.

Olayda ihlal nitelik bakımından varolmakla birlikte kanaatimizce ihlal, maddenin aradığı şartlardan devamlılık unsurunu içermemektedir. Gerçekten bir kere Temsilci 2 raporunda anılan

tezahüratların süresi belirtilmemiş olduğu gibi, Temsilci 1 raporunda bunların sırasıyla 50, 50, 15 ve 20 saniye olarak devam ettiği belirtilmektedir. Yukarıda açıkladığımız gerekçelerle bizce bu süreler, ihlalin devamlı olarak kabulüne yeterli değildir. Müsabaka genelinde bu tür ifadelerin 4 kez tekrarı, bir bütün olarak bir devamlılığı da ortaya koymaktan uzaktır. Kaldı ki, ihlalin toplu olarak yapılması bakımından da tereddütler bulunmaktadır. Gerçekten, raporlarda tahmini seyirci sayısı 4000, misafir takım Sakaryaspor seyircisi sayısı ise 1000 kişi olarak ifade edilmektedir. Anılan tezahüratları yapan Sakaryaspor seyircisinin sayısı, T2 raporunda 300; T1 raporunda ise sırasıyla 500, 300, 200, 500 olarak belirtilmektedir. Raporlar arasındaki bu çelişki bir yana, belirtilen tezahüratların sadece temsilcilerin konumu itibarıyla bu kişiler tarafından mı yoksa stadın geneli tarafında da mı duyulup algılandığı hususunda bir açıklık bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle olayda 31 .madde nin aradığı tüm unsurlar mevcut olmamakla ceza verilmesine yer olmadığı düşüncesinde olduğumdan Sayın çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye

Doç. Dr. Ümit Kocasakal

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU KARARI

E. 2006 / 234 K. 2006 / 241 T. 21.09.2006

Özet: *Kulüpler ile futbolcular arasında tek tip sözleşme dışında, özel sözleşmeler yapıldığı bir vakaadır. Özel sözleşmeleri kabul etmemek, bu vakiayı ortadan kaldırmayacağı gibi, bu tür sözleşmelerin sürmesine cevaz verecek ve bunu teşvik edecektir. Ayrıca serbest iradelerle yapılan bu sözleşmeler dolayısıyla mağdur olacak taraf, bu mağduriyetini hiçbir şekilde gideremeyecektir ki, bu da hukuk ve adalet duygusunu derinden sarsacaktır. Hukukun amacı bu olamaz.*

Başvurunun Konusu

Futbolcu A'nın, TFF Yönetim Kurulunun, 31.08.2006 tarih ve 19 sayılı toplantısında almış olduğu karara karşı başvurusudur.

I- Usul Bakımından İnceleme

Başvurunun süresinde ve gerekli depozitonun yatırılmış olduğu görüldü.

II- Esas Bakımından İnceleme

Futbolcu A, 11.09.2006 tarihli başvuru dilekçesinde;

TFF Yönetim Kurulunun 31.08.2006 tarih ve 19 sayılı toplantısında alınan kararın, Yasa ve Talimatlara aykırı olduğunu, Tahkim Kurulunun yerleşik içtihatlarına uygun bulunmadığını, kulüp ile

kendisi arasında hem tip sözleşme, hem de özel sözleşme bulunduğunu, bu nedenle TFF Yönetim Kurulu kararının incelenerek haklarının kendisine verilmesini talep ettiği görüldü.

Dosya içinde bulunan Yıldırım Bosnaspor Kulübü ile futbolcu A arasında 10.02.2006 tarihinde "...Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi..."nin imzalandığı, sözleşmenin bitiş tarihinin 31.05.2006 olduğu, böylece 3.5 aylık bir sözleşme yapıldığı bu sözleşmenin TFF'ye ibraz ile tescil edilmiş olduğu,

Ayrıca taraflar arasında yine aynı tarihte Yıldırım Bosnaspor Kulübü antetli kağıdına "...özel sözleşme..." başlığı ile bir sözleşme yapıldığı, bu sözleşme de 15.03.2006 tarihinde ödenmek üzere 5.000.-YTL

tutarında senet verileceği, ayrıca oynadığı her müsabaka için 1.000.- YTL maç başı ücreti ödeneceği, maç başı ücretlerinin dört müsabaka sonunda Perşembe veya Cuma günü tediye edileceği hususunun yazılı olduğu, Kulübün özel sözleşmede yazılı maç başı ücretlerinden 10 müsabakaya karşılık 10.000.YTL ödemesi gerekirken, sadece 4.000 YTL'nin ödenmiş olması ve bakiye 6.000 YTL'nin ödenmemiş olması sebebi ile futbolcu tarafından Bursa 9. Noterliği aracılığı ile 08.06.2006 tarih ve 20268 sayılı ihtarnamenin çekildiği, bu örneğinin bilgi için TFF başkanlığına gönderildiği,

TFF Yönetim Kurulu başvuruya konu kararında; *"...10.02.2006 tarihli -özel sözleşme- başlıklı belgenin incelenmesinde, tip sözleşmeye yazılabilecek mali hükümlerin düzenlendiği, bu sözleşmenin hukuken geçerli bir sözleşme olmasına karşın tip sözleşme ile düzenlenebilecek olan mali hususların düzenlenmesinin muvazaa yaratmaya yönelik olduğu, tarafların kendi aralarında düzenledikleri bu sözleşmelerin federasyonu kandırmaya yönelik ve tarafların kötü niyetli olduğu kanaatine varmış olmakla özel sözleşmeye dayalı alacak talebinin reddine..."* karar verildiği görülmüştür.

Kurulumuzca dosya ve içindeki tüm belgeler, tarafların iddia ve savunmaları, TFF Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı incelenmiş, olup yapılan müzakereler sonucunda;

Kulüp ile futbolcu arasında 02.2006 tarihli TFF'ye ibrazla tescil edilen bir sözleşme ile yine aynı ta-

rihli kulüp ile futbolcu arasında TFF'ye sunulmamış bir sözleşme olmak üzere iki adet sözleşme vardır. Bu sözleşmeler hükümleri bakımından birbirini tamamlamaktadır. 3813 sayılı yasa özel ve tip sözleşme ayrımı yapmamıştır. Ayrıca 3813 sayılı yasa kulüp ile futbolcu arasındaki ihtilaflarda Tahkim Kurulunu yetkili kılmıştır. 25.05.2005 tarihinde yayınlanan Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının 25/4. maddesi son cümlesinde *Federasyon tescilli sözleşmeyi değiştiren veya buna ek yapan her türlü sözleşmeyi inceler*, hükmünü getirmiştir. Bu nedenle Anayasa'nın ve Borçlar Yasasının akit yapma serbestisi hükümleri de dikkate alınarak, kulüp ile futbolcu arasındaki yapılmış tüm sözleşmeleri bir bütün halinde değerlendirmek ve tarafların hak ve borçlarını bu bütüne göre tespit etmek gerekir. Kaldı ki Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının 25. maddesinde öngörülen Federasyona ibraz ve tescil koşulu bir geçerlilik şartı değil, düzenin sağlanması ve ihtilaflarda gerekli delilin elde edilmesi ve muhafazası amacıyla öngörülmüş bir düzenlemedir. Ayrıca 10.02.2006 tarihli sözleşmenin kulüpçe de uygulandığı ve 5.000.- YTL peşinat ile 4.000 YTL maç başı bedellerinin ödenmek suretiyle kısmen infaz edildiği de anlaşılmaktadır.

Medeni Yasanın Başlangıç kısmında bulunan 2. ve 3. maddeleri, hakların elde edilmesinde ve kullanılmasında kişilerin dürüstlük kuralına uymalarını zorunlu kılmıştır. Bu genel kural Özel Hukukun tüm

alanlarını kapsadığı gibi, Yargıtay tarafından da hassasiyetle aranan ve uygulanan kurallardır. Borçlar Yasamızın 18. maddesi; “...İki tarafın maksatlarını gizlemek için kullandıkları tabir ve isimlere bakılmayarak onların hakiki ve müşterek maksatlarının aranması lazımdır..”, kuralını koymuştur. Yine Borçlar yasamızın 11. maddesi “...Aktin sıhhati, kanunda sara hat olmadıkça hiçbir şekle tabi değildir..” hükmünü getirmiştir. 3813 sayılı yasa, Futbol ile ilgili tüm sözleşmeler için hiçbir şekil şartı koymamıştır. Böyle bir şekil şartının konması veya düzenlenmesi için, TFF Genel Kuruluna veya TFF Yönetim Kuruluna yetki de vermemiştir. Şu hale göre yasada bulunmayan bir hususun Ana Statü veya Talimatla konulması ve bu şekle uygun olmayan akitler için “*Federasyonu kandırmaya yönelik akit, bu nedenle geçersizdir...*” şeklinde ifade ile karar tesisi yasaya uygun görülmemiştir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki; 3813 sayılı yasa, Tahkim Kurulunun incelemelerini hangi yöntemle yapacağını belirlememiş ve sınırlamamıştır. Kurul’a bu konuda geniş yetki ve serbesti tanımıştır. Tahkim Kurulu Talimatı ise 17. maddesinde Kurul’un, “...*Yargılamaya ilişkin diğer mevzuatı..*” uygulayacağını belirtmiştir. Bu nedenle Tahkim Kurulu incelemelerini yaparken 3813 sayılı yasa, FIFA ve UEFA kuralları ile birlikte, Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası ve İdari yargılama usulü yasası kurallarını dikkate almak durumundadır.

Yargılama sistemimizde normlar hiyerarşisi göz önünde bulundularak, tarafların başvurusu veya Mahkemenin resen tespit edeceği Anayasa veya Yasaya aykırılık hallerinde, bu aykırılığı taşıyan normu uygulamamak ve Anayasaya veya ilgili yasa hükümlerine göre karar vermek imkanı ve hatta zorunluluğu vardır.

Nitekim Danıştay 6 Dairesi; 13.05.1983 tarih ve 1980/73 E. - 1983/2210 sayılı, 19.03.1998 tarih ve 1997/2199 E. - 1998/1674 K sayılı kararında, Danıştay 8. Dairesi 20.11.1997 tarih ve 1995/4503 E. - 1997/3471 K sayılı kararında, Danıştay 10. Dairesi 8.12.1997 tarih ve 1996/1268 E. - 1997/5493 sayılı kararında, Danıştay 3. Dairesi 18.02.1998 tarih ve 199 2083 E. - b1998/467 K. sayılı kararında, Danıştay 5. Dairesi 11 .11 .1 998 tarih ve 1995/39 E. 199’/2632 K. sayılı kararında, Yasalara aykırı buldukları Yönetmelik veya Talimat hükümlerini bunlara karşı süresi içinde açılmış bir iptal davası olmadığı halde gözardı etmişler; uygulamamışlar ve önlerindeki uyumsuzlukları yasa hükümlerine göre çözümlenmişlerdir.

30.05.2006 tarih ve 26183 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatınının 25. maddesindeki; “...*Federasyonca tescil edilen Tıp Sözleşme dışında taraflar başkaca yazılı bir anlaşma imzalandıklarında; bu sözleşmelerin Federasyon ve/veya vergi mevzuatlarına aykırı davranmak veya ilgili makamlardan bilgi gizlemek amacıyla düzenlendiğinin tespit edilmesi ha-*

inde bu tür sözleşmelere dayalı talepler red edilir...” şeklindeki Talimat Hükümünün 3813 sayılı yasa-ya, Anayasa'nın 48. maddesi ile Borçlar Yasasının 11. maddesindeki akit yapma serbestisine ve 18. maddesindeki muvazaada tarafların gerçek iradelerinin araştırılmasına ilişkin yasa kurallarına aykırı olduğu, ancak bu düzenlemenin iptali amacıyla süresi içinde bir başvuru yapılmamış olması sebebiyle maddenin iptalinin sözkonusu olmayacağı, ancak yasalara aykırı bir talimatın uygulanmayarak yasa kurallarına göre hareket edilip hüküm tesisi Tahkim Tahkim Kurulunun görevidir.

Kaldı ki kulüpler ile futbolcular arasında tek tip sözleşme dışında, özel sözleşmeler yapıldığı bir vakıadır. Özel sözleşmeleri kabul etmemek, bu vakıayı ortadan kaldırmayacağı gibi, bu tür sözleşmelerin sürmesine cevaz verecek ve bunu teşvik edecektir. Ayrıca serbest iradelerle yapılan bu sözleşmeler dolayısıyla mağdur olacak taraf, bu mağduriyetini hiçbir şekilde giderecektir ki, bu da hukuk ve adalet duygusunu derinden sarsacaktır. Hukukun amacı bu olamaz. Üstelik mağdur olan taraf belki de bunu gidermek için adli yargıya başvurabilecektir ki bu da sistemi tamamen bozabilecektir.

Bu nedenlerle, TFF Yönetim Kurulunun ihtilafa konu kararı Yasalara aykırı talimat hükmüne dayanarak verdiği karar uygun görül-

memekle başvurunun kabulüne, TFF Yönetim Kurulunun 31.08.2006 tarih ve 19 sayılı toplantısında aldığı kararın A ile ilgili kısmının kaldırılmasına, 6.000 YTL'nin Yıldırım Bosnaspor Kulübünden tahsili ile yasal kesintiler yapıldıktan sonra Futbolcu A'ya ödenmesine, ayrıca; sözleşmenin toplam bedeli olan 15.000.-YTL üzerinden Federasyon payının ve bakiye 9.000 YTL üzerinden de yasal vergi kesintilerin Yıldırım Bosnaspor Kulübünden tahsiline, (Üye Tanju Güvendiren'in TFF kararının yasa ve talimatlara uygun olduğu, başvurunun reddi ile kararın onanması gerektiği yolundaki karşı görüşüyle) karar vermek gerekmiştir.

KARAR

- a) Yukarıda açıklanan nedenlerle, Başvurunun KABULÜNE,
 - b) Yatırılmış bulunan depozitonun istek halinde yatırana iadesine,
 - c) Kararın bir örneğinin başvuruda bulunan A'ya ve gereği için TFF Genel Sekreterliğine tebliğine,
- OY ÇOKLUĞU İLE karar verildi.

Muhalefet Şerhi:

TFF Yönetim Kurulu Kararı, Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının 25. maddesine uygun olmakla, aynen onanması gerekirken, değişik gerekçe ile reddi şeklindeki karara katılmıyorum

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU KARARI

E. 2006/306 T. 04.01.2007

Özet: *Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının 25/4 maddesi de "Federasyon tescilli sözleşmeyi değiştiren ve buna ek yapan her türlü sözleşmeyi inceler" hükmünü getirmek suretiyle özel sözleşmelere kapıyı kapamamıştır. Kaldı ki Anayasanın 48. ve Borçlar Kanununun 19. maddesi hukuk düzenimizi sözleşme serbestisi esasları üzerine kurmuştur. Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının 25. maddesinde öngörülen, transfer sözleşmelerinin federasyona ibraz ve tescilli koşulu sözleşmenin geçerlilik koşulu olarak değil, futbolcu transferlerinde denetim ve düzenin sağlanması ve uyuşmazlıklarda gerekli belgelerin elde edilmesi ve muhafazası amacıyla öngörülmüş olan bir düzenlemedir. Bu çerçevede içinde her iki sözleşmenin birlikte değerlendirmesi*

Futbolcu M.Alper Akıcı'nın E.2006/306 numaraya kayıtlı dosyasının raporörden döndüğü görüldü. Dosya incelendi. Futbolcu Alper Akıcı vekili Av. Mümin Adıgüzel'in 28.12.2006 tarihli Kurulumuz toplantısında yaptığı açıklamalarda dikkate alınarak, taraflar arasında akdedilmiş olan 26.08.2005 tarihli ve 31.08.2005 tarihinde TFF'ce tasdik edilmiş olan tip sözleşme ile bu sözleşmenin akdinden 3 gün sonra (29.08.2005) taraflar arasında akdedilmiş olan özel sözleşme hükümlerinin Tahkim Kurulunun daha önceki kararlarında belirttiği gibi birbirini tamamlayıcı nitelikte bulunduğu ve

tarafların iddia ve taleplerinin her iki sözleşme dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Zira 3813 sayılı yasa tip sözleşme özel sözleşme ayrımı yapmadığı gibi Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının 25/4 maddesi de "Federasyon tescilli sözleşmeyi değiştiren ve buna ek yapan her türlü sözleşmeyi inceler" hükmünü getirmek suretiyle özel sözleşmelere kapıyı kapamamıştır. Kaldı ki Anayasanın 48. ve Borçlar Kanununun 19. maddesi hukuk düzenimizi sözleşme serbestisi esasları üzerine kurmuştur. Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının 25. maddesinde öngörülen, transfer sözleşmele-

rinin federasyona ibraz ve tescili koşulu sözleşmenin geçerlilik koşulu olarak değil, futbolcu transferlerinde denetim ve düzenin sağlanması ve uyuşmazlıklarda gerekli belgelerin elde edilmesi ve muhafazası amacıyla öngörülmüş olan bir düzenlemedir. Bu çerçevede her iki sözleşmenin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, muteriz futbolcunun kulüpten toplam 195.000.- YTL net maç başı ücreti alacağı ile 10 aylık asgari ücret alacağı toplamı 3.813.-YTL net olmak üzere toplam 198.813.-YTL alacağı bulunduğu buna karşılık kulübün futbolcuya muhtelif tarihlerde toplam 90.000.-YTL ödeme yaptığı anlaşıldığından kulübün futbolcuya 108.813.-YTL borcu bulunduğu, muteriz futbolcunun bu alacağını alamadığı nedeniyle önce kulübe ihtarname gönderip, netice alamayınca her iki sözleşmeyi de PFT Talimatının 32. maddesi uyarınca haklı nedenle feshettiği anlaşılmaktadır. Bakiye alacağın tip sözleşmede belirtilen ve peşin ödenmiş olan 50.000.-YTL transfer ücreti ile ilgisi bulunmamaktadır. Özel sözleşmenin 4. maddesi 2. fıkrasında tarafların ikinci yıl transfer ücretinin 2005 - 2006 futbol sezonunun bitimi sonrası 10 gün içinde kararlaştıracakları, kararlaştırma olmaz

ise tarafların sözleşmeyi fesihle muhtar olacakları ve ikinci yıl için herhangi bir hak talep etmeyecekleri yazılı olduğundan muteriz futbolcunun esasen fesh etmiş olduğu sözleşmeler gereği ikinci yıl için herhangi bir transfer ücreti talebine hakkı olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu tespit ve değerlendirmeler sonucunda Samsunspor Kulübünün futbolcu Alper Akıcı'ya 108.813.-YTL borcu bulunduğu, bu borca talep veçile 30.05.2006 tarihli ihtarnamede belirlenen 09.06.2006 muacceliyet tarihinden itibaren yasal faiz yürütülmesine, futbolcu başka bir takıma transfer olduğundan transfer izni verilmesine gerek olmadığına, sözleşmeleri fesihle haklı bulunduğu anlaşılma ile Samsunspor Kulübünün, PFTT'nin 34. maddesi uyarınca futbolcuya taktiren 20.000.-YTL haksız fesih tazminatı ödemesine, yerinde görülme-yen Samsunspor Kulübünün taleplerinin reddine ve futbolcu lehine vekalet ücreti ödenmesine ve yargılama giderlerinin Samsunspor Kulübü üzerinde bırakılmasına, (Tanj'u Güvendiren'in Federasyon Yönetim Kurulu kararının aynen onanması yolundaki karşı oyu ile) oyçokluğuyla karar verildi.

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU

TAHKİM KURULU KARARI

E. 2007/110 K. 2007/108 T. 05.04.2007

Özet: *Olayın ferdi ve münferit olup kulübün objektif sorumluluğunu gerektirecek ölçü ve yoğunlukta bir saha olayı boyutuna ulaşmadığı, kaldı ki ani olarak gelişen bu olayı, örneğin yabancı cisim atma gibi hallerde beklendiği şekilde kulübün önceden alacağı bir tedbirle önlemesinin mümkün olmadığı dikkate alınmamış olması nedeniyle PFDK'nun kararının kaldırılması gerekir.*

Vestel Manisaspor Kulübü'nün E.2007/110 numaraya kayıtlı dosyasında Kulüp Vekili Av. Ersin Hamarat'ın sözlü savunması dinlendi. Dosya incelendi. Neticede; mevcut raporlara göre her ne kadar Vestel Manisaspor futbolcusu Bülent Ataman ve Kaleci Antrenörü Metin Bayındır'ın müsabakanın hakemine fiili saldırıda buldukları anlaşıl-makta ise de bunun adı geçen kişilerin F.D.Talimatına göre bireysel sorumluluklarının gerektirdiği, ihlali yapanların belli olduğu, olayın ferdi ve münferit olup kulübün objektif sorumluluğunu gerektirecek ölçü ve yoğunlukta bir saha olayı boyutuna ulaşmadığı, kaldı ki **ani olarak gelişen bu olayı, örneğin yabancı cisim atma gibi hallerde beklendiği şekilde kulübün önceden alacağı bir tedbirle önlemesinin mümkün olmadığı**, maçın tatilinin sübjektif bir karar olup objektif açıdan müsabakanın devamını önleyecek toplu veya faili

olmayan bir olayın sözkonusu olmadığı, **saha olayının sadece müsabakanın tatiline bağlı bir biçimde otomatik olarak değerlendirilemeyeceği, aksi halde hake-me yapılan her türlü fiili müdahalenin hemen ve doğrudan saha olayı olarak kabul edilmesi gerekeceği**, halbuki bugüne kadarki uygulamanın bu şekilde olmadığı, ayrıca raporlara göre her iki takım seyircisinin müsabakayı bir arada centilmence izleyip herhangi bir seyirci olayının da sözkonusu olmadığı kulüp yöneticilerinin olayların büyümemesi için çaba gösterdikleri ve bu sebeple kendilerine teşekkür edildiği, tüm bu nedenlerle münferit ve bireysel bir olay olan ve bireysel sorumluluğu gerektiren fiilin saha olayı niteliği taşımadığı anlaşıl-makla PFDK. 2006-2007/927-1213 sayılı 27.03.2007 tarihli kararının oybirliği ile kaldırılmasına karar verildi.

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU KARARI

E. 2007/28 K. 2007/33 T. 15.02.2007

Özet: *Yapılan tetkik ve müzakereler sonucunda; her ne kadar sübut ve hukuku tavsif bakımından bir isabetsizlik bulunmasa da fiilin müsabakanın bitiminde gerçekleşmiş olması belirli bir yoğunluğa ulaşmamış olması, sahaya girilmesi bakımından açık bir illiyet belirlenmemiş olması karşısında F.D.T.'nin 43. maddesi uyarınca takdiri hafifletici sebebin uygulanması gerekir.*

Kilis Belediyespor Kulübü futbolcusu Faruk Barış'ın E. 2007/28 numaraya kayıtlı dosyasında itirazın süresinde olduğu ve gerekli depozitonun yatırılmış olduğu görüldü. Dosya incelendi. Yapılan tetkik ve müzakereler sonucunda; her ne kadar sübut ve hukuku tavsif bakımından bir isabetsizlik bulunmasa da fiilin müsabakanın bitiminde gerçekleşmiş olması belirli bir yoğunluğa ulaşmamış olması, sahaya girilmesi bakımından açık bir illiyet belirlenmemiş olması karşısında F.D.T.'nin 43. maddesi uyarınca takdiri hafifletici sebebin uygulanması suretiyle tayin olunan 2 resmi müsabakadan men cezasının yarı oranında indirilerek 1 resmi müsabakadan men cezası olarak tayinine, (Üye Tanju Güvendiren ve Doç.Dr. Ümit Kocasakal'ın dosyada mevcut ra-

porlara göre adı geçen futbolcunun müsabaka bitiminde kendi seyircilerine yönelik olarak elini yumruk yapıp havaya kaldırdığı, bunun tahrik olarak değerlendirildiği, oysa bu hareketin tek başına bir tahrik veya FDT'nin 22. maddesi anlamında spor ahlakına aykırı bir davranış olarak değerlendirilemeyeceği, nitekim bunun o anlama gelecek farklı bir el kol hareketi olmadığı, müsabakanın kendi takımları tarafından 1-0 kazanılmış olmasına bağlı olarak bir tür zafer işareti olduğu, tahrik veya centilmenlik dışı davranış niteliğinde olmadığı keza sahaya girilmesiyle bu hareket arasında bir illiyet bağının açıkça kurulamadığı anlaşılacakla cezanın kaldırılması yönündeki karşı oylarıyla) P.F.D.K.'nin 08.02.2007 tarih ve 2006-2007/692-906 sayılı kararının bu şekilde değiştirilerek oyçokluğuyla onanmasına karar verildi.

“CAS”
ULUSLARASI SPOR
TAHKİM MAHKEMESİ
KARARLARI

FENERBAHÇE-ARIEL ORTEGA

KARARI

ÇEVİREN: Av. M. EMİN ÖZKURT^(*)

FUTBOL / SÖZLEŞMENİN İHLALİ / SPORDAN MEN/ GİDERİM

Özet: Talimatın 23 (a) bendi şu şekildedir: “ihlal sözleşmenin kuruluşunu takip eden birinci ya da ikinci senenin sonunda meydana gelirse, ceza, oyuncunun yeni sezonun ya da yeni kulübünün ulusal şampiyonasının başlangıcından itibaren 4 ay süreyle her türlü resmi futbol müsabakalardan men edilmesi şeklindedir”. Burada yer alan “sonunda” ibaresi, ilgili döneme kadar ki ve o dönem sonunu kapsar, bu sebeptir ki söz konusu ihlalin birinci senenin içinde meydana gelmiş olması FIFA’nın bu hususta men cezası vermesine engel teşkil etmez.

(TAHKİM CAS 2003/O/482 Ariel Ortega v Fenerbahçe & FIFA, 5 Kasım 2002 tarihli kararı)

Hakem Heyeti: Başkan Michael Beloff (Birleşik Krallık); Olivier Carrard (İsviçre); Dirk-Reiner Martens (Almanya)

1. FIFA’nın Oyuncu Statüsü ve Transferi Talimatının 23 (a) bendi uyarınca oyuncu hakkında dört ay süre ile her türlü resmi futbol müsabakalardan men cezası verilmesi, oyuncunun sözleşmeyi tek taraflı olarak ihlal etmiş olmasına sebep teşkil edecek haklı bir nedenin bu-

lunmamasından ve oyuncunun bu hareketini mazur kılacak istisnai bir halin oluşmuş olmamasından ötürü zorunlu olmuştur.

2. Talimatın 23 (a) bendi şu şekildedir: “ihlal sözleşmenin kuruluşunu takip eden birinci ya da ikinci senenin sonunda meydana gelirse, ceza, oyuncunun yeni sezonun ya da yeni kulübünün ulusal şampiyonasının başlangıcından itibaren 4 ay süreyle her türlü resmi futbol müsabakalardan men edilmesi şeklindedir”. Burada yer alan “sonunda” ibaresi, ilgili döneme

(*) İstanbul Barosu- Spor Komisyonu Genel Sekreteri

kadar ki ve o dönem sonunu kapsar, bu sebeptir ki söz konusu ihlalin birinci senenin içinde meydana gelmiş olması FIFA'nın bu hususta men cezası vermesine engel teşkil etmez. Söz konusu madde, men cezasını, sözleşmenin oyuncu tarafından tek taraflı olarak feshedilmesinde "istisnai durumlar" hariç tutulmak kaydıyla, "haklı bir nedenin bulunmaması" hainde zorunlu kılmaktadır.

Ortega gayet iyi tanınan uluslararası bir futbolcudur. Kendisi Arjantin'de River Plate takımında, İspanya'da Valencia takımında, İtalya'da Sampdoria ve Parma takımlarında oynamak suretiyle parlak bir mesleki geçmişe sahiptir. Fenerbahçe Ortega'nın gelmiş olduğu son kulüp olup Türkiye'nin önde gelen ekiplerindedir. Başarılarını sürdürmek ve durumunu güçlendirmek azminde olan kulüp medyada büyük ses getiren bu transferi gerçekleştirmiştir.

Tarafların arasında ki ilişkinin belli başlı evrelerini şöyle sıralayabiliriz:

- 23 Mayıs 2002 tarihinde Fenerbahçe, River Plate ve Bay Ortega 7.500.000 Amerikan Doları karşılığında Ortega'nın River Plate'den Fenerbahçe'ye transferine ilişkin üç taraflı bir anlaşma imza etmişlerdir.
- 8 Haziran 2002 tarihinde Ortega, imaj haklarını da içeren, sezon başına 2.000.000 Amerikan Doları ödenmesine öngören bir "Küresel Sözleşme" imzalamıştır.

- 24 Haziran 2002 tarihinde Ortega Fenerbahçe Kulübü adına futbol oynamasına dair 4 yıl süreli "İş Akdi"ni 10 taksit de ödenecek olan sezon başına 1.000.000 Amerikan Doları maç karşılığında imzalamıştır.

Ortega, 2002-2003 futbol sezonunun ilk yarısında pek parlak bir görüntü sergileyemedi. Her iki tarafta hem saha içi hem de saha dışı sorunlar vardı.

Ortega, Aralık 2002'nin ortasından Ocak 2003 ortasına kadar Arjantin'deydi ve dönüşü sakatlığına dikkat çeken özel fizyoterapistinin açıklamaları doğrultusunda ertelendi. Yeni yıl dönemi boyunca Ortega ile kulüp arasında telaşlı bir haberleşme trafiği yaşandı. Kulüp Ortega'nın ertelenen Türkiye dönüşünden ötürü endişeliydi.

12 Şubat 2003 tarihinde Arjantin ve Hollanda milli takımları arasında, Amsterdam'da, Ortega'nın da oynadığı bir dostluk maçı yapıldı. Ortega maçın ardından Türkiye'ye dönmek yerine, üçüncü çocuklarının doğumu sırasında eşinin yanında olmak amacıyla, kendi iddiasına göre kulüp başkanının iznini aldıktan sonra (ki kulüp böyle bir iznin varlığını reddediyor) Arjantin'e uçmuştur.

18 Şubat 2003 tarihinde kulüp Ortega'nın temsilcisi Bay Juan Berros'a faks yolu ile ihtar göndermiştir. Bunu takiben Fenerbahçe ve River Plate arasında Ortega'nın Arjantin'e yeniden transferi konusunda görüşmeler başlamıştır.

6 Mart 2003 tarihinde bu görüşmelerin sonuçsuz kalması üzerine Fenerbahçe Ortega'nın derhal kulübe dönmeye ilişkin bir faks çekmiştir.

Aynı tarihte Ortega Fenerbahçe Spor Kulübüne gelmesi için öne sürdüğü şartları içeren bir faks çekmiş ise de kulüp buna doğrudan bir yanıt vermemiştir.

Ne var ki, 11 Nisan 2003 tarihinde Ortega'nın dönmemesi üzerine Fenerbahçe FİFA'ya başvurmuştur.

6 Haziran 2003 tarihinde FİFA'nın Oyuncu Statüleri Komitesinin Uyuşmazlıkları Çözme Komitesi ("DRC"), Bay Ortega'nın ya da herhangi bir temsilcisinin yokluğunda, Ariel Arnaldo ORTEGA'nın meşru bir gerekçesi olmamasına rağmen sözleşme şartlarını ihlal ettiğini ve iş akdinin ihlali sebebiyle FENERBAHÇE SPOR KULÜBÜ'NE 11.000.000 Amerikan Doları tazminat ödemeye mahkum edilmesinin ("tazminat hükmü") yanı sıra 30 Aralık 2003 tarihine kadar hiçbir kulüp adına futbol oynayamaması ("men hükmü") yönünde bir karar vermiştir.

15 Temmuz 2003 tarihinde, Bay Ortega söz konusu kararın bizzat temin için Spor Tahkim Divanı'na ("CAS") başvuruda bulundu. Bu başvuruyla birlikte tazminat ve men kararlarının yürütmesinin durdurulması taleplerini de iletti.

28 Temmuz 2003 tarihinde Fenerbahçe ve FİFA, men cezasının yürütmesinin durdurulması talebi-

ne dair itirazlarını sundular. Ancak, tazminat kararına karşı FİFA herhangi bir adım atmadı.

6 Ağustos ve 29 Ağustos tarihleri arasında taraflar yazılı dilekçelerini teati ettiler.

19 Ağustos 2003 tarihinde Hakem Heyeti men cezasının mevcudiyetini korumasına karar verdi.

Yine 19 Ağustos 2003 tarihinde Heyet Lozan'da sözlü oturum yaptı.

Mevcut soruna ilişkin şu hususlar ortaya çıktı:

(i) Acaba Bay Ortega, DRC önünde savunmada bulunmamış olmadan hareketle bu itirazında başarılı olabilir mi ("doğal adalet")?

(ii) Söz konusu iş sözleşmesi hangi hukuka tabi yapılmıştır ("sözleşmenin hukuku")?

(iii) Ortega'nın Kulüp ile yapmış olduğu sözleşmenin esaslı koşulları nelerdir ("koşullar")?

(iv) Acaba Kulüp, sözleşme koşullarını ihlal eden bir girişimde bulundu mu ve böyle bir ihlal (eğer mevcut ise) Ortega'ya sözleşmenin feshedilebilmesi hususunda bir imkân sunmuş mudur ("Kulübün ihlali")?

(v) Ya da, Ortega söz konusu sözleşme koşullarını tek taraflı olarak, haklı bir neden olmaksızın ihlal mi etmişti ("Bay Ortega'nın ihlali")?

(vi) Eğer Ortega bir ihlal içindeyse, bu konuyla ilgili olarak DRC'nin yetkileri nelerdir ("DRC'nin yetkileri")?

(vii) DRC, Bay Ortega'ya men cezası vermeye yetkili midir ("men")?

(viii) DRC tazminatı doğru bir şekilde hesapladı mı ("tazminat")?

HUKUK

1. Spor ile İlgili Tahkim Kodu'nun ("Kod") R27 bendi uyarınca bu Kod tarafların CAS'a başvurma konusunda anlaşmış olmaları durumunda tatbik edilir. Bu nevi uyuşmazlıklar tahkim maddesi içeren bir anlaşmadan doğabileceği gibi sonradan yapılmış olan bir tahkim anlaşmasından da doğabilir.

2. FIFA, 11 Kasım 2002 tarihinden itibaren CAS'ın yargılama yetkisini kabul etmiş bulunmaktadır (827 Numaralı Ulusal Federasyonlara dair genelge).

3. Ayrıca, kararda belirtilmiştir ki:

" Bu karara karşı kararın tebliğ edilmesinden itibaren 20 gün içerisinde Spor Tahkim Divanı ile doğrudan doğruya irtibat kurularak ve CAS'ın öngördüğü usullere uygun bir şekilde (işbu evraka ek olarak gönderilmiş bulunan usul ile) itiraz edilebilir."

4. Böyle bir hüküm, FIFA tarafından yapılmış ve Bay Ortega tarafından da kabul edilmiş olan bir ad hoc tahkim anlaşması teklifi olarak kabul edilir.

5. Fenerbahçe ve FIFA tahkim talebini kabul ettiklerine dair cevap dilekçelerini sunmuş olup CAS'ın yargılama yetkisini kabullerini bil-

dirmişlerdir. Bunu takiben tüm taraflarca (şikâyetçi, şikâyete cevap veren ve FIFA) usule ilişkin hükümler imza edilmiştir.

6. Bunu takiben CAS'ın disiplinle ilişkin olmayan bu uyuşmazlık hakkında karar verme yetkisine sahip olduğu anlaşılmış olup, mevzu bahis konu hakkında Kod'un 20.bendi uyarınca Olağan Tahkim Bölümü yetkili kılınmıştır. Tahkim usulünü başlatan anlaşmayı imzalamak suretiyle taraflar, Tahkim Heyetini, gerçekleri açığa çıkarmak ve bu cihetten söz konusu davayı kurallara uygun bir şekilde karar bağlamak üzere, tam yetkili kılmışlardır.

7. Kod'un R45 numaralı bendi, uyuşmazlığın tarafların seçmiş oldukları kurallara göre, böyle bir seçimin yokluğu durumunda ise İsviçre Kanunları çerçevesinde karar bağlanacağını buyurur.

8. Bu uyuşmazlıkta taraflar münhasıran FİFA'nın yönetmeliklerine atıfta bulundular. Başka herhangi bir hukukun uygulanması yönünde bir anlaşmaya varmadılar. Bu nedenle, FİFA'nın yönetmeliklerinin vermiş olduğu öncelik nedeniyle İsviçre Kanunlarının zorunlu olarak uygulanması durumu hâsıl olmuştur.

9. Bay Ortega'nın tahkim talebi, kararda da belirtilmiş olduğu üzere, kararın tebliği tarihini takip eden 20 gün içinde yapılmıştır. Bu açıdan Kod'un R38 numaralı bendinde yer alan şarta uygundur. Anlaşılmaktadır ki tahkim talebi bu açıdan kabul edilebilir niteliktedir.

10. Bay Ortega'nın iddiasına göre Fenerbahçe Spor Kulübü kendisini başlamakta olan DRC prosedüründen haksız bir şekilde haberdar etmemiştir. Buna karşılık Kulüp ise Ortega'nın gelişmelerden haberdar kılınması için gerekli her türlü adımı attığını ancak Ortega'nın bu usulden kurtulabilmek için bilinçli bir hareket tarzı içinde bulunduğunun açıkça anlaşıldığını belirtmiştir.

11. Taraflarca onanmış olan usule ilişkin anlaşma heyetimize mevzu bahis soruna ilişkin olarak kanunları uygulamak ve olayın gerçeklerini ortaya çıkarmak yetkisini, DRC'nin kararı ile bağlı olmaksızın, vermektedir. Bu noktada, tebligata ilişkin problemi çözmek her ne kadar tahkim heyetinin görevleri arasında yer almasa da, adil bir tespitte bulunmak bağlamında, Ortega'ya usulünce tebligatta bulunmak noktasında atılması gereken tüm adımların gerek Türkiye'de ki adresinde, gerek Arjantin Futbol Federasyonu nezdinde ve gerekse menajeri vasıtasıyla (bakınız FİFA'nın CAS'a yazdığı 6 Ağustos 2003 tarihli yazı) atılmış olduğunu belirtmek isteriz.

12. Heyetimiz tarafından Bay Ortega'nın davasının, kendi kusuru ile ya da kusuru olmaksızın, DRC huzurunda (DRC'nin elinde Ortega tarafından gönderilmiş 6 Mart 2003 tarihli ve Arjantin Futbol Federasyonu'na yazılmış yazılar bulunmasına rağmen) bizzat ileri sürülmediği ve Ortega'nın menajerinin Fenerbahçe kulübünce 8 Ma-

yıs 2003 tarihinde ileri sürülen suçlamalara karşı dolaylı bir açıklama getirdiği anlaşılmaktadır.

13. Bununla beraber, Bay Ortega'nın maruz kalmış olabileceği usule ilişkin herhangi bir dezavantajın bizim yapacak olduğumuz yargılamada kendi iddialarının açıklanması ile beraber giderileceği kanaatindeyiz.

14. Taraflar arasında ki iş sözleşmesi düzgün bir hukuk seçimi içermemektedir. Ancak sözleşmenin Ortega ile Kulüp arasında Türkiye'deki ilişkiyi düzenliyor olduğu göz önünde tutulursa karine olarak Türk hukukuna tabii olacağı söylenebilir. Tarafların başka bir hukuka tabi bir iş sözleşmesinden doğan uyuşmazlığı CAS'a getirmeleri (CAS'da uygulanacak hukuk seçimini yapmamış olmaları halinde) ve bu uyuşmazlığın Kod'un R45 bendi uyarınca İsviçre pozitif hukuku uyarınca çözüme bağlanması durumu biraz tuhaf görünse de taraflardan hiçbiri bu hususa itiraz etmemiştir. Her halükarda, tarafların birbirlerini ihlal etmekle suçluyor oldukları her husus Tahkim Heyeti tarafından, hem Türk hukuku (İsviçre hukuku ile tarihi bir geçmişe sahip olan), hem İsviçre hukuku ve hem de ilgili görünen diğer tüm hukuk normları göz önünde tutularak çözüme kavuşturulmaya çalışılacaktır.

15. Bay Ortega şu üç koşulun ihlale uğradığını ileri sürmektedir:

- i. Maaşının ödenmesi;

- ii. Ortega'nın dostu ve danışmanı olan Bay Iacoppi'ye yapılması gereken ödeme;
- iii. Yeterli düzeyde tıbbi muayenenin yapılmamış olması.

16. Fenerbahçe Kulübü ise, Ortega'nın 12 Şubat 2003'den itibaren klüp adına oynamayı reddetmesini şikâyet konusu yapmıştır.

17. Bay Ortega'nın iddiasına göre:

- i. Ödeme şartları iş akdinde açıkça kararlaştırılmış olup 2002 senesinden 2006 senesine kadar her yıl için 1 milyon dolar ödenecek olup söz konusu ödemeler her bir sezon için 10 Eylül tarihinden başlamak suretiyle 10 eşit taksit olarak her ayın Onunda ödenecektir.
- ii. Bay Iacoppi'ye yapılacak ödemeler Küresel Anlaşmanın İngilizce metninde "futbolcuya vermiş olduğu hizmetlerden dolayı aylık 6.000 Amerikan Doları ..." olarak açıkça belirlenmiştir.
- iii. Bu arada bizler, Ortega gibi yıldız bir oyuncunun fiziksel durumunun iyi tutulmasının ve bunun temini için yeterli oranda tıbbi özenin gösterilmesinin kulübün sorumluluğunda olması gerektiğini kabul ettiğimizi bildiririz.

18. Fenerbahçe Kulübünün Bay Ortega'ya karşı ileri sürdüğü iddiaya göre ise, her hangi bir iş akdi uyarınca kararlaştırılmış olan

yükümlülüklerin işçi tarafından yerine getirilmesi (ki bizim olayımızda bu futbolcunun futbol oynaması) söz konusu akdin esaslı unsurunu oluşturur.

19. Ödemelere ilişkin konuya gelince;

- i. Ortega'ya Eylül, Ekim ve Kasım aylarına ilişkin ödemeleri o aylar içinde farklı günlerde nakit olarak yapılmış bulunmaktadır.
- ii. Ortega'ya Aralık 2002 ve Ocak 2003 tarihlerine dair ödemeler o aylar içinde yapılmamıştır.
- iii. 10 Mart 2003 tarihinde Klüp, Ortega'nın Aralık ve Ocak aylarına ilişkin maaşını Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde açılmış olan bir hesaba yatırmıştır.
- iv. O tarihten sonra Klüp herhangi bir ödemede bulunmamıştır.
- v. Bunların haricinde her hangi bir borç, Küresel Anlaşmadan doğan borç gibi, söz konusu değildir.

20. Kulübün Aralık ve Ocak aylarında ki gecikmiş ödemelere ilişkin olarak getirmiş olduğu açıklamalar, dosyada yer alan diğer deliller gibi değişken ve belirsiz bulunmuştur. İleri sürülen başka konularda Ortega'nın söz konusu ayların önemli bir dönemi boyunca Türkiye'de bulunmaması, bundan ötürü Kulübün parayı nereye yatırması gerektiğini bilememesi, öte yandan taraflar arasında irtibatın

kurulmasına yardımcı olan Bay Bilgiç'in (kendi beyanına göre) Ortega'nın Türkiye'de bir hesap açmış olduğunu Fenerbahçe'ye bildirmiş olmasıdır. Ancak Ortega'nın, her nedense, zamanlı bir ödeme talebinde bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu hususta bizler, Fenerbahçe'nin Aralık ve Ocak aylarına ilişkin ödemede bulunmamasının sebebinin Ortega'nın yokluğuna verilmiş bir cevap olduğunu, bu miktarların O'nun hizaya girmesini sağlamak için kullanılmış olan bir koz olduğunu düşünmekten ve de 10 Mart 2003 tarihinde Türkiye Futbol Federasyonu'na yapılmış olan gecikmiş ödemenin Ortega'nın 6 Mart 2003 tarihli faks yazısı üzerine, bay Ortega'nın iş akdini ihlal etmiş tarafın kendisinin değil Fenerbahçe kulübü olduğu iddiasında bulunmasının önüne geçmek üzere yapıldığını düşünmekten kendimiz alamadığımızı belirtmek isteriz. Ne olursa olsun, biz Fenerbahçe'nin Ortega'ya iki aylık maaşını her halükarda ödemeyi kabul etmiş olmasını önemli bulduğumuzu belirtiriz. Bunun aksini öngören hiçbir delile rastlanılmış değildir.

21. Bu vesileyle belirtmek isteriz ki, Fenerbahçe tarafından ödemenin yapılmamış olması Ortega'ya sözleşmeden kurtulma imkânı vermemektedir. Ortega hiçbir zaman kulübün sözleşmeyi ihlal ettiği iddiasında açıkça bulunmamıştır. Bu davanın bizim açımızdan en önemli dayanak noktası olan ödememe durumuna ne Orte-

ga'nın 6 Mart ve 19 Mart 2003 tarihli ne de menajerinin 8 Mayıs 2003 tarihli yazılarında vurgu yapılmıştır. Bay Ortega ödenmemiş olan miktar için hiçbir hukuki veya resmi talepte bulunmuş değildir. Türkiye Futbol Federasyonunun yönetmelikleri maaşını alamamış olan oyuncuya sözleşmesini iptal etme imkânı tanıyan özel mekanizmalar öngörmektedir. Madde 32'ye göre "Oyuncu, anlaşması uyarınca hak kazanmış olduğu maaşını vadesini takip eden 7 gün içerisinde alamamasını takip eden 15 gün içerisinde feshi ihbar bildiriminde bulunabilir". Bu yola başvurulmamıştır. Son olarak belirtiriz ki, Bay Ortega'nın sözleşmeden dolayı hak kazandığı alacak Türkiye Vakıflar Bankası TAO Kadıköy şubesi nezdinde garanti edilmiştir.

22. Bay Iacoppi'ye yapılmayan ödemeye ilişkin olarak çeşitli gerekçeler veriler bulunmaktadır:

- i. Bay Iacoppi'ye Fenerbahçe tarafından ilk taksit olarak 6.000 dolar ödenmiştir.
- ii. Bundan sonra kulüp tarafından kendisine herhangi bir ödeme yapılmamıştır.
- iii. IPC yolu ile Monte Karlo'ya dönmesi talep olunmuştur.

Buradaki esas sorun, bu ayrılışın Bay Ortega'nın talebi üzerine mi-Ortega'nın eşinin talebi doğrultusunda- yoksa Fenerbahçe'nin kendisine ödemede bulunmaması sebebinden mi ortaya çıktığıdır?

23. Bu noktada tahkim heyeti olarak bizler, Bay Iacoppi'ye ödeme

yapılmamış olmasının Ortega'ya sözleşmeyi fesih yetkisini vermediğini belirtmek isteriz. Bay Ortega ile Bay Iacoppi arasında uzun yıllara dayanan ilişkinin farkındayız (6-7 yıldır Ortega'nın Avrupa'nın çeşitli kulüplerine transferlerindeki rolünden ötürü). Bay Iacoppi'nin huzuru ve mevcudiyeti Bay Ortega açısından bu derece önemliydiyse mütevazı miktardaki bu para kendisi tarafından ödenebilir ve daha sonrasında kulüpten talep olunabilirdi. Son olarak, eğer ortada bir ihlal var ise bu iş akdinden değil Küresel Anlaşmadan doğan bir ihlal niteliğindedir.

24. Yeterli düzeyde tıbbi bakımın yapılmadığı iddiası iki kısımda ele alınabilir; Ortega'nın Aralık 2002'deki kasık çekmesi ve Şubat 2003'de geçirmiş olduğu mide rahatsızlığı. Bizim kanaatimize göre bu olaylara Bay Ortega tarafından aşırı derecede abartılmış bir önem yüklenilmiştir. Bu olayların hiçbirinde kulüp tarafından bilinçli bir şekilde Ortega'nın kulüp doktoru tarafından muayene edilmesi imkânı sınırlandırılmamıştır. Birinci olaya ilişkin olarak, Ortega'nın kulüp doktoru tarafından muayenesi yeterli iyileşmeyi gösterme sonucunu doğurmayınca kulüp tarafından Ortega'nın, aynı rahatsızlığın tedavisinde deneyimli olan Arjantin'deki fizyoterapistine gitmesine izin verilmiştir. İkinci olayda ise, kulüp doktorlarının Bay Ortega'nın muayeneye gelmesi konusunda ısrarcı olmaları için bir neden görülmemektedir. Netice itiba-

ıyla, doktorların tavsiyesiyle ve reçete ile vermiş oldukları ilaçlarla sorun giderilmiştir.

25. Bay Ortega Arjantin'de kalmaya ne zaman karar vermiştir? Kanımızca menajerin yazısında yer alan ve bizim tarafımızdan özetlenen hususlar Ortega'nın sorununun profesyonel olmanın ötesinde kişisel olduğu yönündedir. İstanbul dünyanın en muhteşem şehirlerinden biri olabilir ancak, ana maksadı spor yapmak olan bir futbolcu için hiç dostunun olmadığı (özellikle bay Iacoppi'nin ayrılmasından sonra), karısının ve çocuklarının bulunmadığı, eşinin zorlu bir hamilelik evresi yaşadığı ve tabii ki kendi dilini bilen kimse- nin olmadığı bir ortamda her ne kadar yüklü miktarda para karşılığı bir anlaşma yapmış olsa da bu 4 yıllık süre onun açısından bahsetmiş olduğumuz bu etkenler nedeniyle müebbet cezası gibi görünmüş olabilir. Bunların yanı sıra, Ortega ile teknik direktör ve diğer takım arkadaşları arasında da gerilim vardı ki bu durum günümüz futbolunun sık rastlanan sorunlardandır ve ayrılma için bir haklı neden oluşturmaz. Gerçek şu ki, takımdan ayrılmak için bir sebep arayan Ortega, Irak savaşını (Türkiye bu savaşa girmiş miydi?) ve bunun dışında kendi güvenliğinin tehlikede olduğunu dahi ileri sürmüştür. 14 Temmuz 2003 tarihli raporunda fizyoterapist Dr. Marcelo Hector Marquez heyetimize bu analizimizi doğrular bir rapor sunmuştur.

26. Ekim 2002 döneminde, Ortega'nın Manchester United takımına transferi söylentileri vardı. Futbol transfer piyasasında en kolay yapılan iş konuşmak olup bu noktada herkesin bir fiyatının olduğu da bir gerçektir. Çalışmalarımız sırasında Fenerbahçe ile River Plate kulüpleri arasında Şubat/Mart 2003 döneminde Ortega'nın olası Arjantin dönüşü üzerine konuşmaların geçtiğini öğrendik. Burada, Fenerbahçe'nin zararlarını bir nebze de olsa karşılamak amacıyla olduğunu ancak böyle davranmak suretiyle Ortega'nın Arjantin'e gitmesini geciktirmiş oldukları kanaatine vardık.

27. Ortega, Hollanda ile yapılmış olan dostluk maçı sonrası Arjantin'e gitmesinin kulüp başkanının, karısının doğumu nedeniyle vermiş olduğu, izni dâhilinde bulunduğu ısrar etmiştir. Bu husus kulüp başkanı tarafından huzurumuzda reddedilmiştir. Başkan, kulübün bünyesinde pek çok yabancı oyuncunun bulunduğunu belirtmiş olup her birinin eşlerinin hamileliği süresince onlara izin vermesinin söz konusu olamayacağını belirtmiştir. Ortega'nın avukatı Bay Berros'dan gelen, üzerinde tarih bulunmayan, mektupta şöyle belirtilmektedir "Futbolcu Ortega'nın hukuki temsilcisi olarak sizlere kendisinin, karısının hamileliği ve de bazı ailevi problemlerinden ötürü, Hollanda ile 12 Şubat'ta yapılan dostluk maçının ardından Arjantin'e geçecek olduğunu bildiririm. Sizinle, önümüzdeki hafta-

nın başında, bu konularla ilgili bilgi verilmek üzere irtibata geçilecektir.

Belirtiriz ki;

- (i) Söz konusu mektup bilgi verme amaçlıdır,
- (ii) Mektupta herhangi bir izinden bahsedilmemektedir, fakat Bay Berros'un açıklamaları Ortega'nın Aralık ve Ocak aylarındaki izinli yokluğunun bir yanlış anlamaya sebep vermesinin önüne geçmek için yapıldığı vurgulanmaktadır.

28. Bizim kanaatimize göre, Ortega'nın Türkiye'ye dönmemesine ilişkin ileri sürmüş olduğu gerekçeler yetersiz olup bu sebepler kendisinin Arjantin'den dönmemiş olmasına temel teşkil edip sözleşmenin ihlali anlamına gelecek bir "haklı neden" vasfında değildir. Bu nedenle, aslında, Bay Ortega'nın kendisinin ihlal içinde bulunduğunu belirtmemiz bizim için bir zorunluluktur.

29. Bay Ortega, seçmiş olduğu yolun kendisinin karşısına çıkarmak olduğu hukuki risklere ilişkin yeterince aydınlatılmamış olmakla beraber ileri sürdüğü iddiaları sağlam delillerle de desteklemediğinden Fenerbahçe kulübünden ayrılması kendisi açısından potansiyel hukuki mükellefiyetler getirecektir.

30. FIFA yönetmeliğinin, oyuncuların statüsü ve transferine ilişkin 21, 22, 23 ve 42. Maddeleri aşağıdaki gibidir:

Madde 21

1. (a) Oyuncunun 28. yaş gününe kadar imzalanan sözleşmelerde: ilk üç sene içinde haklı sebep olmaksızın tek taraflı fesih halinde veya sportif bir haklı durumun yokluğu halinde, spor yaptırımları uygulanacak ve tazminat ödenecektir.
- (b) 28. yaş gününden sonra imzalanan sözleşmelerde aynı kurallar geçerli olacak, ancak bu kurallar yalnızca ilk iki sene için geçerli kılınacaktır.
- (c) Yukarıdaki iki paragrafta bahsi geçen durumlarda sözleşmenin haklı sebep olmaksızın tek taraflı feshi sezon sırasında yasaktır.
- 2 (a) Sırasıyla ilk 3 veya 2 sene sonra haklı sebep olmaksızın tek taraflı fesih veya sportif bir haklı durumun yokluğu halinde yaptırım uygulanmayacaktır. Ancak sözleşme ihlaline neden olmak sebebiyle bir kulübe ve/veya oyuncu temsilcisine spor yaptırımları uygulanabilir. Tazminat ödemesi söz konusu olacaktır.
- (b) Yukarıdaki paragrafta tanımlanan şekilde bir sözleşme ihlali sezon sırasında yasaktır.
- (c) Oyuncunun bağlı olduğu kulübün ulusal sezonundaki son resmi maçı takip eden 15 gün içinde bildirimde bu-

lunulmadığı takdirde İhtilaf ların Halli Odası tarafından disiplin önlemleri uygulanabilir.

Madde 22

Sözleşmede özel olarak belirtilmedikçe ve Madde 13 ff'te belirtilen eğitim (antrenman) hükümleri saklı kalmak kaydıyla, sözleşme ihlali (oyuncu veya kulüp tarafından) nedeniyle ödenecek tazminat, geçerli ulusal kanun, sporun cinsi ve

- (1) Mevcut sözleşme ve/veya yeni sözleşme tahtındaki ücret ve diğer yarımalar
- (2) Mevcut sözleşmede kalan süre (azami 5 yıla kadar)
- (3) Bir önceki kulüp tarafından ödenen veya maruz kalınan, sözleşme süresi boyunca amortize edilen herhangi bir ücret veya masraf
- (4) İhlalin Madde 21,1'de tanımlanan süreler içinde gerçekleşip gerçekleşmediği gibi objektif kriterlere uygun olarak hesaplanacaktır.

Madde 23

İstisnai durumlar hariç olmak üzere, haklı sebep olmaksızın tek taraflı sözleşme feshi veya sportif haklı nedenin varlığı sebebiyle uygulanacak spor yaptırımları aşağıdaki şekilde uygulanacaktır:

- 1) Oyuncularda
- (a) İhlalin, sözleşmenin birinci veya ikinci yılının sonunda gerçekleşmesi halinde uygulanacak yaptırım, oyuncu-

nun, herhangi bir resmi futbol maçına katılma hakkının, yeni kulübün ulusal şampiyonasının yeni sezonunun başlangıcından itibaren dört ay boyunca kısıtlanması şeklinde olacaktır.

(b) İhlalin, sözleşmenin üçüncü yılının sonunda (veya sözleşme 28 yaşından sonra imzalandı ise ikinci yılın sonunda) gerçekleşmesi halinde, sezonun son maçından sonra uygun şekilde bildirimde bulunulmadığı haller hariç olmak üzere, herhangi bir spor yaptırımı uygulanmayacaktır. Böyle bir durumda yaptırım orantılı olacaktır.

(c) Bildirimde bulunmama veya sözleşmenin mükerrer şekilde ihlali gibi ağırlaştırıcı sebepler halinde spor yaptırımları azami altı aya kadar uygulanabilir.

2) [...]

Madde 42

1 Bir oyuncu veya kulübün, kulüpler ve oyuncular arasındaki ihtilafların halli için bir hukuk mahkemesine başvurma hakkı saklı kalmak kaydıyla, aşağıdaki unsurlardan oluşan bir çözüm ve tahkim sistemi kurulacaktır:

(a) Tarafların isteğine bağlı olarak ihtilafların bağımsız bir aracı tarafından düşük maliyetli, hızlı, gizli ve gayri resmi çözümünü sağlayacak bir uzlaşım yolu aranacaktır. Bu aracılık, ihtilafların (b) paragrafında

belirtilen resmi mekanizmaya göre çözümüne ön şart teşkil etmeyecek veya böyle bir mekanizmayı durdurmayaacaktır.

(b) (i) İhtilafla yol açan etmenler (sözleşmenin haklı sebep ile veya haklı sebep olmaksızın ihlal edildiği veya sportif bir haklı durum FIFA Oyuncu Statüsü Komitesi'nin İhtilafların Halli Odası tarafından veya tarafların yazılı bir sözleşme ile bir tercih belirtmiş olması veya toplu bir pazarlık sözleşmesinde belirtilmiş olması halinde, oyuncular ve kulüpler tarafından eşit sayıda seçilmiş üyelerden ve bağımsız bir başkan tarafından oluşan ulusal bir spor tahkim mahkemesince kararlaştırılacaktır. İhtilafların bu bölümü, tarafların tercih ettiği mahkemeye ihtilafların gönderildiği tarihten sonra 30 gün içinde kararlaştırılmalıdır.

(ii) paragrafına göre varılan karar, sözleşmenin haklı sebep veya sportif bir haklı durum olmaksızın ile ihlal edildiği yönünde ise, İhtilafların Halli Odası 30 gün içinde Madde 23'e göre uygulayabileceği spor yaptırımları veya disiplin önlemlerinin uygulanıp uygulanmayacağına karar verecektir. Bu kararda ayrıca (b)(i)'ye göre elde edilen bulgular konusunda gerekçe yer alacak ve karar (c) paragrafına göre temyiz edilebilecektir.

(iii) paragrafında belirtilen süreler içinde veya karmaşık durumlarda 60 gün içinde, İhtilafların Halli Odası sözleşme ihlaline ilişkin diğer konulara (özellikle mali tazminata) karar verecektir. Bu karar gerek-

çeli olacaktır ve (c) paragrafına göre temyiz edilebilecektir.

(iv) Ayrıca İhtilafların Halli Odası, eğitim (antreman) tazminat ücretlerine ilişkin ihtilafları inceleyebilir ve incelenen dava ile açıkça orantısız olması halinde antrenman ücretini ayarlayabilir.

Buna ilaveten, İhtilafların Halli Odası, FIFA Anayasası'nun Madde 34, 4. paragrafına istinaden bu yönetmelikler veya Uygulama Yönetmeliklerinin öngördüğü hallerde veya FIFA Oyuncular Statüsü Komitesi'nin özel yazılı bir kuralı gereğince disiplin önlemleri uygulayabilir. İhtilafların Halli Odası, ihtilaf taraflarından biri tarafından kendisine davanın teslim edildiği tarihten sonraki 60 gün içinde karar verecektir (Madde 23'te belirtilen ve (ii) kapsamında yer alan disiplin önlemleri hariç olmak üzere). Bu kararlar gerekçeli olacak ve (c) paragrafına göre temyiz edilebilecektir.

(v) (b), (i) uyarınca bir oyuncunun kulübü ile olan sözleşmesini haklı sebep ile veya sportif haklı neden ile feshettiği ve oyuncunun bu yönetmeliklerde yer alan prosedürel hükümler sonucunda yeni kulübünün ulusal şampiyonasında oynamaktan alıkonduğu tespit edilirse İhtilafların Halli Odası, ilgili kulüp hakkında mali tazminata ve/veya disiplin önlemlerinin uygulanmasına karar verebilir. İhtilaf Halli Odası ilgili oyuncu tarafından kendisine davanın teslim edilmesinden itibaren 60 gün içinde karar verecek, söz konusu karar gerekçeli olacak ve (c) paragrafına göre temyiz edilebilecektir.

(vi) Bu yönetmeliklerde belirtilen tüm diğer önlemler, Disiplin Komitesi'nin yetkisinde olanlar hariç olmak üzere, FIFA Oyuncu Komitesi tarafından alınacaktır.

(vii) Bu yönetmeliklere göre verilen tüm kararlar yayımlanacaktır.

(c) (b) paragrafında öngörülen temyiz, herhangi bir yaptırımın ciddiyeti veya mali hükmün miktarına bakılmaksızın, FIFA Anayasası Madde 63'te belirtilen Futbol Tahkim Mahkemesi (TAF)'nın bir odası önüne getirilecektir. Bu Futbol Tahkim Mahkemesi (TAF) odası, 1958 New York Antlaşması kurallarına uygun olarak oyuncular ve kulüpler tarafından eşit sayıda seçiliş üyeler ve bağımsız bir başkandan oluşacaktır. Mahkeme, (b) paragrafına göre kendisine İhtilafların Halli Odası'nın karar verdiği dava teslim edildikten sonra 60 gün veya istisnai ve özellikle karmaşık durumlarda 90 gün içinde karar verecektir. Bu temyiz durdurucu bir etkisi olmayacaktır. Mahkemenin kararları yayımlanacaktır.

2) Yukarıda 1(a)'da öngörülen uzlaşım yöntemleri FIFA tarafından temin edilecektir. Yukarıda 1(b)'de belirtilen İhtilafların Halli Odası FIFA Oyuncu Statüsü Komitesi içinde oluşturulacaktır. İhtilafların Halli Odası'nın prosedür kuralları Uygulama Yönetmelikleri'nde belirtilmiştir ve zaman zaman FIFA Oyuncu Statüsü Komitesi tarafından gözden geçirilebilir.

3) Yukarıda 1(b)'de bahsi geçen konularda karara vardıldıktan sonra İhtilaf Halli Odası, ihtilaf ortaya çık-

madan önce oyuncunun kaydının olduğu ulusal kuruluştan fikrini bildirmesini isteyecektir.

31.Men kararı Talimatın 23(a) hükmü uyarınca verilmiş olup şu şekildedir:

“ihlal sözleşmenin kuruluşunu takip eden birinci ya da ikinci senenin sonunda meydana gelirse, ceza, oyuncunun yeni sezonun ya da yeni kulübünün ulusal şampiyonasının başlangıcından itibaren 4 ay süreyle her türlü resmi futbol müsabakalardan men edilmesi şeklindedir”

Burada yer alan “sonunda” ibaresini sezonun başından sonuna geçen dönemi sonunu da kapsayan bir şekilde yorumlamaktayız ve söz konusu ihlalin ilk sene içinde meydana gelmesinden dolayı FİFA'nın men cezası vermeye yetkili olduğunu bu vesileyle belirtiriz.

32.Söz konusu hüküm, “istisnai haller” hariç, “haklı bir nedenin yokluğu”na rağmen sözleşmenin oyuncu tarafından tek taraflı olarak feshedilmesinin zorunlu neticesinin men cezası verilmesi olduğunu belirtmektedir. Bay Crespo, Ortega adına iki istisnai hali izaha çabalarlarken şunları belirtmiştir:

- i. FİFA'nın Ortega'nın Mart 2003'den itibaren müsabakalardan men edilmesi hususundaki dahli, korkunç bir sonuç doğurmuştur. Bu bizim tarafımızdan kabul edilemez. DRC Bay Ortega'yı 6 Haziran 2003'e kadar men futboldan etmemiştir. Bundan önce, sözleşmesel yükümlülükler hariç, kendisi-

nin anlaşmaya varacağı herhangi bir klüp için oynamakta serbestti.

- ii. Bay Ortega'nın eşinin hamileliği. Bu iddiada, her şey bir yana, zaten Ortega'nın eşinin 15 Mart 2003 tarihinde sağlıklı bir çocuk dünyaya getirmesinden itibaren geçersiz hale gelmiştir. Her halükarda biz bunun istisnai bir hal başlangıcı dahi olduğundan şüphe etmekteyiz.

33.Yukarıda belirtilmiş olan sebeplerden ötürü 4 aylık men cezası yerindedir. İş bu men cezası burada yer alan kararın tarihinden itibaren 4 ay süreyle yürürlükte olacaktır.

34.FİFA yetkililerince bize yapılan bildirimde göre bu tarihten sonra Ortega yeteneklerini taliplisi olan herhangi bir takım adına sergileme konusunda serbest olacaktır. Bu noktada bizlerde Ortega'nın mahkemeler yerine yeşil sahalarda görünmesi temennisinde bulunuruz.

35.Yönetmeliğin 22. maddesi ile bazı yorum sorunları bulunmaktadır. “Uygulanacak milli hukuk” konusuna değinilmemiştir fakat biz bu hususun önem arz edebileceği kimi durumları tasavvur edebiliriz. Örneğin kimi hukuklarda sözleşmenin feshinden dolayı tarafların manevi tazminat hakları varken kimilerinde yoktur. Öyle tahmin ediyoruz ki DRC tarafından göz önünde tutulan zarar miktarı hangi milli hukuk uygulama imkânı bulunursa bulunsun DRC'nin

çok uluslu yapısından ötürü uygun bir şekilde hesaplanmıştır.

36. Bay Ortega kararın verilmesine yakın bir tarihte bize yaptığımız kısa bildirimde, verilecek kararın DRC'nin verdiği ceza gibi olması halinde bunun kariyerinin sonu demek olacağını bildirmiştir. Olaya ilişkin beyanında Ortega, işlediği fiil ile meydana geldiği iddia olunan hasarın arasında oran bulunmadığını belirtmiştir. Bizde bu noktada meydana gelen hasar ile takdir olunan tazminat miktarı bağlamında ki farkın yarattığı endişelere bir nebze kadar hak vermekteyiz. Her ne kadar, FIFA temsilcisi DRC'nin bu olayda karar verirken takdiri bir yetkisi bulunduğunu savunmuşsa da bizim kanımızca böyle bir esnekliğe madde hükmü müsaade etmemektedir. Zira “*takdiri karar*” “*objektiflik ilkesinin*” aksidir.

37. Bizler başlangıçta marjinal meseleler üzerinde durduk:

i. Kulüp tarafından Bay Ortega'ya ödenmesi gereken 200.000 ABD Dolarının mahsup edilmesi gerektiği kabul edilmiştir;

ii. Kulüp DRC huzurunda 2.000.000 ABD Dolarının ödenmesini “sportif kayıp” gerekçesiyle talep etmiştir. Bununla beraber DRC kulübün Bay Ortega'nın erken ayrılmasından dolayı başarı ve imaj kaybına uğradığını takdir etmekle beraber, bu hususlara ilişkin bir miktara hükmetmemiştir. Kulüp cevap dilekçesinde bu neviden kayıplarını dile getirmiş olsa da bu hususu kanıtlar nitelikte sayılabilecek delilleri sunabilmiş değildir.

Her halükarda kulüp DRC tarafından takdir olunan tazminatta herhangi bir artış beklemediğini kabul etmiştir.

iii. Kulübün vermiş olduğu ve Bay Ortega'nın dayanak yaptığı 29 Ağustos 2003 tarihli savunma ışığında donmuş “garanti hususunun” karara etki etmeyen bir husus olduğu belirtilmiştir. Bu Ortega'ya değil, IPC'ye ödenmesi gereken paraya ilişkin bir husustur.

38. DRC'nin kararının ifade ettikleri sebeplerle tamamen geçerli olması gerektiği düşüncesindeyiz.

- [...]

- *FIFA Yönetmeliklerinin Oyuncuların Statüsü ve Transferine İlişkin 22. maddesinde sözleşme ihlali için tazminat tesbiti sırasında göz önünde bulundurulması gereken faktörler sıralanmaktadır.*

- *Oyuncu Ortega yalnızca iş sözleşmesini korunmalı süre içerisinde, yani geçerliliğinin birinci yılında feshetmekle kalmamış, aynı zamanda kulübü sezon ortasında terk etmiştir –ki bu transfer yönetmeliklerinin 21.1(c) maddesine aykırıdır.*

- *Bunun Türk kulübünün performansı ve planlaması üzerinde olumsuz etkisinin olacağı anlaşılmaktadır.*

- *Ayrıca Oda, oyuncu Ortega'nın federatif haklarını elde etmek için Fenerbahçe Spor Kulübü'nün, İtalyan Club Pharma AC'ye USD 2.500.000 ve River Plate'a USD 5,000,000 ödediğini tespit etmiştir.*

- Buna ilaveten ve Madde 22(3)'e paralel olarak, Oda, Fenerbahçe Spor Klübünün, Arjantin toplu pazarlık sözleşmesinde öngörül-
düğü şekilde, Arjantin Futbol Derne-
ği'ne USD 750,000 tutarındaki
%15'lik katılım ücretini ödediğini,
vergi ödemelerini, damga vergilerini
ve yaklaşık USD 590,630 tutarında-
ki banka garantilerini iptal ettiğini
belirlemiştir.

- Bu masraflara ilaveten, oyuncunun imaj haklarını elde et-
mek için Türk kulübü "Image Promo-
tion Company'ye USD 1.500.000 tu-
tarında bir ücret ödemiştir.

- Transfer yönetmeliğinin
22(2) maddesi uyarınca, Oda, oyu-
nu Ortega'nın Fenerbahçe Spor Ku-
lübü ile olan iş sözleşmesine 3 yıl 3
ay olmuş olacağını göz önünde bu-
lundurmuştur.

- Oyuncu imaj haklarının taz-
minatı olarak sezon başına USD
2.000.000 ve sezon başına USD
1,000,000 maaş almaktadır.

- Türk kulübünün masrafları ve
diğer tarafta oyuncu Ortega'nın Fe-

nerbahçe'de dokuz ay oynadığı ge-
çeği göz önüne alındığında, Oda,
oyuncu Ortega'nın Fenerbahçe'ye
tazmin etmesi gereken sözleşme ih-
lali tazminatının USD 11.000.000 tu-
tarında olduğuna karar vermiştir.

- [...]

**Spor Tahkim Mahkemesi şu
karara varmıştır:**

1. Bay Ariel Arnaldo ORTEGA
tarafından 15 Temmuz 2003 tari-
hinde açılan tahkim talebi dilekçe-
leri, 6 Haziran 2003'te FIFA tarafın-
dan verilen karara istinaden redde-
dilmişdir.

2. 6 Haziran 2003 tarihinde
Oyuncu Statü Komitesi İhtilafların
Halli Odası tarafından verilen ka-
rarda direnilmiştir ve Bay Ariel Ar-
naldo Ortega'nın bu nedenle FE-
NERBAHÇE SPOR KLÜBÜ'NE USD
11.000.000 (onbir milyon Ameri-
kan Doları) ödemesi gerekmektedir.

3. (...)

KORE OLİMPİYAT KOMİTESİ/ ULUSLARASI PATİNAJ BİRLİĞİ KARARI

ÇEVİRİ: Av. MURAT KAAAN KAYA

Özet: *Bir oyun sahası kararının yeniden incelenmesi için, kötü niyetin direkt kanıtı olan bir kanıt gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, “keyfi”, “görevi ihmal” ve “kötü niyet” gibi tanımların kullanılması için, belli bir takıma veya şahsa karşı önyargı veya kanıt bulunması gerekir. CAS, bunun bir oyun sahası kararının yeniden incelenmesine çalışan bir Başvuran tarafından aşılması gereken yüksek bir engel olduğunu kabul etmektedir.*

(CAS Tahkimi ad hoc Bölümü (O.G. Salt Lake City) 2002/007, Kore Olimpik Komitesi (KOC) / Uluslararası Patinaj Birliği (ISU), 23 Şubat 2002 tarihli Kararı)

Heyet: Bay Peter Leaver QC (Birleşik Krallık), Başkan; Bay Hans Nater (İsviçre), Bay Olli Rauste (Finlandiya)

- Kısa mesafe hız patinajı
- Bir atletin diskalifikasyonu
- Hakemin verdiği teknik karara itiraz

1. CAS Heyetleri, belirli bir oyunun kurallarının uygulanmasından sorumlu olan, hakemler ve diğer memurların oyun alanında verdikleri “oyun sahası” ile ilgili kararları yeniden incelemezler.

2. CAS Heyetinin bir oyun sahası kararını yeniden incelemesi için, kötü niyetin direkt kanıtı olan bir kanıt gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, “keyfi”, “görevi ihmal” ve “kötü niyet” gibi tanımların kullanılması için, belli bir takıma veya şahsa karşı önyargı veya kanıt bulunması gerekir. CAS, bunun bir oyun sahası kararının yeniden incelenmesine çalışan bir Başvuran tarafından aşılması gereken yüksek bir engel olduğunu kabul etmektedir. Ancak, engel daha alçak olsaydı bentler açılacak ve her tatmin olmayan yarışmacı oyun sahası kararının yeniden incelenmesine çabalayacaktı.

Kore Olimpiyat Komitesi (“KOC”), 21 Şubat 2002’de Davalının Konseyi, Uluslararası Patinaj

Birliği ("ISU")'nun verdiği kararın yeniden incelenmesini istemektedir. Konsey Koreli patenci Kim Dung-sung ("Bay Kim")'in 20 Şubat 2002'de 1500 metre erkekler kısa mesafe patinajı finalinde gerçekteşen ve diskalifiyesiyle sonuçlanan olayda Başvuran'ın itirazını reddetmiştir.

Başvuran, Bay Kim'in Baş Hakem Bay Hewish tarafından halk baskısının uygunsuz etkisi sonucu diskalifiye edilmesi ve bunun kabul edilmiş sosyal normlara ve takdir yetkisine aykırı olduğunu iddia etmiştir.

İlgili olaylar kısaca şöyle ifade edilebilir. Sonunda başvuru yapılan olayda, Bay Kim Amerikalı patenci Apolo Anton Ohno ("*Bay Ohno*")'u finish çizgisinde geçmiştir. Ancak Bay Kim, Bay Ohno'yı Kısa Mesafe Hız Patinajı Hakkındaki Özel Yönetmeliğin 292.2(b) maddesine aykırı olarak uygunsuz şekilde geçmesi nedeniyle Bay Hewish tarafından diskalifiye edilmiştir. Bunun sonucu olarak Bay Ohno Altın Madalya ile ödüllendirilmiştir.

Başvuran, duruşmada Bay Hewish'in 16 şubat 2002'deki 1000 metre erkekler kısa mesafe hız patinajı olayında da hakem olduğuna dikkat çekmiştir. Bay Hewish o zaman da Çinli patenci Jiajun Li'yi Kısa Mesafe Hız Patinajı Hakkındaki Özel Yönetmeliğin 292.2(b) maddesine aykırı olarak diğer patencileri engellediği gerekçesiyle diskalifiye etmiştir. Jiajun Li'nin diğer patencileri engellemesi sonucunda dört patenci düşmüş ve son sırada

olan Avustralyalı patenci, Steven Bradbury Altın Madalya kazanmıştır. Düşen patencilerden biri olan Bay Ohno, toparlanmış ve Gümüş Madalya kazanmıştır.

Başvuran, Bay Hewish'in takdirini Özel Yönetmeliğin 292.5(a) kuralına uygun olarak yarışın yeniden koşulması yönünde kullanması gerektiğini iddia etmektedir. Heyet Kural 292.5(a)'nın şu hallerde uygulanacağını belirtmiştir: "*Yarış kurallarının ihlal edilip edilmediğine ve ilgili yarışçuların diskalifiye edilip edilmeyeceklerine hakem karar verir.*" Ve Kural 292.5 (d)'ye göre: "*Yarış kurallarının ihlal edilmesi hakkındaki kararlara karşı yapılan itirazlar kabul edilmeyecektir.*" ISU, Başvuranın Bay Hewish'in 1500 metre olayındaki kararına itirazını, ikinci hükme dayanarak reddetmiştir.

Bay Hewish, 1000 metre kısa mesafe hız patinajı yarışının yeniden koşulmasına karar vermemiştir. Bu Özel Yönetmeliğin 292.5(a) maddesine göre açıkça onun takdirinde olan bir karardır. Bu karara karşı herhangi bir yeniden inceleme başvurusu yapılmamıştır. Heyetin görüşüne göre bu karar şimdi yeniden incelemeye konu olamazdı. Ancak, Başvuran, Bay Hewish'in 1000 metre yarış hakkındaki kararını ilgili bir etken olarak Heyetin önüne gelen başvuruda dikkate alması gerektiğini iddia etmektedir.

Özet olarak, Başvuran, Bay Ohno'nun Bay Kim'in önüne düşmesi sırasında kalabalığın tepkisi ve halkın önceki karara olan ters

tepkisi nedeniyle, Bay Hewish'in Bay Kim'i keyfi olarak diskalifiye etme kararının yeniden incelenmesi gerektiğini iddia etmektedir.

KANUN

1. Bu yargılama usulleri, 10 Nisan 2001'de Uluslar arası Spor Tahkimi Konseyi ("ICAS") tarafından düzenlenen XIX. Salt Lake Kış Olimpiyat Oyunları CAS Tahkim Kuralları ("*CAS ad hoc kuralları*")na tabidir. Bunun yanında 18 Aralık 1987 tarihli İsviçre Uluslar arası Özel Hukuk Kanunu'nun ("*PIL Kanunu*") 12. Bölümüne tabidir. PIL Kanununun uygulanacak hukuk olarak seçilmesi, CAS ad hoc kurallarının 17. maddesindeki hukuk seçme hakkının ve Lausanne, İsviçre'nin tahkim yeri ve ad hoc yeri için seçilmesi ise CAS ad hoc kurallarının 7. maddesindeki tahkim yerini seçme hakkının sonucu olarak bu tahkime uygulanmaktadır.

2. CAS ad hoc Bölümünün yargılama yetkisi, Olimpiyat Tüzüğü'nün 74. maddesinin yanında her yarışmacının imzaladığı giriş formundan kaynaklanmaktadır.

3. CAS ad hoc Kurallarının 17. maddesine göre, Heyet, uyuşmazlık hakkında "*Olimpiyat Tüzüğü*"ne, uygulanabilir yönetmeliklere, hukukun genel ilkelerine göre başvuruya göre hangisi uygunsa ona göre karar verir.

4. CAS ad hoc Kurallarının 16. maddesine göre, Heyet, başvuru-

nun dayandığı gerçekleri saptamak konusunda tam yetkiyi haizdir.

5. Duruşmanın başında, ilgili taraf olarak adlandırılan, Birleşik Devletler Olimpiyat Komitesi ("USOC") Başkanı Bay Jeffrey Benz, olayla ilgili hakemlerin hiçbirinin uygunsuz davrandığına dair gerçek bir kanıt olmadığından, şikayetin reddedilmesi için başvuruda bulunmuştur. Bay Benz, bir ispatın veya uygunsuzluğun olmadığı durumlarda şikayetin derhal reddedilmesi gerektiğini iddia etmiştir. Bay Benz'in başvurusu ISU'nun hukuk danışmanları Bay James Hawkins ve Bay Gerhardt Bubnik ve bir diğer ilgili taraf olan Kanada Olimpiyat Kurumu tarafından desteklenmiştir. Ne COC, ne CONI ne de CNOF duruşmaya katılmamıştır.

6. Heyet, o zaman Bay Benz'in başvurusu hakkında herhangi bir yargıya varmamış, Başvuranın avukatı Bay Manning'den Başvuranın avukatlığını nasıl aldığı konusunda kendisini dinlemek istemiştir. Bay Manning açıkça, karar verme sürecindeki kötü niyetin ve kararın keyfi olduğu ispat külfetinin Başvuranda olduğunu kabul etmiştir. Bay Manning ayrıca, Heyetin, söz konusu oyunu yöneten kurallara karşı yapılan başvurular gibi hakemlerin "*oyun sahası*" ile ilgili olarak verdikleri teknik kararlar hakkında sonradan bir inceleme yapmadıklarını da kabul etmiştir.

7. Bay Manning, diskalifiye kararının kötü niyetli olduğunu kanıtlamak için Baş Hakem Bay Ja-

mes Hewish ve yardımcı hakemleri çağırılmayı istemiştir. Heyet, Bay Manning'in bunu yapması için izin vermiş, ancak kendisine bunu yaparsa, tanıkların onun tanığı olacağından kendisinin onları çapraz sorguya alamayacağını hatırlatmıştır. Bay Manning bu kararı kabul etmiştir.

8. Bay Hewish, 1. yardımcı hakem Bay Stein Andersen, 2. yardımcı hakem Bay Jim Chapin ve 3. yardımcı hakem Bay Joseph New tanıklık ederken, 4. hakem Mr. Weihua Bian duruşmada bulunmasına rağmen tanıklık etmek için çağırılmamıştır. 1500 metre olayında baş hakem olan Bay Hewish, önceki Cumartesi günü cereyan eden 1000 metre olayında da yer almıştır. Kendisi bu yarışta da Bay/ Bayan Andersen, Chapin ve New tarafından asiste edilmiştir. Bay Hewish 1000 metre yarışının yeniden koşulma kararını vermek takdirinin kendisinde olduğunu kabul ederken, asistanlarıyla birlikte bu kararı vermemeye ve sonucu bu şekilde bırakmaya karar verdiklerini söylemiştir. Bay Hewish'e, basın ve halk tarafından kararının eleştirilmiş olması sonucunda kendisini baskı altında hissederek, 1500 metre olayında Bay Ohno lehine karar vermiş olabileceği ima edilmiştir. Bay Hewish baskı altında olduğu ve 1500 metre olayında Bay Ohno lehine karar vermesi yönünde birisi tarafından yönlendirildiği iddiasını reddetmiştir. Heyet, Bay Hewish'in tanıklığını kabul etmiş:

ve onun doğru ve dürüst bir tanık olduğuna karar vermiştir.

9. Bay Hewish, her ne kadar nihai karar kendisine ait olsa da, Bay Kim'in diskalifiyesi kararının hakemler tarafından alınan ortak bir karar olduğunu söylemiştir. Bay Hewish ayrıca, hakemlerden üçünün, aykırı davranan patencinin numarasını, aykırı hareketi (ters-izleme) ve önerilen cezayı (diskalifiye) kendisine söylediğini ilemiştir. Ne kendisinin ne de Bay Weihua Bian'ın olayı net bir şekilde göremediğini söylemiştir.

10. Bay/Bayan Andersen, Chapin ve New'dan her biri Heyete Bay Hewish'in Bay Ohno lehine bir karar vermek için bir baskı altında olmadığını ve yine her biri kendisinin her hangi biri tarafından böyle bir kararı vermesi yönünde yönlendirilmediğini söylemişlerdir. Heyet bu tanıklıkları da kabul etmiş: ve her bir tanığın doğru ve dürüst olduğuna karar vermiştir. Her biri Bay Hewish'e aykırı davranan patencinin numarasını, aykırı hareketi ve önerilen cezayı bildirmiştir. Tanıkların hiç biri kalabalığın Bay Ohno'yu desteklemesinden etkilenmemiştir. Ayrıca, Bay Hewish, Heyete, kulaklıkları takılı olduğundan kalabalığın sesindeki kınamayı ayırt edebilecek durumda olmadığını söylemiştir.

11. Baş Hakem ve Yardımcı Hakemlerin sözlü tanıklığının ardından, Bay Manning Heyeti, kararın yanlışlığını göstereceğini iddia ettiği, olay kasetini izlemeye davet etmiştir. Heyet, kararı alırken kötü

niyetli olunduğuna dair bir kanıt olmaksızın, tamamıyla teknik bir karar olan “oyun sahası” kararının yeniden incelenmesinin kanuna aykırı olması sebebiyle, videoyu izlemeyi reddetmiştir. Hakem ve Yardımcı Hakemleri dinledikten sonra Heyete göre böyle bir kanıt yoktur. Bu Heyetin video kanıtına izin vermediği şeklinde anlaşılmalıdır. Her ne kadar böyle bir kanıt izin verilse de, bunun haklı ve gerçek temellere dayandırılması gerekmektedir. Süren bu davada böyle bir kanıt yoktur. Bunun yanında, bir kameranın yalnız kendi belirli açısından gördüklerini gösterebileceği açıktır. Gösterdikleri belirli olayın olduğu yere ve zamana göre değişmektedir. Aynı olayı başka bir pozisyondan gösteren başka bir kamera, aynı olayla ilgili olarak tamamen başka bir perspektif verebilir.

12. Hakemlerin teknik ve yargısal kararlarında televizyon veya başka yollara izin verilmemesinin daha esaslı bir nedeni vardır. Her yarışmacı, hakemlerin oyun sahasındaki olaylar ile ilgili karar verdikleri sporlarda, hakemlerin olayları belirli perspektiflerden gördüklerini ve kararlarını gördüklerini temel alarak verdiklerini kabul etmelidirler. Bazen oyuncular gibi hakemler de hatalar yapabilirler. Bu sportif olaylarda tüm yarışmacıların kabul etmesi gereken ve hayatın kaçınılmaz gerçeklerinden birisidir. Ancak her hata yeniden incelenebilir. İşte bu yüzden CAS içtihatları bir oyuncunun “oyun sahası” ile ilgili verilen bir kararı, sade-

ce kendisi bu karara muhalif olduğu için şikayetçi olamayacağını açıkça ortaya koymaktadır.

13. Bay Manning daha sonra Kore Kısa Mesafe Takımı Koçu Bay Jun Myung Kyn'i çağırmıştır. Bay Jun, bir tercümanın yardımı olmadan tanıklık edecek kadar yeterli seviyede İngilizce konuşamamaktaydı. Bay Jun, Heyete 22 Şubat 2002 sabahı Bay Hewish'le yaptığı konuşmadan bahsetmiştir. By Hewish'e Bay Kim'i neden diskalifiye ettiğini sormuştur. Bay Hewish “ters izleme” demiştir. Bay Jun neden diye sormuştur. Bay Hewish “2 adım” demiş, ve Bay Jung bunun patinaj jargonunda ne anlama geldiğini Heyete açıklamıştır. Bay Hewish Bay Jun'a tam olarak ne söylediğini hatırlayamadığını söylemiştir. Kuşkusuz “ters izleme” demiştir, belki de daha fazlasını.

14. By Manning, Bay Jun'un tanıklığını kötü niyete dayandırmıştır. Duruşmada bulunan Koreli Hakemlerin çoğu Bay Kim'in “ters izleme” veya “2 adım” yapmadığını ve bunun Bay Hewish'in Bay Jun'a, Bay Kim'in yapmamış olduğu halde “2 adım” yaptığını söylemesinin, Bay Hewish'in kötü niyetinin kanıtı olduğunu ileri sürmüştür. Heyet bu iddiayı reddetmiştir. Heyetin fikrine göre, böyle bir ifade kullanılsa bile olaydan iki gün sonra kullanılmıştır ve başka delillerin yokluğunda böyle bir ifadenin az bir ispat değeri vardır.

15. Başka sözlü tanık dinlenmemiştir, ancak Heyetin, Kanada Olimpiyat Birliğinin Bay Hewish ve

Bay Kim'in konuşması hakkında daha fazla detay vermesi için tanık çağırmasının önüne geçtiği de kayıtlara geçirilmelidir.

16. Bu başvuruyla ilgili olarak CAS'ın içtihatları açık olmakla birlikte, bu içtihatları açıklayan dil her zaman tutarlı değildir ve karışık olabilir. Bunun için, "keyfi", "kötü niyet", "görevi ihmal", "kasten", "hata işlemek" ve "diğer dava edilebilecek haksız filler" gibi değişik terimler aynı ifadeler için değişimli olarak kullanılır (M. V/AIBA, CAS OG 96/006 and Segura/IAAF, CAS OG 00/013).

17. Heyet'e göre, bu deyimlerden her biri, kararın yanlış olduğu veya mantıklı hiçbir insanın bu karara ulaşamayacağından daha fazla mana içermektedir. Eğer tersi olsaydı, her bir oyun sahası kararı esasa müteallik olarak yeniden incelenmeye açık olurdu. Bir CAS heyetinin bir oyun sahası kararını yeniden incelemesi için ortada kötü niyete ilişkin bir kanıt olmalıdır, ki bu kanıtın da çoğu zaman doğrudan olması gerekir. Bu açıdan bakılırsa, bu deyimlerin her biri, belirli bir birey veya takım bakımından bir tercih veya önyargı olması gerektiği manasına gelir. Bu şekilde bir kayırma veya önyargıya ilişkin olarak en iyi örnek, Segura'da bir Heyet tarafından yapılmış olan ve rüşvet karşılığı gibi kötü bir niyetle verilmesi durumunda bir oyun sahası kararın bir CAS Heyeti tarafından yeniden gözden geçirileceğine ilişkin göndermedir (Bkz. Para, 17). Heyet, bu durumun, bir

oyun sahası kararının yeniden gözden geçirilmesi için başvurma niyetinde olan bir kimse için büyük bir engel oluşturduğunu kabul etmektedir. Ancak, bu zorluk azaltılırsa da, engeller kalkmış olacağından, her katılımcı bir oyun sahası kararının yeniden incelenmesi için başvurma yoluna gidecektir.

18. Bay Hewish ve memurlardan oluşan takımının kararı bir "oyun sahası" kararı idi. Buna göre, kısa mesafe patinajıyla ilgili teknik konularda karar verirken Hakemin atadığı hakemler vasıtasıyla yukarıda anılan anlamda kötü niyetli davrandığının ispat külfeti bu kararı reddeden Başvurandadır.

19. Bay Kim'in basitçe kendisine yanlışlık yapıldığı için mutabık olmadığı bir kararı, yeniden incelemek Heyetin yetkisi dışındadır. CAS içtihatlarına göre, yanlışlık, bu anlamda görevi ihmal olup, Başvuranın mutabık olmadığı bir karar değildir.

20. CAS Heyetlerinin, belirli bir oyunun kurallarının uygulanmasından sorumlu olan, hakemler ve diğer memurların, oyun alanında verdikleri "oyun sahası" ile ilgili kararları yeniden incelemedikleri açıktır. Heyet, tüm Hakemlerin ve Memurların Olimpik andı içmiş olduklarını belirtmektedir.

21. Öyleyse Heyet tarafından karar verilmesi gereken, Başvuranın, davalının Bay Kim'e karşı kötü niyetli davrandığını ispat ederek bu ağır yükten kurtulup kurtulmadığıdır.

22. Bay Manning, diskalifiye kararının “keyfi” olduğunu iddia ederek Heyete M. v. AIBA kararını referans göstermiştir. Heyet, “keyfi” tanımı için kesin bir anlam kastedilmek istenseydi, CAS içtihatlarının bunu destekleyeceğine inanmadıklarını söylemiştir. Tam bir tanım olmasa da, “keyfi” sözünün her hangi bir tanımı iyi bilinen fil tanımına benzeyecektir: *“Tarifi zor, ancak gördüğün zaman tanursın”*.

23. “Keyfi” bundan daha başka bir manaya gelmiyorsa, kötü niyet sebebiyle bir kararın gerçek temeli yok edilmişse, Heyet Bay Hewish’in ve diğer hakemlerin bu kararını “keyfi” bulmamaktadır. Ancak Heyet kararını bu denli sınırlı temeller üzerine kurmamaktadır. Sunulan kanıtların ışığında, Heyet, kötü niyet kanıtının yokluğunda ISU’nun başvuruyu reddetme nedenlerini anlamaktadır.

24. Heyet, Bay Kim’in diskalifiye olduğunda hissetmiş olabileceği hayal kırıklığını anlamıştır. Olimpiyat Altın Madalyasını kazanma şerefine erme zaferinin elinden alınması çok azının dayanabileceği ve onun bir daha asla tekrarlanması istemeyeceği bir tecrübedir. Doğrusu, Bay Kim’in bu karar ile ilgili hüsran ve hayal kırıklığının takımının ve neredeyse tüm Güney Kore’nin Bay Hewish’in kararına muhalif olmasıyla birleştiğine şüphe yoktur. Heyet Bay Kim’e olan sempatisini yinelemiştir. Ancak, Heyetin Bay Kim’e olan sempatisi, olayla ilgili olarak karar veren Hakemlerin, yanlış olduğu kanıtlanamayan bu kararını değiştirmek yetkisini vermemektedir.

CAS ad hoc Bölümü kuralları:

Başvuru reddedilmiştir.